

Diplomatari del monestir santjoanista d'Alguaire
(1301-1350): estudi i edició

ARACELI COLL I SANABRA

Director: Jesús Alturo i Perucho

Programa de doctorat: Cultures en contacte a la Mediterrània

Departament: Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

2016

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques

1501370485

*En memòria del meu pare,
Josep Coll Valldosera,*

*i de la meva mare,
Teresa Sanabra Domingo*

*A sor Blanca de Timor,
sotspriora d'Alguaire en 1330,
in memoriam*

ÍNDIX

AGRAÏMENTS	9
1. INTRODUCCIÓ	15
1.1. Hipòtesi de treball i formulació d'objectius	17
1.2. Metodologia de treball	19
1.3. Els documents	20
1.3.1. Classificació dels documents [quadres 1-3]	21
1.4. Els notaris i escriptors	41
1.4.1. Notaris i escriptors per poblacions [quadre 4]	41
2. MARC HISTÒRIC	49
2.1. Alguaire i l'Hospital	51
2.1.1. Els orígens de la comanda masculina d'Alguaire (mitjan s. XII)	51
2.1.2. El convent femení d'Alguaire (1250- 1300)	52
2.1.3. La castellania d'Alguaire el 1301	54
3. EL MONESTIR I CONVENT D'ALGUAIRE (1301-1350)	55
3.1. Formació del patrimoni	55
3.1.1. Compres	56
3.1.2. Adquisicions a títol individual	59
3.1.3. Donacions	61
3.1.4. Permutes	62
3.2. Explotació del patrimoni	65
3.2.1. Els establiments del convent	66

3.2.2. Els establiments a títol individual i d'altres	66
3.2.3. L'exploració artesanal, industrial i comercial.....	70
3.2.4. Altres formes d'exploració del patrimoni	72
3.3. Despeses, Deutes i Inversions	74
3.3.1. Despeses del convent: productes i serveis	75
3.3.2. Pagaments d'honoraris a oficials de la Cúria Reial ..	76
3.3.3. Despeses per plets	78
3.3.4. Despeses per pagament de delmes i serveis	79
3.3.5. Despeses dels dominis santjoanistes de les viles d'Alguaire i de Ratera	79
3.3.6. Altres despeses	80
3.3.7. Inversions	80
3.3.7.1. L'alta jurisdicció	81
3.3.7.2. Les dotacions	82
3.4. Els plets	82
3.4.1. Plet pel castell de la Cirera	83
3.4.2. Els plets del monestir pel ple domini d'Alguaire	84
3.4.2.1. Plets amb Guerau d'Oluja	84
3.4.2.2. Plet entre castlans d'Alguaire	85
3.4.2.3. Plets entre templers i hospitalers a Alguaire	85
3.4.3. Plet amb els Anglesola	87
3.4.4. Plets amb el prior de Catalunya	87
3.4.5. Plet amb el visitador de l'Orde, Jofre Rostany	92
3.4.6. Plets entre les viles d'Albesa i la Portella	95
3.5. El domini i la jurisdicció senyorial	96

3.6. La comunitat femenina del convent d'Alguaire	102
3.6.1. El priorat d'Agnès de Queralt	102
3.6.2. El priorat de Sibila de Castellvell	106
3.6.3. El priorat de Marquesa de Ribelles	111
3.6.3.1 Les ordinacions del convent d'Alguaire	117
3.6.4. Altres membres de la comunitat femenina: llinatges i organització interna	118
3.6.4.1. Les monges del convent d'Alguaire: 1301- 1350	119
3.6.4.2. Estada de les monges al convent [quadre 5]	129
3.7. La comunitat masculina santjoanista a Alguaire i a altres llocs	133
3.7.1. La comunitat masculina d'Alguaire: els superiors	134
3.7.2. Els representants i/o procuradors del convent d'Alguaire	135
3.7.3. Els frares d'Alguaire	136
3.7.4. Els superiors i autoritats de l'Hospital	136
3.7.4.1. A Europa	136
3.7.4.2. A les comandes antigues i noves de la castellania d'Amposta	137
3.7.4.3. A les comandes del Gran Priorat de Catalunya	139
3.7.5. Altres frares de l'Hospital	140
3.8. Frares d'altres ordes : framenors, predicadors, templers	141
3.9. Toponímia i realia d'Alguaire i dels dominis santjoanistes	141
3.9.1. Les esglésies	141
3.9.2. Les capelles	144

3.9.3. Els castells	145
3.9.4. Institucions	146
3.9.5. Cases, edificis i construccions	146
3.9.6. Roba, estris i objectes	147
3.9.7. Rius, braçals, sèquies i recs	148
3.9.8. Toponímia rural: finques, masos i altres propietats ..	148
3.9.9. Vies de comunicació	150
3.10. Els dominis santjoanistes 1301-1350: població, pesos i mesures, taxes i servituds, lleis i moneda	150
3.10.1. Població	150
3.10.1.1. Població de les viles santjoanistes [quadre 6].....	151
3.10.1.2. Categories socials [quadre 7]	153
3.10.2. Pesos i mesures	155
3.10.3. Taxes i servituds	157
3.10.4. Lleis i usatges	157
3.10.5. Moneda	161
4. NOTÍCIES DEL MONESTIR DE CERVERA	163
4.1. Els superiors de la casa de Cervera	166
5. CONCLUSIONS	169
6. DIPLOMATARI	175
[Críteris de transcripció].....	177
7. APÈNDIXS	574
8. ÍNDEX ONOMÀSTIC	595
9. BIBLIOGRAFIA	691

AGRAÏMENTS

Hi ha moltes persones de l'àmbit acadèmic i cultural a les quals hauria d'agrair la seva ajuda al llarg de tots aquest anys. De professors, d'arxiviers i d'altres especialistes sempre he rebut una resposta correcta, honesta, amable i en una gran majoria de casos la seva ajuda ha estat de gran utilitat pels meus propòsits. Voldria aprofitar aquesta ocasió per retre el meu petit homenatge al seu saber i especialment a la seva actitud de servei en la transmissió dels seus coneixements a aquells que necessitaven la seva ajuda, com era el meu cas, per exemple en demanar una guia en el món del dret a l'edat mitjana, a professors d'aquesta facultat, responien quasi immediatament, amb informació útil. Voldria ser agraïda amb tots ells i elles, i encara que d'una manera genèrica, trametre el meu reconeixement a la seva manera d'entendre ser professor i/o ser un bon professional. Una altra tema seria si parléssim de la burocràcia de les diverses institucions a les quals m'he adreçat. Parlo d'allò que entenem per burocràcia, que no dels seus interlocutors, ni del cos de funcionaris dels quals he rebut informació, paciència, amabilitat i ajuda.

Especialment vull agrair al responsable de l'arxiu de les monges santjoanistes de Valldoreix, Mns. Salvador Cristau, l'actual bisbe auxiliar de la seu de Terrassa per la seva paciència i disposició a facilitar-me la consulta dels documents, els quals constitueixen en nombre i rellevància la major part de les fonts utilitzades en el present treball. I pel que fa al mateix arxiu hauria d'haver començat per agrair al senyor Javier de Fontcuberta, delegat de l'Orde Santjoanista a Catalunya, haver-me facilitat l'entrada i consulta als documents de l'arxiu santjoanista de Valldoreix, ja que les germanes del dit convent s'havien traslladat a un altre convent santjoanista de Navarra. També agraeixo les facilitats de les treballadores de l'arxiu de l'abadia de Montserrat i el seu responsable, Germà Josep Galobart. Voldria retre un petit homenatge a la

memòria del Pare Marc Taxonera, qui, al principi, em va facilitar l'entrada a l'arxiu. Encara ara recordo amb plaer, la petita entrevista que vaig tenir amb ell per explicar-li el que pretenia fer i el meu propi astorament per l'organització i conservació dels pergamins de l'arxiu. Sabia amb precisió el nombre i el període de temps dels documents d'Alguaire. Una bona part de la feina estava feta.

Vull esmentar especialment la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·lografia, Vexil·lologia i Nobiliària i la tasca dels seus seminaris permanents de genealogia, llatí medieval i paleografia i molt especialment al filòleg clàssic Avel·lí André, coordinador del seminari de paleografia, del qual orgullosament en sóc membre. Als meus companys i el meu mentor Avel·lí André voldria regraciar los públicament. A l'Avel·lí, especialment, per la seva ajuda en el llatí dels documents, pels seus comentaris sobre l'origen etimològic de les paraules, per les seves interpretacions i per la seva coherència en l'aplicació de criteris d'edició. La seva ajuda i referència han estat fonamentals en la transcripció dels documents. Pel que fa als meus companys, ells i elles saben tot el que han representat per mi al llarg de tots aquests anys. Hem compartit els nostres dubtes, el nostre aprenentatge i els nostres petits èxits. Hem pogut parlar entre nosaltres d'allò que ens interessava i hem sentit el caliu que es desprèn del pur fet de compartir. Els noms de totes aquestes persones, que són moltes, queden reflectides en les activitats descrites en els butlletins de la societat i les publicacions de la revista "Paratge", la publicació anual de la Societat. Especialment agraeixo al president, Juan José Cortés, l'Àngels Espert i l'Andrea Rovira tot allò que he après i compartit amb ells.

Una altra persona amiga, la Glòria Dalmau, m'ha ajudat a veure des de fora i des del punt de vista d'una historiadora, com s'entenia la redacció dels registres dels documents que per la seva pròpia naturalesa una altre repte. I l'ajuda en la redacció en llengua catalana d'Olga Garriga, professora de català. A ella i a la comunitat educativa del Jaume Viladoms (Sabadell), els agraeixo els ànims!.

Clar que hi ha una altra persona a qui no puc oblidar. El que va començar tot això, la meva incursió en el món de les monges santjoanistes i concretament en

el del monestir d'Alguaire de l'orde de Sant Joan de Jerusalem, aquell qui durant aquests anys ha cregut que portaria a terme el present diplomatar, encara que no sempre li he donat motius per creure amb mi, el director d'aquest treball, el prof. Dr. Jesús Alturo i Perucho. Aprofito aquesta ocasió per expressar el meu reconeixement a la seva paciència a més de la seva saviesa i expertesa que crec és inesgotable. Aprofito l'ocasió també per dir allò que he après i especialment com ho he après. Tot i haver estat professora d'ensenyament secundari (al centre J. Viladoms de Sabadell), no era del tot conscient, la qual cosa no m'afavoreix gens, que ensenyar a algú a fer una tesi és fer el que calgui perquè ell o ella ho descobreixi per si mateix. De fet, no puc dir que no ho sabés, però durant molt de temps no en vaig ser conscient. També li vull agrair que em vagi encomanar, si menys no, la pretensió d'assolir la seva precisió i meticulositat per arribar al fons i/o més enllà en cada qüestió, per decidir i aplicar el criteri d'interpretació i edició corresponent, quasi amb les seves paraules; *el criteri correcte, el que està bé!*. Encara que això sigui més fàcil de dir que de fer.

Hi ha una persona cabdal, al llarg d'aquests anys, que m'ha acompanyat en els camins tortuosos de l'edició de documents en llatí medieval, el dr. Òscar de la Cruz. Ha estat també qui m'ha ajudat a sentir-me part de la institució que estima, la UAB, la facultat de Filosofia i Lletres, el departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana, i les seves especialitats i projectes a l'entorn de Ramon Llull, de l'Alcorà, del Talmud, de Bacon, en Roger Bacon ... de fet, de quasi qualsevol àrea de coneixement que es treballi, científicament, de manera organitzada, equilibrada i precisa. Gràcies.

Pel que fa als meus amics, afortunada en aquest sentit, voldria agrair-los especialment el que em vagin deixar de fer la temuda pregunta de *quan acabaràs la tesi*, quan van entendre que la temia. Voldria anomenar a un d'ells, el doctor i professor Joan Manyosa, d'aquesta universitat, de la facultat de Medicina, que no obstant ser *home de ciències*, sé que respecte les lletres encara que ens pugui recriminar -als de lletres- que no sempre remarquem com cal els objectius i les conclusions, la metodologia i d'altres paràmetres que ell

creu imprescindibles d'establir i remarcar en qualsevol treball d'investigació. Personalment crec que és un malentès, un dels molts malentesos entre lletres i ciències, però crec, com ell, que cal emfatitzar-los. Un altre agraïment al Joan Marminyà, i a la seva ajuda amb les fotografies dels pergamins a l'arxiu de l'abadia de Montserrat, ben bé quasi al començament de tot.

Vull fer una llista dels meus amics al llarg de tots aquests anys. Una llista barrejada i sense adjectius, ells i elles ja s'ubicaran en el grup i el moment cronològic que correspongui. La llista comença amb el Jordi i la Mercè, el Miquel i la Maria Teresa, el Cesar i la Maria Rosa, i l'Àfrica. Així com l'Anna, la Isabel Àlvarez i el Jordi. També la Carme i el Josep Umbert, la Carme de Girona i la Joana Maria, el Pep i la Pilar, la Judit i la Mercè.

Als amics dels meus fills, l'Alce, l'Íñigo, l'Ester, el Xavi i la Teresa, i la Sandra i l'Anna. Als fills i filles dels meus amics, com la Carla i l'Àlicia. I aquells que no estan entre nosaltres encara que sí en la memòria. Així com els companys anònims dels anys del doctorat, que no obstant les diferències generacionals em van acollir com una altra companya, i molt més encara, crec que van entendre la meva passió per la història per sobre de qualsevol convencionalisme.

Pel que respecte a la família, en primer lloc, vull agrair la seva comprensió pel fet que a la meua edat i en les meves circumstàncies comencés un projecte d'aquesta mena. No és que necessités el seu permís però sí el seu encoratjament i ajuda, la qual cosa he tingut amb escriure. L'ajuda de la meua filla i el meu gendre, la Natàlia Davé i en Luciano di Croce, entre moltes altres coses, es materialitzà en unes gràfiques concretes sobre l'estada de les monges al convent, que presentaven una major complexitat que les usuals. A la Lara di Croce, 10 anys, li agraeixo la seva feina i entusiasme en proveir-me acuradament de les dades i dates de les monges del convent en la confecció, una mica enrevessada, de la dita gràfica. Al Luca di Croce, per les seves preguntes, les seves reflexions i especialment pels bons moments de lliure dialèctica. Al meu fill, Àlex Davé, per les seves ajudes d'urgència en temes informàtics que em sobrepassaven a vegades, i paralitzaven la feina. A la

meva família, els meus predecessors, tota la família de Bràfim, el meu poble d'origen, especialment les meves cosines, la Sílvia, la Maria Dolors i la Rosa Maria amb les que compartim tants records i vivències (i el Javi, el Josep Maria). La meva família de Sabadell, els Valldosera, els Vives i els Tarrés, i la de Madrid, el Cèsar i la Cora, pel seu acolliment i per totes les facilitats de les quals vaig gaudir en les visites al Archivo Histórico Nacional. Especialment els meus pares, i al meu germà, que ja no són aquí, però hi eren quan vaig començar el projecte i reconèixeren feia el que sempre havia volgut fer. A tota la família Davé escampada per Anglaterra, Nuremberg, Chicago, Califòrnia i la Índia. Tots ells han format part de la meva vida, els meus interessos i els meus afectes. I a tots ells, a nivells diferents, els dec el que faig ara. Potser hagi oblidat algú, si és així, ha estat un *lapsus*. Disculpeu-me.

1. INTRODUCCIÓ

Tot repassant alguns articles diversos actuals sobre la vila d'Alguaire i el seu monestir duple de l'orde de Sant Joan de Jerusalem, una vegada més, es constata una injustícia historiogràfica pel que fa a la història de la vila i del seu monestir. Sense menystenir, en cap sentit, l'obra d'autors cabdals, especialment pel que fa a Alguaire, com en Josep Lladonosa i Pujol, historiador de la ciutat de Lleida i l'entorn, i de la vila d'Alguaire i del seu monestir; com tampoc la d'Antoni Paulí Meléndez¹ sobre el mateix monestir; com les obres d'altres especialistes en temes concrets, com la de Prim Bertran i Roigé² sobre les ordinacions del convent o els necrologis de Maria Mercè Costa i Paretas,³ i sense oblidar el mestre, Joaquim Miret i Sans, en la seva obra insubstituïble *Les cases de Templers i Hospitalers a Catalunya*⁴ i per Alguaire en concret, *Notícia Històrica del Monestir d'Alguaire* i d'altres,⁵ així com aquells articles i treballs que tracten el tema d'Alguaire des d'enfocs onomàstics, artístics, arqueològics i també des de l'anomenat *microhistòric*, relatiu a la genealogia de les famílies i/o llinatges i les seves relacions de parentiu que permeten identificar les xarxes sòcio-polític-religioses que s'estableixen en una societat plenament estructurada en una jerarquia feudal. Sense menystenir els enfocaments, no puc explicar com és possible que la historiografia posterior i a l'abast, no sempre es fa ressò dels treballs fets amb l'edició de fonts inèdites com les dels diplomataris sobre Alguaire i el seu monestir duple santjoanista de

¹ *Real Monasterio de nuestra Señora de Alguaire y San Juan de Jerusalem de Barcelona 1250-1950*, Barcelona, 1951

² P. Bertran i Roigé, *Les ordinacions del convent d'Alguaire*, Cuadernos de Historia Económica de Cataluña, nº 17, Barcelona, 1999.

³ M.M. Costa i Paretas, *Els necrologis del convent d'Alguaire*, Asociación Nacional de Bibliotecarios, Archiveros y Arqueólogos, 1968.

⁴ J. Miret i Sans, *Les cases dels templers i hospitalers a Catalunya. Aplec de noves i documents històrics*. Introducció de J. M. Sans i Travé. Pagès editors, Lleida 2006.

⁵ Les costums privades d'alguns personatges com les que l'autor dedicà a Ramon d'Empúries, primer castellà d'Amposta i més tard (1319) gran prior de Catalunya, (present en el nostre diplomataris), a *Sempre han tingut béch les oques*: apuntacions per la història de les costums privades. Ed. original, Barcelona 1905- Alacant 2001

J. Alturo i Perucho. Apareix com, si en escriure sobre Alguaire i el seu monestir, la historiografia es bifurqués en dos corrents o línies de treball, i ambdues evolucionessin per separat. Cal dir, per endavant,⁶ que el present treball es basa en l'edició i estudi de fonts primàries i per aquesta raó, bàsicament, he adquirit consciència d'aquesta dicotomia o separació en la recerca i estudi d'un mateix tema. Els diplomataris sobre Alguaire del dr. Alturo són l'edició de documents inèdits que expliquen, a través del seus diplomes, la història del monestir d'Alguaire, de la mateixa vila i viles de l'entorn, aquelles sota domini dels hospitalers de l'orde de Sant Joan de Jerusalem. Els diplomataris comprenen els períodes entre 1076 a 1244, i 1245-1300, des d'abans de la fundació del convent femení d'Alguaire, originàriament de Cervera, per Marquesa de la Guàrdia. L'anàlisi acurat de la informació dels documents ha permès al dr. Alturo, reconstruir, àmpliament, la història d'aquest monestir, que d'altra banda, donada l'escassetat de restes arqueològiques⁷ a hores d'ara, no hauria estat possible. Potser no cal dir, que pel que fa a la història, de fonts, i fonts inèdites, mai n'hi ha prou, però en el nostre cas, podem afegir que la naturalesa i característiques dels diplomes del convent femení d'Alguaire ens aportem una àmplia informació, no solament pel que fa a la vila i al monestir també del mateix orde de l'Hospital, i el de les altes instàncies i autoritats.

L'edició dels documents d'Alguaire, fonts inèdites medievals de la primera meitat del segle XIV, procedents bàsicament de tres arxius⁸ comporta un cert nivell d'expertesa paleogràfica, en el nostre cas, escriptura gòtica cursiva catalana, i una pràctica sòlida en el tractament de textos en llatí baix medieval. I tant l'una com l'altre no s'improvisen fàcilment. L'aprenentatge, al principi, ha estat llarg i feixuc, i descoratjador a vegades. A mig camí, però, engrescador i més tard, gratificant. De totes maneres allò que s'obté esdevé una informació bàsica per qualsevol estudi i anàlisi posterior. Permet contrastar dades i dates,

---

⁶ Per una qüestió de posicionament.

⁷ Tenim notícies que recentment han començat unes excavacions

⁸ AMS (Arxiu de les monges santjoanistes), AAM (Arxiu de l'Abadia de Montserrat) i l'ACA (Arxiu de la corona d'Aragó)

creuar la informació obtinguda amb d'altres a l'abast, establir pautes i tendències, utilitzar els mètodes i estratègies adients possibles per obtenir el màxim d'informació d'unes fonts que no obstant la seva diversitat temàtica, onomàstica i informativa, són per la seva pròpia naturalesa, protocols notariais d'operacions i transaccions realitzades pel monestir d'Alguaire en dates concretes i testimoniades.

1.1. Hipòtesi de treball i formulació d'objectius

A l'inici de la recerca, la primera intenció, abans que es procedís a la identificació i datació dels documents del període, era la de saber d'un grup de dones de l'època medieval, en aquest cas, monges, si bé aquesta condició ens resultava menys rellevant que el fet que es tractés d'un grup, amb un cert nivell de visibilitat. Es pretenia treballar la informació que s'obtingués des del punt de vista conegut com 'feminista', a vegades vist amb un cert menyspreu pels historiadors, que, amb raó o sense, veuen aquest enfoc com parcial i/o limitador. De totes maneres, semblava una ocasió excepcional per parlar de grup de dones i del seu paper en una societat medieval, plenament feudal del segle XIV.

Així que la informació dels documents sortia a la llum - informació que complementava la del segon diplomatarí arran de la fundació del convent femení d'Alguaire - es revelava del tot insuficient un enfoc del treball centrat tan sols en la condició femenina de les seves protagonistes. No eren tan sols un grup de dones, eren dones procedents de la noblesa, pertanyent a llinatges influents de l'època i en el territori. I encara que alguns historiadors de l'orde santjoanista no coincideixen en el fet que s'havia de ser de la noblesa per ingressar a l'Orde, de fet, les monges d'Alguaire del període 1301-1350, i també de l'anterior, 1245-1300, pertanyien totalment a aquest grup social.

Per altra banda, una altra pregunta relativa al mateix orde, planejava en la reformulació dels objectius i de la recerca. Què empenyia a aquelles dones

nobles i benestants a ingressar en un orde religiosomilitar, un orde tan allunyat, en certa manera, de la seva condició femenina ?.

El projecte de treball, concebut com una continuació dels ja esmentats diplomataris anteriors sobre Alguaire i el seu monestir santjoanista, hauria de permetre la possibilitat de conèixer, de fons escrites de primera mà, 50 anys d'història d'un convent femení d'un orde religioso-militar i al mateix temps, l'oportunitat de conèixer la dona medieval - tan esquiva en els documents escrits a excepció d'individualitats preeminents i quasi sempre lligades a un estatus molt més privilegiat- i la possibilitat de saber del seu protagonisme social, de la seva capacitat d'actuar de forma autònoma, del seu rol social en una societat en la qual no el tenien per elles mateixes - no obstant excepcions evidents⁹- i les relegava a un altre rol concret, el de filla o germana o esposa o mare sempre sotmesa a l'autoritat d'un pare, d'un espòs o de l'autoritat familiar masculina, la qui li pertoqués en qualsevol moment i estadi de la pròpia biografia.

En el cas d'un convent femení, com el nostre, l'objectiu evident era saber l'abast de la seva autonomia i representació social; quin rol, quina capacitat i competència d'influir en la societat del seu entorn, de quin grau de llibertat personal gaudien encara que aquesta fos limitada pel propi orde. De fet, i resumint, quin poder ostentaven, si és que en tenien.

Però assolir els objectius anteriors implicava assolir-ne un altre, l'edició dels documents. Calia editar les fonts, de tal manera que ens proveïssin d'una informació suficient, susceptible de ser contrastada i analitzada, per poder donar resposta, si menys no, algunes respostes a les preguntes anteriors.

---

⁹ La pròpia Marquesa de la Guàrdia, la fundadora del convent, en seria una d'aquestes excepcions.

1.2. Metodologia de treball

En primer lloc, la metodologia de treball es basa en l'edició crítica d'uns documents inèdits i d'un període preestablert, 1301-1350, que respecta la continuació cronològica dels diplomataris anteriors sobre Alguaire i concreta una data generacional límit, el 1350.

L'edició dels documents és l'objectiu instrumental del treball i és fonamental per assolir els objectius en relació a la història del monestir i del convent femení en el període establert.

Per a l'edició dels documents ha calgut precisar els criteris de transcripció utilitzats en els textos en llatí i en català i explicar com s'ha procedit en la identificació d'antropònims i topònims. Al mateix temps s'ha optat per un tipus de regest ampli que inclogui aquella informació que es consideri rellevant i permeti aprofundir en l'anàlisi històrica.

S'ha optat per testimoniar i remarcar les referències al dret, a les taxes i servituds, a les monedes i els pesos, mides i mesures utilitzades, presents en els documents. Un major aprofundiment en aquestes àrees de coneixements és fora de l'abast del present treball. Per altra banda, la complexitat dels propis coneixements demana una expertesa i especialització que creiem és més efectiva en un treball d'equip que permeti unir i relacionar els diversos coneixements i esforços d'especialistes participants. Tot i així, No obstant hem considerat que tota aquesta informació a la qual ens referim, i en certa manera també a les dades demogràfiques, havia de servir per situar i emmarcar els fets i els subjectes dels nostres documents en el context global del període baix medieval que ens pertoca. Per aquesta raó s'ha procedit a la seva identificació, sempre que ha estat possible, i també a la seva vigència, rellevància i relació amb la història del nostre període.

Finalment, s'ha procedit a l'anàlisi qualitatiu de la informació dels documents, contrastada amb informació a l'abast, a codificar la informació en anàlisis quantitatives per tal de complementar, ampliar i aprofundir en les dades ja obtingudes. Contrastar les dades procedents d'ambdós tipus d'anàlisis

enriqueix i matisa els resultats i permet visualitzar les dades des d'altres punts de vista.

1.3. Els documents

L'extensa i aprofundida recerca de Josep Lladonosa de les fonts i bibliografia per a la història d'Alguaire i del seu monestir¹⁰, des dels inicis fins al segle XX, ha estat fonamental per centrar-nos en el període establert (1301-1350).

Els documents del nostre aplec, bàsicament, procedeixen del mateix arxiu de les monges santjoanistes, que conservaren -i conserven- al llarg de més de 800 anys els seus documents (AMS). En aquest període i des de finals del segle XI a mitjans del segle XVI són diplomes en suport pergamí. També en quantitat menor, de l'arxiu de l'Abadia de Montserrat (AAM), pergamins rescatats de la seva destrucció per aquesta institució. I també en menor nombre pel que fa als pergamins del nostre període, i el fons del Gran Priorat de Catalunya a la secció d'Ordes religiosos i militars, i de l'Arxiu Reial de Barcelona a l'Arxiu de la Corona d'Aragó (ACA). Respecte les còpies i registres manuscrits, destaquem l'obra de Jaume Pasqual, *Sacrae Cataloniae Antiquitatis Monumenta*, complementant i afegint (en alguns casos) la informació dels diplomes originals. I en aquest mateix sentit, la recopilació de Joaquim Miret i Sans en els seus aplecs i especialment *Les Cases del Templers i Hospitalers a Catalunya*, i la *Notícia històrica del monestir d'Alguaire* entre d'altres.

Els diplomes del període són en lletra gòtica cursiva, característica de la gòtica del principat d'aquesta època. La llengua utilitzada és bàsicament la llatina, encara que també hi és present el català medieval (aproximadament en un 5% del nombre de documents), i bàsicament quan es dona veu als representants de les viles en adreçar-se a les autoritats i al mateix convent.

---

¹⁰ Vegeu J. Lladonosa i Pujol, *Història de la vila d'Alguaire i el seu monestir santjoanista*, "Bibliografia i fonts consultades", Ajuntament d'Alguaire, Lleida, 1981.

1.3.1. Classificació dels documents

La primera i següent classificació és de caire tipològic, en sentit ampli i des del punt de referència del monestir, dels següents 180 documents (178 docs. + 2 apèndixs) del nostre aplec.

Quadre 1: Classificació dels documents

Classificació	Documents	Nº	%
A) Amigables composicions	20, 83, 136	3	1,7
B) Àpoques	14, 24, 66, 73, 97, 109, 141, 142, 143, 144, 147, 148, 163, 167, 172, 175, 177, 178.	18	10
C) Butlles	Apèndix 1	1	0,6
D) Concessions reials i comtals i de l'Orde.	5, 8, 9, 11, 12, 13, 16, 17, 23, 43, 44, 133, 137, 138, 153, 154, 155, 156, 157.	19	10,6
E) Compravendes	3, 15, 25, 26, 27, 39, 51, 55, 62, 68, 79, 96, 107, 112, 114, 139, 146, 150, 152, 164, 170, 171	22	12,2
F) Contractes emfitèutics	22, 46, 65, 80, 117, 145, 159, 162	8	4,4
G) Donacions i dotacions	21, 28, 30, 41, 42, 134, 149	7	3,9
H) Greuges	77, 99	2	1,1
I) Infeudacions	49, 58, 100, 101, 102, 105, 113, 115, 160, 169	10	5,6
J) Manaments reials, comtals i senyoriais	Apèndix 2, docs. 1, 6, 7, 63, 64, 110, 111, 140, 165, 173, 174.	12	6,7

K) Notícies i d'altres documents	45, 60, 67, 93, 132, 161, 168	7	3,9
L) Oblacions	72, 82	2	1,1
M) Ordinacions del Convent	131	1	0,6
N) Permutes	40, 54, 56, 57, 59, 61, 76	7	3,9
O) Plets	2, 4, 18, 19, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 47, 50, 69, 70, 71, 74, 75, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 95, 103, 116, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 135.	45	25
P) Procures	10, 53, 78, 85, 108, 130, 151, 176.	8	4,4
Q) Reconeixement de deutes	48, 52, 104, 106, 166	5	2,8
R) Remissió de censos	98	1	0,6
S) Sentències	81	1	0,6
T) Testaments	158	1	0,6
Total documents		180	(100%)

La següent classificació amplia la precedent i pren en consideració l'emissor i el receptor dels instruments.

A) Les amigables composicions constitueixen l'1,7 % del total.

El document 20, el convent d'Alguaire amb el castlà Guerau d'Oluja; el document 83 entre un veí de Passanant i el convent; i el document 136, un veí de Lleida pacta amb la priora la quantitat que el convent li ha de pagar.

B) Les àpoques o rebuts són el 10 % de la documentació.

B.1) Del convent d'Alguaire: per lliuraments en dipòsit: docs. 14 i 167 (en aquest cas per a la sotspriora Tomassa de Ramon Pere). Les àpoques emeses per religioses del Convent a títol privat: docs. 163 i 178. Els pagaments del Convent i monestir per serveis rebuts, els documents 73, 97 i 144; per

adquisició, el document 177; per pagaments fets a jutges de la Cúria Reial i al governador d'Aragó, els documents 141, 142 i 143. Els pagaments a uns pabordes de la catedral de Lleida, el document 172. I un rebut de pagament per la compra del feu d'Alguaire a Ramon d'Àger (doc. 66).

B.2) De la casa de Gardeny, un pagament per compensació de danys a un jueu de Tudela (doc. 148); i els pagaments fets per la mateixa casa a l'Orde (doc. 175).

B.3) De veïns i viles dels dominis santjoanistes: un rebut (doc. 24) dels pagaments de les viles d'Alguaire i Ratera a la Castellania d'Amposta per les despeses dels homes d'aquestes viles quan van formar exèrcit, al costat del rei i contra el rei de Granada. Uns pagaments d'uns veïns de Vilanova de Segrià i Ratera al senyor de Castellvell (doc. 109). I un drapaire de Lleida emet àpoca per la venda d'un censal al batlle i síndic de Vilanova de Segrià (doc. 147).

C) Les butlles.

L'apèndix 1 és una butlla papal en relació a la potestat del castell de la Cirera.

D) Les concessions reials, comtals i del mateix Orde, d'aquesta període, són el 10,6 %.

La concessió de la batllia d'Alguaire a l'Hospital, documents 16, 17, 23, i a la priora, en els documents 43, 44 .

Els documents de concessió i confirmació, reial i comtal jurisdiccional de la Portella a l'Hospital són 8 (docs. 5, 8, 9, 11, 12, 13, 137 i 138). Una confirmació de l'exercici jurisdiccional del convent sobre Alguaire per l'Infant Pere en el document 133. La confirmació de l'antiga senyoria jurisdiccional criminal d'Alguaire en els documents 154 i 157. La concessió i confirmació reial de la senyoria jurisdiccional d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera a favor de l'Hospital en els documents 153, 155 i 156.

E) Les compravendes del període constitueixen el 12,2 % de la documentació.

E.1) Les compravendes entre veïns són 5 i corresponen als documents 25, 27, 39, 51, 146.

E.2) Les compravendes del convent són 7 i corresponen als documents 3, 15, 26, 55, 62, 96, 164. El document 3, és la compra de la batllia d'Alguaire a Ramon de Casserres. El document 15, una venda de Ramon d'Àger a Guerau d'Oluja i a un frare de l'Hospital; el document 55, la compra del convent del feu que Ramon d'Àger te a Alguaire. El document 26 és una compra de drets i rendes per compensació de danys comesos pel mateix venedor, un veí de l'Ametlla. El document 62 és una compra del comanador d'Alguaire a un jueu de Lleida. El document 96 constitueix una transacció de venda i compra posterior del castell i viles de la Portella i de Gatmullat a Guillem de Pallars. i per últim, en el documents 164 el convent ven a unes religioses del mateix, les rendes del castell i vila de Vilanova de Riudovelles de Segrià.

E.3) Les compravendes de religioses del convent amb llicència de les autoritats del monestir són 3 (docs. 79, 150 i 170) En el document 79 un matrimoni de Vilanova de Segrià ven a dues religioses del convent, i els documents 150, 170 són adquisicions de religioses amb llicència del monestir. .

E.4) Les compravendes a títol individual sense el permís de les autoritats del monestir esmentat són 6 (docs. 68, 107, 112, 114 i 139, 152). El document 68, un matrimoni de l'Ametlla ven a una religiosa del convent. Els documents 107, 112 i 139 són compres a títol privat. En el document 114 una religiosa del convent fa una venda, sense més informació a l'abast. I una compravenda entre religioses del mateix convent (doc. 152), que recorda una activitat creditícia o bancària. Una venda a la sotspriora del convent, Tomassa de Ramon Pere sense establiment de preu (doc. 171¹¹).

F) Els contractes emfitèutics d'aquest període constitueixen el 4,4 % de la documentació (docs. 22, 46, 65, 80, 117, 145, 159 i 162).

F.1) Establiments del Convent:

Els documents 46, 65, 117, 145, 159 i 162 són contractes emfitèutics que tenen com el Convent com a nou feudatari. En el document 145, el vicari de l'església de Corbins ven unes cases i estableix cens i drets al convent.

---

¹¹ Possiblement els docs. 170 i 171, del mateix apartat de compravendes, es refereixin a la mateixa compra de la sotspriora.

F.2) Establiments d'altri. En el document 22, Ramon de Vilanova compra diverses propietats a Alguaire i ratifica els contractes emfitèutics existents. I el document 80 correspon a l'establiment fet per certs feudataris de l'església de Lleida a causa d'unes deixes testamentàries.

G) Les donacions i dotacions són el 3,9 %.

G.1) Les dotacions del convent són dues: una a la Capella de Sant Salvador (doc. 41) i altra a la infermeria del monestir (doc. 42).

G.2) Les donacions de religioses, a títol individual, són tres. A l'església de Santa Maria d'Alguaire dues (docs. 21 i 28); i l'altra, a l'església de Santa Maria de Bell-lloc, en el terme de Santa Coloma de Queralt (doc. 30).

G.3) El trasllat d'una dotació dels comtes d'Urgell (doc. 134 tras.) . Una altra del senyor de Conques a les Clarisses (doc. 149).

H) Les infeudacions d'aquest període són el 5,6 %.

H.1) La infeudació de la Portella pel comte d'Urgell, vescomte d'Àger i fill del rei d'Aragó en el document 49.

H.2) La infeudació dels habitants de Llorac al castellà d'Amposta i al convent (doc. 58). El document 100 confirmant la infeudació de Vilanova de Segrià a la priora i el convent. El document 101, igualment, per la Portella. I les Infeudacions de part de les autoritats del monestir d'Alguaire de registres molt esquemàtics en els documents 102, 105, 113, 115 i 160, dels quals no tenim més informació.

H.3) Finalment la infeudació reial de Villar de Tresserres en els documents 169.

I) Els greuges constitueixen l'1,1 %.

Un memorial de greuges, dels habitants d'Alguaire (doc. 77), sobre els delmes, usatges i contribucions dirigit al prior de Catalunya. I l'altra, en el document 99, el convent donà queixa de fra Galceran de Passanant.

J) Els manaments reial, comtals i senyorials són el 6,7 % de la nostra documentació.

J.1) Els documents apèndix 2, i docs. 1, 6, 7, 63, 64, 140, 173 i 174 són manaments reials i comtals, sent el rei o el primogènit qui exerceix les seves competències jurisdiccionals, o el comte d'Urgell.

J.2) Els documents 110, 111 i 165 són manaments del convent per senyoria.

K) Notícies i altres documents de difícil classificació són el 3,9 % i els documents 45, 60, 67, 93, 132, 161 i 168. Constitueixen un grup de documents de registres molt esquemàtics. S'han classificat de notícies per la seva pròpia naturalesa i sota aquesta titulació destaquem els documents 45, 60 i 67 que donen informació puntual de religioses del mateix convent.

L) Les oblacions l'1,1 %.

Un ciutadà de Lleida s'obliga a la priora i tot el convent amb tots els seus béns (doc. 82) i Pere d'Almenar també s'obliga al monestir amb el feu que té a Alguaire (doc. 72).

M) Ordinacions del convent : Elió de Vilanova, mestre general de l'orde de l'Hospital amb els seus assessors, a Avinyó, atorga les ordinacions pel govern del convent del monestir d'Alguaire el 12 de desembre de 1330, en el document 131.

N) Les permutes són el 3,9 %.

La permuta de les possessions de Guerau d'Oluja a Alguaire i Tabac amb les possessions del Convent a Cervera d'Urgell, Llorac, Briançó, Albió i Pomar genera en el procés de transmissió i, davant les autoritats i mediadors competents, els documents següents: 40, 54, 56, 57, 59, 76.

El document 61, tot i que es refereix clarament a una permuta, no ens permet afegir informació per tractar-se d'un registre molt esquemàtic.

O) Els plets constitueixen el 25 % de la documentació.

O.1) Els plets del convent amb Berenguer de la Cirera, per la potestat del castell i termes de la Cirera, són 5, inclosa la butlla papal de l'apèndix 1 (docs. 2, 4, 18, i 19).

O.2) Els plets per la plena potestat del convent damunt Alguaire tenen varis interlocutors. En el document 29, el Convent pledeja amb Guerau d'Oluja per la potestat d'Alguaire.

O.3) En el document 31, el plet per les rendes de la vila i termes d'Alguaire entre els cavallers Pere d'Almenar i Ramon d'Àger.

O.4) Els plets entre templers i hospitalers pels danys ocasionats pels primers a Alguaire corresponen als documents 32, 33, 34, 35, 36, 37 i 38.

O.5) Els plets amb el prior de Catalunya, primer amb Ramon d'Empúries, són nombrosos i recurrents en el període del seu priorat. Per la plena competència jurisdiccional sobre la batllia d'Alguaire del Convent disputada pel dit prior amb les seves intervencions en qüestions com el nomenament del preceptor del monestir (doc. 103) i per la taxació i imposició de tributs, en els documents 69, 70, 71, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94 i 95). Com també el document 135, amb el prior de Catalunya, Arnau d'Alòs.

O.6) El plet del Convent amb els hereus de Galceran d'Anglesola, pels drets testamentaris de dues religioses del convent, en els documents 47 i 50.

O.7) Els desacords entre les viles d'Albesa i La Portella, per la indeterminació dels límits entre ambdós termes, en els documents 74, 75 i 119.

O.8) Els plets del Convent amb el visitador de l'Orde, Jofre Rostany, a causa de la taxació i imposició de despeses ocasionades en l'elecció de la priora Marquesa de Ribelles i amb la implicació de les autoritats de l'Orde i dels comanadors, preceptors i síndics de l'entorn del monestir, constitueixen els documents 116, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129.

P) Les procures són el 4,4 % de la documentació.

Els nomenaments de procuradors són 8: docs. 10, 53, 78, 85, 108, 130, 151 i 176.

El nomenament de procurador d'Elisèn de Montcada perquè reclami el deute pendent de la venda del castell de Torres als monjos de Poblet en el document 10.

Els documents 53 i 78 són procures, sense més informació.

Els nomenaments de procuradors per representar el Convent davant les màximes autoritats de l'Orde són dos (docs. 85 i 130).

El nomenament reial del conseller Bernat d'Olzinelles, en el document 151.

El nomenament de procurador d'Esclarmonda de Ribelles per reclamar el pagament d'un violari, en el document 176.

I el nomenament d'Arnau o Artau de Castellvell per reclamar un deute als habitants de Vilanova de Segrià i de Ratera, en el document 108.

Q) Reconeixement de deutes constitueixen el 2,8 % de la documentació i corresponen als documents 48, 52, 104, 106 i 166.

Q.1) Del convent: un reconeixement de deute del convent al mediador i mercader Pere de Maçanet (doc. 106). Un altre reconeixement de deute de la sotspriora i convent a d'altres religioses del convent i a l'hereu de Pere d'Espens (doc. 166).

Q.2) De les cases hospitaleres. En el document 48, la casa de l'Espluga de Francolí reconeix un deute a la de Cervera d'Urgell; i en el document 52 però és el comanador de la casa de Cervera qui reconeix un deute per serveis i d'altres adquisicions a un apotecari de la mateixa vila de Cervera.

Q.3) Dels habitants de Vilanova de Segrià i de Ratera, els quals reconeixen formalment el deute que tenen amb Arnau (o Artau o Nautal segons els mateixos documents) de Castellvell (doc. 104).

R) Remissió de cens.

Tan sols una remissió de censos atorgada pel comanador d'Alguaire de la que no es disposa de més informació (doc. 98).

S) Les sentències.

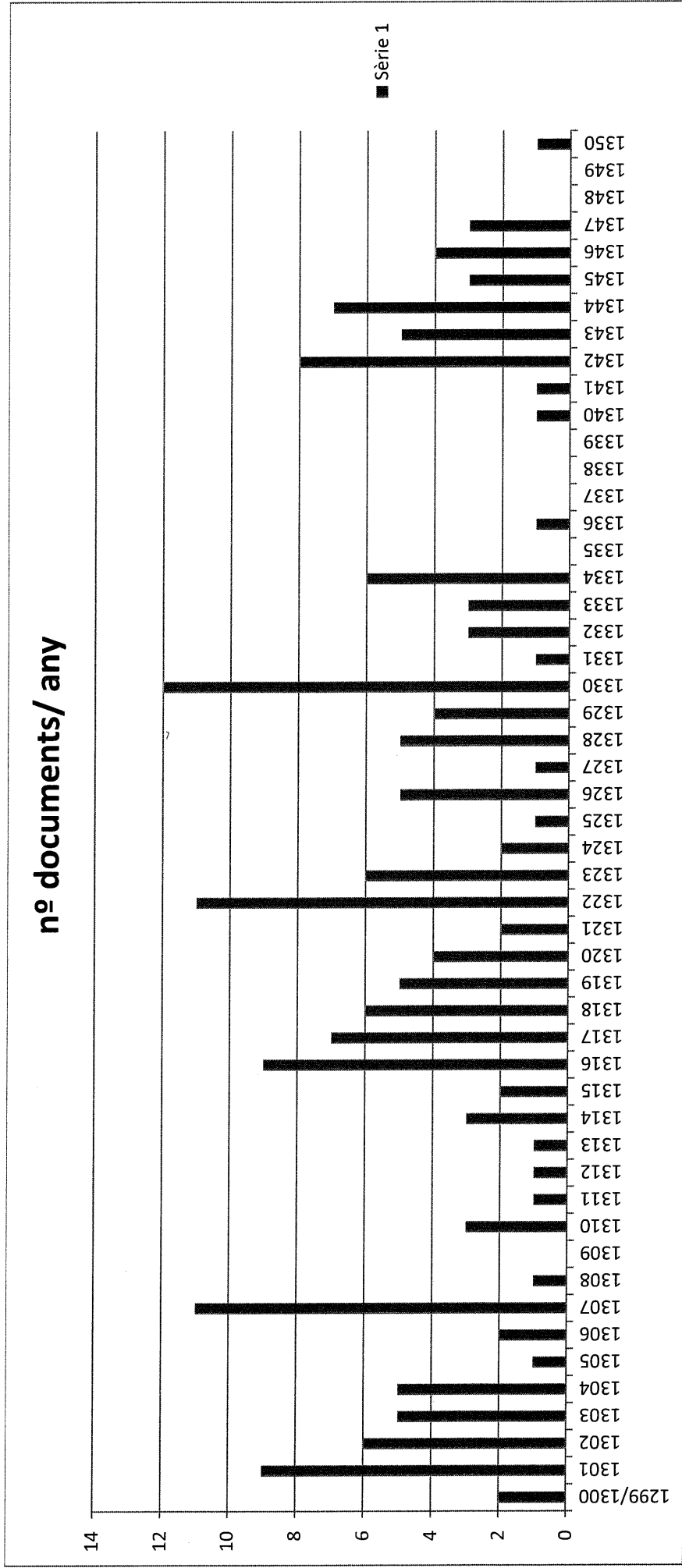
S'estableix, per sentència, la mesura de blat a utilitzar en el pagament del cens dels habitants de Ratera al monestir d'Alguaire (doc. 81).

T) Els testaments¹². Un testament d'un matrimoni de Ratera (doc. 158) confirma una de les seves propietats sota domini de la Capella d'en Pintat de Guàrdia, que a la vegada pertany a la confraria de Sant Miquel d'Albesa.

---

¹² Cal fer esment d'un establiment emfitèutic que procedeix d'una transmissió testamentària (doc. 80)

Quadre 2: Evolució cronològica de la producció documental.

Si considerem les conseqüències de l'anomenat 'lo mal any primer', el 1333, en termes de baixa producció alimentària i el trasbals que podia suposar per a les famílies propietàries, emfiteutes i d'altres tipus d'establiments, potser explicariem l'augment d'operacions contractuals corresponent a l'any 1334, (encara que els canvis fossin en els noms dels protagonistes o de les condicions contractuals), l'any posterior a l'any "dolent", així com la baixa en el nombre de diplomes dels anys posteriors, almenys, fins el 1342. Tot plegat constitueixen indicis poc consistents per arribar a conclusions. Ens caldrien altres indicadors i més informació sobre els que tenim però, per altra banda, explicaria aquest buit documental de quasi deu anys, en el període immediatament anterior a la pesta negra del 1348.

Aquest any i els dos següents també són protagonistes d'un altre buit documental que, a més a més, en la història dels nostre monestir, s'hi afegeix al de la mort de la priora Marquesa de Ribelles (1348).

En la gràfica dels nostres documents, l'any 1348 s'inicia un altre buit documental del que no podem establir la durada a causa de l'abast cronològic del nostre treball.

Cal afegir altres possibles raons pels períodes de buits documentals. El del 1308-1310, coincideix amb els anys anteriors a la mort de la priora Agnès de Queralt (1310). També en la mateixa línia, observem la irregularitat de la producció documental en els anys anteriors a la mort de la priora Sibilla de Castellvell, el 1329. No és estrany considerar que els últims anys d'un priorat siguin anys de menor activitat documental per raons de salut de la pròpia priora.

És evident però, que els resultats quantitius no expliquen satisfactòriament, ni de manera concloent el binomi, implícit en la nostra argumentació, un major progrés correspon un major nombre de documents, o en tot cas, un progrés estable correspon una producció documental estable. Ens cal l'anàlisi de les dades qualitatives, per exemple, la del tipus de documents, per complementar la informació a l'abast.

Quadre 3: Tipologia i cronologia dels documents

Any	Nombre de documents	Amigables composicions (3)	Àpoques (18)	Compraves (22)	Contrates emfiteùtics (8)	Oblacions (2)	Reconeixement de deutes (5)	Donacions i Dotacions (7)	Infundacions (10)	Greuges (2)	Notícies i altres (7)	Ordinacions (1)	Permutes (7)	Plets (45)	Concessions reials (19)	Procures (8)	Remissió de censos (1)	Sentències (1)	Manaments reials, comtals i senyorials (12)	Bulles (1)	Testaments (1)	
(1299)																				1		
(1300)																						
(1)																						
1301				3										2	5							
(9)													4	8	6							
															9							
1302			14	15											11	10						
(6)															12							
															13							
1303	20													18	16							
(5)											32			19	17							

1304		24	25	22												23				
(5)																				
1305			26																	
(1)																				
1306			27							28										
(2)																				
1307			39							30										
(11)																				
1308																	40			
(1)																				
1309																				
(0)																				

1318		73	68	72												69													
(6)																70													
1319										77			76		74	78													
(5)															75														
1320			79	80	82																81								
(4)																													
1321																84													
(2)																													
1322											93																		
(11)																													
1323			96							100																			98
		97																											

1338																							

A) Els primers 10 anys, 1299/1300 a 1310

Un període que coincideix quasi amb el priorat d'Agnès de Queralt. El tipus de documents que predominen són els plets (14); les concessions reials i comtals (10); les compravendes (6); i les donacions (5).

B) De 1311 a 1320

Un període menys actiu a nivell de producció documental segons les dades a l'abast. Predominen però igualment els plets (7); les compravendes (5); les permutes (4); els contractes emfitèutics (3); i les oblacions (2).

C) De 1321 a 1330

Període que coincideix amb la segona meitat del priorat de Sibilla de Castellvell. Igualment predominen amb diferència, els plets (24); les infeudacions (6); i les compravendes (4). Cal recordar que aquest període inclou una gran part dels documents que generà l'elecció i la promulgació de les ordinacions del convent d'Alguaire.

D) De 1331 a 1340

Període de poca activitat documental, predominen els rebuts (4) i les concessions reials i comtals (3). Coincideix amb la primera tercera part del priorat de Marquesa de Ribelles

E) De 1341 a 1350

Els tipus de documents predominants són els rebuts (8), les compravendes (5) i les concessions reials i comtals (5) i els manaments (3). Les infeudacions i els contractes emfitèutics d'aquest període són 2 de cada tipus.

Els tipus de documents que predominen en tot el període (1301-1350) clarament són els plets (46), les compravendes (22), les concessions (19), els rebuts (18) i els manaments (12). Els contractes emfitèutics (8) i les infeudacions (9) ocupen un rellevant segon pla. Si atenem al nombre i tipus de documents es pot deduir que tot allò que fa referència al dret i a les lleis (plets, sentències i manaments, i concessions) apareix ser el que preocupava més al monestir i el convent d'Alguaire. L'adquisició de béns i propietats, les

donacions, les permutes així com les infeudacions i els establiments emfitèutics constituïen l'altre objectiu.

1.4. Els notaris i escriptors

Procedim a relacionar els notaris protagonistes dels documents del nostre aplec. Tot i que el títol d'aquest capítol que inclou els escriptors, aquests són molt minoritaris. En alguns documents els testimonis també són notaris i en un cas, en Ferrer Domènec, vicari de les Sitges, actua com a notari sense explicitar que ho és (doc. 176) i en un altre cas, Guillem Açcò actua per ordre del notari d'Ulldecona, Ferrer de Calders (doc. 44). De la mateixa manera hem estat fidels, sempre que la informació ens ho ha permès, a constatar els canvis de categoria, estatus, lloc o d'altri respecte el mateix notari o escriptor. S'ha comptabilitzat 74 notaris (1 en funcions notariales) i 5 escriptors, pel període 1300-1350.

1.4.1. Notaris i escriptors per poblacions [quadre 4]

	n.	%
A) Notaris de jurisdicció reial.	15	19,8
B) Notaris Albesa	10	12,5
C) Notaris d'Alguaire	8	10
D) Notaris de Cervera	8	10
E) Notaris de Conques	3	3,8
F) Notaris de Lleida (+ 4 escriptors)	25 (+ 4)	36,3
G) Notari de Montpeller	1	1,3
H) Notari de Ratera	1	1,3
I) Notari de Santa Coloma de Queralt	1	1,3
J) Notari de Sant Fruitós de Perves	1	1,3
K) Notari de les Sitges	1	1,3
L) Notaris d'Ulldecona (+ 1 escriptor)	1 (+1)	2,6
Total	80	(100%)

De la distribució per poblacions ens cridà l'atenció el nombre de notaris d'Albesa, també sota domini santjoanista, lleugerament superior al notaris d'Alguaire. A més de ser poblacions veïnes, considerem la única dada demogràfica d'Albesa a l'abast, la de 1359,¹³ i constatem que per aquesta data, Alguaire i Albesa, tenien si fa no fa la mateixa població.¹⁴

Destaquem també, una proporció significativa de notaris amb autoritat reial i de tot el regne (19.8 %) en relació als notaris públics de les poblacions en concret. Així com un nombre important de notaris de Lleida, de 30 a 36 % (si s'inclouen els escriptors), la qual cosa és versemblant en ser dues poblacions veïnes. Així mateix constatem que les poblacions amb un sol notari, aquest acostuma a ser el rector de la parroquia o el procurador de la vila.

I finalment, la mera existència de 80 persones testimoniades amb funcions notariales en un període de 50 anys, és rellevant en una societat, pel que sabem, bàsicament rural. Implica un nivell de desenvolupament per damunt del que es podria esperar en una societat basada en la producció agrícola i ramadera. Un nivell de desenvolupament armònic amb l'expansió política, econòmica i comercial de l'època (des del segle XIII a mitjans del XIV).

A) Notaris de jurisdicció reial

En la relació següent es constata que Antoni Pedrona és també notari públic de Vila-real; Bartomeu de Torres, Francesc Claver, Pere Ortí i Pere Omells també ho són de Lleida; Ramon Joan és també notari públic d'Alguaire i Francesc Foix consta també com a escriptor reial a més de notari.

1. Antoni Pedrona, notari públic de Vila-real amb autoritat reial: doc. 64 (1317, juny, 9 Lleida).
2. Arnau de Morlans, notari públic amb autoritat reial: doc. 5 (1301, setembre, 21, Saragossa).

---

¹³ Segons el cens de Pròsper de Bofarull, citat per J. Lladonosa; vegeu aquest autor a *Història de la vila d'Alguaire ...* op. cit., p. 81-83.

¹⁴ Vegeu més endavant, el capítol *Dominis santjoanistes* : ... en l'apartat referent a la població.

3. Bartomeu de Torres, notari públic de Lleida amb autoritat reial: docs. 141, 142 i 143 (1334, maig 14; 1334, maig 14; 1334, maig 14).
4. Domènec Joan, notari públic per tot el regne del rei d'Aragó: docs. 147, *in memoriam*: 155, 156, 164, 165, 166 i 175 (1341, maig, 16, Lleida; 1342, desembre, 5, Almenarilla; 1343, gener, 2 València; 1344, agost, 22, Alguaire; 1344, setembre, 12, diumenge; 1348, gener, 10, Lleida).
5. Domènec Joan, junior, notari públic per tot el regne del rei d'Aragó: docs. 156, 164, 165, 166 i 175 (del 2 de gener de 1343 a 10 de gener de 1347).
6. Francesc Claver, notari de la vicaria de Lleida amb autoritat reial: docs. 144, 154 i 157 (1334, juliol, 23; 1342, desembre, 5; 1343, febrer, 7, Barcelona)
7. Francesc Foix, notari públic amb autoritat reial: doc. 169 (1345, setembre, 17).
8. Jaume Conesa, notari i conseller reial: doc. 157 (1343, febrer, 7, Barcelona)
9. Joan Pol, notari amb autoritat reial: doc. 103 (1324, desembre, 13, Lleida).
10. Martí Mercer, notari públic amb autoritat reial: docs. 130 i 131 (1330, octubre, 8, mon. Alguaire; 1330, desembre, 12, Avinyó)
11. Miquel Bertran, notari públic amb autoritat reial: doc. 174 (1346, novembre, 23, Balaguer)
12. Pere Aymeric de Manosque, notari públic amb autoritat reial: doc. 118 (1329, març, 21, Avinyó).
13. Pere Ortí, notari públic de Lleida amb autoritat reial: docs. 12, 137 i 138 (1302, abril, 29, Lleida; 1333, novembre, 30; 1333, desembre, 3).
14. Pere Omells, notari públic de Lleida amb autoritat reial: docs. 100 i 101 (1323, octubre, 29; 1323, octubre, 30).

15. Ramon Joan, notari públic d'Alguaire amb autoritat reial: docs. 50, 54, 55, 56, 57, 58, 65, 71 (1316, octubre, 12 a 1318, gener, 15 Castell de Cervera d'Urgell).¹⁵

B) Notaris d'Albesa

1. Arnau de la Torre, notari d'Albesa per Ponç de Riart, notari: doc. 119 (1329, octubre, 6).
2. Berenguer Colom, notari públic a tot el regne: doc. 155 (1342, desembre, 5, Almenarilla).
3. Berenguer Guerau, notari públic d'Albesa: doc. 66 sota l'autoritat del prepòsit de Solsona; i en els docs. 74 i 75, pel notari d'Albesa, Francesc de Ferriol (1317, agost, 18; 1319, agost, 5, La Portella).
4. Bernat de Torrents, notari públic d'Albesa, per Ponç de Riart: doc. 169 (1345, setembre, 17).
5. Francesc de Ferriol, notari públic d'Albesa: doc. 75 (1319, agost, 7, Albesa)
6. Guillem Lena, notari públic d'Albesa: doc. 169 (1345, setembre, 17).
7. Pere de Riart, notari d'Albesa: doc. 169 (1345, setembre, 17).
8. Ponç de Riart, notari d'Albesa: doc. 119 i 169 (1329, octubre, 6; 1345, setembre, 17).
9. Ramon Girona, notari públic d'Albesa pel notari també d'Albesa, Pere de Riart: doc. 169 (1345, setembre, 17).
10. Ramon Guerau, notari d'Albesa: doc. 13 (1302, abril, 29, Albesa).

C) Notaris d'Alguaire

1. Arnau d'Alsamora, notari d'Alguaire i procurador d'Esclarmonda de Ribelles: doc. 176 (1347, juliol, 25. Les Sitges).
2. Bartomeu Roig, notari públic d'Alguaire: docs. 2, 16, 21 i 23 (1301, maig, 25; 1303, gener, 13; 1304, gener, 8; 1304, març, 12).

---

¹⁵ En els documents 41 i 42, l'expressió *a memoriale quondam Raymundi Iohannis, notari publici* ...ens confirma l'existència de dos notaris amb el mateix nom, possiblement pare i fill, un com a notari públic d'Alguaire, i l'altre, també notari d'Alguaire però amb autoritat i jurisdicció reial.

3. Bernat de [...], notari públic d'Alguaire: doc. 178 (1350, maig 28).
4. Domènec Roig, notari públic d'Alguaire: docs. 79, 111, 152, 159, 162 (1320, gener 26; 1328, gener, 6; 1342, octubre, 13; 1343, setembre, 9; 1344, abril, 10).
5. Gil de Falç, notari públic d'Alguaire: docs. 41, 94, 100, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 123, 129, 134, 136, 139, 146, 150, 171 (1310, octubre, 5 a 1346, febrer, 24).
6. Guillem de Corçà, notari públic d'Alguaire: docs. 25, 27, 42, 51, 55, 62, 146 *in mem.* (1304, setembre, 20 a 1340, juny, 11, tras.)
7. Ramon de Falç, notari públic Alguaire: doc. 77 (1319, novembre, 9).
8. Ramon Joan, notari públic d'Alguaire: docs. 10, 21, 29, 41, 42 (1302, gener, 11 a 1310, desembre, 23).¹⁶

D) Notaris de Cervera

1. Guillem de n'Argemi, junior, testimoni i notari públic de Cervera: doc. 48 (1314, novembre 17, Cervera d'Urgell).
2. Guillem Ferrer, notari públic de Cervera amb autoritat reial: doc. 20 (1303, maig, 23).
3. Jaume de Corçà, notari públic de Cervera: doc. 52 (1316, gener, 19)
4. Jaume de Saragossa, notari públic de Cervera: doc. 59 (1316, novembre, 27)
5. Jaume de Tarragona, notari públic de Cervera: doc. 48 (1314, novembre, 17, Cervera d'Urgell)
6. Pere de Torelló, notari públic de Cervera: doc. 48 (1314, novembre, 17, Cervera d'Urgell).
7. Pere d'en [...]gan, notari públic de Cervera: doc. 73 (1318, juny, 2).
8. Ramon de Montmajor, notari públic de Cervera: doc. 26 (1305, febrer, 16).

---

¹⁶ *Ibidem.*

E) Notaris de Conques

1. Guillem de Febrer, notari públic de la vila de Conques: doc. 149 (1342, maig, 26).
2. Montillard Seguí, clergue i notari públic de Conques: doc. 149 (1342, maig, 26).
3. Pere de Pr[...], notari i rector de l'església de Conques: doc. 149 (1342, maig, 26).

F) Notaris de Lleida

Els escriptors Arnau d'Arts, Guillem Tudoc, Simó de Llobera i Nicolau Vidal, hi són inclosos.

1. Arnau d'Arts, escriptor, sota l'autoritat de Guillem Fuster, notari de Lleida: doc. 14 (1302, juny, 11).
2. Arnau de Puig, notari públic de Lleida: docs. 12, 138 i 177 (1302, abril, 29, Lleida; 1333, desembre, 3; 1347, agost, 20 Lleida).
3. Bartomeu de Ripoll ?, notari públic de Lleida: doc. 135 (1322, agost, 2)
4. Berenguer Bardina, notari públic de Lleida: apèndix 2 (1301, maig, 25).
5. Bonafonat de Vilasparsa, notari públic de Lleida: apèndix 2, docs. 1, 24 (1300, juny, 10, lleida; 1301, maig, 10, Lleida; 1304, agost, 31).
6. Domènec Arnau, notari públic de Lleida: doc. 106 (1326, març, 31).
7. Domènec de Mores, notari públic de Lleida: doc. 80 (1321, març, 8).
8. Domènec de Siscar, testimoni i notari públic de Lleida: doc. 1 (1301, maig, 10, Lleida).
9. Domènec de Vilasparsa, notari públic de Lleida: 76, 81, 97 i 106 (1319, octubre, 7, Gardeny; 1320, març, 15, dijous, Gardeny; 1323, febrer, 27; 1326, març, 31).
10. Francesc Joan, notari públic de Lleida: doc. 137 (1333, novembre, 30).
11. Guillem de Silva, notari públic de Lleida: apèndix 2 (1300, juny, 10, Lleida).
12. Guillem Fuster, notari públic de Lleida: doc. 14 (1302, juny, 11).
13. Guillem Garsie, notari públic de Lleida: doc. 7 (1301, octubre, 10).

14. Guillem Roig, notari públic de Lleida: docs. 3 i 9 (1301, juliol, 17; 1301, desembre, 4).
15. Guillem Tudoc, escriptent, sota l'autoritat de Tomàs de Castellàsens, notari públic de Lleida: doc. 47 (1314, agost, 22)
16. Jaume de Bellveí, notari públic de Lleida: doc. 38 (1307, setembre, 14).
17. Jordà Guerau, testimoni i notari públic de Lleida: docs. 12 (test.) i 138 (1302, abril, 29. Lleida; 1333, desembre, 3 trasllat)
18. Leonard d'Urgell, notari públic de Lleida: doc. 145 (1336, agost, 29).
19. Nicolau Vidal, escriptent de la vicaria de Lleida i testimoni: doc. 144 (1334, juliol, 23).
20. Pere de Prat, notari públic de Lleida: doc. 109 (1326, novembre, 22, Lleida).
21. Pere Joan, notari de Lleida: doc. 175 (1347, juliol, 25, Les Sitges).
22. Pere Jover, notari públic de Lleida: doc. 148 (1342, gener, 4).
23. Pere Perela, notari públic de Lleida: doc. 172 (1346, setembre, 5, Lleida).
24. Ramon de Segur, notari públic de Lleida: doc. 137 (1333, novembre, 30).
25. Ramonet Tapisser, testimoni i notari de Lleida: doc. 47 (1314, agost, 22).
26. Simó de Llobera, escriptent jurat sota l'autoritat de Jaume de Bellveí, notari públic de Lleida: doc. 38 (1307, setembre, 14).
27. Simó de Torres, notari públic de Lleida: doc. 22 (1304, març, 5).
28. Tomàs Bardina, testimoni i notari públic de Lleida: doc. 1 (1301, maig, 10, Lleida).
29. Tomàs de Castellàsens, notari públic de Lleida: doc. 47 (1314, agost, 22).

G) Notari de Montpeller

1. Ponç Julià, clergue de Montpeller i notari públic: doc. 40 (1308, novembre, 9).

H) Notari de Ratera

1. Tomàs Piga, notari i vicari de l'església de Ratera: doc. 72 (1318, febrer, 10).

I) Notari de Santa Coloma de Queralt

1. Ramon d'Alcató, notari públic de Santa Coloma de Queralt per Bernat Ferran: doc. 19 (1303, febrer, 18).

J) Notari de Sant Fruitós de Perves

1. Pere de Puig, notari i procurador de l'església de Sant Fruitós de Perves: docs. 108 i 109 (1326, novembre, 8; 1326, novembre, 22, Lleida).

K) Notari de les Sitges

1. Ferrer Domènec, fent de notari, vicari de les Sitges,: doc. 176.

L) Notaris d'Uldecona

1. Ferrer de Calders, notari públic d'Uldecona: doc. 44 (1311, març, 9, Uldecona).
2. Guillem Açcò, *ex mandato* Ferrarii de Calders, notari públic d'Uldecona: doc. 44 (1311, març, 9, Uldecona).

Encara que no disposem de la informació pertinent que corrobori el grau de parentiu, constatem els notaris del mateix cognom. Cal tenir en compte que les notaries s'heretaven, per tant parlarem si més no, de nissagues :

- La nissaga dels Riart: Pere de Riart i Ponç de Riart, ambdós notaris d'Albesa.
- Les nissagues de notaris d'Alguaire:
  - Bartomeu Roig i Domènec Roig; i Guillem Roig (notari de Lleida).
  - Ramon de Falç i Gil de Falç
- La nissaga dels Joan: Ramon Joan, Domènec Joan i Domènec Joan, junior. Tots ells notaris amb jurisdicció reial.

2. MARC HISTÒRIC

Els historiadors de la Catalunya medieval solen coincidir a senyalar la gran expansió catalana, a nivell polític i econòmic, en els aproximadament cent cinquanta anys del segle XIII i primera meitat del XIV. Senyalen la plenitud demogràfica i productiva també, a l'interior dels país, cosa que permetrà l'expansió cap a les Balears i València, i més enllà, cap al Mediterrani. Primer a les illes occidentals i seguidament fins a Atenes i Neopàtria, un cop abandonats els intents d'expansió més enllà dels Pirineus després de la derrota i mort del rei Pere I el Catòlic a la batalla de Muret el 1213.

Els regnats del període del present diplomatarí 1301-1350 són els de Jaume II el Just (1291-1327), Alfons III el Benigne (1327-1336) i Pere III el Cerimoniós (1336-1387). Tot i que els regnats dels dos primers i part del tercer s'inclouen en el període de la gran expansió, la historiografia catalana (des de R. d'Abadal a J. Vicens Vives i J. Sobrequés) i també la francesa (C. Carrère i Pierre Vilar) identifiquen el present període com l'inici de la decadència que esdevindrà evident al bell mig de la meitat del segle XIV. La política expansionista de Jaume II tot i els pactes amb Sanç IV de Castella, amb Carles d'Anjou, amb el casament del rei amb la filla d'aquest, Blanca d'Anjou (el tractat d'Agnani el 1295) i els conseqüents acords amb el Papa en relació a Mallorca, Sicília i Sardenya comportà un gran esforç econòmic pel propi país fins al punt que es creu que la política expansionista peninsular i mediterrània va aportar més costos que guanys. És en aquests anys – final del s. XIII fins a la meitat del XIV, que l'esmentada historiografia situa el principi de la decadència de la gran expansió de Catalunya. Decadència que continuarà i es materialitzarà en els regnats següents d'Alfons el Benigne, (1333) l'any de fam, 'lo mal any primer', recordat per ser el primer dels anys dolents que seguiren, i ja en el regnat de Pere el Cerimoniós, l'esclat de la pesta negra a Catalunya el 1348.

Els documents del present recull no ens parlen directament ni de la pressió econòmica derivada de la política expansionista, ni dels anys de males collites, ni de l'afebliment, ni dels estralls de la pesta que tots ells provocaren en la població d'Alguaire i dels dominis santjoanistes. Disposem però, de documents que s'hi refereixen més o menys directament, com el document de 1304 relatiu a la formació, i les despeses que en resultaren de l'exèrcit dels habitants d'Alguaire i de Ratera que acompanyaren al rei Jaume II en la guerra contra el rei de Granada. Així com les preteses exaccions del gran prior de Catalunya, Ramon d'Empúries, amic del rei, als habitants d'Alguaire, les quals havien de ser trameses al rei, cosa que provocà la intervenció del mestre de l'orde de l'Hospital, Elió de Vilanova, qui sentencià a favor i en defensa de les prerrogatives del convent d'Alguaire (1322). També constitueix una clara referència de la necessitat pecuniària dels reis i en el present cas, de Pere III, la venda així com les mateixes condicions de l'operació contractual, de l'alta jurisdicció civil i criminal i del mar i mixt imperi a l'orde de l'Hospital i a la casa d'Alguaire dels dominis santjoanistes d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera, tal com expliquem, més endavant.

Tampoc no podem oblidar, en el marc històric del període, el difícil equilibri en les relacions de la monarquia amb la noblesa, laica i eclesiàstica, a causa de la prerrogativa i tendència reial d'exercir la plena competència en matèria militar, judicial i legislatiu, la qual cosa l'enfrontava amb el poder de l'oligarquia feudal de l'època, com tampoc la posició del papat entre la sobirania eclesiàstica i la sobirania secular, i la supremacia de la primera respecte la segona. Posició de la qual el papa Bonifaci VIII en seria el màxim representant d'aquest període. I també cal considerar, essent la casa d'Alguaire d'un orde religiós i militar, les estretes relacions que aquests ordes tenien amb el rei, més encara, arran de la desaparició del Temple, que a Catalunya, comportà que la major part dels dominis d'aquest orde passessin a mans del santjoanista.

2.1. Alguaire i l'Hospital

Des de la conquesta d'Alguaire als musulmans, la història de la vila d'Alguaire està estretament lligada a la història del monestir d'Alguaire de l'Orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem.

2.1.1. Els orígens de la comanda masculina (mitjan s. XII).

Dels inicis d'Alguaire, ja explicats i narrats àmpliament i des de diverses perspectives i concretament per J. Alturo en el seus diplomataris¹⁷, amb dades testimoniades i documentades, voldríem destacar-ne alguns aspectes.

El nom d'Alguaire, d'origen àrab, un topònim que significa 'penyal' i que fa referència a la seva posició geogràfica, una elevació o turó que mira des d'una posició elevada a la vila del mateix nom.

La conquesta dels cristians de la torre de Tabac, situada en el terme de Lleida i prop d'Alguaire, pel rei d'Aragó i Pamplona, Sanç Ramírez, el juny de 1075 constitueix el primer testimoni a l'abast del nom d'Alguaire en la donació que el dit rei féu als nobles Berenguer de Siscar i Pere Bernat de Montmesma.

Des del segle XI al primer terç del segle XII, Alguaire i el seu terme esdevingué terra de frontera, disputada per cristians i musulmans.

El 1149 el comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV, mentre assetjava la ciutat de Lleida, atorgà al bisbe de la Seu d'Urgell el castell d'Alguaire.

Els santjoanistes s'instal·laren a Alguaire després de la conquesta cristiana i el 1152 hi apareixen instal·lats. Els anys següents, les donacions del comte de Barcelona, Ramon Berenguer IV, incrementaren el seu patrimoni. També reberen donacions de les altes autoritats eclesiàstiques de Lleida, car el 1157, els donaren totes les esglésies del castell d'Alguaire i del seu terme amb tots els seu drets.

---

¹⁷ Diplomataris d'Alguaire i del seu monestir santjoanista de 1076 a 1244, Fundació Noguera. Col·lecció Diplomataris, Barcelona 1999, p. 16-18.

El primer comanador de la comanda hospitalera d'Alguaire, de qual tenim testimoni, és fra Ramon Penya (1159)

Els termes de l'Alguaire medieval quedaren delimitats pel rei Alfons el Cast per una carta de poblament d'Almenar el 1174. L'orde santjoanista esdevingué veïna de l'orde del Temple per la banda del Segrià.

Les donacions a la comanda santjoanista venien dels senyors del mateix territori com les confirmacions de les donacions anteriors de Ramon de Siscar (1195) i les dels comtes d'Urgell (1199). A més, els últims vint anys del segle XII i primer terç del XIII, els santjoanistes reberen donacions de petits i mitjans propietaris. A les quals cal afegir les donacions i confirmacions posteriors de Ratera, el Pedriç, la Portella, Algerri, Torroja de Llitera, Gatmullat i Sant Iscle. Des de la seva fundació, la comanda masculina d'Alguaire incrementà el seu patrimoni pel sistema d'infeudacions i subinfeudacions, i convertí Alguaire en una dominicatura única sota el domini de l'orde santjoanista.

2.1.2. El convent femení d'Alguaire (1250-1300)

Resumint la informació, àmpliament documentada en el segon diplomatarí d'Alguaire,¹⁸ ressaltem aquells aspectes que ens permeten seguir, a grans trets, la línia històrica de la fundació del monestir fins el 1300, data d'inici del nostre aplec documental, destaquem la data de l'any 1245, per ser l'any de l'establiment d'una comunitat santjoanista a Cervera, liderada per Marquesa de la Guàrdia, fundadora també, uns anys més tard del convent femení d'Alguaire, lloc on la petita comunitat de Cervera es traslladà.

El 23 de juliol de 1250, l'orde santjoanista ratificà la comanda de Cervera a Marquesa de la Guàrdia i a la seva filla Gueralda, amb els castells de l'Ametlla

---

¹⁸ J. Alturo i Perucho, *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (1245-1300)*. Fundació Noguera. Barcelona, 2010, p. 17-21.

i Llorac així com la d'Alguaire amb les viles i castells de la Portella i Ratera amb la condició que edificuessin el monestir *apud castrum de Alguaira*.¹⁹

El 1251, Marquesa de la Guàrdia, apareix com a comanadora de Cervera i d'Alguaire i el dit monestir esdevé monestir duple.

El 1265, una butlla del papa Climent IV,²⁰ confirma la concessió feta el 1250 per Ferran Roderic o Rodrigo, gran comanador de l'orde *in quinque Regnis Hispanie* i el castellà d'Amposta, fra Pere Alcalà²¹ en el capítol general de l'orde reunit a Osca, a les monges d'Alguaire. En la mateixa butlla s'establia la tutela del monestir d'Alguaire al castellà d'Amposta i es regulava el seu funcionament segons la regla i consuetuds de l'Hospital.

Marquesa incrementà el patrimoni del monestir d'Alguaire amb donacions pròpies i de la seva filla Gueralda²² i d'altres de la seva pròpia família,²³ com les de senyors i senyores de l'entorn²⁴, al llarg dels anys del seu priorat, titulada *comendatrix et patrona atque fundatrix monasterii de Alguaira*²⁵ i els de la seva filla Gueralda, que en fou priora fins el 1278.

Les priorcs següents, Sibil·la d'Oluja (1276/1278-1294/1296), Elionor de Ribelles (1294/1296-1297) i Agnès de Queralt (1297- 1310), ja inclosa en el present aplec documental, seguiren la línia, iniciada d'antuvi per la comunitat masculina, de convertir la dominicatura d'Alguaire en única i al mateix temps, la d'incrementar i consolidar el patrimoni del monestir.

¹⁹ *Ibidem*, p. 20.

²⁰ J. Miret i Sans, *Les cases dels ...*, op. cit. p.

²¹ Ambdós presents i recordats en els nostres documents del període 1301-1350, (docs. 84, 86 i 92).

²² Com les de la vila i castell de Gatmullat, en el terme d'Albesa (1251-1252), que havien pertangut a Pere de la Clusa, vell castlà d'Alguaire. Així com la quarta part de tot el que tenia al castell de Belltall i a l'Espluga de Francolí (1261). I els castells de Passanant, la Glorieta, la Sala, la Guàrdia, Cabestany i Segura (1266) i els masos de Vilar i els feus dels castell i viles de l'Espluga Sobirana, Rocallaura i Conesa, que feu la seva filla Gueralda, com també les dels castells de Torrent i Carratalà (1276).

²³ La confirmació de la donació del castell i la vila de Sant Iscle de Bages (1252) per Sibil·la de la Guàrdia; i les d'Estefania de la Guàrdia, dels drets que tenia al castell de la Guàrdia no obstant algunes desavinences amb l'orde que acabà en acord amb la intervenció del comanador de la casa hospitalera de Lleida.

²⁴ Vegeu la informació detallada de les dites donacions, confirmacions, oblacions i adquisicions a J. Alturo i Perucho, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)* op. cit., p. 21-31.

²⁵ J. Alturo i Perucho, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit., p. 51.

2.1.3. La castellania d'Alguaire el 1301

La castellania d'Alguaire, en aquesta data, no tenia però, una única dominicatura ni estava únicament a mans de l'Hospital, tal com la comunitat masculina i més tard la femenina pretenien. Ambdós diplomataris d'Alguaire i del seu monestir de J. Alturo ens forneixen d'una àmplia informació sobre els senyors d'Alguaire abans i després, paral·lelament a l'existència de la comanda santjoanista²⁶. Diversos senyors van esdevenir els seus castlans. En principi fou Pere de la Clusa que exercí de castlà i justícia. Les relacions de parentiu, bàsicament per matrimoni, al llarg segle XIII entre els de la Clusa amb d'altres senyors de l'entorn comportaren que en la dita castellania, d'altres, com Bernat d'Anglesola, Guillem de Muntanyana i Bernat de Bell-lloc adquirissin drets sobre la dita castellania. Al mateix temps, els hospitalers d'Alguaire, fidels al seu objectiu, hi adquiriren per compra drets i propietats de la mateixa. A tombar de segle XIV i també amb les dades dels documents del present diplomatari, el castlà d'Alguaire era Gueraldó d'Oluja, fill d'Antònia, filla de Bernat de Bell-lloc i de Sibil·la, que aportà el dot de la castellania d'Alguaire i el castell de Tabac en casar-se amb Berenguer d'Oluja. L'anteriorment esmentat Gueraldó d'Oluja és el protagonista de diversos documents relacionats amb els plets que tingué amb la priora Agnès de Queralt i també protagonista principal de la permuta que el convent santjoanista de Cervera féu amb Gueraldó d'Oluja, intercanviant els dominis de Cervera amb els d'Alguaire, la qual cosa permeté consolidar l'establiment del convent femení a Alguaire. Els plets i la mateixa permuta s'expliquen en els apartats corresponents de la mateixa introducció.

---

²⁶ J. Alturo i Perucho, *Diplomatari d'Alguaire i ... (1076-1244)*, op. cit. vegeu p. 31-34, i especialment l'arbre genealògic dels castlans a la pàgina 34. També al *Diplomatari d'Alguaire i ... (1245-1300)*, op. cit., vegeu p. 69-74.

3. EL MONESTIR I CONVENT D'ALGUAIRE (1301-1350)

3.1. Formació del patrimoni

La via pròpia de tota fundació monàstica parteix d'una donació inicial i dels donatius subsegüents, dots, definicions, deixes testamentàries amb d'altres adquisicions per permuta, per compra a preu complet o rebaixat per motius espirituals i/o per compensació de danys, adquisicions per pagament de serveis i els derivats de les sentències i manaments judicials si s'escau. Aquests són els mecanismes bàsics de formació del patrimoni del monestir d'Alguaire en el present període.

Hi ha, però, d'altres compres i donacions adquirides a títol individual per membres del convent, les quals, bé que indirectament, repercuteixen en la formació i explotació d'aquest patrimoni. En J. Alturo també hi dedica un apartat a les transaccions individuals de la fundadora del monestir, Marquesa de la Guàrdia²⁷ i d'altres religioses del convent²⁸, i mostra com moltes de les propietats adquirides individualment per compra o donació revertien anys més tard a l'Orde. No sempre, però, trobem evidència explícita que aquestes adquisicions a títol privat revertissin al monestir,²⁹ però tenim constància textual en alguns instruments que els censos i altres rendes fossin pel monestir, tal com veurem més endavant en l'apartat d'adquisicions a títol privat.

---

²⁷ *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. Cit. p. 23-25.

²⁸ *Ibidem*, pp. 25-31.

²⁹ El capítol 33, versió catalana del segle XIV de *Les ordinacions del convent d'Alguaire*, editades per Prim Bertran i Roigé, op. cit. p. 51, estableix el delme a satisfer, de totes les rendes de les compres fetes a perpetuïtat pel monestir, al prior o sobirà o mestre de l'Orde, però tampoc aquí s'estableix cap diferència entre les adquisicions del monestir o les fetes a títol privat. Aquestes, de fet, ni s'esmenten.

3.1.1. Compres

Les compres, pel que fa al propi monestir, són nombroses i són més nombroses encara al llarg de la segona i tercera desena del segle XIV.

El 17 de juliol de 1301 (doc. 3) Agnès de Queralt, priora del convent, i les autoritats del monestir d'Alguaire reconeixen al castellà d'Amposta, Ramon de Ribelles, que en temps de la priora Sibil·la d'Oluja, difunta, juntament amb el lloctinent del castellà d'Amposta i frares de l'Hospital varen comprar al cavaller Ramon de Casserres la castellania, el feu i els drets sobre el castell, vila i terme que tenia a Alguaire per 6.300 sous jaquesos. D'aquesta transacció quedà pendent el deute de 5.000 sous del monestir d'Alguaire a la castellania d'Amposta i frares de l'Hospital, deute que prometeren pagar cada any per Nadal amb pagaments de 300 sous i amb la garantia dels béns adquirits a Ramon de Casserres.

Un document conservat en un regist esquemàtic del 1302 (doc. 15) ens informa d'una compra que feren a Ramon d'Àger, un frare de l'Hospital i el vice-castlà Guerau d'Oluja. No obstant la poca informació d'aquest document, el següent (doc. 20) ens informa en detall de les disputes, baralles i posterior acord final entre la priora Agnès de Queralt amb el castlà a Alguaire, Guerau d'Oluja. El 23 de maig de 1303 del mateix document (doc. 20) ambdós protagonistes, juntament amb les altes autoritats del monestir i representants de Guerau arriben a un acord amb la restitució del feu a Guerau d'Oluja; al pagament d'aquest d'una multa de 200 morabatins per injúries a la priora; l'absolució dels homes d'ambdues parts – els de l'Hospital i els de Guerau d'Oluja - que varen causar danys i malifetes, i finalment l'alliberament de Franc de Girveta, qui va ser capturat i retingut pel comanador d'Alguaire.

El 1305, la priora Agnès de Queralt i convent compraren la tretzena part dels delmes, talles, exaccions i rendes que els venedors, Jaume Carnicer i la seva dona, habitants de l'Ametlla, reben anualment per un preu de 400 sous de Barcelona de tern. La compra devia ser baixa de preu per tractar-se d'una

compensació pels danys i malifetes als homes de l'Ametlla del qual, el dit Jaume n'era responsable (doc. 26).

Deu anys més tard, el 16 d'octubre de 1316, el comanador del monestir, fra Mateu de Passanant, i el convent, compraren al susdit cavaller Ramon d'Àger, també castlà d'Alguaire, la castellania, domini i feu amb tots els seus drets, pertinences i beneficis, que el dit cavaller tenia per 6.500 sous jaquesos. El cavaller renuncià a aquells drets que pogués tenir i ser utilitzats contra la transacció (doc. 55). Quasi un any més tard segons l'instrument (doc. 66), el 18 d'agost de 1317 Ramon d'Àger reconeix haver rebut el pagament acordat. Per altra banda el document constitueix un exemple d'un pagament posterior al d'una transacció de venda anterior.

El 1317, Bonjueu Milleró de Lleida, ven a Mateu de Passanant, comanador d'Alguaire, i a la priora Sibil·la de Castellvell una casa, amb les seves premses i capmàs, situada a la mateixa vila d'Alguaire per 30 sous de Jaca, els quals confirma haver rebut (doc. 62).

El 10 de febrer de 1318 Pere d'Almenar obliga els rèdits i el mateix feu que té a Alguaire al comanador Mateu de Passanant a qui reconeix haver rebut 1.250 sous de Jaca, dels quals el susdit cavaller Ramon d'Àger és el garant (doc. 72).

Uns anys més tard, el 16 de febrer de 1323 (doc. 96) la priora, el comanador i convent d'Alguaire compraren els castells i les viles de la Portella i de Gatmullat amb tots els seus drets, censos, rèdits, sortides i entrades a Guillem de Pallars, qui anteriorment ho havia adquirit al mateix Hospital per 10.000 sous jaquesos amb la condició que els venedors podien tornar a comprar-ho pel mateix preu, si així ho volguessin. En la transacció de compra s'estipula el cens de 1.000 sous jaquesos i s'acorda el cens restant a saldar pel temps transcorregut.

També una altra adquisició feta per les religioses del convent, Elvira de Biure i Berenguera de Pinós, el 26 de gener de 1320 (doc. 79) a un matrimoni de Vilanova de Segrià, d'unes cases del mateix lloc pel preu de 28 sous jaquesos i un cens anual de dos sous, en vida de les religioses i pels aniversaris de la seva

defunció. Aquest document inclou explícitament la reserva del dret de fadiga, de part del comanador del monestir, Mateu de Passanant.

El 9 de març de 1334, la sotspriora del convent Tomassa de Ramon Pere compra a Domènec de Bellforat i Sança la seva esposa, residents a Benavent de Segrià, un censal de 54,5 sous jaquesos que els venedors percebien de diferents censataris i diverses propietats de vinyes i d'unes cases a Vilanova de Segrià (doc. 139). Aquesta compra serà la primera d'un seguit d'adquisicions que protagonitzarà la sots-priora del convent, Tomassa de Ramon Pere al llarg dels dos decennis següents del priorat de Marquesa de Ribelles (1330-1348). El 2 d'agost de 1342 Tomassa de Ramon Pere, amb permís del comanador Umbert de la Vella compra una terra en el terme d'Alguaire i estableix un cens anual a satisfer per la Mare de Déu d'agost (doc. 150).

El 29 d'agost de 1336, en instrument públic, és el vicari de l'església de Corbins, qui traspasa a un veí de Lleida, Gil de Benavarri, unes cases situades al mercat de Lleida per 150 sous jaquesos i estableix un cens a satisfer al comanador del monestir d'Alguaire tot acceptant explícitament els drets i domini del dit comanador i del monestir, qui al mateix temps pot exercir el dret de fadiga a 10 dies (doc. 145).

El 10 d'abril de 1344 Tomassa de Ramon Pere, per mitjà del seu procurador, Jaume d'en Déulosalv, fa una compra, a Pere Roig, de diverses propietats de terres, vinyes i cases a Alguaire i al seu terme, que s'anomenen, es descriuen, se'n delimiten les afrontacions, i es documenten els noms dels emfiteutes i el cens a saldar, anualment, de cada un d'ells, tal com ho feien amb el dit Pere Roig, i per un cens global de 54 sous i 4 diners. El preu de compra és de 1005 sous jaquesos i els emfiteutes són 18, tots ells residents a Alguaire a excepció d'un d'ells, Guillem Escobet, resident a la Portella³⁰. Aquesta compra apareix a títol privat, no intervé cap autoritat de l'Hospital ni del monestir, però, també

---

³⁰ Els 18 emfiteutes d'Alguaire són el 7% dels 280 caps de casa de la vila el 1319 (doc. 77). Els anys transcorreguts, del 1319 al 1344 - i les característiques d'aquests anys considerats de baixa producció i carestia, hipotèticament, canviarien a l'alça la proporció d'emfiteutes de la sots priora del convent a Alguaire.

s'estipula que els censos establerts s'han de saldar a la priora i als seus (docs. 162 i 163).

Encara una altra compra, el 1345, aquesta vegada amb llicència de la priora encara que no podem afegir cap més informació per ser un regest molt esquemàtic (doc. 170).

També una compra de part de la universitat de Vilanova de Segrià, el 16 de maig de 1341, en la qual Francesc de Montgai, draper³¹ de Lleida reconeix haver rebut 1.700 sous, d'un preu de 3.000, per la venda d'un censal de 300 sous al síndic i batlle de Vilanova de Segrià, en nom i representació de la universitat. I reconeix també que la vila tan sols li ha de pagar 130 sous censals. Per altra banda, recordem Vilanova de Segrià era una de les possessions del monestir d'Alguaire i aquest, n'era el senyor de la vila des de 1323 (doc. 100). I dos anys més tard, el 1343, el rei li concedirà al monestir l'alta jurisdicció sobre la vila.³² Així doncs, la compra del censal reverteix en el patrimoni del monestir, ja en aquesta data, i posteriorment hi revertiran els beneficis directes i indirectes de l'adquisició.

3.1.2. Adquisicions a títol individual

Les adquisicions de les religioses a títol privat, amb el permís explícit de les autoritats del monestir o sense, sovintegen en el nostre diplomatarí tal com veurem en els següents documents.

Saurina de Salanova, monja del convent d'Alguaire, l'11 de gener de 1318 (doc. 68) fa una adquisició, un violari o pensió vitalícia, d'una vinya i alou del terme de l'Ametlla, a un matrimoni del mateix lloc per 300 sous jaquesos i un cens de 40 a tributar cada any de la seva vida, tot i així la mateixa Saurina, deu anys més tard, el 25 d'octubre de 1328 fa una venda de la qual no en coneixem els detalls per tractar-se d'un resum molt esquemàtic (doc. 114). De totes

---

³¹ Mercader de draps, i actuant de banquer en aquest cas.

³² Vegeu els documents d'aquesta concessió reial (docs. 153, 154, 155, 156 i 157).

maneres, com diu J. Alturo³³ cal suposar 'que els diners en metàl·lic (o propietats) de què disposaven les monges, si més no en bona part, també anirien a para al monestir'.

La següent adquisició a títol privat (doc. 107), del 30 de setembre de 1326, la mateixa llavors priora del convent, Sibilla de Castellvell, *non prout priorisse set ut ssorori monasterii* d'Alguaire, adquireix un censal de tres sous jaquesos anuals d'una peça de terra d'oliveres del terme de Vilanova de Segrià, vora el molí de Gilabert, a un matrimoni d'Alcaniç de Segrià per 30 sous jaquesos.

El 17 de gener de 1329 sabem d'una compra de part de la religiosa del convent, Elisèn de Vilanova (doc. 112), encara que de la compra no podem afegir més informació a causa del regest molt esquemàtic del document.

El 13 d'octubre del mateix any, la sotspriora reconeix haver rebut 918 sous i 8 diners d'Alba de Timor³⁴ per una cessió amb títol de venda, així com d'haver-li donat a aquella el cens de 54 sous i 7 diners jaquesos, inclosos dos almodins de blat i una unça i mitja de pebre. Constitueix un exemple de la disponibilitat de diners en metàl·lic de les religioses, a nivell individual, i en aquest cas, de dues religioses del convent, de la seva participació en transaccions econòmiques i del fet de que també actuaven com a entitat de crèdit prestant o avançant diners (doc. 152).

La susdita sotspriora és una referència significativa pel seu protagonisme i rellevància en el procés d'elecció de Marquesa (1330), en ser la cap de les opositores a l'elecció en un principi, i acabar sent-ne la sotspriora després de substituir en el càrrec a Alba de Timor, qui a la vegada havia estat favorable a l'elecció i actuava en defensa dels interessos econòmics del monestir enfront els requeriments del visitador de l'Orde³⁵. Si a aquests fets hi afegim l'evident capacitat adquisitiva de Tomassa³⁶ podem entendre la preeminència que assolí

³³ J. Alturo i Perucho, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit., p. 29.

³⁴ Per coherència contextual, la Blanca de Timor d'aquest documents és la mateixa sotspriora dels inicis del priorat de Marquesa de Ribelles, la mateixa que protagonitzà la greu desavinença amb el visitador Jofre Rostany.

³⁵ Vegeu documents 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129 i 135, els quals ens expliquen l'enfrontament de les religioses del convent amb el visitador de l'Orde i amb altres autoritats hospitaleres de l'entorn del mateix monestir.

³⁶ Vegeu també els documents 139, 150, 152, 159, 162 i 170.

tot i les dificultats inicials, en el sí del convent, independentment de si la totalitat de les adquisicions de la sotspriora anessin a parar a la casa d'Alguaire. Totes les compres realitzades per la casa d'Alguaire, tant pel convent de religioses, com pel mateix comanador i monestir subratllen una intencionalitat indiscutible, l'ampliació i consolidació del territori de l'entorn del monestir. Les donacions i permutes que expliquem més endavant confirmaran aquesta línia d'actuació de la casa d'Alguaire.

3.1.3. Donacions

El 8 de gener del 1304, la religiosa del convent Elvireta de Biure amb el vist i plau de la priora i religioses del mateix, dona a la sagristana de l'església de Santa Maria d'Alguaire, per motius espirituals, quatre sous jaquesos censals d'una vinya en el terme d'Almenar i un altre censal, també d'Almenar de dotze diners anuals (doc. 21).

El 1306, una altra donació a la mateixa església de part d'una altra religiosa, Ermesèn d'Òdena, pels mateixos motius i també amb el permís del convent, del censal d'una vinya del terme de la Portella de 18 diners anuals pel manteniment d'una llàntia i per allò que a la sagristana li sembli més oportú. (doc. 28).

La següent donació, el 1307, es fa a l'església de Santa Maria de Bell-lloc del terme de Queralt, per la religiosa ja difunta, Elisèn de Puigvert. Aquesta vegada però és una altra religiosa, Blanca de Timor, marmessora de la religiosa difunta qui fa la donació de 70 sous al rector de l'església de Queralt, Arnau de Falconera, qui al mateix temps es compromet a no fer cap altra reclamació a Blanca de Timor ni als marmessors de Elisèn de Puigvert (doc. 30).

El 24 d'abril de 1320, una donació (doc. 82), de Guillem de Pallars, ciutadà de Lleida, al convent de 1000 sous censals jaquesos procedents del cens dels castells i les viles de la Portella i Gatmullat, els quals havien estat adquirits anteriorment pel dit Guillem al mateix convent, en instrument de venda pel

preu de 10.000 sous jaquesos, i no obstant, tres anys més tard, el 1323, el dit Guillem traspasarà els mateixos censos a la casa d'Alguaire. La donació de 1000 sous censals és pel servei que li han prestat i li continua prestant la priora, el comanador i els religiosos i religioses del monestir d'Alguaire.

El document 143 és un trasllat, cent seixanta anys després, d'una donació dels comtes d'Urgell, Ermengol i la seva esposa Dolça, per motius espirituals, al castellà d'Amposta, el mestre Ramon Verdú, Guillem de Colltelar, Ponç de Bruguera i frares de l'Hospital del lloc de la Portella i el seu terme, excepte la coma d'Albesa i la meitat dels beneficis de La Portella que segons el document han de ser per Arnau de Ponts, qui a la vegada esdevé vassall de l'Hospital. El trasllat és un document en data de 18 de maig de 1332, del document original del 8 de novembre de 1173, quasi 160 anys més tard. La raó del trasllat pot ser deguda a la necessitat del monestir d'Alguaire de confirmar els seus drets sobre la Portella i en definitiva, el manteniment del patrimoni.

Arnau d'Alçamora i la seva esposa, el 9 de setembre de 1343 traspassen a Alaçar Helbar, jueu, unes cases a Alguaire per 10 sous jaquesos amb tots els drets i condicions que són de costum, i estableixen que els compradors tributin anualment cinc sous censals a la sotspriora Tomassa de Ramon Pere, i als seu successors, amb la prohibició d'alienar els dits béns a la Milícia o a l'Església. La donació censal inequívocament és a títol privat (doc. 159).

Donació a la sotspriora Tomassa de Ramon Pere d'un cens anual de dos sous de Jaca sobre una casa amb pati a la vila d'Alguaire, lliure de taxes i d'altres servituds. Donació feta per Destre Ferrer i la seva muller Maria el 24 de febrer de 1346 (doc. 171).

Pel que ja sabem de Tomassa de Ramon Pere constatem una altra vegada més, que mantenia una important activitat econòmica fent compres, rebent donacions, i algunes vendes i establiments al llarg dels dos últims decennis de la primera meitat del s. XIV. Activitat significativa perquè ens demostra la capacitat econòmica de la religiosa, més significativa encara, si la comparem amb la d'altres protagonistes dels nostres instruments.

3.1.4. Permutes

La permuta rellevant d'aquest període és la del convent d'Alguaire amb Guerau d'Oluja, que permetrà concentrar les possessions del monestir a Alguaire al seu entorn geogràfic, una vegada s'hagi completat el procés d'intercanvi entre les possessions del convent a Cervera d'Urgell o sigui, Llorac, Briancó, Albió i Pomar i Cervera amb les que Guerau d'Oluja té a Alguaire i Tabac.

Hi ha antecedents de l'intercanvi, el 1308, el mestre de l'Orde, Folc de Villaret, es constitueix en guarda i custodi de la permuta entre el lloc anomenat Vilanova de Segrià i el castell i batllia de Cervera d'Urgell. En aquesta permuta intervé fra Martí del mateix Orde i la priora d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell (doc. 40). Per les característiques del mateix document,³⁷ malauradament, no podem afegir més informació a aquest intercanvi encara que les referències entre possessions de Vilanova de Segrià i altres de Cervera es troben vuit anys més tard, el 1316, i al llarg dels tres anys següents (1316-1319) a causa de la permuta cabdal d'aquest període i en els documents 54, 56, 57, 59, 61, 76. El 12 d'octubre de 1316, el convent, amb la priora al capdavant, i el castellà d'Amposta, acorden la permuta amb el castlà a Alguaire, Guerau d'Oluja, de les possessions que aquest té a la vila i terme d'Alguaire i al castell i terme de Tabac amb aquelles possessions que el convent té en els llocs i castells de la batllia de Cervera. Els mediadors de l'acord són autoritats i persones principals d'ambdues parts. De part del convent, el comanador Mateu de Passanant, el prior Domènec de Rubió i fra Ramon d'Estadella; Pere d'Estaràs comanador de Cervera; i els cavallers Jaume d'Oluja i Gombau d'Oluja de part del castlà d'Alguaire. L'acord presenta una clàusula per la qual s'estableix una multa de 1.000 morabatins d'or per aquell que s'hi oposés, i una previsió, la d'una cinquena persona, el jurisperit Pere d'Espens, qui amb altres dos àrbitres pogués, si s'esqueia, sentenciar sobre aquelles qüestions (doc. 54). Tres

³⁷ És un document sense inventariar, del que tan sols en disposem d'una còpia microfilmada, a l'ADB, Alguaire.

setmanes més tard, el 9 de novembre, el castellà d'Amposta nomena procurador seu Berenguer de la Guàrdia, jurisperit de Cervera, perquè actüï amb plens poders en l'acord d'intercanvi i comparegui davant els mediadors de l'acord, al mateix temps posa com a garantia del present acord béns mobles per valor de 1000 morabatins alfonsins de plata (doc. 56).

El 17 de novembre, Guerau d'Oluja i la seva esposa Sibil·la reconeixen a la priora i a l'Hospital el domini sobre el castells i termes d'Alguaire i de Tabac (doc. 57). I el 27 de novembre, el mateix Guerau legitima, mitjançant instrument públic, la permuta feta amb Berenguer de la Guàrdia, procurador del castellà d'Amposta Martí Perich d'Oros i la priora Sibil·la de Castellvell. En aquest document apareixen anomenades, amb més detall que en documents anteriors, les possessions de l'Hospital que s'intercanvien amb les de Guerau, o sigui, les de Llorac, Briançó, Albió i Pomar a Cervera d'Urgell (doc. 59).

Hi ha una permuta el 23 de febrer de 1317, protagonitzada pel comanador d'Alguaire, Mateu de Passanant, la priora i el convent juntament amb els frares de l'Hospital, Bondeu Escuder i Vicenç de Puigfel, de la qual no disposem de més informació per ser un regest molt esquemàtic (doc. 61). Però, amb la mateixa informació i la data del document, podem deduir que es tracta de la mateixa permuta del convent amb el castlà Guerau d'Oluja.

El tercer en discòrdia, pel que fa als acords presos en la susdita permuta, resultà ser Ramon d'Empúries, prior del recentment creat priorat de Catalunya, del qual la casa d'Alguaire en dependrà, tal com abans havia estat sota la castellania d'Amposta. Ramon d'Empúries serà una figura recurrent en la història del monestir els propers anys, car serà protagonista d'altres plets amb el mateix convent i per causes diverses que s'expliquen més endavant. El 7 d'octubre de 1319, quasi tres anys més tard de la data del primer document relatiu a aquesta permuta, el prior de Catalunya, fra Ramon d'Empúries (doc. 76) reconeix l'intercanvi fet pel cavaller Guerau d'Oluja d'una part, i pel castellà d'Amposta, Martí Perich d'Oros, Sibil·la de Castellvell, priora i Mateu de Passanant, comanador també d'Alguaire, sobre les possessions de Guerau a Alguaire i de Tabac amb les possessions de Llorac i de Cervera d'Urgell del

convent. El prior declara que l'intercanvi va ser ratificat anteriorment pel mestre de l'Hospital, Folc de Villaret, no obstant el prior reclama a la priora 40 monedes d'or pels rèdits i fruits de cinc anys de la batllia de Cervera, afegeix que té el dret a reclamar judicialment però que no actuarà contra la priora ni el convent i accepta el pagament que li ha fet la priora de 16.000 sous jaquesos. Tampoc renuncia a procedir legalment contra el dit cavaller Guerau d'Oluja, en el futur, sempre que no comporti cap dany a la priora o al convent.

L'acord d'intercanvi va durar, pràcticament, tres mesos, d'octubre a desembre del 1316, però el prior de Catalunya no el va ratificar fins el 7 d'octubre de 1319, doncs el dit prior imposà condicions i requeriments econòmics. Tot plegat comportà un esforç a tots nivells de part del monestir. La quantitat i complexitat dels documents, les autoritats i persones principals implicades en el procés, ho posa de manifest. No obstant la voluntat del mateix convent i monestir d'Alguaire és manifesta i evident, la de concentrar el seu domini territorial a l'entorn del seu monestir. No és difícil d'imaginar que la distància entre Alguaire i Cervera fos una de les raons principals per aquest intercanvi. Un territori concentrat havia de facilitar-ne l'explotació en tots els sentits.

Pel que fa a l'actuació del prior de Catalunya, en principi i amb la recent creació del gran priorat de Catalunya, sembla raonable esperar d'ell i del seu càrrec, la imposició de la seva autoritat a tots nivells, els econòmics inclosos. Però les actuacions i exigències posteriors del prior inauguren una etapa de queixes i desavinences a nivell econòmic i institucional del nostre monestir amb el seu superior, el titular del Gran Priorat de Catalunya, fra Ramon d'Empúries.

3.2. Explotació del patrimoni

L'explotació del patrimoni del monestir d'Alguaire es realitza bàsicament per mitjà dels establiments o contractes emfitèutics, o sigui la cessió de terres a cens. D'aquests establiments, en la present documentació, en tenim de diverses

categories, establiments del convent, establiments dels que tan sols tenim el títol, el subjecte i poc més (són registres molt esquemàtics) i els establiments a títol individual, de repercussió indirecta i/o parcial al patrimoni comú.

3.2.1. Els establiments del convent

L'11 de novembre de 1313, la priora i el convent, el comanador, el prior i fra Vicens de Puigfel firmen un establiment (doc. 46).

Altra vegada, els superiors del monestir d'Alguaire i les religioses reunides a capítol així com els religiosos i religioses del monestir estableixen a Simó de Plans un capmàs situat a Alguaire per 50 sous de Jaca i un cens anual de sis diners a tributar anualment per la festa de la Mare de Déu d'Agost, segons el document 65, el dia 10 d'agost de 1317.

Un document de registre esquemàtic de l'11 de març de 1330 (doc. 117) ens dona notícia d'un altre establiment, firmat per Blanca de Timor com a lloctinent de la priora del monestir, càrrec vacant per la mort de la priora Sibil·la de Castellvell.

El proper establiment no és del convent, però sí d'una institució subsidiària. Arnau del Carrer, vicari de l'església de Corbins, ven a Gil de Benavarri, veí de Lleida, per 150 sous jaquesos, unes cases situades en el mercat de Lleida i el pagament anual del cens degut per la festa de Sant Miquel del mes de setembre, segons instrument públic del 29 d'agost de 1336 (doc. 145).

3.2.2. Els establiments a títol individual i d'altres.

Hi ha constància documental d'establiments a nivell individual. L'abril de 1344, (docs. 162 i 163), la sotspriora Tomassa de Ramon Pere compra a Pere Roig diverses propietats de terres, vinyes i cases a Alguaire per un preu de

1005 sous jaquesos i un cens global de 54 sous i 4 diners a tributar pels divuit emfiteutes d'Alguaire³⁸

La situació general del segon quart del segle XIV, a les portes de l'epidèmia de la pesta negra de 1348, precedida segons àmplia informació a l'abast,³⁹ pels anys de males collites, que provocaren caresties i fams, i com diuen M. Aventín i J.M. Salrach, 'la memòria popular ha recordat els anys 1333⁴⁰ i 1334 com els més greus pel que fa als inicis de les dificultats'⁴¹ havien de ser temps difícils també pels habitants dels dominis del monestir com pel mateix monestir, però no disposem de notícies directes de les repercussions dels anys de carestia i epidèmies en els nostres documents no obstant hi trobem indicis. En el document 164, el 22 d'agost de 1344, les monges d'Alguaire reunides a Capítol a la cambra de la priora, fan un exercici d'enginyeria comptable, per expressar-ho amb termes actuals, doncs per tal de recuperar 500 sous dels 1.000 sous jaquesos censals sobre les rendes del castell i vila de Vilanova de Segrià, venuts al seu mediador Pere d'Espens⁴², venen a dues religioses del mateix convent, Constança d'Alòs i Constança de Rialb, 100 sous censals sobre les rendes del dit lloc, i el convent en rep 1.200 sous per la transacció, diners que, segons el mateix document, s'invertiran en recuperar els susdits 500 sous a Pere d'Espens. I el document 165, del 22 d'agost del mateix any, que constitueix la formalització de pagament dels censos del document anterior, l'operació anterior s'amplia a tres religioses més, i amb les mateixes

³⁸ L'instrument del que ja hem parlat en l'apartat de compres, estableix el cens a cadascun del emfiteutes, identificats en el mateix document, així com les dates anuals de pagament i les afrontacions de les diverses propietats, vegeu en l'apartat anterior, formació del patrimoni, l'activitat econòmica de la sotspriora.

³⁹ Encara que aprofundir en el tema surt de l'abast cronològic d'aquest treball, hem seguit amb atenció la informació dels nostres documents per tal d'entendre i trobar indicis de com afectà la crisi econòmica i social d'aquests anys, si fos el cas, a la casa d'Alguaire i als habitants dels seus dominis, és a dir si s'havia trencat, amb expressió de P. Vilar, "l'equilibri de la prosperitat". Com s'ha dit anteriorment, vegeu el resum sobre la crisi de la primera meitat del segle XIV a M. Aventín i J.M. Salrach, op. cit. p. 159-163; i C. Batlle, *Conèixer la Història de Catalunya. Del segle XIII al XV.*, vol. 2. Editorial Vicens-Vives, Barcelona, 1990, p. 33-41.

⁴⁰ Conegut com "lo mal any primer"; una de les moltes referències a l'abast a M. Aventín i J.M. Salrach, op. cit. p. 160.

⁴¹ *Ibidem*, p. 159-163.

⁴² Ja difunt a la data del document.

quantitats i condicions, Sibil·la de Castellvell⁴³ i Elionor d'Erill i Saurina de Salanova. La priora i religioses del convent manen al batlle de Vilanova de Riudovelles, Pere de Fonts, davant notari, que de les rendes i altres drets del lloc es pagui els dits censos a les dites religioses i a l'hereu de Pere d'Espens; que abans de respondre a la priora de les rendes i drets rebuts, el batlle ha d'haver pagat a l'hereu Pere d'Espens i a les dites religioses els censos acordats. Al mateix temps el batlle renova el jurament de fidelitat i homenatge a la priora i jura complir el manament sota acusació de traïció, si no ho fes tal com se li ha manat i segons els usatges de Barcelona, les constitucions generals de Catalunya i el fur d'Aragó. Així va fer-se doncs segons el proper document, (doc. 166) del 12 de setembre del mateix any, unes setmanes més tard del manament al batlle pel pagament dels censos acordats, es reconeix formalment davant el comanador del monestir, la sotspriora Tomassa de Ramon Pere i el convent el pagament del censos per la festa de Sant Vicens màrtir.

La necessitat de diners del convent, que els exemples anteriors, de l'any 1344, manifesten, ens porta a considerar les possibles causes. La manca de liquiditat és encara més rellevant si considerem que les quantitats de la transacció són modestes comparades amb les d'altres documents⁴⁴. El fet és que dos anys abans, amb l'adquisició, per concessió reial, del mer i mixt imperi i la jurisdicció civil i criminal d'Alguaire, Vilanova de Segrià i la Portella el convent, al menys en part, havia de fer front a quantitats molt elevades. Així doncs, la dificultat del convent per pagar 500 sous jaquesos a l'hereu de Per des Pens doncs podria ser a causa de les grans inversions fetes dos anys abans, i també a una manca de previsió comptable, la qual cosa sembla una contradicció amb l'actuació curosa del convent en altres instruments de la present documentació. De totes maneres, allò que és directament constatable

---

⁴³ L'actual Sibil·la de Castellvell no s'ha de confondre amb l'antiga priora del convent, difunta el 1330.

⁴⁴ Si les comparem, per exemple, amb les quantitats de diners, 40.000 sous jaquesos en dos terminis, que el convent esmerçà amb la concessió reial del mer i mixt imperi dels llocs d'Alguaire, Vilanova de Segrià i la Portella tan sols dos anys abans (docs. 153, 154, 155, 156 i 157).

és que els ingressos previstos, d'alguna manera havien estat menors, i si els ingressos procedien bàsicament de l'explotació del seus dominis i per tant dels homes i dones que hi habitaven, hi treballaven i pagaven censos, delmes, i altres drets, sinó la causa principal, al menys una de les causes, havia de ser la baixa o menor producció agrícola, per les males anyades i crisis alimentàries acumulades i seguides d'aquests últims anys anteriors al 1344. I per molt arriscada que sigui la deducció precedent, considerem, al menys, que tenir-la en compte.

Altres fets documentats proven la dificultat en els pagaments que s'havien concertat d'antuvi i que arribat el moment no es feien. El 25 de juliol de 1347, una religiosa del convent, Esclarmonda de Ribelles, nomena procurador perquè reclami i rebi en nom seu 1000 sous de Barcelona dels llocs de Rialb Superior i Inferior, de Palol, de Pallerols, de Miralpeix, de Palau i dels seus termes que li han de pagar cada any per la festa de Pentecosta (doc. 176), i preveient, presumiblement, les dificultats per dur a bon terme la reclamació, la susdita religiosa insta al seu procurador, Arnau d'Alçamora, a comparèixer davant Arnau Torcit, procurador del lloc de Ponts o del seu lloctinent per tal d'executar legítimament el dit violari i reclamar despeses i danys.

L'altre aspecte que es vol destacar, una altra vegada, és la difícil delimitació entre la riquesa individual i la comunitària, qüestió sempre present en una societat medieval feudal, i si ens referim a un col·lectiu com el d'un convent hospitaler per la seva pròpia naturalesa i la dels seus membres, el llinar és encara més difús tal com així ho palesen els nostres documents. No és tan sols que convisquessin la riquesa individual i la col·lectiva en un mateix espai, el convent, sinó que la relació amb les dues esdevé, en els documents del període, més habitual.

3.2.3. L'explotació artesanal, industrial i comercial

De la explotació ramadera en tenim poques notícies en la nostra documentació. Sabem però que hi havia bestiar i camps per péixer pels animals grossos i petits, la qual cosa era motiu de desavinences i disputes entre universitats i en relació els seus termes tal com és el cas de les desavinences entre Albesa i la Portella per aquesta motiu (docs. 49, 74, 75).

De molins i forns en tenim notícies en diversos documents encara que les notícies sobre aquests siguin poc més que nominatives i gairebé sempre relacionades amb els delmes i censos a satisfer, estipulats en els establiments del monestir o establiments d'altri (docs. 80⁴⁵, 107, 125, 131, 149, 151, 156 i 164). Les mateixes ordinacions del convent d'Alguaire, emeses pel mestre de l'orde de l'Hospital, Elió de Vilanova, des d'Avinyó els anomenen (doc. 131). Així com el rei Pere en els documents relatius a la concessió de l'alta jurisdicció a la priora i al convent, d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera (docs. 151 i 156). Hi ha instruments en els quals el molí té nom, com el molí d'en Gilabert (doc. 107) i el mateix molí de Gardeny, ja el 1330, quan el prior de Gardeny era Jaume de Ponts, frare de l'Hospital (doc. 125). La moderada profusió de molins dels nostres documents evidencien l'associació de molins i forns a delmes i tributs, a la seva explotació⁴⁶. Per J. Miret i Sans, aquells molins i forns del dominis senyorials *acabaven per constituir d'una manera o altre drets senyorials*⁴⁷, i molt probablement arran de la desaparició de l'orde del Temple, els establiments de molins i forns serien a cens.

També tenim notícies del bestiar, bestiar menut i gros, tal com els anomenen en els instruments, relacionades bàsicament amb el lloc de péixer i les

⁴⁵ En aquest document, s'estableix el delme d'un hort i d'uns molins del lloc dels Casals, en motiu d'una infeudació procedent d'un testament *Et cum orto ac molendinis decimis, et tertio ac quarto, quod idem defunctus recipiebat a possessionibus, que fuerunt ...*

⁴⁶ J. Miret i Sans ens parla de l'explotació de molins i forns de part dels ordes religioso-militars especialment de part del templers, que els tenien a cens i en emfiteusi. Respecte als hospitalers, l'autor en dóna alguns exemples, però tot i així és de preveure que en passar a l'Hospital les possessions del templers arran de la seva desaparició com a orde, no canviessin les condicions anteriorment establertes. Vegeu a *Les Cases del Templers i Hospitalers a Catalunya. Aplec de noves i documents històrics*, Pagès editors, Lleida 2006, p. 257-262

⁴⁷ *Ibidem*, pàg. 257.

desavinences entre viles veïnes per la titularitat dels camps on peixia el bestiar, documentats el 1319 també en els documents 74 i 75. Així mateix en motiu de la infeudació de la Portella pel comte d'Urgell, Alfons, fill del rei d'Aragó, uns anys abans, el 1314 (doc. 49), i també en les susdites ordinacions del convent del 1330, (doc. 131).

De l'explotació 'industrial' i/o artesanal⁴⁸ no tenim notícies directes ni en detall però trobem referències a oficis en els cognoms d'alguns protagonistes dels nostres documents⁴⁹ així com les referències a oficis en sentit estricte. El 1301, un Pere Sagarra, *lapidida* (doc. 2). Un tal Pasqual Manc, *textor*, i Llorenç Reig i Ramon Aladrell, *mercatorum Ilerdemsem*, ja el 1304 (doc. 22); Arnau d'Alsamora, *lapidida* d'Alguaire (doc. 77), el 1319. Ramon de Gramanet, *textor*, el 1336 (doc. 145); Guillem Escolà, *guarnerio*, el 1332 (doc. 135); Francesc de Montgai, *draperius Ilerdensis*, el 1341 (doc. 147); Bartomeu Guanya, apotecari⁵⁰ de Cervera, el 1316 (docs. 52) i el 1318 (doc. 73); Guillem de Timor, *fisico Ceruare*, també el 1316 (doc. 52). El 1347, Joan Vidal, *cabaterius Ilerde*, i Domènec Fontanet, *calderii et seynerii Ilerdensis* (doc. 177)

D'altres protagonistes com Guillem Canut, banquer també de Lleida, apareix ja el 1307, (docs. 37 i 38), i Pere de Maçanet, mercader lleidatà, apareix en activitats comercials i bancàries, el 1326 (docs. 106 i 109), el 1333 (doc.136), 1334 (docs. 141 i 144) per la priora i convent d'Alguaire. També apareix Pere Romeu, mercader de Lleida, el 1342 (doc. 148). Remarquem l'activitat de juriconsult, àrbitre, mediador i fidejussor de Pere d'Espens amb el convent, qui no obstant la pròpia activitat, també s'implicà amb la compra de censals al mateix convent de tal manera que a la seva mort, les monges d'Alguaire

⁴⁸ No utilitzem el terme 'industrial' en el context d'una economia capitalista sinó en el context rural i local de la primera meitat del segle XIV, el de producció de béns susceptibles de ser comercialitzats.

⁴⁹ Vegeu les nombroses referències d'oficis en els cognoms dels cap de casa d'Alguaire en el document 77 del nostre aplec. El cognom Ferrer i derivats és especialment prolífic en aquest i d'altres documents, si més no és remarcable la seva abundància.

⁵⁰ Els documents 52 i 73, ens informen que a més d'apotecari, el dit Bartomeu venia objectes del seu treball *debo uobis octuaginta solidos ratione candelarum et salsarum et aliarum plurimum rerum uestri operatorii* (doc. 52).

realitzaran certes compravendes entre elles mateixes a títol individual per tal de disposar de liquiditat i poder rendir comptes al seu hereu. L'associació de Pere d'Espens amb el convent és documentada el 1316 (doc. 54) i el 1344 (docs.164, 165 i 166) no obstant des del 1316 al 1344, hi havia d'haver-hi relacions comercials entre ambdues parts segons es desprèn de la informació dels susdits documents.

Indicis més contundents de l'activitat comercial en aquest territori la trobem el 1304 (doc. 22) en una operació de compravenda entre dos prohoms, ciutadans de Lleida, d'unes cases, horts, corrals i terres situades a Alguaire amb els seus propis emfiteutes, que en acceptar el nou propietari accepten també els censos establerts i al mateix temps es comprometen a observar els usos i costums de Lleida pel que fa a la seva condició d'emfiteutes. A més a més, en el document s'hi citen literalment les lleis que emparen al comprador i al venedor i també als fidejussors, també les excepcions i renunciacions a la que els actors de les transaccions es subjecten. En definitiva s'empara el mateix contracte de compravenda. Tot plegat, ens trobem amb un aparell legal suficientment desenvolupat per garantir si menys no, l'activitat econòmica d'un territori – en aquest cas Alguaire i els seus termes i el seu entorn – i per aquestes i altres dades dels nostres documents, de la primera meitat del segle XIV.

3.2.4. Altres formes d'explotació del patrimoni

Un instrument del 6 de gener de 1328 (doc. 111) ens informa d'un ban de la priora, llegit al consell general congregat a l'església de Sant Sadurní, amb fra Ramon de Capella, pregoner, i el comanador d'Alguaire. El ban estipula el pagament de 60 sous per aquell habitant de la vila que sigui membre del dit Consell. El ban i la mateixa informació del document evidencia el desacord entre ella i el comanador, qui sembla presidia el dit consell.

L'instrument del 31 de desembre de 1328, (doc. 110) si bé no ens informa directament sobre l'explotació del patrimoni si ho fa de la seva administració.

En aquest document, la priora s'adreça per carta a Antoni de Soler, comanador de Castellot i Gardeny⁵¹, i li requereix la seva presència per rendir comptes de la seva administració. Entenem que el dit comanador també ho era d'Alguaire i ni la priora ni el convent no n'estaven satisfets, car en presència del lloctinent del mestre de l'Orde, fra Antoni Ferrera, reclama a Jofre de Rocabertí, comanador de Montsó, es presenti a regir la comanda d'Alguaire en el cas que el dit Antoni de Soler no ho fes. Tot plegat, ens il·lustra de la cura que la priora i el convent tenien pel bon funcionament d'Alguaire.

La relació entre l'activitat comercial amb l'artesanal o industrial, en general i en el present context, és versemblant. Pels nostres documents sabem que hi havia activitat comercial, no sabem quin grau de desenvolupament, però es compraven propietats per accedir a cobraments dels censos i d'altres tributs que hi anaven aparellats, hi havia ciutadans benestants que no eren ni senyors ni pagesos, que tenien liquiditat, i avançaven diners als senyors, religiosos i laics, així com al mateix convent d'Alguaire, per aquelles transaccions en les quals els podien necessitar. I encara que no deixem de banda, que la riquesa venia de la terra, i que l'activitat comercial de béns i serveis havia de limitar-se a aquells que s'ho podien permetre, constatem una activitat econòmica per damunt de la producció agrícola i ramadera, que per altra banda n'era la base. Més difícil ens resulta calibrar el grau de desenvolupament comercial així com la composició i el percentatge de població que s'hi dedicava a través dels nostres documents. De totes maneres, les persones testimoniades amb oficis artesanals i d'altres com corredors, canvistes, mercaders (1,4%), així com els representants, mediadors, consultors, procuradors de persones i institucions, també en aquelles activitats de crèdit i/o bancàries (6,2%), i els mateixos notaris i escrivents (6,4%) globalment són el 14 % de les persones testimoniades. I si comparem aquest percentatge amb el de la noblesa (4%) el supera amb escreix mentre que si es compara amb el dels religiosos i religioses

⁵¹ El 22 de novembre de 1317, el rei Jaume II, seguint el mandat del papa Joan XXII, manà als seus oficials trametre les propietats del Temple als hospitalers i pel que fa a Gardeny el 16 de desembre del mateix any. Vegeu l'obra àmpliament documentada d'Alan Forey a *The fall of the Templars in the Crown of Aragon*, chapter 6. The fate of Templar property, Ashgate Publishing, Great Britain, 2001, p. 178.

de l'Orde (12,7%) en els seus dominis, i amb el dels clergues seculars (6,4%) continua essent significatiu i trenca amb l'esquema tradicional d'una societat feudal.⁵² Així doncs, l'anàlisi quantitatiu i qualitatiu dels protagonistes dels nostres documents ens permet si més no, posar en dubte la interpretació d'una societat estamental formada pels treballadors de la terra, els productors materials, i els senyors, religiosos i laics, aquells que percebien les rendes. I pel que fa als dominis santjoanistes del monestir d'Alguaire i a la primera meitat del segle XIV, hi havia un grup, una "burgèsia incipient", suficientment rellevant per trencar l'esquema feudal de l'alta edat mitjana. D'aquesta manera afegim un altre argument al desenvolupament comercial d'una societat bàsicament rural com la dels dominis santjoanistes d'Alguaire.

3.3. Despeses, Deutes i Inversions

Encara que no disposem de documents comptables en sentit estricte del terme, tenim els instruments de pagaments de productes adquirits, serveis rebuts, pagaments fets per raó de plets, reconeixement de deutes, remissió de censos, les despeses ocasionades per la redacció d'instruments públics en les transaccions del monestir (i les de les religioses a títol privat), pagaments de delmes i altres drets a la pròpia institució de l'Orde i a les de la diòcesi de Lleida, pagament fets al mateix rei com a contrapartida de les concessions reials rebudes i els pagaments per mandat reial a la Cúria i al govern d'Aragó. Així com els pagaments a la casa de l'Hospital de Lleida per motius

---

⁵² Vegeu, més endavant, el Quadre 7 sobre la categories socials de la població testimoniada en els nostres documents. I encara que les dades no constitueixin valors numèrics absoluts respecte al nombre real de la població ja que la població dels documents no representa la totalitat dels camperols, ni de les dones amb les excepcions evidents, ni d'aquells grups que per raons diverses no tenen res a comprar o a vendre o a defensar en l'àmbit de documents notariais. Cal també tenir en compte altres tipus de documents com els capbreus, que no tenim a l'abast, i aquells dels nostres documents (docs. 58, 77, 100 i 101) que relacionen els cap de casa de les viles de Llorac, d'Alguaire (1319), Vilanova de Segrià i la Portella (1323) respectivament en el jurament de fidelitat i prestació d'homenatge a la priora i convent d'Alguaire.

extraordinaris com els de la guerra al rei de Granada del document 24, de 31 d'agost de 1304, on es passen comptes d'uns pagaments, que els homes d'Alguaire i Ratera feren a la castellania d'Amposta amb motiu de la susdita guerra així com pel llicenciament posterior de l'exèrcit que formaren, lliurament, però per mandat del rei⁵³. Les despeses, segons el document, repercutien en les dites viles i pel mateix document, també al monestir, encara que no es precisa com. De totes maneres l'objectiu de l'instrument és el de deixar constància de l'error aparent del lloctinent de la casa de l'Hospital de Lleida en l'adjudicació. Sembla que el susdit lloctinent, fra Pere Ferrer, demanava més dels 600 sous a Alguaire i els 150 sous a Ratera i per aquesta raó hi intervingué el lloctinent de la castellania d'Amposta per esmenar els errors. És clar que la casa d'Alguaire protegia els interessos econòmics de les viles dels seus dominis, tan si els pagaments fossin fets íntegrament per les susdites viles o/i en part, pel mateix monestir.

3.3.1. Despeses del convent: productes i serveis

El prior de la casa de Cervera reconeix el deute de 110 sous de Barcelona a Bartomeu Guanya, apotecari de Cervera per un canelobres i uns encensers i d'altres coses del seu treball, i un pagament al metge també de Cervera, Guillem de Timor, per la cura que prestà a la priora d'Alguaire en motiu de la seva malaltia. Recordem que Cervera per aquestes dates, el 1316, encara pertanyia al convent d'Alguaire i indirectament al menys, les seves despeses havien de repercutir en el mateix monestir. Al mateix temps, el document ens dóna constància de l'ús que en feia la casa de Cervera de mediadors o banquers

⁵³ Cal entendre que el rei va demanar ajuda militar i que lliurament s'acceptà. De totes maneres era una obligació comuna dels vassalls, inclosa en els actes mateixos actes d'homenatge als dominis hospitalers la de prestar serveis d'host i cavalcada al seu senyor i també al rei tot i constatant la diferència entre el servei d'host, contra l'enemic exterior, i el servei de cavalcada, en el mateix domini. Vegeu l'ampli estudi de Josep Serrano Daura a *Senyoriu i municipi a la Catalunya nova, (segles XII- XIX)*, Fundació Noguera, Barcelona 2000, vol. I, pag. 368 i també el vol. II, pàgines 761-764. L'autor n'esmenta les fonts del dret territorial, del *Liber iudicorum* i dels Usatges de Barcelona, vol. I, pàgines 138-147.

com el que la casa d'Alguaire en feia de Pere de Maçanet (doc. 52). I en el document 73, el comanador Galceran de Passanant i la priora Sibilla de Castellvell salden un deute per serveis rebuts, al mateix apotecari Bartomeu Guanya, apotecari de Cervera per una quantitat de diners indeterminada i serveis no especificats (doc. 73), segons instrument del 2 de juny de 1318.

El 27 de febrer de 1323, Pere de Maçanet, per manament de la priora del monestir, paga 1000 sous a Bernat de Guàrdia, notari públic de Lleida, en concepte de salari per instruments de venda fets al convent (doc. 97).

El 20 d'agost de 1347, el comanador Bertran Belestar salda un deute amb Joan Vidal, tutor assignat als fills del difunt Domènec Fontanet, calderer i senier, pel treball d'un segell pel monestir, per un preu de 87 sous i 8 denaris jaquesos (doc. 177).

3.3.2. Pagaments d'honoraris a oficials de la Cúria Reial

Abans i també després que el monestir d'Alguaire aconseguís l'alta jurisdicció⁵⁴ en els seus dominis hi va haver ocasions en les quals el rei i/o els seus representants hi van intervenir i van dictar sentència. Al mateix temps, el processament de les causes generava despeses i en els casos documentats del nostre aplec, les despeses foren adjudicades al convent i per la informació a l'abast sembla que les sentències no li van ser favorables. En aquest context s'entenen les posteriors demandes del convent d'Alguaire al rei per aconseguir tenir a les seves mans la susdita jurisdicció i imperi. De fet aquesta serà una llarga lluita i un esforç considerable del convent d'Alguaire per assolir la plena jurisdicció en els seus dominis al llarg de la primera meitat del segle. I encara que ho aconseguí (1342-1343), no hi havia garantia que el rei no obstant la

---

⁵⁴ El rei – no obstant la venda de l'alta jurisdicció a l'Orde i al convent d'Alguaire - es reservava el dret a intervenir en aquells casos que consideres oportú. Vegeu documents de la nota anterior i d'altres en el mateix aplec documental.

concessió, hi intervingués quan ho considerés oportú, tal com les condicions del contracte de concessió establia i com ja s'havia fet a Alguaire⁵⁵.

Algunes de les situacions a les que fem referència com la de 14 de maig de 1334, Guillem Sirvent, jutge de la Cúria de l'Infant Pere, fill primogènit del rei Pere d'Aragó i procurador general seu, reconeix haver rebut de Pere de Maçanet, mercader de Lleida i de part del comanador d'Alguaire, Berenguer de Flaçà, 265 sous jaquesos dels 800 sous de la mateixa moneda que li van ser adjudicats pel bisbe de Lleida en l'acord del contenciós entre la priora d'Alguaire, Marquesa de Ribelles, i ell mateix per la feina i despeses fetes en una investigació ordenada per dit Infant, i duta a terme a Alguaire (doc. 141). El mateix dia, un altre pagament al dit jutge de la Cúria Reial, Guillem Sirvent, de part del comanador d'Alguaire, de 95 sous de Jaca dels 800 sous de la mateixa moneda que varen ser adjudicats al dit jutge pel treball i despeses fetes en el procés del contenciós d'Alguaire (doc. 143). Ambdós instruments estan relacionats i procedeixen del mateix deute, però en quotes de pagament i pagadors diferents. Recordem que Pere de Maçanet, mercader de Lleida, actuava com a mediador del convent i avançava diners a compte del monestir, o sigui, actuava com un banc de crèdit.

El 23 de juliol de 1334, el mateix Pere de Maçanet, mediador del convent en aquestes activitats bancàries, paga 30 sous jaquesos a Francesc Claver, escriptent de la vicaria de Lleida pel senyor rei, en concepte de salari pel treball realitzat en el procés amb el vicari de Lleida, i en concepte de remissió, demanada pel dit vicari, de Pere de Sanahüja, qui es trobava pres en el castell de Gatmullat, deduïm que retingut per les autoritats del monestir (doc. 144).

---

⁵⁵ De fet, en la concessió de 1342-1343, pel que fa a Alguaire, s'havia de provar que el monestir temps abans, ja hi exercia la jurisdicció més enllà de la simple. La qual cosa es demostrà per l'existència del costell o picota utilitzat per turmentar i assotar els delinqüents.

3.3.3. Despeses per plets

Els plets, independent dels seus resultats favorables o no al monestir d'Alguaire, en constituïren les despeses més grans de les que sabem. El 7 d'octubre de 1319, l'any de la creació del Gran Priorat de Catalunya, Ramon d'Empúries constituït com el seu gran prior, intervingué en la permuta acordada ja l'any 1316⁵⁶ entre la priora del convent i el cavaller Guerau d'Oluja per l'intercanvi de les possessions de Cervera amb les d'Alguaire. No obstant reclama a la priora 40 monedes d'or pels redits i fruits de cinc anys de la batllia de Cervera, acceptant-ne però 16,000 sous de moneda de Jaca, encara que no renuncia a procedir legalment contra el dit Guerau si així ho considerés oportú (doc. 76). Aquest deute és en concepte de delme i altres drets de cinc anys sobre la batllia de Cervera, i poden considerar-se els impostos o d'altres obligacions dels priorats i comanadories a l'Orde. De totes maneres, al llarg del priorat de Ramon d'Empúries, 1319-1323, sovintegen els enfrontaments del monestir amb el dit prior, bàsicament per qüestions de jurisdicció i recaptació i donà lloc a una nombrosa documentació de la qual parlarem més endavant⁵⁷. El 21 de gener de 1321, però, és el dit prior qui lliura al procurador de Bernat Salvador i en nom de la priora, 2.500 sous jaquesos per aquelles demandes que es tenia contra la priora i el convent (doc. 83). En el document 86, trobem un altre intent de recaptació del delme de fruits, ingressos i d'altres productes per una quantitat elevada⁵⁸ de part del prior Ramon d'Empúries. Aquesta vegada però, el mestre de l'Orde, Elió de Vilanova, dictaminà a favor del monestir. El plet del convent amb el visitador de l'Orde, Jofre Rostany generà una munió de documents⁵⁹ per la imputació d'unes despeses al monestir amb motiu de l'elecció de la priora Marquesa de Ribelles i les circumstàncies que hi concorregueren. En el document 123, del 17 de juliol de 1330, les despeses imputades al monestir eren 500 sous jaquesos a saldar en dos terminis i ser

⁵⁶ Vegeu els documents 53-59 del nostre aplec.

⁵⁷ En l'apartat de Plets.

⁵⁸ 60.000 sous.

⁵⁹ Vegeu documents 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128 i 129.

tramesos al mestre de l'Orde, a més de 40 sous de Barcelona per les despeses i la feina de taxació feta pels comanadors de Lleida, Selma i Gardeny, comissionats pel visitador per aquesta tasca.

3.3.4. Despeses per pagament de delmes i serveis

El 5 de setembre de 1346, per l'arrendament d'unes terres d'Almacelles, en el terme de l'Hospital, uns pabordes de la catedral de Lleida reben del procurador de la priora del convent Arnau d'Alçamora, 7 cafissos de forment i 5 sous jaquesos en concepte de delme. I per les despeses fetes en la demanda de gra i remuneració d'ambdós, unes quantitats de blat i d'ordi així com 12 sous jaquesos. El gra rebut és en la recta mesura del monestir (doc. 172). Les referències a la demanda de gra, i el pagament parcial en espècie també són indicis clars de la importància que tenia el pagament en gra, i suggereix al nostre entendre, la manca d'aquest almenys pel que fa a la data del document, l'any anterior a la gran pesta negra del 1347 i també dels anys anteriors de males collites i de fams ja que una situació de carestia hauria de ser continuada en el temps perquè es reflectís en els pagaments de cens o de delme.

3.3.5. Despeses dels dominis santjoanistes de les viles d'Alguaire i de Ratera

Uns altres pagaments del 14 de maig de 1334, de les viles d'Alguaire i Ratera, aquests al governador d'Aragó, Miquel Gorrea, procurador de l'Infant Pere primogènit del rei d'Aragó i el seu procurador general amb motiu d'uns drets i esdeveniments de la vegueria de Lleida,⁶⁰ de 420 sous per Alguaire i 100 sous per Ratera. El pagament el fa un ciutadà de Lleida, Bernat Clavell en representació dels síndics de la universitat d'Alguaire, Andreu Pocolull i Andreu de Marc i els síndics de Ratera, Bonafanat de Vall-Llebrera i Ponç de

---

⁶⁰ Esdeveniments que no hem identificat.

Balaguer (doc. 142). La funció de Bernat Clavell és segons tots el indicis de l'instrument, la de mediador i pagador en avançada del deute contret, actuant doncs com una entitat de crèdit tal com el mercader Pere de Maçanet i el mateix Pere d'Espens pel convent d'Alguaire.

3.3.6. Altres despeses

Si bé una remissió de cens no és una despesa si representen ingressos que el monestir no rebé en la remissió feta pel comanador Mateu de Passanant el 6 de març de 1323 (doc. 98).

El deute de la casa de l'Espluga de Francolí a la casa de Cervera pel delme que s'ha de satisfer al castellà d'Amposta, el 1314 (doc. 48). Sembla que l'interès del monestir d'Alguaire – el dit document és en el seu arxiu- és a causa de la dependència de la casa Cervera a la d'Alguaire en aquest any⁶¹ . La permuta no s'havia realitzat i per tant la casa d'Alguaire en podia ser responsable al castellà d'Amposta.

El 4 de gener de 1342, un pagament per compensació de danys de 100 sous jaquesos a compte dels 1.500 sous imputats als frares de l'Hospital pels danys comesos en un lloc d'Alguaire als procuradors d'Ismael d'Oblits, jueu de Tudela de Navarra (doc. 148).

3.3.7. Inversions

Considerem inversions de part del monestir, l'adquisició de l'alta jurisdicció – la jurisdicció civil i criminal i el mer i mixt imperi- de les viles dels dominis

---

⁶¹ La permuta entre els dominis santjoanistes de Cervera amb els d'Alguaire amb el castlà Guerau d'Oluja va ser confirmada per la priora Sibil·la de Castellvell i el castellà d'Amposta el 1316 (docs. 54, 56, 57, 59), posteriorment però el 1318, (doc. 71) i el 1319 (doc. 76) fra Ramon d'Empúries, gran prior de Catalunya, presentà reclamacions sobre els drets que afirmava tenir sobre la batllia de Cervera les quals varen ser satisfetes el 1319 (doc. 76).

santjoanistes i les dotacions del convent a les esglésies i institucions de la mateixa casa d'Alguaire.

3.3.7.1. L'alta jurisdicció

Encara que la concessió de l'alta jurisdicció (1342-1343) no és estrictament una despesa, considerem l'adquisició de l'alta jurisdicció de part del monestir en els seus dominis – Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera - al rei Pere, el Cerimoniós⁶² una inversió i per l'economia del monestir, una sortida de diners en quantitats importants.⁶³ A més constituïa una inversió d'alt risc ja que les condicions contractuals estipulaven que la compra de la jurisdicció criminal i el mer imperi era reversible si una de les part, el rei, així ho volia (docs. 151 a 157).

Per altra banda, cal considerar que l'adquisició de les jurisdiccions civils i criminals en llocs de l'Orde, com és el nostre cas, implicava la col·laboració econòmica per part dels propis habitants,⁶⁴ però en els nostres documents no ens dona informació en aquest sentit. I encara que aquest buit no suposa necessàriament que la dita col·laboració no hi fos tampoc es pot establir el contrari. De fet anys més tard, el 1380, tenim notícies dels pagaments que fra Guillem de Guimerà, llavors gran prior de Catalunya, imposà als homes d'Alguaire i d'altres comandes en aquest sentit.⁶⁵

---

⁶² Segons informació a l'abast, el rei Pere necessitava diners per du a terme la seva política exterior. El 1343 envai Mallorca i el 1344 conquerí el Rosselló.

⁶³ La concessió de la jurisdicció civil i criminal i el mer i mixt imperi d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera té el preu global de 40.000 sous (docs. 155 i 156).

⁶⁴ Vegeu J. Sans i Travé, *Guillem de Guimerà, frare de l'hospital, president de la Generalitat i gran prior de Catalunya* (Ciutadilla, segona dècada del segle XIV Barberà, 19 de juliol de 1396), Real Acadèmia de Doctors, Barcelona, 2008, p. 108

⁶⁵ *Ibidem*.

3.3.7.2. Les dotacions

Les dotacions del convent a institucions de la mateixa casa d'Alguaire, com a la capella de Sant Salvador (doc. 41) i a la infermeria (doc. 42) encara que donacions en sentit estricte, des del punt de vista del monestir, i en una economia moderna, serien inversions i també, despeses o sortides de diners en un moment determinat.

El 5 d'octubre de 1310, la priora Agnès de Queralt i les religioses del convent convenen a concedir a la sagristana del mateix, Saurina de Galanor, 20 sous del cens que reben anualment del domini anomenat d'en Jofre, que va ser dels frares del monestir de Bellpuig, per l'enllumenat i ornamentació de la capella de Sant Salvador. I quatre sous més del mateix domini també anuals, per a les necessitats de la sagristana⁶⁶ (doc. 41). Pel detall i característiques de la present donació, el document és una prova d'algunes de les avantatges i prerrogatives de les religioses titulars de càrrecs, que tenien les pròpies partides de pressupost. I el desembre del mateix any, 1310, la nova priora, Sibilla de Castellvell amb el consens de les religioses i frares, el comanador Joan Eiximenis i el prior Domènec de Rubió, tots ells de la casa d'Alguaire, concedeixen, a perpetuïtat, a la infermeria del monestir, en la persona de la religiosa Romia de Ponts, 100 sous de Jaca dels 600 de cens que s'obtenen de la vila d'Alguaire i el seu terme (doc. 42).

3.4. Els Plets

Els plets del convent d'Alguaire generen una gran part dels documents d'aquest diplomatar, més d'un 27% dels documents. Les causes o raons de la major part dels plets documentats són en defensa del patrimoni i dels drets del monestir, i també una bona part per la pròpia independència. Hi ha dos plets que sobresurten per la quantitat de documents i per l'esforç que el convent hi

⁶⁶ Textualment en el document 41, *pro suis laboribus ad suas omnimodas uoluntates*.

esmerçà i també per les despeses que generaren i que el mateix convent assumí ja que no tots els plets es varen resoldre a favor del monestir i n'hi ha que no en sabem el resultat.

3.4.1. Plet per castell de la Cirera

El plet per la potestat del castell de la Cirera i els seus termes s'encavalca entre els anys anteriors i posterior al canvi de segle. Hi intervé el mateix papa Bonifaci VIII que el 28 de maig de 1299 amb una butlla adreçada a Hug, ardiaca de Barcelona, sagristà de Vic i jutge únic de la Seu Apostòlica (ap. 1) a qui mana actuar amb prudència escoltant totes les parts implicades i convocant-les sota pena d'excomunió per tal de resoldre justament el desacord entre el cavaller Berenguer de la Cirera i el convent.

Un any més tard, la priora Agnès de Queralt i les religioses del convent, amb el consens del prior de Santa Maria d'Alguaire, fra Pere de les Eres, constitueixen els seus procuradors, fra Pere d'Estaràs, comanador d'Alguaire i fra Pere de Montsonís, comanador de la casa de Cervera. Es tria per àrbitres a fra Pere d'en Torm, comanador de la casa de l'Hospital de Barcelona, i el guardià dels framenors de Cervera d'Urgell o qui ocupes el seu lloc i hom accepta d'antuvi el que s'estableixi sobre la potestat de la Cirera. (doc. 2). Quasi tres mesos més tard, el 19 d'agost de 1301, Dalmau, prepòsit de Manresa, s'adreça per carta al rector de l'església de Santa Coloma de Queralt pel tema en qüestió i inclou la carta del dit Hug que a la vegada conté la butlla del papa Bonifaci VIII (doc. 4). El 15 de febrer de 1303 (doc. 18), fra Bernat de Vilarassa de l'Hospital constituït a Santa Coloma de Queralt i el noble Pere de Queralt presenten les dites cartes a Berenguer Roqueta, lloctinent del rector de la mateixa església, per dirimir la potestat del castell i termes de la Cirera, que en aquesta ocasió són reclamades pel castellà d'Amposta Ramon de Ribelles de l'orde de l'Hospital.

Tot seguint el mandat papal es convoca, sota pena d'excomunió, el cavaller Berenguer de Cervera per testimoni. Tres dies més tard, a instància de fra Bernat de Vilarassa, s'aixeca instrument públic amb el consens del predit Berenguer Roqueta (doc. 19).

En resum, un conflicte del que no obstant la present documentació no sabem el resultat. El plet pel castell de la Cirera venia de lluny. Anys abans en temps de la priora Marquesa de la Guàrdia, el 1268, un cavaller també de la Cirera però anomenat Bertran reclamà a la dita priora el deute pendent per la venda del castell, que el dit Bertran féu a l'Hospital.⁶⁷ En aquells temps no sembla que el conflicte quedés resolt i havia de ser així perquè més de 30 anys més tard el conflicte ressorgí. Tampoc ara (principis del s. XIV) i amb la informació a l'abast en sabem el resultat.

3.4.2. Els plets pel ple domini sobre Alguaire

Ens referim a tots aquells plets, que el convent inicià, per tal de salvaguardar la sobirania del monestir d'Alguaire es podia trobar amenaçada pels senyors de l'entorn i també per altres membres del mateix Orde.

3.4.2.1. Plet amb Guerau d'Oluja

En un document (doc. 29) del 16 de març de 1307, Guerau d'Oluja a través del seu representant Joan Pelegrí a la vegada lloctinent de Jaume Gener, cúria d'Alguaire, sol·licita al comanador del monestir, fra Ponç de Biure, que no s'empenyorin els homes d'aquest lloc pels deutes que Guerau té amb el monestir. La negativa a la sol·licitud de Guerau de part del comanador es re colza, segons la seva argumentació, amb l'aplicació dels drets i usos de costum. El plet amb Guerau d'Oluja acabà amb la permuta de les possessions

---

⁶⁷ Vegeu J. Alturo i Perucho, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit. p. 97.

de Guerau a Alguaire i Tabac amb aquelles que el mateix convent tenia a Cervera, Albió, Briançó, Llorac i Pomar del que s'ha parlat en l'apartat de formació del patrimoni.

Un regest esquemàtic del 9 de març de 1311 informa de la concessió de la batllia d'Alguaire a la priora del convent (doc. 43). De totes maneres i atès que la priora a què es refereix és Agnès de Queralt, i difunta l'any del regest, es conclou que hi ha una errada, pel que fa al nom de la priora o a la pròpia cronologia. Errada de la qual es fa ressò el mateix autor del regest, el Pare Pasqual en el susdit document. I el 9 de març de 1311 (doc. 44), fra Jaume de Ribelles de l'orde de l'Hospital renuncia a la concessió de la batllia d'Alguaire que li féu el mestre Folc de Villaret a favor de la priora.

3.4.2.2. Plet entre castlans d'Alguaire

El 16 d'agost de 1307, Pere d'Almenar, nomena al seu germà Vidal d'Almenar procurador seu perquè pugui procedir contra el cavaller Ramon d'Àger per les rendes de la vila i terme d'Alguaire, les quals declara li pertocquen a ell. També contra Bertran d'Àger per les rendes que rep de la vila i terme de Rocafort i que també li pertocquen. Pere d'Almenar però, recomana al seu germà que vingui a un acord amb Ramon d'Àger i el comanador d'Alguaire així com entre Bertran d'Àger i Arnau de Rocafort. El susdit plet constitueix un exemple dels diversos senyors que conflüen i competien pels seus drets a Alguaire i la demanda feta al comanador d'Alguaire, que intervingui en la disputa, confirma la creixent influència del monestir d'Alguaire en el seu entorn (doc. 31).

3.4.2.3. Plet entre hospitalers i templers a Alguaire

L'any 1307, un any clau per a l'orde templera, s'enceta el plet contra els templers per les destrosses i danys que alguns d'ells causaren a Alguaire. En el

procés d'inculpació hi intervé Pere, bisbe de Lleida, i Bernat Menaguerra, cúria de la mateixa ciutat, qui presenta una carta del rei, de l'1 de setembre de 1307, dirigida al bisbe per la qual li informa que és coneixedor de les destrosses provocades per alguns templers i del conflicte generat entre ambdós ordres. No obstant li demana que absolgui els templers acusats fins que s'arribi a un acord (doc. 32).

Uns dies més tard, el 6 de setembre, a la capella dels Apòstols del palau d'Amposta i amb la presència de Bertran d'Oliola, canonge, i Berenguer Granell, rector de l'església de Calonge, ambdós de la diòcesis lleidatana, Bernat Menaguerra demana al bisbe que s'atengui a la demanda del rei (doc. 33).

El dia següent, i a la mateixa capella dels Apòstols, el bisbe respon dient que no pot obeir la demanda reial perquè les accions comeses pels templers són contraries al dret i a les constitucions del concili de Tarragona, que ell mateix ha jurat complir. Els testimonis de l'acte són els susdits Bertran d'Oliola i Berenguer Granell, com també Ramon de Tarassona, rector de l'església d'Aitona i tots ells de la diòcesis de Lleida (doc. 34).

El dissabte dia 9, al mateix lloc Bernat Menaguerra insisteix amb la demanda del rei afegint que és la voluntat del rei i aquest es fonamenta en el dret. La resposta i arguments del bisbe Pere són els ja dits el dia abans. S'hi afegeixen les referències a la revocació de l'arquebisbe de Tarragona en contra dels templers, als privilegis papals respecte l'orde del Temple, però no s'arriba a cap acord. Els testimonis de l'acte són, Jaume de Quexac, ciutadà, i Domènec de Balç veí de Lleida (doc. 35).

El dia 10, diumenge s'insisteix amb els mateixos arguments i respostes i els testimonis de l'acte són altra vegada els susdits Bertran d'Oliola, Berenguer Granell, Ramon de Tarassona (doc. 36).

El dilluns 11, Bernat Menaguerra en defensa dels templers afirma que el mestre del Temple no firmà les constitucions del concili de Tarragona i per aquest motiu no es poden revocar les seves llibertats i privilegis. Foren cridats per

testimonis Guillem Riquer, clergue, i Guillem Canut, banquer de Lleida (doc. 37).

El dijous 14 de setembre de 1307, sense haver arribat a cap acord, en Bernat Menaguerra demana s'aixequi acta en instrument públic dels diversos actes celebrats en les reunions dels susdits dies (doc. 38), amb Domènec Rossell, capellà del bisbe Pere i Berenguer de Marua, escuder del bisbe, per testimonis

3.4.3. Plet amb els Anglesola

El plet amb els Anglesola és a causa d'una reclamació, de part de la priora i el convent d'Alguaire, pels dret de successió paterna i materna d'unes religioses del convent, Gueralda i Sibilla d'Anglesola, filles del difunt Berenguer Arnau d'Anglesola. El document 47, de 22 d'agost de 1314, és una demanda de 6.000 sous jaquesos o d'Agramunt, presentada pel procurador de la priora, Arnau Sastre, prevere, a Ramon de Puigverd segons un anterior acord en aquest sentit entre la priora i el mateix cavaller. Ramon de Puigverd però negà cap acord anterior i en tots cas creu que la demanda s'ha de fer als marmessors de Galceran d'Anglesola, germà difunt de les susdites religioses. El 7 de gener de 1315, la priora i el convent nomenen Arnau Sastre representant seu perquè reclami de manera legítima els susdits béns als marmessors de Galceran d'Anglesola (doc. 50). Tampoc en aquest cas en tenim notícies del resultat de la demanda. De totes maneres és evident la intenció del convent i el procediment seguit.

3.4.4. Plets amb el prior de Catalunya

Els plets amb el prior de Catalunya, primer amb Ramon d'Empúries, abans i després de ser constituït gran prior, i més tard amb un altre prior, Arnau d'Alòs, són freqüents al llarg del període del nostre diplomatar i qualifiquen la

relació, entre el gran priorat i la casa d'Alguaire, de difícil, recurrent i antagònica. Segons A. Forey, la creació del Gran Priorat de Catalunya, sorgida poc temps més tard (1319) de la tramesa a l'orde de l'Hospital de les possessions templeres (finals 1317) i el posterior acord (també el 1319) entre el gran priorat i la Castellania d'Amposta va comportar problemes entre ambdues institucions pel pagament de les pensions degudes als templers doncs encara que els ingressos de la Castellania eren superiors als del Gran Priorat, les pensions dels templers residents en el territori del Gran Priorat, que li van ser adjudicades, eren un 70% del total de les pensions d'ambdós.⁶⁸

L'anterior qüestió provocà intervencions del rei Jaume II, acords entre ambdues institucions⁶⁹ i no obstant, per les contínues demandes i queixes del gran prior no va haver-hi solucions definitives ni satisfactòries. En aquest context, ens és fàcil d'entendre l'enduriment del gran prior sobre les contribucions de les cases hospitalers sota el seu control. De totes maneres la personalitat de Ramon d'Empúries, de qui ja s'ha parlat⁷⁰ en aquest mateix treball, esdevé suficientment controvertida⁷¹ per explicar, a més a més, els plets entre la casa d'Alguaire i el priorat de Ramon d'Empúries. Abans però, l'11 de gener de 1318, el castellà d'Amposta atenent a les demandes dels procuradors de Ramon d'Empúries demana a Sibil·la de Castellvell, priora d'Alguaire, que comparegui a la celebració del capítol de Cervera per dirimir la potestat de la batllia de Cervera d'Urgell, damunt la qual el dit Ramon d'Empúries afirmava tenir dret en la dita batllia i en altres llocs del terme.

El dit capítol, que comptà amb la presència del mateix castellà, Martí Peric d'Orós i la dels comanadors fra Jofre de Rocabin de Mallén, fra Ramon de Cervelló de Casp, fra Guillem d'Anglesola d'Osca, fra Arnau de Soler d'Espluga, fra Umbert de Vilafranca, fra Galceran de Calders d'Onda et de

⁶⁸ Per una amplia argumentació documentada sobre aquesta qüestió vegeu A. Forey, op. cit. p. 239-240.

⁶⁹ Vegeu J. Miret i Sans, op. cit. p. 390; també Forey, Alan, op. cit. p. 240.

⁷⁰ Vegeu els apartats anteriors sobre despeses i formació del patrimoni de la present introducció.

⁷¹ Vegeu J. Miret i Sans, op. cit. p. 404 i també sobre el mateix Ramon d'Empúries i del mateix autor *Sempre en tingut bech les oques ...* op. cit.

Borriana, fra Sanç d'Orós de Calatayud, fra Guillem Rabaça d'Amposta, fra Pere d'Estaràs de Vallmoll, fra Berenguer d'Alinyà, fra Berenguer de Flaçà de Sant Llorenç, fra Joan Eiximenis de Torres i Sant Miquel del Fages, fra Eiximenis de Puig de Saragossa, fra Domènec de Rouals de Lleida i de Termens, fra Jaume de Ribelles d'Urgell, fra Mateu de Passanant d'Alguaire, fra Berenguer de Bages de Siscar i ses terres, fra Pere Baiet d'Isot, fra Guerau de Pomars de Pilot et altres frares, així com la susdita priora resolgué concedir la batllia de Cervera i altres llocs del terme a la priora del convent d'Alguaire, (docs. 69, 70 i 71).

La capacitat de mobilització institucional del susdit Ramon d'Empúries, ja abans de ser prior de Catalunya, era, evidentment, remarcable.

Un altre plet amb Ramon d'Empúries, ja constituït gran prior de Catalunya, s'inicià a nivell documental, el 27 d'octubre de 1321 (doc. 84). El prior convocà els homes d'Alguaire i els hi reclamà contribucions en diners. La priora i les religioses del convent presenten una reclamació escrita al lloctinent del prior, Galceran de Passanant, per aquella intervenció en la jurisdicció del convent, i argumenten que ja des del temps del comanador Ferran Roderic i del castellà d'Amposta Pere d'Alcalà, els homes d'Alguaire són vassalls i homes fidels del convent. La resposta del lloctinent del prior no degué ser satisfactòria a la casa d'Alguaire i degueren apel·lar al mestre de l'Orde, Elió de Vilanova.

La resposta del mestre, el 31 de juliol del 1322, a Ramon d'Empúries es manifesta de la manera següent:

- confirma els privilegis i immunitats del convent concedits pel papa Climent V i pels dits comanador i castellà molts anys abans (1265).
- ratifica l'obligació del monestir de trametre a l'Orde els delmes dels fruits i ingressos i allò que resti ha de ser íntegrament pel manteniment del monestir.
- i conclou que la imposició de diners als homes d'Alguaire, diners que han de ser tramesos al rei segons el gran prior, és contra dret i contra els privilegis del monestir.

Finalment el mestre declara que el present manament ha estat pres amb el consens dels frares Albert de Castell Negre d'Alemanya, Pere de Verugula de Tolosa i de Joan de Ripparia de la santa Trinitat de Venosa així com fra Pere d'Ancona i d'altres frares. (doc. 86 i 87).

El 22 d'agost de 1322 el procurador de la priora Sibilla de Castellvell i del convent, Bernat de Castellàsens, amb la carta del mestre de l'Orde demana a Ramon d'Empúries, prior de Catalunya observi el manament del mestre i siguin restituïts els privilegis i immunitats del monestir d'Alguaire (doc. 88).

L'endemà dilluns, el procurador de Ramon d'Empúries Bertran Massó, en presència del notari de l'acte i dels testimonis Jaume Ferrer de la Sala, Bernat de Casanova, ciutadà de Barcelona, i Ramon de la Creu, notari, es donà per informat del requeriment del procurador del convent reiterant però, l'autoritat del prior de Catalunya sobre el monestir d'Alguaire tal com anteriorment el castellà d'Amposta la tenia sobre el dit monestir (doc. 89).

El següent dia, dimarts, el susdit procurador Bernat de Castellàsens, es presentà a l'escrivania del notari Bernat de la Creu demanant còpia de les actes del Capítol celebrats els dies anteriors 21, 22, i 23 d'agost del 1322 (doc. 90). I el dimecres 25, el susdit Bernat de Castellàsens, rebutjà les imposicions i gravàmens sobre la batllia d'Alguaire, que el dit prior de Catalunya pretén, segons les disposicions del mestre i les de l'anterior capítol (doc. 91). Les actes dels dies 21, 22, 23, 24, 25 i 26 d'agost recullen les deliberacions hagudes i conclouen amb la delimitació de competències que corresponen al prior de Catalunya, a la priora, al preceptor i al batlle i es manà a Guillem de Grau, notari públic de Barcelona aixecar instrument públic de tot el dit (doc. 92).

Encara hi haurà un altre instrument, tres mesos més tard, en el qual la priora i les religioses del convent ordenen als seus procuradors Berenguer de Perves, prior de Verdú, i Arnau Ferrer, prevere d'Alguaire, que notifiquin, en nom seu i mitjançant el present document públic, a Elió de Vilanova, mestre de l'Orde del Hospital de Sant Joan de Jerusalem, tots els greuges, danys i injúries que el prior de Catalunya, Ramon d'Empúries (doc. 94) ha fet i fa a les llibertats i privilegis del monestir d'Alguaire. Hi devia haver alguna apel·lació al susdit

prior de part del síndic del monestir perquè en data de 29 de desembre del mateix any ens trobem un regist molt esquemàtic pel qual el prior donà resposta. Malauradament no es disposa de més informació a excepció dels testimonis, els frares Pere Salvador i Pere Matia de l'orde de l'Hospital (doc. 95).

El 13 de desembre de 1324, un altre qüestió entre el gran prior de Catalunya i el convent d'Alguaire fou a qui competia elegir el preceptor del dit monestir. Encara que Ramon d'Empúries sembla haver deixat el càrrec el 1323, els comissionats Pere Moliner ardiaca de Ripacurtia⁷², Gilabert de Riudelles,⁷³ sagristà de Lleida, Berenguer de Portella, canonge d'Urgell, i d'altres, semblen actuar segons la voluntat de Ramon d'Empúries. Es remetent a una clàusula d'un document anterior del mateix arxiu en la qual està escrit que el castellà d'Amposta elegia el preceptor si la priora del convent ho demanava i ningú no s'hi oposava (doc. 103). No es disposa d'informació sobre qui era el gran prior a final del 1324, els comissaris nomenats semblen substituir-lo en les seves funcions.

Uns anys més tard, el 2 d'agost de 1332, una altra disputa per la taxació i requeriment de tributs de part del gran prior, que en aquell temps era Arnau d'Alòs. Aquesta vegada és el comanador d'Alguaire, qui s'adreça a Jaume d'Alòs, veguer i cúria del rei a Lleida, en el mateix sentit que deu anys abans ho feia la priora Sibilla de Castellvell i les religioses del convent. Apareix que la qüestió de les taxacions 'extraordinàries' de part del gran prior bé per necessitat o requeriment reial es reproduïxen, i el monestir, a través del seu comanador, Antoni Ferrera, s'hi oposarà decididament altra vegada (doc. 135).

---

⁷² Actualment correspon al topònim Ribagorça.

⁷³ Encara que en el document es llegeix Riudelles, possiblement és Riudovelles.

3.4.5. Plet amb el visitador de l'Orde, Jofre Rostany

El 7 de març de 1329, la priora i el convent d'Alguaire, constitueixen procurador seu Arnau Mulner per notificar al mestre de l'Orde, que resideix a Avinyó al costat del papa, la mort de la priora Sibilla de Castellvell, el 21 de febrer de 1329, i l'elecció de la nova priora Marquesa de Ribelles i el procediment seguit per ambdós fets segons la tradició i els bons costums del mateix Orde (doc. 116). Arnau Mulner demanà a Pere Aymeric de Manosque, notari públic i reial redactar un instrument públic de l'acte celebrat a la cambra del mestre general, el 21 de març de 1329, a l'hospici d'Avinyó, al costat del riu Roine, amb la presència del jurisperit Francesc de Cays de Niça, de fra Jovent d'Orcau, assistent del mestre de l'Orde, i del mestre Jaume Audebetí, ciutadà d'Avinyó, així com d'altres testimonis cridats pel mateix mestre (doc. 118).

El mestre general de l'Orde, Elió de Vilanova s'adreça per carta amb data de 22 de març de 1330 al visitador Jofre Rostany, preceptor d'Agen, qui es troba a Alguaire per motiu de l'elecció de Marquesa de Ribelles i les circumstàncies que hi concorregueren, per la qual el mestre general mana que les despeses produïdes en l'elecció de Marquesa siguin proveïdes moderadament i sense escàndol per ambdues parts de les electes – les que votaren a favor i les que s'abstingueren- i en tot cas, evitin danys al propi monestir (doc. 120).

La visitació de Jofre Rostany provocà el contenciós entre el dit visitador i la sotspriora del convent a causa de les despeses imputades per la recent elecció de la priora Marquesa de Ribelles. En el present document del 26 de juliol, a l'allotjament de l'ardiaca de Lleida, la sotspriora i el comanador del monestir, Antoni Ferrera, es neguen a acceptar la imputació de les despeses del visitador. Ambdues parts expressen els propis arguments i s'hi ratifiquen de tal manera el desacord inicial s'endureix fins arribar a amenaces mútues que es traduïren en queixes formals al mestre general. Els testimonis de l'acte foren fra Berenguer de Flaçà, comanador de la Casa Antiga de Lleida de Sant Joan de Jerusalem i Bartomeu de Pedra, prevere d'Alguaire i per l'acte del mateix dimarts més tard,

foren testimonis el cavaller Francesc d'Alòs, i el jurisperit Pere Bosom (doc. 121). El dia següent, sense arribar a cap acord, ambdues parts demanen fer un instrument públic de tot el dit, la qual cosa es duta a terme pel notari reial Martí Mercet, en una carta notarial *alphabetum diuisa* i l'esment exprés dels testimonis dels diversos actes. Els testimonis de l'acte de dimecres son el clergue Guillem Guerau i Ramon de Queralt, paer de Lleida. I els testimonis convocats pel present instrument públic, que recull els actes dels dies 26 i 27 de juny de 1330, són altra vegada Francesc d'Alòs, cavaller, i Pere Bosom, jurisperit (doc. 122). Tres setmanes més tard, el 17 de juliol del mateix any, Blanca de Timor, sotspriora del convent, Elvira de Biure, sagristana de l'església Santa Marie d'Alguaire, Berenguera de la Goda, infermera, Sibil·la Figuerola, Berenguera de Pinós, Elisèn de Vilanova, Sibil·la d'Espès, Agnès de Biure, Sibil·la de Caldes, Sanxa de Perves i Gueralda de Ponts, religioses del convent congregades en Capítol, a la capella dels Apòstols del dit monestir i la presència del susdit comanador, fra Antoni Ferrera, trobant-se Marquesa de Ribelles, priora electa, a la seva cambra, presenten una carta adreçada al comanador del monestir, Antoni Ferrera i llegida pel notari Gil de Falç, on se li notifica que el susdit visitador els hi reclama les despeses, que ell mateix i els seus comissionats, Berenguer de Flaçà de Lleida, Bernat de Montpaó de Celma i Jaume de Ponts, prior de Gardeny, varen taxar en 300 sous jaquesos a pagar en el termini de 11 dies, i 200 sous jaquesos més a pagar els primers vuit dies del mes entrant per tal de ser tramesos al senyor mestre, així com 40 sous de Barcelona per Jaume de Vilafranca comanador de Barbens, per la feina i despeses ocasionades en el propi procés de taxació. En la mateixa carta, s'exposen les diverses raons i arguments de les dites religioses per oposar-se al visitador Jofre Rostany -i als dits comissionats- així com al comanador de Monsó, Bonifaci de Salucis- i als seus requeriments, acusant-lo de no actuar segons el dret i la raó, ni segons la voluntat del propi mestre, reiterant el fet d'haver-hi tan sols 'una sola electa' tot i afegint d'altres retrets. Finalment es mana explícitament al dit comanador, fra Antoni Ferrera, que no es paguin dels béns del monestir les despeses reclamades i s'exigeix al dit comanador

l'obediència i fidelitat deguda a la decisió presa per la sotspriora i el convent (doc. 123).

L'autoritat amb que s'expressa la sotspriora Blanca de Timor en defensa del monestir i dels seus interessos econòmics, i concretament, pel que fa al susdit comanador, és inequívoca. Cal però saber si el convent d'Alguaire tenia i mostrava sempre aquesta autoritat o és a causa de la personalitat extraordinària de la pròpia sotspriora.⁷⁴ El 17, dimarts següent, la sotspriora i les susdites religioses del convent presenten un document, còpia parcial del document anterior, pel qual exposen detalladament els fets i actes del contenciós amb el visitador de l'Orde per la taxació i imputació de les susdites despeses ocasionades, segons la versió del visitador, en el procés d'elecció de la priora Marquesa de Ribelles i l'oposició de Tomassa de Ramon Pere i Constança d'Alòs i les religioses partidàries (doc. 124). En el document següent, reunits al molí de Gardeny, el comanador d'Alguaire Antoni Ferrera, Domènec Elçina, procurador de la sotspriora, i el mateix prior de Gardeny se'ls hi llegeix una carta d'apel·lació al mestre de l'Orde de part de la sotspriora i religioses del convent. El prior de Gardeny, Jaume de Pons, demanà una còpia de l'acte, però li fou denegada (doc. 125).

Unes setmanes més tard, el 8 d'agost, el mateix Jaume de Pons amb fra Berenguer de Flaça comanador de Lleida, fra Bernat de Montpaó, comanador de Celma, i fra Bernat Corbella, *ab clausula*, fan una apel·lació de compareixença a Antoni Ferrera, comanador d'Alguaire, en presència de Bernat Fuigllan, procurador del dit comanador, i de Bernat d'Alçamora, batlle d'Alguaire, per tractar dels assumptes plantejats pel visitador de l'Orde (doc. 126). El dit comanador en rebre l'acte de compareixença i en presència també de testimonis, demana s'aixequi acta el 14 d'agost de 1330 (doc. 127). El prior de Gardeny fa el mateix en presència de testimonis.

Sembla, però, que no obstant les reunions, els requeriments i les notificacions, aquestes no varen intimidar a les religioses del convent d'Alguaire, doncs per

⁷⁴ Vegeu A. Coll Sanabra, *Documentary Analysis on Hospitaller Women Domain. Historical Context*, a *Arqueologia Medieval. Habitats Medievals*, Flocel Sabaté i Jesús Brufal (Dirs.), Pagès editors. Agira Col·lecció, Lleida 2016, p. 113-120.

les notícies de l'instrument del 4 d'octubre del mateix any sabem que les despeses no havien estat satisfetes (doc. 128). De fet, és el comanador d'Alguaire, Antoni Ferrera, qui respon al prior de Gardeny i als dits comanadors comissionats en l'afer de les despeses argumentant que ells, els qui reclamen, no tenen ni autoritat ni competència afegint que lamenta la greu intromissió dels demandants contrària als costums del propi Orde (doc. 129). L'afer de l'elecció, amb l'oposició o abstenció de part de les religioses del convent, la visitació de Jofre Rostany, l'enfrontament amb els comanadors de les cases hospitaleres properes, tot plegat ens situa el monestir d'Alguaire i les relacions amb el seu entorn en una data clau, l'any 1330, l'any de la susdita elecció i també l'any d'unes noves ordinacions per l'organització i funcionament del convent d'Alguaire.

3.4.6. Plets entre les viles d'Albesa i la Portella

Un plet entre les viles Albesa i la Portella, dominis del monestir d'Alguaire, per una desavinença en la delimitació dels termes de ambdues viles. El Sot de Rodamilans, també anomenat de la Clusa, és la terra per la qual competeixen. Els prohoms de la Portella al·leguen als d'Albesa que és seva i per tant, no és legítima la prohibició sota multa que el bestiar hi pugui péixer o es pugui fer bresa (doc. 74). El dimarts següent, però, el 7 d'agost de 1319, són els síndics d'Albesa, qui declaren tenir tot el dret per vedar i prohibir sota pena de multa, doncs el Sot de Rodamilans és des de fa molt de temps, llur possessió (doc. 75).

No disposem d'informació sobre quina va ser la sentència o l'acord però deu anys més tard, el 6 d'octubre de 1329, tenim notícies d'una altra desavinença de les dues viles i en el mateix sentit. Sembla però que aquesta vegada el camp disputat per recollir llenya i fusta és aquell que tot limitant ambdós termes, es desplaça pel riu Noguera i per l'acció fluvial a honor d'altri (doc. 119). El monestir, doncs, en tractar-se dels seus dominis, hi havia d'intervenir.

3.5. El domini i la jurisdicció senyorial

L'exercici de la senyoria jurisdiccional del monestir d'Alguaire comportà, com també en períodes anteriors,⁷⁵ desavinences i plets amb castlans i d'altres senyors a Alguaire. En el nostre període hi ha però un canvi progressiu al llarg de la cinquantena d'anys. Si al principi els plets jurisdiccional eren amb els senyors de l'entorn, gradualment a mesura que el monestir consolidava el seu domini sobre Alguaire, els seus termes i les viles sota el seu domini, els plets es produïren amb els representants i oficials reials fins arribar a la intervenció del mateix rei. La qual cosa entenem que és la causa de les posteriors concessions reials que el convent negocià amb el rei per assolir la plena jurisdicció en el seus dominis. Entenem, que el monestir i, especialment la priora i el convent, eren conscients de les ambigüitats existents en competència jurisdiccional en el seu domini, més encara quan anys abans a Alguaire, s'hi exercia la plena jurisdicció.⁷⁶ Per aquesta raó van esmerçar esforços i diners perquè els hi fos reconeguda la jurisdicció plena, o sigui la criminal, la que corresponia al mer imperi⁷⁷ apel·lant al mateix rei, tal com veurem en aquest apartat.

A cavall de segle XIV, el plet sobre la potestat de la Cirera amb intervenció de les autoritats del mateix Orde, així com la intervenció del mateix papa, de la que tenim notícies per la seva butlla al respecte (apèndix 1, i docs. 2, 4, 18 i 19). Tot i els drets que poguessin tenir ambdues parts, Berenguer de la Cirera i el monestir d'Alguaire, l'objectiu del monestir és, precisament, el reconeixement de la seva potestat, la del monestir, sobre el castell de La Cirera i els seus termes.

⁷⁵ Vegeu J. Aturo i Perucho, 'Exercici de la jurisdicció senyorial a Alguaire' a *Diplomatari d'Alguaire i ... (1245-1300)*, op. cit. p. 74-79.

⁷⁶ *Ibidem*.

⁷⁷ Sense entrar en la discussió no resolta unànimement pels especialistes sobre les definicions de jurisdicció personal o territorial, que regulava bàsicament les relacions i condicions de treball dels pagesos amb els seus senyors, i les de l'alta jurisdicció que capacitava al seu detentor, per imposar penes màximes en el processos criminals, i permetia la imposició d'altres tributs, taxes i/o gravàmens (*toltes, forcies, questies, talles o acaptas*). Vegeu, per exemple, J.M. Salrach, *Orígens i transformacions de la senyoria a Catalunya (segles IX-XIII)*. Revista d'Història medieval, 1997. UPC.

Un text de caràcter narratiu (docs. 16 i 17) del gener de 1303, ens il·lustren sobre la transmissió de la potestat del feu d'Alguaire, que el cavaller Guerau d'Oluja castlà a Alguaire, féu a Bernat Manc, qui la rebé en nom de Ramon d'Àger, qui a la vegada, l'havia reclamada a Guerau d'Oluja i finalment el dit Bernat Manc, en nom de Ramon d'Àger, la transmet al comanador fra Pere d'Estaràs, que la dóna a fra Nicolau d'Arbul, qui a la vegada la rep en nom de l'Hospital. L'exposició detallada de la transmissió de la potestat del feu posa de manifest la pròpia complexitat de la jerarquia feudal. Però les coses no van acabar així. Uns mesos després, el 23 de maig, trobem un document pel qual tenim notícies del plet del dit Guerau amb la priora Agnès de Queralt a causa dels danys i injúries a la priora comesos pel fill d'en Guerau, Berenguer d'Oluja. El posterior acord implicà el pagament de 200 morabatins a la priora per les injúries rebudes, la restitució del feu a Guerau, que no la potestat que era de l'Hospital, l'absolució d'ambdues parts així com la dels homes implicats en els afers i concretament, la de Franc de Girveta, capturat i retingut pel mateix comanador d'Alguaire (doc. 20).

Les desavinences del convent d'Alguaire amb Guerau d'Oluja sovintejaren i l'any següent, el 12 de març tenim notícia d'un altre incident en relació a un home de Guerau, retingut pel comanador i al qui havia a alliberat de forma violenta. Hi intervingué altra vegada Ramon d'Àger, qui finalment obté la potestat del castell d'Alguaire a favor de l'Hospital en la persona del seu comanador Pere d'Estaràs (doc. 23).

Un altre incident en relació a la competència jurisdiccional del monestir sobre Alguaire i pel que fa a Guerau d'Oluja tindrà lloc uns anys més tard, segons un instrument del 16 de març de 1311, quan Guerau a través del seu representant Joan Pelegrí sol·licità al comanador, Ponç de Biure, no s'empenyorin els homes de la vila pels deutes que tenen amb ell. L'incident posa de manifest l'ambigüitat jurisdiccional que ambdós senyors, el monestir i l'Hospital d'una part i Guerau d'Oluja de l'altra, tenien sobre Alguaire (doc. 29). Els incidents amb Guerau acabaren anys més tard, en realitzar-se la permuta entre les

possessions de Guerau a Alguaire amb les de l'Hospital a Cervera, tal com hem explicat en l'apartat de formació del patrimoni.⁷⁸ Amb la permuta, el monestir d'Alguaire pogué exercir la plena jurisdicció sobre el territori i els seus habitants. Almenys, però, fins a la intervenció dels oficials i homes del rei la qual cosa menarà a l'Hospital a negociar directament amb el rei. De moment però, el convent segueix ferm en el propòsit de consolidar el seu domini, a tots els nivells al seu abast, sobre Alguaire i els seus termes. El mateix Jaume de Ribelles, frare de l'Hospital, renuncià a la concessió de la batllia d'Alguaire que li féu el mestre de l'Orde, Folc de Villaret, el 9 de març de 1311, a favor de la priora Sibil·la de Castellvell. Ho fa de manera clara i explícita per tal d'evitar qualsevol dissensió o enfrontament segons la voluntat expressa del mateix Jaume de Ribelles, per la dita concessió (docs. 43 i 44). I anteriorment, el 9 de novembre de 1308, segons un document malauradament incomplet a causa de l'estat del seu suport material (doc. 40), un tal fra Martí, vicari, de l'orde de l'Hospital, fa una permuta amb Sibil·la de Castellvell, de Vilanova de Segrià amb la batllia de Cervera d'Urgell, amb el beneplàcit del mestre Folc de Villaret.⁷⁹

Pel que fa a la jurisdicció de la Portella, el 14 de desembre de 1314, Alfons, fill del rei d'Aragó, comte d'Urgell i vescomte d'Àger, rep sota la seva protecció la vila de la Portella i tots els seus habitants, homes i dones i animals grossos i petits, de qualsevol gènere, i tots els béns mobles i immobles de la dita vila, i mana als seus oficials, presents i futurs, protegir les dites persones, animals i béns de la vila, afegint que si algú infringís aquest mandat, ho faci sota pena de 500 peces d'or de la moneda en curs, i estableix l'obligació dels habitants de la vila de tributar a ell i als seus successors 50 sous d'Agramunt cada any per la festa de Nadal. A més, reconeix haver rebut 200 sous d'Agramunt d'entrada,

⁷⁸ Vegeu també els documents 40, 54, 56, 57, 76 i 100.

⁷⁹ Desafortunadament el document a més de proporcionar-nos una informació incompleta esmenta el nom de Sibil·la de Castellvell com a priora, la qual cosa és, si menys no, un error respecte al nom o/i a la data, doncs el 1308, la priora del convent d'Alguaire era encara Agnès de Queralt. De totes maneres, la permuta dels dominis d'Alguaire amb els dominis de Cervera d'Urgell es confirmarà anys més tard, amb el castlà d'Alguaire, Guerau d'Oluja i la priora Sibil·la de Castellvell de protagonistes, tal com s'explica i documenta en l'apartat de formació del patrimoni del monestir.

per les despeses fetes (doc. 49). L'acció del comte d'Urgell expressa el desacord entre la casa reial i el monestir d'Alguaire, d'una banda, i la casa d'Urgell, per altra. El fet que Alfons sigui fill del rei i comte d'Urgell sembla que complicà les coses. Les posteriors actuacions del monestir reafirmant el seu domini sobre la Portella al rebre l'homenatge i jurament de fidelitat de part dels habitants de la Portella el 1323 (doc. 101) semblen ser una resposta a l'actuació d'Alfons. A més el monestir d'Alguaire considerava la Portella sota el seu ple domini, segons la concessió de la jurisdicció civil i criminal i el mer i mixt imperi feta a principis de segle, anys 1301-1302, pel rei Jaume II i d'acord amb Ermengol, llavors comte d'Urgell, al castellà d'Amposta de l'Hospital.⁸⁰ En la dita concessió no hi ha expressada cap contrapartida econòmica, i tant el rei com el comte així ho concedeixen, per la salvació de les seves animes i les dels seus. A més es renuncia explícitament a l'aplicació dels usatges de Barcelona i del dret comú. Les confirmacions del privilegi reial i comtal per La Portella a favor de l'Hospital es produïren l'any següent (docs. 11, 12). El mateix Ermengol, comte d'Urgell, ho notifica per carta al batlle d'Albesa el 29 d'abril de 1302 (doc. 13). Sembla però que la dita concessió jurisdiccional no resolgué el desacord, doncs anys més tard, el 1332, (doc. 134) apareix el trasllat de la donació a l'Hospital feta pels anteriors comtes d'Urgell, Ermengol (VII) i la seva esposa Dolça el 1173.⁸¹ I un any i mig més tard, el 30 de novembre de 1333, trobem una altra confirmació de la concessió de tota la jurisdicció i el mer i mixt imperi de la Portella en uns documents de trasllat (docs. 137 i 138). Clarament la intenció del trasllats d'uns documents de trenta anys abans, ha de tenir un sentit o propòsit de confirmació o autenticació de la concessió anterior. En aquest punt tan sols podem especular quins eren les intencions i/o els motius. De totes maneres és versemblant interpretar-ne el significat en el mateix context de les posteriors concessions jurisdiccionals d'altres dominis al convent d'Alguaire de part del rei. El convent segueix una línia d'actuació, la mateixa quasi des de la seva fundació però especialment

⁸⁰ Vegeu docs. 5, 8, 9, 11, 12 i 13 del nostre aplec.

⁸¹ Document recopilat per J. Alturo i Perucho a *Diplomatari d'Alguaire ... (1076-1244)* op. cit., doc. 30, p. 119-121.

present en el nostre període, la de concentrar i consolidar el domini sobre el seu territori, no tan sols a Alguaire però a les viles del seu entorn.

De resultes de la permuta⁸² amb Guerau d'Oluja, el 22 de novembre de 1316, els habitants de Llorac amb el consens del seu senyor natural Guerau d'Oluja, en nom propi i de tota la universitat es defineixen als venerables fra Martí Peric d'Oros, castellà d'Amposta i a la priora Sibilla de Castellvell i als seus (doc. 58).

Uns anys més tard, el 29 d'octubre de 1323, els habitants de Vilanova de Segrià també prestaran homenatge a la priora i al convent explicitant que ho fan com a homes propis, fidels i vassalls en virtut de la permuta feta anteriorment⁸³ (doc. 100).

Els plets amb el prior de Catalunya Ramon d'Empúries, que generen una quantitat proporcionalment significativa de documents,⁸⁴ es deuen a les reiterades interferències jurisdiccionals – així ho interpreta el convent - del susdit prior en el govern del monestir d'Alguaire, a vegades, convocant directament els homes d'Alguaire (doc. 84) o imposant-los tributs en diners per ser tramesos al rei (docs. 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94 i 95). El castellà d'Amposta i la priora del convent d'Alguaire argumenten, davant les màximes autoritats de l'Orde, que la ingerència del prior de Catalunya Ramon d'Empúries és contrària als usatges i costums del propi Orde i als seus drets i prerrogatives en el ple exercici jurisdiccional del seu domini, primerament pel que respecta a la batllia de Cervera d'Urgell (docs. 69, 70, 71) i més tard, al llarg de l'any 1322, pel que fa a Alguaire. El 2 d'agost de 1332, una denúncia del comanador, fra Antoni Ferrera, al cúria reial, Jaume d'Alòs, a causa de la taxació i imposició de tributs de part del prior de Catalunya, Arnau d'Alòs, als homes d'Alguaire amb el pretext d'una carta del rei. Quasi exactament el mateix motiu i acte que els de deu anys abans amb el susdit prior Ramon d'Empúries.

---

⁸² Vegeu docs. 40, 54, 55, 56, 57, 59, 76, i subcapítol Formació del patrimoni, de la present introducció.

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ Vegeu els quadres i comentaris en el capítol, Els documents.

L'activitat jurisdiccional del convent també es reflecteix en documents de regest molt esquemàtics dels que no tenim detalls i on prima l'expressió 'firmà per senyoria', si més no, ens mostra l'activitat exercida pel titular, usualment la mateixa priora. Els documents però constitueixen evidència d'activitat senyorial el 1324, (doc. 102), el 1324 (doc. 105), el 1326 (doc. 105), el 1328 (doc. 115) i el 1343 (doc. 160).

També referent a la competència jurisdiccional en els dominis del monestir d'Alguaire i en un instrument de 23 de març de 1332, l'infant Pere, fill primogènit del rei d'Aragó, intervé en unes accions de naturalesa criminal succeïdes a Alguaire, accions que desencadenaren la proscripció de Ponç d'Aguilar, l'evasió de Pere de Sanahüja acusat d'homicidi i furt, i l'agressió que va patir Guillem Hortolà al braç a conseqüència de la qual va quedar invàlid. L'infant resol a favor de la priora i el convent d'Alguaire però li reclama 4.000 sous de Jaca en concepte de prorrata d'aquells 9.674 sous, 5 denaris i òbols de moneda de Barcelona, que es devien al rei (doc. 133).

Les següents concessions jurisdiccionals del rei a favor del convent, amb contrapartida dinerària de part del mateix, comportà, pel gruix de la mateixa quantitat, un esforç considerable del monestir d'Alguaire. La concessió reial de l'alta jurisdicció a la mateixa Alguaire, a Vilanova de Segrià i a Ratera a favor de l'Hospital generà un nombre remarcable d'instruments en incloure la nominació del conseller i tresorer reial Bernat d'Olzinelles per a les negociacions i posteriors acords del mateix conseller amb la priora i convent d'Alguaire. I la ratificació posterior de l'acord pel rei i també d'altres notificacions dels privilegis atorgats a d'altres autoritats d'obediència reial del territori. En una mateixa data, el 5 de desembre de 1342, a Almenarilla a prop de Lleida tenim tres documents (docs. 153, 154 i 155) en els quals el rei Pere confirma la venda de l'alta jurisdicció i imperi pel conseller Pere d'Olzinelles a la priora Marquesa de Ribelles. En el document 154, el dit conseller declara que segons informació rebuda de l'advocat Guillem Bretó, es confirma la declaració de la priora segons la qual s'hi exercien ja actes jurisdiccionals més enllà de la jurisdicció simple en el moment de la venda feta en nom del rei.

Reconeix doncs, que es complia la condició prèvia a dita venda, la d'haver-hi el costell o picota així com el costum d'assotar i turmentar i exiliar els delinqüents. En el document 155, s'expliciten les condicions de la concessió reial, essent presents també del comanador d'Alguaire, Umbert de la Vella, d'altres ciutadans de Lleida i els testimonis i notari sotasignants. La concessió té el preu de 40.000 sous barcelonesos, dels quals s'han de pagar per la festa de Carnestoltes propvenent, la meitat, 20.000 sous, prèvia la confirmació del mateix rei; així també la priora i el convent acorden per escrit que al cap de 10 anys el rei pot recuperar l'imperi retornant els 20.000 sous, però si no ho feia, els compradors, la priora i el convent, disposaran de mig any per pagar els altres 20.000 sous pendents.

A principis de gener de 1343, a València, una altra confirmació de venda del mer i mixt imperi dels llocs d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera i els seus termes i pertinences, i sobre els homes i dones que allí habitin i puguin habitar, al convent d'Alguaire amb les condicions estipulades en els documents anteriors, afegint però, que el rei es reserva el dret a apel·lar i presentar recurs per qualsevol persona o persones dels dits llocs si així ho considerés oportú (doc. 156).

3.6. La comunitat femenina del convent d'Alguaire

En aquest capítol, contemplem els priorats d'Agnès de Queralt, Sibilla de Castellvell i Marquesa de Ribelles, i també els membres testimoniats de la comunitat femenina, la seva procedència social i l'organització interna.

3.6.1. El priorat d'Agnès de Queralt (1297-1310)

La quarta priora del convent d'Alguaire, Agnès de Queralt, és la primera en els nostres documents. El seu priorat va des del 1297 a 1310, així ho testimonia el

mateix Joaquim Miret i Sans,⁸⁵ i d'altres acadèmics posteriors, dels quals voldria distingir pel que fa a Alguaire, en Jesús Alturo i Perucho, autor de l'estudi i edició dels diplomes del monestir d'Alguaire⁸⁶ dels anys immediatament anteriors al present diplomatar. Agnès de Queralt com a priora d'Alguaire, en el període 1301 a 1310, 10 anys dels 13 del seu priorat, és directa o indirectament responsable de 41 documents del nostre aplec, procedents de 25 diplomes⁸⁷ i de 9 documents transcrits pel pare J. Pasqual⁸⁸ referents a Alguaire i al seu monestir. Els primers anys del priorat d'Agnès de Queralt, foren, a nivell documental al menys, els més actius. Dels 24 diplomes, 19 es produïren en el període comprès des de 1301 a 1305; i si afegim els 19 documents dels tres primers anys⁸⁹ la major activitat documental d'aquests primers vuit anys del priorat, en comparació a la dels cinc anys restants, està sobradament corroborada. La presumible avançada edat de la priora pot ser una de les explicacions de l'evolució de la producció documental.

Destaquem però, els primers anys del s. XIV, els documents relatius a la concessió de l'alta jurisdicció de la Portella a l'Orde (docs. 5, 6, 7, 8, 11, 12 i 13). I a més de la consecució de la senyoria jurisdiccional de la Portella, la priora i el convent d'Alguaire, amb altres superiors de l'Orde, protagonitzen una de les parts del litigi contra el cavaller Berenguer de la Cirera, per la potestat del castell de la Cirera i els seus termes (1299- 1303)

El 1301, la priora Agnès de Queralt, (1301) amb el consentiment del comanador i prior del monestir i les religioses del convent, reconeix el deute que el convent té amb el castellà d'Amposta i altres frares de l'Hospital, per la compra de la castellania d'Alguaire, en el seu dia, al cavaller Ramon de Casserres (doc. 3). És el punt de partida d'un procés de formació i

⁸⁵ A *Les cases dels templers i hospitalers ...*, op. cit., p. 538.

⁸⁶ A *Diplomatari d'Alguaire ... (1076-1244)*, op. cit., p. 83.

⁸⁷ 17 diplomes procedents de l'Arxiu de les Monges Santjoanistes (AMS) i 8 de l'Arxiu de l'abadia de Montserrat (AAM).

⁸⁸ 9 documents, en qualitat de notícies i regests, que bàsicament corroboren la informació dels susdits diplomes, de Jaume Pasqual, a l'Arxiu de la Biblioteca de Catalunya.

⁸⁹ Vegeu J. Alturo i Perucho, a *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)* p., 605-627, i documents 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304.

consolidació del patrimoni del convent entorn a Alguaire, des de que la seva fundadora i única comanadora, Marquesa de la Guàrdia, traslladà la comunitat de Cervera a Alguaire cinquanta anys abans.

El procés de consolidació del patrimoni del convent d'Alguaire trobà el seu punt àlgid amb la permuta entre els dominis de Cervera, en mans del mateix convent, amb les d'Alguaire i el seu entorn, a mans, bàsicament, del cavaller Guerau d'Oluja, i d'altres cavallers i castlans d'Alguaire. El procés d'intercanvi generà un bloc documental complex a causa de les autoritats implicades i la diversitat dels seus interessos.⁹⁰ Al llarg del procés documentat comprovem que la priora i el convent no sempre són les protagonistes dels acords i contractes relatius a la permuta (excepció dels docs. 20 i 40) i en la major part d'ells són els superiors d'Alguaire, el castellà d'Amposta, inclòs el mestre de l'Orde aquells que protagonitzen els documents. No hi ha dubtes, per la informació dels documents del període (1301-1350), de la primacia institucional de la priora i el convent femení d'Alguaire en les seves relacions amb els habitants dels seus dominis i en la gestió dels seus interessos però es constata que quan l'objecte documental té una certa rellevància el protagonisme contractual recau en les altes autoritats de l'Orde i també en els superiors de la comunitat masculina del monestir.

Un altra bloc documental del període 1301-1310, el constitueix el conflicte entre els templers i hospitalers a Alguaire, ocorregut a causa d'uns danys que els templers feren en els dominis hospitalers, dels que eren veïns, en una data tan significativa com el setembre de l'any 1307. Hi intervingueren els alts representants d'ambdues parts, el bisbe de Lleida i el mateix rei, per manament reial, i no hi faltaren les referències a l'arquebisbe de Tarragona i a les constitucions emanades del Concili de Tarragona, no obstant, i pel que fa a aquesta qüestió, ni la priora ni el convent ni el mateix monestir hi són esmentats.⁹¹

---

⁹⁰ Vegeu l'apartat documentat de formació i consolidació del patrimoni d'aquesta introducció.

⁹¹ Vegeu l'apartat de plets en aquesta introducció i els documents als qui es refereixen.

També tenim notícies documentals de les dotacions de la priora i el convent⁹² a la infermeria del monestir, a l'església de Santa Maria d'Alguaire, a la de Santa Maria de Queralt i a la capella de Sant Salvador

Altres documents del seu priorat són compravendes entre veïns d'Alguaire amb els corresponents contractes emfitèutics i establiments del cens a satisfer de part dels emfiteutes, no obstant tot i sent documents de l'arxiu del convent, no s'hi esmenta explícitament ni la priora ni el convent.

El 1305, la priora Agnès de Queralt i el convent adquireixen a un matrimoni de l'Ametlla, la tretzena part dels delmes, talles, exaccions i rendes d'un lloc de l'Ametlla i pel context de l'adquisició, sabem que la dita compra és també una compensació pels danys fets pel venedor als habitants del mateix lloc (doc. 26) sota domini del convent. .

Finalment, destaquem un document testimonial de les despeses que comportà, la formació i posterior llicenciament de l'exèrcit que formaren els homes de Ratera i els d'Alguaire, per ordre del rei, per anar a la guerra contra els musulmans de Granada. La data del document és la de 31 d'agost de 1304 i l'objecte documental és la de passar comptes dels diners pagats per ambdues universitats. El lloctinent del castellà d'Amposta, Erimany de Ponts reconeix a la priora Agnès de Queralt, l'error comès pel comanador de la casa de l'Hospital de Lleida, fra Pere Ferrer, en quantificar les despeses i els pagaments fets i voler cobrar-ne per damunt de les quantitats inicials acordades (doc. 24). Cal entendre doncs, que algun tipus de reclamació hi hagué de part de la priora. Finalment, no ens consta la data de la mort de la priora Agnès de Queralt en els nostres documents però el necrologi , segons citació de J. Alturo, la situa el 30 d'octubre de 1310 ⁹³ Sabem però que el 5 d'octubre (doc. 41) consta com a

---

⁹² N'era la sotspriora Saurina de Cervera i les religioses del convent testimoniades en els documents, l'any 1301, Ermesèn d'Òdena, Berenguera d'Aguiló, Saurina de Montpaó, Guillemona de Manresa, Berenguera de Montlleó, Romia de Ponts, Romia de Salanova, Berenguera de Banyeres, Blanca de Timor; Nina de Cervera i Elvira de Biure. A finals del seu priorat, el 1310, l'estructura conventual es mostra més jerarquizada i funcional, la sotspriora continuà sent Saurina de Cervera però s'hi afegí els càrrecs de sagristana, amb Saurina de Galanor, i el d'infermera, amb Romia de Ponts.

⁹³ *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit. p. 84

priora Agnès de Queralt i tres mesos més tard, el 23 de desembre , en el document següent (doc. 42) , ja és priora, Sibil·la de Castellvell.

3.6.2. El priorat de Sibil·la de Castellvell (1310-1329/1330)

La quinta priora, la segona del nostre aplec documental, és Sibil·la de Castellvell. El seu priorat va des de final de 1310 fins a 1329,⁹⁴ i té una durada d'uns 19 anys . L'aplec documental generat segons el present diplomatarí és de 74 documents procedents de 45 diplomes⁹⁵ i 46 documents d'altres fons.⁹⁶ La producció documental es doblà respecte a la del priorat anterior i encara que Sibil·la de Castellvell fou priora més temps que Agnès de Queralt, el volum de producció és una mostra de l'activitat endegada per la nova priora, que en cap cas desmereix la de la seva predecessora.

Sibil·la de Castellvell mostrà una ferma voluntat en la formació i consolidació del patrimoni del convent, en la mateixa línia que els responsables anteriors i posteriors al seu priorat.

En quan a la seva organització, la religiosa Saurina de Cervera continuarà com a sotspriora⁹⁷, així com la infermera, Romia de Ponts, la sagristana però, serà Saurina de Montpaó. L'anterior sagristana, Saurina Galanor, testimoniada com a religiosa del convent, sense cap càrrec.

El 9 de març de 1311, la batllia d'Alguaire es tramesa a la priora i al convent per la renúncia que en féu fra Jaume de Ribelles de l'Hospital a favor del convent. La batllia li havia sigut concedida pel mestre de l'orde Folc de Villaret, no obstant fra Jaume de Ribelles explicita que no vol causar dany a la priora ni anar contra els seus drets.

El 1317, la priora i el comanador d'Alguaire compren una casa amb les seves premses i capmàs, situats a Alguaire, a un jueu de Lleida (doc. 62).

---

⁹⁴ O l'any 1330, segons alguns autors i el sistema de càlcul utilitzat .

⁹⁵ 30 diplomes de l'AMS, 12 de l'AAM i 3 de l'ACA.

⁹⁶ 43 documents de J. Pasqual, 2 de J. Miret i Sans, i 1 de J. Alturo i Perucho.

⁹⁷ La última notícia de la sotspriora Saurina de Cervera és de 1317/1318 (doc. 67).

La compra dels castells i viles de la Portella i Gatmullat, al 1323, a un ciutadà de Lleida, Guillem de Pallarès a qui la mateixa priora i el comanador, Mateu de Passanant, li havien venut anteriorment tot i reservant-se el dret de tornar-ho a comprar pel mateix preu, constitueix un altre exemple de la voluntat del convent d'Alguaire de mantenir el patrimoni (doc. 96). En el documents 112, el 1328, una religiosa del convent fa una compra, no sabem si a títol individual o amb llicència del monestir. Dos anys abans, però, el 1326, la mateixa priora, a nivell privat, *non prout priorisse set ut ssorori monasterii d'Alguayre* compra una terra a un matrimoni d'Alcaniç de Segrià (doc. 107). Com ja s'ha dit, la línia que separa la propietat del convent de les propietats individuals de les religioses del mateix, és difusa, i no sempre es té constància documental de que les propietats personals revertissin tard o d'hora al mateix convent.

Tenim constància dels deutes que el Convent tenia amb els mediadors de les diverses transaccions, com per exemple amb Bartomeu Guanya i Pere de Maçanet (docs. 73 i 106). Els mediadors, a més d'intervenir directament en les transaccions econòmiques, solien avançar els diners que el convent necessitava i més tard, es passaven comptes establint la quantitat global del deute. Sabem doncs que el convent podia tenir necessitat de diners en dates determinades.

El tema recurrent dels documents del priorat de Sibil·la de Castellvell és la consolidació del patrimoni. I per assolir el ple domini de les seves possessions, algunes d'elles adquirides en la susdita permuta del priorat anterior, la priora i el convent d'Alguaire, directament o amb el consentiment de les autoritats del monestir i les de l'Orde esmerçaren els seus esforços a aquesta finalitat, com ho testimonien l'elevat nombre de documents generats.

El seu enemic intern, en el mateix Orde, i en la consecució dels seus objectius, apareix ser fra Ramon d'Empúries, primer com a lloctinent del castellà d'Amposta i després com a prior de Catalunya.

Sibil·la de Castellvell fou una de les protagonistes de la permuta entre les possessions d'Alguaire i les de Cervera.⁹⁸ Les negociacions sofriren nombrosos entrebancs a causa, primerament, de les pretensions de Guerau d'Oluja, i les

⁹⁸ Vegeu els documents 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59 i 66 del nostre aplec, tots ells datats el 1316.

d'un altre castlà d'Alguaire, Ramon d'Àger. També hi intervingueren les altes autoritats de l'Orde i del monestir. Finalment, el 1318, després de les compensacions pertinents és legitimaren els acords presos però no va ser fins el 1319, a causa de les reclamacions de fra Ramon d'Empúries, que es ratificà la dita permuta. Les reclamacions i intervencions de fra Ramon d'Empúries, llavors Gran Prior de Catalunya, retardaren l'acord definitiu tres anys més.⁹⁹ I després d'haver rebut les oportunes compensacions econòmiques de la priora i del convent. Es voldria subratllar que en el procés anterior relatiu a la dita permuta, la priora Sibilla de Castellvell va ser convocada pel castellà d'Amposta, Martí Perich d'Oros, al Capítol de Cervera d'Urgell de l'11 de gener de 1318, a requeriment del susdit fra Ramon d'Empúries i en aquesta ocasió el capítol comptà amb la presència dels comanador de les cases hospitaleres de Mallén, Casp, Osca, l'Espluga de Francolí, Vilafranca, Onda i Borriana, Calataiud, Vallmoll, Sant Llorens, Torres, Saragossa, Lleida i Tèrmens, Urgell, Alguaire, Siscar i Susterris, Isot i Pilot (doc. 71). Un clar exemple de l'externalització dels conflictes de la casa d'Alguaire – el motiu era important i del protagonisme del convent i la priora.

Els incidents amb el prior Ramon d'Empúries acabaven de començar. El 9 de novembre del mateix any els caps de casa d'Alguaire es pronuncien contra Ramon d'Empúries (doc. 77). No obstant, el 28 de gener de 1321, amb motiu d'una reclamació que Jaume Salvador, veí de Passanant, féu a la priora, el gran prior manà el lliurament de la quantitat de 2.500 sous jaquesos al procurador del reclamant per tal de no procedir amb la demanda contra la priora (doc. 83). En aquest cas no podem precisar si el pagament el va fer el mateix convent o el gran prior.

De totes maneres, el 27 d'octubre del mateix any, la religiosa Berenguera d'Aguiló en nom de la priora i les religioses del convent¹⁰⁰ presenten a fra

⁹⁹ Vegeu els processos en detall en l'apartat, Plets, i Plets amb el prior de Catalunya, d'aquesta introducció.

¹⁰⁰ Marquesa de Ribelles, Berenguera de Banyeres, Saurina de Montpaó, Saurina de Salanova, Berenguera de la Goda, Constança d'Alòs, Elisèn de Vilanova i Berenguera de Pinós.

Galceran de Passanant,¹⁰¹ lloctinent del gran prior, una carta en la qual es diu que els homes d'Alguaire són homes fidels i vassalls de la priora i del convent (doc. 84), segons la concessió legítima feta als seus predecessors¹⁰² fent-se ressò de la declaració dels habitants de la vila d'Alguaire en aquest sentit. Quasi per les mateixes dates, la priora i el convent nomenen procuradors perquè presentin al mestre de l'Hospital, Elió de Vilanova, les seves queixes contra el prior (doc. 85). Tot seguit, arran de la resposta del mestre de l'Orde, favorable a la priora i al convent, els representants d'ambdues parts es reuneixen a la casa de l'Hospital de Barcelona. Les actes de les reunions, els mesos juliol i agost de 1322, generen un seguit de documents,¹⁰³ que narren i exposen en detall els arguments i posició d'ambdues parts. Bernat de Castellàsens, procurador nomenat pel convent, avalat per la decisió del mestre de l'Orde,¹⁰⁴ argumentà que la ingerència del gran prior convocant i imposant tributs als habitants d'Alguaire per ser tramesos al rei, atenta contra les llibertats i els privilegis del convent; i més encara perquè la susdita imposició ha de ser tramesa al rei segons el prior de Catalunya. El prior Ramon d'Empúries s'emparà en els seus motius i en les seves prerrogatives de gran prior, tal com anteriorment les tenia i procedia d'acord amb elles, el castellà d'Amposta.

Una altra desavinença, el 1324, entre el convent i el gran priorat de Catalunya a causa de l'elecció del prior del monestir. Aquesta vegada però no apareix el nom de Ramon d'Empúries com a gran prior ja que havia deixat el càrrec el 1323 (doc. 103), tal com s'ha explicat anteriorment.

A més a més de les anteriors ingerències de Ramon d'Empúries en l'exercici jurisdiccional de la priora i convent en els seus dominis, constatem la

¹⁰¹ Ni la priora ni el convent oblidaren al lloctinent de Ramon d'Empúries. El 1323, un regest esquemàtic de J. Pasqual informa de que no el volien com a comanador del convent (doc. 99).

¹⁰² Concessió feta el 1250, per Ferran Roderic, comanador de cinc regnes d'Hispania i Pere d'Alcalà, castellà d'Amposta, amb el consentiment dels frares de l'Orde congregats en el Capítol General d'Osca.

¹⁰³ Vegeu docs. 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91 i 92.

¹⁰⁴ El manament del mestre de l'Orde, Elió de Vilanova, acordat amb el consell i consentiment dels frares Albert de Castell Negre d'Alemanya, Pere de Verugula de Tolosa, Joan de Ripparia de la santa Trinitat de Venosa, també de Pere d'Ancona i d'altres frares de l'Hospital (doc. 92).

intervenció jurisdiccional de l'infant Alfons, fill del rei, comte d'Urgell i vescomte d'Àger, en relació a la competència jurisdiccional de la Portella (doc. 49).¹⁰⁵ Així com la del rei Jaume (II), el 1317 (docs. 63 i 64) exercint l'alta jurisdicció i imperi en la causa criminal contra Mateu de Montrabeig d'Alguaire.

No devia ser endebades, ni tampoc casualitat, la manifestació de fidelitat dels habitants de Vilanova de Segrià (doc. 100) i els de la Portella (doc. 101) declarant-se homes fidels i vassalls de la priora i del convent d'Alguaire el 1323. Tals actes s'expliquen en el procés de consolidació del patrimoni i de l'exercici de l'alta jurisdicció de part del convent d'Alguaire.

Altres documents del priorat de Sibil·la de Castellvell ens informen de la demanda del mestre de l'Hospital, Folc de Villaret, a la priora perquè accepti a Elisèn d'Avinyó per monja del convent,¹⁰⁶ el 1312, (doc. 45). També del contenciós entre les viles d'Albesa i la Portella el 1319 per qüestions de límits territorials entre viles veïnes (docs. 74 i 75). I dels deutes dels habitants d'Almenar amb els senyors de Castellvell, amb la presència de la susdita priora, del mateix llinatge, en el procés de demanda del senyor Artau o Arnau de Castellvell,¹⁰⁷ donzell, el 1326 (docs. 108 i 109). I l'acord amb els germans Almenar mitjançant el pagament de 1250 sous jaquesos de part del comanador del monestir, Mateu de Passanant, el 1318 (doc. 72).

A més a més hi ha confirmacions d'establiments, de regest molt esquemàtic; d'una dotació a la infermeria; d'una donació feta a la priora per un ciutadà de Lleida, totes elles explicades en els apartats corresponents de la present introducció.

Mereix una consideració especial, les accions de la priora Sibil·la requerint la presència del comanador de Castellot i Gardeny, fra Antoni Soler, per tal de

¹⁰⁵ Citat anteriorment en l'apartat corresponent, Domini i jurisdicció senyorial.

¹⁰⁶ Aquesta demanda ens diu també del prestigi que gaudia el convent d'Alguaire, al menys per aquestes dates. La demanda va ser acceptada per la priora, doncs tornem a tenir notícies d'Elisèn d'Avinyó el 1322, ja monja del convent reunida en capítol amb la priora i les altres religioses per elevar les queixes respecte al prior de Catalunya al mestre de l'Hospital, llavors Elió de Vilanova (doc. 94).

¹⁰⁷ No és casualitat que la priora i el demandant pertanyin al mateix llinatge.

que rendeixi comptes de la seva administració (doc. 110), l'any 1327. I un any després, el ban de la priora, llegit pel pregoner públic, Ramon de Capellà, oposant-se obertament al comanador d'Alguaire, llavors fra Ramon Genauts (doc. 111). Ambdues accions de Sibil·la de Castellvell, els últims anys del seu priorat i de la seva vida, mostren si més no, la seva ferma voluntat de mantenir la supremacia del convent en els seus dominis oposant-se a les autoritats del mateix monestir i de l'Hospital.

3.6.3. El priorat de Marquesa de Ribelles (1329/30 a 1348)

Marquesa de Ribelles és la sisena priora del convent d'Alguaire i la tercera del nostre aplec. El primer any del seu priorat fou conflictiu per les circumstàncies que concorregueren amb motiu de la seva elecció. Contràriament a les seves predecessores, no mostrà la personalitat i determinació que caracteritzava a aquelles, però les seves sots-prioras, primer Blanca de Timor i després Tomassa de Ramon Pere es comportaren amb una determinació excepcional. Els documents generats en el priorat de Marquesa de Ribelles són 58 procedents de 47 diplomes i 26 documents de Jaume Pasqual i d'altres fons. El seu priorat va durar 28 anys i pràcticament coincidí en els anys difícils del país a causa de la gran pesta negra del 1347-48, i de les fams dels anys de males collita que la precediren i que a la vegada debilitaren la població fent-la més vulnerable als estralls de l'epidèmia¹⁰⁸. Clar que aquesta informació, que es troba àmpliament a l'abast, en quasi qualsevol text de la història de Catalunya, construïda amb l'estudi i anàlisi de les dades de les grans ciutats i especialment pel que fa a la ciutat de Barcelona, no ens serveix per saber quina era la situació específica terra endins i en un entorn rural com el d'Alguaire i el seu convent. I cal afegir que els documents del nostre aplec, que constitueixen la base de la nostra informació, no ens parlen directament ni dels anys de carestia

¹⁰⁸ Si més no, les dades demogràfiques, quan s'informa sobre la població dels dominis santjoanistes, i mostren el trasbals demogràfic, abans i després dels anys de fams i pestes.

i *famines* ni de la pesta, tan sols podem llegir entre línies i analitzar i contrastar la informació per deduir-ne les conseqüències dels fets si és que n'hi van haver. Els documents del priorat de Marquesa de Ribelles es poden organitzar en quatre grans blocs, més pel tema i objecte documental que per la quantitat de cada un d'ells.

El primer bloc el conformen 12 documents,¹⁰⁹ del segon i tercer trimestre de l'any 1330, i es refereixen a l'elecció de Marquesa de Ribelles, a les circumstàncies de la pròpia elecció en la qual un grup de monges del capítol del convent s'abstingueren a l'hora de votar a favor de Marquesa, la qual cosa comportà la *visitació* de fra Jofre Rostany, preceptor d'Agen, delegat del gran mestre de l'Orde, qui procedí a taxar i reclamar les despeses que segons la seva versió, les circumstàncies de l'elecció ocasionaren. S'inicià des del principi, un procés de discussió sobre la legalitat de la reclamació de les despeses, de la manera que s'havien taxat ni pel fet que s'haguessin de trametre al mestre de l'Orde. La discussió, entre la sotspriora i el visitador, fou especialment dura, alternaren les actituds conciliadores amb les amenaçadores. No hi va haver-hi acord, si ens remetem als mateixos documents, no obstant és lògic suposar que finalment es paguessin. El que crida l'atenció, a més a més de constatar la decidida implicació de la sotspriora, mentre la priora electa Marquesa, es mantenia en segon pla,¹¹⁰ és la quantitat taxada de 500 sous jaquesos a satisfer, en dos terminis, a l'Orde i 40 sous de Barcelona pels comanadors comissionats per la feina feta, doncs si bé era una quantitat important no estava a l'alçada d'altres quantitats a les que va haver de fer front el monestir, per exemple en la compra del mer i mixt imperi. Per altra banda, la externalització del conflicte,

¹⁰⁹ Vegeu docs. 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129. També en l'apartat de plets de la present introducció.

¹¹⁰ *et domina Marquesia de Ripellis constituta in dicto monasterio, uidelicet in camara sua*, (doc. 123). Trobem aquesta mateixa expressió, referida a la priora, en un altre document (doc. 125). Encara que l'afer requeria que la priora es mantingués en segon pla, situació que es repetirà en alguna altra ocasió, es desprèn el seu estil de comandament, tan diferent al de les anteriors prioeres. No obstant el seu capteniment quedava 'compensat' amb l'actuació de les sotsprioeres del seu priorat, en principi la dita Blanca de Timor i després l'antiga opositora, Tomassa de Ramon Pere.

amb els comanadors de les cases hospitaleres de l'entorn,¹¹¹ ens mostra la lluita aferrissada i en solitari del convent d'Alguaire, amb la sotspriora al capdavant, per a la defensa dels seus interessos i privilegis.

L'altre bloc documental, en la línia del convent de consolidar el seu patrimoni,¹¹² el conformen els de la compra al rei del mer i mixt imperi dels llocs d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera per un preu total de 40,000 sous jaquesos,¹¹³ els anys 1342 i 1343. Les condicions de la transacció contemplen que el rei pot recuperar el mer imperi en determinades circumstàncies, i de la mateixa manera es reserva el dret d'intervenir jurisdiccionalment en els susdits territoris quan ho consideri oportú. No és difícil suposar que les necessitats monetàries de la corona fessin possible aquesta transacció doncs el mer imperi era essencialment allò que diferenciava un senyor d'un territori del rei. D'altra banda, per les religioses d'Alguaire i per la seva priora, la consecució de l'alta jurisdicció i imperi en els seus dominis a més d'avantatges econòmiques comportava poder exercir la més alta autoritat en els seus dominis.

Les adquisicions de la sotspriora, constitueixen un altre bloc documental. Tomassa de Ramon Pere, adquireix propietats diverses, terres majoritàriament, i estableix i confirma els corresponents contractes emfitèutics amb emfiteutes ja establerts així com els censos a satisfer. En tres documents s'especifica la llicència de la priora (doc. 170), una donació (doc. 171), i la del comanador (doc. 150); hi ha constància d'una venda que Tomassa fa a una altra religiosa del convent, Alba de Timor, (doc. 152); els altres tres restants (docs. 139, 162, 163) són contractes a nivell privat de la sotspriora i un d'ells (doc. 162), són d'un valor considerable tan pel que fa al preu total de la compra com al

¹¹¹ Fra Berenguer de Flaçà, comanador de Lleida, fra Bernat de Montpaó, comanador de Celma, i també fra Bernat Corbella, i més tard Jaume de Ponts, comanador de Gardeny, i d'altres frares de l'Orde actuant com a testimonis i posicionant-se més o menys obertament respecte l'afer.

¹¹² *Uns documents del 1333*, confirmen al convent l'exercici jurisdiccional civil i criminal i el mer i mixt imperi de la Portella que ja havia estat concedida anys abans, al 1301, pel rei Jaume (II) d'acord amb el comte d'Urgell i vescomte d'Àger, Ermengol (X), tal com s'ha explicat abans.

¹¹³ Vegeu docs. 151, 153, 154, 155, 156, 157.

nombre d'emfiteutes; i un document (doc.167) és un lliurament en dipòsit del que no en tenim més informació.

La capacitat i activitat econòmica de la sotspriora és excepcional comparada amb la de les altres religioses, inclosa la mateixa priora. I si considerem les dates de les adquisicions de Tomassa , la quasi totalitat de les transaccions s'efectuen entre 1342 i 1345, a les portes de la gran pesta negra. No podem establir una relació directa entre les compres de la sotspriora i l'epidèmia, aquesta encara no havia aparegut, però si podria haver relació amb la situació al camp dels anys anteriors a la pesta. Sabem que en altres indrets, si més no, hi van haver anys de baixa producció o de males collites, que provocaren l'empobriment d'una part de la població. En aquest cas, l'oferta de terres es veuria afavorida.

Finalment, entre 1343 i 1344 , tenim notícies de dues infeudacions de part del convent (docs. 160 i 161) de les quals, desafortunadament, no en tenim detall. També de la infeudació solemne de Vilar de Tresserres, aquesta però del rei, el 17 de setembre de 1345 (docs. 169) .

L'estiu del 1344, la comunitat de religioses del convent féu una venda de censos dels seus dominis a cinc religioses del mateix convent, a nivell individual, de la qual disposem d'informació detallada. Els censos es vengueren per tal de satisfer el deute que el convent tenia amb l'hereu de Pere d'Espens¹¹⁴ (docs. 164, 165 i 166). El 10 de gener de 1347, el procurador del comanador de Masdeu rep 400 sous jaquesos en concepte de redelme de fra Pere Soler, lloctinent de la casa de Gardeny (doc. 175). El 25 de juliol de 1347, Esclarmonda de Ribelles religiosa del convent, reclama formalment a través del seu procurador, un violari i les corresponents despeses, que les universitats de Rialb, Palol, Pallerols, Miralpeix i Palau li han de saldar cada any per la festa de Pentecosta (doc. 176). El 20 d'agost de 1347, un sabater lleidatà rep un pagament del comanador d'Alguaire, Bertran Bellestar per

---

¹¹⁴ El difunt Pere d'Espens, jurisperit, actuava també com a mediador i fidejussor en les transaccions econòmiques del convent.

saldar el deute que es tenia amb ell. El comú denominador dels susdits instruments , en aquestes dates, és la necessitat de disposar de diner, sigui de part del convent o d'altres a nivell individual. No es pot menystenir aquesta aparent coincidència en uns anys tan significatius. No és comparable a la dels anteriors priorats i encara menys en un període d'uns tres anys i escaig ni tampoc la concentració de bona part dels instruments l'any 1347.

Tres instruments del 1346 reforcen l'argument precedent, encara que des d'un altre enfoc . El 5 de setembre del mateix any, (doc. 172) els procuradors d'uns pabordes de la catedral de Lleida, reconeixen a la priora d'Alguaire haver rebut unes quantitats de blat i d'ordi i 12 sous jaquesos així com 7 cafissos de frument i 5 sous de Jaca per diversos conceptes. El 23 de novembre del mateix any, l'infant Jaume, comte d'Urgell , fill del rei d'Aragó ja difunt per aquestes dates, mana al batlle de Rafals, restablir el costum de donar una certa part del tribut damunt el blat de Rafals, al priorat de Xalamera (doc. 173). I el mateix dia i any, (doc. 174), el prior de Santa Maria de Xalamera presenta el manament del susdit infant Jaume perquè es faci efectiu el dit tribut. Allò que crida l'atenció és que el pagament principal sembla ser en espècie, la qual cosa no és habitual en el present aplec documental (1301-1350). Segurament hi havia pagaments en espècie però o no s'esmenten en els instruments del nostre aplec o s'esmenten ocasionalment.

Els últims anys de la primera meitat del segle XIV hi ha canvis evidents en el pagament de tributs, inclosos aquells que segons es diu en el mateix instrument, feia temps que no es saldaven ni es feien de la mateixa manera. Deduïm que hi havia necessitat de gra, ordi i forment, productes bàsics de l'alimentació de la major part de la població de l'època. Això corroboraria els anys de baixa producció i de males collites dels quals parlen i se'n fan ressò els historiadors d'aquesta època.

Pel que fa a la resta de documents destaquem, el 1329, un altre contenciós entre les viles veïnes d'Albesa i la Portella, dels dominis del convent d'Alguaire, per a quina de les viles podia recollir fusta i llenya en *els sots i miganes de la pau de Nogera enves la Portela* (doc. 119).

I el 1332, no obstant la promulgació de les ordinacions del convent dos anys abans (doc. 131), el comanador, Antoni Ferrera, demana formalment es respectin els drets i privilegis del monestir i es revoqui la imposició de tributs, d'un deute inicial de 2700 sous jaquesos, de part del prior de Catalunya, Arnau d'Alòs. Es repeteix la situació de l'anterior prior de Catalunya, Ramon d'Empúries. Una de les dues parts, el Convent o el prior de Catalunya, interpreta de forma diferent allò que estipula les susdites ordinacions (doc. 135). També, relatiu als deutes del convent, el 1333, la priora i el comanador d'Alguaire pacten amb Pere de Maçanet, mediador i fidejussor del convent, tots els deutes, comandes i fiances fetes fins aleshores (doc. 136).

Entre les despeses, destaquem els pagaments a oficials de la Cúria Reial, el 1334, en concepte de remuneració, per la feina feta en els processos que provocà la mateixa intervenció reial, en els contenciosos derivats de l'exercici jurisdiccional en els dominis del monestir d'Alguaire (docs. 140, 141, 142, 143, 144).

I per que fa als veïns del dominis santjoanistes, el 1340, una compravenda d'una terra de sembradura (doc. 146); la compra d'un censal de la vila de Vilanova de Segrià a un draper de Lleida, anterior al 16 de maig de 1341 (doc. 147); una compensació als procuradors d'un jueu de Tudela feta pel lloctinent del comanador de Gardeny, Arnau d'Alòs, el 1342 (doc. 148); el 1343, unes deixes testamentàries de Pere de Pedra, picapedrer d'Algerri, a la seva filla i gendre, habitants de Ratera¹¹⁵ (doc. 158); i també el 1343, la venda d'unes cases de la vila d'Alguaire feta per Arnau d'Alsamora i la seva muller Sança a Alaçar Helbar, jueu i fill de Vidal Helbar (doc. 159).

Acabem amb els priorats del nostre aplec documental. Sabem per l'historiador dels ordes militars a casa nostra, J. Miret i Sans, que Marquesa de Ribelles morí o acabà el seu priorat el 1348. La nova priora fou Romia de Vilanova, però no la trobem en els nostres documents. De fet, es constata un buit

---

¹¹⁵ Les deixes testamentàries inclouen un corral, amb un cens de 12 sous jaquesos, que es troba sota domini de la capella d'en Pintat de Guàrdia, que a la vegada està sota domini de la confraria de Sant Miquel d'Albesa, la qual cosa constitueix un exemple de la complexitat de les relacions de dependència existents en una mateixa propietat en una estructura feudal.

documental de quasi tres anys , de l'agost de 1347 al maig de 1350, del qual hem parlat.¹¹⁶

3.6.3.1. Les ordinacions del convent d'Alguaire

Les conseqüències del conflicte, a causa de l'elecció de Marquesa de Ribelles , foren uns estatuts, coneguts com les ordinacions del convent d'Alguaire, que el mestre de l'Orde, Elió de Vilanova, amb el consell i consentiment del seu consell d'assessors, fra i prior Pere d'Ungula de Sant Egidi, el prior Berenguer d'Aurosio de Barletta, fra Guerau de Montagut , hospitaler, i els preceptors Sanç d'Aragó de Miravet, Bonifaci de Salucis de Montsó, Guillem de Sant Màxim de Castelsarrasin, Berenguer de Llorac de Gardeny i de Jordà de Masó d'Arles, promulgà des d'Avinyó, el 12 de desembre de 1330 (doc. 131).

Les ordinacions regularan especialment la vida de les religioses del convent i limitaran la seva llibertat, especialment a nivell individual, aquella llibertat que les monges havien gaudit fins aleshores. I si bé les dites ordinacions confirmen a la priora i al convent, el domini sobre Alguaire, Vilanova de Segrià, la Portella i Ratera, elles, no podran vendre, alienar, hipotecar o donar els béns del monestir sense el consentiment del gran prior.

El convent resta sota la tutela i autoritat del gran prior, establint l'entrega de la desena part de tot el que el monestir rebia, al mateix temps que reforça l'autoritat i competència del gran prior en corregir les monges si és el cas, en intervenir en la part econòmica, de tal manera que la seva autorització serà necessària en totes aquelles transaccions comercials que el convent faci, també per rebre donats o concedir l'hàbit.

I s'estipula que L'Orde rebi la desena part de tot allò que el monestir compri a perpetuïtat.

---

¹¹⁶ Vegeu el capítol Documents, de la mateixa introducció..

A més a més i d'entre altres ordinacions, establia que la comunitat no podia tenir *màxim*, més de 30 religioses en total, que és el que el convent podia mantenir.

També regulava l'elecció, competència i privilegis del preceptor, comanador en aquest cas, i les de la priora.

En general, limitaven l'autonomia del convent.

Una versió de les mateixes ordinacions redactades en català baix medieval publicades per Prim Bertran i Roigé¹¹⁷ dona peu a l'autor per afegir altres aspectes especialment aquells que no queden explicitats en les dites ordinacions. La majoria d'ells coincideixen amb els comentaris fets unes línies abans hi ha però alguns sobre la vida de les *sors* d'Alguaire, les seves activitats, les pràctiques religioses, els dejunis i abstinències, la recepció dels sacraments i d'altres que resulten especialment interessants, encara que la informació no procedeix de les dites ordinacions com el mateix P. Bertran diu.¹¹⁸

De totes maneres, i amb les evidències que ens proporcionen els nostres documents, tots aquells referents a adquisicions de títol privat, les noves ordinacions no foren cap impediment per les compres que el convent i el monestir feu, com tampoc les que es feren a nivell individual.

3.6.4. Altres membres de la comunitat femenina: llinatges i organització interna

El nombre de religioses del convent d'Alguaire, sis inicialment¹¹⁹ continuà augmentant fins al punt que les ordinacions del convent d'Alguaire de 1330¹²⁰ limitaren el nombre 20, i a un màxim de 30 religioses. Seguidament oferim una relació de les monges del present període i posteriorment analitzarem la

---

¹¹⁷ *Les ordinacions del ...*, op. cit.

¹¹⁸ *Les ordinacions del ...*, op. cit. p. 28-31.

¹¹⁹ J. Alturo i Perucho, *Diplomatari ... (1245-1300)* op. cit. p. 84.

¹²⁰ Vegeu doc. 131.

informació documentada per tal de saber quin era el nombre de monges per aquestes dates i quines – si és el cas- residien al convent. Al mateix temps, la nostra documentació ens permetrà confirmar la presència de nombroses dames de la noblesa tal com constata J. Alturo en el segon diplomatari del monestir d'Alguaire¹²¹ així com les del mateix llinatge o família, a tall d'exemple, els Biure, els Timor, els Ribelles, els Cervera, els Goda, els Vilanova, els Anglesola entre d'altres. Constatació que s'estén a d'altres membres de la comunitat masculina hospitalera i/o d'altres religiosos i senyors de l'entorn.¹²²

3.6.4.1. Les monges del convent d'Alguaire: 1301-1350

- Agnès de Biure, testimoniada al llarg d'un període de 22 anys, entre el 22 de novembre de 1322 i l'11 d'agost de 1344 (docs. 94, 116, 118, 123, 124, 125, 164, 165). I el 22 d'agost de 1344, documentada com a infermera del monestir.¹²³
- Agnès de Queralt, del 25 de maig de 1301 al 5 d'octubre de 1310 (docs. 1, 2, 3, 14, 20, 21, 24, 26, 28, 41) l'esmentada priora del convent.
- Alba de Timor, en un període de 8 anys, entre el 13 d'octubre de 1342 i el 28 de maig de 1350 (docs. 152, 178).
- Berenguera de Banyeres, entre el 25 de maig de 1301 i el 22 de novembre de 1322, un període de 21 anys (docs. 2, 3, 41, 42, 50, 54, 65, 84, 94).
- Berenguera Boneta, entre el 17 de juliol de 1301 i el 9 de març de 1310, un període de 9 anys, (docs. 3, 41, 43).¹²⁴
- Berenguera d'Aguiló, monja d'Alguaire entre el 25 de maig de 1301 i el 22 de novembre de 1322, un període de 21 anys (docs. 2, 3, 41, 42, 50, 54, 84,

---

¹²¹ J. Alturo i Perucho, *Diplomatari ... (1245-1300)* op. cit. p. 84 -86.

¹²² No tan sols el convent esdevingué una prova de l'èxit i de l'atracció per a les dames de la noblesa – tal com diu en J. Alturo- sinó que, amb la documentació a l'abast, es confirma aquest referent en el seu entorn i en el del propi Orde.

¹²³ Vegeu document 164.

¹²⁴ Testimoniada ja el 1288, vegeu J. Alturo, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit., p. 84- 86.

- 94). El 27 d'octubre de 1321, consta com a vicegerent de la priora del convent (doc. 84).¹²⁵
- Berenguera de Bellvís, un període de 13 anys, entre el 12 d'octubre de 1316 i el 21 de març de 1329 (docs. 54, 65, 94, 116, 118).
  - Berenguera del Bosc, documentada el 17 de juliol de 1301 (doc. 3).¹²⁶
  - Berenguera de Castellolí, 14 anys, entre el 12 d'octubre de 1316 i el 12 de desembre de 1330 (docs. 54, 65, 94, 122, 131).
  - Berenguera de Jorba, documentada el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).¹²⁷
  - Berenguera de la Goda, en un període de 20 anys, entre el 23 de desembre de 1310 a 18 de juliol de 1330 (docs. 42, 50, 65, 84, 94, 116), documentada infermera del convent el 1329 i 1330.
  - Berenguera de Montlleó, entre el 25 de maig de 1301 i el 17 de juliol del mateix any (docs. 2, 3).¹²⁸
  - Berenguera de Pinós, un període de 10 anys, entre el 26 de gener de 1320 i el 18 de juliol de 1330 (docs. 79, 84, 116, 118, 123, 124, 125).
  - Berenguera de Ponts, un període de 22 anys, entre el 22 de novembre de 1322 i el 22 d'agost de 1344 (docs. 94, 164, 165).
  - Blanca de l'Orde, documentada el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).
  - Blanca de la Corbella, el 22 d'agost de 1344 (doc. 164, 165).
  - Blanca de la Goda, el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).
  - Blanca de Monsonís, el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).
  - Blanca de Ribelles, el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165) mentre Marquesa de Ribelles era la priora del convent .
  - Blanca dels Llobets, el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).
  - Blanca de Timor, també anomenada Blanqueta (docs. 2, 3, 21); monja (docs. 30, 41, 42, 50, 65, 94); sotspriora del convent implicada directament en el contenciós que seguí a l'elecció de la priora Marquesa de Ribelles (docs. 116, 117, 118, 121, 122, 123, 124, 125); i com a monja altra vegada (docs.

---

¹²⁵ *Ibidem*, testimoniada des del 1278.

¹²⁶ *Ibidem*, des del 1285.

¹²⁷ *Ibidem*, així com altres monges del mateix llinatge, Elisèn de Jorba (1250 a 1272), i Ermesèn de Jorba (1256-1258).

¹²⁸ *Ibidem*, des de 1261.

- 164, 165). Tot plegat, un període de 43 anys, entre el 25 de maig de 1301 i el 22 d'agost de 1344.
- Constança d'Alòs, en un període de 28 anys, entre el 12 d'octubre de 1316 i el 12 de setembre de 1344, (docs. 54, 84, 94, 123, 124, 125, 131, 164, 165, 166).
  - Constança de Rialb, del 22 d'agost de 1344 al 12 de setembre del mateix any (docs. 164, 165, 166).
  - Elionor d'Erill, del 22 d'agost de 1344 al 12 de setembre del mateix any (docs. 165, 166).
  - Elisèn d'Avinyó, del 23 d'octubre de 1312 al 12 de desembre de 1330, en un període de 18 anys. Folc de Villaret demanà a la priora d'Alguaire que Elisèn fos acceptada monja del convent (docs. 45, 94, 131).
  - Elisèn de Vilanova, del 5 d'octubre de 1310 al 18 de juliol de 1330, un període de 20 anys, (docs. 41, 42, 84, 112, 116, 118, 123, 124, 125).
  - Elvira de Biure, també anomenada Elvireta, un període de 29 anys, des del 25 de maig de 1301 al 18 de juliol de 1330 (docs. 2, 3, 21, 65, 79, 94, 116, 118, 123, 124, 125); sagristana del convent el 1330.¹²⁹
  - Ermesèn d'Òdena, del 25 de maig de 1301 al 22 de novembre de 1322, un període de 21 anys (docs. 2, 3, 28, 41, 42, 54, 94).¹³⁰
  - esclarmonda de Ribelles, testimoniada el 25 de juliol de 1347 (doc. 176).
  - Francesca dels Falcons, documentada el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).
  - Gueralda d'Almenara, des del 5 d'octubre de 1310 al 22 de novembre de 1322, un període de 12 anys (docs. 41, 42, 54, 94).¹³¹
  - Gueralda d'Argentona, un període de 28 anys, del 12 d'octubre de 1316 al 22 d'agost de 1344 (docs. 54, 131, 164, 165).
  - Gueralda de Cervera, testimoniada el 22 de novembre de 1322 (doc. 94).
  - Gueralda de Ponts, del 7 de març de 1329/30 al 18 de juliol de 1330 (docs. 116, 118, 123, 124, 125).

---

¹²⁹ *Ibidem*, testimoniada des de 1286.

¹³⁰ *Ibidem* des del 1248.

¹³¹ *Ibidem*, des del 1288.

- Gualda d'Anglesola, (difunta en el present període 1301-1350), germana de Sibil·la d'Anglesola (docs. 47, 50).
- Guillema o Guillemona de Manresa, un període de 9 anys, del 25 de maig de 1301 al 23 de desembre de 1310, (docs. 2, 41, 42).¹³²
- Mabília de Caldes, del 7 de març de 1329 al 21 de març del mateix any (docs. 116, 118)
- Mabília de Castellvell, del 7 de març al 21 de març del 1329/30 (docs. 116, 118).
- Margarita de Monclor, documentada el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).
- Margarita de Peramola, un període de 6 anys, del 8 de gener de 1304 al 23 de desembre de 1310 (docs. 21, 41, 42).
- Marquesa de Rajadell, testimoniada el 17 de juliol de 1301 (doc. 3).¹³³
- Nina de Cervera, un període 15/16 anys, del 25 de maig de 1301 a 1316/17, (docs. 2, 3, 41, 43, 54, 60).¹³⁴
- Romia de Ponts, un període de 21 anys, del 25 de maig de 1301 al 22 de novembre de 1322, (docs. 2, 41, 42, 50, 94); infermera del convent el 1310, 1315 i 1322.¹³⁵
- Romia de Salanova, un període 15 anys, del 25 de maig de 1301 al 12 d'octubre de 1316 (docs. 2, 3, 50, 54).¹³⁶
- Romia de Vilanova, testimoniada el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).¹³⁷
- Sança de Conesa, testimoniada el 12 de desembre de 1330 (doc. 131).
- Sanxa de Perves, del 21-03-1329 al 22-08-1344 (docs. 118, 123, 125, 164, 165)
- Saurina de Cervera, sotspriora del convent en dos priorats, del 25 de maig de 1301 al 1317/1318 (docs. 2, 3, 41, 42, 50, 54, 65, 67).¹³⁸

---

¹³² *Ibidem*, des de 1261.

¹³³ *Ibidem*, des de 1248.

¹³⁴ *Ibidem*, des de 1270.

¹³⁵ *Ibidem*, des de 1285.

¹³⁶ *Ibidem*, des de 1261.

¹³⁷ Per altres referències a l'abast, Romia de Vilanova fou la priora del convent d'Alguaire el 1348. Vegeu J. Miret i Sans, *Les Cases dels templers i hospitalers ...*, op. cit. p. 538.

- Saurina de Galanor o Ganalor, testimoniada del 17 de juliol de 1301 al 12 d'octubre de 1316, un període de 15 anys, (docs. 3, 41, 42, 50, 54), monja i sagristana del convent (doc. 41).¹³⁹
- Saurina de Montpaó, del 25 de maig de 1301 al 22 de novembre de 1322, un període de 21 anys, (docs. 2, 3, 41, 42, 50, 54, 84, 94); sagristana del convent documentada el 1315, 1316 i 1322.¹⁴⁰
- Saurina de Salanova, un període de 24 anys, des del 9 de març de 1310 al 12 de setembre de 1344 (docs. 43, 50, 54, 68, 84, 94, 114, 131, 165, 166).¹⁴¹
- Sibil·la d'Anglesola, (difunta en el present període 1301-1350), germana de Gueralda, també difunta (docs. 47, 50).
- Sibil·la d'Oluja, anterior priora d'Alguaire (difunta en el present període 1301-1350), anterior priora d'Alguaire, (doc. 3).¹⁴²
- Sibil·la de Belera, testimoniada el 22 d'agost de 1344 (docs. 164, 165).
- Sibil·la de Caldes, del 17 de març de 1330 al 22 d'agost de 1344, un període de 14/15 anys (docs. 123, 124, 125, 164, 165).
- Sibil·la de Castellvell, monja, del 22 d'agost al 12 de setembre de 1344 (docs. 165, 166).¹⁴³
- Sibil·la de Conesa, testimoniada el 22 d'agost de 1344 (doc. 164, 165).
- Sibil·la de Figuerola, un període de 17 anys, del 10 d'agost de 1317 al 22 d'agost de 1344 (docs. 65, 94, 113, 116, 118, 123, 124, 125, 164, 165); sagristana de la capella de Sant Salvador testimoniada el 25 de juliol de 1328 (doc. 113).
- Sibil·la de Ponts, documentada el 21 de març de 1329 (doc. 118)
- Sibil·la d'Espés, des del 7 de març de 1329 al 18 de juliol del 1330 (docs. 116, 118, 123, 124, 125).

¹³⁸ *Ibidem*, testimoniada el 1261, així com una altra monja del mateix llinatge, Brunisèn de Cervera testimoniada del 1261-1285, a *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)* de J. Alturo, p. 84-86

¹³⁹ *Ibidem*, des de 1286.

¹⁴⁰ *Ibidem*, des de 1285.

¹⁴¹ *Ibidem*, una altra monja del mateix llinatge, Romia de Salanova, documentada des de 1261.

¹⁴² *Ibidem*, des del 1269.

¹⁴³ Evidentment no és l'antiga priora del mateix nom, morta el 1310.

- Tomassa de Ramon Pere, un període de 36 anys, del 5 d'octubre de 1310 al 6 d'octubre de 1346 (docs. 41, 43, 54, 94, 123, 124, 125, 129, 131, 139, 150, 152, 159, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 171); sotspriora des de 1334.

De les dades anteriors, constatem la coincidència del mateix cognom en algunes religioses del convent:

- Dues monges de la família Anglesola, Gueralda i Sibil·la, germanes, i difuntes ja en el període 1301-1350 (docs. 47 i 50). La major part dels Anglesola es relacionen amb l'orde del Temple al mateix temps que lluiten al costat del comte d'Urgell, del reis aragonesos i dels comtes de Barcelona al llarg dels segles XI, XII i XIII. No obstant la vinculació amb el Temple, Gueralda i Sibil·la d'Anglesola, en la documentació del nostre període, apareixen ser monges de la casa de l'Hospital d'Alguaire en les últimes dècades del segle XIII.¹⁴⁴
- Del llinatge Biure (2), Agnès de Biure del 1322 al 1344 i Elvira de Biure del 1301 a 1330.
- Del llinatge Caldes (2), Mabília de Caldes, el 1329/30, i Sibil·la de Caldes del 1330 al 1344. S'ha considerat la possibilitat d'un error en el nom de Mabília, pràcticament en un mateix document original. Si fos el cas, seria versemblant que es tractés d'una sola religiosa d'aquest llinatge, Sibil·la de Caldes. Com també seria el mateix cas de Mabília de Castellvell, el 1329, i Sibil·la de Castellvell el 1344. De totes maneres amb les dades a l'abast, no podem arribar a cap conclusió i per aquesta raó, seguint el criteri establert en l'elaboració de l'index onomàstic, s'ha obtat per introduir-les separadament.
- Del llinatge Cervera (3), Gueralda de Cervera, el 1322; Nina de Cervera del 1301 al 1316/17; i Saurina de Cervera del 1301 a 1317/18. A més de la fundadora del convent coneguda per Marquesa de la Guàrdia encara que abans del seu matrimoni era de Marquesa de Cervera. De fet la nissaga dels Cervera té una estreta relació al llarg del segles XII, XIII i XIV amb el

---

¹⁴⁴Vegeu M. Torres i Guiu Sanfeliu a "Entre el Corb i l'Ondara. Relacions entre nobles i templers: Els Anglesola, els Cervera i els Timor-Queralt" *Templers i Hospitalers*. Actes de la XXXVII Jornada de Treball. Barbens 2006, p. 99-100.

monestir, des de la donació d'un empriu de llenya de Ponç de Cervera a la casa de l'Hospital el 1174. Com també són testimoniades les relacions d'alguns membres del llinatge amb els templers i a més no oblidem les relacions amb els comtes de Barcelona i els reis d'Aragó.¹⁴⁵

- Del llinatge Conesa (2), Sança de Conesa, el 1330; Sibilla de Conesa, el 1344.
- Del de la Goda (2), Berenguera de la Goda del 1310 a 1330; i Blanca de la Goda, el 1344.
- Del llinatge Ponts (4), Berenguera de Ponts del 1322 a 1344; Gueralda de Ponts de 1329/30 a 1330; Romia de Ponts, de 1301 a 1322; i Sibilla de Ponts, el 1329/1330.
- Dels Ribelles (3), Blanca de Ribelles el 1344; la priora Marquesa de Ribelles de 1330 a 1348; i Esclarmonda de Ribelles el 1347.
- Dels Salanova (2), Romia de Salanova de 1301 a 1316; i Saurina de Salanova del 1310 al 1344.
- Dels Timor (2), Blanca de Timor, sotspriora, anomenada Blanqueta en els primers documents des de 1301 a 1344; i Alba de Timor de 1342 a 1350. També membres de la nissaga Timor-Queralt, així com dels Queralt i dels Timor es relacionen estretament amb l'orde del Temple fins al final de l'orde; amb la noblesa de l'entorn de la Segarra i de Santa Coloma; i amb la mateixa casa reial al llarg del segle XIII i inicis del XIV. No obstant, ja en el nostre període, com mostren els exemples precedents, estableixen relacions amb l'Hospital. No oblidem tampoc a Agnès de Queralt, priora d'Alguaire al tombant del segle XIV.¹⁴⁶
- Dels Vilanova (2), Elisèn de Vilanova de 1310 a 1330 ; i Romia de Vilanova el 1344.

Les dades anteriors ens menen a considerar que dels llinatges dels Anglesola, Biure, Caldes, Castellvell, la Goda, Salanova, Timor i Vilanova, dues monges de cada, les trobem testimoniades en seqüències quasi consecutives d'anys de

---

¹⁴⁵ *Ibidem*, p. 100-102.

¹⁴⁶ *Ibidem*, p. 103-104.

tal manera que s'encavalquen en els anys d'encaix, d'una seqüència a l'altra, com si tan sols n'hi pogués haver-hi una o dues del mateix llinatge al mateix temps. El raonament però no es pot aplicar exactament amb les tres monges del llinatge Cervera, ni les quatre dels Ponts ni les tres dels Ribelles. Apareix però una pauta bàsica en la majoria de casos, la d'evitar, el més possible, la coincidència de monges del mateix llinatge en el mateix període. tal com constatem a continuació.

- Del llinatge Cervera (3), Gueralda de Cervera, el 1322; Nina de Cervera del 1301 al 1316/17; i Saurina de Cervera del 1301 a 1317/18.
- Del llinatge Ponts (4), Berenguera de Ponts del 1322 a 1344; Gueralda de Ponts de 1329/30 a 1330; Romia de Ponts, de 1301 a 1322; i Sibilla de Ponts, el 1329/1330.
- Dels Ribelles (3), Blanca de Ribelles el 1344; la priora Marquesa de Ribelles de 1330 a 1348; i Esclarmonda de Ribelles el 1347.

A més de constatar la pertinença d'algunes religioses a un mateix llinatge no podem precisar-ne el grau de parentiu. Per altra banda és evident la pertinença dels cognoms a llinatges prou coneguts de la noblesa catalana i de l'entorn, la qual cosa testimonia i evidencia l'ascendència noble o benestant de les senyores del convent santjoanista, les *domina*, tal com les fonts les anomenen. Si ens remetem a l'organització de l'altre convent santjoanista femení de Sixena i coincidint de ple amb Prim Bertran quan diu que les ordinacions de 1330 'parlen d'una manera molt fosca de la jerarquia i dels estaments interns'¹⁴⁷, les monges protagonistes dels nostres documents són les *sorores*, les dames nobles, professes de "creu sencera" (la priora, la sots priora, la sagristana i d'altres que identifiquem com les que integraven el capítol), les *iuniores* i les *obendentiales* o de "mitja creu", tenen els càrrecs d'oficiales (la cellera, la domera, la cantora ...) i en aquest estament s'hi haurien d'afegir les donades i les servidores vinculades als treballs mecànics. Mentre que una categoria del mig seria la de les *iuniores* o novícies les que es preparaven per

¹⁴⁷P. Bertran, *Les ordinacions del ...* op. cit. p. 28-29

professar 'que està en lo any de professió'.¹⁴⁸ Però cal dir les ordinacions de 1330, ni tampoc les de 1265, de quan es traslladaren a Alguaire des de Cervera, ni els documents del nostre aplec i període no ens donen aquest tipus d'informació. Hem de contemplar o recórrer a referències posteriors fora de l'abast cronològic del nostre treball (a ordinacions posteriors, les de 1581, 1585 i 1618) o al *Llibre de religioses costums i regulars status del monestir d'Alguaire*¹⁴⁹ a d'altres referències com la regla de Sixena de 1187 o la del relat minuciós, que parla en P. Bertran, sobre el cerimonial de l'elecció d'una priora¹⁵⁰ o les relatives a les funcions d'alguns càrrecs específics¹⁵¹ així com les altres referències a d'altres autors referint-se a Sixena,¹⁵² l'altre convent santjoanista de l'època i de l'entorn. Però pel que respecte als documents del nostre període sabem poc en relació a la vida i organització de les monges del convent i a excepció d'allò que es dedueix o s'entreveu de la lectura dels documents i de les mateixes ordinacions de 1330.

De totes maneres, és palesa la relació social endogàmica de les monges d'Alguaire, la seva pertinença al grup social de la noblesa, així com l'existència d'una pauta i/o intent de regularització per evitar, la qual cosa no sempre s'assolí, el predomini d'un o més llinatge en el si de la comunitat.

I de la informació dels documents respecte la comunitat femenina del monestir d'Alguaire, crida l'atenció la seva visibilitat. No sembla que actuïn recloses darrera les parets de la clausura, al contrari són visibles i conegudes tan pels habitants dels seus dominis¹⁵³ com per les cases hospitaleres d'un entorn

¹⁴⁸ *Ibidem*.

¹⁴⁹ *Ibidem*, p. 26

¹⁵⁰ *Ibidem*, p. 28. Com també el relat del mateix procés en el document 118 del nostre aplec, i en relació a l'elecció de Marquesa de Ribelles i pels fets i desavinences que provocà la dita elecció, que els historiadors d'Alguaire, quasi unànimement, coincideixen en afirmar, van ser la causa de la promulgació de les ordinacions uns mesos més tard.

¹⁵¹ Com les funcions de la 'domera' que llegia al refector durant l'àpat, vegeu referència de P. Bertran a *Les ordinacions del convent ...*, op. cit. p. 29

¹⁵² Vegeu Agustín Ubieto, *El real monasterio de Sigena*, València, Anubar, 1978

¹⁵³ Per exemple, els documents 100 i 101 en els actes d'homenatge de Vilanova de Segrià i la Portella: el document 110, quan la priora requereix la presència del comanador Antoni de Soler; el ban del document 111; així com el document 129 relatiu a l'afer de l'elecció de Marquesa de Ribelles.

geogràficament més ampli que l'entorn immediat,¹⁵⁴ i també les comandes hospitaleres de l'actual migdia francès i la península italiana.¹⁵⁵ Encara que sigui a través de cartes i d'altres instruments notariais, les monges del convent no dubten en protagonitzar i/o co-protagonitzar amb el comanador, superiors, assessors, procuradors i mediadors, a nivell religiós, social i també comercial, els dits instruments. Demandes, compres, vendes, dotacions, nomenament de procuradors per representar-les, queixes formals a les més altes autoritats, tan les de l'Orde, adreçant-se al mestre general, el castellà d'Amposta, el prior de Catalunya com al mateix rei. És bastant habitual en els nostres documents, que tan el rei com el mestre i d'altres autoritats comencin les seves cartes i respostes adreçades al convent amb les següents expressions, a tall d'exemple, *Noueritis nos ad preces uenerabilis priorisse de Algayra...*¹⁵⁶ o *contemplatione uestri nobilis et religiose Marchesie, priorisse monasterii de Alguayra...*¹⁵⁷ A més a més disposaven dels seus representants i/o procuradors en temes específics i no sempre eren els comanadors del convent, qui per altra banda podien i haurien, habitualment, de representar-les. A tall d'exemple ens referim al jurisperit Bernat de Castellàsens es constituït procurador de la priora i del convent en el plet amb el gran prior de Catalunya, Ramon d'Empúries el 1322¹⁵⁸. També a Arnau Mulner, canonge lleidatà es constituït procurador del la priora Marquesa de Ribelles i les religioses del convent per presentar-se al mestre de l'Orde, a Avinyó i comunicar la recent elecció de la priora Marquesa de Ribelles (1329/1330).¹⁵⁹ A Jaume Cavaller, procurador d'unes religioses del convent,¹⁶⁰ que identifiquem amb les que s'abstingueren en l'elecció de Marquesa de Ribelles (doc. 129), i en les ordinacions del convent (doc. 131).

¹⁵⁴ Bàsicament els documents 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92 a causa de les greus desavinences amb fra Ramon d'Empúries, prior de Catalunya, i abans de ser-ho (docs. 69, 70 i 71). Així com els documents relatius a l'elecció de Marquesa de Ribelles 116, 117 i 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129 i 130; i el de les ordinacions de 1330 (doc. 131).

¹⁵⁵ Especialment els documents relatius a l'elecció i a les ordinacions, vegeu nota anterior.

¹⁵⁶ Vegeu doc. 1.

¹⁵⁷ Vegeu doc. 133.

¹⁵⁸ Vegeu docs. 85, 87, 88, 89, 90, 91 i 92 del nostre aplec.

¹⁵⁹ Vegeu docs. 116 i 118 també del nostre aplec.

¹⁶⁰ Tomassa de Ramon Pere, Constança d'Alòs, Saurina de Salanova, Berenguera de Castellolí, Gueralda d'Argentona, Elisèn d'Avinyó i Sança de Conesa, (doc. 131).

En Ramon de Perol, canonge de Tarassona, i Pere Rei, de la seu de Lleida però són constituïts procuradors de part del comanador del convent, aquesta vegada i pel mateix afer (docs. 130 i 131).

2.6.4.2. Estada de les monges al convent d'Alguaire

Si convenim que les monges testimoniades en el nostres documents, que per altra banda, acostumen a especificar que es trobaven congregades en Capítol, residien, al menys regularment, en el mateix Convent, i segons la relació de la gràfica següent constatem unes pautes de comportament que indueixen a preguntar-nos, si les religioses s'autoregulaven i seguien alguna regulació no explicitada en els nostres documents.

Observem que les monges residents al convent, no excedeixen de 20, si prenem de referència els anys 1311, 1316, 1321, 1326 i 1331, que inclouen un major nombre de religioses. I a més a més descobrim la pauta següent:

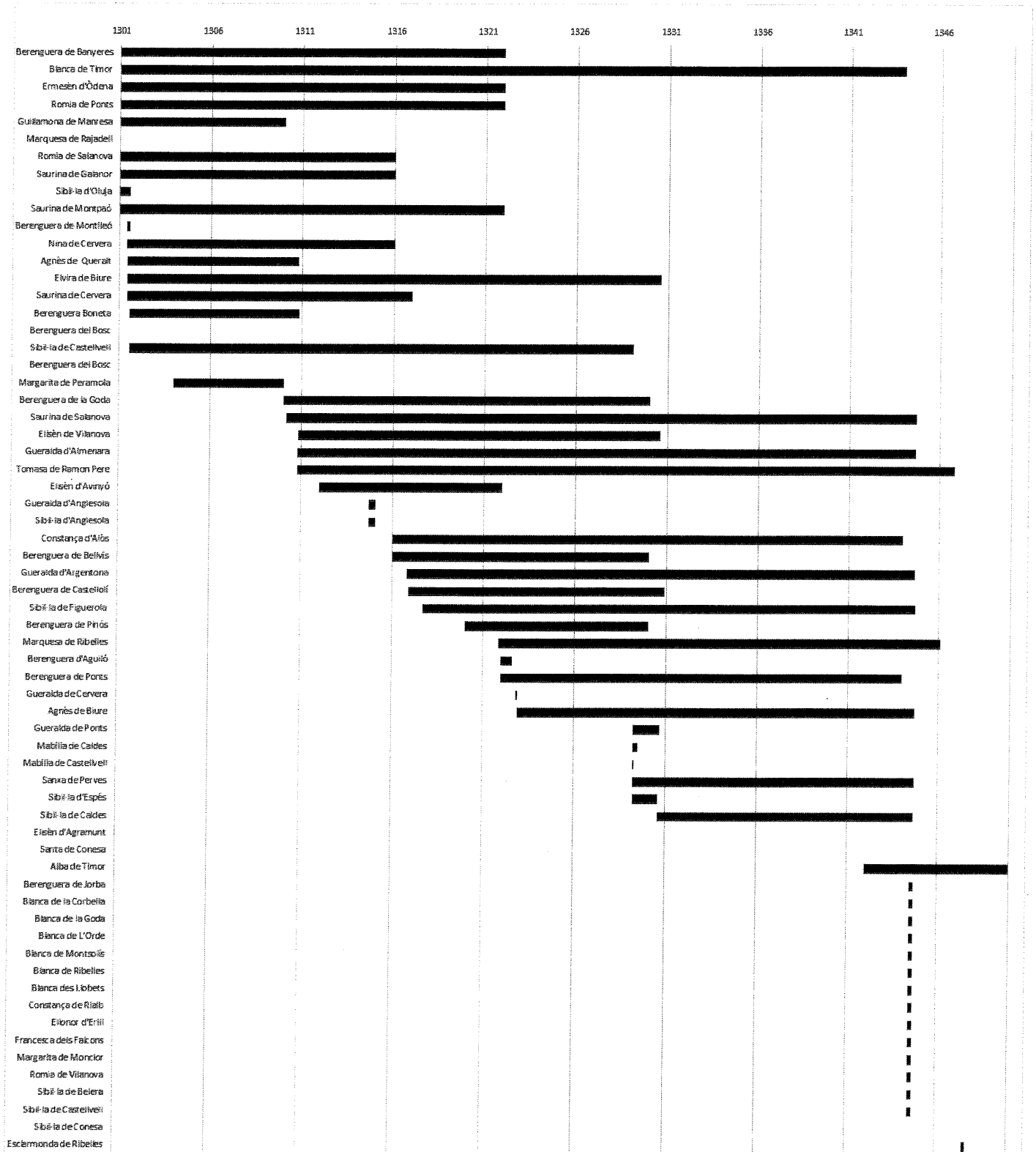
- els anys 1310-1311, desapareixen 4 religioses dels documents i n'apareixen 5 (o 6, si s'inclou el 1312).
- el 1316-1317, es repeteix la pauta anterior; en desapareixen 4 i n'apareixen 5 (o 6, si s'inclou el 1318).
- l'any 1322, en desapareixen 5 i n'apareixen 3 (o 5, el 1323).
- els anys 1329-1330, en desapareixen 6 (o 7, si s'inclou el 1331) i n'apareixen 6.
- els anys 1344-1345 en desapareixen 12 i n'apareixen 13.

O sigui cada període de 5 a 6 anys, des del el 1310/11 al 1329/30, es produeix la regularització del nombre de religioses amb estada 'oficial' al convent. El període comprés entre el 1330 (any de l'atorgament de les ordinacions pel govern del convent d'alguaire) i 1345 és de 15 anys. La regularització del

nombre de religioses es produeix amb regularitat- de 5 a 6 anys- abans de les pròpies ordinacions.

Quadre 5: Estada de les monges

Pràcticament, la relació entre les monges que surten i les que entren en els nostres documents és bàsicament la mateixa. Si bé les raons o motius dels fets constatables no s'expliciten i no ho sabem amb la informació a l'abast, les característiques de les mateixes pautes o patrons no es poden explicar per causes naturals, com la mort o la d'una greu o llarga malaltia. No serien pautes. Tampoc, com es podria pensar, la creació del Gran Priorat de Catalunya, el 1319, del qual el convent d'Alguaire en dependrà d'ací en endavant, no sembla haver produït cap canvi en aquesta qüestió. Hi havia d'haver alguna raó a aquesta regulació interna que ho expliqui. Es versemblant argumentar que l'existència d'un *numerus clausus* de religioses, que podien estar i residir en el convent, n'era la raó. I per aquesta raó, no n'entraven de noves si no hi havia places a substituir, ja que el *numerus clausus* era de 20, establert en la mateixa constitució fundacional del monestir d'Alguaire. I de cap manera podia sobrepassar el màxim de 30.¹⁶¹ En aquest punt, la qüestió cabdal és que passava amb les monges que desapareixien dels documents. Entraven en una situació de "jubilació" respecte a ser membres del capítol del convent que decidia els afers del monestir i protagonitzava els documents, o simplement canviaven de residència?. És aquesta la prova implícita de l'existència de les religioses o monges *extra vaggants* aquelles que no obstant la seva condició religiosa no residien al convent, o no hi residien sempre, o hi residien per temporades, o en situacions concretes. Aquesta última hipòtesi es recolza implícitament en l'afer de l'elecció de Marquesa de Ribelles. En la descripció del procés, i en anomenar a les monges reunides en capítol per l'elecció, es diu explícitament que n'hi ha d'absents per raons legítimes i que les absents havien delegat el seu vot.¹⁶²

---

¹⁶¹ Vegeu cap. IL de les esmentades ordinacions de 1330 (doc. 131) o les de P. Bertran, *Les ordinacions del ...* op. cit. I aquest màxim depenia bàsicament de la pròpia capacitat del convent per mantenir un nombre de monges determinat, la qual cosa no era ni aliena ni exclusiva del convent d'Alguaire.

¹⁶² Vegeu document 118 del nostre aplec. També hi ha precedent d'una antiga priora, Gueralda, filla de la fundadora Marquesa de la Guàrdia, que no sempre residí al monestir, vegeu J. Alturo, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit. p. 52.

A més de les constatacions fetes, d'altres preguntes queden sense una resposta concloent. Caldria comparar les dades de l'anterior diplomatarí o de diplomataris futurs i analitzar-les quantitativament i gràficament per assolir resultats que permetin tant l'anàlisi col·lectiva com la individual i tots elles des d'una perspectiva temporal que superi l'abast cronològic del present treball.

3.7. La comunitat masculina santjoanista a Alguaire i a altres llocs

La casa de la comunitat masculina d'Alguaire, situada prop el camp de Ponç Pelat, també anomenat camp d'Alguaire, tocant el terme de Ratera, segons J. Alturo, havia de ser una comunitat reduïda de quatre o cinc membres, *que poc a poc va augmentar fins a doblar-se*.¹⁶³ Desafortunadament, amb la documentació a l'abast, no podem precisar ni afegir informació que la directament relacionada amb les activitats del convent femení d'Alguaire. Sabem dels seus superiors, i bàsicament dels comanadors del monestir d'aquest període, també en són testimoniats els comanadors de les cases hospitaleres de la castellania d'Amposta i posteriorment, a partir del 1319, les del gran priorat de Catalunya així com altres frares i superiors de l'orde de l'Hospital, més enllà dels Pirineus, en els territoris actuals del migdia francès, i també més enllà, així com cases hospitaleres de la Itàlia actual, exercint de testimonis, assessors del gran mestre i d'altres activitats relacionades amb les esglésies dels dominis hospitalers d'Alguaire i del seu entorn, la qual cosa ens permet aportar les relacions següents.

---

¹⁶³ Vegeu J. Alturo, *Diplomatari d'Alguaire ... (de 1076 a 1244)*, op. cit. p. 35.

3.7.1. La comunitat masculina d'Alguaire: els superiors

- Antoni Ferrera, fra, comanador d'Alguaire: 110, 113, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130 (capellà monestir), 132, 135, 136, 139, 145. Del 31 de desembre de 1327 al 29 d'agost de 1336, un llarg període de 9 anys, si tenim en compte que el càrrec de comanador solia ser d'un any, i encara que en alguns documents apareix com a capellà del monestir o fra del monestir (doc. 130, 132). Protagonista també dels afers relatius al contenciós que seguí a l'elecció de Marquesa de Ribelles amb el visitador de l'Orde.
- Guillem d'Arista, prevere, testimoni, el 17 de juliol de 1301 (doc. 3), i prior de Cervera de l'Hospital el 23 de maig de 1301 (doc. 20).
- Pere d'Estaràs, fra, comanador d'Alguaire del 25 de maig de 1301 al 12 de març de 1304 (docs. 2, 3, 7, 13, 16, 17, 20, 23); comanador de Cervera d'Urgell, el 1316 (docs. 54, 56); i comanador de Vallmoll, el 1318 (doc. 71).
- Ponç de Biure, fra, comanador d'Alguaire, el 16 de març de 1307 (doc. 29).
- Domènec de Rubió, fra, prior d'Alguaire, el 23 de desembre de 1310 (doc. 42), l'11 de novembre de 1313 (doc. 46), i el 12 d'octubre de 1316 (doc. 54).
- Joan Eiximenis, fra, comanador d'Alguaire, el 23 de desembre de 1310 (doc. 42); i comanador de Torres i Sant Miquel de Fages, el 15 de gener de 1318 (doc. 71)
- Jaume de Ribelles, fra de l'Hospital, el 9 de març de 1311 (doc. 44); comanador d'Alguaire, l'11 de novembre de 1313 (doc. 46); i d'Urgell, el 15 de gener de 1318 (doc. 71).
- Mateu de Passanant, fra, testimoni comanador d'Alguaire del 12 d'octubre de 1316 al 6 de març de 1323 (docs. 54, 55, 56, 61, 62, 64, 65, 66, 71, 72, 76, 77, 79, 81, 82, 98).
- Romeu Genovès, fra, comanador d'Alguaire, del 31 de març de 1326 al 25 de juliol de 1328 (docs. 105, 113).
- Ramon Genauts, fra, comanador d'Alguaire, el 6 de gener de 1328 (doc. 111).

- Antoni Garí, fra, lloctinent del comanador d'Alguaire, el 4 de desembre de 1328 (doc. 115)
- Berenguer de Flaçà, fra, comanador d'Alguaire el 14 de maig de 1334 (doc. 143), anteriorment, el 1318, comanador de Sant Llorenç (doc. 71) i comanador de Lleida el 1330 (docs. 121, 122, 123, 126, 127, 128, 129).
- Umbert de la Vella, fra, comanador d'Alguaire, del 2 d'agost de 1342 al 20 de febrer de 1344 (docs. 150, 155, 160, 161).
- Bertran de Bellestar, fra, comanador d'Alguaire el 20 d'agost de 1347 (doc. 177).

3.7.2. Els representants i/o procuradors del convent d'Alguaire

- Bernat de Castellàsens procurador de la priora i convent d'Alguaire: 92; Bernat de Castellàsens procurador de la priora d'Alguaire: 85, 87, 88, 89, 90, 91.
- Jaume Cavaller, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 129, 131.
- Ramon de Perol, canonge de Tarassona, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 130.
- Pere Rei, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 130, 131.

Ens cal precisar que en anomenar els frares dels nostres documents, a excepció d'algunes i comptades ocasions, no s'explicita que pertanyessin a la comunitat d'Alguaire. La següent relació, es basa en la proximitat geogràfica, institucional i temàtica dels fets i les accions descrites en els nostres diplomes. En algunes circumstàncies els frares de l'Hospital, anomenats explícitament de l'Hospital, podrien haver estat de Lleida per exemple. No obstant, els dubtes que no hem sabut resoldre s'han marcat amb un interrogant.

3.7.3. Els frares d'Alguaire

- Bondeu Escuder, fra (doc. 61).
- Vicenç de Puigfel, fra (docs. 46, 61).
- Guillem Julià, fra, vicari de l'església de Sant Sadurní d'Alguaire, testimoni (docs. 114, 130).
- Domènec Millera, clergue i testimoni: 123, 125; prevere del monestir d'Alguaire i testimoni (docs, 164, 165).
- Pere de l'Era, fra, prior (doc. 3); Fra Pere de les Eres, prior de Santa Maria d'Alguaire (doc. 2).
- Ramon d'Estadella, fra del convent d'Alguaire (doc. 54).
- Ramon de Capellà, fra, pregoner públic d'Alguaire (doc. 111).
- Guillem Talarn, fra de l'Hospital ?, testimoni (doc. 127).
- Nicolau Puig, fra, vicari i notari públic d'Alguaire (doc. 103).

3.7.4. Els superiors i autoritats de l'Hospital

Els superiors de l'Hospital, atesa la riquesa onomàstica dels documents del nostre aplec, s'han distribuït en tres gran blocs : els testimoniats a l'actual Europa (bàsicament compren, més enllà dels Pirineus, el Rosselló i la Provença, d'altres territoris de l'actual sud de França i la península italiana) , els de les comandes de la castellania d'Amposta (abans i després de la creació del Gran Priorat de Catalunya) i els del Gran Priorat de Catalunya.

3.7.4.1. A Europa:

- Albert de Castell Negre d'Alemanya, fra, preceptor: 86, 87, 92
- Elió de Vilanova, fra, mestre de l'Hospital: 76, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 116, 118, 120, 122, 130, 131.

- Folc de Villaret, fra, mestre general de l'Hospital: 40, 44, 45, 70, 76.
- Ferran Rodrigo o Roderic, fra, comanador a cinc regnes d'Hispania, difunt: 84, 86, 87, 92, 96.
- Guerau de Montagut, fra, infermer de l'Orde: 131.
- Guillem de Sant Màxim, fra, preceptor de Castelsarrasin: 131.
- Joan de Ripparia de la santa Trinitat de Venosa, fra, preceptor: 86, 87, 92.
- Jofre Rostany, fra, preceptor d'Agen, visitador de l'Hospital: 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129,
- Jordà, fra, preceptor de Masó d'Arles de l'Hospital: 131.
- Pere d'Ungula, de Sant Egidi, prior,: 131.
- Pere de Verugula, fra, preceptor de Tolosa: 86, 87, 92.

3.7.4.2. A les comandes antigues i noves de la castellania d'Amposta

- Arnau de Cardós, fra, prior de la casa de l'Hospital de Lleida: 24
- Arnau de Soler, fra, comanador de l'Espluga (de Francolí): 71
- Berenguer de Bages, fra, comanador de Siscar i Susterres: 71
- Berenguer de Lloret, comanador de Siscar: 24.
- Bernat Valerna, fra, prior i lloctinent del comanador de Cervera: 52.
- Domènec de Rouals, fra, comanador de Lleida i Tèrmens: 71.
- Domènec de Rubió, prior d'Alguaire: 42, 46, 54.
- Berenguer de Flaçà, fra, comanador de Sant Llorenç: 71; comanador d'Alguaire: 143; comanador de Lleida: 121, 122, 123, 126, 127, 128, 129
- Galceran de Passanant, fra, comanador de l'Hospital de Cervera: 73, 99; lloctinent de Ramon d'Empúries: 84
- Guillem d'Arista, prevere, testimoni: 3; prior de Cervera de l'Hospital: 20.
- Guillem de Montsoriu, lloctinent del castellà d'Amposta, difunt: 3.
- Guillem de Ponts, comanador de Casp: 20.
- Jaume de Ribelles, fra de l'Hospital: 44; fra, comanador d'Alguaire, 46; fra, comanador d'Urgell: 71.

- Joan Eiximenis, fra, comanador d'Alguaire: 42; fra, comanador de Torres i Sant Miquel de Fages: 71
- Jofre de Rocabertí, comanador de l'Espluga de Francolí (doc. 48); Jofre de Rocabertí, fra, comanador de Montsó: 110
- Jovent d'Orcau, fra, assessor del mestre de l'Hospital, (doc. 118).
- Pere d'en Torm, fra, comanador de la casa de l'Hospital de Barcelona, àrbitre: 2
- Pere d'Estaràs, fra, comanador d'Alguaire: 2, 3, 7, 13, 16, 17, 20, 23; fra, comanador de Cervera d'Urgell: 54, 56; fra, comanador de Vallmoll: 71.
- Mateu de Passanant, fra, comanador d'Alguaire: 54, 55, 56, 61, 62, 64, 65, 66, 71, 72, 76, 77, 79, 81, 82, 98.
- Martí Perich d'Oros, castellà d'Amposta de l'Hospital: 54, 56, 57, 58, 59, 69, 70, 71, 76, 81, 92, 100.
- Mateu de Passanant, fra, comanador d'Alguaire: 54, 55, 56, 61, 62, 64, 65, 66, 71, 72, 76, 77, 79, 81, 82, 98
- Pere d'Alcalà, castellà d'Amposta, difunt: 84, 86, 87, 92 (tras.)
- Jofre de Rocabin, fra, comanador de Mallén: 71
- Guerau de Pomars, fra, comanador de Pilot: 71.
- Guillem d'Estavill, fra, prior de Santa Maria de Xalamera, sota la castellania d'Amposta el 23 de novembre de 1346 (doc. 174).
- Bernat de Montpaó, fra, comanador de Celma: 123, 126, 127, 128, 129; testimoni: 20.
- Bonifaci de Salucis, fra, comanador de Montsó, testimoni: 122, 123, 129, 131
- Eiximenis de Puig o Puio, fra, comanador de Saragossa: 71.
- Guillem d'Anglesola, fra, comanador d'Osca: 71.
- Galceran de Calders, fra, comanador d'Onda i de Borriana: 71.
- Pere de Montsonís, fra, comanador de la casa de l'Hospital de Cervera d'Urgell: 2.
- Pere Ferrer, fra, lloctinent del comanador de la casa de l'Hospital de Lleida: 24.
- Ponç de Biure, fra, comanador d'Alguaire: 29.

- Sanç o Sanxo d'Oros, fra, comanador de Calataiud: 71.
- Ramon d'Empúries, fra, castellà d'Amposta, lloctinent del mestre de l'Hospital: 42, 48; fra de l'Hospital: 69, 71; prior de Catalunya: 76, 77, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95.
- Umbert, fra, comanador ? de Vilafranca: 71
- Ramon de Verdú, fra, mestre d'Amposta de l'Hospital, difunt: 134
- Sanç d'Aragó, fra, preceptor de Miravet: 131.
- Pere Baiet, fra, comanador d'Isot: 71.
- Ramon de Ribelles, fra, castellà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'Hospital: 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 18, 19, 137 (tras.), 138 (tras.).

3.7.4.3. A les comandes del Gran Priorat de Catalunya

La creació del Gran Priorat, els anys 1319-1320, a causa de la incorporació de les comandes de l'extinció del Temple, donà lloc a la re-estructuració de les comandes de l'antiga castellania d'Amposta. La casa d'Alguaire dependrà del Gran Priorat des d'aleshores.

- Arnau d'Alòs, fra, prior de Catalunya, (docs. 131,135); lloctinent del comanador de Gardeny, (doc. 148)
- Antoni de Soler, fra, comanador de Castellot i de Gardeny: 110
- Antoni Ferrera, fra, comanador d'Alguaire: 110, 113, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 135, 136, 139, 145.
- Arnau Guitart, preceptor de Vilafranca de l'Hospital: 168
- Berenguer de Flaçà, fra, comanador de Sant Llorenç: 71; comanador d'Alguaire: 143; comanador de Lleida: 121, 122, 123, 126, 127, 128, 129.
- Berenguer de Llorac, fra, preceptor de Gardeny: 131.
- Berenguer de Perves, fra, prior de Verdú, procurador: 94
- Bernat Fabre, procurador general del comanador Pere Arnau de Parets Tortes, comanador de Masdeu: 175

- Bertran de Bellestar, comanador del monestir d'Alguaire: 177.
- Jaume de Pons, prior de Gardeny: 123, 125, 126, 127, 128, 129
- Jaume de Vilafranca, comanador de Barbens: 123.
- Mateu Llong, preceptor de la casa de Lleida de l'Hospital: 168.
- Mateu de Passanant, fra, comanador d'Alguaire: 54, 55, 56, 61, 62, 64, 65, 66, 71, 72, 76, 77, 79, 81, 82, 98.
- Pere Algerri, procurador del mestre del priorat de Catalunya
- Pere Arnau de Parets Tortes, comanador de Masdeu i procurador del priorat de Catalunya: 175.
- Pere Soler, fra, lloctinent del comanador de Gardeny: 166, 175.
- Ramon Genauts, fra, comanador d'Alguaire: 111.
- Romeu Genovès, comanador d'Alguaire: 105, 113.
- Umbert de la Vella, comanador d'Alguaire: 150, 155, 160, 161.
- Ramon d'Empúries, castellà d'Amposta, lloctinent del mestre de l'Hospital: 42, 48; fra de l'Hospital: 69, 71; prior de Catalunya: 76, 77, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95.

3.7.5. Altres frares de l'Hospital

- Arnau d'Avinyó, fra de l'Hospital: 45
- Arnau de Flaçà, fra de l'Hospital, testimoni: 44
- Bernat Corbella, fra de l'Hospital: 126, 127, 128, 129. ¹⁶⁴
- Bernat de la Riera, fra, vicari: 3.
- Bernat de Montassor, fra, procurador general de fra Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta: 9.
- Bernat de Vilarassa, fra de l'Hospital: 18, 19.
- Domènec Morell, fra de l'Hospital, testimoni: 175.
- Guillem de Colltelar, fra de l'Hospital, (doc. 134 tras.)

---

¹⁶⁴ Possiblement antic comanador de Sant Pere de Calanda i/o de Siscar. Vegeu J. Miret i Sans, *Les cases dels ...* p. 524. També J. Alturo, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit., p. 649.

- Guillem Rabaça d'Amposta, fra de l'Hospital, testimoni :docs. 44, 71.
- Martí [...], fra de l'Hospital: 40.
- Pere Bonanat, fra de l'Hospital, testimoni: doc. 127.
- Pere de la Torre, fra de l'Hospital: 73
- Pere Matia, fra de l'Hospital, testimoni: doc. 95.
- Pere Salvador, fra de l'Hospital, testimoni:doc. 95).
- Ponç de Burguera, fra de l'Hospital (doc. 134 tras.).
- Pere d'Ancona, fra de l'hospital, (docs. 86, 87, 92).¹⁶⁵

3.8. Frares d'altres ordes: framenors, predicadors i templers

- Berenguer de Calders, framenor, testimoni (doc. 149).
- Pere de Ioco, fra, de l'orde dels predicadors, testimoni (doc. 40).
- Bernat Fuster, framenor, testimoni (doc. 149).
- Berenguer de Cardona, difunt, mestre del Temple (doc. 38)
- Dalmau de Timor, comanador de Barberà, lloctinent del difunt mestre del Temple, Berenguer de Cardona (doc. 38).

3.9. Toponímia i realia d'Alguaire i dels dominis santjoanistes

3.9.1. Les esglésies

- Església de Santa Maria d'Alguaire (doc. 2); *ecclesie Beate Marie de Algayra* (doc. 21), Altar de Sant Joan Baptista de l'església de Santa Maria d'Alguaire (doc. 21) ; Santa Maria d'Alguaire (doc. 28) ; *ecclesie Sancte Marie Alguayre* (doc. 123); església de Santa Maria d'Alguaire (doc. 127, 132).; Sagristia de Santa Maria d'Alguaire *camarerio ecclesie dicti loci de Alguayra* (doc. 127).

---

¹⁶⁵ Fra de l'hospital o bisbe a costat del papa a Avinyó, no està clar ?.

- Del document del 25 de maig de 1301 (doc. 2) en coneixem un prior, Pere de les Eres, qui juntament amb la priora d'Alguaire, Agnès de Queralt i les religioses del convent, constitueixen procuradors seus a fra Pere d'Estaràs, comanador d'Alguaire i a fra Pere de Montsonís, comanador del Cervera perquè representin els interessos del convent en el litigi amb el cavaller Berenguer de la Cirera per la plena potestat del castell de la Cirera. La comunitat d'interessos entre el prior de l'església de Santa Maria d'Alguaire i el convent es manifesta. El 8 de gener de 1304, la religiosa d'Alguaire, Elvira de Biure, amb llicència de la priora i del convent, fa una donació a la sagristana de Santa Maria d'Alguaire, d'una llàntia perquè cremi a l'altar de Sant Joan Baptista i pel seu manteniment i d'altres, d'uns censals de 4 sous i 12 diners jaquesos que una família d'Almenar i un matrimoni d'Alguaire li tributen cada any (doc. 21). Constatem l'existència d'un altar dedicat a Sant Jan Baptista a l'església de Santa Maria. Dos anys més tard, una altra religiosa del convent, Ermesèn d'Òdena, ofereix, amb les mateixes condicions, una llàntia a l'església de Santa Maria, i un censal de 18 diners jaquesos que un matrimoni de la Portella tributa cada any per la festa de la Mare de Déu d'Agost (doc. 28). En un document del 17 d'agost de l'any 1330, Domènec de Vilabona, prior de l'església de Santa Maria d'Alguaire, (doc. 127) juntament amb els frares Ferrer Maça i Joan Capellà, preveres i residents en el monestir¹⁶⁶, així com una cambra o sagristia de la mateixa església, lloc en el qual es celebra l'acte de requeriment a Antoni Ferrera, comanador d'Alguaire, pels afers de l'elecció de Marquesa de Ribelles. I un altre testimoni del prior de l'església de Santa Maria, fra Domènec de Narbona el 7 de gener de 1331 (doc. 132).
- L'església de Santa Maria de Queralt o de la Marca nombrada en els afers per la potestat del castell de la Cirera (docs. 4, 18 i 19), abans esmentats, i l'església de Santa Maria de Bell-lloc en el terme de Santa Coloma de Queralt (doc. 30), el 1307.

¹⁶⁶ *presbiteris et commorantibus in dicto monasterio*, doc. 127 del present recull.

- L'església ? de Sant Adrià de la diòcesis de Barcelona (doc. 4, 19), el 1303, també pels afers anteriors.
- L'església de Santa Maria d'Albesa *platea Albesie in camarerio Sancte Marie coram ianuis ecclesie eiusdem loci* el 1302 a causa de l'acord del rei, Jaume II i el comte Ermengol (X) d'Urgell sobre la jurisdicció i imperi d'Albesa en mans de l'Hospital (doc. 13).
- L'església de Montlleó (docs. 24, 26). Hi es testimoniats el seu rector, Bernat Ferrer, el 1304 i el 1305.
- L'església de Calonge de la diòcesis de Lleida, actuant com a testimoni el rector de la mateixa església, Berenguer Granell, en el contenciós entre templers i hospitalers a Alguaire, el 1307 (doc. 33).
- L'església d'Almenar i el seu rector, Hug de Cardona en el document 31, el 1307.
- L'església de Llorac, en la celebració del consell dels habitants de Llorac davant la dita església *homines et habitatores de Loracho, conuocato consilio coram ecclesiam dicti loci, prout est moris*, el 1316 (doc. 58)
- L'església de l'Ametlla i el seu rector Domènec de Segarra, actuant de notari el 1318 en una compra de Saurina de Salanova, monja d'Alguaire (doc. 68),
- L'església de Ratera i els seu vicari i notari Tomàs Piga en l'acord entre Pere d'Almenar i el comanador d'Alguaire, Mateu de Passanant, el 1318 (doc. 72).
- L'església de Sant Fruitós de Perves i el seu vicari, notari i procurador Pere de Puig, en la reclamació d'Arnau o Artau de Castellvell pel pagament d'un deute dels habitants de Vilanova de Segrià i de Ratera el 1326 (doc. 108).
- L'església de Santa Maria de Gardeny i Jaume de Ponts, prior de Santa Maria intervenint en els afers del monestir d'Alguaire, concretament aquells relacionats amb les despeses, tan controvertides, del procés d'elecció de Marquesa de Ribelles el 1330 (docs. 125 i 127).
- L'església de Sant Sadurní d'Alguaire, i el consell general congregat davant la dita església el 6 de gener de 1328, (doc. 111). El 4 de desembre del mateix any, el vicari de l'església, fra Jaume de la Rovira, és el testimoni del lloctinent del comanador d'Alguaire, fra Antoni Garí, en la firma d'un

establiment (doc. 115). I el 8 d'octubre de 1330 , fra Guillem Julià, vicari de la dita església, és testimoni de la procuració de Ramon de Perol i Pere Rei per presentar unes apel·lacions del convent d'Alguaire al gran mestre de l'Orde (doc. 130).

- L'església de Corbins en la venda que el seu vicari, Arnau del Carrer, féu d'unes cases al mercat de Lleida, a Gil de Benavari el 1336 (doc. 145).
- La parròquia de Sant Andreu de Vilalabent, testimoniada el 1345 i 1350 en la cerimònia d'infeudació reial de Vilar de Tresserres (doc. 169).
- El priorat de Santa Maria de Xalamera, testimoniada el 1346 (doc. 174) en el manament de l'infant Jaume de restablir el costum de donar una part del tribut sobre el blat de Rafals al dit priorat.
- L'església de les Sitges i el seu vicari, Ferrer Domènec, qui actua de notari en una reclamació d'una religiosa del convent, Esclarmonda de Ribelles, pel pagament d'un violari. Testimoniat també el rector Martí de la dita església el 1347 (doc. 176).

3.9.2. Les capelles

- Capella dels Apòstols del monestir d'Alguaire és també protagonista dels actes referents a l'elecció de Marquesa de Ribelles l'estiu del 1330 (docs. 122, 123, 124, 125).
- Capella dels Apòstols del palau d'Amposta testimoniada en els presents instruments referents al contenciós entre templers i hospitalers a Alguaire el 1307 (docs. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 34).
- Capella de Sant Salvador testimoniada en la dotació que les religioses del convent fan a la sagristana, Saurina de Galanor, per a la il·luminació i ornamentació de la capella, el 1310 (doc. 41). I la venda feta per la sagristana de la capella, Sibilla de Figuerola i el comanador d'Alguaire el 1328 (doc. 113).

- Capella d'en Pintat de Guàrdia sota domini de la confraria de Sant Miquel d'Albesa (doc. 158), documentada en l'instrument de reconeixement d'haver rebut unes propietats per dret hereditari, d'un habitant de Ratera, Guillemó Cabot, en data de 29 d'abril de 1343.
  - De Santa Maria de l'Espluga¹⁶⁷ *in dicto loco religiosissimo Sancte Marie de Speluncis* (doc. 149) no disposem de més informació.
- Així com, el monestir de Bellpuig *monasterii Pulcripodii* (doc. 41).

3.9.3. Els castells

- Castell de Biure *castro de Biure* (doc. 20)
- Castell de Santa Maria d'Alguaire *Castrum de Santa Maria* (doc. 20); Castell, vila i termes d'Alguaire *castro, uilla et terminis de Algayre* (docs. 56, 57).
- Castell i termes de Tabac *Castro et terminis de Tabach cum aliquibus castris, locis et iuribus* (doc. 56, 59,); castell de Tabac *castro de Tabach* (doc. 59); Castell o lloc de Tabac *castro seu loco de Tabach* (doc. 76)
- Castell de Cervera de la Frontera (d'Urgell) *castro Ceruarie de la Frontera* (docs. 70, 71).
- Castell de Llorac *castrum de Lorach ... cum omnibus dominationibus* (doc. 59)
- Castell de Briançó *castrum de Brianço ... cum omnibus dominationibus* (doc. 59)
- Castell dels Casals, al Segrià *castrum dells Casalls, situm in Segriano* (doc.80)
- Castell reial de Perpinyà, cambra del *quadam camera castris regii Perpiniani* (doc. 169).

---

¹⁶⁷ Pel context geogràfic deduïm és actualment Santa Maria de la Cova, prop d'Alguaire

3.9.4. Institucions

- Seu Apostòlica (*docs. 18, 19*)
- Castellania d'Alguaire *castlania Alguayre* (doc. 76)
- Batllia de Cervera d'Urgell *baiulia Ceruaria Urgelli* (doc. 56)
- Consell dels homes i habitants de Llorac *homines et habitatores de Loracho, conuocato consilio coram ecclesiam dicti loci, prout est moris*, (doc. 58)
- Militar Religió de Sant Joan, referida a l'Orde de l'Hospital (doc. 67)
- Capítol al castell de Cervera d'Urgell (docs. 69, 70)
- Casa dels malals dels Casals *hospicium dels Casals* (doc. 80)
- Capítol celebrat a la casa de l'Hospital de Barcelona (docs. 90, 91)
- Capítol celebrat a Casp. *Capitulo celebrato a Casp* (docs. 91, 92)
- Consell general celebrat a l'església de Sant Sadurní *coram consilio generali una congregato coram ecclesiam Sancti Saturnini* (doc. 111)
- Estudi General de Lleida (universitat) *Studio Generali Ilerdensi* (doc. 125)
- Capítol General *Capitulum Generale* (doc. 131)
- Ordes dels fra menors de Sant Francesc (doc. 149)
- Religioses de Santa Clara (doc. 149)
- Confraria de Sant Miquel d'Albesa (doc. 158)
- Seu de Lleida *Sede Ilerdensis* (doc. 172).
- Casa de l'Hospital de Barcelona (docs. 91, 92)
- Casa Antiga de l'Hospital de Lleida *domo antiqua Hospitalis Ilerdensis* (docs. 121, 122).

3.9.5. Cases, edificis i construccions

- Plaça d'Albesa, a la sagristia de Santa Maria, *platea Albesie in camarerio Sancte Marie* (doc. 13); Plaça d'Albesa, davant de la porta de les premses de l'abadia d'Albesa *constituti in platea Albessie ante ianuam torcularis*

- abbatie Albessie* (doc. 75). Premses de l'abadia d'Albesa *torcularis abbatie Albessie* (doc. 75)
- Casa de l'ardiaca de Lleida *hospicio domini archidiaconi Ilerdensis* (doc. 122).
  - Palau del bisbe de Lleida *palacio episcopali Ilerdensis* (doc. 122)
  - Casa de Gardeny¹⁶⁸ a les portes de l'església de Gardeny *in domo Guardenii, prope hostium ecclesie eiusdem domus* (doc. 127)
  - Forn de Vilanova (doc. 161)
  - Molí de Gardeny *molendino Guardenii* (doc. 125)
  - Palau d'Amposta (docs. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 34)
  - Cambra de la casa del mestre de l'Orde a Avinyó, al costat del riu Roine, *in hospicio dicti domini magistri, iuxta flumen Rodini, i eius camera* (doc. 118).

3.9.6. Roba, estris i objectes

- Roba o cobrellit *illam rupam siue superlectilia* (doc. 14)
- Una llàntia *lampade ardentis in dicto loco* (doc. 21)
- Una camisa, unes gamberes, unes culleres, un guarniment i dos guants de llana, *per rao d'un camisol, d'unes camberes, d'unes cuyeres, d'una guarnegera¹⁶⁹ et de II guants de laynes* (doc. 48)
- Uns canelobres i uns encensers i d'altres *candelarum et salsarum et aliarum plurimum rerum uestri operatorii* (doc. 52)
- Un segell reial *sigillo domini regis ceree rubee sigillatam* (doc. 64). Així com d'altres segells en els documents reials del nostre aplec.
- Un segell de l'orde santjoanista amb la imatge de Sant Joan Baptiste esculpida *quo sigillo erat sculpta quedam imago ad formam Sancti Iohannis Babtiste* (doc. 92)

---

¹⁶⁸ Antiga comanda templera.

¹⁶⁹ Derivat de guarnir, pot referirse a un ornament de vestir o un guarniment de cavall, veure p. 710-711, v. IV. Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana, Joan Coromines

- Una sageta o cairell *cum quadam sagitta uel quadrello* (docs. 63, 64).

3.9.7. Rius, braçals, sèquies i recs.

- Braçal de les Solanes *in braçallo de les Solanes* (doc. 22); Braçal de Les Solanes *braçallo uocato de Les Solanes* (doc. 162)
- Braçal Mitjà *in braçallo mediano* (doc. 22)
- Braçal del Serra, el ? (doc. 25)
- Bassa dels Casals *et cum bassa que ibi est* (doc. 80)
- Riu Noguera, *lo flum de Nogera* (doc. 119)
- Rec de Bellforat *in regerio, quod dicitur de Belforat*, (doc. 139)
- Sèquia d'Alandir *cequia, que dicitur d'Alandir* (doc. 139)
- Sèquia de Lleida *cequia, que dicitur Ilerde* (doc. 139)
- Torrent de Vall Porcar *ipso torrente de Vallo Porcar* (doc. 134)

3.9.8. Toponímia rural: finques, masos i altres propietats

- Horta o hortal d'Alguaire *sorte terre sita in orta de Alguayra* (doc. 22)
- Pinyanes, Les, *cumba, que dicitur de les Piyneanes* (doc. 22)
- Capmàs de Bernat de Millan *in capitemanso Bernardi de Myllano* (doc. 22)
- Pas de Gaça, Lo, a la Portella, *in termino de la Portela, loco uocato Lo Pas de Gaça* (doc. 28)
- Domini d'en Jofre, *quod uocatur d'en Ioffre quod fuit fratrum monasterii Pulcripodii* (doc. 41)
- Pou, el *in loco uocato al Pou* (doc. 68)
- Coma Labor *in loco Coma Labor* (doc. 68)
- Sot de Rodamilans també anomenat de la Clusa (doc. 74, 75)
- Casals, els *in loco de Casalibus* (doc. 80)

- Cul de la Bassa Vella, lo al costat d'Alguaire *iuxta uillam de Alguayra in loco uocato Lo col de la Bassa Bela* (doc. 84)
- Molí de la Gilabert, al terme de Vilanova de Segrià *molendinum de la Guilabert, termini Villenoue Segriani* (doc. 107)
- Pau de Noguera, la *la pau de Nogera* (doc. 119)
- Clot Saler ? de Lleida - *in cloto Salerie Ilerde* (doc. 119)
- Torre de la Vid *turrem de ipsa Vid* (doc. 134)
- Roçals *apud Roçalos* (doc. 146)
- El camp d'en Serra *loco uocato Lo camp den Serra* (doc. 162)
- Braçal d'en Clua *braçallo uocato den Clua* (doc. 162)
- La Torrella o Torroella *loco uocato La Toriela* (doc. 162)
- Los Trulls d'en Calbo *in loco nuncupato Los Truylls den Calbo* (doc. 162)
- Los Estanys *in loco uocato Los Stany* (doc. 162)
- Cluells *in loco uocato Cluells* (doc. 162)
- Lo Pedriç *uocato Lo Pedriç* (doc. 162)
- El Sas de Pinyana *loco uocato Los Sas de Pinyana* (doc. 162)
- Sot de Canícula *Soto de Canicela* (doc. 134)
- Les Solanes *quadam sorte terre sita a les Solanes termino de Alguayra* (doc. 22); Les Solanes *sito a Les Solanes* (doc. 162)
- Torre d'Espugola o d'Espigola *ad turrim de Spugola* (doc. 134)
- Pontarró *in Pontarro* (doc. 134)
- Torre de Ramon Guillem *turrem de Raymundo Guilelmi* (doc. 134)
- Torre de l'Hospital *termino Turris del Spital*, (doc. 172)
- Premses de Ramon Coc *in torculari Raymundi Coch* (doc. 171).
- Hort de Joan d'Albesa *orto Iohanni de Albesa* (doc. 134).
- Torre de Ramon Guillem *turrem de Raymundo Guilelmi de ipsa sentiz* (doc. 134)
- Torre de Pere Fadener *ipsam turrem, quam tenebat Petrus Fadener* (doc. 134)
- cases de Bernat Marta *in domibus Bernardi Marta* (doc. 40)
- cases de Pere de Puyals *in domibus Petri de Puyals* (doc. 65)

- cases de Domènec Mir *in domibus Dominici Mir* (doc. 65)
- prat d'en Jofre , *el pratis dicti Iofhre* (doc. 80)

3.9.9. Vies de Comunicació

- *in uia publica* (doc. 22, 40, 65).
- *cum calçata, que dicitur de Vilanoua* (docs. 139, 162).
- *et tornet in ipsa carrera, que exiit de ipsis Casallis et uadit ad Albesa et usque in flumine de Nogera* (doc. 134).
- *et a parte Corbins tendit per ipsa carrera uetula, que pergit per ipsum sas, sicut ipsum bracallum discurrit, qui uenit de ipsa caucada et uadit usque ad turrin de Spugola* (doc. 134).
- *et a parte Corbins tendit per ipsa carrera uetula* (doc. 134)
- *et in ipsa carrera, que pergit a Bel Forat* (doc. 134)

3.10. Els dominis santjoanistes 1301-1350: població, pesos i mesures, taxes i servituds, lleis i moneda

3.10.1. Població

Algunes dades de la població dels dominis santjoanistes, extretes dels documents del nostre aplec, que per altra banda constitueix informació inèdita i de primera mà, afegides a les de Josep Lladonosa en la seva història d'Alguaire¹⁷⁰ ens han permès corroborar la davallada demogràfica de les viles santjoanistes i de l'entorn amb les onades de pesta negra que arrasaren la regió del Segrià i previsiblement també, dels anys de baixa producció. Encara que no es preten un estudi demogràfic en profunditat, ens sembla oportú utilitzar les

---

¹⁷⁰ Vegeu *Història de la vila ...* op. cit. p. 81-83; també p. 145-146.

dades obtingudes dels anys 1319 i 1323 i contrastar-les amb les del 1359 pel que fa a Alguaire i Vilanova de Segrià i les dels anys posteriors per les mateixes viles i per la Portella i Almenar. És evident que les viles d'Alguaire i Vilanova de Segrià, a mitjans del segle XVI, encara no havien recuperat la població que tenien a les primeres dècades del segle XIV. El cas de la Portella constitueix una excepció i per les altres viles no disposem, hores d'ara, de dades suficients que permetin la comparació encara que en el cas d'Albesa ens ha permès establir, que al menys el 1359, ja després de la gran pesta negra de 1347-1348, les viles d'Albesa, Almenar i Alguaire tenien pràcticament la mateixa població i a més ens ha permès afegir una explicació raonable pel que fa quasi al mateix nombre de notaris de les viles d'Alguaire i Albesa.¹⁷¹ També ens fem ressò de la desaparició de Ratera *des del cicle pestífer de 1348 al 1380*¹⁷² o com afegeix J. Lladonosa a causa també de les pertorbacions i aldarulls del regnat de Joan II.

El quadre següent ens aporta les dades que acabem de comentar i a més de les puntualitzacions fetes afegim que tant les dades procedents del present diplomatarí com les dades que aporta en J. Lladonosa no hi són inclosos ni els frares ni les monges residents als convents, ni els capellans, ni els esclaus ni els servent ni els pelegrins, o sigui tots aquells que no tenien casa pròpia.

---

¹⁷¹ Vegeu el capítol Notaris i escriptors d'aquesta introducció.

¹⁷² Vegeu J. Lladonosa, *Història de la vila ...* op. cit., p. 146.

3.10.1.1. Població de les viles santjoanistes

Quadre 6: Població de les viles santjoanistes

	1147	1316*	1319*	1323*	1359**	1381	1497	1515	1553
Alguaire	200 (40)		1.300 (260)		545 (109)	435 (87)	510 (102)	575 (115)	635 (127)
Vilanova de Segrià				480 (96)	105 (21)		255 (51)	255 (51)	200 (40)
La Portella				70 (14)			155 (31)	155 (31)	200 (40)
Almenar					565 (113)		455 (91)	900 (180)	655 (131)
Albesa					485 (97)				
Llorac		170 (34)							
Lleida							4.115 (823)	5.880 (1.176)	5.576 (1.115)

* Dades del present aplec documental (docs. 58, 77, 100 i 101).

** Dades del cens del mateix any de Pròsper de Bofarull, citat per J. Lladonosa.

Els números entre parèntesi indiquen el nombre de caps de casa o de focs testimoniats. Els altres números sense són el resultat de multiplicar el nombre de focs per 5 (persones per foc).

3.10.1.2. Categories socials

La taula següent (quadre 7) pretén afegir informació sobre les persones testimoniades en els documents del nostre aplec, que distribuïm en el grups social pertinent al seu estatus, i jerarquia eclesiàstica i religiosa. I també, si és el cas, arribar a conclusions sobre la composició social d'Alguaire i de les viles santjoanistes del domini del monestir a la primera meitat del s. XIV. Però, la primera limitació és en la pròpia naturalesa de les dades. Són les persones testimoniades en documents o instruments notariais; i qualsevol resultat hauria de tenir en compte que:

- no totes les persones del nostres documents són habitants dels dominis santjoanistes ni tampoc estan sota el domini del monestir, encara que evidentment constitueixen una minoria. De totes maneres, és evident, que tenen a veure amb el monestir d'Alguaire o es troben en la seva esfera d'influència.
- ni tampoc estan comptabilitzats aquells habitants que no tenen casa com criats, esclaus i d'altres auxiliars.
- els camperols, emfiteutes, petits propietaris o sencillament treballadors de la terra, són els menys susceptibles de ser testimoniats en els nostres documents. Tot i així, uns documents específics ens informen dels caps de casa de les viles de Llorac,¹⁷³ d'Alguaire,¹⁷⁴ de Vilanova de Segrià,¹⁷⁵ i de la Portella,¹⁷⁶ la qual cosa ens permet obtenir dades hipotèticament més ajustades, ja que constitueixen les principals viles dels dominis santjoanistes.¹⁷⁷

---

¹⁷³ Vegeu document 58.

¹⁷⁴ Vegeu document 77.

¹⁷⁵ Vegeu document 100.

¹⁷⁶ Vegeu document 101.

¹⁷⁷ Amb tot i les consideracions fetes, un senzill càlcul, que resulti de multiplicar el nombre total d'habitants (laics, nobles, burgesos i camperols) per cinc persones per foc o casa, i afegir el nombre de religioses i religiosos, regulars i seculars (com si fossin un de sol), ens dóna un resultat, 5.227 habitants, molt per damunt de les previsions fetes en el quadre anterior (quadre 6) de les quals no tenim tampoc la informació. Caldria fer l'oportuna recerca en altres tipus de

Quadre 7: Població documentada per categories socials¹⁷⁸

	%	detall	totals
HOSPITAL*			157
Superiors de l'Hospital	5.7%	71	
Monges d'Alguaire	4.9%	61	
Frares de l'Hospital**	2.0%	25	
ECLESIASTICS: clergues seculars	6.5%	80	80
ALTRES ORDES	0.4%	5	5
NOBLES: cavallers, senyors...	4.0%	49	49
BURGESIA 'FEUDAL'			173
Procuradors i d'altres oficials	6.2%	77	
Notaris i escriptors	6.5%	80	
Mercaders, artesans i d'altres oficis	1.4%	17	
CAMPEROLS: emfiteutes i veïns	62.6%	775	775
Total persones documentades	(100%)		1238

* en referència als superiors d'Alguaire, Cervera, Europa, de la Castellania d'Amposta, del Gran Priorat de Catalunya.

** en referència a Frares i donats de l'Hospital, Frares d'Alguaire i Frares de les esglésies

documents, i ajustar el nombre de religiosos, de nobles i de 'burgesos' que no fossin habitants regulars dels dominis santjoanistes.

¹⁷⁸ Pel que fa a les dades, vegeu els llistats i relació de persones referenciades a categories socials, a Apèndixs, i el subcapítol 3.7. La comunitat masculina santjoanista ... del present treball..

Amb tot , allò que es vol destacar, del quadre 7, és la proporció significativa d'habitants dels dominis santjoanistes (i els de la seva àrea d'influència) que correspon al grup que anomenem 'burgèsia incipient o burgesia feudal', un 14 % de la població documentada i com també s'ha dit anteriorment¹⁷⁹ . A més a més de superar àmpliament al grup de nobles i senyors, i també al grup de clergues seculars, i competir amb el grup de religiosos de l'Hospital – del tot esperable en un domini santjoanista - trenca l'esquema feudal tradicional, d'una societat formada per aquells que treballen la terra – els camperols-aquells que lluiten – els nobles i cavallers – i els que resen – els religiosos regulars i seculars-. Un esquema feudal potser més propi d'una societat rural de l'alta edat mitjana que d'una societat, també bàsicament rural, de la primera meitat del s. XIV.

3.10.2 Pesos i mesures

Els experts coincideixen en dos sistemes característics al principat de Catalunya : el de la franja occidental del principat i pel sud, cap al País Valencià, d'origen àrab i el caffís, la mesura principal. L'altre, des del nord fins al Camp de Tarragona, l'Alt i Baix Camp i a Ponent , el Pallars, la Segarra i l'Anoia, les mesures d'origen romà i la mesura principal ' la carga'. Les mesures dels nostres instruments han de contemplar el sistema propi del territori i la mateixa institució a la que va destinada. Així ens caldrà distingir si una mesura concreta era la de Lleida i la seva zona d'influència, en si un subsistema, en el qual un caffís equival a 12 faneques de 9 almuds i l'almud es dividia en 3 tercerols, o és la pròpia d'una comanada hospitalera que contempla algunes variants.

Per exemple, a la comanda hospitalera d'Alguaire, els censos a pagar a la priora es comptaven de manera que 1 caffís equivalia a 12 faneques i una

---

¹⁷⁹ En *Altres formes d'explotació del patrimoni* en el subcapítol, Explotació del patrimoni.

faneca (faneca de Montsó) equivalia a 3 quartans + $\frac{1}{2}$ + 1 quarteró + $\frac{7}{12}$ + $\frac{1}{48}$ de quarteró de Barcelona en els censos gra. I a Vilanova de Segrià igual que l'anterior respecte a la priora d'Alguaire.

De totes maneres els nostres documents utilitzen termes que no sempre diferencien clarament si la mesura era la de costum a Lleida o la del monestir . Hi ha exemples que utilitzen un sistema propi.

En els documents 25 i 172 , una faneca d'ordi segons el costum, *unam fanequam ordeï pro usatico annuatim* .

En el document 81, no es distingeix quina faneca i l'equival a la mesura que sigui, *ffanecha seu mensura currebat*. No obstant, en el mateix document, en tractar-se de blat, especifica la mesura antiga de Lleida, *mensura bladii ciuitatis Ilerdensis anticha et capibreuia*.

En els anteriors documents (81 i 172) també es parla d'almucs¹⁸⁰ així llegim *sex almucos, quartam parte unius almuci, almuci ordeï* (doc. 172). I *quantitatis septem alucorum* (doc. 81); no obstant, i en el mateix document 172, tres parts d'un almud de frument *tres partes unius almodii frumenti* (doc. 172); nou cafissos, un cafis, cafissos de frument, *novem kaffia, unum kaffia, kaffia frumenti* (doc. 172). I segons la recta mesura del monestir, *ad rectam mesuram monasterii* (doc. 172)

En el document 76 es parla de gavelles, *gavelles de*.

I en el document 149, de punyera i mitgera *super iuribus pugie et multure*.

La mitgera, una mesura de gra (en alguns indrets del Segrià) i també de vi, utilitzada a Lleida i entorn. La punyera, també una mesura de gra i fruits. El document 149 però, es refereix a Conques i el seu terme,¹⁸¹ per una donació del senyor Arnau de Conques a tretze religioses de Santa Clara per a la construcció d'un monestir i el manteniment de les dites religioses.

¹⁸⁰ La paraula en el text no admet una altra lectura. No obstant es contempla la possibilitat d'una variant, en la parla, d'almud. Però aquesta interpretació es contradiu amb la paraula 'almud' de frument, del mateix document.

¹⁸¹ Actualment a la comarca de Pallars Jussà.

3.10.3. Taxes i servituds

Les taxes i impostos dels nostres documents s'anomenen genèricament, com si fossin habituals i coneguts, si menys no esperats i acceptats per les parts contractuals. Els delmes són els més habituals en els nostres documents.

- delmes, contribucions *decimis, contributionibus* (doc. 77).
- talles *tallis loci predicti de Rafals* (doc. 174).
- talles, quèsties, servituds comunals *tallies, questies, communibus et seruiciis* (doc. 171)

D'altres no habitualment esmentades en el present aplec documental:

- lleudes, passatges i mesuratges *et soluentibus lezdas, pensa et pedagogia ac iura alia assueta* (doc. 49).
- redelme *retrodecimo Algayre qui sunt de tertia mensis ianurii* (docs. 175 i 177). El redelme, un segon delme sobre una propietat ja gravada pel delme habitual. No és estrany que la primera vegada que se'ns parla de *retrodecimo* en els nostres documents sigui en dates tan tardanes del nostre període i a la vegada tan significatives, el gener i agost de l'any 1347.

3.10.4. Lleis i usatges

Tot i que ens trobem a la primera meitat del s. XIV, lluny en el temps de la prohibició expressa del rei Jaume I del dret visigot i el dret romà i canònic¹⁸², la pervivència de les lleis visigòtiques es troba en els mateixos textos dels usatges, que ja des del segle XII comencen a fixar-se per escrit. De totes maneres, en el nostre aplec documental hi ha múltiples referències, en genèric – i en alguns casos referències específiques- al dret i/o al dret comú, i al dret civil i canònic al costat, moltes vegades en sentit literal, de les referències als diferents usatges, els costums de Lleida, els usatges de Barcelona i les

¹⁸² Pragmàtica de 1243 i Constitució de Corts de 1251, vegeu J. Serrano Daura, *Senyoriu i municipi a la Catalunya Nova, segles XII-XIX*, Fundació Noguera, Barcelona 2000, vol. I., p. 141.

constitucions generals de Catalunya. Sembla tal com si les diverses referències reforcessin lleis específiques o omplissin els vuits preceptius que els mateixos usatges, ja escrits, reconeixen¹⁸³.

El següent llistat pretén destacar les diverses referències al dret dels documents del nostre aplec. Una senzilla mirada a la progressió numèrica dels següents documents, tenint en compte que el document 1, correspon al primer any del nostre període documental i l'últim document, el 178, a l'últim, ens evidencia la pervivència, referencial al menys, de les lleis citades en els nostres documents.

- Constitucions de Catalunya *Consuetudines, usaticos et constituciones ac usaticias Cathalonie Generales* (docs. 100 i 101); *ussaticas Cathalonie* (doc. 165); *consuetuds de Catalunya* (doc. 169).
- Constitucions del Concili de Tarragona *Sacri Concilii Terrachone* (docs. 34, 35, 37, 38).
- Dret canònic i civil *iuri et auxilio canonico et ciuili* (docs. 3, 26, 57, 58, 79, 158, 159); *tanquam canonica* (doc. 122)
- Dret comú *iuri comuni* (docs. 5, 137); Dret *iuri* (docs. 3, 22, 26, 27, 38, 54, 55, 65, 76, 139, 154, 157, 159, 164, 171)
- Dret hipotecari i de pignoració *iuri ypotectarum et pignorum* (docs. 26, 39, 57, 68, 79, 107, 159)
- Epístola d'Adrià *Epistula diui Adriani* (doc. 68)
- Fur d'Aragó *forum Aragonie* (doc. 165)
- Les bones costums de l'orde de l'Hospital *de bonos mores ordinis Hospitalis* (doc. 84)
- Llei del senat consultor Vel·leu *Senatus consulto Velleyano* (docs. 26, 39, 57, 58, 68, 79, 107, 139, 159, 171).
- Lleis d'homenatge i fidelitat *homagio ac fidelitate*, (doc. 165); *homagium ore et manibus comendatum* (doc. 169)

---

¹⁸³ Vegeu, a tall d'exemple, els dos últims usatges 'De legibus goticis' i 'De legibus romanis', Joan J. Busqueta Riu, *Els costums de Lleida*, Ajuntament de Lleida, 1997, p. 113-114 i 156.

- Usatges de Barcelona. *Usatiquos Barchinone* (docs. 5, 77, 80, 137, 165, 169).
- Usos i costums de Lleida (*doc. 22*) *Ilerdensis consuetudo* (docs. 22, 54, 55, 79, 80).

Del document 169, reproduïm parcialment el text relatiu a la infeudació de Vilar de Tresserres pel rei Pere, el 17 de setembre de 1345:

... eidem domino regi iuramentum fidelitatis, tactis per Eum sacrosanctis quatuor Dei euuangelis ac homagium ore et manibus comendatum, iuxta usaticos Barchinone et consuetudines Cathalonie, tanquam comiti Rossilionis et Ceritane, pro Vilare de Tres Serra iamdicto, in Ceritane situato, et hominibus et mulieribus ibidem habitantibus et habitaturis ac quarta parte decimi quod recipit in loco de palacio, et aliis omnibus, que habet infra parrochiam Sancti Andree de Vilalabent, que omnia eadem Guillamona tenet in feudum pro ipso domino rege. Et dictus dominus rex confestim inuestiuit eundem Iacobum de Vilalabent, nomine procuratorio supradicto, per traditionem unius caputii de feudis predictis, iuribus feudalibus suis saluis;... (doc. 169).

I encara un altre exemple, el 14 de desembre de 1314 (doc. 49) en el qual l'infant Alfons, fill del rei d'Aragó i comte d'Urgell rep sota la seva protecció la vila de la Portella, encara que la dita vila passarà definitivament a l'Hospital uns anys més tard, el 1323 (doc. 101) :

... Et nullus confidens de nostri gratia uel amore, audeat uel presumat ipsos seu bestiarum aut alia eorum bona capere, detinere, impedire uel etiam pignorarum, culpa, crimine uel debito alienis, nisi in ipsis essent principaliter uel fideiussionis nomine obligati nec etiam in hiis omnibus, nisi prius in eis fatica muneta fuerit de directo. Mandantes per presentem cartam nostram firmiter et districte, uniuersis et singulis officialibus et quibusdictis nostris, presentibus et futuris, quod predictum locum et uillam de ça Porteyla et homines ac feminas et eorum bestiarum, res et alia bona eorum predicta tanquam nostra perpetua manuteneant, protegant et defendant, si de mea confidunt, gratia uel amore, ipsis tamen facientibus querelantibus de eis iusticie complementum et soluentibus lezdas, pensa et pedagia ac iura alia assueta. ... (doc. 101).

I dos exemples de la prestació d'homenatge i jurament de fidelitat a la priora i al convent d'Alguaire, de part dels habitants de dues viles dels dominis santjoanistes, Llorac (doc. 58), Vilanova de Segrià (doc. 100) i la dita vila de la

Portella (doc. 101). Amb tots els casos, els habitants es declaren homes propis, solius i vassalls que presten jurament al seu senyor natural, la priora i el convent d'Alguaire.

... habitatorum Villenoue Riui Ouium Segriani, uoce Iacobi Mathei, sagionis ac preconis publici dicti loci, ad consilium congregatorum in ecclesia Sancte Marie dicti loci Villenoue, dixit et proposuit eisdem quod, cum ipsi predecessores sui fuerint et sint homines proprii, solidi et uassalli dominarum priorisse et conuentus dicti monasterii, ... nomine suo et dicti conuentus, tam presentium quam futurorum, prestarent et facerent, per se et successores suos et uniuerssitate dicti loci, presentem pariter et futuram homagium dare et dando eisdem, cum castro et uilla ac corporibus et auctoritate et deparendo et obediendo eisdem et dicto conuentui, in omnibus et per omnia, tanquam eorum domine naturali, iuxta consuetudines, usaticos et constitutiones ac usaticias Cathalonie Generales (doc. 100).

El deure de fidelitat afecta a la relació senyor-vassall en els àmbits dominical i jurisdiccional. No és tan sols que es paguin els censos deguts sinó que s'exigeix el respecte a les obligacions tributàries. Permet al senyor tenir control no tan sols dels seus dominis, també dels seus pobladors. Pot nomenar batlles i d'altres oficials per l'exercici de la seva autoritat en les poblacions dels seus dominis. Pot i deu administrar justícia i pot imposar penes pecuniàries, té la facultat de posar bans amb multes, de designar notari, d'establiment d'una nova població, d'obligar els vassalls a capbrevar i a nivell penal el dret a turmentar, el dret a tenir presó per custodiar els reus i jutjar i castigar delictes que impliquin càstigs físics i la mateixa pena de mort, el dret a aixecar forca i costell o picota entre d'altres.

En contrapartida, ha de protegir els seus vassalls i els seus béns enfront de qualsevol persona i garantir el dret i l'accès a la justícia.

A nivell econòmic faculta al senyor a establir tributs i exaccions per tota mena de serveis com forns, molins, passatges i d'altres serveis comuns. Les avantatges estrictament econòmiques són clares pel senyor jurisdiccional. Els límits es troben doncs en la pròpia voluntat del senyor, en les lleis escrites que ha d'aplicar, i la pròpia capacitat i resistència dels vassalls. La intervenció reial queda limitada quan el rei ven l'alta jurisdicció a un senyor, en el nostre

cas, a l'Hospital, i encara que el rei acostuma a reservar-se el dret a intervenir en aquelles situacions que així ho consideri primer ho ha de saber, ell o els seus oficials. L'accès i la comunicació amb els oficials i autoritats de la Cúria Reial, a la pràctica, devia quedar reservada a persones de prestigi o amb mitjans, allò del que no gaudia la gent del poble.

3.10.5 Moneda

La moneda més freqüentment utilitzada en les transaccions monetàries dels nostres documents és la de Jaca, en lliures, sous i diners i en 46 documents (docs. 3, 10, 14, 21, 22, 24, 25, 27, 28, 39, 41, 42, 51, 62, 65, 66, 72, 76, 79, 81, 83, 96, 106, 107, 122, 123, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 152, 158, 159, 162, 163, 171, 172, 177, 178).

D'altres monedes, tal com són anomenades, en els següents documents:

- Moneda d'Agramunt, *solidos Iachensium seu Acrimontensium*. (doc. 47)
- Moneda de Lleida *monete melioris Ilerde* en 4 documents (docs. 3, 27, 145, 171)
- Moneda de tern de Barcelona en 16 documents, (docs. 26, 30, 48, 52, 68, 104, 108, 109, 123, 133, 135, 140, 142, 155, 156, 176).
- Morabatins alfonsins de plata (doc. 56).

Anomenades a nivell genèric:

- Moneda en curs (doc. 49).
- Monedes d'or (doc. 76).

Bàsicament i tenint en compte la cronologia del nostres documents¹⁸⁴, es constata la lenta però progressiva alternança en l'ús de la moneda de tern barcelonesa, al llarg de la primera meitat del segle XIV. Cal destacar que si bé la casa de l'Hospital d'Alguaire, i el seu entorn directe, prefereix la moneda jaquesa en les seves transaccions comercials, els instruments de Cervera

---

¹⁸⁴ La numeració del present aplec documental de 180 documents es paral·lela a la seva cronologia, de 1301a 1350.

d'Urgell, l'Ametlla i Santa Coloma de Queralt fan servir la moneda barcelonesa de tern com també ho fa el rei i el seu entorn immediat¹⁸⁵ i/o el mateix prior de Catalunya¹⁸⁶.

Les anteriors constatacions posen en evidència la independència de funcionament de la casa d'Alguaire d'una banda i de l'altra, la implicació i voluntat reial en promocionar una moneda determinada¹⁸⁷.

---

¹⁸⁵ Per exemple, els oficials de la Cúria Reial (doc. 142).

¹⁸⁶ Vegeu document 135 del present recull.

¹⁸⁷ Vegeu el capítol de Carme Batlle 'La moneda i els mètodes comercials' a *Conèixer la Història de Catalunya. Del segle XIII al XV-vol. 2*, Editorial Vicens-Vives, Barcelona 1990, p. 71-75. Informació que coincideix amb d'altres a l'abast respecte el paper de la moneda en l'expansió de Catalunya al llarg dels segles XIII i primera meitat del XIV. Un resum sobre la mateixa qüestió a M. Aventín i J. M. Salrach, *Història medieval de Catalunya*, Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya. Proa, Barcelona, 2004, pàg. 122.

4. NOTÍCIES DEL MONESTIR DE CERVERA

Ens remetem a les notes sobre el monestir de Cervera de J. Alturo i Perucho¹⁸⁸. El 23 de juliol de 1250, l'orde santjoanista ratificà la comanda de Cervera a Marquesa de la Guàrdia i a la seva filla Gueralda, amb els castells de l'Ametlla i Llorac així com la d'Alguaire amb les viles i castells de la Portella i Ratera amb la condició de que edificuessin el monestir *apud castrum de Alguaira*.¹⁸⁹ Marquesa de la Guàrdia exercí de comanadora d'Alguaire i de Cervera, i pel que fa a Cervera, actuava com a tal, exercint les prerrogatives del càrrec, acensant propietats, rebent donats, donacions i enfrontant-se a les reclamacions com les del cavaller Bertran de la Cirera (1268), i a disputes judicials (1289) amb els paers i amb la mateixa vila de Cervera, que era de jurisdicció reial¹⁹⁰. El 1265 sembla que la comanadora i les monges del convent de Cervera però, ja es trobaven instal·lades a Alguaire encara que la construcció no estès del tot acabada.

Pel que fa a la documentació del nostre període, un document del 25 de maig de 1301 (doc. 2) ens remet al conflicte anterior per la potestat del castell de la Cirera i el litigi amb el dit cavaller Berenguer¹⁹¹ de la Cirera i també tenim notícies de que el prior d'Alguaire, Pere de les Eres, amb la priora, Agnès de Queralt i les religioses del convent, constitueixen procuradors seus a fra Pere d'Estaràs, comanador d'Alguaire i a fra Pere de Montsonís, comanador del Cervera perquè representin els interessos del convent (d'Alguaire) en el litigi amb el cavaller Berenguer o Bertran de la Cirera per a la plena potestat del castell de la Cirera.

¹⁸⁸ J. Alturo i Perucho, *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (1245-1300)*. Fundació Noguera. Barcelona, 2010, p. 96-102.

¹⁸⁹ *Ibidem*, p. 20.

¹⁹⁰ Vegeu J. Alturo i Perucho, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit. p. 96-100.

¹⁹¹ Cal destacar que en la reclamació del 1268, el nom del cavaller, segons el text del document, és Bertran mentre que en el litigi actual és clarament, Berenguer. No disposem de la informació pertinent per concloure si és un error de l'escriptura o una altra persona de la mateixa família.

El 17 de novembre de 1314, Jofre de Rocabertí, comanador de la casa de l'Espluga de Francolí, reconeix un deute, al comanador de Cervera, de 115 sous de moneda de Barcelona pel delme que s'ha de satisfer al castellà d'Amposta, Ramon d'Empúries, lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem (doc. 48). L'interès de la casa d'Alguaire pel deute, s'entén per la dependència de la Casa de Cervera a la d'Alguaire, doncs la gran permuta, entre les possessions de Cervera amb les d'Alguaire, que separà les dues institucions, no esdevingué totalment efectiva fins cinc anys més tard.

En el document 52, de 1316, és el prior de la casa de Cervera qui reconeix a un apotecari de la mateixa vila, Bartomeu Guanya, un deute pels serveis del metge Guillem de Timor a la priora d'Alguaire i per altres adquisicions al dit apotecari i un preu total de 110 sous jaquesos.

Al mateix temps, el document ens dóna constància de l'ús que en feia la casa de Cervera de mediadors o banquers com el que la casa d'Alguaire en feia de Pere de Maçanet (doc. 52).

La permuta de les possessions de Guerau d'Oluja a Alguaire i Tabac amb les possessions del Convent a Cervera d'Urgell, Llorac, Briançó, Albió i Pomar generà en el procés de transmissió i davant les autoritats i mediadors competents els documents següents: 40, 54, 56, 57, 59, 76.

Hi ha antecedents de l'intercanvi, el 1308, el mestre de l'Orde, Folc de Villaret, es constitueix en guarda i custodi de la permuta entre un lloc anomenat Vilanova de Segrià i el castell i batllia de Cervera d'Urgell. En aquesta permuta intervé tal fra Martí, que identifiquem amb Martí Peric d'Oros del mateix Orde i la priora d'Alguaire, Sibilla de Castellvell (doc. 40).

No creiem necessari reproduir allò que s'ha explicat amb detall en els documents i en l'apartat de permutes del Convent en la formació del patrimoni, tan sols destaquem aquelles dades que poden considerar-se d'interès des del punt de vista de la comanda de Cervera.

Els mediadors de l'acord són autoritats i persones principals d'ambdues parts. De part del convent, el comanador Mateu de Passanant, el prior Domènec de Rubió i fra Ramon d'Estadella; Pere d'Estaràs comanador de Cervera; i els

cavallers Jaume d'Oluja i Gombau d'Oluja de part del castlà d'Alguaire. L'acord presenta una clàusula per la qual s'estableix una multa de 1.000 morabatins d'or per aquell que s'hi oposés i una previsió, la d'una cinquena persona, el jurisperit Pere d'Espens, qui amb altres dos àrbitres poguessin, si fos el cas, sentenciar sobre aquelles qüestions que apareguessin entre ambdues parts (doc. 54).

Tres setmanes més tard, el 9 de novembre, el castellà d'Amposta, nomena procurador seu, Berenguer de la Guàrdia jurisperit de Cervera, perquè actuï amb plens poders en l'acord d'intercanvi i comparegui davant els mediadors de l'acord, al mateix temps posa com a garantia del present acord, béns mobles per valor de 1000 morabatins alfonsins de plata (doc. 56).

El 17 de novembre, Guerau d'Oluja i la seva esposa Sibil·la reconeixen a la priora i a l'Hospital l'acord subscrit (doc. 57). I el 27 de novembre, el mateix Guerau legitima, mitjançant instrument públic, la permuta feta amb Berenguer de la Guàrdia, procurador del castellà d'Amposta Martí Perich d'Oros i la priora Sibil·la de Castellvell. En aquest document apareixen anomenades, amb més detall que en documents anteriors, les possessions de l'Hospital que s'intercanvien amb les de Guerau o sigui, les de Llorac, Briançó, Albió i Pomar a Cervera d'Urgell (doc. 59).

Hi ha una permuta el 23 de febrer de 1317, protagonitzada pel comanador d'Alguaire, Mateu de Passanant, la priora i el convent juntament amb els frares de l'Hospital, Bondeu Escuder i Vicenç de Puigfel, de la qual no disposem de més informació per ser un regest molt esquemàtic (doc. 61). Fàcilment però, i amb la mateixa informació i la data del document, podem deduir que es tracta de la mateixa permuta del convent amb el castlà Guerau d'Oluja.

Qui va interposar-se a la ratificació de l'acord fou Ramon d'Empúries, prior del recentment creat priorat de Catalunya, de qui el monestir d'Alguaire en dependrà de la mateixa manera que anteriorment depenia de la castellania d'Amposta.

El 7 d'octubre de 1319, quasi tres anys més tard de la data del primer document relatiu a aquesta permuta, el dit Ramon d'Empúries (doc. 76) reconeix

l'intercanvi fet pel cavaller Guerau d'Oluja d'una part, i pel castellà d'Amposta, Martí Perich d'Oros, Sibil·la de Castellvell, priora i Mateu de Passanant, comanador també d'Alguaire sobre les possessions de Guerau a Alguaire i de Tabac amb les possessions de Llorac i de Cervera d'Urgell del convent.

L'acord d'intercanvi va durar pràcticament tres mesos, d'octubre a desembre del 1316, però la ratificació per part del prior de Catalunya no va ser fins el 7 d'octubre de 1319. A més el prior va imposar condicions i requeriments econòmics, una d'elles fou el pagament de 40 monedes d'or pels rèdits i fruits de cinc anys de la batllia de Cervera, encara que renuncià a procedir contra la priora i el convent però no contra el castlà Guerau d'Oluja. No obstant la voluntat del mateix convent i monestir d'Alguaire es manifestà en concentrar el seu domini territorial a l'entorn del seu monestir. (el d'Alguaire) No és difícil imaginar que la distància entre Alguaire i Cervera fos una de les raons principals per aquest intercanvi. Un territori concentrat havia de facilitar-ne l'explotació en tots els sentits.

A partir d'aquesta data, la de 1319, no disposem de documents sobre Cervera a excepció d'un document de l'any 1323, en l'acte de prestació d'homenatge i jurament de fidelitat dels homes de Vilanova de Segrià a la priora Sibil·la de Castellvell, on es diu textualment *ipsi predecessores sui fuerint et sint homines proprii, solidi et uassalli dominarum priorisse et convuentus dicti monasterii, titulo excambii seu permutationis ... de domo et baiulia suis Ceruarie Urgelie et uillis ac locis de c'Amenla ...*¹⁹²

4.1. Els superiors de la casa de Cervera

Des de la permuta de les possessions del convent a Cervera i les de Guerau d'Oluja a Alguaire - iniciada el 1308, ratificada pel castellà d'Amposta el

¹⁹² Vegeu doc. 100 del nostre aplec.

1316¹⁹³, i acceptada, tres anys més tard, pel gran prior Ramon d'Empúries el 1319 - la casa de Cervera i la d'Alguaire haurien evolucionat com a institucions separades, contràriament, com s'ha vist, a l'època anterior quan alguns comanadors d'Alguaire ho eren també de Cervera, com és el cas dels comanadors Pere de Figueres, Pere de Belltall, Jaume de Salanova, Arnau de Queralt¹⁹⁴.

Els superiors de Cervera del nostre període testimoniats en la nostra documentació, són:

- Pere de Montsonís, fra, comanador de Cervera d'Urgell el 25 de maig de 1301 (doc. 2).
- Guillem d'Arista, fra, prevere, testimoni el 1301 (doc. 3); i prior de Cervera el 23 de maig de 1303 (doc. 20).
- Bernat Valerna, fra, prior i lloctinent del comanador de Cervera, el 19 de gener de 1316 (doc. 52).
- Galceran de Passanant, fra, comanador de Cervera, el 2 de juny de 1318 (doc. 73). El 27 d'octubre de 1321 és el lloctinent del prior de Catalunya, Ramon d'Empúries (doc. 84), amb qui el convent hi tenia greus desavinences; i el 15 d'octubre de 1323, sent candidat a comanador d'Alguaire, el convent expressa la seva voluntat de no voler el dit Galceran per comanador (doc. 99). Cal trobar la raó de la queixa en la vinculació de Galceran amb el gran prior.

---

¹⁹³ No obstant la ratificació del castellà d'Amposta, Ramon d'Empúries reclamà els drets que segons afirmava, tenia en la batllia de Cervera. El procés s'allargà fins l'acord de 1319 (doc. 76), data coincident amb la creació del gran priorat de Catalunya i quan Ramon d'Empúries n'esdevé gran prior, vegeu l'apartat de plets de la present introducció.

¹⁹⁴ Vegeu J. Alturo, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit. p. 87-88.

5. CONCLUSIONS

De l'anàlisi anterior deduïm, pel que fa al període 1301 a 1350, l'increment i consolidació del patrimoni de la casa d'Alguaire de part de la comunitat femenina del convent, que acostuma a prendre la iniciativa, així com ho havia fet la comunitat masculina des del començament. En aquest sentit la comunitat femenina ha sigut plenament fidel a la missió de l'Hospital en la consecució dels seus objectius, bàsicament els d'assolir una sòlida comanda hospitalera que acomplís la missió de qualsevol altre, mantenir-se, engrandir-se i col·laborar amb els seus pagaments als òrgans central de l'Orde, per acomplir els objectius que un segle i mig abans es proposaren els fundadors de l'Orde a l'Orient mitjà, la conquesta i manteniment dels Llocs Sants recolzant la presència de les comunitats cristianes rodejades dels seus enemics ancestrals, els musulmans de Terra Santa.

Per assolir el propi objectiu, el monestir d'Alguaire promocionà l'increment del propi patrimoni, i la seva consolidació, utilitzant l'estratègia de concentració de les possessions a l'abast entorn a Alguaire. El trasllat del convent de Cervera a Alguaire i la permuta de les possessions i dominis que el convent de Marquesa de la Guàrdia tenia a Cervera per les possessions i dominis del castlà Guerau d'Oluja a Alguaire constitueix el pas decisiu en el desenvolupament del propi monestir.

Al mateix temps, l'explotació del patrimoni adquireix formes diferents:

- a través dels contractes emfitèutics, propis d'una societat feudal.
- amb l'adquisició del mer i mixt imperi i la jurisdicció civil i criminal en els seus dominis, que si bé comportà un considerable esforç econòmic pel monestir, potencià altres fons d'ingressos pel monestir encara que la dita adquisició no fou estable ni continuada.
- amb el desenvolupament de l'activitat creditícia i bancària a mans de mercaders i banquers, de part del mateix convent, per dur a terme aquelles

transaccions i adquisicions i vendes que requerien liquiditat i al mateix temps contribuïren a potenciar l'activitat 'industrial' i comercial, a diversos nivells, en els dominis santjoanistes.

En relació a la projecció exterior del convent d'Alguaire:

- consolidació de l'autoritat del convent del monestir d'Alguaire a través de les seves atribucions i competències jurídiques dins i fora del mateix Orde. Cal recordar els plets amb el prior de Catalunya, el visitador de l'Orde, i d'altres amb els cavallers i senyors del seu entorn, les demandes al mateix rei, les concessions reials de la jurisdicció civil i criminal i el mer i mixt imperi al monestir en els seus dominis santjoanistes.
- el convent i el monestir d'Alguaire esdevé visible en el seu entorn institucional. El convent es conegut en el seu veïnatge pels habitants i súbdits dels seu dominis. Recordem la implicació dels cap de casa de la vila d'Alguaire en les seves queixes contra les imposicions del prior de Catalunya així com els actes de jurament de fidelitat i prestació d'homenatge de Llorac, Vilanova de Segrià i La Portella.
- visibilitat i externalització del monestir d'Alguaire en el context de l'Orde i el seu àmbit internacional, encara que per fets i temes concrets com les demandes, les reclamacions i els greuges a les altes autoritats de l'Hospital amb la implicació dels assessors del Gran Mestre, procedents de les comandes hospitaleres de més enllà dels Pirineus, el migdia de la França actual i de la península itàlica.

A nivell intern, el del monestir:

- la comunitat femenina del convent d'Alguaire predomina sobre la comunitat masculina. No hi ha però, diferències visibles en la consecució de l'objectiu primordial del monestir, tan de part de la comunitat masculina d'Alguaire, a l'inici, com de la femenina.
- la procedència noble, d'alt estatus de les monges d'Alguaire, explica en part, la seva capacitat d'incrementar i consolidar el patrimoni del monestir amb les donacions que rebien i també la seva preeminència respecte la comunitat

masculina pel que sembla menys nombrosa i menys poderosa. I en aquest sentit, la presència de superiors de l'Orde en els documents, sembla més constitucional, per la pròpia naturalesa de l'orde hospitalera, que significativa del poder econòmic i social de la comunitat masculina, si més no en el cas d'Alguaire

- les religioses del convent es mostren geloses en l'exercici del seu poder i autoritat. La personalitat de les prioros i sotsprioros del nostre període és remarcable i sorprèn el fet que aquesta percepció sigui capaç de traspasar i comunicar-se a través d'uns instruments, en definitiva protocols notariais. Cal recordar especialment l'actuació de la sotspriora Blanca de Timor en l'afer relatiu a l'elecció de Marquesa de Ribelles i la greu desavinença que protagonitzà amb el visitador del gran mestre, Jofre Rostany, preceptor d'Agen. N'hi ha altres exemples amb relació a les anteriors prioros Agnès de Queralt i Sibilla de Castellvell.
- les mateixes característiques de la fundació del convent femení, protagonitzades per la seva fundadora i única comanadora, Marquesa de la Guàrdia, amb les quantioses donacions de part de la mateixa Marquesa, i de la seva filla Gualda, i els favors dels comtes-reis de Barcelona, dels comtes d'Urgell i dels senyors del territori feren del convent femení d'Alguaire una entitat rica i poderosa, ja des dels seus inicis. I expliquen la primacia del convent, que es mostra amb l'autoritat que exerceixen sobre el mateix comanador i sobre els batlles i síndics i d'altres oficials dels dominis santjoanistes.
- respecte a l'organització i funcionament del convent constatem l'existència d'eines d'auto-regulació per no sobrepassar, si menys no en els documents, *el numerus clausus* fundacional. Les eines regulatives actuaven en períodes regulars de 5 a 6 anys abans de la promulgació de les ordinacions del convent d'Alguaire de 1330; després d'aquesta data, el període és de 15 anys.
- no tenim informació concloent de la situació d'aquelles monges, que desapareixen dels documents del convent, en unes dates determinades. Apuntem a l'existència de religioses *extra vaggants*, aquelles que deixàvem

de residir en el convent, ja fos de manera permanent o temporal, però potser el que passava és que deixaven de pertànyer al capítol i de participar en les decisions referents al convent. I aquest supòsit planteja altres interrogants respecte a la seva manutenció i estatus.

- persisteixen grans interrogants respecte al govern intern del convent del nostre període. Les mateixes ordinacions de 1330, tan sols aporten algunes regulacions relatives a dormir i menjar en sales comunes, i regles més severes respecte la presència de persones alienes en les dependències de la clausura del convent. Hem de suposar que abans de les ordinacions de 1330, les religioses gaudien de més llibertat i independència.
- tampoc hi ha una resposta clara respecte a la indefinició entre la propietat individual i la propietat comunitària de les religioses del convent. Es creu que a la mort de les monges, les propietats adquirides a títol individual passaven, la totalitat o en part, a mans del convent i a l'Orde. La indefinició entre propietat comunitària i la individual és també una característica de la societat feudal.

En les relacions entre les comunitats masculines i femenines de l'Orde, les actituds i actuacions de les altes autoritats masculines de l'Orde es mostren en una doble vessant respecte al convent femení d'Alguaire, el de protecció, d'una banda, i el de limitació de la seva autonomia, a nivell individual i col·lectiu, per altra. Si hi havia situacions conflictives o desacords, es resolien demanant la intervenció del gran mestre de l'Orde o del mateix rei. I no obstant les ordinacions d'Elió de Vilanova, (1330), i les limitacions a la seva autoritat, la priora i el convent, continuaran manant, ordenant i dirigint les accions a fer, els acords a complir i tot allò pertinent als grans interessos de la comanda hospitalera d'Alguaire respecte a saldar els deutes pertinents, respecte a la competència de l'alta jurisdicció, respecte a l'obediència que els batlles els hi deuen i respecte a totes aquelles accions i actituds que els seus súbdits han de tenir amb la priora i el convent -que són el seu senyor natural - encara que les

ordinacions de 1330, limitin les manifestacions dels seus súbdits - la de prestació d'homenatge i jurament de fidelitat - a la priora del convent.

I en relació als dominis santjoanistes destaquem,

- que conformen una societat bàsicament rural i agrària amb un cert nivell de desenvolupament artesanal i comercial i potser també industrial – encara que no disposem de dades suficients en aquest sentit. Però cal remarcar la proporció d'habitants dedicats a oficis i activitats, que no són pròpies ni dels pagesos ni de l'estament senyorial, - que en el nostre treball anomenem burgesia incipient o 'feudal' - que compren des de noatris a gent d'oficis i a procuradors i representants d'institucions (també laics) i a banquers i mediadors, que facilitaven les transaccions econòmiques de les institucions o de les persones que representaven, i si era el cas, avançaven els diners.
- que en el cas de disputes entre viles dels dominis, els habitants o els seus representants s'adreçaven a la priora.
- que els estralls i daltabaix demogràfic de les viles santjoanistes a causa de les males anyades i les pestes de mitjan de segle, amb les dades que ens proporcionen els nostres documents i les d'altres historiadors d'Alguaire hi són constatas. Sabem doncs, que alguns llocs, com Ratera, desaparegueren, i d'altres, necessitaren dos cents anys i més per recuperar la població dels anys 1319 i 1323. I en el cas d'Alguaire no és recuperà ni en aquest període. És evident que els dominis santjoanistes d'alguaire varen patir els mateixos efectes que en altres parts del principat. No podem, però, dir exactament quan va ser i com . Els documents no ens ho diuen.
- que els habitans de les viles santjoanistes prestaven públic homenatge i jurament de fidelitat a la priora del convent d'Alguaire en qualitat de senyor natural.
- que el monestir deixà empremta en els seus dominis en relació a les mesures utilitzades pel pagament de cens. El cassis i la faneca i altres subdivisions de les mesures de gra, tenien la pròpia equivalència, diferent de les mateixes

mesures que s'utilitzaven a Lleida i a d'altres indrets de l'entorn, la qual cosa es reproduí en els segles posteriors.

- i que el monestir persistí en l'ús de la moneda de Jaca, especialment per a les pròpies transaccions i les de l'entorn, enfront de la moneda de tern barcelonesa promocionada pel propi rei Pere.

Finalment, avancem una hipòtesi que intenta respondre a la pregunta de perquè les dones de la noblesa, vídues i solteres, escollien un orde militar. Sense posar en dubte la religiositat de les protagonistes, entenem que, en escollir un orde militar, ho feien com els seus homòlegs masculins, la defensa de Terra Santa. Elles però no ho fan, no guerreigen ni serveixen en els territoris ocupats o en perill, a causa dels enemics de la religió, elles ho fan d'una altra manera, proporcionen recursos *-responsiones-* a l'organisme central del mestre de l'Orde i el Capítol general, i tan sols tenen que complir amb les expectatives de qualsevol comanda hospitalera d'occident.

Al mateix temps, en un orde militar són mestresses del seu destí, controlen la seva vida, no tenen que subordinar-se als interessos de la família amb matrimonis que poden ser o no del seu agrat, o acceptar una posició subordinada en les famílies o grups familiars d'origen. Independentment de les reflexions en aquest sentit, les religioses del convent d'Alguaire no són representatives de la dona medieval. L'estament social al que pertanyen les possibilita un rol individual i social que d'altra manera no hi tindrien accés. Dit d'una altra manera, són dones de caràcter i determinació, com les prioros i sotsprioros del convent dels nostres documents i dels anteriors- i a més a més són també dones nobles acostumades a manar i a que els demés, especialment, aquells procedents d'estatus socialment inferiors, els hi fessin cas.

Per qualsevol avenç en aquesta línia caldria contrastar la informació amb la d'altres de les religioses de l'orde de Sant Joan de Jerusalem.

6. DIPLOMATARI

Críteris de transcripci3

Els documents es presenten per ordre cronol3gic i la numeraci3 segueix el mateix ordre.

La data, d'acord amb el c3mput actual, s'expressa en anys, mesos i dies i lloc de redacci3 del document. Els documents datats entre dues dates indiquen el per3ode aproximatiu en el qual podem situar-los. En el cas d'aparents contradiccions en les datacions cronol3giques, s'ha recorregut a anotacions a peu de p3gina.

El regests resumeixen all3 que es considera important respecte els actors, els actes o fets descrits i el context i circumst3ncies rellevants, i sempre que ha esta possible, des del punt de vista del monestir.

L'*stemma* indica els originals (A), en alguns cassos el tipus de document original, i les c3pies fetes posteriorment (A, B, C, ...) aix3 com les transcripcions realitzades i publicades (a, b, c, ...), les dates i la proced3ncia o origen.

S'indica la mida del pergam3 en cent3metres, llargada per alçada, les seves caracter3stiques i l'estat de conservaci3.

S'ha transcrit la informaci3 de la nota o notes dorsals.

Per la transcripci3 del text en llat3, s'ha desenvolupat les abreviatures, s'ha regularitzat l'ús de *u/v* mantenint el signe *u* i sense fer distincions entre el so voc3lic i el de semi consonat velar, a excepci3 de les paraules en majúscula. Tampoc s'ha fet cap distinció entre la *i/j* i s'ha utilitzat el signe *i*, en tots els casos. S'han respectat les consonants dobles i les diferents grafies de la mateixa paraula en un document o en d'altres. I en aquesta i d'altres aparents inconsist3ncies s'ha recorregut a les anotacions a peu de p3gina, sempre que

s'ha considerat oportú l'aclariment. No obstant s'ha normalitzat la utilització de les majúscules i la puntuació.

Respecte els documents parcialment o totalment en català s'ha respectat al màxim el text original encara que en algunes situacions lingüístiques s'ha recorregut a l'apòstrof (') i el punt baix i/o volat, per indicar les elisions que avui no tenen representació gràfica i les aglutinacions amb la paraula anterior, per tal de facilitar la comprensió del text.

Els signes emprats:

[...] espai en blanc no reconstruït per mancances greus (forats, taques, tinta difosa, ...) del document original

< > lletres o paraules reconstruïdes hipotèticament.

\ / escrit sobre línia.

/ \ escrit sota línia.

? lectura dubtosa en situacions excepcionals

Per altres signes, símbols o marques del mateix document s'ha recorregut a les anotacions a peu de pàgina.

Apèndix 1

1299, maig, 28 . Sant Pere de Roma.

El papa Bonifaci VIII s'adreça a Hug, ardiaca de Barcelona, sagristà de Vic i jutge únic de la Seu Apostòlica, el 28 de maig de 1299¹⁹⁵ pel desacord existent sobre la potestat del castell de la Cirera i els seus termes. El papa mana actuar amb fermesa, escoltant les parts implicades i els testimonis pertinents als qui ordena convocar sota pena d'excomunió.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 18 de febrer de 1303: AMS, Caja 5 E 54, perg. n. 477.

1. Text inclòs en el document 19.

Apèndix 2

1300, juny, 10. Lleida

Jaume (II), rei d'Aragó , València i Múrcia, comte de Barcelona i vexil·lífer, almirall i capità general de la Santa Església Romana s'adreça per carta als recaptadors de la Cúria de Barcelona en la què fa saber que ha tingut notícia de què persones eclesiàstiques i religioses¹⁹⁶ no els permeten que els ingressos de les collites arribin a la Cúria i és per això que el rei, atenent a la pròpia constitució d'aquesta institució, mana que siguin els esmentats religiosos i persones eclesiàstiques els qui ho facin, si així ho demanen i sempre que es realitzi amb diligència i sense frau.

[A] Original no localitzat.

B Trasllet de 19 d'agost de 1300 : AMS, Caja 4E 53, perg. n° 228.

Mides: 245x162 mm.

Not. dors. : R 48.

Descripció: Pergamí de forma rectangular. Presenta l'angle i part del marge inferior dret rebregat i tallat, la qual cosa en dificulta la lectura dels finals de les línies 9, 10, 11 i 14.

---

¹⁹⁵ Bonifaci VIII va ser coronat papa el 23 de gener de 1295: vegeu W. Kasper *et al.*, *Diccionario enciclopédico de los papas y el papado*. Herder Editorial. Barcelona, 2003, p. 50.

¹⁹⁶ El text no diu on succeïxen els fets que explica; donat que el document es troba en la documentació de l'arxiu –AMS– i que els notaris són notaris públics de Lleida, ens inclinem a considerar-lo com d'Alguaire o d'una zona lleidetana de la seva influència.

Hoc est translatum fideliter factum quartodecimo kalendas septembris Anno Domini M^o CCC^o sumptum a quadam litera domini regis in papiro scripta cum eius dorso sigillo cereo rubeo domini regis sigillata cuius tenor talis est:

<Nos> Iacobus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie et Murcie comesque Barchinona ac Sancte Romane Ecclesie, uexillarius, ammiratus et capitaneus generalis uniuersis et singulis collectoribus collecte in celebri Curia Barchinona ordinate salutem et dilectionem: conquestione prelatorum et personarum ecclesiasticarum et religiosarum, audiuius quod uos tam ipsos quam eorum homines, fructus redditus et prouentus [...] , in quo eos percipiunt uel habent ad loca alia siue collecta, portare non permitatis, uerum cum hic in aliquo capitulo dicte curie non prohibimus ad eorum supplicationem uel dicimus et mandamus quot predictos prelatos et personas ecclesiasticas et religiosas et homines eorundem, si portare uel portari facere uoluerint fructus, redditus et prouentus suos de quocumque loco in quo eos percipiunt siue habent, ad alium non impedire; set eos hoc facere libere permitatis, cauentes cum omni¹⁹⁷ qua poteritis diligentia ut per eos uel alios fructus redditus et prouentus aliorum suis potere huiusmodi deportentur, ne dicta collecta nostra ualeat defraudari. Si quem, uero, uel si quos in fraudum nostre collecte de loco in quo [...] solui debet ad locum in quo non soluitur inueneritis, res alias uenales portare uel portari facere nisi collecta uestrum solata fuerit de [...] contra eos, secundum ipsum in capitulum dicte curie comprehensim procedatis.

Datum Ilerde III° idus iunii anno Domini M^o trescentesimo sumptum <libenter>.

Ego Berengarius Bardina, notarius publicus Ilerdensis ut testis subscribo.

Ego Guilelmus de Silua, notarius publicus Ilerdensis ut testis subscribo.

¹⁹⁷ cum omni] escrit damunt rasura, *ms.*

Ego Bonafonatus de Villa Sparsa, notarius publicus Ilerdensis, hoc transcripsi, sig(*signe*)num meum hic appositum fuit [...] infrapositum in VIII linea ubi dicitur 'cum omni'.

-1-

1301, maig, 10, Lleida.

Jaume (II) rei d'Aragó, València i Múrcia i comte de Barcelona i vexi·lifer, almirall i capità general de la Santa Església Romana, atenent als precs de la priora del convent d'Alguaire, notifica al seu fidel, Bernat de Pont, veguer i cúria de Lleida, la seva ferma decisió d'absoldre l'home, que es diu perpetrà un homicidi i és retingut pel predit batlle; així com d'absoldre els homes d'Alguaire també retinguts i el seu garant, el comanador de la casa de l'Hospital d'Alguaire.

[A] Original no localitzat.

B Trasllat del 11 de maig de 1301: AMS, Caja 4E 53, perg. 202.

Mides: 234 x 167 mm.

Not. dors.: (no és a l'abast)

Descripció: Pergamí, presenta un tall en diagonal a l'angle inferior dret que no en dificulta la lectura. I taques grans i de forma irregular i continuada al marge superior esquerre, a l'inferior i al dret, atribuïbles a l'acció de la humitat.

Hoc est translatum fideliter factum quinto¹⁹⁸ idus madii anno Domini M^o CCC^o primo sumptum a quadam carta in papiro scripta et sigillo cereo [...] domini nostris ut prima facie apparebat in eius dorso sigillata, cuius tenor talis est:

Iacobus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie, Murcie comesque Barchinone ac Sancte Romane Ecclesie uexillarius, ammiratus et capitaneus generalis dilecto suo Bernardo de Pont, uicario et curie Ilerdensi, salutem et dilectionem:

Noueritis nos ad preces uenerabilis priorisse de Algayra concessisse quod illi homines de Alguayra, qui in posse uestro sunt pro eo quod, ut dicitur, comendator domus Hospitalis de Alguayra permisit exire de

¹⁹⁸ quinto] escrit damunt rasura, *ms.*

captione, qua detinebatur, quendam hominem qui perpetraverat quoddam homicidium, absoluantur per nos incontinenti contra uobis .
Dicimus et mandamus quod, uisis presentibus, memoratos homines et fideiussionem per eos ratione predicta uel facta penitus absoluatis. Retinemus tamen nobis quod, propter huiusmodi absolutionem, non possit nobis aut iurisdictioni nostre in aliquo preiudicio generari; saluamus etiam nobis quod, ratione huius absolutionis, non intelligantur remisisse dicto comendatori aut hominibus de Alguayra petitionem, quam contra ipsos facere possumus rationibus supradictis.

Datum Ilerde sub sigillo nostro secreto, sexto idus madii anno Domini M° CCC° primo.

Ego Thomasius Bardina, notarius publicus Ilerdensis, ut testis subscribo.

Ego Dominicus de Siscario, publicus Ilerdensis notarius, subscribo ut testis.

Ego Bonafonatus de Villa Sparsa, notarius publicus Ilerdensis, sig(signe)num meum hic apposui. Hoc fuit rasum et rescriptum in prima linea ubi dicitur 'quinto'.

-2-

1301, maig, 25

Agnès de Queralt , priora d'Alguaire, amb el consens i voluntat de fra Pere de les Eres, prior de Santa Maria d'Alguaire, Saurina de Cervera sots-priora; Ermesèn d'Òdena; Berenguera d'Aguiló; Saurina de Montpaó; Guillamona de Manresa; Berenguera de Montlleó; Romia de Ponts; Romia de Salanova; Berenguera de Banyeres; Blanca de Timor; Nina de Cervera i Elvira de Biure en nom propi i de tot el convent, constitueixen llurs procuradors - fra Pere d'Estaràs, comanador d'Alguaire, i fra Pere de Montsonís, comanador de la casa de l'Hospital de Cervera d'Urgell - en el litigi contra el cavaller Berenguer de la Cirera, a causa del castell de la Cirera i de totes les qüestions i demandes que puguin haver-hi; i tria com a àrbitres els venerables fra Pere d'en Torm, comanador de la casa de l'Hospital de Barcelona,

i el guardià dels framenors de Cervera d'Urgell, o qui ocupés el seu lloc o el seu lloctinent, amb el compromís d'acceptar el laude i la pena que estableixin.

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 112.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 362r.

Mides: 282 x 232 mm

Not. dors.: T.43.

Descripció : Pergamí. Presenta rebrecs a la major part del document i un petit tall, al marge dret incidint en les últimes paraules de la cinquena línia.

Nouerint uniuersi quod nos domina Agnetis de Queralt, Dei gratia priorissa de Algayra, ex certa scientia cum testimonio huius presentis publici instrumenti in suo pleno robore ualituro de consilio et uoluntate et de assensu fratris Petri ces Heres, prioris Beate Marie de Algayra, et Saurine de Ceruaria, suptuspriorisse, et Ermessendis d'Odena et Berengarie de Aquilone et Saurine de Monte Pahono et Guillamone de Manreça et Berengarie de Monte Leone et Romie de Ponts et Romie de Salanoua et Berengarie de Banyeres et Blanque de Timor et Nine de Ceruaria et Eluire de Biure, nomine proprio nostro et totius conuentus Ilerde, constituimus, ffacimus et ordinamus certos et speciales procuratores nostros, iconomos, syndicos seu actores, uos uenerabiles ffratrem Petrum d'Estaras, comendatorem de Algayra, presentem, et ffratrem Petrum de Montsonis, comendatorem domus nostre Ceruarie Urgellis, licet absentem tanquam presentem, in causa seu negocio, que uertitur seu uerti speratur inter nos dictam dominam Agnetem de Queralt, priorissam de Algayra, et conuentum dicti loci ex una parte et Berengarium de ça Cirera, militem, ex altera, ratione castri de ça Cirera et super omnibus questionibus et demandis, quas nos possemus ffacere uel monere contra Berengarium ça Cirera uel bona eiusdem, et ad faciendum et eligendum arbitros nomine nostro et totius conuentus predicti, uidelicet uenerabiles fratrem Petrum deç Torm, comendatorem domus Hospitalis Barchinone, et guardianum fratruum minorum uel locum eius tenentem domus Ceruarie Urgellis uel qui pro tempore ffuerit guardianus dicti loci, ita quod predicti arbitri possint super predictis procedere de iure, laude, consilio ac uoluntate, sine aliquo strepitu iudicario et sine libellorum oblatione in tempore fferiato uel non fferiato, et ad firmandum

compromissum et, cum pena quam predicti arbitri et uos duxeritis eligendam uel oponendam, et omnia alia facienda, que iuste premissa et contingencia eorundem fuerint facienda, promittentes sub obligatione omnium bonorum nostrorum et dicti monasterii, que nos habebimus, ratum et firmum, quicquid per uos firmatum actum fuerit in premissis, acsi per nos personaliter esset factum; uolentes insuper releuare ab omni honore satidandi, promittentes notario infrascripto stipulanti diligenti nomine uestri, quorum interest uel interesse potest iudicatum solui cum suis clausulis uniuersis sub obligatione omnium bonorum nostrorum et dicti monasterii; et etiam uolumus et concedimus quod, si aliqua alia in predictis seu circa predicta deffecerint, ualeant, acsi specialiter hic essent posita.

Quod est actum VIII° kalendas iunii, anno Domini M^o CCC^o primo.

S+num uenerabilis domine Agnetiis de Queralt, Dei gratia priorise de Algayra; s+num fratris Petri çes Heres, prioris Beate Marie de Algayra; s+num Saurine de Ceruaria, suptuspriorisse; s+num Ermesendis d'Odena; s+num Berengarie de Aquilono; s+num Saurine de Monte Pahono; s+num Guillamone de Manreça; s+num Berengarie de Monteleone; s+num Romie de Pons; s+num Romie de Salanoua; s+num Berengarie de Bayneres; s+num Blanquee de Timor; s+num Nine de Ceruaria; s+num Eluire de Biure, predictorum, qui hoc concedimus, laudamus et ffirmamus testes ffirmarique rogamus.

S+num Bernardi de Almenar, capellani; s+num Petri de Sagarra, lapicidi manentium in Algayra, testium.

Sig(*signe*)num Bartholomei Rubey, notarius publicus Alguarie, qui hoc scripsit et clausit.

-3-

1301, juliol, 17

Agnès de Queralt, priora del monestir d'Alguaire, i fra Pere d'Estaràs, comanador del monestir d'Alguaire, amb el consentiment del prior Pere de l'Era; el vicari Bernat de la Riera; fra Nicolau d'Arbul; Saurina de Cervera, sots-priora; Saurina de Montpaó, sagristana; Sibil·la de Castellvell; Ermesèn d'Òdena; Marquesa de Rajadell; Berenguera d'Aguiló; Blanqueta de Timor; Romia de Salanova; Berenguera de Banyeres; Berenguera de Montlleó; Berenguera Boneta; Nina de Cervera; Saurina de Galanor;¹⁹⁹ Berenguera de Bosc; Elvira de Biure i totes les altres senyores del monestir reconeixen a Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta, i a altres frares de l'Hospital que en el temps del lloctinent del castellà d'Amposta, Guillem de Montsoriu, ara difunt, i la priora Sibil·la d'Oluja, també difunta, els susdits i el convent del mateix lloc, compraren a Ramon de Casserres, cavaller, la castellania i feu i tots els drets que tenia en el castell, vila i terme d'Alguaire, per la quantitat de sis mil tres-cents sous de Jaca dels quals, el propi Ramon de Casserres els en va retenir mil tres-cents. Els cinc mil sous restants van ser pagats per Guillem de Montsoriu i els Hospitalers. I així va quedar registrat pel notari de Lleida, Salvador de Baiona, en l'instrument de venda corresponent. Així doncs, la priora Agnès de Queralt i els frares i religioses predites es comprometen a retornar a Ramon de Ribelles, actual castellà d'Amposta, els susdits cinc mil sous, amb un pagament anual per Nadal de tres-cents sous i amb la garantia de la castellania, el feu i drets d'Alguaire, que foren de Ramon de Casserres, i tots els altres béns del monestir.

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 248

B Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 367r.

Mides: 540 x 297mm.

Not. dors.: R.27. ; n. 47; Seu de Alguayra ; instrumentum <constitutum> quos monasterium <Alguayra> [...].

Descripció : Pergamí mutilat, de forma rectangular. Presenta dos orificis, un en el centre incidint en la tercera línia i l'altre en el marge superior dret en les línies quarta i cinquena .

Nouerint uniuersi quod nos Agnes de Queralto, Dei gratia priorissa monasterii de Alguayra, et frater Petrus de Staras, comendator eiusdem monasterii, de

¹⁹⁹ Galanor o Ganalor en el present document. I d'altres grafies per la mateixa monja en els documents 42 i 54. S'ha optat per Galanor per coincidir amb el regest BC. Pasqual.

consilio et assensu fratris Petri ça Era, prioris; fratris Bernardi ça Riera, uicarii; fratris Nicholaii d'Arbul; Saurine de Ceruaria, subpriorisse; Saurine de Monte pauone, sacristane; Sibilie de Casteluyll, Ermesendis de Odena, Marquesie de Raiadello, Berengarie de Aquilone, Blanquete de Timor, Romie de Salanoua, Berengarie de Baynneres, Berengarie de Monte Leone, Berengarie Bonete, Nine de Ceruaria, Saurine de Ganalor, Berengarie de Boscho, Eluire de Beuiure et aliarum dominarum eiusdem monasterii, scienter, cum presenti carta, confitemur et recognoscimus in ueritate uobis uenerabili ac religioso uiro domino fratri Raimundo de Ripellis, castellano Emposte, et aliis fratribus Hospitalis, quod frater Guillemus de Montsoriu, quondam, gerens uices castellani Emposte, et domina Sibilia de Hulugia, quondam priorissa, et conuentus dicti monasterii emerunt a Raimundo de Casserris, milite, castelanium siue feudum et iura omnia que habebat in castro, uilla et terminis de Algayra et in hominib<us> et <pertinentiis> eiusdem precio sex millium et trescentorum solidorum Iachensium, de quibus retinerunt penes se, de uoluntate Raimundi de Casserris predicti, mille et trescentos solidos Iachensium, pro tertio pretii uendicionis predictae, nam <residue> ipsius tercii ipsi Raimundo de Casserris de speciale gratia dimiserunt, <pro>[...] pretii uendicionis predictae solidos quinque milia solidos Iachensium, de bonis Hospitalis Raimundo de Casserris, predicto numeratione continua persoluerunt, ut hec predicta in instrumento emptionis predictae, quod Saluator de Bayona, notarius Ilerdensis, scribi fecit, plenius continentur, et etiam pro manuleuta seu manuleutis quas dictus uices gerens castellani Emposte fecit pro soluendo dicto pretio plures usure, et de bonis Hospitalis date fuerunt ac etiam persolute; quarum pars usurarum soluta fuit de redditibus per uos seu fratres Hospitalis receptis de castlania predicta a tempore dicte emptionis citra et residuum dictarum usurarum nobis et dicto monasterio de speciali gratia manifestis. Et cum emptio supradicta facta fuerit ad opus monasterii de Alguayre predicti, oportet nos et est iustum ac congruum rationi quod quinque milia solidos predicta, que de bonis Hospitalis fuerunt, ut dictum est, persoluta soluantur et restituantur de bonis nostris seu monasterii supradicti de Alguayra uobis,

domino magistro predicto. Ideo de predictis quinque milibus solidis supradictis monete melioris Ilerde curribilis, pani et uino, renunciantes scienter exceptioni infactum et doli et conditioni sine causa, conuenimus et promittimus uobis domino magistro predicto et uestris uestri bono requirentibus persoluere fideliter, scilicet, trescentos solidos Iachensium in proximo uenturo festo Natiuitatis Domini et exeant annuatim in eodem festo trescentos solidos Iachensium, tamdiu quotisque de quinque milibus solidis predictis fuerit uobis et uestris plenarie satisfactum; pro quibus quidem quinque milibus solidis predictis uobis et uestris, ut dictum est, persoluendis, obligamus uobis dicto domino fratri Ray mundo de Ripellis, castellano Emposte, et uestris specialiter castlaniam siue feudum ac iura omnia dicti loci de Alguayra, que fuerunt Raymundi de Casserris predicti, et generaliter omnia alia bona monasteri de Alguayra predicti, mobilia et immobilia specialiter et generaliter ubique habita et habenda. Et in predictis omnibus et singulis renunciamus scienter illi iuri quod precepit quemlibet probare pecuniam a se traditam uersam fore in utilitatem ecclesie siue domus religionis et omni exceptioni doli metus et ius et ingnorantie iuris uel feci ac omni iuri tam canonice quam ciuili et omni etiam priuilegio ac constitutioni scriptis et non scriptis nobis seu dicto monasterio competentibus uel competituris contra predicta uel eorum aliquod aliqua racione.

Actum est hoc sextodecimo kalendas augusti anno Incarnacionis Cristi M^o trecentesimo primo.

S+num Agnetis de Queralto, Dei gratia priorisse monasterii de Alguayra, s+num fratris Petri d'Estaras, s+num fratris Petri ça Era, s+num fratris Bernardi ça Riera, s+num fratris Nicholay d'Arbul, s+num Saurine de Ceruaria, s+num Saurine de Monte pauone, s+num Sibilie de Casteluyll, s+num Ermessendis de Hodena, s+num Marquesie de Raiadello, s+num Berengarie de Aquilone, s+num Blanquete de Timor, s+num Romie de Salanoua, s+num Berengarie de Baynneres, s+num Berengarie de Monte Leone, s+num Berengarie Bonete, s+num Nine de Ceruaria, s+num Saurine de Galanor, s+num Berengarie de

Boscho, s+num Eluire de Beuiure, predictorum qui hoc concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Bernardi Boteri, s+num Guillemi de Arista, s+num Guillemi de Monte Accuto, s+num Bernardi deç Torm, presbitorum, testium.

Sig(*signe*)num mei Guillemi Rubei, notarii publici Ilerdensis, et etiam totius terre et iurisdictionis domini regis auctoritate eiusdem, qui hoc scripsi.

-4-

1301, agost, 19, Sant Adrià, diòcesi de Barcelona.

Dalmau, prepòsit de Manresa, s'adreça per carta al rector de l'església de Santa Coloma de Queralt pel desacord existent sobre la titularitat de la potestat del castell de la Cirera, i els seus termes, i inclou en la susdita carta una altra d'Hug, ardiaca de Barcelona, sagristà de Vic i jutge únic de la Seu Apostòlica, que a la vegada conté una butlla del papa Bonifaci VIII sobre la mateixa qüestió, en la què el papa manava actuar justament tot escoltant els testimonis pertinents que han de ser convocats sota pena d'excomunió.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 18 de febrer de 1303: AMS, Caja 5 E 54, perg. n. 477.*

1 *Text inclòs en el document núm. 19.*

-5-

1301, setembre, 21. Saragossa

En el plet suscitat entre Jaume (II), rei d'Aragó València, Múrcia, comte de Barcelona i vexil·lifer, almirall i capità general de la Santa Església Romana, d'una part i Ermengol (X), comte d'Urgell i vescomte d'Àger de l'altra, sobre el mer imperi de la Portella, i també amb fra Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta, lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital a Hispània – el qual manifestava que ja era de l'Hospital el mer i mixt imperi i tota la jurisdicció de la Portella- resolen concedir deliberadament i a perpetuïtat, en franc i lliure

alou, el mer i mixt imperi i tota la jurisdicció civil i criminal del lloc i vila de la Portella i els seus termes, a Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital i als frares del mateix Hospital, presents i futurs, com a ofrena a Déu i a Sant Joan Baptista, pels molts serveis rebuts de l'Hospital i per remei de les seves ànimes, les de llurs predecessors i perdó dels seus pecats.

Es renuncia a l'aplicació dels usatges de Barcelona, i a les normes del dret comú i així ningú, en nom del rei o del mateix comte, pugui, per qualsevol raó de dret o causa, contravenir el que s'ha concedit en aquest present instrument públic.

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 197.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 328v.

Mides: 487 x 352 mm.

Not. dors.: R. 41. ; N. 76; N. 76 (repetit). Carta com lo Rey don Jauma y lo senyor compte de Urgell donaren la jurisdicció civil et criminal del lloc dela Portella a la Orde de Sant Johan <de Jerusalem>

Descipció : Pergamí. presenta unes taques irregulars de color fosc al marge esquerre entre la sisena i setena línia. Els plecs horitzontals i verticals hi son marcats. Els plecs horitzontals dificulten la lectura. El pergamí està rebregat.

Nouerint uniuerssi quod conquestione uerteretur inter nos Iacobum, Dei gratia regem Aragonum, Valencie et Murcie comitemque Barchinone ac Sancte Romane Ecclessie uexillarium, ammiratum et capitaneum generalem, ex una parte, et nos Ermengaudum, Dei gratia comitem Urgellensem, uicecomitem Agerenssem, ex altera, super mero imperio loci de Portella siti in Segriano, qui est Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, eo quod quilibet nostrum asseret dictum merum imperium dicti loci de Portella et terminorum suorum ad se tantummodo et non ad alium spectare, et e contra uos uenerabilis frater R<aymundus> de Ripellis, castellanus Emposte ac magistri dicti Hospitalis in Ispania uicesgerens et diceretis et asseueretis dictum merum imperium et etiam mixtum et omnes iurisdiccionem in dicto loco de Portella et suis terminis ad dictum Hospitale spectare debet. Idcirco nos Iacobus, Dei gratia rex predictus et nos Ermen gaudis, Dei gratia comes, qui supra scienter et deliberata mente et ex certa sciencia, ob remedium animarum nostrarum, et predecessorum nostrorum et ob remedium peccatorum nostrorum damus, concedimus et remittimus in perpetuum iura perfecta et irreuocabili donatione, inter uiuos, pro helemosina Domino Deo et Beato Iohanni Babbaste et uobis dicto fratri R<aymundo> de

Ripellis, castellano Emposte et dicto Hospitali ac fratribus eiusdem, presentibus et futuris, per proprium liberum et francum alodium, merum et mixtum imperium ac omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem, quod et quam nos uel alter nostrum habet uel habere potest seu debet quoquomodo ratione seu causa titulo siue iure in dicto loco et uilla de Portella ac terminis iuribus et pertinentiis suis et quiquid et quantum iuris nobis uel alicui nostrum uel alicui officiali nostro uel alterius nostri competit seu competere posset quocumque modo ratione seu causa et quoquo titulo siue iure in mero et mixto imperio et qualibet iurisdictione criminali et ciuili dicti loci et uille de Portella terminorum pertinentiarum et iurium eiusdem cum omnibus et singulis nobis et nostris uel alteri nostrum pertinentibus et pertinere debentibus in premissis. Hanc autem donationem, concessionem et remissionem facimus Domino Deo et Beato Iohanni Babbiste et uobis dicto castellano et aliis fratribus eiusdem Hospitalis, presentibus et futuris, propter multa et grata seruicia, que uos et predecessores uestri exhibuerunt nobis et predecessoribus nostris et pro helemosina ob remedium anime nostre et predecessorum nostrorum de predictis omnibus et singulis, per francum alodium, pure et absolute et sine aliqua indictione et retentione et sicut melius dici et intelligi potest ad saluamentum et bonum intellectum uestri et dicti Hospitalis et fratrum eiusdem, presentium et futurorum, extrahentes omnia predicta et singula que uobis damus, concedimus, remittimus de iure dominio potestate et regalia nostra et nostrorum cuiuslibet nostrum, et eadem omnia et singula in uestri et dicti Hospitalis fratrum eiusdem, presentium et futurorum, mitimus irreuocabiliter, et a nobis et regalia nostra et cuiuslibet nostri abdicamus et eicimus et uniuersitati dicti loci, aplicando eadem uobis, concedimus, damus et remittimus in perpetuum per proprium liberum et franchum alodium ad uoluntatem uestri et dicti Hospitalis et fratrum eiusdem perpetuo, faciendum per proprium liberum et franchum alodium. Et cum hoc publico instrumento perpetuo ualituro inducimus uos et dictum Hospitale et fratres eiusdem, presentes et futuros de predictis omnibus et singulis in corporalem possessionem uel quasi. Et nichilominus, uos et dictum Hospitale et fratres

eiusdem, presentes et futuri, ex potestate auctoritate et licentia nostra et cuiuslibet nostrum possitis et possint, per uos seu uestros officiales uel per quos uolueritis uestra et eorum propria auctoritate apprehendere possessionem uel quasi predictorum et exercere potestatem meri et mixti imperii et omnes iurisdictiones ciuiles et criminales dicti loci et uille de Portella terminorum, iurium et pertinentiarum eiusdem. Et ex causa donationis, concessionis et remissionis predictae, ambo simul et quilibet nostrum in solidum cedimus uobis et dicto Hospitali et fratribus eiusdem, presentibus et futuris, perpetuo omnia loca et iura nostra, uoces, actiones reales et personales, mixtas, utiles et directas, ordinarias et extraordinarias, et alias quascumque nobis uel nostris ac alteri nostrum competentes et competituras in predictis et quolibet predictorum et contra quascumque personas et res ratione predicta, quibus locis, iuribus, uocibus et actionibus nostris predictis possitis uos et dictum Hospitale et fratres eiusdem presentes et futuros, officiales uestri et illi quos uolueritis uti, agere et experiri in iudicio et extra, defendendo et quocumque alio modo uobis et dicto Hospitali et fratribus et officialibus eiusdem placuerit, quemadmodum nos seu alter nostrum possemus ante huiusmodi donationem, concessionem et remissionem, constituendo uos et dictum Hospitale et fratres eiusdem, presentes et futuros, in predictis omnibus et singulis, dominos et procuratores tanquam in rem propriam uestri et dicti Hospitalis et fratrum eiusdem presentium et futurorum, mandantes quolibet nostrum per presens publicum instrumentum et uice epistule gerens omnibus hominibus et feminis et cuiusque legis uel conditionis sint uel fuerint habitantibus uel habitaturis in predicto loco et uilla de Portella, terminis, pertinentiis et iuribus suis quod de predictis omnibus et singulis uobis et dicto Hospitali et fratribus eiusdem presentibus et futuris et uestris officialibus et illi uel illis quem uel quos uolueritis respondeant et obediant integre atque plene, et non nobis uel alteri nostrum uel nostris officialibus uel alterius nostri uel alicui alteri nomine nostro uel alterius nostri prohibentes expresse omnibus et singulis officialibus nostris et cuiuslibet nostri, presentibus et futuris, quod in dicto loco de Portella terminis, iuribus et pertinentiis suis non utantur de cetero nec uti faciant aliquatenus mero uel

mixto imperio nec aliqua alia iurisdictione ciuili et criminali uel regalia ex aliqua ratione uel causa, mandantes insuper omnibus officialibus et subditis nostris seu cuiuslibet nostrum, quod predicta omnia et singula superius expressata uos, dictum Hospitale et fratres eiusdem, presentes et futuros, permitat absque inquietare, exercere, habere, tenere et pacifice possidere, et quod super premissis uos non molestent, inquietent siue turbent, molestari, inquietari siue turbari permitant aliqua ratione. Et ad maiorem omnium premissorum firmitatem expresse et ex certa scientia renunciamus usatico Barchinone, qui incipit “ex magnatibus ...” et cetera²⁰⁰ et iuri comuni dicenti “neminem potestatem gladii sibi remissam in alium posse transferre”²⁰¹ et alii iuri dicenti “et merum imperium non posse a principe abdicari”²⁰² et alii iuri dicenti “causas meri et mixti imperii maiores iudices exigere et eas non posse per inferiores siue pedaneos iudices terminari”²⁰³ et alii iuri dicenti “causas meri imperii non posse delegari”²⁰⁴ et omnibus aliis iuribus, usaticis, consuetudinibus seu usibus ac legi seu legibus huiusmodi donationi, concessioni, et remissioni repugnantibus quibus utique iuribus, usaticis, consuetudinibus seu usibus ac legi seu legibus superius expressatis et aliis quibuscumque, non obstantibus presentem donationem, concessionem et remissionem ex certa scientia ualere uolumus et tenere ac perpetuo gaudere, plena roboris firmitate acsi lex seu constitutio ecclesiastice super firmitate et ualore huiusmodi donationis, concessionis, et remissionis specialiter constituta. Et quod contra predicta uel aliquod premissorum, nos uel alter nostrum, conueniamus nec officiales nostros uel alterius nostri seu quoscumque alios nomine nostro uel alterius nostri contrauenire permitamus aliquo titulo, iure,

²⁰⁰ Usatge 73 (us. 93-94-95), segons *Usatges de Barcelona. El codi a mitjan segle XII*, a cura de Joan Bastardas amb la col·laboració de Teresa Gràcia, Lluïsa de Nadal i Pere Puig Ustrell. Textos i Documents, 6. Fundació Noguera, 2a. Edició. Barcelona, 1991, p. 110-112. Vegeu també Usatges, n. 93, *Usatges de Barcelona i Commemoracions de Pere Albert*, a cura de Josep Rovira i Ermengol. Els nostres clàssics. Edit. Barcino, Barcelona, 1933, p. 232.

²⁰¹ Cf. Dig.1.21.0. “De officio eius, cui mandata est iurisdicatio”, Dig. 1.21.1pr. Papinianus 1 quaest., dins *Iustiniani Augusti Digesta seu Pandecta*. Ed. Sandro Schipani, A. Giuffrè Editore, Milano 2005, p. 140.

²⁰² Ibidem

²⁰³ Ibidem.

²⁰⁴ Ibidem.

ratione uel causa uobis et aliis fratribus Hospitalis, presentibus et futuris, promittimus ac notario infrascripto pro uobis et aliis fratribus Hospitalis, presentibus et futuris et aliis, quorum interest uel interesse potest, intererit uel interesse poterit, recipienti et legitime stipulanti. Et si aliqua uerba hic deficiunt, que uobis et dicto Hospitali proficere debeant, ad premissorum firmitatem uolumus quod habeantur, acsi hic essent specialiter expressata, et, si qua sunt posita hic, que uobis seu Hospitali obstare deberent, ea pro non appositis uolumus haberi, et ea cassa esse et irrita uolumus et mandamus.

Actum Cesarauguste, XI kalendas octobris anno domini M° CCC° primo. Signum (*signe*) Iacobi, Dei gratia regis Aragonis, Valencie et Murcie comitisque Barchinone ac Sancte Romane ecclesie uexillarii, ammirati et capitanei generalis Sig(*signe*)num Ermengaudi, Dei gratia comitis Urgellensis et uicecomitis Agerenssis.

Testes sunt Petrus Ferrandi, dominus de Ixar, Gondissalbus Garssie, Gombaldus d'Entença, Iacobus Petri, Gombaldus de Monloc.

Ego Arnaldus de Morlans, auctoritate regia publicus notarius per totam terram et iurisdictionem illustrissimi domini regis Aragonis ad instanciam dicti domini castellani hoc in formam publicam redegei et meum sig(*signe*)num feci.

-6-

1301, octubre, 7, Saragossa

El rei Jaume (II) d'Aragó, València i Múrcia, comte de Barcelona i vexil·lífer, almirall i capità general de la Santa Església Romana, atenent al requeriment de Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta, ordena remetre al comanador d'Alguaire tota demanda i acció que pugui ser comesa pels seus oficials.

I pel que fa a l'evasió de l'home que, segons es diu, ha comès homicidi en el lloc de la Portella i a aquells homes que son retinguin com a hostatges així com el seu garant, el rei ordena que siguin alliberats i absolts de qualsevol obligació.

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 10 d'octubre de 1301: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 195.*

1. Text inclòs en el document següent, núm. 7

-7-

1301, octubre, 10

Pere d'Estaràs, comanador d'Alguaire de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, fa llegir públicament a Bernat de Pont, veguer i cúria de Lleida, una carta del rei Jaume (II) d'Aragó, València i Múrcia, comte de Barcelona i vexil·lífer, almirall i capità general de la Santa Església Romana, en la qual el rei ordena, atenent al requeriment de Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta, remetre al comanador d'Alguaire tota demanda i acció que pugui ser comesa pels seus oficials, i siguin alliberats tan l'home que, segons es diu, ha comès homicidi en el lloc de la Portella, com aquells retinguts com a ostatges i també el seu garant.

A *Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 195.*

Mides: 250 x 180 mm.

Not. dors. : R. 47. ; N. <56>

Descripció: Pergamí, presenta taques de color marró clar a la major part del document- la qual cosa dificulta la lectura - i rebrecs d'estructura quasi simètrica a ambdós marges inferiors, atribuïbles a les característiques de la mateixa pell del pergamí.

Nouerint uniuersi quod die marti, que fuit sexto idus octobris anno Domini M^o CCC^o primo, in presentia mei, notarii, et testium infrascriptorum frater Petrus d'Estaras, ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iehrosolomitani, comendator Algayre, presentauit, obtulit et per me, notarium infrascriptum coram Bernardo de Ponte, curi<e> et uicario Ilerdensi, legi fecit quandam literam patentem in papiro scriptam et sigillo cereo rubeo domini regis in dorso sigillatam, cuius tenor talis est:

Iacobus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie et Murcie comesque Barchinone ac Sancte Romane Ecclessie uexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, dilecto suo Bernardo de Ponte, uicario et curie Ilerdensi, salutem et dilectionem: Cum nos ad suplicationem uenerabilis et religiosi uiri fratris Raymundi de Ripellis, castellani Emposte Dei

gratia, remiserimus comendatori et habitatoribus loci de Algayre omnem actionem et demandam quam contra eos et bona sua posset proponi uel moueri per nos uel officiales nostros ratione euasionis cuiusdam hominis qui hoc micidium comiserat in loco de Portella, ut dicitur, qui quidem affugit, cum ex causa premissa dictus comendator eum retinisset, ideo uobis dicimus et mandamus firmiter et expresse quatenus, uisis presentibus, illos homines de Algayre et aliorum locorum ipsius baiulie, quos ex causa premissa in hostagio seu in captione tenetis, absoluatis, totaliter liberetis, absoluendo cayleutam et quamcumque aliam obligationem ratione premissa per eosdem comendatorem et homines uel alios eorum nomine uobis facta <m>ratione euasionis predictae; et, si qua pignora eis facta fuerunt exinde eas, absque difficultate [...] reddatis eisdem .

Datum Cesaraugustis, nonas octobris anno Domini M^o CCC^o primo, <sumptum libenter>.

Et dictus uicarius respondit et dixit, quod erat paratus obedire mandatis domini regis. Et de predictis, dictus comendator requisiiuit me, notarium infrascriptum, quod facerem sibi publicum instrumentum. < Actum est > hoc mandamus curie Ilerde, die et anno quo supra presentibus, Arnaldo Parent, Guillelmo Garsie notario Ilerdense, et [...] [...] <presentibus> ad hoc specialiter conuocatis et rogatis.

[...] <Garsie>, notarii publici Ilerdensis predicti, interfui et hoc scripsi et sig(signum)num.

1301, novembre, 5. Saragossa.

El rei Jaume (II) rei d'Aragó, València, Múrcia, i comte de Barcelona i vexil·lífer, almirall i capità general de la Santa Església Romana notifica al veguer de Lleida una qüestió de dret entre ell i el comte Ermengol (X) d'Urgell, i concedeix a Ramon de Ribelles, castellà

d'Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, i als frares del mateix Hospital, presents i futurs, la potestat d'exercir lliurament la jurisdicció civil i criminal i el mer i mixt imperi, en el lloc de la Portella.

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 4 de desembre de 1301, dilluns: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 201¹

C Trasllet del 3 de desembre de 1333: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 192²

1. Text inclòs en el document següent, núm. 9.
2. Text inclòs en el document, núm. 138.

-9-

1301, desembre, 4, dilluns

En presència de fra Bernat de Montassor, procurador general de fra Ramon de Ribelles castellà d'Amposta, i d'altres frares de l'Hospital i d'Arnau Parent, lloctinent de Bernat de Pont, veguer i cúria de Lleida, és llegida la carta segellada del rei Jaume (II) rei d'Aragó, València, Múrcia, i comte de Barcelona i vexil·lífer, almirall i capità general de la Santa Església Romana en la qual notifica al veguer de Lleida una qüestió de dret entre el rei Jaume i el comte Ermengol (X) d'Urgell, i concedeix a Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, i als frares del mateix Hospital, presents i futurs, la potestat d'exercir lliurament la jurisdicció civil i criminal i el mer i mixt imperi, en el lloc de la Portella. castellà

A Original : AMS, Caja 4E 53, perg. n. 201¹

1. Inclou document anterior, núm. 8

Mides: 280 x 178 mm

Not. Dors. : R. 42 ; N. 37 . [...] jurisdicció de la Portella

Descripció: Pergamí. Presenta rebrecs i plec verticals marcats .

Nouerint uniuerſi quod die lune, ſcilicet, pridie nonas decembris anno Incarnationis Chriſti M^o trecentesimo primo presentibus me notario et testibus infrascriptis ad hoc ſpecialiter uocatis et rogatis frater Bernardus de Montassor, procurator generalis uenerabilis fratris Raymundi de Ripellis, castellani

Emposte, et aliorum fratrum dicti Hospitalis presentauit Arnaldo Parent, tinenti locum Bernardi de Ponte uicarii et curie Ilerde pro domino rege, in domo ubi dictus curia regitur et per me notarium legi fecit quandam literam domini regis in pergamento scriptam sigillo minori eiusdem domini regis pendenti sigillatam, cuius tenor talis est:

Iacobus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie, Murcie, comesque Barchinone ac Sancte Romane ecclesie uexillarius, ammiratus et capitaneus generalis dilecto suo uicario Ilerdensi presenti et futuro, salutem et dilectionem. Super questione que uertebatur inter nos et nobilem uirum Ermengandum, comitem Urgellii, super iuredictione et mero ac mixto imperio loci de la Portela, qui est Hospitalis; Nos et eundem comitem noueritis taliter conuenisse quod nos et dictus comes omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum imperium eiusdem loci de la Portela et terminorum ac pertinentiarum eiusdem dedimus, concessimus et remissimus in perpetuum religioso uiro fratri Raymundo de Ripellis, castellano Emposte ac magistri Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani in Yspania uice gerenti, ac aliis fratribus eiusdem²⁰⁵ Hospitalis presentibus et futuris. Quare uobis dicimus et mandamus quatenus dictum Hospitale, fratres et officiales eiusdem permitatis libere exercere in predicto loco de la Portela et terminis suis omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum imperium, et super hiis nullum impedimentum faciatis eisdem nec per aliquem fieri permitatis.

Datum Caesarauguste, nonas nouembris anno Domini millesimo CCC^o primo, sumptum libenter.

Qua litera presentata et lecta, dictus Arnaldus Parent, tenens locum dicti curie, respondit et dixit quod erat paratus obedire mandatum domini regis. Et de

²⁰⁵ eiusdem] escrit damunt rasura, *ms.*

predictis omnibus, dictus frater Bernardus de Mon tassor requisivit mei notario quod de predictis facerem publicum instrumentum.

Actum est hoc die, anno et loco predictis, presentibus Arnaldo deç Payllars et Bernardo Parent, ciuibus, et Petro Clauerii, scriptore dicti curie, testibus ad hoc specialiter uocatis.

Sig(*signe*) num mei Guillelmi Rubey, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scripsi et predictis interfui die et anno predicti cum raso et rescripto in IX linea, ubi dicitur 'eiusdem'.

-10-

1302, gener, 11

Elisèn de Montcada nomena procurador a Bernat Boter, capellà, perquè reclami els 1500 sous de Jaca i els redits corresponents a la dita quantitat, que en la festa de Nadal passada, el comanador de Torres o aquell que ocupés el seu lloc, els hi hauria d'haver donat per la venda de 1.500 sous de renda, de part de l'abat i monjos de Poblet, sobre el castell de Torres; i també perquè li atorgui l'època per haver-ho pagat i pugui respondre a la protesta si la presenta el dit comanador o el seu substitut.

A Original: AAM, Alguayre. perg. n° 173.

Mides: 205 x 132 mm.

Not. dors.: Apocha. 632.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació. Presenta algunes taques rodones, marronoses, escampades per la superfície de pergamí.

Nouerint uniuersi quod nos Eligsendis de Montechano, scienter, cum presenti carta constituimus et ordinamus uos, Bernardum Boteri, capellanum nostrum, specialem procuratorem nostrum ad petendum et recipiendum a comendatore de Turribus uel eius locumtenente, millia et quingentos solidos Iacensium, quos, in proximo preterito festo Natiuitatis Domini, nobis soluere debuerint et adhuc debent, ratione emptionis, quam fecimus de millia quingentis solidis redditus, ab abbate et monachis monasterii Populeti, super castro de Turribus

supradicto et quibusdam aliis, et ad conficiendum eidem, nostro nomine, apocham de soluto et ad respondendum etiam protestacioni, si quam fecerit dictus comendator uel eius uicesgerens, ratum enim habens et firmum, seu habiture quicquid per uos actum fuerit in premissis seu etiam procuratum acsi a nobis personaliter esset gestum.

Quod est actum III idus ianuarii anno Domini MCCC trecentesimo primo.

Sig+num domine Elicsendis de Montechano supradicte, que hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

Sig+num Guillelmii Piquarii, sig+num Berengarii Nicholaii, testium.

Signum Raimundi Iohannis, notarii publici Algayre, qui hoc scripsit.

-11-

1302, abril, 29. Lleida

Ermengol (X), comte d'Urgell i vescomte d' Àger, notifica al seu fidel, el batlle d'Albesa, o al seu lloctinent present, l'acord entre el rei Jaume (II) d'Aragó i ell mateix, sobre la jurisdicció i el mer i mixt imperi del lloc de la Portella, la qual jurisdicció i imperi ja s'havia concedit a fra Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem a Hispània i als frares del mateix, presents i futurs, per tant els susdits frares podran exercir la jurisdicció, lliurament i sense cap impediment, sobre el lloc de la Portella i termes i tindran el dret de defensar-se, si és el cas.

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 205.

B Notícia: BC, Pasqual, J., vol. 1, fol. 362 v, P.40.

Mides: 270 x 153mm.

Not. dors. : R. 40. ; Not. ; [...] de la Portella [...].

Descripció : Pergamí. Presenta quatre orificis romboïdals i equidistants emmarcant una zona rectangular de 30 x 20 els quals entrellaçaven un cordó que sostenia un segell de cera pendent, a la zona inferior del centre del pergamí. Presenta les lletres quasi esvaïdes, fet atribuïble probablement a la humitat. En el dors, les lletres són esvaïdes, la qual cosa dificulta notablement la transcripció.

Ermengaudus, Dei gratia comes Urgelli ac uicecomes Agerensis, ffideli suo baiulo de Albesia uel eius locum tenenti presentis et qui pro tempore fuerit,

salutem et gratiam: Super questione que uertebatur inter illustrissimum dominum regem Iacobum, Dei gratia regem Aragonum, et nos super iurisdictione et mero ac mixto imperio loci de la Portela, qui est Hospitalis, dictum dominum regem et nos noueritis taliter conuenisse quod dictus rex et nos omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum imperium eiusdem loci de la Portella et terminorum ac pertinen tiarum eiusdem dedimus, concessimus et remissimus in perpetuis religioso uiro fratri Raimundo de Ripellis, castellano Emposte ac magistri Hospitalis Sancti Iohannis Iehrosolomitani in Ispania uices gerenti, ac aliis fratribus eiusdem Hospitalis, presentibus et futuris . Quare uobis dicimus et mandamus, qualiter dictum Hospitale, fratres et officiales eiusdem permittatis libere exercere in predicto loco de la Portela et terminis suis omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum et imperium, et super hiis nullum impedimentum faciatis nec per aliquem facere permitatis, immo eos super predictis manuteneatis et deffendatis .

Datum Ilerde III° kalendas madii millesimo trescentesimo secundo.

-12-

1302, abril, 29. Lleida

El comte Ermengol (X) d'Urgell de consens amb el rei Jaume (II), rei d'Aragó, acorden concedir a l'orde de l'Hospital i els frares del mateix, a perpetuïtat, l'exercici lliure i sense traves de la jurisdicció civil i criminal del lloc de la Portella i els seu termes. La dita jurisdicció ja era de l'Hospital per concessió feta a Ramon de Ribelles, castellà d' Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem a Hispània, i a tots els frares del mateix.

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 205¹

B Trasllat del mateix dia 29 d'abril del 1302: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 255.

1. Vegeu document anterior, núm. 11.

Mides: 276 x 203mm

Not. dors. : N. 19. Transumpto de la <iuris>dictio de la <Portella>. [...]

Descripció: Pergamí. Presenta un tall de perfil irregular i de forma circular, atribuïble a combustió per foc, que n' impedeix la lectura i si més no, dificulta la comprensió de les tres primeres línies. Les lletres dels dors, esvaïdes.

[...] sumptum qualiter [...] [...] <sigillo pen>denti eiusdem domini [...] [...] fideli suo baiulo de Albesia uel eius locum tenenti presenti et qui pro tempore fuerit; Super <questione que uertebatur inter> illustrissimum dominum regem Iacobum, Dei gratia regem Aragonum, et nos super iurisdictione et mero ac mixto imperio loci della Portella, qui est Hospitalis, dictum dominum regem et nos noueritis taliter conuenisse quod dominus rex et nos, omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum imperium eiusdem loci de la Portella et terminorum ac pertinentiarum eiusdem de dimus, concessimus et remisimus in perpetuum religioso uiro fratri Raymundo de Ripellis, castellano Emposte ac magistri Hospitalis Iherosolomitani in Yspanya uices gerenti, ac aliis fratribus eiusdem Hospitalis presentibus et futuris. Quare uobis dicimus et mandamus qualiter dictum Hospitale fratres et officiales eiusdem permitatis libere exercere in predicto loco de la Portella et terminis suis omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mix tum imperium, et super hiis nullum impedimentum faciatis eisdem nec per aliquem fieri permitatis, immo eos super predictis manuteneatis et defendatis.

Datum Ilerde III° kalendas madii Anno Domini millesimo trescentesimo secundo.

Ego Iordanus Gualdi, notarius publicus Ilerdenses, hic me pro teste subscribo.

Ego Arnaldus de Podio, publicus Ilerdenses notarius, hic me pro teste subscribo.

Sig+num mei Pet<ri Orti>ni, Ilerde notarii et regia auctoritate publica Ilerde notarii, qui hoc translatum scribi feci ipsumque cum suo originale fideliter completum et clausi.

❖
-13-

1302, abril, 29, Albesa

*Ermengol (X), comte d' Urgell, comunica per carta al seu representant i batlle d'Albesa, Guillem de Canalda, l'acord amb el rei Jaume (II) d'Aragó per la concessió de la jurisdicció i imperi del lloc de la Portella i els seus termes a l'orde de l'Hospital, als seus frares i successors. La carta és llegida a la plaça d'Albesa en presència del comanador de la casa d'Alguaire, Pere d'Estaràs.*²⁰⁶

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 205¹.

B Trasllet del 3 de maig de 1302: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 294.

1. Vegeu documents anteriors, números 11 i 12.

Mides: 236 x 272 mm.

Not. dors. : R. 40.; n. 3 ; carta ab laqual lo compte d'Urgell [...] al castellà d'Amposta [...] lo mer i mixt imperi del lloch de la Port<ella>

Descripció: Pergamí. Presenta algunes taques i l'angle inferior esquerre rebregat.

Nouerint uniuersi quod in presentia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum V^o nonas madii anno Domini millesimo CCC^o secundo, frater Petrus d'Estaras, comendator d'Alguayra, constitutus in platea Albesie in camarerio Sancte Marie coram ianuis ecclesie eiusdem loci, obtulit ac per me notarium legi fecit G<uillmo> de Canalda, baiulo Albesie pro domino comite presenti quandam literam in pergameno cum sigillo cereo rubeo pendenti et in eodem erat sigillum domini comitis Urgellensis, tenor autem dicte litere talis est:

Ermengaundus, Dei gratia comes Urgellensis ac uicecomes Agerensis, fideli suo baiulo d'Albesia uel eius locum tenenti presenti et qui pro tempore fuerit, salutem et gratiam: Super questione que uertebatur inter

²⁰⁶ El plet aparentment resolt en aquest document, i els documents anteriors núms. 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, sobre la jurisdicció i imperi de la Portella, no va prosperar. Ens remetem a Josep Lladonosa, *Història de la vila d'Alguaire i el seu monestir santjoanista*. Alguaire, 1981. p. 76-77: "La qüestió [sc. la jurisdicció de La Portella] rebrosta durant el priorat de Sibília de Castellvell (1310-1329)".

illustrissimum dominum regem Iacobum, Dei gratia Aragonum, et nos super iurisdictione et mero ac mixto imperio loci de la Portela, qui est Hospitalis, dictum dominum regem et nos noueritis taliter conuenisse quod dictus rex et nos omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum imperium eiusdem loci de la Portela et terminorum ac pertinentiarum eiusdem dedimus, concessimus et remisimus in perpetuum religioso uiro fratri R<aymundo> de Ripellis, castellano Emposte ac magistro Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani in Yspania uices gerenti, cum aliis fratribus eiusdem Hospitalis presentibus et futuris. Quare uobis dicimus et mandamus quod dictum Hospitale fratres et officiales eiusdem, permitatis libere exercere in dicto loco de la Portela et terminis suis omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum imperium, et super hiis nullum impedimentum faciatis eisdem nec per aliquem fieri permitatis, inmo eos super predictis manuteneatis et deffendatis.

Datum Ilerde III kalendas madii anno Domini M^o CCC^o secundo.

Et dicta litera idem frater P<etrus> d'Estaras, comes predictus, mandauit de predictis per me notarium fieri publicum instrumentum, presentibus A<rnaldo> de Pinyonosa, Bernardo de Pinyonosa et Ff<ranciscus> de Rabinat presbitero, testibus ad specialiter conuocatis.

R<aymundi> Geraldi notarii Albesie, qui in presentia uenerabilis domini ieroperiti Celsone, predictis omnibus interfuit et hoc scripsit ac hoc sig(*signe*)num fecit.

❖
-14-

1302, juny, 11

Sanxa Lopeç d'Vergaiç, esposa d'Alfons de Castellnou, sobrejunter d'Ozca pel senyor rei, rep de la priora Agnès de Queralt del monestir d'Alguaire, la roba de llit 500 sous²⁰⁷ de Jaca, que havia deixat en encàrrec a la dita priora i al monestir d'Alguaire.

A Original: AAM, Alguayre, perg. n° 174

Mides: 226 x 134 mm.

Not. dors.: Apoca. 310.

Descripció: Pergamí de forma rectangular, en bon estat de conservació no obstant la lleugera taca d'humitat a la part superior central dreta.

Nouerint uniuersi quod ego Sanxa Lopeç de Vergaiç, uxor Alfonsi de Castellnou, supraiunterii Osce pro domino rege scienter, cum hoc presenti instrumento, confiteor et in ueritate recognosco uobis, reuerende ac religiose domine domine Agneti de Queralto, Dei gratia priorisse monasterii de Alguayra ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, et conuentui dominarum monasterii eiusdem et succesoribus uestris, quod uos dedistis, tradidistis, deliberastis ac etiam reddidistis mihi, et ego habui et recepi a uobis totam illam rupam siue superlectilia et omnes illos quinquacinta solidos Iachensium, que et quos, ego deposueram penes uos in dicto monasterio in comanda, unde ad totam meam uoluntatem uestri bene paccata sum et contenta, quare renuncio scienter, exceptioni non habitorum rupe et quingentorum solidorum Iachensium predictorum, et doli et infactum.

Quod est actum III idus iunii anno Domini M CCC secundo.

S+num Sanxe Lopeç predicte, que hoc concedo et firmo firmarique rogo.

S+num Guillelmi Pico presbiteri, s+num Guillelmi deç Castel laboratoris Ilerdensis, testium.

---

²⁰⁷ Al document llegim *quiquacinta* i també *quingentorum solidorum Iachensium predictorum*: la única manera d'evitar la contradicció entre 50 o 500, és la d'interpretar etimològicament *quinqüa-cinta* com una forma vulgar de 500.

Sig(*signe*)num mei Arnaldi de Artibus, scriptoris, qui sub iussione Guillelmi Fusterii, notarii publici ilerdensis, hoc scripsi.

Sig(*signe*)num mei Guillelmi Fusterii, notarii publici ilerdensis, qui hoc scribi feci et clausi.

-15-

1302,

Ramon d'Àger, cavaller i castlà a Alguaire, fa una venda a un frare de l'Hospital i a Guerau d'Oluja, vice-castlà a Alguaire

[A] *Original no localitzat.*

B *Notícia: BC, Pasqual, J., vol.1, fol. 362v, T 110, 111*

Ramon d'Ager, miles castellanus in Alguaire, [...] uen<di>bus frater Hospitalis y Gueraldus de Ulugia, subcastellanus in Alguayre, [...] de Raymundo d'Ager, **1302**, T 110. testimoni Berengario d'Ivarç, y altres **1302**. T 110. de dit Ager, y Oluja també hi ha memoria en T 111. del any **1302**.

-16-

1303, gener, 13, dissabte.

Agramunt, procurador d'Estadella i de Guerau d'Oluja, castlà d' Alguaire, amb Bernat Manc, veguer també a Alguaire; Pere Ramon d'Àger, Pere d'Estaràs comanador del convent d'Alguaire; i molts altres, es constitueix en sessió pública a Alguaire, per a la concessió de la potestat del feu d'Alguaire. El predit Agramunt, en nom de Guerau d' Oluja, tramet la potestat del feu d'Alguaire a Bernat Manc, qui la rep en nom de Ramón d' Àger, qui a la vegada, l'havia reclamada a Guerau d'Oluja. Bernat Manc en nom de Ramon d' Àger, la tramet al comanador fra Pere d' Estaràs, que la dóna a fra Nicolau d'Arbul, qui la rep en nom de l'Hospital.

Hom descriu, en detall, el lliurament de la potestat del feu d'Alguaire i els personatges involucrats en el fet.

A Original . AMS, Caja 4E 53, perg. n. 210

Mides: 260 x 223 mm

Not. dors. : R. 67; N. 6. Carta del feu d'en Oluga. [...]

Descripció: Pergamí. Presenta taques de color marronenc clar i una taca al quadrant central inferior, així com un rebrec en el angle inferior dret. Els plecs són ben marcats.

Nouerint uniuersi quod in presentia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter conuocatorum die sabati, que fuit idus ianuarii anno Domini M^o CCC^o II Agrimons, procurator d'Estadella et procurator Geraldi de Ulugia castellani de Algayra constitutus apud Algariam, presentibus Bernardo Manch, baiulo in Algayra, Petro Raymundo d'Ager, fratre Petro d'Estaras, comendatore dicti loci et pluribus aliis, dixit et protestatus fuit Bernardo Manch, baiulo predicto, quod ipse Agrimons uice et nomine ac persona dicti Geraldi d'Ulugia daret et traderet potestatem fheudi de Algayra ipsi Bernardo Manch, baiulo in Algayra, pro dicto Raymundo d'Ager ratione feudi quod dictus Geraldus d'Ulugia habet et tenet ac possidet in Algayra et terminis eiusdem pro dicto Raymundo d'Ager rationibus quibus ipse Raymundus petierat ipsam potestatem sibi tradi per dictum Geraldum de Ulugia sub tali conditione daret et traderet sibi dictam potestatem quod a pre senti die, in quo presens scribitur, instrumentum usque ad X dies proximos continue completos redderet et restitueret ipsi procuratori uel Geraldo d'Ulugia dictam potestatem sine aliquo <pre>dicto. Et dictus Bernardus Manch, baiulus predictus dixit quod reciperet ipsam potestatem nomine uice dicti Raymundi d'Ager pro omnibus hiis, que dictus Geraldus d'Ulugia tradire tenebatur ipsi Raymundo d'Ager, et ipsa potestate recepta, erat paratus incontinenti tradere ipsam potestatem uenerabili et religioso fratri Petro d'Estaras, comendatori de Algayra, pro omnibus hiis, que ipse comendator pecierat sibi dari dictam potestatem a dicto Raymundo d'Ager. Quibus peractis, dictus Agrimons, procurator, qui supra ascendens ad castrum de Algayra, dixit Bernardo Manch, baiulo predicto: *s'ens lliure la potestat per en Gueraldich de Uluga, ut*

supradictum est. Et dictus Bernardus Manch ascendit in dicto castro, ubi dictus Agrimons erat, et egerit eum a dicto castro, dicendo sic et clamando alta uoce: *Algayra, Al gayra per <en> Ramon d'Ager* tribus uicibus, ut est moris. Postea, incontinenti, dictus Bernardus Manch dixit comendatori predicto, qui presens erat: *ascendatis et recipiatis potestatem, quod ego paratus sum enim uobis tradere et deliberare, nomine dicti Raymundi d'Ager*". Qui comendator, accedit ad castrum et dixit: *uos traditis mihi potestatem nomine Raymundo d'Ager pro omnibus hiis que ab eo quesiuui*. Et dictus baiulus dixit quod sic; et dictus comendator egerit dictum baiulum a dicto castro et dixit: *jo la reep axí*. Postea dictus comendator fecit ascendi fratrem Nicholay d'Arbulo in dicto castro, cum pendone et cum quibusdam aliis et clamauerunt alta uoce : *Algayra Algayra pel Spital*, tribus uicibus et etiam cum tubis. Et de predictis omnibus et singulis predictus Agrimons, procurator, qui supra et Bernardus Manch, baiulus predictus, et frater Petrus d'Estaras, comendator dicti loci, mandarunt inde fieri publicum instrumentum per me notarium infrascriptum.

Actum est hoc die et anno prefixis, presentibus Raymundo Nicholay et Arnaldo Rubei, paciariis de Algayra, et Simone, fratre, et Dominico d'Estadella, uicinis dicti loci.

Sig(*signe*)num Bartholomei Rubey, notarii publici Algaire, qui hoc scripsit et predictis interfuit

-17-

1303, febrer, 5, dilluns.

Pere d'Estaràs, comanador d'Alguaire, requereix i obté del castlà d'aquest lloc Ramon d'Àger, a través de Bernat Manc batlle d'aquest darrer, la potestat del castell d'Alguaire per l'Hospital per damunt de Guerau d'Oluja, que era acusat de sostreure de forma violenta un home del monestir d'Alguaire retingut pel comanador Pere d'Estaràs.

Hom descriu, en detall, el lliurament de la potestat del castell d'Alguaire al comanador de la casa d'Alguaire i en aquest document és Vivet, fill del dit batlle Bernat Manc, qui la tramet al dit comanador.¹

[A] *Original de segon grau: no localitzat.²*

B *Trasllat del 12 de març de 1304. AMS, Caja 5E 54, perg. n. 468.*

1. Text inclòs en el document núm. 23.
2. Vegeu document, núm. 16.

-18-

1303, febrer, 15, Manresa.

Fra Bernat de Vilarassa de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, constituït a Santa Coloma de Marca i el noble Pere de Queralt de l'església del mateix nom presenten a Berenguer Roqueta, que ocupa el lloc de rector de l'esmentada església, una carta segellada de Dalmau, prepòsit de Manresa. La carta de Dalmau en conté una d'Hug, ardiaca de Barcelona, sagristà de Vic i jutge únic de la Seu Apostòlica que aporta una butlla del papa Bonifaci (VIII) del 28 de maig de 1299, adreçada al dit Hug en la qual mana escoltar les parts implicades, convocar els testimonis pertinents sota pena d'excomunió, i decidir la potestat del castell de la Cirera i els seus termes en justícia. Les dites terres i castell són reclamades per Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem a Hispània.¹

[A] *Originals no localitzats.*

B *Trasllat del 18 de febrer de 1303: AMS, Caja 5 E 54, perg. n. 477.*

1. Text inclòs en el document següent, núm. 19.

-19-

1303, febrer, 18.

Fra Bernat de Vilarassa de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, constituït a Santa Coloma de Marca, i el noble Pere de Queralt de l'església del mateix nom presenten a Berenguer Roqueta, que ocupa el lloc de rector de l'esmentada església, una carta segellada de Dalmau, prepòsit de Manresa. La carta de Dalmau en conté una d'Hug, ardiaca de Barcelona, sagristà de Vic i jutge únic de la Seu Apostòlica, que conté una butlla del papa Bonifaci (VIII) del 28 de maig de 1299, adreçada al dit Hug pel desacord existent sobre la potestat del castell de la Cirera i les terres conegudes amb el mateix nom. Les terres i el castell són reclamades per Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem a Hispània. La butlla del papa Bonifaci VIII mana actuar amb fermesa però escoltant les parts implicades i els testimonis pertinents, per tal de decidir justament. Al mateix temps, ordena convocar els testimonis, sota pena d'excomunió. I sota aquesta autoritat i per tal de dirimir la competència sobre la Cirera i els seus termes es convoca al cavaller Berenguer de Cervera per testimoni, essent el susdit fra Bernat de Vilagrassa qui mana al notari signant Ramon d'Alcató fer un instrument públic amb el consens del rector del mateix lloc, Berenguer Roqueta.

A Original : AMS, Caja 5 E 54, perg. n. 477.¹

1. Inclou el text dels documents anteriors, apèndix 1, i docs. 4 i 18.

Mides: 325 x 197mm.

Not. dors.: T.2. ; acte ab lo qual estan continuadas unas <llevas> de un del<e>gat apostòlic.

Descripció: Pergamí. Presenta algunes taques de color marró, bàsicament en l'angle inferior dret . Els plecs del pergamí verticals i horitzontals són visibles. Presenta un tall irregular en el plec vertical de la zona esquerra del document -línies 17 i 18- i irregularitats en el marge inferior dret atribuïbles probablement a l'acció de rosegadors.

Sit notum cunctis quod in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum frater Bernardus de Villa Rassa²⁰⁸ de ordine Sancti Iohannis Iherosolomitani, constitutus apud Sanctam Columbam

---

²⁰⁸ Possible error per Villa Grassa.

de Marcha²⁰⁹, nobilis Petri de Queralt in ecclesia eiusdem loci obtulit seu presentavit Berengario Rocheta, tenenti locum rectoris in predicta ecclesia, quandam literam papiream uenerabilis Dalmatii, Dei gratia Minorissensis prepositi, sigillatam in dorso sigillo suo solito cereo in dorso, in quo sigillo impressa est quedam immago, tenor cuius litere talis est :

“Dalmatius, Dei gratia Minorissensis prepositus, iudex subdelegatus in causa infrascripta reuerendo domino Ugone, archidiacono Barchinonensi et sacriste Vicensis, iudice unico a Sede Apostolica, delegato uenerabili et dilecto in Christo rectori ecclesie Sancte Columbe de Marcha, uicario diocesis uel eius locum tenenti, salutem et mandatis apostolicis firmiter obedire: Noueritis nos a dicto domino Ugone sub hac forma literas recipisse:

Ugo, archidiaconus Barchinonensis et sacrista Vicensis, iudex unicus a Sede Apostolica delegatus dilecto in Christo uenerabili, Dei gratia preposito Minorise, salutem et mandatis apostolicis firmiter obedire: Noueritis nos recepisse literas domini Pape sub hac forma:

Bonifacius episcopus, seruus seruorum Dei, dilecto filio sacriste ecclesie Vicensis, salutem et apostolicam benedictionem: Conquesti sunt nobis comendator et fratres capelle Emposte Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani quod Bernardus za Cirera, miles, Vicensis diocesis, super castro za Cirera, uulgariter nuncupato, nostris possessionibus et rebus aliis ad dictum Ospitale spectantibus iniuriantur eisdem. Ideo discretionem tue per apostolica scripta mandamus quatenus, partibus conuocatis, audias causam et appellationem remotam debite nihil decidas, faciens quod decreueritis per censuram ecclesiasticam firmiter

²⁰⁹ Vegeu *Els castells catalans*, v. IV, Rafael Dalmau DL, Barcelona, 1967-1979, p. 312: “L’antiga vila de Santa Coloma de la Marca més tard anomenada Santa Coloma de Queralt...”.

obseruari. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia odio uel timore subtraxerint, censura simili apellatione cesante, compellas ueritati testimonium perhabere.

Datum apud Sanctum Petrum V^o kalendas iunii pontificatus nostri anno quarto.

Quas literas uobis precipimus exhibere, uerum cum nos propriis negotiis et ecclesie nostre ocupati non possimus intendere quoad presens executioni mandati apostolici in dictis literis nobis facti, ideo actoritate apostolica, qua fungimur in hac parte, uobis comitimus uices nostras quousque duximus reuocandas, mandantes uobis actoritate eadem quatenus uocatis qui fuerint euocandi, causam ipsam audiatis, in ea fine debito determinetis, facientes quod decreueretis actoritate ipsarum literarum apostolicarum firmiter obseruari testes qui fuerint nominati, si se gratia odio uel timore subtraxerint, eadem actoritate compellatis perhibere testimonium ueritatis.

Datum apud Sanctum Adrianum, diocesis Barchinonensis, XIII° kalendas septembris anno Domini M^o CCC^o primo.

Igitur exhibitis nobis literis domini Pape predictis ad instanciam et querelam Guillemi de Ceruaria, <sedis> Minorise procuratoris, fratris R<aymundi> de Ripellis, castellani Emposte, tenentis locum magistri Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani in Spania, prenominatum Berengarium de Ceruaria, militem, legitime citauimus ad causam. Et post terminos ei tam perhemptorie quam de gratia asignatos, eo diutius expetato eius contumacia et inobedientia exigente, excomunionis, sententiam protulimus in eum dem, quapropter actoritate apostolica, qua nos fungimur in hac parte, uobis precipimus et mandamus in uirtute sancte obedientie et sub pena excomunionis, quam nunc ut extunc in uos ferimus et quam etiam uos incur<r>ere uolumus, ipso facto, nisi feceritis quod mandamus, quatinus in [...] eundem Berengarium de Ce<r>uaria militem excomunicatum a uobis, ex causa contumacie ante

dicte, singulis diebus dominicis et festiuis²¹⁰, ubi mayor ad erit populi multitudo, publice nuncietis et ipsum Berengarium ut expirantum faciatis ab aliis euitari, tantum et tamdiu donec de eius absoluteione per uestras literas uobis constet.

Datum Minorise XV° kalendas marcii anno Domini M^o CCC^o secundo Reddite signatas literas portitori uel etiam sigillatas in signum mandati fideliter adimpleti, qua lecta per dictum Berengarium Roqueta, predictus frater Bernardus de Vila Rassa²¹¹ petit a me nomine infrascripto de predicta presentatione et de omnibus predictis fieri publicum instrumentum, et nichilominus uerbotenus dixit predicto Berengari Roqueta, ut ex officio suo adimpleret mandatum sibi firmum.

Factum est hoc XII° kalendas marcii anno Domini M^o CCC^o <secundo>²¹², presentibus testibus ad hoc uocatis, Dominico Boras et Petro²¹³ Piquer et Iacobo Fferarii.

Ego Raimundus de Alcato, publicus notarius Sancte Columbe pro Bernardo Fer<r>an, rectore ecclesie eiusdem loci, hoc scribi feci et hoc modo sig(signe)num clausi.

-20-

1303, maig, 23

En el plet establert, d'una part, per la priora Agnès de Queralt del convent d' Alguaire juntament amb el comanador del mateix lloc Pere d' Estaràs, i de l'altra per Guerau d'Oluja, fill del cavaller Berenguer d'Oluja difunt, pel que fa a la potestat del feu d'Alguaire, i també pels danys que s'ha fet al dit feu i per les injúries a la priora, fra Guillem d'Arista prior de la casa de Cervera de l'Hospital i Erimany de Ponts, lloctinent del castellà d'Amposta, representant a una de les parts i Guerau d'Oluja de l'altra - sota l'arbitri de Guillem de Ponts,

²¹⁰ festiuus] ms.

²¹¹ Vegeu nota 14 del mateix document.

²¹² Lectura dubtosa en principi entre 'primo' i 'secundo', però en tractar-se d'un trasllat aquest no pot ser anterior al document a què es refereix.

²¹³ Petrus] ms.

comanador de Casp i el cavaller Galceran d'Oluja – venen a un acord. Convenen, en principi, que la priora es comprometi a la restitució del feu d'Alguaire a Guerau d'Oluja i aquest, es comprometi al pagament de 200 morabatins a la priora per les injúries rebudes de part del mateix Guerau i dels seus homes.

Una vegada acceptades les condicions bàsiques de l'acord, i després que el predit Guerau d'Oluja el firmi, s'acordà el següent: la restitució dels diners rebuts del feu d' Alguaire fins al moment; cent morabatins a Guerau d'Oluja; el perdó de les injúries fetes per en Guerau d'Oluja; l'absolució dels homes de l'Hospital i del mateix comanador; el perdó i l'absolució de tots els danys comesos per ambdues parts; l'absolució de tots aquells homes causaren danys; l'absolució d'aquells homes del dit Guerau que prestaren jurament a l'Hospital i la d'un home, Franc de Girveta, capturat i retingut pel comanador. I per últim, i per tal d'assolir la pau i la bona concòrdia entre les parts, es mana s'observin fidelment els acords presos.

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 268.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, fol. 334v, S. 11.

C Notícia: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 362r.

Mides: 600 x 348 mm.

Not. dors.: S. 11. [...] y lo manuscrit [...].

Descripció: Pergamí. És una carta per lletra partida (lletres A,B i C) . Presenta algunes taques petites i disperses en el document de color marró i d'altres de forma irregular i continuada al llarg del marge dret del document.

In Dei nomine. Cum magne dissensiones et contentiones essent inter uenerabilem et religiosam dominam Agnetem de Queralto, priorissam monasterii de Alguayre, et comendatorem ipsius monasterii et conuentum eiusdem ex una parte, et Gueraldum de Huligia, filium Berengarii de Huligia, militis, quondam, ex altera, ratione feudi de Alguayre, quod dictus Gueraldus habet, et potestatis eiusdem feudi recepte per dictum comendatorem, nomine et ratione monasterii supradicti, et dampnorum hinc inde illatorum per dictum Gueraldum et complices, ualitores seu adiutores suos domui siue monasterio de Alguayre et baiulie Ceruarie et quibusdam aliis locis et hominibus ac bonis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, et ratione et iniurarum per dictum Gueraldum, factarum seu illatarum monasterio, baiulie, locis, hominibus et bonis predictis, et super restitutionibus, que predictae partes ad inuicem facere tenerentur, et super omnibus dampnis quibus dictum Hospitale seu monasterium de Alguayra uel domina priorissa seu dictus comendator

tenerentur Gueraldo predicto, et contingentibus; supradicta tandem pro bono pacis et concordie, frater Guillemus de Arista, prior domus Hospitalis Sancti Iohannes Iherosolomitani Ceruarie, procurator dicte domine priorisse et conuentus eiusdem, et assensu ac uoluntate uenerabili et religiosi uiri fratris Eyriman de Pontibus, tenentis locum castellani Emposte, ex parte una, et dictus Gueraldus, ex altera, compromiserunt super predictis omnibus et singulis in uenerabilem et religiosum uirum fratrem Guilleum de Pontibus, comendatorem de Caspe, et Galcerandum de Hulugia, militem, sub pena ducentorum morabatinorum tanquam in arbitros arbitratos et amicabile compositos prout in compromisso inde facto lacius continetur; fuerunt etiam ex uterque parte petitiones propositae: per utrumque parte uerbotenius similiter fuit responsum ipsis petitionibus; ffuit etiam inter ipsas partes quam plurimum alteratum. Denique partes predictae super petitis responsis et prepositis hinc inde petierunt si quam feri per arbitros et arbitratos predictos. Et unde nos ffrater Guillemus de Pontibus et Galcerandum de Hulugia, arbitri arbitratos et amicabile compositos predicti, uisis et auditis petitionibus et responsionibus utriusque partis propositis²¹⁴ atque fratris et omnibus aliis que ipse partis coram nobis dicere seu proponere uoluerunt pro bono pacis et concordie et amicabile componendo inter ipsas partes, dicimus et pronunciamus iure, laude, consilio ac etiam uoluntate sub pena ducentorum morabatinorum in compromisso aposita quod dictus Gueraldus de Hulugia firmet ius in posse mei, ffratris Guillemi de Pontibus nomine et uice uenerabilis ffratris Eyriman de Pontibus tenentis locum castellani Emposte, et nomine dicte domine priorisse, pro iniuria que defore factam priorisse et comendatori de Alguayre et conuentui eiusdem, per dictum Gueraldum faciendo absentem de dicto monasterio quondam hominem nomine Ffrancium de Girieta, quem dictus comendator captum dicitur detinere; et facta dicta firma, domina priorissa predicta et comendator de Alguayre et conuentus eiusdem restituant dicto Gueraldo de Hulugia feudum de Alguayre cum redditibus et exitibus ipsius feudi, quos dicta domina priorissa seu comendator de Alguayre receperunt et habuerunt tam de

²¹⁴ propositis] repetit, *ms.*

redditibus quam de laboratione, quos et que dictus Gueraldus habet et habere decet in castro et terminis de Alguayre a tempore citra quo dictus comendator potestatem ipsius castri recepit. Item dicimus, sub eadem pena, et pronunciamus quod dicta domina priorissa et comendator de Alguayre reddant et restituant baiulo et sagione dicti Gueraldi, in loco de Alguayre, omnia ea que ab ipsis que ab aliquo ex ipsis habuerunt seu receperunt tenentibus potestatem predictam usque nunc, et quod indulgeant et absoluant ipsis baiulo et sagioni omne dampnum, malum seu uolentiam que et quam fecerunt predictis domine priorisse et comendatori de Alguayre et hominibus et rebus eorumdem. Item dicimus et pronuntiamus, sub eadem pena, quod dictus Gueraldus absoluat et deffiniat atque remitat predictis domine priorisse et comendatori et Hospitali predicto omnes illos centum morabatinos, quos ipsi habuerunt a baiulo supradicto seu a manuleuatoribus ipsius baiuli ratione pene ex eo, quia dicti manuleuatores non tornarunt ipsum baiulum in posse dicti comendatoris termino eis constituto seu assignato, prout promisserant. Item dicimus et pronuntiamus, sub eadem pena, quod dicta domina priorissa et comendator d'Alguayre et conuentus eiusdem absoluant, deffiniant et remitant ipsi Gueraldo de Hulugia omnes iniurias pro quibus eis teneretur aliqua ratione usque in presentem diem. Item dicimus et pronunciamus quod dictus Gueraldus absoluat, deffiniat, et remitat omne dampnum et malum sibi datum seu illatum per homines dicti Hospitalis et speciali fratri Petro de Staras, tunc comendatori de Alguayre, et omnibus hominibus de familia sua. Item dicimus et pronunciamus, sub dicta pena, quod omnes malefactas et omnia dampna hinc inde factas et illata usque in presentem diem sint ab uterque parte deffinite ac etiam absolute. Item dicimus et pronuntiamus quod uenerabilis frater Eyriman de Pontibus et dicta domina priorissa et comendator de Alguayre et de Ceruaria et conuentus monasterii de Alguayre absoluant, remitant atque deffiniant, dicto Geraldo et omnibus illis, qui cum ipso uel pro ipso dampnum dederint seu malefactas fecerunt seu consilium uel iuramentum prestiterunt monasterio de Alguayre et baiulie Ceruarie et hominibus et rebus eorumdem et etiam castro de Biure quidem dicti Hospitalis et homini quem ibi ceperunt et tornarunt apud

castrum de Santa Maria et ipsum redimi fecerunt omnes actiones, questiones, petitiones et demandas quas contra ipsos uel aliquem eorum per predicto possent facere uel mouere usque in presentem diem, et quod de predictis ipsi malefactores sint perpetuo absoluti liberi et immunes. Et predicta omnia et singula dicimus et pronuntiamus, pro bono pacis et concordie amicabile, componendo inter partes predictas siue laude, consilio ac etiam uoluntate, et ea omnia et singula, mandamus apertibus sub pena in conpromisso aposita inuiolabile obseruari. Item dicimus et pronuntiamus, sub dicta pena, quod de predictis fiant tot et tanta instrumenta quot nobis arbitris et arbitratoribus predictis seu Bernardo Ferrarii, rectori ecclessie de Monteleone, nomine nostro, nam super hiis eidem comitimus uices nostras super predictis iusa fuerint facienda.

Lata fuit hec sententia arbitralis X^o kalendas iunii anno domini M^o CCC^o tertio per arbitros arbitratores et amicabiles compositores predictos, presentibus dictis priore et Gueraldo d'Hulugia eam aportantibus et testibus, uidelicet Galcerando de Montepauone, milite, Bernardo de Montepauone, Guillemeno de Minorisa, filio Petri de Minorisa domini castri de Sante Domine, Poncio de Furio de Sancto Antolino, Petro Boscha, presbitero, et pluribus aliis.

Ego Guillemus Fferrari, publicus notarius auctoritate illustrissimi domini regis, creatus Ceruarie et in omnibus terris regnis et iurisdictionibus ipsius domini regis hanc sentenciam mandato arbitrorum et arbitratorum predictorum scripsi et prolatori eiusdem presens fui et hoc sig(*signe*)num feci .

-21-

1304, gener, 8

Elvireta de Biure, religiosa del monestir d'Alguaire, amb llicència d'Agnès de Queralt, priora del monestir d'Alguaire i de comú acord amb les germanes del monestir, Blanqueta de Timor i Margarita de Peramola, dóna fermament i a perpetuïtat una llàntia que cremi a l'altar de Sant Joan Baptista de l'església de Santa Maria d'Alguaire per raó i remei de la seva ànima i les

ànimes dels seus pares; quatre sous censals de Jaca que Guillem Bertran, la seva dona Ermesèn i Dolça la seva filla, tots ells habitants d'Almenar, li tributen cada any per la festa de Santa Maria de setembre, segons el contracte de venda d'una vinya en el terme d'Almenar; dotze diners censals de Jaca, que Ramon de Segarra i Dolça la seva dona, habitants d'Alguaire, li tributen separadament . De tal manera que anualment es recaptin cinc sous censals de Jaca, i es lliurin a la sagristana de l'església de Santa Maria d'Alguaire, pel manteniment de la dita llàntia.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 263

Mides: 305 x 226 mm.

Not. dors. : 15. e. Donació d'una llantia.

Descripció: Pergamí, format rectangular. Presenta nombrosos plecs verticals i rebrecs en els laterals i una vorera inferior amb petits esquinços atribuïble a l'acció de rosegadors.

Nouerint uniuerssi quod ego Eluireta de Biure, soror monasterii de Algayra, de uoluntate et speciali licentia nobilis domine Agnetis de Queralto, Dei gratia priorisse dicti loci, et asensu ac uoluntate Blanquete de Timor et Margarite de Peramola, sororum dicti monasteri, cum testimonio huius presentis publici instrumenti ob remedium anime mee et parentum meorum dono, offero, asigno et concedo in perpetuum lampade que ardet coram altare Iohannis Babtiste in ecclesia Beate Marie de Algayra ad honorem dicti et ipsius beatissimi Iohannis Babtiste, illos quatuor solidos Iachensium censuales, quos Guileylmus Bertran et eius uxor, Ermessendis, et Dulcea, eorum filia, habitatores Almenaris michi faciunt et facere ac persoluere tenentur annis singulis in festo Beate Marie mensis septembris pro quadam uinea sita in termino Almenaris prout in instrumento emptionis confrontatur. Et dono, offero ac concedo predictae lampade beatissimi Iohannis Babtiste, illos duodecim denarios Iachensium censuales, quos Raymundus de Segarra et eius uxor, Dulcea, habitatores Algayre, michi uendiderunt separatim ut, in quodam publico instrumento scripto per Bartholomeum Rubey, notarium Algayre, lacius continetur. Dans, concedens penitus et in perpetuum offerens omnes supradictos quinque solidos Iachensium censuales predictae lampade beatissimi Iohannis Babtiste cum faticha, cinquanteno, dstrictu, firmamento, emparamento et omnibus et singulis iuribus, conditionibus et pertinentiis quam, que et quas habeo in ipsis

V solidis Iachensium censualibus uel pro ipsis et contra emphiteotas predictos uel habere debeo ac possum prout melius, utilius ac plenius dici, scribi uel intelligi potest. Tali uero conditione dono et concedo dictum censuale supradicte lampade, quod sacristana ecclesie Beate Marie de Algayra uel que pro tempore fuerit, habeat et recipiat annis singulis supradictos omnes quinque solidos Iachensium censuales et eos ponat ac mitat ad opus predictae lampade ardentis in dicto loco ad honorem Dei et beatissime Virginis Marie et beatissimi Iohannis Bapstiste absque omni impedimento et contradictione mei meorumque successorum prout sue discretioni uidebitur faciendum, mandando cum hoc eodem publico instrumento emphiteotis siue censuariis prenominatis et omnibus aliis successoribus eorumdem quod predictos V solidos Iachensium censuales soluant, concedant ac soluere, concedere semper teneantur supradicte sacristane que pro tempore fuerit. Et de omnibus aliis et singulis, que michi ratione dicti censualis uel pro ipso competunt uel competere debent ac possunt supradicte sacristane respondeant et respondere teneantur prout michi facere debent ac tenentur, promittens in fide bona solempni ac legitima stipulatione interposita, quod contra predictam donationem seu concessionem nunquam ueniam nec contrauenire faciam, palam uel occulte, uerbo uel facto, nec pateor ac concessiam aliquid propter quod presens donatio seu concessio in aliquo mutari ualeat seu reuocari, imo ipsam obseruabo et obseruari penitus et in perpetuum faciam prout superius est expressum.

Quod est actum sexto idus ianuarii anno Domini M^o CCC^o tertio.

S+num domine Agnetis de Queralto, priorisse predictae; s+num Blanquete de Timor, s+num Margarite de Peramola, s+num Eluirete de Biure supradictarum, que hoc concedimus, laudamus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Simonis dels Plans, s+num Arnaldi ces Fonç, testium.

Sig(*signe*)num Raymundi Iohannis, notarii publici Algayre, qui hoc scripsit.

-22-

1304, març, 5

Ramon de Sebrà, fill de Bernat de Sebrà, ciutadà de Lleida ven a Ramon de Vilanova, unes cases, horts, corrals i terres situades a Alguaire i el seu terme per 30 lliures jaqueses. Amb el present document de venda queda establert que les dites propietats tenen els següents emfiteutes: Maria Serrada, Arnau Ferrer, Bernat Salvador, Anglesa viuda de Bernat Fahener, Boneta des Pills, Ramon Balça, Ramon de Bonansa, Ramon de Pinyana, Ferrer de Bardaxí i el seu germà Arnau de Bardaxí, Domènec Balça, Bernat Pelegrí, Ramon de n'Am i Pasqual Manc. Tots ells accepten explícitament els censos establerts per cada una d'elles, que sumen un total 54 sous jaquesos de cens a satisfer al dit comprador, Ramon de Vilanova, anualment i per la festa de la Mare de Déu d'Agost, així com el compromís d'observar els usos i costums de Lleida pel que fa a la seva condició d'emfiteutes.

Hom delimita les afrontacions de les diverses propietats.

A Original: AAM, Alguaire, n° perg. 175

Mides: 780 x 500 mm.

Not. dors.: Carta deles XXX <lliuras de Jaca> [...] a Alguayra [...] d'en R. de Vilanova . Venditio facta per Raymundum de Sebrano , ciuem Ilerdensem, Raymundo de Vilanoua, ciui Ilerdensis de 54 solidis Iaccenssibus faciendis annuatim in festo Sancte Marie Augusti supradictas <conce>ssiones, quas possident emphiteote sequentes habitantes loci de Alguayra, <uidelicet> Maria Serrada facit 3 solidos supra quasdam domos, Arnaldus Ferrarii 4 solidos supra quadam sorte terre, Bernardus Saluador 4 solidos supra quasdam domos, Anglesia , uxor, quondam, Bernardi Faener 4 solidos 6 denarios supra quadam sorte terre [...] quibusdam domibus, Boneta Despylls 2 solidos et 9 denarios supra quasdam domos, Raymundus Balça 2 solidos supra quadam sorte terre [...] ortallo Raimundus de Bonansa 5 solidos supra quibusdam domibus, Raymundus de Pinyana 9 solidos supra quibusdam domibus < et> supra quadam cumba, que dicitur dels Piyanes , Fferrarius de Bardaxi et Arnaldus de Bardaxi , frater eius , XI solidos supra quibusdam domibus [...] supra quodam <ouile>, supra quodam orto, sitis apud turrin Sancte Marie, Dominicus Balça 6 denarios [...] supra quodam ferriginallo, Bernardus Pelegrí 5 solidos supra quodam ferriginallo, Raymundus d'en Am 18 < denarios> [...] supra quadam domum [...] fuit factum presentem instrumentum [...]

Descripció: Pergamí, format clarament rectangular en el seu origen. Actualment, esquinçat en tres parts i de transcripció difícil a la part superior dreta del pergamí amb un tall en forma de quatre. No obstant, les formules repetides i l'ordre dels emfiteutes permet recuperar bona part de la informació. Algunes taques circulars ennegrides i disperses i un forat (1 x 1.5cm) a la part central dreta a l'altura de la línia 22 del text .

Nouerint uniuersi quod ego R[<]aymundus de Sebrano>, filius Bernardi de Sebrano, ciuis Ilerdensis, per me et omnes meos [...] <cum hoc> presenti publico instrumento suo pleno et firmo robore perpetuo penitus ualituro, uendo, <trado et> concedo uobis, Raymundo de <Villanoua>, [...] -ditos, de quibus Maria Serr[<]ade> [...] de Alguaira et sui faciunt et facere tenentur annuatim semper <in dicto festo Sancte> Marie Augusti, tres solidos Iachensium censuales pro quibusdam domibus sitis in dicta uilla de Alguayra, sicut affrontant ex una parte, in domibus Bernardoni Mo[<]x> [...] dicte uille de Alguayra et sui, <faciunt et fa>cere tenentur, annuatim, semper in dicto festo Sancte Marie Augusti <quatuor solidos> Iachensium censuales pro quadam sorte terre sita a les Solanes termino de Alguayra, que affrontat ex una parte, in braçallo de les Solanes et de alia, in honore Petri Bernardi [...] faciunt et facere tenentur annuatim <semper in> dicto festo Sancte Marie Augusti, quatuor solidos Iachensium censuales [...] in domibus sitis in dicta uilla de Alguayra, que affrontant ex una parte, in domibus de na Figuera et de alia, in domibus Paschasis Manch et, de duabus partibus, in uestris. Et Anglesia, <uxor>, quondam Bernardi Fahener, et sui faciunt et facere tenentur annuatim semper in festo predicto Sancte Marie Augusti, quatuor solidos et sex denarios Iachensium censuales pro quadam sorte terre sita in orta de Alguayra et pro quibus<dam domi>bus sitis in dicta uilla de Alguayra et que sors terre predicta affrontat ex una parte, in braçallo mediano et de alia, in honore Poncii de Aguilario et de alia, in honore Bernardi Pelegri et de alia, [...] alia, in domibus Castellionis Pasterius et de alia, in domibus Berengarii de Cluels et de alia, in uia. Et Boneta des Pylls et sui faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in festo predicto Sancte Marie Augusti, duos solidos et nouem denarios Iachensium censuales pro quibusdam domibus sitis in dicta uilla de Alguayra [...] Andree de Zorita et de alia, in uia publica. Et Raymundus Balza, habitator dicte uille de Alguayra, et sui faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in festo predicto Sancte Marie Augusti, duos solidos Iachensium censuales pro quodam trocio terre sito in termino de Alguayra, et pro quodam ortal sito in termino de Alguayra [...] Guillelmi Payllares et de alia, in uia publica. Et

Raymundus de Bonansa, habitator dicte uille de Alguayra, et sui faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in eodem festo Sancte Marie Augusti, quinque solidos Iachensium censuales pro quibusdam domibus sitis in dicta uilla de Alguayra, sicut affrontant ex una parte [...] <et de alia, in> uestris. Et Raymundus de Piyneana, habitator de Alguayra, et sui faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in eodem festo Sancte Marie Augusti, nouem solidos Iachensium censuales pro quibusdam domibus sitis in dicta uilla de Alguayra et pro quadam cumba, que dicitur de les Piyneanes que domus predictae affrontant ex una [...] <Ar> naldi, et cumba predicta affrontat ex una parte, in honore Dominici Rubey et de alia, in feudo dicte uille de Alguayra et de alia, in honore Dominici d'en Jouam et de alia, in honore Guillelmi de Barganuy. Et Ferrarius de Bardaxi et Arnaldus de Bardaxí, frater eius, faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in eodem festo <Sancte Marie Augusti>, [...] et pro quodam ouile sito iuxta dictam turrim et pro quodam orto sito iuxta dictas domos, affrontant autem domus predictae ex una parte, in domibus Petri de Miyllano et de alia, in domibus Arnaldi d'Alos et de alia, in uia et de alia, in domibus Guillelmi Payllares, affrontat autem, predictum ouile ex una parte, in capitemanso Bernardi de Myllano et de dua<bus partibus> [...] ortus predictus ex una parte, in honore Balagarii de Nou et de alia, in honore Iacobi Calaf et de alia, in honore filie Raymundi d'Aulet et de alia, in uia. Et Dominicus Balza et sui faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in eodem festo Sancte Marie Augusti, sex denarios Iachensium censuales pro quadam area et pro quodam ferreginallo sito iuxta dictam uillam de Alg<uayra> [...] una parte, in honore Petri Liot et de alia, in honore Dominici Pelegri et de alia, in honore Bartholomeii Nicholay. Et Bernardus Pelegri et sui faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in dicto festo Sancte Marie Augusti, quinque solidos Iachensium censuales pro quodam ferreginallo sito iuxta dictam uillam de Alguayra, sicut affrontant ex una parte in honore Dominici Rubei et de alia in uia et [...], in honore dicti Bernardi Pelegri. Et Raymundus de n'Am et sui faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in dicto festo Sancte Marie Augusti, decem et octo denarios Iachensium censuales pro quibusdam domibus

sitis in dicta uilla de Alguaira, sicut afrontant ex duabus partibus, in domibus mei, dicti uenditoris, et de alia, in domibus Dominici Manxo et de alia, in uia. Et Paschasius Manch, textor, et sui faciunt et facere tenentur, annuatim, semper in dicto festo Sancte Marie Augusti, duos solidos Iachensium censuales pro quadam domo sita in dicta uilla de Alguayra, sicut affrontat ex una parte, in uia et de alia, in domibus Bernardi Ros et de duabus partibus, in domibus dicti Paschasii. Supradictos, -inquam- quinquaginta et quatuor solidos Iachensium censuales, franchos, liberos et quietos cum toto pleno loco iure, dominio, fatica, cinquanteno, districtu, firmamento, emparamento, rationibus actionibus quem, quae et quas habeo et habere debeo in predictis domibus, honoribus et possessionibus pro quibus dictum censuale fit et contra emphiteotas predictos et suos, uendo et concedo uobis, dicto emptori et uestris et cui uel quibus uolueritis, imperpetuum, pro triginta libris Iachensium, quas omnes a uobis numerando habui et recepi, unde ad totam meam uoluntatem uestri bene pactatus sum, renunciens scienter exceptioni non numerate pecunie siue uenditionis predictae per me uobis non factae et doli et infactum. Et, si forte predicta, quae uobis uendo, ualent modo aut de cetero ualuerint amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquomodo totum illud quantuncumque sit, ex mera mea liberalitate, donationis titulo inter uiuos, dono et concedo uobis, dicto emptori et uestris, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde perpetuo penitus faciendas, sine omni uinculo et retentu, quod ibi non facio quoquomodo, renunciens scienter illi iuri, quod corrigit deceptionem ultra dimidiam iusti pretii. Et cum hoc presenti instrumento, predicta, que uobis uendo, ex omni meo meorumque iure, dominio, posse et tenedone eicio penitus et extraho et in ius, dominium, posse et tenedonem et corporalem possessionem uestri et uestrorum ea mitto et transfero de presenti ad habendum, tenendum, percipiendum, possidendum et expletandum perpetuo potenter in pace, franche, libere et quiete cum melioramentis cunctisque eorum pertinentiis per omnia loca ad dandum, uendendum, impignorandum, alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde perpetuo penitus faciendas cuicumque uolueritis, exceptis militibus et sanctis. Sicut melius et plenius dici, scribi, intelligi uel

excogitari potest saluamento uestro ac comodo et uestrorum. Et sic, ego, uenditor predictus et mei, faciemus semper uos, dictum emptorem et uestros predicta, que uobis uendo, cum omnibus suis pertinentiis, habere, tenere, percipere, possidere et expletare perpetuo potenter in pace, franche, libere et quiete. Et faciemus inde uobis et uestris semper bonam saluetatem et legitimam guarentiam et euictionem, contra omnes et singulas personas, preter potestatem terre, ante causam, in causa, post causam et extra causam, in iure et extra ius, ubique meis propriis missionibus et expensis, absque omni²¹⁵ dampno, grauamine, expensa et missione uestri et uestrorum; promittens insuper uobis, dicto emptori et uestris, firma stipulatione legitime interposita atque bona fide, quod non feci uel procuraui nec de cetero faciam, consentiam procurabo uel machinabor, uerbo uel facto, aliquid, propter quod presens uenditio impediatur uel reuocatur aut impediiri ualeat seu in aliquo reuocari. Immo, si forte, in predictis, que uobis uendo uel parte eorum uel contra uos, dictum emptorem, aut uestros, petitio aliqua uel demanda unquam fieret uel moueretur ab aliqua persona uel personis ponam me personaliter ante uos et uestros statim in inicio litis. Et recipiam inde libellum siue libellos et totum honus cause et ducam causam siue causas meis propriis missionibus et expensis tantum, siquidem et tamdiu, donec causa siue cause ille per diffinitiuam sententiam fuerint, modo debito, terminate. Remittens inde uobis et uestris, super premissis, pactum et necessitatem denuntiationis, si forte, in predictis, que uobis uendo uel parte eorum, petitio aliqua imineret. Et, si quas expensas uel missiones inde feceritis uel, alio modo, aliquod passus fueritis interesse, illa omnia uobis et uestris restituere et emendare promitto et conuenio bona fide, credendo inde uobis et uestris, solo plano et simplici uerbo, sine testibus et iuramento. Pro qua guarentia et euictione et aliis predictis, obligo uobis, dicto emptori et uestris, pro pignore uestro, omnia bona mea mobilia et immobilia, specialiter et generaliter, ubique habita et habenda, renuncians scienter in predictis illi iuri, quod precipit *emptorem primo deffendere guarentiam*²¹⁶ et consuetudini

²¹⁵ omni] repetit, *ms.*

²¹⁶ El venedor renuncia al costum o dret que pugui emparar-lo en la present transacció.

Ilerdensi, *qua cauetur ne dampna, alicui illata, restituantur*,²¹⁷ et omni alii iuri et auxilio pro me uel meis facientibus contra predictam uel eorum aliquod ullo modo. Nos, autem, Maria Serrada, Arnaldus Ferrer, Bernardus Saluador, Anglesia, uxor quondam Bernardi Fahener, Boneta des Piylls, Raymundus Balça, Raymundus de Bonansa, Raymundus de Piyneana, Ferrarius de Bardaxi et Arnaldus de Bardaxi, Dominicus Balça, Bernardus Pelegri, Raymundus de n'Am, et Paschasius Manch, emphiteote predicti, de mandato nobis facto a Raymundo de Sebrano, uenditore predicto, intramus infra manus uobis, Raymundo de Villanoua, emptori predicto de censuali predicto. Et promittimus unusquisque nostrum, sub obligatione bonorum nostrorum, soluere quantitatem censualis, quam unusquisque nostrum facere tenemur in terminis supradictis, uobis, dicto Raymundo de Villanoua, ut superius est iamdictum, cum omni pleno iure et dominio, ut superius est expressum.

Quod est actum tertio nonas marcii anno Domini millesimo trecentesimo tercio.

Sig+num Raymundi de Sebrano, uenditoris. Sig+num Marie Serrada, sig+num Arnaldi Ferrer, sig+num Bernardi Saluador, sig+num Anglesie, uxoris quondam Bernardi Fahener; sig+num Bonete des Piylls, sig+num Raymundi Balça, sig+num Raymundi de Bonansa, sig+num Raymundi de Piyneana, sig+num Ferrarii de Bardaxi, sig+num Arnaldi de Bardaxi, eius fratris; sig+num Dominici Balça, sig+num Bernardi Pelegri, sig+num Raymundi de n'Am, sig+num Paschasi Manch, emphiteotarum predictorum, qui hoc concedimus et firmamus firmarique rogamus.

²¹⁷ Les següents consuetuds de Lleida “De pignore vendendo”, p. 77; “De debitore pignorando”, p. 82; “De traditis”, p. 112; “De fideiussoribus”, p. 112 regulen les accions contractuals i els drets dels fidejussors en les transaccions comercials, *Els costums de Lleida*, Joan J. Busqueta Riu, revisió i traducció. Ajuntament de Lleida. Lleida 1997. No obstant en “De fideiussore conveniendo”, p. 90; i “De pignoribus faciendis” p. 97, l'ènfasi es troba en la llibertat de qualsevol per convenir amb un altre. Així doncs, en el present cas, és el venedor qui renuncia a qualsevol dret que garantitzi la transacció i és ell mateix qui s'obliga amb tots els seus bens. Per altra banda, la renúncia voluntària a un o més drets o consuetuds pot ser una concessió per tal d'afavorir d'altres objectius com és el cas dels privilegis que el comte d'Urgell, Ermengol X, concedeix a la ciutat de Balaguer i als mercaders vinguts de fora per a la reactivació mercantil de la dita ciutat, citat per Dolors Domingo *Pergamins de Privilegis de la ciutat de Balaguer*, Universitat de Lleida, Lleida 2002, p. 116.

Sig+num Laurencii Reyg, sig+num Raymundi Aladrell, mercatorum Ilerdensium, testium, firmamenti et concessionis Raymundi de Sebrano, uenditoris predicti.

Sig+num Raymundi d'en Iouan, clerici, habitatoris de Alguayra, sig+num Raymundeti ça Mora, filii quodam Petri ça Mora, ciuis Ilerdensis; testium concessionum Marie Serrade, Arnaldi Ferrer, Bernardi Saluador, Anglesie, uxoris quondam Bernardi Fahener; Bonete des Piylls, Raymundi Balça, Raymundi de Bonansa, Raymundi de Piyneana, Ferrarii de Bardaxi, Arnaldi de Bardaxi, eius fratris; Dominici Balça, Bernardi Pelegri, Raymundi de n'Am et Paschasis Manch, emphiteotarum predictorum.

Sig(*signe*)num Simonis de Turribus, notarii publici Ilerdensis, qui hoc instrumentum scribi fecit et clausit et in rasum et emendatum, in VI linea, ubi dicitur, 'et nouem denarios' et in XII linea, ubi dicitur, 'iuxta' et in XXVIII linea, ubi dicitur, 'Fferrarii'.

-23-

1304, març, 12

Pere d'Estaràs, comanador d'Alguaire, requereix i obté del castlà d'aquest lloc Ramon d'Àger, a través de Bernat Manc batlle d'aquest darrer, la potestat del castell d'Alguaire de Guerau d'Oluja, qui era acusat de sostreure de forma violenta un home del monestir retingut pel susdit comanador.

Hom descriu, en detall, el lliurament de la potestat del castell d'Alguaire al predit comanador i les persones involucrades en el procés de lliurament, sent en el present document, Vivet, fill de Bernat Manc qui la tramet al dit comanador.

A Original de segon grau: AMS, Caja 5E 54, perg. n. 468.

Mides: 240 x 226mm.

Not. dors.: R. III. . [...] Alguaire.

Descripció: Pergamí. Presenta taques irregulars i continuades al marge superior esquerre i al llarg del marge dret, així com plecs verticals marcats. Al dors les lletres són molt esvaïdes.

Hoc est translatum bene et fideliter factum IV° idus marcii anno Domini M^o CCC^o III° a quodam instrumento, quod sic habetur:

Nouerint uniuerssi quod in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter conuocatorum die lune, que fuit nonas februarii anno Domini M^o CCC^o II°, uenerabilis et religiosus frater Petrus d'Estaras, comendator de Algayra, dixit Bernardo Manch baiulo in Algayre pro Raymundo d'Ager, castellano dicti loci, pro Ospitale, qui dicebat se habere mandatum a dicto Raymundo d'Ager tradendi potestatem castri de Algayra, comendatori predicto, si intendit ei dare potestatem plene ratione Raymundi d'Ager et Geraldi de Ulugia, prout per eum petita fuit ratione fatice firme iuris de directo, et incontinenti dictus Bernardus Manch baiulus dicti Raymundi d'Ager dixit quod dabat et tradebat potestatem pro fide et pro iussu Raymundi d'Ager, set non declarauit nec uoluit declarare an daret potestatem pro Geraldo de Ulugia uel non. Et eadem die, dictus comendator requisiiuit dictum dominum baiulum quod reciperet potestatem a Geraldo de Ulugia et daret et traderet ipsi comendatori pro hiis que dictus Geraldus de Ulugia foresfecerat Ospitali et domui de Algayra. Alias ipse comendator pro fatica firma iuris inuenta in dicto Raymundo d'Ager reciperet ipsam potestatem, maxime cum dictus comendator requisiiuit dictum Raymundum d'Ager, quod fatetur stare iuri ipsius Geraldi de Ulugia, et fore ius in posse ipsius comendatoris pro iniuria propria quam ipse Geraldus fecerat ipsi comendatori et domui ac conuentui de Algayra, abstraendo per uim de dicto monasterio quendam hominem, quem dictus comendator captum tenebat prout in requisitione facta per dictum comendatorem, predicto Raymundo d'Ager, laciis continetur. Qui baiulus dixit quod daret potestatem prout habebat in mandatis, et incontinenti dictus baiulus mandauit filio suo, nomine Viuet, quod ascenderet ad castrum et daret potestatem dicto comendatori pro hiis, que dictus comendator ipsam potestatem petebat, et sic dictus comendator, predictus Viuetus cum pluribus aliis accenserunt ad dictum

castrum et, cum ibi fuerunt, dictus Viuetus ascendit in dicto castro et dixit dicto comendatori: *ego sum paratus uobis tradere potestatem*. Et dictus comendator dixit: *uos traditis michi potestatem pro omnibus hiis quae ego petiui dicto R<aymundo> d'Ager et ipsam requisiui cum instrumento; ambas protestor quod ego recipiam ipsam potestatem pro fatica firma iuris et pro ipsa fatica firma iuris eam petii*. Qui Viuetus tradidit ipsam potestatem dicto comendatori, presente Bernardo Manch predicto et percipiente, dicendo sic: *ascendatis et recipiatis ipsam*. Et dictus comendator dixit: *ego recipio dictam potestatem pro omnibus hiis pro quibus eam peto et petiui*. Et fecit ascendere in dicto castro Bernardum de Ribelles, baiulum in Algayra pro Ospitale et cum pluribus aliis clamando alta uoce: *Algayra, Algayra pel Spital* tribus uicibus, ut est moris. Et de predictis omnibus et singulis mandaret per me notarium infrascriptum hoc presens fieri publicum instrumentum.

Actum est hoc die et anno prefixis, presentibus Raymundo Nicholay et Arnaldo Rubey paciariis de Algayra, et Arnaldo d'en <Gilet> et Dominico Figuera uicinis dicti loci.

Ego Bartholomeus Rubey, notarius publicus Alguarie, hoc scribi feci et predictis interfui et meum sig(*signe*)num aposui.

Sig(*signe*)num Bartholomei Rubey, notarii predicti Algaire²¹⁸, qui hoc translatum scripsit.

1304, agost, 31

Erimany de Ponts, lloctinent del castellà d'Amposta reconeix a la priora Agnès de Queralt del convent d'Alguaire, tot i que absent, que aquest mateix any en el qual per ordre del rei, havien d'anar a l'exèrcit els homes d'Alguaire contra el rei de Granada, donaren voluntàriament 200 sous jaquesos. I el homes de Ratera, per la mateixa causa, en donaren 50 sous jaquesos.

²¹⁸ Algarie] ms.

Després, el prohoms d'Alguaire acordaren amb el lloctinent del comanador de la casa de l'Hospital de Lleida, fra Pere Ferrer, que li pagarien també per l'exèrcit fins a 600 sous jaquesos i els prohoms de Ratera fins a 150 sous jaquesos. Però fra Pere Ferrer féu que els d'Alguaire li quedessin obligats sota escriptura a pagar-li fins a 800 sous jaquesos, cosa que no devien fer, perquè en realitat, 200 sous jaquesos foren donats per els nostres serveis i els altres 600 sous per raó de llicenciament del dit exèrcit. I també pel que fa als homes de Ratera, perquè a més dels dits 50 sous, els 150 eren pel llicenciament del dit exèrcit. I això es referma i conclou perquè mai en el futur aquesta qüestió pugui generar cap perjudici a la priora del convent d'Alguaire ni al monestir ni als successors .

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n° 289.

B Notícia: BC, Pasqual, J., vol. 1, fol. 363r, T. 89.

Mides: 235x215mm.

Not. dors. : T.89; t. 89 sic; any 1304; [...] reg[...].

Descripció: Pergamí de format rectangular. Presenta algunes taques al llarg del marge esquerre i una taca de color més fosc a la part superior dreta en la primera línia. També una petita irregularitat en el marge superior de la mateixa zona, atribuïble probablement a l'acció de rosegadors.

Nouerint uniuerſi quod nos frater Erimannus de Pontibus, gerens uices castellani Emposte, confitemur uobis domine Agneti de Queralt Dei gratia priorisse monasterii de Alguayra et conuentus eiusdem, licet absentibus, et notarius infrascriptus presenti et uice absentium legitime stipulanti et recipienti, quod probi homines de Alguayra anno presenti quo ituri eramus in exercitum ad mandatum domini regis contra regem Granate²¹⁹ dederunt nobis pro seruitio²²⁰, quod nobis uoluntarie facere uoluerint, ducentos solidos

²¹⁹ Per la data del document, la dita guerra contra el rei de Granada sembla referir-se a unes accions esdevingudes a partir de 1299 en la conquesta del regne de Múrcia, vegeu S.M. Cingolani & R. Álvarez Masalias, *Gesta comitum Barchinone et regum Aragone*, Pub. URV, Santa Coloma de Queralt, 2012, p. 281, i p. 275. També M. Bonet Donato a *La orden del Hospital ...* op. cit. p. 61 cita a J. Delaville Le Roulx, i es fa ressò de la col·laboració militar dels hospitalers, per la demanda del rei a Erimany de Ponts, lloctinent del castlà d'Amposta, davant la possibilitat d'una ofensiva granadina el 1304. Coincideixen doncs les dates i els protagonistes.

²²⁰ Els serveis d'exèrcit, host i cavalcada, en aquest cas el servei d'exèrcit equival al de host, una obligació dels vassalls al seu senyor. L'usatge XXVIII es refereix a l'esmena que s'imposa al vassall si aquest no presta el servei que el seu senyor requereix. D'altres usatges, (XXIX i XXX), es refereixen a les reparacions que el senyor deu al seu vassall per les pèrdues que el vassall pugui haver sofert en el dit servei, vegeu *Usatges de Barcelona i commemoracions de Pere Albert*, a cura de J. Rovira i Ermengol, Editorial Barcino Barcelona, 1933, p. 72-73. Per altres referències en relació als vassalls d'un orde religiós-militar en la prestació de l'esmentat

Iachensium. Et probi homines de Ratera pro simili causa dederunt nobis pro seruitio, quod nobis gratis dare uoluerunt quinquaginta solidos Iachensium. Et postea, predicti homines de Alguayra conuenerunt se ratione dicti exercitus cum fratre Petro Fferrarii, gerenti uices comendatoris Hospitalis domus Ilerde ad sixcentos solidos Iachensium eidem soluendos. Et homines de Ratera conuenerunt se cum dicto fratre Petro Fferrarii ratione dicti exercitus ad CL solidos dicte monete. Et licet dictus frater Petrus Fferrarii fecisset dictos homines de Alguayra obligari sibi cum instrumento ad DCCC solidos Iachensium, quod facere non debebat, quia in ueritate CC solidos supradicti fuerunt de seruitio nostro per ipsos homines, nobis gratis dati et DC solidos fuerunt, erant et sunt uestri ratione redemptionis exercitus supradicti. Et licet omne dictus frater Petrus Ferrarii fecisset dictos homines de Ratera sibi obligari cum instrumento ratione predicta in CC solidos Iachensium, quod facere non debebat, ex eo quia in ueritate L solidis de dictis CC solidis fuerunt per eos, nobis grati dati; et CL solidos erant uestri ratione redemptionis exercitus supradicti. Quare per nos et successores nostros uolumus, concedimus ac firmiter statuimus et super premissis deliberatione habita quod pro predictis uel aliquo predictorum nunquam uobis uel successoribus uestris aut monasterio supradicto preiudicium aliquod generetur aut possit in posterum generari.

Actum fuit hoc pridie kalendas septembris anno Domini M^o CCC^o quarto.

S+num ffratris Erimanii de Pontibus predicti, qui hoc concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num fratris Berengarii de Loreto, comandatoris de Siscar, s+num ffratris Arnaldi de Cardos, prioris domus Ilerde, s+num Raymundi de Montessor, s+num Petri de Ponte, s+num Bernardi Fferrarii, rectoris ecclesie de Monte Leone <uice> diocesis testium.

---

servei, vegeu J. Serrano Daura, *Senyoriu i municipi a la Catalunya nova. Segles XII-XIX*, vol. II, Barcelona, 2000, p. 761-764, especialment quan per mandat reial, es faci la guerra als sarraïns.

Ego Bonafonatus de Villa Sparsa, notarius publicus Ilerdensis, hoc scripsi et sig(signe)num meum hic apposui et fuit suprapositum in XI linea ubi dicitur 'uestri'.

❖
-25-

1304, setembre, 20

Pere Vallès, i els seus fills, Pericó i Balaguer venen a Simona Perera, esposa del difunt Bernat Perera, i al seu fill Pericó, un tros de terra, situat en el terme d'Alguaire, en el braçal del Serra²²¹, per cent set sous de Jaca, i Domènec Figuera garanteix la transacció de venda. Hom delimita les afrontacions del tros de terra en el dit braçal.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 176.

Mides: 275 x 192 mm.

Not. dor.: Carta de Censal . 246

Descripció: Pergamí rectangular, tallat o esquinçat a la part inferior dreta. Presenta algunes taques de forma irregular i color marró . Escripura esvaïda per les taques d'humitat. Tres dobles verticals. L'escripura de les tres primeres línies es molt borrosa la qual cosa dificulta i/o impedeix la seva lectura.

Nouerint uniuersi quod nos Petrus Vallesis, Periconus et Balagarius, filiorum uterque <nostrum> [...] uendimus et concedimus uobis Simone Perera, uxori, quondam, Bernardi Perera et Pericono, filio uestro, et uestris, in perpetuum, <quendam> trocium terre uinea situm in termino de Alguayra [...] [...] [...] in uobis, dictis emptoribus, et in honore Dominici d'Estanya, capellani, et in honore [...] in bracallo del Serra. Predictum -inquam- trocium terre sub antedictis afrontationibus, inclusum et determinatum, uendimus et concedimus uobis, dictis emptoribus et uestris, in perpetuum pro centum et septem solidis Iachensium, quos | ⁵ omnes a uobis numerando habuimus et recepimus, ex quibus omnibus ad nostram uoluntatem omnino bene uestri paccati sumus, renunciantes exceptioni non numerate et non recepte peccunie predicte et doli

²²¹ No s'ha identificat el dit *braçal del Serra* i per altra banda, la grafia en el document original , no ens permet llegir *Secra* (Segre) la qual cosa i geogràficament al menys, seria versemblant.

et infactum. Et si forte predictum trocium terre, quem uobis uendimus, ualet modo uel de cetero ualebit amplius pretio supradictum, parum uel plurimum, quoquomodo, totum illud quantumcumque sit, ex nostra mera liberalitate, damus et concedimus uobis, dictis emptoribus et uestris, ad omnes uestras uoluntates, renunciantes illi legi que corregit deceptionem ultra dimidiam beneficio minoris pretii et deceptionis. Supradictum trocium terre, quem uobis, ut dictum est, uendimus et concedimus, ex omni meo meorumque iure, posse, dominio eiicimus penitus et extrahimus eumque in uestri uestrorumque ius, posse, dominium et tenendonem seu in corporalem possessionem uestrum et uestrorum mitimus et tradimus ac omnino transferimus cum ingressibus et egressibus et meliorationibus ac omnibus eorum pertinentiis, ad habendum, uidelicet tenendum, possidendum et expletandum et ad uendendum, dandum, inpignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates penitus et in perpetuum faciendas, prout melius, plenius ac utilius dici, scribi uel intelligi, pro saluamento uestro ac comodo et uestrorum, saluo tamen quod faciatis Gueraldo de Ulyta et suis successoribus unam fanequam ordei pro usatico annuatim et in festo Beate Marie mensis Augusti. Et sic nos, iamdicti uenditores et nostri, faciemus uos, dictos emptores et uestros, predictum trocium terre habere, tenere et perpetuo possidere et faciemus inde <feri> uobis et uestris bonam et legalem garentiam et euictionem contra omnes et singulas personas, preter potestatem, in iure et extra ius, in causa et extra causam, nostris propriis missionibus et expensis, absque omni dampno et expensa ac missione uestri et uestrorum. Et, pro garentia et euictione predicte uenditionis, damus uobis, dictis emptoribus et uestris, fidantiam saluetatis legitime garentie Dominicum Figuera, qui uobis et uestris predictum trocium terre, quem uobis uendimus, facimus semper habere, tenere et perpetuo possidere in pace uobiscum et sine uobis, ut predicatur. Quam dictam fideiussionem ego, Dominicus Figuera, fideiussor saluetatis predictorum, per me et meos, uobis, dictis emptoribus et uestris, hanc fidantiam saluetatis libenter facio et concedo, promitens uobis et uestris predicta omnia et singula atendere et complere prout <in primis> continetur sine dolo. Pro quibus,

quidem, omnibus et singulis supradictis atendendis et complendis, tam nos, uenditores, quam fideiussor, saluetatis predicti, et nobis [...] in solidum obligamus uobis, dictis emptoribus et uestris, omnia bona nostra et cuiusque nostra mobilia et immobilia ubique habita et habenda.

Quod est actum XII <kalendas> octobris anno Domini M CCC quarto.

S+num Petri Vallesii, s+num Peretoni, s+num Balagarii, filiorum eius uenditorum [...] <Dominici Figuera>, fideiussoris predictorum, qui hoc laudamus, concedimus, firmamus firmarique rogamus.

S+num Raimundi de Palodis; s+num Petri G[...] [...], testium.

Sig(signe)num Guillelmi de Corzano <notarii publici Alguayre, qui scripsit> cum supraposito [...] <hoc scripsi> [...].

-26-

1305, febrer, 16

Jaume Carnicer, fill de Pere Carnicer i d'Elisèn, difunts, i la seva dona del mateix nom, Elisèn, tots ells habitants de l'Ametlla, venen a la priora Agnès de Queralt i al convent d'Alguaire per quatre cents sous de Barcelona de moneda de tern la tretzena part de tot el que tenen i reben cada any sobre els delmes, talles, exaccions i rendes l'esmentat lloc de l'Ametlla i dels seus termes. I això ho fan per compensació i esmena de les malifetes i danys fets als homes de l'Ametlla pel dit Jaume el qual ho posseïa gràcies al seu avi, Bernat de la Torre. Elisèn, muller de Jaume Carnicer, signa i jura l'acord, renunciant explícitament als drets que li atorga la llei Vel·leius.

A Original: AMS, Caja 3E 52, perg. n° 146.

Mides: (no és a l'abast).

Not. dors.: (no és a l'abast).

Descripció: Pergamí de format rectangular. Presenta el marge inferior rebregat i trencat, especialment a la zona dreta del pergamí així com en el marge dret superior. Plecs verticals marcats i taques de forma continuada i irregular al marge dret i a la part inferior del text que afecta les línies 21a, 22a, i 23a.

Nouerint uniuersi quod nos Iacobus Carniceri, filius Petri Carn*>*ceri et Eligssendis, eius uxoris, quondam, et Eligssendis, uxor predicti Iacobi, habitatores ç'Amenla, uterque nostrum in soli<d>um²²², per nos et omnes nostros, cum testimonio huius presentis publici instrumenti uendimus et tradimus atque in perpetuum concedimus uobis nobili domine Agneti de Queralto, Dei gratia priorisse Algayre, et conuentui eiusdem loci et uestris successoribus illam tredecimam partem totam quam habemus et recipimus uel habere et recipere debemus annis singulis in omnibus et singulis decimis, taloniis siue exitibus et redditibus dicti loci de ç'Amenla et terminis eiusdem et omnia alia uniuersa iura in eisdem decimis, taloniis seu donatione de ç'Amenla nobis uel alium nostrum quo cumque modo uel causa competencia uel competere debentia prout Bernardus ça Torre, quondam, auus mei, dicti Iacobi tempore uite sue ipsam habebat uel habere debebat; qualibet ratione supradictam tredecimam partem omnium decimarum et talonarum et omnia alia et singula, que superius sunt expressa, uendimus et tradimus uobis dicte emptrici et uestris successoribus in perpetuum pro quadragentis solidis Barchinonensium terni et pro compensatione seu e[s]menda²²³ malefactorum et dampnorum a me dicto Iacobo datorum hominibus dicti loci de ç'Ame<n>la ex quibus omnibus CCCC solidis nobis est satisfactum a uobis et eos omnes numeratione continua a uobis habuimus et recepimus et inde ad nostram uoluntatem omnia bene uestri paccati sumus, renunciantes exceptioni non numerate et non recepte pecunie predicte et beneficio diuidende actionis et noue constitutionis et doli et infactum. Et si forte predicta que uobis uendimus ualent modo uel deinceps ualebunt amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquomodo totum illud quantuncumque sit ex nostra pura liberalitate uobis et uestris successoribus damus et remitimus ad omnes uestras uoluntates; renunciantes scienter illi iuri quod corrigit deceptionem ultra dimidiam iusti pretii et beneficio minoris pretii. Ideoque supradicta omnia uniuersa que uobis superius uendimus ex omni nostro nostrorumque iure, posse, dominio eiicimus

²²² in solium] amb abbreviatura, *ms.*

²²³ esmenda] *ms.*

et extrahimus eaque in uestri uestrorumque ius, posse, dominium, tenendonem et corporalem possessionem uestram et uestrorum mi timus et transferimus penitus et in eternum ad habendum uidelicet tenendum, possidendum et explectandum atque percipiendum cum ingressibus et egressibus et melioramentis cunctisque suis iuribus et pertinentiis per omnia loca, et ad uendendum, dandum, inpignorandum, obligandum, excommutandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde perpetuo et penitus faciendas sine omni retentu uestro et uestrorum; sicut melius plenius ac utilius dici, scribi uel intelligi potest uestri comodo et uestrorum, promitentes uobis dicte emptrici et uestris successoribus, quod nos et nostris successores faciemus uos et uestros successores supradicta omnia et singula, que uobis ut dictum est uendimus habere, tenere, percipere et possidere potenter et in pace. Et faciemus inde semper uobis et uestris successoribus bonam et legalem garentiam et euictionem contra omnes et singulas personas excepta potestate terre, in iure et extra ius, et ante causam, in causam, extra causam et post causam, nostris propriis missionibus et expensis absque omni dampno, grauamine et expenssa ac missione uestri et uestrorum. Et si forte -quod absit- in predictis, que uobis uendimus, seu parte ipsarum contra uos uel uestros successores unquam fieret ac moueretur aliqua questio uel demanda, in iudicio uel extra iudicium, tunch statim promitimus nos ponere contra uos inicio litis et pro uobis et uestris successoribus respondebimus et satisdabimus et totum honus litigii in nos succipiemus et recipiemus libellum siue libellos et duces totam causam ad efectum quousque per difinitivam sententiam terminetur, uestris propriis sumtibus et expensis absque omni dampno, grauamine et expensa ac missione uestri et uestrorum; pro qua, quidem guarentia et euictione et omnibus aliis et singulis supradictis atendendis firmiter et complendis, obligamus uobis dicte emptrici et uestris successoribus omnia bona nostra et cuiusque nostrum, mobilia et immobilia specialiter et generaliter ubique habita et habenda uestro utili intellectui et uestrorum; renunciantes in predictis omnibus et singulis omni iuri, legi, furo, constitutioni, exceptioni et auxilio canonico et ciuili nobis uel alteri nostrum contra predicta uel eorum aliquod

ullo modo competentibus uel competituris. Et ego, Eligsendis uxor Iacobi, supradicta scienter atque consulto, renunctio senatus consulto Velleyano et iuri ypotecharum et pignorum et omni exceptioni doli, metus et ius. Tactisque a me, propia manu mea corporaliter et libenter, sanctis IIII^{or} euangeliis et cru(*creu*)ce Domini iuro supradicta omnia et singula obseruare, atendere firmiter et complere et in aliquo nuncquam uiolare seu contrauenire ratione dotis uel sponsalicii mei uel qualibet alia ratione, sic Deus me adimus et hec sancta Eius euangelia et Crux Domini coram posita .

Quod est actum XIII° kalendas marcii anno Domini M^o CCC^o quarto.

S+num Iacobi Carniceri, sig+num Eligssendis, eius uxoris iurate supradictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Bernardi Ferrarii, rectoris ecclessie de Monteleone²²⁴, s+num Bernardi Boteri presbiteri, testium firmamenti dicti Iacobi Carniceri, s+num Bernardi Ferrarii, rectoris ecclesie de Monteleone²²⁵, sig+num R<aymundi> Pastor, sig+num Petri Bramon de <ç'Amenla>, sig+num Bernardi Carnicer de Ceruarie, testium firmamenti et iuramenti dicte Elicsendis, uxoris Petri Carniceri, que presens instrumentum firmauit et iurauit, impose mei Raimundi de Montemaiori, publici notarii Ceruarie, et per totam terram et dominationem domini re gis auctoritate eiusdem domini regis, presentibus testibus de manu mea scriptis et hoc firmamentum et iuramentum recepi ab ipsa Elicsende et ipsam manum propiam hic aposiu et hoc signum (*signe*) feci.

²²⁴ *Bernardi Ferrarii, rectoris ecclessie de Monteleone*, repetit dues vegades en el mateix context del manuscrit.

²²⁵ *Ibidem.*

❖
-27-

1306, octubre, 16

Francesca, vídua de Guillem Metge, i els seus fills Domènec, Maria i Sibil·la venen una terra de vinya i d'oliveres per 20 sous de bona moneda de Lleida. S'estableix un cens de dos sous, el compromís de millorar les dites terres en emfiteusi i el dret de fadiga a 10 dies.

Hom delimita les afrontacions de la propietat.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 177.

Mides: 340 x 215 mm.

Not. dors. Del Pedriç. Venda. [...]

Descripció: Pergamí trencat en tres parts a la zona superior impossibilitant la seva lectura; el primer tall entre les línies 1 a la 14, el segon tall de la línia 1 a la 7 i el tercer de la 1 a la 3. Presenta també taques grans, irregulars de forma allargada, esblaimades a causa de l'acció de la humitat o d'altres agents agressius que han fet malbé la primera capa de la pell del pergamí.

<Nouerint uniuersi quod nos Franci<s>ce, uxori quondam Guillelmi> Medici et Dominici, Maria et Sibilia, <eius filios> [...] uendimus et [...] et concedimus uobis et dominis E[...] [...] [...] et ab omni honore debiti uel debet [...] omnes [...] assignamus uobis et uestris [...] persoluendis uobis et uestris [...] semper [...] [...] monete Ilerde curribilis [...] et uinee et oliuarorum, situm in termino [...] in honore Arnaldi de Sentola<riis> [...] et Bala- <-gari> [...] in uia publica. Predictos –inquam- [...] percipiendos in dicto termino a uobis uel [...] terre uinee et oliuarorum sub predictis <afrontatio>nibus [...] <cum toto loci> [...] <gar>anteno et cum omni alio pleno iure [...] emphiteosis intelligi potest [...] consuetudine, uendimus, <concedimus, tradimus> uobis et uestris in perpetuum pro uiginti <solidis> [...] accepimus et inde ad totam nostram uoluntatem et omnino bene <uestri paccati> sumus. Ideoque, renuntiamus, scienter, exceptione <non recepte> [...] pecunie supradicte et beneficio dicto [...] et doli et infactum. [...] habere et tenere de cetero pro uobis, dicte empt<rici>, et uestris in emphiteosim [...] duobus solidis Iachensium censuales. Et, si forte, <dicti duo> solidi Iachenses censuales, <quos> uobis in perpetuum uendimus, <concedimus et tradimus> [...] amplius pretio supradicto parum

<plus uel minus> [...] prosit, ex nostra mera liberalitate, damus et concedimus uobis, dicte emptrici et uestris, ad omnes uestras uoluntates perpetuo faciendas [...] beneficio <minoris> pretii et illi iuri, quod corrigit <deceptionem ultra dimidiam> iusti pretii, et omni alii iuri et cons<uetudine> [...] competentibus ac etiam competituris. Ideoque, predictus omnia et singula, que uobis uendimus et concedimus, ut dictum est, ex omni <nostro nostrorumque> iure, dominio et posse ac tenendone eiicimus [...] <iuri> [...]que ius, posse, dominium, tenendone et in corporalem possessionem uestram et uestrorum mitimus et tradimus ac <quasi> transferimus ad habendum, uidelicet tenendum, possidendum et exp<letandum> [...] <cum ingressibus> et egressibus et <etiam> omnibus <earum> pertinentiis et ad uendendum, dandum, inpignoran<dum> [...] ad omnes uestras uestrorumque uoluntates penitus et in perpetuum faciendas; sicut melius, plenius ac utilius dici, scribi uel intelligi siue cogitari potest saluamento uestro ac comodo et uestrorum. Et, si forte dictum trocium terre uinee et oliuerariorum uendere uoluerimus <aut alias alienari>, faciemus hoc uobis scire ante, per spactium X dierum, quod possitis retinere, si uolueritis, pro tanto pretio, quod alter ibi dederit; sin, autem, quod possimus illud uendere uel inpignorare cuicumque uoluerimus exceptis militibus et sanctis. S<aluis tamen> censu predicto et fatica et pleno iure ac dominio uniuersso. Alium, uero, dominum uel patronem exinde numquam eligemus, nisi uos et uestros; et promittimus uobis et uestris quod predicta meliorabimus et non deteriorabimus <pro posse nostro>. Et nos et nostri faciemus <pre>dicte emptrici et uestris, predicta omnia et singula, que uobis uendimus, habere, tenere <ea> pacifice possidere et explettare franche, libere et quiete. Et ea semper firme et redimere pro uobis dominis conuicinis in omnibus et per omnia et faciemus inde uobis et uestris bonam et legalem garentiam et euictionem contra omnes et singulas personas, preter potestatem terre, in iure et extra ius, in causa et ante causam et per causam, nostris propriis sumptibus et expensis, sine omni dampno et grauamine et expensa ac missione uestri et uestrorum omnium successorum. Et, si forte aliquis faceret in dicto trocio terre, uinee et oliuerariorum, questione aliqua uel demanda uel impediret uobis dictum

censuale, causa uel culpa nostri, promittimus uobis, quod tunch statim, cum a uobis uel uestris moniti fuerimus uel requisiti ipsimet ipsi ponemus ante uos in causam et succipiemus libellum, si necese fuerit, et ducemus totam causam ad efectum, usque ad definitiuam sententiam, nostris propriis missionibus et expenssis, absque omni dampno et grauamine et expensa ac missione uestri et uestrorum omnium successorum. Pro qua, quidem, garentia et euictione et omnibus aliis et singulis supradictis atendendis firmiter et complendis, uterque nostrum in solidum obligamus uobis, dicte emptrici et \uestris/ successoribus omnia bona uestra et cuiusque nostrum mobilia et immobilia, specialiter et generaliter ubique habita et habenda.

Quod est actum XVII kalendas nouembris anno Domini M CCC sexto.

S+num Franci<s>ce, uxoris quondam Guillelmi Medici, s+num Dominici, s+num Marie, s+gnum Sibilie, filiorum eius uenditorum predictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Arnaldi Rubey, s+num Dominici Bolluc, testium.

Sig(*signe*)num Guillelmi de Corçano, notarii publici Algayre, qui cum supraposito in terciã linea ubi dicitur 'nostrum', XVIII ubi dicitur 'uestris' hoc scripsit.

-28-

1306, desembre, 5.

Ermesèn d'Òdena, religiosa del monestir d'Alguaire amb el permís i la voluntat de la priora Agnès de Queralt, dóna a perpetuïtat, una llàntia a Santa Maria d'Alguaire per la salvació de la seva ànima i les ànimes dels seus pares, amb els divuit diners censals de Jaca, que Balaguer Lambert i la seva dona Guillamona, habitants de la Portella, han de tributar cada any per la festa de Santa Maria d'Agost per una vinya situada en el terme de la Portella, anomenada Lo pas de Gaça. Es disposa que la sagristana de Santa Maria d'Alguaire rebi els dits 18 denaris pel manteniments de la llàntia, i per allò que li sembli més oportú.

A Original: AMS, Caja 4E 53, perg. n° 218

B Notícia: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 351v.

Mides: 284 x 258 mm.

Not. dors.: E/C . 18. [...] . A. de Corral [...] religiosas de Alguayre.

Descripció: Pergamí de format rectangular. Presenta plecs horitzontals marcats, algunes taques disperses en el document i rebreca a l'angle inferior esquerre.

Nouerint uniuersi quod ego Ermesendis d'Odena, soror monasteri Algayre cum licentia et uoluntate nobilis domine Agnetis de Queralto, Dei gratia priorisse Algayre, ob remedium anime meae et parentum meorum, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, per me et meos successores dono, offero et assigno in perpetuum candele beate Marie Algayre decem et octo denarios Iachensium censuales, quos faciunt michi et facere ac persoluere debent singulis annis in festo beate Marie mensis Augusti, Balagarius Lambart et eius uxor Guillamona, habitatores de la Portela et sui, pro quadam uinea sita in termino de la Portela, loco uocato Lo Pas de Gaça. Prout in instrumento emptionis confrontatur; supradictos omnes decem et octo denarios Iachensium censuales, cum faticha emparamento districtu, firmamento et cum omnibus et singulis iuribus et actionibus ratione eiusdem censuale michi competentibus seu competere debentibus, dono, trado et concedo supradicte candele beate Marie Algayre in perpetuum. Tali uero conditione quod sacristana beate Marie Algayre, que pro tempore fuerit, recipiat in perpetuum quolibet anno in dicto festo beate Marie mensis Augusti omnes supradictos decem et octo denarios Iachensium censuales et ipsos ponat et mitat ac ponere seu mitere teneat in perpetuum quolibet anno ad opus dicte candele ad honorem Dei et beatissime Virginis Matris Marie, prout eius discretioni uidebitur faciendum; mandans cum presenti carta emphiteationis siue censateriis meis quod supradictos omnes decem et octo denarios Iachensium censuales soluant et tradant et soluere ac tradere semper teneantur annuatim in dicto termino sacristane beate Marie de Algayra, que pro tempore fuerit; et de omnibus aliis et singulis, que ratione dictus censualis uel pro ipso, michi debent et tenentur facere quolibet modo faciant et respon deant de cetero supradicte sacristane beate Marie Algayre, que pro tempore fuerit. Dans etiam, supradicte candele beate Marie Algayre in perpetuum omnia et singula iura mea et omnes actiones, petitiones, questiones

et demandas, reales et personales, ordinarias uel extraordinarias, directas, utiles siue mixtas cuiuscumque generiis, modi uel speciei sint que et quascumque habeo uel habere debeo ac possum quocumque modo in supradictis XVIII denariis Iachensium censualibus et in proprietate eorundem et contra emphiteotas predictos bona sua absque omni meo retentu et meorum, promittens bona fide et legitima ac ferma superlacione interposita quod contra predictam donationem nunquam ueniam nec contrauenire faciam nec permittam uel consentiam aliquod uerbo uel facto, palam uel occulte, propter quod presens donatio impediatur uel reuocetur in aliquo. Immo ipsam donationem predictam ratam et firmam semper habebo et tenebo et in omnibus obseruabo et obseruari firmiter ac inuiolabiliter faciam in perpetuum.

Quod est actum nonas decembris anno Domini M^o CCC^o sexto.

S+num domine Agnetis de Queralto, priorisse Algayre, s+num Ermessendis d'Odena predictarum que hec laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num P<etri> Coch, s+num A<rnaldi> Corral, testium.

Sig(sign)num Raymundi Iohannis, notarii publici Algaire, qui hoc scripsit.

-29-

1307, març, 16, dimecres.

Joan Pelegrí, lloctinent de Jaume Gener, cùria d'Alguaire i en nom de Guerau d'Oluja sol·licita a fra Ponç de Biure, comanador d'Alguaire, que no s'empenyorin els homes d'aquesta vila a causa dels deutes que tenen amb ell, ja que aquesta no és, ni ha sigut mai, la voluntat de Guerau d'Oluja o la del seu lloctinent, ni de Ramon d'Àger. El dit Ponç de Biure però, afirma que no pretén fer res en contra dels drets que Guerau d'Oluja té sobre el feu d'Alguaire, i afegeix que ha procedit d'acord amb el seu càrrec de comanador i dels usos i costums que s'observen des de sempre.

I a petició d'ambdues parts es disposa en instrument públic.

A Original: AMS, Caja 5E 54, perg. n. 466.

Mides:232x190mm.

Not. dors.: S.12 . S. 12. (bis). Aposta.

Descripció: Pergamí. Presenta un petit tall al quarter superior dret, a l'alçada de la segona i tercera línia de text. Plecs horitzontals i verticals marcats.

In presentia mei, notarii publici, et testium infrascriptorum die mercuri que fuit XVII° kalendas aprilis anno Domini M^o CCC^o sexto, Iohannes Perigrini, gerens uices curie Algayre, comparauit coram uenerabile religioso fratre Poncio de Biure, comendatore Algayre, et presentauit \eidem/ et per me notarium infrascriptum legi fecit quandam cedulam, ut sequitur:

Ego Iohannes Peregrini, locum tenens Iacobi Genuarii curie Algayre, pro uenerabili Gueraldo de Ulugia, nomine dicti Gueraldi, requiro uos fratrem Poncium de Biure, comendatorem de Algayra, ut non procedatis contra solitum modum longissimo tempore obseruatum in uilla Algayre super, non pignorando ho mines ipsius uille ratione debiti, quod uobis debetur uel alicui alii, sine me, dicto locum tenente dicti Gueraldi de Ulugia, cum nuncquam fuerint in dicta uilla facte pignorationes hominibus ipsius uille de Algayra absque uoluntate ipsius Gueraldi uel locum tenentium ipsius Gueraldi et ipsis Gueraldo uel eius locum tenentibus, ad hoc presentibus pignorationes facientibus. Et sic protestor de iniuria se abstinere, nolueritis uos, dilecte comendator, quam facitis dictis Gueraldo et eius locum tenentibus et Raymundo d'Ager, pro quo ipsum feudum tenet ipse Gueraldus ad hoc, ut suis loco et tempore possit petere uel clamare iniuriam predictam, ut duxerit, obligandum.

Et lecta cedula de predictis omnibus et singulis, dictus Iohannes Peregrini mandauit per me notarium infrascriptum sibi feri publicum instrumentum, quod possit ostendi suo loco et tempore, si necesse fuerit . Et dictus comendator, respondendo predictis, dixit quod ipse non facit aliquid contra quod dictus Gueraldus de Ulugia debet habere in feudo de Algayra, nec procedit contra iura ipsius Gueraldi, set utitur, prout comendatores Algayre, que pro tempore fuerint, semper uti consueuerint, et hoc mandauit dictus comendator per me notarium in presenti instrumento poni.

Presentibus Dominico Sartoris et Bernardo d'Abeylla, testibus, ad hoc electis et specialiter conuocatis.

Sig(*signe*)num Raymundi Iohannis, notarii publici Algayre, qui hoc scripsit.

-30-

1307, març, 21

Arnau de Falconera, rector de l'església de Queralt i notari públic del dit lloc, reconeix a Blanca de Timor, religiosa del monestir d'Alguaire, haver rebut de la dita religiosa 70 sous, de moneda de tern, pel deute contret amb ell per la senyora Elisèn de Puigverd difunta i pel servei de fer cremar una llàntia a l'església de Santa Maria del Bell-lloc, en el terme de Santa Coloma de Queralt. El dit Arnau de Falconera es manifesta plenament satisfet amb altres pagaments, que confessa haver rebut de la susdita senyora, i es compromet fermament a no fer-li cap més demanda en el futur i ni per cap altra raó ni tampoc als marmessors de la senyora Elisèn de Puigverd.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 178.

Mides: 200 x 122mm.

Not. dors.: apoca. 43<4>.

Descripció: Pergamí, format rectangular, en bon estat de conservació. Presenta plecs verticals visibles però poc definits a ambdues parts del pergamí.

Sit omnibus notum quod ego, Arnaldus de Falconera, rector ecclesie de Queralto, per me et per omnes meos, confiteor et recognoscho uobis, domine Blanche de Timor, monyali monesterii de Alguayre, absentis tanquam presenti, quod habui et recepi a uobis septuaginta solidos monete ternalis Barchinonensis ratione domine Alicsendis de Puiguert, ut condam, quos dicta domina Elicsen michi debebat pro seruitio unius lampadis quam ratione et mandato ipsius domine feci arderee in ecclesie Sancte Marie de Pulchro Loco termini de Sancte Columbe, et quia de dicto seruitio est michi plenarie satisfactum cum aliis solutionibus, quos iam ab ipsa domina confiteor recepisse, facio per me et meos uobis, dicta domina Blanche, et manumissoribus eiusdem domine et idem domine, absentibus tanquam

presentibus, finem perpetuum et pactum de non petendo a modo aliqua ratione. Que, quidem, predicta nequam ulterius reuocare, inmo per me et meos scilentium perpetuum de non petendo a modo.

In pono XII kalendas aprilis anno Domini M CCC VI.

S+num Arnaldi de Falconera, qui hoc firmo.

Testes huius rei sunt Bernardi de Copons, Guillelmi Textoris, et Petri Fuamit.

Ego Arnaldus de Falconera, presbiterii rector ecclesie de Queralt et publicus notarius eiusdem parrochie, hoc scribi feci et meum sig(*signe*)num ibi impossui.

-31-

1307, agost, 16

Pere d'Almenar, nomena al seu germà Vidal d'Almenar procurador seu perquè el pugui representar, amb tot el dret i potestat, per tal de procedir contra els cavallers Ramon d'Àger i Bertran d'Àger, a causa dels plets amb els predits cavallers sobre les rendes, guanys, ingressos i drets que aquests cavallers reben de la vila i termes d'Alguaire, i de la vila i termes de Rocafort respectivament, i que ell demana perquè li pertoquen. Recomana s'arribi a un acord entre Ramon d'Àger i el comanador d'Alguaire i entre Bertran d'Àger i Arnau de Rocafort.

Pere d'Almenar garanteix amb tots els seus béns les despeses que el plets puguin comportar.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 179.

Mides: 307 x 205 mm.

Not. dors.: N°. 179 . Alguayre 1307-16-VIII. Procura.

Descripció: Pergamí, format rectangular. Presenta un tall escalonat fins a la novena línia al marge superior esquerre del pergamí, impossibilitant la seva lectura. Un tall vertical i irregular a la zona superior centre i fins a la tercera línia. Altres talls en els angles inferiors dret i esquerre.

[...] ego, Petrus d'Almenar, manens in uilla d'Almenar, per me et meos, cum testimonio uius presentis publici instrumenti, facio, creo, constituo et ordino uos Vitalem d'Almenar, fratrem meum, certum et specialem procuratorem [...]ant procuracionem recipientem, uidelicet ad petendum, exigendum,

recuperandum et ad protesta<ndu>m seu requisitionem faciendam, loco mei, Raymundo d'Ager, militi, et Bertrandum d'Ager ad [...] Vitali, pro me et nomine meo, redditus et exitus seu prouentus et omnia alia iura eis competentia s<eu> competitura, in uilla et in termino de Alguaire, et etiam ad tradendum redditus et prouentus siue [...] Bertrandus d'Ager recipit in uilla et in termino de Roquafort²²⁶, et etiam ad conueniendum dictum Raymundum d'Ager coram comendatori de Alguaira uel coram quocumque alio iudice ordinario <uel etiam> delegato et ecclesiatico uel seculari et ad conueniendum dictum Bertrandum d'Ager coram Arnaldo de Rocafort uel coram quocumque alio iudice ordinario uel etiam subdelegato uel [...] <facio, creo>, constituo etiam et ordino uos, dictum procuratorem meum, in omnibus et singulis causis motis uel mouendis contra me per quascumque personas cuiuscumque conditionis seu status existant, dans et con<stitu>ens uobis, dicto procuratori meo, in premissis et infrascriptis omnibus et singulis, coram dictis iudicibus uel eorum eius locum tenentibus et etiam coram eocumque alio iudice uel iudicibus competentibus plenam <et> liberam potestatem agendi, petendi, exigendi, deffendendi, excipiendi, replicandi, conueniendi et reconueniendi, recuperandi et recipiendi, opponendi, contradicendi et arbitrum uel arbitros, ac arbitratores seu amiables compositores eligendi et in easdem compromitendi iudicem uel iudices petendum, et eum uel eos, si necesse fuerit, recussandi libellum seu libellos offerendi et respondendi, litem constestandi, probandi et reprobandi testes et instrumenta, necnon alia probationum genera producendi²²⁷, iurandi de calumpnia seu de ueritate dicenda, et subeundi in animam meam cuiuslibet alterius generis iuramentum, et substituendi alium uel alios procuratores, loco ac uice mea, <ante> litem contestatam et post et cum cause cognitione et sine, ipsum uel ipsos reuocandi, pro libero uoluntatis sententiam uel sententias, tam interlocutorias quam diffinitiuas audiendi, et ab eisdem, si necesse fuerit, appellandi et appellationem siue appellationes

²²⁶ Gràfies diferents: 'Roquafort' i 'Rocafort' en el mateix document.

²²⁷ producendi] escrit damunt rasura, *ms.*

prosequendi iudicis officium inplorandi et beneficium restitutionis in integrum, si necesse fuerit, postulandi appellos petendi et recipiendi contumaciam uel contumacias, alterius partis acussandi et si que per uos uel substitutos a uobis comisse extiterint, purgandi et pena, si qua comissa extiterit, petendi et recipiendi et generaliter omnia alia et singula faciendi, quecumque debent et potest facere procurator uerus et legitime constitutus, et sine quibus predicta expediri quomodo non ualere et que mandatum exigunt speciale, et que earum merita desiderant et requirunt et que ego facere possem personaliter constitutus solutionem seu solutiones recipiendi apocham de soluto siue de recepto absolutionis et diffinitionis faciendi. Ratum enim et firmum perpetuo, habiturus quicquid inde per nos uel substitutum uel substitutos a uobis in premissis uel circha premissa et singula actum, gestum uel procuratum extiterit quoquomodo acsi a me ipso personaliter esset factum. Et nichilominus uolens uos, dictum procuratorem meum, et substitutum uel substitutos, a uobis releuare ab omni honore satisfaciendi, promitto notario infrascripto a me nomine omnium quorum inter sit legitime stipulanti et recipienti iudicatum solui cum suis clausulis uniuersis sub ipoteca et obligatione omnium bonorum meorum presentium et futurorum .

Quod est actum XVII° kalendas septembris anno Domini M^o CCC^o septimo.

Sig+num Petri d'Almenar predicti, qui hoc concedo et firmo firmarique rogo.

S+num Bernardi de Palau, s+num Raymundi Gras, habitatorum Almenaris, testium.

Sig(*signe*)num mei Arnaldi de Molleto, notarii publici Almenaris, hoc scripsi, auctoritate uenerabilis domini Hugonis de Cardona, procuratoris Ilerdensis et capellani ecclesie Almenaris et cum literis rassis et rescriptis in X linea .

❖
-32-

1307, setembre, 1, Saragossa

En el plet existent entre hospitalers i templers a Alguaire, Simó de Llobera, escrivent del notari públic de Lleida, Jaume de Bellveí, llegeix una carta del rei presentada per Bernat Menaguerra²²⁸, cúria de Lleida, i dirigida a Pere, bisbe de la mateixa ciutat. En la carta, de l'1 de setembre de 1307, el rei, sent coneixedor dels danys i destrosses provocades per alguns templers a Alguaire, feu dels hospitalers, i del conflicte generat entre ambdós ordes, demana al bisbe de Lleida que absolgui els susdits templers fins que ambdues parts arribin a un acord.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 14 de setembre de 1307: ACA, perg. n° 2, OM, carp.152, arm. 29.*

1. *Text inclòs en el document, núm. 38*

❖
-33-

1307, setembre, 6, dimecres. Capella dels Apòstols del Palau d'Amposta.

En el contenciós entre templers i hospitalers en els fets d'Alguaire, reunits els representants d'ambdues parts a la Capella dels Apòstols del palau d'Amposta, es llegida la carta del rei Jaume (II) en la qual demana s'absolgui els templers mentre no s'arribi a un acord. Bernat Menaguerra demana al bisbe de Lleida que s'atengui a la demanda reial, el bisbe de Lleida però respon que es procedirà a deliberar sobre la demanda del rei i la petició de Bernat Menaguerra. Sent presents a l'acte els testimonis Bertran d'Oliola, canonge i Berenguer Granell, rector de l'església de Calonge, ambdós de la diòcesis lleidatana.¹

A *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 14 de setembre de 1307: ACA, perg. n° 2, OM, carp.152, arm. 29.*

1. *Text inclòs en el document núm. 38*

---

²²⁸ Diferents grafies del cognom en el mateix document, Managuerra, Menanguerra, Menaguerra, Manemguerra.

-34-

1307, setembre, 7, dijous. Capella dels Apòstols del Palau d'Amposta
 Pere, bisbe de Lleida, en el contenciós entre templers i hospitalers, respon a la petició de Bernat Menaguerra, cúria de Lleida, que no obstant la demanda reial i amb la deguda reverència al rei, no pot absoldre els templers acusats de les destrosses fetes a Alguaire perquè les accions comeses pels susdits templers són contràries al dret i a les constitucions del concili de Tarragona, que ell mateix ha jurat complir. Sent presents a l'acte els testimonis Bertran d'Oliola, canonge i Berenguer Granell, rector de l'església de Calonge, Ramon de Taraçona, rector de l'església d'Aitona, tots ells de la diòcesis de Lleida.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllat del 14 de setembre de 1307: ACA, perg. n° 2, OM, carp.152, arm. 29.

1. Text inclòs en el document núm. 38.

-35-

1307, setembre, 9, dissabte. Capella dels Apòstols del Palau d'Amposta.
 Bernat de Menaguerra en el contenciós entre templers i hospitalers, respon a la declaració del bisbe Pere en negar-se el bisbe a complir la demanda reial per raons de dret i de lleis emanades del Concili de Tarragona insisteix però al bisbe que ha d'obeir i plegar-se a la voluntat del rei ja que també aquesta es fonamenta en el dret. Ambdues parts insisteixen amb els mateixos arguments. El bisbe Pere però afegeix als seus arguments la revocació de l'arquebisbe de Tarragona contra els templers en la present qüestió mentre que Bernat Menaguerra argumenta amb els mateixos privilegis papals de l'orde del Temple. Sense que s'arribi a cap acord s'aixeca acta amb els testimonis de Jaume de Quexac, ciutadà, i Domènec de Balç veí de Lleida.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllat del 14 de setembre de 1307: ACA, perg. n° 2, OM, carp.152, arm. 29.

1. Text inclòs en el document, núm. 38.

-36-

1307, setembre, 10, diumenge. Capella dels Apòstols del Palau d'Amposta
El bisbe de Lleida, Pere, en el contenciós entre templers i hospitalers, i en relació a la petició del cúria Bernat Menaguerra a favor dels templers, insisteix i persisteix en les raons ja donades i en la seva negativa a absoldre els templers fins que no s'arribi a un acord, segons la demanda reial. Sent presents a l'acte els testimonis Bertran d'Oliola, canonge i Berenguer Granell, rector de l'església de Calonge, Ramon de Taraçona, rector de l'església d'Aitona, tots ells de la diòcesis de Lleida.¹

A Original no localitzat.

B Trasllet del 14 de setembre de 1307: ACA, perg. n° 2, OM, carp.152, arm. 29.

1. Text inclòs en el document núm. 38

-37-

1307, setembre, 11, dilluns. Capella dels Apòstols del Palau d'Amposta
Bernat Menaguerra, cúria de Lleida, en el contenciós entre templers i hospitalers en els afers d'Alguaire, respon a la insistent negativa del bisbe de Lleida d'absoldre els templers fins que no s'arribi a un acord, afirmant que el mestre del Temple no firmà les constitucions del concili de Tarragona i en tots cas no es poden revocar les llibertats i privilegis dels templers. Sents presents a l'acte els testimonis Guillem Riquer, clergue, i Guillem Canut, banquer de Lleida.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 14 de setembre de 1307: ACA, perg. n° 2, OM, carp.152, arm. 29.

1. Text inclòs en el document núm. 38.

-38-

1307, setembre, 14, dijous. Capella dels Apóstols del Palau d'Amposta

En el plet existent entre hospitalers i templers en els afers d'Alguaire, Simó de Llobera, escrivent del notari públic de Lleida, Jaume de Bellvei, llegeix una carta del rei presentada per Bernat Menaguerra, cúria de Lleida, i dirigida a Pere, bisbe també de Lleida, a la capella del palau del bisbe d'Amposta, i a petició de Dalmau de Timor, lloctinent del difunt mestre del Temple, Berenguer de Cardona. En la susdita carta, de l'1 de setembre de 1307, el rei manifesta que tot i sent coneixedor dels danys i destrosses provocades per alguns templers a Alguaire, feu dels hospitalers, i del conflicte generat entre ambdós ordes, demana al bisbe de Lleida que absolgui els dits templers fins que ambdues parts arribin a un acord. Bernat de Menaguerra insisteix en el compliment de l'ordre reial i el bisbe refusa complir-la a emparant-se amb les constitucions del concili de Tarragona, persistint en l'excomunió dels dits templers i afegint que no obstant alguns defectes de forma, la sentència és ferma i ni el mateix arquebisbe de Tarragona l'ha retirat quan se li ha demanat.

Reunides ambdues parts els dies 6, 7, 9, 10 i 11 de setembre, aquelles representades per Bernat Menaguerra i el bisbe Pere, s'insisteix en les mateixes raons i arguments. El primer s'empara en l'autoritat reial i el segon, en l'autoritat de les constitucions i acords del Concili de Tarragona. Finalment el dia 14 de setembre, sense haver arribat a cap acord, en Bernat Menaguerra demana s'aixequi acta en instrument públic dels diversos actes celebrats en les reunions dels dies esmentats.

A Original: ACA, perg. n° 2, OM, carpeta 152, arm. 29.

Mides: 540 x 703 mm.

Not. dors. : N° 2. 29. [...] . [...] <danys Alguayre>. Armar<i> de Alguayre et sach=D. Tot es de una questio que est entre los temples y los spitales sobre una questio da Alguaire de [...] monestir.

Descripció: Pergamí, format rectangular , de marges regulars i en bon estat , a excepció de la vorera i part esquerra i l'angle i zona inferior esquerra , que presenten perfils irregulars així com els efectes de l'acció de rosegadors. Una zona deteriorada , de color marronenc, entre les línies sisena i dotzena a la zona superior esquerra, ocupant una superfície irregular de 6 x 3cm . De totes maneres , aquesta i d'altres taques del pergamí solament dificulten la lectura d'algunes parts del text.

Nouerint uniuersi quod in presencia mei Simonis de Lobera, scriptoris, discipuli Iacobi de Pulcro, uicino notarii publici Ilerdensis, et testium

infrascriptorum ad hec specialiter uocatorum rogatorum Bernardus Menaguerra, curie Ilerdensis, personaliter constitutus in presencia reuerendis in Christo, patris ac domini domini Petri, Dei gratia Ilerdensis episcopi, in capella palatii eiusdem domini episcopi Emposte illustrissimi domini Iacobi, Dei gratia regis Aragonis, et uenerabilis et discreti uestri, fratris Dalmacii de Timor, comendatoris Barberani et gerentis uices magistri Militie Templi in Aragonia et Cathalonia, obtulit et presentauit et per me, dictum scrip>tozem, legi fecit eidem domino episcopo quandam literam dicti domini regis patentem in papiro scriptam, sigillo eiusdem domini regis in dorso sigillatam, ut prima facie apparebat, cuius tenor talis est:

Iacobus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone ac Sancte Romane Ecclesie uexillarius ammiratus et capitaneus generalis, uenerabili episcopo patri Petri Ilerdensis, episcopo, salutem et dilectionem paternitati uestre defferimus per presentes, licet credamus iam dudum ad uestram notitiam peruenisse, quod nos pridem, ad instaciam et querimoniam uenerabilis et religiosi castellani Emposte et priorisse ac comendatoris de Alguayre, scripserimus uenerabili fratri Dalmacio de Timor, tenenti tunc locum uenerabilis et religiosi fratris Berengarii de Cardona, quondam, magistri Milicie Templi super dampnis et talis per quosdam ffratres et homines dicti Templi, ut dicebatur, illatis in dicto loco de Alguayre; post qua ueniens, dictus quondam magister firmauit ad requisitionem nostram in posse uicarii nostri Ilerde stare iuri pro se et fratribus ac hominibus dicti Templi, castellano predicto ac hospitalariis seu priorisse et comendatori predictis super dictis q<ual>is ac facere eis iusticie complementum. Quorum siquidem, dampnorum pretextu, inter dictos hospitalarios ex una parte, et templarios ex altera, causa coram dicto uicario et in eius curia uentilata extitit et aduch etiam uentilatur, nunc autem, per dictum ffratrem Dalmacium de Timor, nunc tenente locum magistri Milicie Templi, intelleximus quod uos ratione dampnorum predictorum in dicto loco de Alguayra, ut dicitur, illatorum

processistis seu officialis <Hospitalis> [...] sit contra quosdam fratres dicti Templi per quos dicta dampna dicuntur fuisse illata ad denunciandum eosdem excommunicatos eosque fore ligatos constitutione Concilii Terrachone²²⁹. Verum cum, contra dictos ffratres <contumacia> processus fieri minime debuisset, ex quo ipsi ad instanciam partis aduerse pacerit i<ura> super <pre>dictis coram uicario antedicto, cum non sit rationi consonum per uos accione premissa procedi contra dictos fratres donec sit predicta questio per memoratum uicarium terminata, quia nichil aliud esset quam diuersis processibus intricare negocium et confusione quodam iudicii ordinem perturbare, si coram uobis super eodem facto pendente iudicio primitus instituto coram dicto uicario conuenirent ffratres predicti. Ideo, uos requirimus et rogamus quatinus contra dictos templarios supersedeatis ac supersederi faciatis procedere, donec dicta causa, que coram memorato uicario ducitur, fuerit per eundem uicarium sententialiter terminata.

Datum Ces<araugusta> kalendas septembris anno Domini millesimo CCC septimo.

Qua litera presentata et lecta dicto domino episcopo, dictus Bernardus Menaguerra requisiiuit predictum dominum episcopum, ex parte domini regis et predicti locum tenentis magistri Milicie Templi, quatinus, cesset et cessari faciat a denuntiationibus, quas ipse seu eius officialis fecerunt et faciunt fieri contra ffratres Templi, qui dicuntur dictas talas fecisse, donec cause que tractantur coram uicario Ilerdensi super predictis inter fratres Templi et Hospitalis et homines eorum terminate fuerint prout in predicti domini regis litera continetur. Et dictus dominus episcopus respondit quod deliberabit super litera domini regis et super requisitione facta sibi per Bernardum Menaguerra predictum, et habita deliberatione respondebit et faciet quos fuerit faciendum. Acta fuerunt predicta VIII idus septembris anno Domini milesimo CCC septimo, presentibus Bertrando d'Oliola, canonico Ilerdensi et Berengario

²²⁹ Vegeu notes següents del mateix document.

Granelli, rectore ecclesie de Calonge diocesis Ilerdensis, testibus ad hec specialiter conuocatis atque rogatis.

Postea die iouis que fuit VII idus septembris anno predicto, predictus dominus episcopus, respondendo contentis in litera regia supradicta, dixit quod, salu<o> in omnibus reuerentia domini regis, non potest nec debet supersedere super denuntiatione que de mandato seu ad iussionem sui officialis Ilerdensis fit publice contra illos templarios, qui excommunicati sunt ratione inuasionis loci et terminorum Algayre et locorum aliorum comendatoris Algayre et ratione talarum et aliorum dampnorum factorum et illatorum per ipsos templarios locis predictis, quae sunt Ordinis Hospitalis Iherosolomitani donec hospitalariis satisfactum fuerit per ipsos templarios de predictis uel super eis duxerint ipsi templarii cum hospitalariis componendum. Cum ad denuntiationem predictam fieri faciend<am>, donec predicta satisfactio uel compositio predicta, ut predicatur super inuasionem, talis et aliis dampnis predictis facta fuerit, dominus episcopus predictus teneatur ex constitutione Sacri Concilii Terrachone, quam ipse dominus episcopus seruare iurauit non obstantu firma, que facta dicitur in posse uicarii Ilerdensis per ipsos templarios [...] parte ipsorum cum ipsa firma, que dici non potest satisfactio uel compositio predictorum facta fuerit post processum, quem officialis ipsius domini episcopi fecit super habenda sumaria cognitione inuasionis et talarum et dampnorum predictorum ad questionem hospitaliariorum predictorum et post denuntiationem publice factam de mandato ipsius officialis habito consilio sapientum de excommunicatione in quam ipse facto inciderunt ipsi templarii ratione predictarum inuasionis et talarum et aliorum dampnorum predictorum ex uerbis et mente constitutionis predictae Concilii Terrachone licet forsitan illud idem facere debet seu debui<sset> officialis predictis, si firma predicta prius facta fuisset coram uicario supradicto. Nam firma facta uel facienda per predictos templarios in posse predicti uicarii non impedit nec impedire potest processum predictum predicti officialis episcopi supradicti seu denuntiationem predictam nec contra processus, et denunc<iantis> predicti, impediunt seu impedire possunt firmam factam uel faciendam in posse predicti uicarii, cum diuersi modi agendi sunt in

utroque. Nam coram predicte uicario agitur per hospitalarios contra templarios ad emendam dampnorum et ad alia, iuxta constitutionem paris conu[...].ge, et coram predicto officiali domini Ilerdensis episcopi fuit actum solum modi, ut denunciarentur, publice excommunicati ipsi templarii *ratione predictarum inuasionis et talarum, et etiam ratione dampnorum aliorum predictorum iuxta constitutionem facti Concilii Terrachone*,²³⁰ seruando contra ipsos Templarios constitutionem eandem. Et sic, salua reuerentia in omnibus regie magestatis, non est intricare negotium diuersis processibus nec confusione aliqua ordo iudicii perturbatur. Inmo, in utrique curia hunc et inde utrique parti iusticia obseruatur, cum sint diuersi modi agendi, ut superius est iam dictum. Item dixit dictus dominus episcopus, quod, cum templarii fuerint Terrachone pro reuocando processu officialis predicti, quia constitit domino archiepiscopo de processu dicti officialis legitime habito, et dictos templarios incidisse in constitutiones predictas, minime poterunt dictum processum facere reuocari,

²³⁰ El canon III del dit concili, que va ser presidit per l'arquebisbe de Tarragona, Rodrigo Tello, celebrat a la ciutat de Lleida, però situat en dates diverses de finals del s. XIII i primers anys del s. XIV segons les interpretacions que diversos autors fan de les fonts. Manuel Guallar Perez a *Los concilios tarraconenses celebrados en Lerida. (siglos VI-XV)*, CSIC. Instituto de Estudios Ilerdenses, Lerida, 1975., p. 186-190 i 242-244, tot admeten que la data escrita de l'assemblea sacra del concili és l'11 d'agost de 1294, argumenta i fa retrocedir la data al 1304. Independentment de les dates que s'atribueixen al 4rt. Concili de Tarragona, el *canon II* i concretament el *canon III* estipulen el càstig d'excomunió i d'altres a aquelles persones que exerceixin la violència contra les persones i coses eclesiàstiques. I encara que la llei pugui protegir tan als hospitalers com els templers, en la situació descrita s'aplica en contra dels templers. També ens remetem a D. Juan Tejada y Ramiro a *Coleccion de cánones y de todos los concilios, Madrid 1859*, p. 39-40 en la constitució 4, Concili de Tarragona de 1244 ... *sacro approbante concilio, excommunicamus inuadores et raptos et depredatores hominem ecclesiarum, rerum ecclesiasticarum et locorum religiosorum*; i del mateix autor, p. 50-51, la constitució 1, Concili de Tarragona de 1253, aprovant explícitament les constitucions dels anteriors concilis provincials i afegint, intervenció de Jaume de Timor, lloctinent del mestre del Temple, i donant la facultat d'absoldre als qui han estat excomulgats. Els concilis de Tarragona de 1257 i 1273, compten amb la presència dels frares representants dels ordes del Temple i de l'Hospital. I en aquest últim la constitució 4, confirma altra vegada les constitucions anteriors, i en la constitució 5, *statuimus, quod quamdum personae inuasorum et raptorum rerum ecclesiasticarum et personae etiam illorum ... et aliorum locorum religiosorum terrachonensis provintiae manus injecerint uiolentes ... i quod episcopi et ecclesiarum rectores et eorum mandatum seruent constitutiones*, sent presents els frares representants del Temple i l'Hospital. El mateix autor situa un concili de Tarragona, celebrat a Lleida i presidit per Rodrigo de Tello, arquebisbe de Tarragona el 1293 (el 1294, l'assemblea sacra), p. 59-60, i un altre, l'últim presidit pel mateix arquebisbe el 1305, en el que la constitució 2, especifica *item quod Templarii, et Hospitalarii, et alii religiosi habentes temporalia, requirantur per singulas Dioceses si volent gaudire constitutionibus Terrachonensibus; et si dicant quod sic, mandetur eis quod eas obseruent in se ipsis si inciderint in easdem*, i incideix en el mateix sentit en les constitucions 5 i 8, p. 61-62.

quare dictus episcopus seu eius officiales, non possunt desistere denuntiatione predicta quia inciderent si facerent in penam constitutionis facti Concilii Terrachone. Et ideo, dictus dominus episcopus et eius officialis debent esse excusati apud dominum regem rationibus supradictis. Acta fuerunt predicta die et anno supra proxime dictis, presentibus Bertrando d'Oliola, canonico Ilerdensi, Berengario Granelli, rectore ecclesie de Colonge et Raymundo de Tarrassona, rectore ecclesie de Aytona Ilerdensis diocesis, testibus ad hec specialiter conuocatis atque rogatis.

Postea die sabbati que fuit V idus septembris anno predicto, dictus Bernardus Menaguerra, nomi[ni]bus quibus supra, respondit responsioni facte per dictum dominum episcopum sub forma que sequitur. Et Bernardus Menaguerra, nominibus quibus supra, dixit quod predictus dominus episcopus debet et debuit obseruare, que in predicta litera domini regis continentur, cum ea, que in ipsa litera continentur de iure procedant et fieri debeant eum pro eadem ex eadem causa, agendi eodem tempore quis non debant coram diuersis iudicibus conuenire et cum super hiis que in predicta litera continentur, agatur eodem tempore coram uicario Ilerdensi et officiali dicti domini episcopi Ilerdensis, uidelicet ad restitutionem dampnorum, que data dicentur per aliquos fratres Templi fratribus Hospitalis, et de iure hoc fieri non debeat. Ideo requisita in dicta litera a domino rege per dictum dominum episcopum debentur merito obseruari. Nec obstat quod dicitur in dicta responsione facta per dictum dominum episcopum quod, ex constitutione facti Concilii Terrachone, idem dominus episcopus habet ipsam constitutionem obseruare, non obstante firma supradicta. Cum in editione dicte constitutionis magistri Templi, qui exemptus est a iurisdictione ordinariorum non consenserit. Et si consensit, consensit saluis priuilegiis et liberantibus Ordini Milicie Templi per dominum papam et dominum regem et eorum predecessores et per alias personas concessis. Et posito sine preiudicio quod editioni dicte constitutionis dictus magister, simpliciter, consensisset et quod dictis officialis Ilerdensis, ut per dominum episcopum dicitur, processisset, quia tamen, ad petitionem, requisitionem et magnam instanciam ffratrum Hospitalis, magister Templi

firmavit in posse uicarii predicti per pignora tenencia super hiis, super quibus fuit processum coram eodem officiali satisfactum fuit eisdem ffratribus Hospitalis in tantum quod dicta constitucio, post dictam firmam, non debuit obseruari, quia ut iura²³¹ dicunt: *siquis habeat plures iudices et super eadem re conueniat aduersarium coram uno et postea de eadem re conueniat eundem coram alio, dicti conuento placeat coram secundo litigare*; conueniens uidetur recessisse a petitione proposita coram primo, quare post dictam firmam uidetur fuisse recessum et a processu dicti officialis. Et officialis certificatus de hoc, ut certus est, et specialiter per dictam literam iniuriatur, quia dictam constitutionem facit de facto obseruari. Nec obstat, quod dicitur quod *diuersi modi agendi sint hinc inde, quia ueritate respecta et considerato effectu hinc inde agitur ad satisfactionem dampnorum, quare diuersi modi agendi dici non possunt*.²³² Nec etiam obstat, quod dicitur, quod templari institerunt coram domino archiepiscopo Terrachone pro reuocando dicto processu; et obtinere minime procerunt quia, salua reuerentia dicti domini episcopi, hoc uerum non fuit. Et ubi uerum fuisset -quod absit- si propositum fuisset coram ipso domino archiepiscopo, firmam predictam factam fuisse coram uicario Ilerdensi domini regis ad instanciam, petitionem et requisitionem dictorum fratrum Hospitalis, ut predicatur est, uerisimile, quod dominus archiepiscopus dictum processum reuocasset. Et sic non obstantibus propositis, in dicta responsione, dominus episcopus, defferendo domino regi, debe<re>t preces et requisitionem eius, ut

²³¹ Destaquem tan sols algunes referències a l'abast en el dret comú sobre els procediments a seguir quan una mateixa qüestió és jutjada per diferents o varis jutges, *quod quando quis habet plures iudices sub quibus potest conueniri, electio sit actoris, coram quo conueniat*. p. 249, *Decisio CLX. De iurisdictione omnium Iudicum & de foro competenti*, a D. Paulo Christianaeo. *Practicae quaestiones rerumque in supremis Belgarum curiis...*, Volum 2. Editor Verdessius, 1626. També una altra referència, *electio est actoris ubi coram quo iudice reum conueniat, quando quis habet plures iudices. Declaratur si eos habet de iure communi, non quando de iure speciali, ibidem*. p. 231, Clausula IIII, 76. Clos. XV. I d'altres referències a l'abast en l'obra de Iohannem Petrum Fontanella, iurisconsultum, *De pactis nuptialibus sive capitulis matrimonialibus tractatus, Multis regiae audientiae principatus Cathaloniae, et aliorum, Tomus prior*, Editor Laurentius Deu, 1612. Biblioteca nacional d'Austràlia, digitalitzat 5 agost 2014.

²³² *Ibidem*. I pel que fa a la satisfacció i compensació de danys fets, vegeu usatge 38(us. 41) *De aliis namque bauzis et malefactis que possunt redirigi uel emendare, firmet homo directum seniore suo, sicut mos est istius patrie, et faciat eum illi sicut ille ei iudicare feceri* a *Usatges de Barcelona. El codi a mitjan segle XII*, a cura de Joan Bastardas i col·laboradors. Fundació Noguera. Textos i Documents, 6. Segona edició. Barcelona, 1991.

iustas exaudire, et eas obseruare et facere obseruari. Acta fuerunt predicto die et anno supra proxime, dictis presentibus Iacobo de Quexach, ciue et Dominico del Balç, uicino Ilerdensi, testibus ad hec specialiter conuocatis atque rogatis.

Postea die dominica que fuit, III idus septembris anno predicto dictus dominus episcopus respondit responsioni facte per dictum Bernardum Menaguerra ut sequitur: et dictus dominus episcopus quamuis respondere non teneretur propositis et allegatis supra per Bernardum Managuerra predictum, cum non continentur in litera regia supradicta, dixit et respondit quod persistit in responsione sua primitus facta, cum satis per eam sit responsum rationibus allegatis per Bernardum de Menaguerra predictum. Hoc saluo, quod addit, quod fratres seu magistri Templi aprobauerunt seu firmauerunt constitutiones sacrorum conciliorum Terrachone, ut suo loco et tempore, siquidem coram competenti iudice poterit aparere <De>us manifestum. Inmo notorium existat et ut per easdem constitutiones apparet. Ad alia, dixit dictus dominus episcopus quod non tenentur respondere cum in aliis casibus et non in presenti recte intuentibus uendicent sibi locum. Verum, cum non fuerit p<actum> coram officiali predicto quod constitutio Terrachone seruaretur contra predictos malefactores, quod coram Curia seculari peti non posset, dici non potest quod idem sit modus seu causa agendi. Inmo totaliter sunt diuerse acta fuerunt predicto die et anno supra proxime dies, presentibus Raymundo de Tarass<ona>, notario dicti domini episcopi et Dominico Rosselli, capellano eiusdem domini episcopi, testibus ad hec specialiter conuocatis atque rogatis.

Postea die Lune que fuit III idus septembris anno predicto, dictus Bernardus Menaguerra respondit responsioni facte per dictum dominum episcopum in hunc modum: et Bernadus Menaguerra predictus, contra responsa ultima per dominum episcopum predictum, dixit et repetiit idem quod supra, addiciens quod, secundum rey ueritate, magister Templi non firmauit in constitutionem predictam, et si forte dicitur in dicta constitutione quod fuit edita ipsa constitutio presente magistro Templi tamen per eundem magistrum eodem tempore fuit protestatum et inde factum publicum instrumentum que per facta uel que fierent in Concilio, in quo dicta constitutio facta fuit, non fieret

preiudicium libertatibus, priuilegiis, concessis fratribus Templi a iure uel per Sedem Apostolicam uel per dominum regem et eius antecessores. Dixit etiam quod, cum in dicta constitutione contineatur *quod inuasores et malefactores personarum et rey ecclesiasticarum denuntientur excommunicati [...] restituerant dampna data et de iniuriis satisfecerint, petendo dictam constitutionem obseruare nichil aliud est quod emendam petere dampnorum et iniuriarum*²³³. Et sic cum idem in effectu petatur per fratres Hospitalis, tam coram iudice ecclesiastico quam seculari, sic ex causis predictis dictus episcopus deberet de iure <et de> ratione obseruare, que continentur in dicta litera et facere obseruari. Et si contingat ad predicta ulterius responderi per dominum episcopum contra responsiones per ipsum faciendas, idem Bernardus Menaguerra contra ipsas responsiones faciendas repetit omnia per eum [...] <plura> et singula supradicta. Acta fuerunt predicta die et anno supra proxime, dictis presentibus Guillelmo Riquery, clerico, et Guillelmo Canut, campore Ilerdensis, testibus ad hec specialiter conuocatis atque rogatis.

Postea die Iouis que fuit, XVIII kalendas octobris anno predictis, dictus dominus episcopus Emposte et ad predicta sub hac forma; et dictus episcopus respondit, quamuis non teneatur respondere, ad ista ultimo preposita per Bernardum de Manenguerra cum iam superius in oblatis et propositis per dictum Bernardum de Manenguerra et per responsiones dicti episcopi sufficienter <est> responsum ad predictam. Dicit tamen dictus episcopus quod uult omnia predicta hic pro repetitis haberi, addiciens quamuis iam dictum sit quod non tenetur nec debet stare exceptionibus propositis contra constitutiones Sacri Concilii Terrachona, set summarie in questione facta de iniurii et uiolencia secundum tenorem constitutionis predictae tenetur ipsam seruare et facere obseruari cum per dictos hospitalarios petitum sit solum modo dictam constitutionem facere obseruari. Et quia tota die posset super predictis replicari ad libitum hinc et inde et ipsis detineretur in uanum ha<nc> responsionem suam, uult dictus episcopus ad omnia premissa et proposita cum aliis per eum suprapositis hic pro responsione finali habent. Et de predictis omnibus et

²³³ Vegeu notes anteriors del mateix document.

singulis, dictus Bernardus Menagerra, nominibus quibus supra, requisivit me, dictum scriptum ut inde sibi facerem publicum instrumentum.

Acta fuerunt predicta die et anno supra proxime, dictis presentibus Dominico Rosselli, capellano dicti domini episcopi, et Berengario de Marua, scutifero eiusdem domini episcopi, testibus ad hec specialiter conuocatis atque rogatis.

Sig+num mei, Simonis de Lobera, scriptoris iurati, qui ub iussione Iacobi de Pulchro Vicino, notarii publici Ilerdensis, hoc scripsi et predictis omnibus et singulis interfui diebus, anno et loco prefixis.

Sig(*signe*)num mei, Iacobo de Pulchro Vicino, notarii publici Ilerdensis, et per totam nostram et iurisdictionem domini regis auctoritate eiusdem, qui hoc scribi, feci et clausi.

-39-

1307, octubre, 8

Ramon de n'Am i Dolça, la seva esposa, venen a Pere de les Ores unes cases a la vila d'Alguaire per 17 sous i 6 diners de Jaca, que reconeix haver rebut del dit comprador Pere de les Ores; d'altra banda, Dolça renuncia explícitament als drets que puguin emparar-la.

Hom delimita les afrontacions de les dites cases.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 180

Mides: 208 x 212mm.

Not. dors.: Venda d'unas casas en Alguaire.

Descripció: Pergamí en bon estat de conservació, de format quadrat. Presenta rebrecs, bàsicament al marge esquerre i plecs verticals arrodonits i poc definits a ambdues parts del pergamí.

Nouerint uniuersi quod nos Raymundi de n'Am et Dulcia, uxor eius, uterque nostrum in solidum, per nos et omnes nostros, uendimus et, cum hoc presenti publico instrumento, tradimus et concedimus uobis, Petro de les Ores et uestris, in perpetuum, quasdam domos nostras sitas in uilla de Algayra, afrontatas in domibus Bernardi Marta et in Columbario uxoris, quondam, Miraueti, hoc et in uia publica. Predictas -inquam- domos, sub predictis afrontationibus inclussas

et determinatas, uendimus et concedimus uobis, dicto emptori, et uestris, in perpetuum pro XVII solidis et VI denariis Iachensium, quos omnes a uobis numerando habuimus et recepimus, ex quibus omnibus, ad nostram uoluntatem, omnino bene uestri peccati sumus, renunciantes exceptioni non numerate et non recepte pecunie predictae et doli et infactum. Et, si forte predictas domos, quas uobis uendimus, ualent modo uel de cetero ualebunt amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquomodo totum illud, quantumcumque sit ex nostra mera liberalitate damus et concedimus uobis, dicto emptori et uestris ad omnes uestras uoluntates, renunciantes illi legi, que corrigit deceptionem ultra dimidiam iusti pretii, et beneficio minoris pretii deceptionis. Supradictas domus, quas uobis, ut dictum est, uendimus et concedimus, ex omnino nostro nostrorumque iure, posse, dominio eycimus penitus et extrahimus easque in uestri uestrorumque ius, posse, dominium et tenedonem seu in corporalem possessionem uestram et uestrorum mitimus, tradimus ac omnino transferimus, cum ingressibus et egressibus et meliorationibus ac omnibus earum pertinentiis, ad habendum, uidelicet tenendum, possidendum et expletandum et uendendum, dandum, in pignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates penitus et in perpetuum ffaciendas, prout melius, plenius ac utilius dici, scribi uel intelligi, pro saluamento uestro ac comodo et uestrorum. Et sic nos, iamdicti uenditores, et nostri, faciemus uos dictum emptorem, et uestris, predictas domos habere, tenere et perpetuo possidere in pace et faciemus inde semper uobis, et uestris, bonam et legalem garentiam et euictionem contra omnes et singulas personas, excepta potestate terre, in iure et extra ius, in causa et extra causam et post et ante causam, nostris propriis missionibus et expensis absque omni dampno et expensa ac missione uestri et uestrorum. Et pro garentia et euictione predictae uenditionis, obligamus uobis, dicto emptori, et uestris, omnia bona nostra et cuiusque nostrum mobilia et immobilia ubique habita et habenda. Insuper ego, Dulcia predictae, scienter atque consulte, renuntio senatus consulto Velleyano et iuri ypotecharum et pignorum et omni exceptioni doli, metus et uis, tactisque a me corporalitem et libenter sanctis IIII

Dei euangeliis et cru(*creu*)ce Domini, iurare predicta omnia et singula obseruare, atendere firmiter et complere et in aliquo nunquam uiolare seu contrauenire ratione dotis uel sponsalicii mei uel qualibet alia ratione; sic Deus me adiuuet et haec sancta Eius euangelia et crux Domini coram posita.

Quod est actum VIII idus octobris anno Domini M CCC septimo.

S+num Raymundi de n'Am, s+num Dulcie uxoris eius uenditorum supradictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Petri Iuclar, s+num Natalis d'Estanya, testium.

Sig(*signe*)num Guyllelmi de Corçano, notari publici Algayre, qui hoc scripssit.

-40-

1308, novembre, 9

*Folc de Villaret, mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, és el guarda i custodi de la permuta, que fra Martí Periç d'Oros, del mateix Orde féu amb Sibil·la de Castellvell, priora del monestir d'Alguaire i amb tota la comunitat, d'un lloc anomenat Vila Nova de Segrià amb el castell i lloc de la batllia de Cervera d'Urgell i amb totes les seves pertinences.*²³⁴

A Original: ADB, document s/n.

Mides: (no és a l'abast).

Not. dors.: (no és a l'abast).

Descripció: Pergamí de format rectangular. Segons la versió microfilmada – la única a l'abast – presenta taques de forma irregular i continuada en quasi tot el document, a més hi ha dos grans forats, probablement atribuïbles a combustió per foc, situats en una zona que va des del centre del document fins el marge dret la qual cosa n'impedeix la lectura, i l'altra a la zona inferior

²³⁴ Pels mateixos documents del nostre aplec i altra informació a l'abast, com la de Joaquim Miret i Sans, a *Les cases de templers i hospitalers a Catalunya*, op. cit., p. 538, sabem que Agnès de Queralt fou priora d'Alguaire de 1297 a 1310, i Sibil·la de Castellvell de 1310 a 1329/1330. No obstant, per la data d'aquest document, menys de dos anys abans de la mort de la priora Agnès de Queralt, podria deduir-se que Sibil·la, que serà la nova priora el 1310, actués en nom de la priora Agnès de Queralt per raons de salut de la susdita priora. Tenim altres exemples similars en el nostre aplec documental, com el de Blanca de Timor actuant com a lloctinent de la priora Sibil·la el 1330 (doc. 118).

dreta del document, que en aquest cas no afecta la lectura del text. Les condicions generals del document, fan difícil una transcripció i lectura acurada, no obstant ens permet interpretar el sentit general del text.

In Christi nomine amen: Nouerint uniuersi quod nos frater Fulcis de Vilareto, Dei gratia sacrista domus Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, magister humilis et pauperum Christi, custos et <reconditis> permutationem seu cambium quam, <qui>, quod uenerabilis et religiosus dominus frater Martinus <Petrus d'Oros>²³⁵ [...] eiusdem domus [...], fecit [...] uenerabile et religiosa domina Sibilla de Castro Veteri, priorissa monasterii de Alguayre <eiusdem> Ordinis [...] conuenti eiusdem dicto loco uidelicet, uocato Villa Noua de <Segrià> [...] qui fuit hoc [...] [...]oli cum baiulia Ceruarie de Urgello de castris et locis ad ipsum baiulum [...] <ipsis> pertinentiis et seu pertinere potterunt ad monasterium de Algayra predictum, considerantes insuper <predicta permutatione> fuit et est, uendimus dicto monasterio ynmo etiam nobis de nostro ordine et specialiter dicte capellanie non modicum [...] inspectis circumstantis eiusdem. Idcirco certificati plenarie de dicta permutatione et de omnibus supradictis ex certa scientia et de consilio ac expresso assensu priorum et <aliorum> [...] nobis <nomine constituimus>, laudamus, approbamus, ratificamus ac etiam confirmamus permutationem dictum proprie manifestis de dicta permutatione confectis plenius contrauetur. Et ipse melius ac utilius [...] [...] potest de [...] monasteri supradicti mandatis de [...] publicum instrumentum [...]a f[...] continens omnibus et singulis, fratribus et sororibus [...] donatis [...] -tuit seu obedient firmiter [...] nostram firmam habeant et obseruant [...] ynmo faciant ab omnibus ut pre[...].

Actum est [...] sub anno Domini millesimo trecentesimo octauo, [...] indictione <quarta> die nono mensis nouembris [...] et conuocatis sc[...] patris et domini domino Iohannis supera pro [...] [...] a quincesimo secun<disimo> tertio.

Presentibus honorabilibus dominis fratre et Petro de Ioco Ordinis Predicatorum, domino Ben<a<mati de Stairo na, milite de castro; domino

²³⁵ S'ha reconstruït el nom complet amb la informació textual del doc. 100.

Bonanato d'Almenar, capellano domine regine Aragonie; testibus quod ad priorissa uocatis specialiter et rogatis.

Et ego Poncius Iulianni, clericus de Montepeller, [...] publicus notarius seu tabello premissis omnibus et singulis <uestre> cum suprascriptis testibus uocatis et rogatis presents fui et [...] in hoc <instrumento> contentus de mandato domini magistri et requisitione castellani predict<orum presenti>. Et informamus, publicamus reddegi meoque signo, constituto, signaui uocatus <specialiter et conuocatis>. Sig(signe) num.

-41-

1310, octubre, 5

Agnès de Queralt, priora del convent d'Alguaire amb el consens i voluntat de Saurina de Cervera, sots-priora; Saurina de Galanor, sagristana; Saurina de Montpaó, Romia de Ponts infermera, Berenguera d'Aguiló, Ermesèn d'Òdena, Guillema de Manresa, Berenguera Boneta, Berenguera de Banyeres, Blanca de Timor, Nina de Cervera, Margarita de Peramola, Tomasa Ramon Pere, Gualda d'Almenara, Elisèn de Vilanova, religioses del convent d'Alguaire concedeixen, per la salvació de la seves ànimes i les dels seus pares, a la sagristana Saurina de Galanor, vint sous del cens que reben anualment per la festa de la Mare de Déu d'agost del domini anomenat d'en Jofre, que va ser dels frares del monestir de Bellpuig. I que els dits vint siguin per l'enllumenat i ornamentació de la capella de Sant Salvador, així com quatre sous més anuals per les necessitats particulars de la sagristana.

A Original: AMS, Caja 3A 54, perg. n° 347

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, fol. 361r.

Mides: (no és a l'abast)

Not. dors.; e. 17.; instrumentum sacristano de Sant Saluador <vinginti quatuor solidos Iachenses> [...]. Carta de la sacrestia.

Descripció: Pergamí de format rectangular. Presenta un rebec en els marges dret i esquerre, així com una zona irregular tacada al marge inferior del pergamí i nombrosos plecs marcats i verticals al pergamí.

Nouerint uniuerssi quod nos Agnes de Queralto, Dei gratia humilis priorissa Alguayre, cum consilio et uoluntate Saurine de Ceruaria subpriorisse, Saurine

de Galanor sacristane, Saurine de Montpao, Romie de Pontibus, infirmarie; <Berenga>rie d'Aguilo, Ermessendis d'Odena, Guilleme de Manresa, Berengarie Boneta , Berengarie de Banyeres, Blanche de Timor, Nine de Ceruaria, Margarite de Peramola, Thomasie Raymundi Petri, Geralde de <Alm>enaris, Elicssendis de Villanoua, ssorum monasterii Alguayre cum testimonio huius presentis publici instrumenti ubique semper firmiter ualitura ob remedium anime nostre et parentum nostrorum damus et assignamus ad <illu>minationem capelle Sancti Saluatoris, uiginti solidos Iachensium censuales, quos habemus annuatim in festo Sancte Marie mensis Augusti super quoddam domengium, quod uocatur d'en Ioffre, quod fuit fratrum monasterii Pulcripodii. Quosquidem uiginti solidos censuales sacristana predicte capelle, que pro tempore fuerit, habeat et recipiat annuatim et eos mitat et expendat, ad illuminationem et ornamentum dicte capelle prout sibi fore uidebitur faciendum. Etiam damus et concedimus dicte sacristane, que pro tempore fuerit, pro suis necessariis quatuor solidos censuales, quos in dicto domengio de'n Iofre habemus, quos habeat pro suis laboribus ad suas omnimodas uoluntates. Et sic ab hac die inantea qua presens scribitur instrumentum, dicta sacristana, que pro tempore fuerit, habeat et recipiat dictos uiginti solidos Iachensium annuatim in dicto festo Sancte beate Marie mensis augusti et eos mitat et expendat in utilitate et ornamento dicte capelle. Etiam recipiat quatuor solidos Iachensium supradictos pro suis laboribus et penes se retineat, prout melius, plenius ac utilius dici, scribi, intelligi uel excogitari potest ad utilitatem et saluamentum dicte capelle, prout dictum est superius, promittimus notario infrascripto, firma et sollempni stipulatione legitime interposita atque fide bona, quod contra predictam ordinationem seu assignationem non ueniamus nec uenire faciemus aut consentiemus, uerbo uel facto, propter quod predicta reuocentur siue in aliquo mutantur. Imo predicta obseruabimus et obseruari faciemus inuiolabiliter penitus et in perpetuum.

S+num Agnetis de Queralto, priorisse, s+num Saurine de Ceruaria, sub priorisse, s+num Saurine de Galanor, sacristane, s+num Saurine de Montpao, s+num Romie de Pontibus, infirmarie, s+num Berengarie d'Aguilo, s+num

Ermessendis d'Odena, s+num Guilleme de Manresa, s+num Berengarie Boneta, s+num Berengarie de Bayneres, s+num Blanche de Timor, s+num Nine de Ceruaria, s+num Margarite de Peramola, s+num Thomassie Raymundi Petri, s+num Geralde de Almenaris, s+num Elicssendis de Villanoua ssorum supradictarum, que hoc laudamus, concedimus et ffirmamus ffirmarique rogamus.

S+num Fferrarii Maça, s+num Iohannis Liçana, s+num Dominici d'Almor, testium.

Sig(signe)num mei Egidii de F<alce>²³⁶, <notarii publici Alguayra> qui hoc scripssit a memoriali quondam Raymundi Iohannis, notarii publici iusdem <loci> [...] scribi [...].

-42-

1310, desembre, 23

La priora d'Alguaire, Sibil-la de Castellvel, el castellà d'Amposta, Ramon d'Empúries, i les religioses Saurina de Cervera, Saurina de Montpaó, Romia dels Ponts, Berenguera d'Aguiló, Blanca de Timor, Berenguera de Banyeres, Margarita de Peramola, Ermesèn d'Òdena, Guillamona de Manresa, Saurina de Galanor²³⁷, Gueralda d'Almenara, Berenguera de la Goda i Elisèn de Vilanova, i també Joan Eiximenis, comanador d'Alguaire; fra Domènec de Rubió, prior del mateix lloc; i tot el convent, frares i religioses del monestir concedeixen a la infermeria del monestir, en la persona de la religiosa Romia de Ponts, cent sous de Jaca dels sis-cents del cens que s'obté de la vila d'Alguaire i dels seus terme, en una concessió ferma i a perpetuïtat.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 227.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, fol. 361r.

C Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 351v.

²³⁶ Restitució del cognom del notari per la seva lletra d'estil característic que facilita la identificació. A més, en aquest cas, coincideix el nom.

²³⁷ 'Guanalor' i 'Gualanor' en el mateix document. Altres grafies del mateix cognom en el present document i en els documents 3 i 54.

Mides: 298 x 226 mm.

Not. dors.: E. 28. De Alguayre. Guillemo de Corçano. Consigna de cent sous. Carta de la infermaria.

Descripció: Pergamí de format rectangular. Presenta taques d'humitat i contorns irregulars als marges superior i inferior, atribuïbles a l'acció de rosegadors. El document presenta ples i rebrechs verticals (al text) , més nombrosos a la part inferior del pergamí.

Nouerint uniuersi quod nos domina Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia humilis priorissa monasteri Alguayra, de asensu consilio et uoluntate nobilis et religiossi ffratris Raymundi de Impuries castellani Emposte, Saurine de Ceruaria subpriorisse, Saurine de Monte pauone sacristane, et Romie de Pontibus infermarie, Berengarie d'Aquilone, Blanche de Timor, Berengarie de Banyeres, Marguarite de Peramola, Ermesendis d'Odena, Gueyamone de Manresa, Saurine de Guanolor, Saurine de Salanoua, Gualde d'Almenara, Berengarie ça Guoda, et Elicsendis de Villanoua, sororum monasteri prefacti et fratris Iohannis Examenic, comendatoris Alguayre, et fratris Dominici de Robio, prioris eiusdem loci, et totius conuentus, tam fratruum quam sororum monasteri memorati, per nos et omnes succesores nostros, presentes pariter et ffuturos, damus, tradimus et concedimus ac assignamus in perpetuum infirmarie monasterii prelibati centum solidos Iackensium censuales ex illis sexcentis solidis Iachensium censualibus, quos habemus et recipimus et habere ac recipere debemus in uilla et terminis de Alguayra uolentes ac de presenti statuantes, quod collector qui pro tempore dictum censuale in memorato loco colle gerit seu congregauerit det et soluat et dare ac soluere teneatur annuatim et in perpetuum in festo Beate Marie mensis augusti dictos centum solidos Iachensium censuales Romie de Pontibus, infirmarie predicte, et illi que pro tempore infirmaria fuerit dicti loci, non spectata licencia nec mandato comendatoris Alguayre nec alterius persone. Ita tamen, quod dicta infirmarie eos mitat et expendat infirmaria monasteri supradicti annuatim et in perpetuum et de ipsis nobis et nostris bonum, uerum et legitimum comptum ac ueram rationem reddat et reddere teneatur in quolibet anno. Et, si forte dicti centum solidos ad necessaria dicte infirmarie non sufficienti <fuerint>, dictus comendator uel qui pro tempore faciat et facere teneatur complementum de

dictis sexcentis solidis Iachensium censualibus mandantes dicto collectori et illis, qui pro tempore fuerint, quod dictos centum solidos annuatim in prefacto termino dent et soluant et tradere ac soluere teneatur in memorate infirmarie absque omni contradictionem et prolonguamento ac procusatione penitus et in perpetuum remota et obiecta quamquidem donationem predictam et omnibus et singulis adnouatis superius promittentes quod obseruabimus penitus tota et ferma inde habuimus atque <concedimus> et in aliquo non contrafaciemus uel prout contrauenientibus aut contrafacientibus consentiemus, de cimur de facte, palam uel occulte, aliqua ratione.

Quod est actum decimo kalendas ianuarii anno Domini M^o CCC^o decimo.

S+num Sibilie de Castro Veteri priorisse, s+num fratris Raymundi d'Empuries castellani Emposte, s+num Saurine de Ceruaria subpriorisse, s+num Saurine de Monte pauone sacristane, s+num Romie de Pontibus infirmarie, s+num Berengarie d'Aquilone, s+num Blanche de Timor, s+num Berengarie de Banyeres, s+num Marguarite de Peramola, s+num Ermessendis d'Odena, s+num Guieyemone de <Manresa>, s+num Saurine de Gualanor, s+num Saurine de Salanoua, s+num Gualde d'Almenara, s+num Berengarie ça Gouda, s+num Elicsendis de Villanoua, sororum.

S+num fratris Iohannis Examenis, comendatoris Alguayre, s+num fratris Dominici de Robio, prioris eiusdem loci, donatorum predictorum, qui hoc damus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Laurentii de Corbins, s+num Bernardi Boteri, testium.

Sig(*signe*)num Guillelmi de Corçano, notarii Alguayra, qui hoc scribi fecit, prout in memoriale quondam Raymundi Iohannis, notarii publici eiusdem loci, scriptum inuenit, qui memorie praecipimus scribere nostri <ualiture>.

-43-

1310, març, 9. Ulldecona¹

*La batllia d'Alguaire es concedida a Sibil·la de Castellvell, priora d'Alguaire.*²³⁸

[A] Original no localitzat.

B Regest: BC. Pasqual, J., vol. 1, fol. 361r, E. 1, E 17, E 28¹

1. Vegeu document, núm. 44 i pel mateix fet, el document núm. 40.

Renunciació de la ²³⁹ \batllia/ de Alguayre sen va fer a Ulldecona a favor de Sibil·la de Castellvell, priora, en 7 dels idus de mars 1310. Se compren molt be [E.1] deu esser de algun any antecedent quan encara era priora la Sra. Queralt. Se creu que la data de E.17 \ i que es à 3 de las nonas de [...], 1310 està errada perque ademès ²⁴⁰ apar que fou fet molt temps antes del de E. 28. que te la data de 23 de Dezembre del mateix any: perque en lo primer se troban 16 religiosas las tres delas quals ço es Berenguera Boneta, Nina de Cervera, y Thomasa de Ramon Pere ja nos' troban firmadas en lo acte de E. 28. fet dos mesos despres en lo qual es troben 15 religiosas , y entre ellas, Saurina de Salanova y Berenguera ça Goda que nos' troben en aquell y no es de pensar que dias [...].

²³⁸ Jaume Pasqual explica el possible error de la data dels documents comparant les religioses signants i el nom de les prioeres. És per aquesta raó que mostrem aquest regest en document apart al mateix temps que s'inclou en l'aparell crític del document següent (doc. 44). De totes maneres , el contingut dels documents 43 i 44 coincideixen en el fet, la concessió de la batllia d'Alguaire a la priora Sibil·la de Castellvell, i en la data, la de 9 de març de 1311 o sigui el 3 dels idus de març de 1310. Independentment del càlcul de datació utilitzada, (sigui el 1310 o el 1311), el ball de dates i noms de prioeres en relació al mateix fet, vegeu doc. 40, ens porta a considerar versemblant el fet que els últims dos anys del priorat d'Agnès de Queralt fos Sibil·la de Castellvell qui exercís de priora en funcions per motius de salut greus d'Agnès.

²³⁹ comanda] ratllat, *ms.*

²⁴⁰ q trobam que de], ratllat, *ms.*

-44-

1311, març, 9, Ulldecona

Jaume de Ribelles de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem renuncia a la concessió de la batllia d'Alguaire feta a ell per Folc de Villaret, mestre general del mateix orde, per no causar dany a la priora del convent d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell, ni anar contra el seu dret i el del monestir. I per tal d'evitar qualsevol dissensió o enfrontament entre ambdues parts demana que els documents de la dita concessió siguin anul·lats i destruïts.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 209.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 361r., E. 1, E 17, E 28¹

C Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, fol. 366 r. T.1

1. Vegeu document anterior, núm. 43.

Mides: 230 x 195 mm.

Not. dors.: T.1., Renuncia de.

Descripció: Pergamí, format quasi quadrat, en bon estat de conservació. Presenta rebrecs en tota la superfície i concretament a la part inferior, així com 3 plec verticals i 2 d'horizontals ben marcats.

Nouerint uniuerssi quod nos frater Iacobus de Ribeles, ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, attendentes et considerantes donationem, assignationem uel concessionem nobis factas ad uitam de baiulia de Alguayra per reuerendum in Cristo patrem dominum fratrem Fulconem de Vilareto, Dei gratia magistrum generalem dicti Ordinis, fore factam, ut asseritis, in preiudicium et grauamen uestri nobilis domine Sibilie de Castro Veteri, Dei gratia priorisse et conuentus monasterii Alguayre ac iuris eiusdem, ideoque assereretis predictas donationem uel concessionem et assignationem non ualere. Hoc uolentes precauere nec occasione donationis uel concessionis et assignationis huiusmodi inter uos et nos dissessionis materia oriatur ex certa sciencia non dolo, metu nec ui inducti predictis donationi uel concessioni et assignationi et litteris inde nobis concessis per dictum dominum magistrum et omnibus aliis subsecutis et subsequendis, renunciamus per presens publicum

instrumentum necnon omni auxilio, si quod nobis competit seu competere potest pretextu donationis uel concessionis et assignationis et literarum predictarum, uolentes ex nunc dictas litteras esse cassas et irritas atque uanas, saluo nobis tamen, sit alia gratia si \de alia re/ sub eodem contextu contineamur in litteris superdictis, promittentes etiam nos a modo non usuros litteris supradictis, immo nobis inponimus auctoritate presentis publici instrumenti super predictis silentium sempiternum. Immo reddemus uobis ipsas litteras quandocumque eas habuerimus, saluo iure super alia gratia, ut dictum est.

Quod est actum in uilla Uyldecone, VII idus marcii anno Domini M CCC decimo.

S+num fratris Iacobi de Ribeles predicti, nos qui hec laudamus, concedimus et firmamus.

S+num fratris Arnaldi de Flaça, s+num fratris Guillelmi Rabaça ordinis Sancti Iohannis Iherosolomitani, s+num Iacobi Monachi, iurisperiti Dertosensis, testium.

Sig(*signe*)num Ferrarii de Calderiis, notarii publici Uldecone, qui hoc scribi iussit et clausit.

Sig(*signe*)num Guillelmi Açco, qui hoc scripsi ex mandato Ferrarii de Calders, notarii publici Uyldecone, cum supraposito in VIII linea , ubi dicitur ‘de alia re’, loco, die et anno prefixis.

-45-

1312, octubre, 23

Folc de Villaret, gran mestre de l'Orde de Sant Joan de Jerusalem, s'adreça a Sibilla de Castellvell, priora del convent d'Alguaire, demanant accepti a Elisèn d'Avinyó en el convent i en la seva pròpia comitiva per recomanació de fra també de l'Hospital, Arnau d'Avinyó.

[A] Original no localitzat.

B Transcripció parcial: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 354r.

Frater Fulco de Villareto, Dei gratia Sancte domus Hospitalis Sancti Iohannis Jerosolomitani, magistri humilis et pauperum Christi custos religiose in Christo, sibi carissime sorori Sibilie de Castro <Vetero> domus eiusdem priorisse d'Alguayre et eius conventui, salutem et sincerum in Christo amorem cum nobilis Eligsendis de Auinione, filia dilecta²⁴¹ nobis in Christo, frater Arnaldi de Auinione ferviente cupiat desiderio in prioratu de Alguayre seu monasterio ac in comitiva uestra sub religionis nostre habitu domino famulari nosque *etc.*²⁴² mandamus quatenus *etc.*²⁴³ [...] **die 23 mensis octobris anno Domini M CCC duodecimo.** Es de lletra un toch mes moderna que los dos precedents.

-46-

1313, novembre, 11.

La priora d'Alguaire, Sibil-la de Castellvell, i el comanador Jaume de Ribelles amb el consens del prior Domènec de Rubió, de fra Vicenç de Puigfel i de les senyores del monestir firmen un establiment.

[A] *Original no localitzat.*

B *Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 356r.*

Establiment feren la priora, et frater Jacobus de Ripellis comanador eiusdem loci, de assensu et uoluntate fratris Dominici de Rubione prioris dicti loci, fratris Vincencii de Puigfeel de las senyoras del monestir [...] los y las quals firmaren 4 idus novembris 1313.

²⁴¹ filia dilecti] *ms. B*

²⁴² etc.] *ms. B.*

²⁴³ etc.] *ms. B.*

-47-

1314, agost, 22, dijous

Arnau Sastre, procurador de la priora del convent d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell, en presència del cavaller Ramon de Puigverd i Pere Esperigó, ciutadà de Lleida, presenta una demanda escrita i llegida pel notari sotasignat, en nom de la dita priora i del mateix convent, a fi que siguin satisfets 6000 sous de Jaca o d'Agramunt tal com s'acordà amb el mateix Ramon de Puigverd i els marmessors de Galceran d'Anglesola i segons els drets successoris de les difuntes Gueralda i Sibil·la d'Anglesola²⁴⁴, germanes de Galceran d'Anglesola i religioses del mateix convent. Després de la deguda deliberació, el dit cavaller Ramon de Puigverd respon a Arnau de Sastre que no hi va haver cap acord amb la priora, ni amb ningú en nom seu, sobre la quantitat a satisfer i si fos el cas, la petició s'hauria de fer als marmessors de Galceran d'Anglesola.

Arnau Sastre mana a l'escrivent, sota l'autoritat del dit notari, aixecar instrument públic de l'acte i contingut.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasl·lat del mateix dia, 22 d'agost de 1314, dijous: AMS, CAJA 4E 53, perg. 236.

C Transcripció parcial: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 342V.

a Referència: Alturo i Perucho, J., *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple ... (1245-1300)*, doc. 197, p. 451-459.

b Referència: Alturo i Perucho, J., *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple ... (1245-1300)*, doc. 207, p. 473-475.

1. Vegeu document 50.

Mides: 417 x 280 mm.

Not. dors.: T. 54.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació. Doblecs a ambdós laterals a la part superior i a la part inferior esquerra, així com una taca a la part superior esquerra que va des de la vorera superior a la línia 5 del text, la qual cosa no afecta la lectura del text. Hi ha altres taques irregulars, de diferents tamanys per ambdós costats del pergamí.

²⁴⁴ Pel que fa als drets successoris de Gueralda i Sibil·la d'Anglesola i segons les referències en el testament del pare de les dites religioses, Berenguer Arnau d'Anglesola, editat per J. Alturo, op. cit., cal afegir que en el doc. 197 (1282) s'esmenta la filla Gueralda però no com a monja del convent d'Alguaire, en canvi si s'esmenta Sibil·la amb aquesta condició i a més a més el document 207 (1285), recull les modificacions que el dit Berenguer Arnau introduí abans de morir, i que modifiquen les anteriors disposicions respecte la seva filla Sibil·la.

Nouerint uniuersi quod die Iouis que fuit undecimo kalendas septembris anno Domini millesimo trecentesimo quartodecimo, in presencia mei, scriptoris et testium subscriptorum ad hec specialiter uocatorum et rogatorum, Arnaldus Sartre, presbiter Ilerdensis, asserens se procuratorem seu yconomun religiose domine Sibilie de Castro Veteri, priorisse monasterii de Alguayra, et conuentus eiusdem, constitutus coram Raimundo de Podio Veridi, milite in hospicio, Petri Sperigo ciuis Ilerdensis, ubi dictus Raimundus hospitabatur, obtulit et presentauit et per me, scriptorem infrascriptum, legi fecit eidem Raimundo de Podio Veridi hec que secuntur:

Arnaldus Sartre, procurator, actor seu iconomus religiose domine domine Sibilie de Castro Veteri, priorisse monasterii de Alguaira et conuentus eiusdem monasterii, constitutus coram Raimundo de Podio Veridi in loco predicto, asseruit et dixit eidem quod, ut ipse bene scit, inter ipsam priorissam et dictum monasterium ex parte una, et ipsum Raimundum ceterosque manumissores nobilis Galcerandi de Angularia ex altera, fuit compositum et conuentum quod, pro petitionibus quas ipsa priorissa faciebat et facere poterat contra bona manumissorie iam dicte ratione domine Gualde et domine Sibilie, sororum nobilis Galcerandi predicti, quòndam, que fuerunt sorores monasterii supradicti, predicti manumissores darent et soluerent ipsi priorisse et eius monasterio sex mille \solidos/ Iachensium seu Acrimontensium, que tamen adhuc soluta non fuerunt ideoque Arnaldus Sartre, procurator predictus, requirit cum ea instancia qua potest preffatum Raimundum de Podio Veridi manumissorem, una cum Petro de Bocçenich²⁴⁵ nobilis Galcerandi predicti, quod soluat predictam quantitatem dicte priorisse et sibi eius nomine, cum ipsam solutionem facere possit et debeat de peccunia que est seu esse debet penes eum et dictum Petrum de Bocçenich,²⁴⁶ cum nobilis uir Guillelmus de Angularia comanumissor eorum nolit ut idem procurator intellexit se intromittere de

²⁴⁵ Butsènit, població de Lleida.

²⁴⁶ Ibidem.

amministratione manumissorie iam dicte; sicque ex quo non supersunt alii manumissores cum nobilis comes Urgelli, qui erat manumissor cum eis mortuus fuerit, ipsi debent exequi predicta et nisi solutio predicta statim fiat cum et statim fieri possit et debeat, protestatur idem procurator de iure dicti monasterii eo modo quo melius protestari ualeat et debeat de eodem. Ita etiam, quod si expediat dicto monasterio seu ipsi priorisse expediens uideatur, dictam conuentionem non esse factam, pro non factam penitus habeatur et quod ius dicto monasterio ante ipsam conuentionem competens remaneat eidem integrum et illesum. Requirit insuper, procurator predictus, dictum manumissorem, quod moueat ne bona dicte manumissorie in alios usus consumantur nec deuari possint, ad hoc ut ipsa domina ius suum possit consequi et habere; aliter protestatur contra ipsum manumissorem, sic quod eius bona propria ob eius culpam sint dictis priorisse et monasterio propter ea obligata. Protestatur etiam de dampnis et expensis quibus oblatis, lectis et presentatis. Dictus Arnaldus Sartre, nomine quo supra, requisivit dictum Raimundum de Podio Veridi quod exequatur et compleat omnia et singula supradicta, presentibus Arnaldo de Salauert et Bernardo de Verdu, scutifferis, testibus ad hec specialiter conuocatis atque rogatis. Et incontinenti predictus Raymundus de Podio Veridi dixit quod deliberaret super premissis et, habita deliberatione, responderet predictis ut esset respondendum presentibus testibus supradictis. Postea die Veneris sequenti, que fuit decimo kalendas septembris anno predicto, dictus Raymundus de Podio Veredi respondens ad predicta dixit quod ipse nullam fecit compositionem cum predicta domina nec cum aliquo nomine ipsius, quare ad predicta petita, requisita et protestata per dictum Arnaldum respondere, aliter non tenetur. Si uero aliquis nomine dictorum manumissorum fecit aliquam compositionem cum dicta priorissa, petat et exigat ab eodem, presentibus Berengario de Sala, iurisperito, et Ramundeto Tapiateris, notario Ilerdensi, testibus ad hoc specialiter conuocatis et rogatis. Et de

predictis omnibus, dictus Arnaldus Sartre, nomine quo supra, mandavit per me scriptorem subscriptum sibi fieri publicum instrumentum ad habendum in posterum memoriam eorumdem.

Quod fuit actum die, anno et loco predictis, presentibus testibus supradictis.

Sig(signe)num mei Guillelmi Tudocii scriptoris, qui sub iussione Thomasii de Castro Asinorum, notarii publici Ilerdensis, hoc scripsi et predictis interfui cum supraposito in VI linea, ubi dicitur 'solidos'.

Sig(signe)num mei Thomasii de Castro Asinorum, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scribi feci et clausi.

-48-

1314, novembre, 17. Cervera d'Urgell.

Jofre de Rocabertí, comanador de la casa de l'Esplugu de Francolí, per la carta present, reconeix el deute de 115 sous de moneda de Barcelona i promet saldar el deute al comanador de Cervera d'Urgell en el termini de deu dies, pel delme que s'ha de satisfer al castellà d'Amposta, Ramon d'Empúries, lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem.

[A] *Original: no localitzat.*

[B] *Trasllat del 22 de novembre de 1315: no localitzat.*

C *Trasllat ex B de l'1 de setembre de 1317: AAM, Alguaire, perg. 181.*

Mides: 354 x 171mm.

Not. dors. : (no és a l'abast).

Descripció: Pergamí rectangular amb algunes ombres marronoses a la part superior i una taca a la part inferior dreta que presenta una descamació. L'escriptura en algunes parts és esvaïda i per aquesta causa de lectura difícil i incompleta.

Hoc est translatum fideliter translatum kalendas septembris anno domini M CCC septodecimo sumptum a quondam de ilato cuiusdam litere nobilis fratris Iaufridi de Rochabartis cuius translati talis est:

Hoc est <translatum> sumptum fideliter <X> kalendas decembris anno Domini M CCC quintodecimo, a quadam litera patente in papiro scripta, sigillata sigillo nobilis fratris Iuafridi de Rochabar<tis>, in dorso, ut prima facie apparebat, comendatoris Speluga <de Francoli> cuius litere tenor talis est:

Nos frare Iofre de Rochabarti, comanador de la Spluga de Francoli et tinent loch de maior en les partidas de Catalunya, arregam et regoneixem en veritat d[...] [...] de Ceruera cent et quinçe solidos Barchelonenses per rao d'un camisol, d'unes camberes, d'unes cuyeres, d'una guarnegera²⁴⁷ et de II guants de laynes que va comprar [...] [...] Cathalunya [...] d'algu per rao d'una penyora que [...] avien [...] al Espital, las quals CXV solidos damunt dits, vos prometem pagar dins <X> dies <propers> esdeuenidors. E, si per aventura dins los damunt dits X dies no us auiem pagats et deliurats los dits diners, donam nos licencia e poder [...] aquels XXV solidos Barchelonenses e que, fets al Espital, de sens, per rao d'un tros de terra que'l honrat frare R.<amon> d'Empuries <sacriste>, tinent lock del senyor maestre del Orde del Espital damundit, en la castelania d'Emposta uos establi tant et tan longament rao que's siats pagat entegrament dels damunt dits CXV solidos et per auctoritat de la present letra de[...] de sa[...] [...] al comanador de Ceruera d'Urgel o a son loch tinent, qui ara es o per temps sera, que no us rabuguer no us façen embargar deffençar uos façen a pagar los XXV solidos sensals rao que's sia satisfait entegrament dels damunt dits CXV solidos e nos prometem al comanador de Ceruera o a son loch tinent, qui ara es ho per temps sera, de rebra ça compte los CXV solidos damunt dits del delme que deuen pagar a castela d'Emposta o a son lochtinent.

²⁴⁷ Derivat de guarnir, pot referirse a un ornament de vestir o un guarniment de cavall, veure p. 710-711, v. IV. Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana, Joan Coromines

Data a Ceruera d'Urgell XVII dies del mes de nouembre anno
Domini M CCC quattodecimo.

Ego, Guillelmus de n'Argemi, iunior notarius publicus Ceruera, hac me
pro teste subscribi.

Ego Iacobus de Tarregone, publicus notarius Ceruare sum huius
<translati> testis.

Ego, Petrus de Turrello, publicus notarius Ceruare, hoc translatum scripsi
et hec sig(*signe*)num feci.

Ego Iacobus de Taregone, publicus notarius Ceruare, hoc presens scripsi
translatum et hoc meum sig(*signe*)num feci.

-49-

1314, desembre, 14, Balaguer

Alfons, fill del rei d'Aragó, comte d'Urgell i vescomte d'Àger rep sota la seva protecció la vila de la Portella i tots els seus habitants, homes i dones i animals grossos i petits, de qualsevol gènere, i tots els béns mobles i immobles de la dita vila; i mana als seus oficials, presents i futurs, protegir les dites persones, animals i béns de la vila de la Portella afegint que si algú infringís aquest mandat, ho faci sota pena de 500 peces d'or de moneda en curs; i estipula l'obligació dels habitants de la vila de tributar a ell i als seus successors o bé al batlle reial d'Albesa 50 sous d'Agramunt cada any per la festa de Nadal. A més a més, confirma haver rebut 200 sous d'Agramunt d'entrada per les despeses fetes.

A Original: AMS, CAJA 4E53, perg. 204.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 331r.

Mides: 260 x 245 mm.

Not. dors.: R 68. N° 24. Saluaguarda a la Portella feta per lo Rey.

Descripció: Pergamí de format quasi quadrat, en força bon estat de conservació no obstant els plecs ben marcats, 2 de verticals i 3 d'horizontals i les taques grans, irregulars, marronoses concretament a la zona de la meitat inferior del pergamí. Presenta quatre forats petits, en forma de rombe, equidistants, que permeten lligar i cloure el pergamí.

Nos, infans Alfonsus, illustrissimi domini regis Aragone filius, Dei gratia comes Urgelli et uicecomes Agerensis, per nos et omnes successores nostros, cum presenti carta nostra, in perpetuum ualitura, gaudamus et assecuramus et sub nostra protectione et gauditico recipimus locum seu uillam de ça Portella necnon et homines et mulieres inibi habitantes et habitaturos cum animalibus, grossis et minutis, eorum cuiuscumque generis sint, et cum omnibus aliis bonis mobilibus et immobilibus que nunc habent uel habituri sunt locum seu uillam predictam, homines et feminas cum eorum bestiariis et bonis predictis contra omnes personas, tam in pace quam in guerra, manutenere et deffendere promittentes. Gaudamus etiam uillam et homines iam dictos eorumque bona et bestiarum predicta per totam terram et dominationem nostram et successorum nostrorum. Ita quod dicti homines et femine per omnia loca terre seu dominationis nostre seu successorum nostrorum predictorum possint ire, redire et stare salue pariter et secure ac libere prout nostri. Et nullus confidens de nostri gratia uel amore, audeat uel presumat ipsos seu bestiarum aut alia eorum bona capere, detinere, impedire uel etiam pignorare, culpa, crimine uel debito alienis, nisi in ipsis essent principaliter uel fideiuss<i>onis nomine obligati nec etiam in hiis omnibus, nisi prius in eis fatica muneta fuerit de directo. Mandantes per presentem cartam nostram firmiter et districte, uniuersis et singulis officialibus et quibusdictis nostris, presentibus et futuris, quod predictum locum et uillam de ça Porteyla et homines ac feminas et eorum bestiarum, res et alia bona eorum predicta tanquam nostra perpetua manuteneant, protegant et defendant, si de mea confidunt, gratia uel amore, ipsis tamen facientibus querelantibus de eis iusticie complementum et soluentibus lezdas, pensa et pedagia ac iura alia assueta. Si quis autem, contra presentes gaudaticum, asseruamentum et proteccionem nostram huiusmodi, ausu temerario ductus, uenire presupponit iram et indignationem nostram et penam quingentorum aureorum se nouerit incursum, dampno illato primitus plenarie restituto. Pro huiusmodi autem, gaudatico teneantur nobis dare et omnibus successoribus nostris imperpetuum quinqueginta solidos Acrimontenses, anno quolibet in festo, uidelicet natiuitatis Dominice, seu baiulo nostro Albesie loco

nostri. Et est certum quod dederunt nobis nunc et pro nobis ffideli, expensorum domus nostre Berengario d'Angularia propositos, loco nostri recipienti ducentos solidos Acrimontenses pro entrata. In cuius rei testimonium, presentem cartam eisdem fieri et tradi, iussimus sigilli nostri pendentis munimine roboratam.

Datum Balagarii nonodecimo kalendas ianuarii anno Domini M CCC XIII.

-50-

1315, gener, 7

La priora del convent d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell amb el consens de Saurina de Cervera, sots-priora; Saurina de Montpaó, sagristana; Romia de Ponts, infermera; Blanca de Timor, Berenguera de Banyeres, Berenguera de la Goda, Saurina de Galanor, Berenguera d'Aguiló, Romia de Salanova, Saurina de Salanova i de tot el convent nomenen al prevere Arnau Sastre, procurador i representant seu, per tal de reclamar els béns a Galceran d'Anglesola o als marmessors o hereus que corresponguin, de manera legitima i segons dret de successió paterna i materna de Gualda i Sibil·la d'Anglesola²⁴⁸, difuntes, religioses del convent i filles del difunt Berenguer Arnau d'Anglesola.¹

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 182.

B Transcripció parcial: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 342V.

a Referència: Alturo i Perucho, J., Diplomataris d'Alguaire i del seu monestir doble ... (1245-1300), doc. 197, p. 451-459.

b Referència: Alturo i Perucho, J., Diplomataris d'Alguaire i del seu monestir doble ... (1245-1300), doc. 207, p. 473-475.

1 Vegeu document, núm. 47.

Mides: 306 x 213 mm

Not. dors. : 617. Alguaire [...] ²⁴⁹ 7-1. 1315. Procura feta per la priora d'Alguaire. Aquesta es procura <de propria> valor.

Descripció: Pergamí de format rectangular . Presenta alguns rebrecs i plec poc definit així com una gran taca d'humitat irregular al llarg del marge superior, a ambdues parts del pergamí,

²⁴⁸ Respecte les dites religioses, vegeu nota a peu de pàgina del document 47, del present aplec.

²⁴⁹ Indicació de l'any (1314) ratllat.

la qual esvaeix les lletres d'algunes parts del text de les 4 i 5 primeres línies i en altres , la central i la del marge dret, arriba fins a les línies 11 i 9 del text respectivament.

Nouerint uniuerssi quod nos Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia humilis priorissa Algaire, cum consilio et uoluntate Saurine de Ceruaria, subpriorisse; Saurine de Montepauone, sacristane; Romie de Pontibus, infirmarie; Blaque de Timor, Berengarie de Banyeres, Berengarie ça Goda, Saurine de Galanor et Berengarie d'Aguylo, Romie de Salanoua, Saurine de Salanoua et totius conuentus monasterii supradicti, cum presenti carta, constituimus et ordinamus certum et specialem procuratorem nostrum uos, Arnaldum Sartoris, presbiterum, licet absentem tanquam presentem, ad habendum, petendum, recipiendum et recuperandum a bonis, que fuerunt nobilis Gualcerandi de Angularia seu manumissoribus, heredibus uel detentoribus ipsorum bonorum totam legitimam et totum ius ac peractum, quod et quam, uenerabiles domine Gueralda et Sibilia de Angularia, filie, quondam, nobilis Berengarii Arnaldi de Angularia et sorores, quondam, dicti monasterii habebant uel habere debebant ex successione paterne uel materne in predictis bonis uel quocumque alio modo coram quo<cumque> iudice uel auditore ecclesiastico uel seculari ordinario uel extraordinario, delegato uel subdelegato ubique. Dantes uobis, dicto procuratori nostro, super premissis, plenam, liberam et generalem licenciam, et potestatem agendi, petendi, proponendi, defendendi, respondendi, contraueniendi, reconueniendi, excipiendi, replicandi, negandi, componendi, solutionem et solutiones recipiendi et apocham de soluto uel apochas faciendi, iudicem uel iudices, arbitrum uel arbitros eligendi et recusandi sententiam uel sententias, tam interlocutorias quam difinitiuas, audiendi et ab eisdem, si necesse fuerit, apellandi et apellationem seu apellationes, si que interposite fuerint, prosequendi, apostolos petendi et accipiendi, iurandi de calumpnia seu de ueritate dicenda et subeundi in anima nostra cuiuslibet alterius generis iuramentum et substituendi alium uel alios procuratores ante litem contestum et post eum uel eos reuocandi et generaliter omnia alia et singula faciendi, quecumque debet aut potest facere aliquo modo procurator uerus et legitime constitutus, et que nos facere possemus personaliter constitute. Ratum habentes

seu habiture et firmum perpetuo quicquid inde per uos, dictum procuratorem nostrum, uel per substitutum seu substitutos uestros, in premissis et circa premissa. Actum fuerit siue gestum tanquam²⁵⁰ si a nobis personaliter esset factum, uolentes tamen uos, dictum procuratorem nostrum, et substitutos uestros a satisfactionis honore penitus releuare, promittentes notario infrascripto, legitime stipulanti et recipienti, nomine omnium quorum interest uel interesse potest, iudicio sisti iudicatum solui cum suis clausulis uniuersis sub ipoteca omnium bonorum monasterii supradicti.

Quod est actum VII idus ianuarii anno Domini M CCC XIII.

S+num Sibilie de Castro Veteri, priorisse, s+num Saurine de Ceruaria, subpriorisse; s+num Saurine de Montepauone, sacristane; s+num Romie de Pontibus, infirmarie; s+num Blaque de Timor, s+num Berengarie de Banyeres, s+num Berengarie ça Goda, s+num Saurine de Galanor, s+num Berengarie d'Aguylo, s+num Romie de Salanoua, s+num Saurine de Salanoua, sororum supradictorum, que hoc laudamus concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num D<ominici> de Benauarre, diachoni, s+num Bernardi d'Alçamora, testium.

Sig(*signe*)num Raymundi Iohannis, notari publici Algayre, qui hoc scripssit.

-51-

1315, maig, 29

Bartomeu Granya, fill de Bartomeu Granya, difunt, ven a Arnau Pelegrí, fill d'Arnau Pelegrí, també difunt, unes cases amb el seu antuixà, situades a la vila d'Alguaire, per 45 sous de Jaca que reconeix haver rebut d'Arnau Pelegrí, establint com a garantia de la transacció tots els seus béns mobles i immobles.

Hom delimita les afrontacions de les dites cases. El dit venedor es reserva però, una via de pas per l'antuixà fins a les seves cases.

---

²⁵⁰ tanquam] repetit i cancel·lat, *ms.*

A *Original: AAM, Alguaire, perg. n° 183.*

Mides: 213 x 216 mm

Not. dors. : 33<5>. Venda. De Alguaire

Descripció: Pergamí de format quadrat, força ben conservat no obstant les taques marronoses al llarg dels 3 plec verticals i els 2 horitzontals i d'altres taques petites, rodones i definides a la part superior. Presenta unes petites destrosses a la vorera superior del pergamí, que per les seves característiques, podem atribuir a l'acció de rosegadors.

Nouerint uniuerssi quod ego Bartholomeus Granya, filius quondam Bartholomei Granya, per me et omnes meos, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, uendo et concedo uobis, Arnaldo Peregrini, filio quondam Arnaldi Peregrini, et uestris, in perpetuum, quasdam domos meas cum suo antuxano, sitas in uilla de Alguayre. Sicut afrontant cum Maria Serrada et in me, dicto uenditore et in uia publica. Supradictas –inquam- domos cum suo antuxano sub predictis afrontationibus inclusas et determinatas, uendo et concedo uobis, dicto emptori, et uestris in perpetuum pro quadraginta et V solidis Iachensium, quos omnes a uobis numerando habui et recepi, ex quibus omnibus ad meam uoluntatem, omnino, bene uestri pactatus sum, renuntians exceptioni non recepte et non habite predictae peccunie et doli et infactum. Et, si forte predictas domos cum suo antuxano, quas uobis, dicto emptori et uestris uendo, ualent modo uel de cetero ualebunt amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquomodo totum illud quantumcumque sit, ex mea mera liberalitate, dono et concedo uobis, dicto emptori, ac uestris ad omnes uestras uoluntates, renuntians illi legi, que corregit deceptionem ultra dimidiam iusti pretii et beneficio minoris pretii et deceptionis. Supradictas domos cum suo antuxano, quas uobis, dicto emptori et uestris, ut dictum est, uendo et concedo ex omni meo meorumque iure, posse, dominio, tenedone eiicio penitus et extraho easque in uestri uestrorumque ius, posse, dominium et tenedonem seu in corporalem possessionem uestram et uestrarum mito, trado ac omnino transfero cum ingressibus et egressibus, meliorationibus ac omnibus earum pertinentiis ad habendum, uidelicet tenendum, possidendum et exspectandum et ad uendendum, dandum, inpicnoradum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates perpetuo et penitus faciendas, prout melius, plenius ac

utilius, dici, scribi uel intelligi siue cogitari potest, saluamento uestro ac comodo et uestrorum omnium successorum; saluo tamen quod retineo, per antedicto antuxano, uiam per quam possim intrare et exire ad domos meas. Et sic ego, iam dictus uenditor, et mei, faciemus uos, dictum emptorem, et uestros predictas domos cum suo antuxano habere, tenere et pacifice possidere et exspectare poterent et in pace, et faciemus inde semper uobis et uestris bonam et legalem garentiam et euictionem, contra omnes et singulas quaslibet personas, preter potestatem terre, in iure et extra ius, in causa et extra causam, et post et ante causam, nostris propriis missionibus et expensis, absque omni dampno et expenssa ac missione uestri et uestrorum. Et, pro garentia et euictione predicte uenditionis, obligo uobis, dicto emptori, et uestris omnia bona mea mobilia et in mobilia ubique habita et habenda.

Quod est actum IIII kalendas iunii anno Domini M CCC XV.

S+num Bartholomei Granya uenditoris predicti, qui hoc laudo, concedo et firmo firmarique rogo.

S+num Montserratati de Valsegura, s+num Petri Conyll, testium.

Sig(*signe*)num Guillelmi de Corçano, notari publici Algayre, qui hoc scripsit.

-52-

1316, gener, 19

Fra Bernat Valerna, prior de la casa de l'Hospital de Cervera i lloctinent del comanador del dit lloc reconeix a Bartomeu Guanya, apotecari de Cervera, el deute de 110 sous de Barcelona en moneda de tern, els quals promet pagar la propera festa de sant Joan del mes de juny. Dels dits 110 sous, 80 sous són per uns canelobres i uns encensers i d'altres coses del seu treball ; i pel que fa als 30 sous restants, pel pagament fet pel dit Bartomeu Guanya, en nom del dit Bernat Valerna, a Guillem de Timor, metge de Cervera, per la cura que ell va tenir de la priora d'Alguaire en el temps de la seva malaltia. I per garantia del present acord s'estableixen els millors béns de la casa de Cervera que el creditor volgués acceptar.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 184

Mides: 228 x 132 mm

Not. dors.: 229, Esta carta a d<e>l prior de lospital, Apoca.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació no obstant algunes taques de color marró disperses per la superfície. Presenta un estrip triangular, irregular a la vorera inferior del pergamí arribant fins a la última línia del text.

Nouerint uniuersi quod ego frater Bernardus Valerna, prior domus Sancti Iohannis Iherosolomitani Ceruare ac tenenslocum comendatoris eiusdem domus, debo et in pace pacare promito bona fide uobis, Bartholomeo Guayna, appotechario Ceruare, et uestris et quibus uolueritis, centum et decem solidos Barchinonensium de terno in primo uenturo feste Sancti Iohannis Iunii adiato et sine omni prolongamento et contradictione de quibus debo uobis octuaginta solidos ratione candelarum et salsarum et aliarum plurimum rerum uestri operatorii, quas emi ad opus domine priorisse de Alguayre hoc anno dum morabatur in domo predicta; et residuos triginta solidos debero uobis ratione quia ipsos nomine meo et per me soluistis magistro Guillelmo de Timor, fisico Ceruare, procurando ipsam dominam priorissam de infirmitate, quam tunc paciebatur. Et ideo, renuntio exceptioni dictorum denariorum uobis per me non debitorum ex causis premissis ex doli et <imperpetuum>, renuncians omni iuri, obligo inde uobis et uestris me et omnia bona domus predictae, in quibus melius accipere uolueritis.

Factum est hoc quartodecimo kalendas februarii anno Domini M CCC quintodecimo.

Sig+num fratris Bernardi Valerna, prioris ac tenentislocum comendatoris predicti, qui hoc concedo et firmo.

Sig+num Petri d'en Vila, presbiteri, sig+num Guillemoni Valerna, testium.

Ego Iacobus de Cor<çano>, publicus notarius Ceruarie, hoc scripsi et hoc meum sig(*signe*)num feci.

-53-

1316, setembre, 11

Els cavallers Bernat del Torrent i Bernat de Conesa firmen una procura a Guerau d'Oluja, castlà i cúria d'Alguaire, firmada pels cavallers.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Referència: BC, Pasqual, J. vol. 1, f. 331r.²*

Geraldus de Ulugia, castlanus et curia Algayre, data a 3 dels idus de <setembre> 1316, firmaren Bernardus del Torrent et Bernardus de Conesa, milites.

1. Vegeu possible relació amb els fets del document següent, núm. 54
2. 'torreno', escrit al llarg del marge esquerre del document.

-54-

1316, octubre, 12

Sibil·la de Castellvell, priora del convent d'Alguaire de comú acord amb Martí Perich d'Oros, castellà d'Amposta, d'una part, i Guerau d'Oluja, castlà i cúria d'Alguaire per altra, confirmen la permuta sobre la jurisdicció del feu i de tots els drets que l'esmentat Guerau d'Oluja té i ha de tenir en la vila i terme d'Alguaire i en el castell i terme de Tabac, amb els llocs i castells de la batllia de Cervera. La dita priora, la sots-priora, Saurina de Cervera; la sagristana Saurina de Montpaó; Berenguera d'Aguiló, Ermesèn d'Òdena, Romia de Salanova, Nina de Cervera²⁵¹, Saurina de Galanor²⁵², Berenguera de Banyeres, Tomasa de Ramon Pere, Saurina de Salanova, Gueralda d'Almenara, Gueralda d'Argentona, Berenguera de Bellvis, Constança d'Alòs, Berenguera de Castellolí, Domènec de Rubió, prior del mateix lloc, i fra Ramon d'Estadella, per ells mateixos i per tot el convent, arriben a aquesta amable

²⁵¹ 'Nina de Cervera professà en el monestir, la primera notícia la tenim el 1285 i l'última el 1316, vegeu la notícia de Jaume Pasqual, BC, vol. I, f. 372r.

²⁵² Diferents grafies pel cognom de la mateixa monja del convent, Ganalor, Galanor, Gualanor i guanalor. Vegeu també documents 3 i 42.

composició sobre l'esmentada permuta, fent de mediadors el dit Mateu de Passanant, comanador d'Alguaire; Pere d'Estaràs, comanador de Cervera d'Urgell; i els cavallers Jaume d'Oluja i Gombau d'Oluja. I si algú anés contra l'acord fet, s'estipula una pena de 1000 morabatins alfonsins d'or. I si aquest fos el cas, s'estipula la intervenció d'una cinquena persona, Pere d'Espens, jurisperit de Lleida, qui amb dos àrbitres o mediadors dels susdits, puguin sentenciar sobre totes les qüestions entre Guerau d'Oluja i l'Hospital. I en el cas d'absència, impediment o mort d'algú dels implicats, que se n'elegeixi un altre.

A Original: AMS, CAJA 4E53, perg. 215

B Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 362v.

C Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 367r.

D Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 372r.

Mides: 606 x 328 mm.

Not. dors. : R. 66. Nº 65. Carta an que conte com lo <cavaller de Oluja> dona al monestir los drets que tenie en Alguaire y en lo terme de Tabach y lo <comanador> dona alguns drets que tenie a Servera.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació no obstant els nombrosos rebrecs per tot el pergamí i a ambdós costats, els plecs verticals – alguns d'ells ben marcats – i els horitzontals. Taques a tot al llarg dels plecs horitzontals, probablement degudes a l'acció de la humitat, de la part inferior del pergamí que n'esvaeixen les lletres i en dificulten la lectura de les línies afectades. Altres taques de color marró i d'altres de color vermellós a l'alçada de les línies 7 i 8.

Nouerint uniuersi quod cum uenerabilis dominna Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia priorissa Algayre et conuentus eiusdem, de expresso assensu et uoluntate honorabilis uiri et religiossimi domini ffratris Martini Periç d'Oros, castellani Emposte, ex una parte, et uenerabilis Gueraldus de Hulugia castelani et curia Algayra ex altera, uolens facere excambium de feudo iurisdictione et omnibus aliis iuribus quod et que dicte Gueraldo de Hulugia habet seu habere debere in uilla et termino de Algayre, et in castro et termino de Tabach, cum aliquibus locis uel castris baiulie de Ceruaria. Tandem dicta domina priorissa, Saurina de Ceruaria subpriorissa, Saurina de Montpao sacristana, Berengaria d'Aguylo, Ermessendis d'Odena, Romia de Salanoua, Nina de Ceruaria, Saurina de Gualanor, Berengaria de Banyeres, Thomasia Raymundi Petri, Saurina de Salanoua, Gueralda de Almenara, Gueralda de Argentona, Berengaria de Beluis, Constantia d'Alos, Berengaria de Castelaudi, frater Dominico de Rubio prior dicti loco, frater Raymundus d'Estedela per se et per

totum conuentum dicti loci, de uoluntate supradicti domini castellani ex parte una, et dictus Gueraldus de Hulugia ex parte altera, amicabiliter, conpromisserunt super dicto excambio faciendo in uenerabiles fratrem Matheum de Passenant, comandatorem Alguayre, fratrem Petrum de Staras, comendatorem Ceruarie Urgelli, et Iacobum de Ulugia et Gombaldum de Ulugia, milites, tamquam in arbitros et arbitratores seu amicabiles compositores ac cognitores. Ita quod facta compensatione et utraque parte de predictis totis et iuribus seu computatione qualiter uel extimatione, ad eorum arbitrium supradictum excambium fiat et ueniat ad efectum ad notitiam arbitratorum seu arbitratorum supradictorum. Et quicquid arbitri seu cognitores predicti super excambio supradicto faciendo dixerint, nouerint seu pronunciauerint, iure, laude, consilio uel etiam uoluntate a partibus predictis, ratum semper atque firmum perpetuo habeatur sub pena mille morabatinorum alfonsinorum in auro, que fuit ab utraque parte stipulata, legitime et promisa. Et pars nollens stare seu obedire dicto seu arbitrationi dictorum arbitratorum seu arbitratorum parti obedienti penam predictam soluere teneatur que pena totiens comitatur quotiens contra factum fuerit, et que comissa semel uel pluries uel non et soluta uel non nichilominus ratum maneat compromissam et pronuntiatio seu arbitratio dictorum arbitratorum seu arbitratorum predictorum et quod dicti arbitri possint cognoscere de comissione pene et ipsam adiudicare in parte non obedienti parti obedienti. Et si forte super compensatione seu extimatione siue computatione uel extimatione reddituum locorum supradictorum uel super excambio predicto faciendo, \supradicti/ arbitri seu arbitratores non concordauerint uel in aliquo discordauerint uoluerunt partes predictae, et elegerunt pro quinta persona uenerabilem et discretum Petrum d'Espens, iurisperitum Ilerdensis, qui cum duobus ex dictis arbitris seu arbitratoribus in simul super dicto excambio faciendo possit dicere et statuere, et uoluerunt partes predictas quod quicquid ipse dixerit, nouerit uel pronunciauerit laude, consilio, compositione seu uoluntate bona cum duobus ex dictis arbitris seu arbitratoribus, cum quibus concordare poterit a partibus predictis ratum et firmum semper habeat sub dicta pena uoluerunt etiam partes

concesserunt, quod si forte aliqui dictorum arbitrorum absens fuerit uel impeditus per mortem uel quocumque alio modo -quod absit- que pars illa pro qua extitit assignatus possit et teneatur sub dic<ta pena> alium quemcumque uoluerit assignate et eligere ad predictum excambium faciendum. Et si dicta quinta persona absens fuerit, quocumque casu quod partes predictae possint alium sapientem quemcumque uoluerint eligere in predictis faciendis pro quinta persona qui possit dicere et pronunciare in predictis secundum, quod dictus uenerabilis Petrus d'Espens facere potest uoluerunt etiam partes et concesserunt quod supradicti arbitri et quinta persona possint dicere et pronunciare laude, consilio et uoluntate super omnibus et singulis questionibus seu demandis que sunt uel esse possunt, inter monasterium Algayre et hospitale ex una parte, et Geraldum de Hulugia, predictos, ex altera, quocumque iure obligata, causa uel modo, que dici uel nominati possit. Et pro pena predicta fuerunt posita pignora mobilia imposse mei, notarii infrascripti, legitime stipulanti et recipienti, nomine dictorum arbitrorum et omnium aliorum, quorum interest uel interere potest. Que fuerunt data et tradita ad manuleuandum et fuerunt manuleuatores ex parte domine priorisse et conuentus Algayre et domini castellani Bernardus del Torrent, miles, et ex parte Gueraldi de Hulugia, Bernardus de Conessa, miles, qui et principales promisserunt tornare et reddere imposse dictorum arbitrorum pignora mobilia ualentia dictam penam ante pronuntiationem seu sententiam et post, quandocumque et quotienscumque ab ipsis requisiti fuerint nuncio uerbo uel epistula. Et tam pro predictis pignoribus tornandis et reddendis quam pro pena et aliis omnibus et singulis supradictis obseruandis, attendendis et conplendis tam partes predictae quam manuleuatores predicti et uterque eorum in solidum, obligarunt supradictis arbitris et mihi, notario infrascripto, legitime stipulanti et recipienti nomine illarum et eius<dem> aliorum quorum interest uel intererit omnia bona sua et cuiusque eorum mobilia et immobilia specialiter et generaliter ubique habita et habenda. Et tam supradicti principalis quam manuleuatores renunciarunt espacio sex mensium et specialiter consuetudini Ilerdensis que loquitur de pena in compromisso apposita non exhibendi et

reducendi bonii arbitrii uestri et omni alii iuri consuetudini et legi pro ipsis uel alter eorum facientibus in hoc causa.

Factum est hoc IIII idus octobris anno Domini millesimo CCC sextodecimo.

S+num Sibilie, priorisse, s+num Saurine de Ceruaria, subpriorisse, s+num Saurine de Muntpao, sacristane, s+num Berengarie d'Aguylo, s+num Ermessendis d'Odena, s+num Romie de Salanoua, s+num Nina de Ceruaria, s+num Saurine de Gualanor, s+num Berengarie de Banyeres; s+num Thomasie Raimundi Petri, s+num Suarine de Salanoua, s+num Gualde de Almenara, s+num Gualde de Argentona, s+num Berengarie de Beluis, s+num Constancie d'Alos, s+num Berengarie de Castelauli, s+num fratris Dominici de Robione, prioris, s+num fratris Raymundi d'Estedella, s+num fratris Martini Peric d'Oros, castellani, s+num Gueraldi de Hulugia, s+num Bernardi del Torrent, s+num Bernardi de Conesa, milituum predictorum, qui et que, hec firmamus et concedimus.

S+num Bernardi Boteri. S+num Ferrarii Maça presbitorum, testium, firmamentorum et concessionum domine priorisse et Saurine de Ceruaria subpriorisse, et Saurine de Muntpao sacristane, et Berengarie d'Aguylo et Ermessendis d'Odena et Romie de Salanoua et Nine de Ceruaria et Saurine de Guanolor et Berengarie de Banyeres et Thomasie Raimundi Petri et Saurine de Salanoua et Gualde de Almenara et Gualde de Argentona et Berengarie de Beluis et Constancie d'Alos et Berengarie de Castelauli et fratris Dominici de Rubione et fratris Arnaldi d'Estedella, predictorum . S+num Guillelmi Boneti, iurisperiti, s+num Guillelmi de Valleclara, ciuis Ilerdensis, et testium firmamento, fratris Martini Peric d'Oros, castellani et Gueraldi de Ulugia, predictorum, <testium>.

Sig(*signe*)num <mei> Raimundi Iohannis notarii publici Algayre et <totius terre ac> iurisdictionis illustrissimi domini regis, qui auctoritate regia, hoc scribi fecit cum suprapositum in VIII linea, ubi dicitur, 'supradicti' et cum raso et supradicta in XVII linea <ubi dicitur> 'Sibilie' et <predictis> interfuit die et anno <prefixis>.

-55-

1316, octubre, 16

Ramon d'Àger, cavaller i castlà d'Alguaire, amb el consens de Bernat d'Àger, nebot seu, ven a fra Mateu de Passanant comanador d'Alguaire i del convent, la castellania, el domini i feu amb tots els seus drets, pertinences i beneficis que té a Alguaire, així com els homes de la susdita castellania, domini i feu, davant l'Hospital i Guerau d'Oluja, castlà i cùria del mateix lloc, per 6.500 sous jaquesos. El dit venedor, Ramon d'Àger, també renuncia explícitament a aquells drets que pugui tenir per la transacció i ser utilitzats contra la venda. I Bernat Bret, habitant d'Albesa, es constitueix en garant.

A Original: AMS, CAJA 4E53, perg. 274.

B Transcripció parcial: BC, Pasqual, J. vol. I, f. 326v.

Mides: 516 x 400 mm.

Not. dors. : R. 28. Carta de la venda que feu Ramon d'Àger a la Religió del ffeu e dels domenge<s> e de totes les rendes que el tenia sobre la vila de Alguayre.

Descripció: Pergamí de format rectangular, enfosquit, amb rebrecs i nombrosos plecs verticals marcats i també 2 plecs horitzontals a la part inferior del pergamí . Aquesta, juntament amb la vorera inferior és la més deteriorada. No obstant la lectura del text no es veu greument afectada. Alguns forats petits i un d'ells protegit al dors per unes tires de film transparent.

Nouerint uniuerssi quod ego, Raymundus d'Àger, miles et castlanus Alguayre, per me et omnes meos, scienter et consulte cum consilio et uoluntate uenerabilis Bernardi d'Àger, nepotis mei, uendo, trado et in perpetuum concedo uobis, uenerabili religioso fratri Matheo de Pasanant, comendatori de Alguayra et conuentuy eiusdem castri, castlaniam et dominationem feudum, quam et quod habeo in uilla et terminis de Alguayra cum omnibus domengii censualibus, redditibus, exitibus, prouentibus et fructibus et aliis omnibus et singulis iuribus et pertinentiis, quos habeo uel habere debeo quocumque modo in dicta uilla et terminis de Alguayra et hominibus eiusdem supradictam castlaniam et dominationem et ffeudum cum omnibus et singulis actionibus, questionibus, petitionibus et demandis, quas habeo in dicto loco de Alguayra. Et contra Hospitalem et monasterium dicti loci et cum omne potestate,

dominatione et postat et iure loco, homagiis, fidelitate, firmamento mihi uel
 meis pertinentibus contra uenerabilem Gueraldum de Ulugia, castlanum, et
 curiam dicti loci de Alguayra, uendo, trado et concedo uobis dictis emptoribus
 et uestris, in perpetuum, pro sex millibus et quingentis solidis Iachensium, quos
 omnes a uobis numerando habui et recepi, et ex illis omnibus est mihi ad
 totam meam uoluntatem a uobis penitus satisfactum, renunciando scilicet
 exceptioni non recepte et non numerate pecunie supradicte et doli et beneficio
 diuidendo, actionis et deceptioni infactum. Et superdicta castlania et feudum,
 quam uobis uendo, ualet modo aut ualuerit debere, amplius pretio supradicto,
 parum uel plurimum, quoquo modo totum illud quantumcumque sit, ex mea
 mera liberalitate, dono et concedo uobis, predictis emptoribus, et uestris
 successoribus, ad omnes uestras uoluntates, perpetuo et penitus faciendas,
 renunciando beneficio minoris pretii et illi iuri, quod corripit deceptionem ultra
 dimidiam iusti pretii et omni alii iuri exceptioni mihi uel meis contra
 predictam uel eorum aliquod conpe<te>ntibus²⁵³ ac²⁵⁴ etiam competituris.
 Ideoque supradicta omnia et singula, que uobis superius uendo, ex omni meo
 meorumque iure, posse, dominio, proprietate, possessione ac fidelitate dicti
 loci ac castlaniae et hominum predictorum eycio penitus et extraho omnino et
 in perpetuum, eaque in uestri uestrorumque successorum ius, posse, dominium,
 proprietatem, tenedonem et corporalem possessionem uestram et uestrorum
 successorum, mito et transfero penitus et in perpetuum ad habendum, uidelicet
 tenendum, possidendum et expletandum cum ingressibus et egressibus et
 melioramentis cunctisque suis iuribus et pertinentiis per omnia bona <uestra>, et
 ad uendendum, dandum, inpignorandum, obligandum, permutandum et
 alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde perpetuo et
 penitus faciendas prout melius, plenius, lacius ac utilius dici, scribi uel intelligi
 siue excogitari possit saluamento uestro ac comodo et uestrorum. Promittens
 uobis, dictis emptoribus et uestris, quod predicta omnia et singula, que uobis
 superius uendo ego et mei, faciemus uos, dictos emptores et successores

²⁵³ compentibus] *ms.*

²⁵⁴ acc] *ms.*

uestros, habere, tenere et perpetuo possidere potenter et in pace. Et faciemus inde semper uobis et uestris bonam et legualem guarentiam et euictionem contra omnes et singulas personas excepta potestatem terre, in iure et extra ius, in causam et extra causam, ante causam et post causam, ubique nostris propriis misionibus et expensis sine dampno, grauamine et expensa ac missione uestri ac uestrorum sucesorum. Veruntamen, si in predictis que uobis superius uendo uel in aliqua parte seu partibus eiusdem uel per ipsa parte aut ratione ipsius contra uos uel uestros sucesores, petitio aliqua seu actio uel demanda in iure uel extra ius ab aliqua persona uel personis fieret uel etiam moueretur, promittimus uobis, dictis emptoribus et uestris sucesoribus, quod tunc statim causam a uobis uel <uestris> sucesoribus, moniti fuerimus uel requisiti uerbo uel nuncio ac epistola, nos et nostri sucesores ponemus nos metipsos ante uos et uestros sucesores, in iudicio uel extra iudicium et defendemus uos et dictam castlaniam et feudum <et> sustinebimus honus litigi, et recipiemus libellum siue libellos, et ducemus causam siue causas usque ad finem litis nostris propriis misionibus et expensis sine dampno, grauamine ac missione uestri et uestrorum, quandocumque et quotienscumque et ubicumque contra uos et uestros sucesores causa promota fuerit seu etiam agitata, etsi in defectu nostro oportuerit; inde unquam uos uel uestros sucesores libellum recipere siue modo aliquo causam sucipere uolumus; et statuimus quod nullum posit uobis uel uestris sucesoribus unquam in aliquo preidicium generari; et si forte -quod absit- inde dampnum aliquod sustinueritis uel grauamen seu misionem feceritis, ullo modo illa uobis et uestris sucesoribus reddere ac penitus restituere. Promittimus bona fide credendo inde uobis et uestris sucesoribus solo, plano et simplici uerbo, sine testibus ac iuramento, renunciatis in premissis specialiter consuetudini Ilerde que loqui de “expensis non restituendis”²⁵⁵ et illi iuri quod precipit *emptorem primo defendere guarentiam*²⁵⁶, et omni alii exceptioni tam uestris quam facti, tanquam hic

²⁵⁵ Vegeu les citacions, en aquest mateix sentit, de les pàgines 223 i 224, i la nota a peu de pàgina que hi correspon.

²⁵⁶ Ibidem. No obstant en aquest cas fa referència al dret en sentit ampli, i no a una consuetud en concret.

singulariter expressis et probationi cuilibet in contrarium facienti. Et ad maiorem uestram uestrorumque successorum cautelam, dono uobis predictis emptoribus et uestris successoribus fidantiam saluetatis et legitime guarentie et completionem omnium predictorum et singulorum Bernandum Bret, habitatorem Albesie, qui uobis et uestris succesoribus, supradicta omnia et singula que uobis uendo faciat semper habere et tenere et in pace possidere, et faciat et attendat uobis et uestris omnia et singula a me uobis superius conpromissa mecum sine mee ut predicatur. Quamquidem fidantiam saluetatis predictam, ego Bernardus Bret supradictus, per me et nostros, uel dictis emptoribus et uestris succesoribus libenter, facio et concedo, promittens uobis et uestris predicta omnia et singula attendere et complere ut continetur superius sine dolo. Pro qua quidem guarentia et euictione et omnibus aliis et singulis supradictis attendendis et complendis tam ego, uenditor quam ego fideiutor, saluetatis predicti et uterque nostrum in solidum obligamus uobis, dictis emptoribus et uestris succesoribus, omnia bona nostra et cuiusque nostra mobilia et immobilia, specialiter et generaliter ubique habita et habenda.

Quod est actum XVII kalendas nouembris anno Domini M CCC XVI.

S+num Raymundi d'Ager, uenditoris, s+num Bernardi Bret, fideiutoris saluetatis, predictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique roguamus.

S+num Gueraldi de Ulugia, militis et castlani Alguayre, s+num Raymundi, scriba Albesie, s+num Iacobi Bret, uicini Albesie, testium.

S+num Gueraldi de Ulugia, s+num Guillelmi Guallyart, presbiteri, testium, firme et co<n>cessionis dicti Bernardi d'Ager.

Sig(*signe*)num Guillelmi <de Corçano>, notarii publici Alguayre, qui cum raso et emendato in X linea ubi dicitur 'iuribus', in XXI linea ubi dicitur 'cuilibet' hoc scribi fecit prout in memoriali dicti Raymundi Iohannis, notarii publici Alguayre, scriptum inuenit.

-56-

1316, novembre, 9

Fra Martí Periç d'Oros, castellà d'Amposta, ordena al seu procurador Berenguer de la Guàrdia, jurisperit de Cervera, que comparegui en nom seu davant Mateu de Passant, comanador d'Alguaire, Pere d'Estaràs, comanador de Cervera, Jaume d'Oluja i Gombau d'Oluja, cavallers i mediadors constituïts, per la permuta del feu i jurisdicció que el cavaller Guerau d'Oluja té en el castell, vila i terme d'Alguaire i en el castell i termes de Tabac amb d'altres llocs i drets que la priora d'Alguaire i ell mateix, castellà d'Amposta, tenen a la batllia de Cervera d'Urgell. A més, dóna al seu nomenat procurador, llicència plena per intervenir legalment en la transacció, aprovant, concedint i contradient en tot allò que fos necessari. I al mateix temps posa com a garantia de la transacció, béns mobles per valor de 1000 morabatins alfonsins de plata.

A Original: AMS, CAJA 3E52, perg. 152.

B Regest: BC, Pasqual, J. vol. I, f. 331r.

Mides: 575 x 274 mm.

Not. dors. : R. 65 , Procura feta per lo castella d'Emposta per a <contenti> en lo camb<i> de Algayre y de Tabac ab las varias de Ceruera.

Descripció: Document *alphabetum diuisum* al marge superior. Pergamí , format rectangular, en bon estat de conservació. Presenta nombrosos plecs verticals, rebrec als laterals, i petit tall i alguns esquinços al marge inferior. Un seguit de taques petites marronoses en vertical per tot el marge dret les quals no en dificulten la lectura del text.

Nouerint uniuersi quod nos ffrater Martinus Periç d'Oros, humilis castellanus Emposte, cum hoc presenti publico instrumento, constituimus, facimus et ordinamus certum et specialem procuratorem nostrum, licet absentem tanquam presentem, uos, Berengarium ça Guardia, iurisperitum Ceruaria, ad comparandum loco et nomine nostro coram uenerabilibus fratre Matheo de Pasenant, comendatore Algayre, fratre Petro de Staras, comendatore Ceruarie, Iacobo de Hulugia et Gombaldo de Hulugia, militibus, arbitris et arbitratoribus comuniter electis in permutatione seu excambio faciendo inter nos et uenerabilem dominam priorisam et conuentus Algayre ex una parte et Gueraldum de Hulugia ex altera de feudo et iurisdictione ac aliis iuribus, que

dictus Gueraldus de Hulugia habet in castro, uilla et terminis de Algayre, et de castro et terminis de Tabach cum aliquibus castris, locis et iuribus, que dicta domina priorisa et conuentus Algayre et nos, habemus in baiulia Ceruaria Urgelli. Damus uobis, dicto procuratori nostro, licet absentis tanquam presentis, plenam licenciam et liberam potestatem super premissis et quolibet premissorum loco et nomine nostro ponendi et retrandi im posse dictorum arbitrorum et arbitratorum quocumque et quotienscumque ab ipsis arbitris et arbitratoribus supradictis uel altero eorum ante sententiam et post requisitus futuris pignora mobilia ualitura millia morabatines alfonsinos in auro, et audiendi, aprobandi, concedendi et ad exequcionem ducendi sententiam seu pronuntiationem ab ipsis arbitris et arbitratoribus supradictis preferendam super dicta permutatione seu excambio faciendo de predictis locis et iuribus, prout discretioni ipsorum arbitrorum et arbitratorum, uidelicet faciendum et inducendi, ponendi seu mittendi in tenedonem et corporalem possessionem supradictum Gueraldum de Hulugia castrorum, locorum et iurium que ipsi Gueraldo adiudicata uel assignata fuerint per arbitros et arbitratore supra dictos in permutatione seu excambio faciendo, et recipiendi, intrandi, in possessionem²⁵⁷ nomine nostro et Hospitale feudi iurisdictionis et iurium, que dictus Gueraldus de Hulugia habet in castro, uilla et terminis Alguayre et castri et termini de Tabach, et mandandi et compelli homines locorum predictorum ad prestandum seu faciendum homagium et fidelitatem Gueraldo de Hulugia supradicto, et faciendi, firmandi et concedendi loco et nomine nostro instrumenta. Et instrumenta omnia et singula necessaria ad dictam permutationem seu excambium faciendum, prout arbitri et arbitratore supradicti duxerint, fore faciendum. Et generaliter omnia alia et singula faciendi, procurandi, concedendi, que supradicti arbitri et arbitratore duxerint ordinanda in permutatione seu excambio supradicto faciendo, et que nos faceremus seu facere possemus personaliter constituti, et que potest uel debet aliquatenus facere procurator uerus et legitime constitutus. Ratum gratum enim habentes semper seu habituri quicquid super premissis omnibus et singulis et

---

²⁵⁷ impossessionem] *ms.*

quolibet premissorum per uos dictum procuratorem nostrum actum, concessum, procuratum fuerit siue gestum, tanquam si a uobis presente et personaliter esset factum sub ypotheca bonorum baiulie Ceruarie supradictis presentium et futurorum.

Factum est hoc V idus nouembris anno Domini millesimo CCC sextodecimo.

S+num ffratris Martini Periç d'Oros predicti, qui hoc firmamus et concedimus.

S+num Alberti de Pomas, s+num Raymundi de Nauel, s+num Martini Periç scutifferis, ffratris Sanxo d'Oros, testium.

Sig(*signe*)num Raymundi Iohannis, notarii publici Algayre et totius terre ac iurisdictionis illustrissimi domini regis, qui auctoritate regia hoc scribi fecit et predictis interfuit die et anno prefixis.

-57-

1316, novembre, 17

El cavaller Guerau d'Oluja i Sibil·la, la seva esposa, reconeixen a Sibil·la de Castellvell, priora d'Alguaire, i a Martí Periç d'Oros, castellà d'Amposta, la permuta del feu, domini i tots els drets que el dit Guerau té al castell i terme d'Alguaire i al castell i terme de Tabac a favor de la casa de l'Hospital d'Alguaire. Sibil·la, esposa de Guerau d'Oluja, fa renúncia expressa a tots els drets que puguin emparar-la.

A Original: AMS, CAJA 4E53, perg. 190(A)¹

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 332r.

C Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 362v.

1. Document inclòs en el mateix pergami que conté també el següent, núm. 58.

Mides: 316 x 525 mm.

Not. dors.: R. 89., Feu de Alguaire. Carta del feu del terme de Alguayra, que eren d'en Guerau de Oluga, euingeres diffinició <an lo monestir > de part dit Guerau e sa muller, part <nostra de> Ceruara per los homens de Lorach, vassals no [...] del dit Guerau.

Descripció : Dos documents manuscrits en un pergami. Pergami de format rectangular, en bon estat de conservació amb nombrosos plecs horitzontals (al text) i rebrecs per tota la superfície i

per ambdós costats. Presenta 4 esquinços semicirculars al lateral, que semblen fets expressament per tal de facilitar el lligament del pergami.

Nouerint uniuersi quod nos Gueraldus de Hulugia, miles, et Sibilias, eius uxor, per nos et omnes nostros, cum hoc presenti publico instrumento perpetuo ualituro confitemur et concedimus in ueritate uobis uenerabilibus domine Sibilie de Castro Veteri, priorise Algayre, et conuentui dicti loco, et uobis uenerabili fratris Martino Periç de Oros, castellani Emposte, nos fecisse uobiscum excambium de feudo, dominacione et omnibus et singulis iuribus, quod et que, habebamus in castro, uilla et terminis de Algayre et castro et termino de Tabach, de quo excambio supradicto sumus bene uestri paccati, renunciantes exceptioni excambii supradicti non facti et doli et infactum. Quare, ex certa scientia, absoluimus, deffinimus, remitimus in perpetuum uobis et successoribus uestris omnia et singula iura et omnes et singulas actiones, questiones et demandas, reales et personales, ordinarias uel extraordinarias, directas, utiles siue mixtas, cuiuscumque generis sint, que et quascumque contra uos et quolibet uestrum et uestros successores et ordinem et bona Hospitalis et monasterium Algayre et bona eiusdem habemus uel habere debemus ac posumus quocumque iure, titulo, casu, ratione uel obligatione, que dici uel nominari possit absque omni uinculo et retentu quem in predictis non facimus ullo modo, prout melius, plenius ac utilius dici, scribi uel intelligi potest uestri comodo et uestrorum successorum, fficientes inde super premissis uobis et cuilibet uestrum et uestris successoribus finem et firmum et irreuocabilem pactum de non petendo et de non agendo in iure uel extra ius per nos uel aliquam aliam interpositam personam ullo modo, renunciantes in predictis omni iuri, legi, foro, constitutione, usatico, beneficio et auxilio, canonico et ciuili, nobis seu alteri nostrum, contra predictam uel eorum aliquod nullo modo competentibus uel competentis. Et ego, Sibilias supradicta, cerciorata de iure meo per notarium infrascriptum, scienter atque consulte, renuncio senatus consulti Velleiano et iuri ypotecharum et pignorum et omni exceptioni doli, metus et uis tactisque a me corporaliter et libenter sanctis quatuor euangelis et cru(creu)ce Domini iuro predicta omnia et singula obser

uare, atendere firmiter et complere, in aliquo nunquam uiolare seu contrauenire ratione dotis uel sponsalici mei uel qualibet alia ratione. Sic Deus me adiuuet et hec sancta Eius euangelia et crux Domini coram posita.

Quod est actum XV kalendas decembris anno Domini millesimo CCC XVI.

Sig+num Gueraldi de Hulugia, sig+num Sibilie, eius uxoris, iurate predictorum, qui predicta concedimus et firmamus.

Sig+num Berengarii Pinel, sig+num Oliuerii dez Castel militum, sig+num Raymundi Granilus capellani de Valleferosa, testium.

Sig(*signe*)num Raymundi Iohannis, notarii publici Algayre et totius terre ac iurisdictionis illustrissimi domini regis, qui auctoritate regia hoc scribi fecit et predictis interfuit die et anno prefixis.

-58-

1316, novembre, 22

Els homes i habitants de Llorac, Berenguer Roca, Pere Bremon, Bartomeu Mulner, Pere de Focnces, Pere Blanc, Guillem Maimó, Domènec Blanch, Guillem de Forcadell, Guillem Ferrer, Bernat Salvador, Bernat Cerdà, Pere Guerau, Berenguer Torelló, Bernat Llorac, Berenguer Guamic, Miquel Ferrer, Guillem de Talavera, Guillem de Balanyà, Guillem de Rocamora, Ramon Ferrer, Domènec Maimó, Arnau Agulló, Domènec Blanc, Guillem Blanc, Pere Sabater, Pere Escolà²⁵⁸, Guillem Marca, Ferrer de Talavera, Bartomeu Marcel, Pere del Terme, Arnau Genovès, Pere Balanyà, Vidal de Rocamora, Bernat Marcel constituïts davant l'església de Llorac, després de deliberar i tractar la causa que els reuneix i d'acord amb el seu senyor natural Guerau d'Oluja, en nom propi i de tota la universitat es defineixen els venerables fra Martí Periç d'Oros, castellà d'Amposta i Sibil·la de Castellvell, priora del convent d'Alguaire i els seus, lliurament i a perpetuïtat.

A Original: AMS, CAJA 4E53, perg. 190(B)¹

B Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 362v.

1. Document inclòs en el mateix pergami que conté també l'anterior, núm. 57

²⁵⁸ Scola] ms.

Mides: Vegeu l'anterior document, núm. 57.

Not. dors.: Vegeu l'anterior document, núm 57.

Descripció: Vegeu l'anterior document, núm. 57.

Nouerint uniuersi quod nos, Berengarius Rocha, Petrus Bremon, Bartholomeus Mulneri, Petrus de Fochenças, Petrus Blanch, Guillelmus Maymo, Dominicus Blanch, Guillelmus de Forchadel, Guillelmus Fferrarii, Bernardus Saluador, Bernardus Cerda, Petrus Guerau, Berengarius Treyllo, Bernardus Loracho, Berengarius Guamich, Michael Ferrarii, Guillelmus de Talauera, Guillelmus de Balanya, Guillelmus de Rochamora, Raymundus Ferrarii, Dominicus Maymo, Arnaldus Aguylo, Dominicus Blanch, Guillelmus Blanch, Petrus Çabater, Petrus Scola, Guillelmus Marca, Ferrarius de Talauera, Bartholomeus Marcel, Petrus deç Terme, Arnaldus Genoues, Petrus Balanya, Vitale de Rochamora, Bernardus Marcel, homines et habitatores de Loracho, conuocato consilio coram ecclesiam dicti loci, prout est moris, habita plena deliberatione et tractatu bonis animis et gratuitis uoluntatibus nostris, non ui uel metu uel dolo inducti causa nomine proprio, quare nomine totius uniuersitatis hominum loci de Lorach²⁵⁹ uterque nostrum in solidum per nos et omnes nostros successores, de uoluntate et expresso \asensu/ uenerabilis domini Geraldii de Hulugia, domini nostri naturalis, et cum testimonio huius presentis publici instrumenti, absoluimus, diffinimus et imperpetuum remittimus seu relexamus uobis, uenerabilibus et religiosis domini fratri Martino Periç d'Oros, castellano Emposte, et domine Sibilie de Castro Veteri, priorise Algayre et conuentui eiusdem loci et ordini Hospitale et successoribus uestris, notario infrascripto pro uobis et dicto monasterio legitime stipulanti et recipienti imperpetuum omnia iura et omnes et singulas questiones, actiones, petitiones et demandas reales et personales, ordinarias uel extraordinarias, directas, utiles siue mixtas, cuiuscumque conditionis sint. Que et quascumque habemus uel habere debemus ac possumus contra uos et quemlibet uestrum uel bona Hospitale ratione, alicuius obligationis contracti a uobis, nobis facti uel etiam alicuius

²⁵⁹ 34 caps de casa a raó de 5 persones per casa o foc, Llorac tindria doncs una població de 170, el 1316, sense afegir l'11% corresponents a religiosos, criats i d'altres que no entraven en aquesta categoria.

dampni nobis seu alteri nostrum seu uniuersitati predictae illati causa, ratione uel culpa uestri uel uestrorum predecessorum uel quocumque alio iure, causa uel ratione que dici uel nominari possit prout melius, plenius ac utilius, dici, scribi uel intelligi potest uestri comodo et uestrorum successorum absque omni uinculo et retentu quem in predictis seu in aliquo premissorum non facimus nullo modo. Ffacientes inde uobis et cuilibet uestrum et successoribus uestris firmum et irreuocabilem pactum de non petendo et de non agendo in iure uel extra ius, per nos uel per aliquam aliam interpositam personam ullomodo, renunciantes in predictis omnibus et singulis omni iuri, legi, foro, constitutione exceptioni beneficio et auxilio canonico et ciuili nobis seu alteri nostrum, contra predicta uel eorum aliquod ullomodo competentibus²⁶⁰ uel competituris. Tactis<que> a nobis et ab unoquoque nostrum, corporaliter et libenter, sanctis IIII euangeliis et cru (*creu*)ce Domini, iuramus predictam omniam et singulam obseruare, attendere et complere et in aliquo nunquam uiolare seu contrauenire uerbo uel facto, palam uel occulte, aliqua ratione sit Deus nos et unumquemque nostrum adiuuet et hec sancta Eius euangelia et crux Domini coram posita .

Quod est actum X kalendas decembris anno Domini Millesimo CCC XVI.

Sig+num Berengarii Rocha, sig+num Petri Bremon, sig+num Bartholomeii Mulnerii, sig+num Petri de Fochènes, sig+num Petri Blanch, sig+num Guillelmi Maymo, sig+num Dominici Blanch, sig+num Guillelmi de Forchadel, sig+num Guillelmi Ferrarii, sig+num Bernardi Saluador, sig+num Bernardi Cerda, sig+num Petri Guerau, sig+num Berengarii Treylo, sig+num Bernardi Loracho, sig+num Berengarii Guamich, sig+num Michaelis Ferrarii, sig+num Guillelmi de Talauera, sig+num G<uillelmi> de Balanya, sig+num Guillelmi de Rochamora, sig+num Raymundi Ferrarii, sig+num Dominici Maymo, sig+num Arnaldi Aguylo, sig+num Dominici Blanch, sig+num Guillelmi Blanch, sig+num Petri Çabater, sig+num P<etri> Scola, sig+num Guillelmi Marca, sig+num Fferrarii de Talauera, sig+num Bartholomei Marcel, sig+num Petri deç Terme, sig+num Arnaldi Genoues, sig+num Petri Balanya,

²⁶⁰ competentibus] *ms.*

sig+num Vitale de Rochamora, sig+num Bernardi Marcel, iurantium. Sig+num Gueraldi de Hulugia, qui predicti concedimus et firmamus.

Sig+num Arnaldi Vitale, sig+num Laurencii Morel, prebistorum, sig+num Bernardi Generi de ça Guardia, sig+num Mathei Mouela de Melio, testium.

Sig(*signe*)num Raymundi Iohannis, notarii publici Algayre et totius terre ac iurisdictionis illustrissimi domini regis, qui auctoritate regia, hoc scribi fecit in supraposito in VI linea ubi dicitur 'asensu' et predictis interfuit, die et anno prefixis.

-59-

1316, nouembre, 27

Guerau d'Oluja²⁶¹ legitima, mitjançant el present instrument públic, la permuta feta amb Berenguer de Guàrdia, procurador i representant del castellà d'Amposta, Martí Perich d'Oros i la priora del convent d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell d'una part, i per l'altra, el mateix Guerau d'Oluja amb els drets i possessions que el susdit Guerau té a Alguaire i Tabac i les que l'Hospital té a Llorac, Briancó, Albió i Pomar .

A Original: AMS, CAJA 4E53, perg. 219.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 332r.

C Notícia: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 362v.

Mides: 377 x180 mm.

Not. dors. : R.90, Donació i aprovació feta per Guerau de Oluja a favor d'Alguaire, Tabach [...] y [...].

Descripció: Pergamí de format rectangular amb bon estat de conservació amb plecs verticals i alguns rebrecs . Presenta una gran taca de color marró, irregular però en diagonal, des de la línia 3 a la 13 a la part esquerra del pergamí així com uns taques del mateix color a la part inferior esquerra no obstant la lectura del text no es veu afectada.

Nouerint uniuersi quod ego Gueraldus d'Uluya, miles, per me et omnes meos, cum hoc presenti publico instrumento perpetuo ualituro, de certa sciencia, laudo, concedo, firmo, ratifico et approbo nunc et in perpetuum uobis,

²⁶¹ S'observen , en aquest i d'altres documents del present aplec documental, diferents grafies pel cognom del llinatge dels Oluja.

Berengario de Guardia, iurisperito Ceruarie, procuratori uenerabilium et religiosorum ffratris Martini Periç d'Oros, castellani Emposte, et domine Sibilie de Castro Veteri, Dei gratia priorisse monasterii Alguaire ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani et conuentus eiusdem, presenti necnon supradictis castellano Emposte et domine priorisse et eorum successoribus, licet absentibus tanquam presentibus, et notario infrascripto pro ipsis et omnibus aliis quorum interest uel interesse poterit legitimum, stipulanti et recipienti, omnia et singula instrumenta, albarana et alias scripturas, quascumque tam publicas quam priuatas, et omnia et singula in eisdem contenta, que et quas facta, condicta et confecta fuerunt et sunt inter me, ex parte una, et uos, nomine procuratoris supradicto seu quemcumque alium nomine castellani et domine priorisse predictorum, ex altera, per Raimundum Iohannis, publicum notarium Alguayre, super excambiamiento facto per me, eisdem castellano, et domine priorisse et conuentui Alguayre, de feudo, quod ego, dictus Geraldus, habebam in loco predicto d'Alguayre, et de castro de Tabach et de eorum iuribus et pertinentiis uniuersis; pro quibus feudo et castro de Tabach cum omnibus eorum iuribus iamdicti castellanus et domina priorissa dederunt et concesserunt michi, titulo excambiamenti in perpetuum castrum de Lorach et de Brianço cum omnibus dominationibus, tenedonibus et iuribus quibuscumque eorundem, et etiam omnia iura, pertinentia aut competentia dicto Hospitali, in locis de Albione et de Pomar sicut iamdictum Hospitale predicta castro et alia iura recipere consueuit et habere, et contingentibus ipsum excambiamentum, prout in instrumentis, albaranis et aliis scripturis factis per dictum notarium ratione dicti excambiamenti laciis continetur; que et quas, uolo quod sint et stent in eorum roboris firmitate. Et promito uobis dicto procuratori, presenti, nomine dictorum castellani et priorisse et eisdem castellano et priorisse et eorum successoribus, absentibus tanquam presentibus, et notario infrascripto pro ipsis et omnibus illis, quorum interest uel interesse poterit legitimi stipulanti et recipienti quod contra predicta uel aliquod premissorum non ueniam nec uenire faciam per me uel interpositam personam aliqua ratione. Immo ipsa instrumenta, albarana et alias scripturas supradictas

et omnia et singula in eisdem contenta uolo ualere et firmitatem perpetuum obtinere, iuxta earum strictu continentiam et tenorem supradictam laudationem, ratificationem, approbationem et concessionem facio uobis dicto procuratori et dictis castellano et domine priorisse et eorum successoribus, nunc et in perpetuum, prout melius, lacijs et utilius dici, scribi uel intelligi potest ad comodum Hospitalis supradicti.

Ffactum est hoc quinto kalendas decembris anno Domini M CCC sextodecimo.

Sig+num Geraldi d'Uluyia predicti, qui hec concedo et firmo.

Sig+num Gombaldi d'Uluyia, militis, sig+num Guillelmi de Mora, iurisperiti, sig+num Bernardi Saluetat, presbiteri, testium.

Ego, Iacobus de Caeseraugusta, publicus notarius Ceruaria, hec scripsi et hoc meum sig(*signe*)num feci.

-60-

1316-1317,

Última notícia de Nina de Cervera, religiosa del monestir d'Alguaire.

A *Original no disponible.*

B *Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 372r.*

Nina de Cervera professà també en lo mateix monestir y de son religiós estat encontró la primera memoria en lo any 1285 y la última en lo any 1316.

-61-

1317, febrer, 23.

Mateu de Passanant, comanador d'Alguaire i també la priora i religioses del convent, fra Bondeus Scuder i fra Vicenç de Puigfel firmen un document.

- A *Original no disponible*
 B *Regest parcial: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 351v*

A mes de las senyoras firmaran frater Matheus de Passanant, comanador d'Alguaire, despres de la priora, y despres les demes senyoras, frater Bondeus Scuder et frater Vicencius de Puigfeel, cambiaren ab altres en 8 calendas de mars 1316.

-62-

1317, maig, 25

Bon Jueu Milleró de Lleida, ven a Mateu de Passanant comanador d'Alguaire i a la priora Sibil·la de Castellvell una casa, amb les seves premses i capmàs, situada a la vila d'Alguaire per 30 sous de Jaca, els quals confirma haver rebut.

Hom delimita les afrontacions de la dita propietat.

- A *Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 194.*
 B *Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 351v.*

Mides: 211 x 203 mm.

Not. dors. : 22. U., Carta de la compra del albers [...] <los mollyns> del holi prop casa d'en Johan < Nichola> De Ciuellis. Venda d'una casa.

Descripció: Pergamí esblaimat en bastant bon estat de conservació , de format quasi quadrat. Presenta 5 plec des de la part superior a la inferior, alguns d'ells ben marcats a ambdues parts del pergamí així com unes taques i un forat petits. A la part dorsal hi ha dues peces de plàstic transparent enganxades per protegir el deteriorament d'alguns dels plecs.

Nouerint uniuersi quod ego Bonus Iudeus Milyeroni, iudeus Ilerdensis, per me et omnes meos cum testimonio huius presentis publici instrumenti, uendo, trado et concedo uobis, fratri Matheo de Passenant, comendatori Alguayre , et uenerabili domine Sibilie de Castro Veteri, priorisse eiusdem loci, quamdam domum meam, sitam in uilla d'Algayra, cum torcularibus, que ibi sunt²⁶² et cum quodam capmasio sibi contiguo. Et afrontat dicta domus cum dictis torcularibus et cum dicto campmasio in domibus Bernardi Galiart et, ex duabus

²⁶² sut] ms.

partibus, in domibus Iohannis Nicholay et, ex duabus partibus, in domibus Arnaldi Ferrarii, supradictam –inquam- domum meam cum suis torcularibus et eum, cum predicto campmasio sub omnibus afrontationibus inclusis et determinatis, uendo et concedo uobis, dictis emptoribus et uestris, in perpetuum, pro triginta solidis Iachensium, quos omnes a uobis numerando habui et recepi. Ex quibus omnibus ad meam uoluntatem, omnino, bene uestri pactatus sum, renuncians exceptioni non numerate et non recepte pecunie predictae et doli exceptioni infactum, tam in sequentibus quam in premissis. Et, si forte predictam domum cum torcularibus et cum campmasio antedictis, quos, uobis dictis emptoribus et uestris, uendo et concedo ualent modo uel de cetero ualebunt amplius pretio supradicto, parem uel plurimum, quoquo modo, totum illud, quantuncumque sit ex mere liberalitate titulo pure et perfecte donationis, inter uiuos, dono et concedo uobis, dictis emptoribus et uestris, ad omnes uestras uoluntates, renuncians illi legi, que corregit deceptionem ultra dimidiam iusti pretii et beneficio minoris pretii et deceptionis. Supradicta omnia et singula que uobis, dictis emptoribus et uestris, uendo et concedo, ut superius dictum est, ex omni meo meorumque iure, posse, dominio et tenedone, eiicio penitus et extraho, eaque in uestri uestrorumque ius, posse, dominium et tenedonem seu in corporalem possessionem uestram et uestrorum mito et trado ac omnino transfero penitus et in perpetuum ad habendum, uidelicet tenendum, possidendum et explettandum et ad uendendum, dandum, inpignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates penitus et in perpetuum faciendas, cum ingressibus et egressibus et meliora<me>ntibus ac omnibus earum pertinentiis, sicut melius, plenius ac utilius dici, scribi uel intelligi potest, saluamento uestro ac comodo et uestrorum. Et sic ego, iamdictus uenditor, et mei fficiemus uos, dictos emptores et uestros, predicta omnia et singula que uobis uendimus habere, tenere et pacifice possidere, expletare potenter et in pace. Et faciemus inde semper uobis et uestris bonam et legalem garentiam et euictionem, contra omnes et singulas personas preter potestatem terre in iure et extra ius, in causa

et extra causam, post et ante causam, nostris propriis missionibus et expensis
absque omni dampno et expensa ac missione uestri et uestrorum.

Quod est actum VIII kalendas iunii anno Domini M CCCXVII.

S+num Boni Iudey Milyeroni uenditoris predicti, qui hoc laudo, concedo,
firmo firmarique rogo.

S+num Simonis de Planibus; s+num Açait Milyeronis, iudey Ilerdensis,
testium.

Sig(signe)num Guyllelmi de Corzano, notarii publici Alguaire, cum raso et
esmendato in²⁶³ VIII linea ubi dicitur 'campmasio quos uobis', <qui hoc scribi
fecit>.

-63-

1317, juny, 6, Lleida

El rei Jaume (II) s'adreça a Pere Arnau de Cervera, veguer i cùria de Lleida i Pallars, mitjançant una carta oberta amb segell reial ordenant-li renunciar al procés obert contra Mateu de Monrabeig, habitant d'Alguaire, a causa de la ferida per sageta feta a Pere Cabot d'Alguaire.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 9 de juny de 1317, Lleida : AMS, CAJA 5E 54, perg. 471*

C *Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 372r.*

1. Text inclòs en el document següent, núm. 64.

---

²⁶³ in] repetit, ms.

-64-

1317, juny, 9, Lleida

Pere Arnau de Cervera, veguer i cúria de Lleida i Pallars, rep una carta oberta del rei Jaume (II), la qual es llegida pel notari de Lleida, Antoni Pedró, en presència de Pere de Maçanet, ciutadà de Lleida -actuant en nom de Mateu de Passanant, comanador del monestir d'Alguaire-, de Pere de Sent Bartomeu, també ciutadà de Lleida i de Joan Galliners, veí de Tàrraga. El rei ordena desistir del procés obert contra Mateu de Montrabeig, habitant d'Alguaire, a causa de la ferida causada per una sageta o cairell a Pere Cabot d'Alguaire.

A Original: AMS, CAJA 5E 54, perg. 471.

C Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 372r .

Mides: 295 x 208 mm.

Not. dors.: R. 98. Translat de la lletra de <Mateu de> Monrabeg. Carta que fa per la iurisdicció del monestir <per en cas de la> <sus>pensio del vege de Lleida. Translat de la letra de <Mathias> de Monrabeg.

Descripció: Pergamí de format rectangular en bon estat de conservació. Presenta nombrosos plecs verticals i 1 d'horitzontal, especialment marcats al dors així com algunes taques petites de color marró fosc en el marge esquerre, un petit estrip en el lateral dret marge superior, i un marge inferior irregular.

Die Iouis que intitulabitur V idus iunii anno Domini millesimo CCC septimodecimo, in presencia mei, notarii infrascripti, et Petri de Sent Bartholomeum, ciuis Ilerdensis, et Iohannis Galiners, uicini de Tarrega, testium, ad hec specialiter uocatorum et rogatorum coram uenerabili milite Petro Arnaldi de Ceruaria, uicario et curia Ilerdensi et Pallariensi, comparuit Petrus de Maçanet, ciuis Ilerdensis, nomine et uoce uenerabilis et religiosi fratris Mathei de Passenant ordinis Sancti Iohannis Iherosolomitani, comendatoris de Alguayra, cui presentauit et per me, notarium inferius scriptum, legi et publicari fecit quandam literam regiam appertam et in dorso cum sigillo domini regis ceree rubeae sigillatam, prout per eius figuram apparet, tenor cuius sequitur, sub hac forma :

“Iacobus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone ac Sancte Romane ecclesie uexillarius ammira-

tus et capiteneus generalis dilecto suo uicario et curie Ilerdensis et Pallariensi uel eius locus tenenti, salutem et dilectionem. Cum, ut intelleximus, uos procedatis seu procedere intendatis contra Mathianum de Monrabeyg, habitorem loci de Alguayra Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani occasione cuiusdam uulneris per eum illati cum quadam sag<itta> uel quadrello Petro Cabotii, habitatori dicti loci, infra dictum locum de Alguayra, et uelimus per uos disisti a processu predicto, ideo, uobis dicimus et mandamus quatenus a procedendo contra dictum Mathianum occasione ipsius uulneris, desistatis. Et, si aliquem processum super eo fecistis, ipsum reuocare curetis.

Datum Ilerde VIII idus iunii anno Domini millesimo CCC septimodecimo. Examinauit Dominicus.

Et incontinenti, predictus uicarius requisiiuit dictum Petrum de Maçanet ut tradere sibi predictam literam regiam; alias, non haberet ipsam pro lecta neque pro presentata.

Que omnia predicta fuerunt acta, lecta et publicata in Ilerda, die et anno in prima linea contentis.

Sig(*signe*)signum Antonii Pedrona, publici notarii Villeregale et, regia auctoritate per totam terram et dominationem excellentissimi domini regis Aragonie, qui predictis omnibus interfuit et hoc scripsit et clausit loco, die et anno prefixis.

-65-

1317, agost, 10

Sibil·la de Castellvell, priora del convent d'Alguaire, Mateu de Passanant, comanador del mateix lloc, Saurina de Cervera²⁶⁴ sots-priora, Blanca de Timor, Berenguera de Banyeres, Berenguera de la Goda, Berenguera de Castellolí, Sibil·la de Figuerola, Berenguera de Bellvís i Elvira de Biure, religioses del monestir d'Alguaire reunits a capítol en el dit monestir, després d'haver deliberat amb tots els membres, germans i germanes de la comunitat, acorden concedir a cens, i a perpetuïtat, un capmàs situat a la vila d'Alguaire, a Simó de Plans per 6 diners censals a tributar cada any per la festa de la Mare de Déu d'Agost, i una donació inicial de 50 sous de Jaca.

Renuncien a anar en contra la llei que mana a qualsevol religiós provar que ha tramés al seu Orde els diners rebuts així com a qualsevol llei que pugui anar en contra de la susdita transacció. Els venedors es reserven el dret de fadiga a 10 dies.

Hom delimita les afrontacions.

A Original: AMS, CAJA 4<E> 53, perg. 261.

B Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 372r.

Mides: 417 x 323 mm.

Not. dors. : 21. A; Establiment a Simó dels Plans fet per la priora del Alguayre. Carta de sis dines de rent que fa Simo dels Plans al conuent de Alguayre per raho de unas cassas en Alguayra en la festa de Santa Maria de agost; Sens 6 diners.

Descripció: Document *alphabetum diuisum*, amb les lletres partides al marge inferior. Pergamí de format rectangular en bon estat de conservació, no obstant els nombrosos plecs des del marge superior al inferior, ben marcats al dors del pergamí i les zones tacades de color marró. Presenta algunes petites irregularitats en el contorn del marge superior i alguns estrips i petits forats al lateral esquerre protegits per un film transparent enganxat a ambdós costats del pergamí.

Nouerint uniuersi quod nos Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia humilis priorissa Algayre, et frater Matheus de Passenant, comendator eiusdem loci, Saurina de Ceruaria subpriorissa, Blanca de Timor, Berengaria de Banyeres,

²⁶⁴ Notícia de Saurina de Cervera a Jaume Pasqual, BC, vol. I, f. 372r., *Saurina de Cervera professà la militar religió de Sant Joan en lo monestir de santa Maria de Alguaire des del any 1261, en que començan sas memorias fins al any 1299 en que la encontro subpriora de dit monestir, lo qual carrec obtinguè fins al any 1317 en que aquelles cessan.*

Berengaria ça Goda, Berengaria de Castro Aulina, Sibia de Figerola, Berengaria de Pulchro Visu et Eluira de Biure, sorores monasterii Algayre, conuocato capitulo in nostro monasterio, prout est moris, habita deliberatione et pleno tractatu, per nos et omnes successores nostros et per totum conuentum, tam fratrum quam sororum domus et monasterii Algayre, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, damus et tradimus atque in perpetuum, concedimus ad censum uobis, Simoni dels Plans et uestris, quoddam capmasium situm in uilla Algayre cum omni franquitate et inmunitate, quam ibi habemus uel habere debemus quocumque modo ab omni seruitute et exactione uicinali et dominatione ac regali et personali, quacumque modo uel nomine censeatur; sicut afrontatur in uia publica ex duabus partibus et ex alia in domibus Petri de Puyals, et ex alia, in domibus Dominici Mir. Supradictum capmasium, sub predictis afrontationibus interclusum et determinatum a celo in abissum cum omni franquitate et inmunitate predicta, damus et tradimus ad censum uobis dicto adquisitari et uestris in perpetuum, in hunc modum quod ibi melioretis et non deterioretis . Et uos et uestri uel qui post uos supradictum capmasium habuerint uel tenerint faciatis et tribuatis nobis et nostris succesoribus quolibet anno in festo Beate Marie mensis Augusti sex denarios Iachensium censuales et sic ab hac die inantea qua presens scribitur instrumentum. Vos, dictus adquisitor, et uestri et quos uolueritis, habeatis, teneatis, possideatis et explectetis potenter et in pace supradictum capmasium cum franquitate predicta et cum ingresibus et egresibus et melioramentis totisque suis iuribus et pertinentiis per omnia loca ad uendendum, dandum, obligandum, inpignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde perpetuo faciendas, sicut melius, plenius ac utilius dici, scribi uel intelligi potest uestri comodo et uestrorum; saluo tamen, quod si forte supradictum capmasium seu partem eiusdem uendere uel inpignorare uolueritis uel aliquo alio modo alienare, id nobis et nostris succesoribus ante per spacium decem dierum scire penitus faciatis, quod uel quam posimus uendere, si uoluerimus, per tantum quantum altera persona ibi dederit uel presentauerit; sin autem, faciatis inde omnes nostras uoluntates cuylibet, exceptis militibus,

clericis, personis liberis ac religiosis atque sanctis; saluo tamen, semper nobis et nostris successoribus, censu, predicto firmamento, emparamento, laudamio, uidelicet, decimam partem pretii uenditionis seu uenditionum, et omni alio pleno iure ac dominio nostro et nostrorum successorum in omnibus, et alium uero dominum uel patronum, ibi nunquam eligatis nisi nos et nostros successores. Et nos et successores nostri faciemus uos, dictum adquirem et uestros, supradictum capmasium cum franquitate predicta habere, tenere et perpetuo possidere in pace. Et faciemus inde semper uobis et uestris bonam et legalem garentiam et euictionem contra omnes et singulas personas, excepta potestate terre, in iure et extra ius, in causam, extra causam, ante causam et post causam sine dampno et expensa ac misione uestri et uestrorum. Et pro garentia et euictione et omnibus aliis et singulis supradictis atendendis et complendis obligamus uobis, dicto adquirem et uestris, omnia bona monasterii Algayre ubique habita et habenda. Confitemur et concedimus in ueritate nos habuisse et recepisse a uobis, dicto adquirem et uestris, pro introytu donationis predictae quinquaginta solidos Iachenses, quos in utilitate nostri monasterii misisse et expendisse confitemur, ex quibus omnibus bonis uestri paccati sumus, renunciantes exceptioni non numerate et non recepte peccunie supradicte et beneficio diuidendi actionis et doli et exceptioni infactum, et illi iuri, quod precipit probare quamlibet religiosam pecuniam sibi traditam in utilitate sui ordinis seu monasterii misisse seu expendisse²⁶⁵ et omni alii iuri et beneficio contra predictam in aliquo pro nobis facienti ullo modo.

Quod est actum III idus augusti anno Domini M CCC XVII.

S+num Sibilie de Castro Veteri, priorise Algayre, s+num fratris Matheii de Pasenant, comendatoris eiusdem loci, s+num Saurine de Ceruaria, subpriorisse, s+num Blanqe de Timor, s+num Berengarie de Banyeres, s+num Berengerie ça Goda, s+num Berengarie de Castri Aulino, s+num Sibilie de Figerola, s+num

²⁶⁵ Trobem la referència a aquesta llei en la confirmació de la concessió del papa Climent IV, el 1265, dels dominis del convent d'Alguaire, feta anteriorment l'any 1250 pel Capítol General de l'Orde a Osca, per la qual s'estableix que cap contracte de la priora o del convent pot fer-se sense el consentiment del castlà d'Amposta i/o dels seus successors, a *Les cases de ...* de J. Miret i Sans, pag. 553.

Berengarie de Pulcro Visu, s+num Eluire de Biure supradictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Berengarii Nicholay, s+num Bartholomey de Petra presbitorum, testium.

Sig(*signe*)num Raymundi Iohannis, notarii publici Algayre, qui hoc scripsit.

-66-

1317, agost, 18

El cavaller Ramon d'Àger reconeix haver rebut del comanador d'Alguaire, Mateu de Passanant, 6.500 sous de Jaca per la venda feta al dit comanador i a la priora del convent, Sibil·la de Castellvell, el 16 d'octubre de 1316, de la castellania i feu d'Alguaire, amb tots i cadascun dels seus drets que el dit cavaller Ramon d'Àger tenia en el dit castell, vila i termes d'Alguaire.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 208.

B Notícia: BC, Pasqual J., vol. I, f. 362v.

Mides: 229 x 172 mm.

Not. dors. : R. 129., apochas de R<amon d'Ager> del feu que compra lo <monestir> [...] a Ramon de Ager, cavaller <els qual tenia en> la vila de Alguayre. En los feus.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació, tot i que presenta taques i zones enfosquides especialment als laterals i el marge inferior.

Nouerint uniuerssi quod ego Raymundus d'Ager, miles, per me et omnes meos, confiteor et recognosco, in ueritate, me habuisse et recepisse a uobis, uenerabili et religioso fratre Matheo de Pasenan, comendatore d'Alguayre, et uestris, omnes illos sex millia quingentos solidos Iachensium, quos mihi dare et soluere debebatis pro precio castlanie siue feudi, cum omnibus suis iuribus, quam et quod habebam et habere debebam in castro, uilla et terminis d'Alguayre. Quam castlaniam et feudum, cum suis iuribus uniuersis, nobile domina Sibilia, Dei gratia priorisa d'Alguayre, et uos, dictus comendator, a me emisistis, pro

predictis VI milibus et D solidis Iachensium, de quibus uos fecistis mihi VI millia solidos Iachenses, cum instrumento scripto per notarium infrascriptum, ex quibus omnibus VI milibus et D solidis Iachensibus, ad totam meam uoluntatem, bene uestra pacatus sum, renuncians omni exceptioni non numerate et non recepte pecunie et non satisfactum esse et doli et infactum. Ideoque, scienter, absoluo et difinio uos, dictum comendatorem, et dictam dominam priorisam et uestros, et omnia bona nostra et bona etiam Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani habita et habenda. Et omnes fideiutores in dicto instrumento debiti obligatos michi, ab omni accione, questione, petitione et demanda, reali et personali, directas reales siue mixtas, ordinarias uel extraordinarias, cuiusque generis uel speciei sint, que contra uos uel uestros uel bona Hospitalis predicta, facere uel mouere posem, ratione predictorum VI milium quingentorum solidorum Iachensium. Absoluo etiam, et difinio, dono, trado, cedo acque concedo uobis, dicto comendatori, et domine priorisse et uestris succesoribus, imperpetuum, omnia et singula iura michi competencia seu competere debencia in dictis castro, uilla et terminis d'Alguayre, quocumque modo, iure, ratione uel causa, que dici posit uel nominari, que habeatis ad omnes uestras uestrorumque uoluntates et uestrorum succesorum perpetuo faciendas. Sicut melius, plenius dici, scribi, intelligi uel excogitari posint, utili saluamento uestro ac comodum et succesorum uestrorum; faciens inde uobis et uestris finem et firmum pactum ac irreuocabile de non petendo et de non agendo in iure uel extra ius, per me uel per aliquam aliam interpositam personam aut personas ullo modo. Immo inpono michi et meis super <questionem> silentium sempiternum.

Quod est actum XV kalendas septembris anno Domini M CCC VII.

Sig+num R<aymundi> d'Ager, militi predicti, qui hec laudo et concedo et firmo.

Sig+num G<uillelmi> d'Ager, rector d'Iuarç, sig+num R<aymundi> d'Aluespi, sig+num Poncii d'Aguilar, sig+num A<rnaldi> de Estanya, scutiferi dicti R.<aymundi> d'Ager, testium.

<Berengarius>²⁶⁶ Gueraldi, notarius Albesie, qui iussione uenerabile domini prepositi Celsone, hec scribi fecit et hec sig(*signe*)num fecit.

-67-

1317-1318

Saurina de Cervera, segons les seves memòries que cessen el mateix any, era ja sots-priora el 1299 i fins al 1317.

[A] *Original no localitzat.*

B *Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 372r.*

Saurina de Cervera professà la Militar Religió de Sant Joan en lo [...] ²⁶⁷ monestir de Santa Maria de Alguayre des de any 1261 en que començan sas memories fins al any 1299 en que la encontro subpriora del dit monestir, lo qual carrech obtinguè fins al any 1317 en que aquellas cessen.

-68-

1318, gener, 11

Bernat Giner i Guillelma, la seva muller, habitants de l'Ametlla, venen a Saurina de Salanova, religiosa del convent d'Alguaire, una finca de vinya i alou i un tros de terra en el terme de l'Ametlla per 300 sous de Barcelona de moneda de tern, que reconeixen haver rebut, i s'estableix un cens de 40 sous de la mateixa moneda a tributar, anualment, per la festa de la Mare de Déu d'Agost i mentre visqui la monja però no més enllà.

Guillelma, esposa de Bernat Giner, venedor, renúncia a tots els seus possibles drets.

Hom delimita les afrontacions de les propietats.

²⁶⁶ S'ha reconstruït el nom del notari per coincidir el cognom i la població amb el notari d'Albesa dels documents 74 i 75, datats el 1319, dos anys després.

²⁶⁷ Indicació d'un espai rasurat amb línia horitzontal.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 185

Mides: 340 x 315 mm.

Not. dors. : <Carta>²⁶⁸ de madona Saurina de Salanoua de XL sous Barcelonins de sens a ç'Amenlla.

Descripció: Pergami de format quadrat , en bon estat de conservació a excepció de dues taques marronoses sobre les línies 7 i 9.

Sit notum cunctis quod ego, Bernardus <Giner> et uxor mea, Guillelma, habitatores de c'Amenla, uterque nostrum in solidum, per nos et omnes nostros, auctoritate et testimonio <huius publici> instrumenti uendimus, concedimus et tradimus corporaliter uobis, religiose domine Saurine de Salanoua, sorory monasteri de Alguayra, tota ipsa uita uestra tamquam dicta uita fuerit uobis, comes quadraginta solidos Barchinonenses censuales saluos²⁶⁹ in terra intus monasterium de Alguayra predictum, quos ibidem aportare promittimus uobis pro sumptibus et expenssiis et sine omni dampno et missione uestre, dicte emptricis, predictorum, anno quolibet, in festo Sancte Marie Augusti et ipsos uobis aserimus et asignamus, specialiter, super illa sorte uinee et alodii, quod habemus, in termino loci de ç'Amenla; et affrontat cum Berengario Giner et cum Guillelmo de Lobet et cum Guillelmo Ferrarii et cum Peruono Giner; et est sita in loco uocato al Pou. Et super uno trocio terre, situm in dicto termino et in loco Coma Labor; sicut afrontat cum Berengario Franceschi et cum terra, que, condam fuit Iacobi Puitguert; et generalem super omnibus bonis nostris, mobilibus et immobilibus, ibique habens et habendis. Ex quibus –quidem- quadraginta solidis dicte monete censualibus supradictis, in uita uestra, ut permissum est, habendis et percipiendis <sui> incontinenti uos mitimus in tenedonem²⁷⁰ et corporalem possessionem uestram, ad habendum, tenendum, percipiendum, possidendum, dandum, uendendum et alienandum et faciendum in<de> totas uoluntates uestras et, omne uita uestra, <tamen>, ut superius dictum est. Et hanc uenditionem uobis facimus, <in> omni uita uestra, pro pretio trescentorum solidorum Barchinonensium terni, quos omnes a uobis habuimus et recepimus numerando. Et, ideo, renunciamus ex non numerate

²⁶⁸ Un signe equivalent per 'C' de carta.

²⁶⁹ saluos] *ms.*

²⁷⁰ tenendonem] *ms.*

pecunie et non recepte et doli et insuper, illi legi uel iuri, que corrigit deceptionem in uenditione ultra dimidiam iusti pretii; et omni ali auxilio et beneficio, tanquam hic specialiter enunciatis; quibus contra <hec> possemus nos uel nostra ratione duplicis, triplicis uel quadruplicis deceptionis uel alterius cuiuslibet rey in aliquo adiuuari, promittentes uobis, firma ac legitima stipulatione, quod predictam uenditionem, prout superius continetur, faciemus nos et nostri uobis habere, tenere et percipere annuatim, contra omnes personas, in omni uita uestra, et premissum est, ante causam et in causam et post causam, et in iure et extra ius. Et, si forte pro petendo seu exigendo per uos censualem iamdictum, aliquod dampnum uel grauamen inde habueritis uel sustinueritis aut aliquam manuleuationem uel missionem inde feceritis uel pecuniam aliquam per solueritis, totum illud promittimus uobis et uestris, statim et incontinenti soluere, restituere et emendare sine omni obstaculo et prolongamento. Promittimus, insuper, uobis quod predicta trocia terre et cetera bona nostra meliorabimus et in aliquo non deteriorabimus. Imo, de garentia et euictione et saluetate predictorum inde uobis, in omni uita uestra facienda, ut superius dictum est, uterque nostrum in solidum, renunciantes beneficio diuidende actionis et noue constitutionis de duobus reys²⁷¹ stipulantibus et epistula diui Adriani et auxilio et beneficio senatus consulti Velleiani, obligamus, inde uobis et uestris, nos et omnia bona nostra, mobilia et immobila, habita et habenda, in quibus melius accipere uouleritis. Et, ut predicta firmitus obseruentur, ego, Guillema predicta, iuro predicta omnia atendere et complere, quod contra predicta uel aliquo predictorum non veniam nec aliquam personam conuenire faciam seu permitam, ratione dotis uel sponsalici mei uel alterius cuiuslibet rey, per Deum et eius sancta Dei quattuor euangelia coram me posita et a me corporaliter manu tacta. Retinemus, tamen, in premissis nos, dicti uenditores, ac nobis ipsis saluamus quod, post obitum uestri, emptricis predictae, pro presens uenditio ante <legitur>²⁷² et ex tunc inantea nullam roboris obtineat firmitatem, aliqua ratione.

²⁷¹ reys] amb abbreviatura plana damunt la 'y', *ms.*

²⁷² llex] amb abbreviatura, *ms.*

Quod est actum tercio idus ianuarii anno Domini M CCC septimodecimo.
 Sig+num Bernardi Giner predicti, sig+num Guillelme, eius uxoris iurate,
 predictorum, qui predicta firmamus et concedimus.
 Testes huius rey sunt Guillelmus Muyberat et Bernardus Bonet.
 Ego Dominicus de Segarra²⁷³, rector ecclesie de ç'Amenla hoc scribi, feci et
 meum sig(signe)num posui.

-69-

1318, gener, 11, dimarts

Martí Perich d'Oros, castellà d'Amposta de l'Orde de l'Hospital atenent a les demandes de Bernat de Pals i Pere Barrot, procuradors de fra Ramon d'Empúries del mateix Orde, manà a la priora d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell, que comparegués a la celebració del Capítol de Cervera d'Urgell el dia 11 de gener de 1318, per dirimir la qüestió sobre la potestat de la batllia del mateix lloc.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 15 de gener de 1318: AMS, CAJA 4E 53, perg. 244*

1. *Text inclòs en el document núm. 71.*

-70-

1318, gener, 14, divendres. Castell de Cervera de la Frontera d'Urgell.

Martí Perich d'Oros, castellà d'Amposta, designat jutge pel mestre de l'Hospital, Folc de Villaret, celebrà capítol al castell de Cervera d'Urgell per tal de decidir la potestat de la batllia de Cervera d'Urgell i d'altres llocs de la mateixa en presència de la priora d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell, d'una part, i de Bernat de Pals, procurador de fra Ramon d'Empúries, de l'altra. El susdit castellà d'Amposta amb el consens de tots els frares integrants del capítol

---

²⁷³ Segarra] amb abreviatura, ms.

*resol concedir a la dita priora i al convent d'Alguaire la potestat sobre la batllia de Cervera d'Urgell i altres llocs de la mateixa.*¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllat del 15 de gener de 1318: AMS, CAJA 4E 53, perg. 244.

1. Text inclòs en el document núm. 71

-71-

1318 gener, 15, dissabte. Castell de Cervera de la Frontera o d'Urgell.

Martí Perich d'Oros, castellà d'Amposta de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, jutge assignat pel gran mestre de l'Orde per la qüestió present i a instàncies de Bernat de Pals i de Pere Barrot, procuradors de Ramon d'Empúries, frare de l'orde de l'Hospital a Catalunya, reunit a capítol amb els comanadors fra Jofre de Rocabin de Mallén, fra Ramon de Cervelló de Casp, fra Guillem d'Anglesola d'Oscà, fra Arnau de Soler d'Espluga²⁷⁴, fra Umbert de Vilafranca, fra Galceran de Calders d'Onda et de Borriana, fra Sanxo d'Oros de Calataiud, fra Guillem Rabaça d'Amposta, fra Pere d'Estaràs de Vallmoll, fra Berenguer d'Alinyà, fra Berenguer de Flaçà de Sant Llorenç, fra Joan Eiximenis de Torres²⁷⁵ i Sant Miquel de Fages, fra Eiximenis de Puig²⁷⁶ de Saragossa, fra Domènec de Rouals de Lleida i de Termens, fra Jaume de Ribelles d'Urgell, fra Mateu de Pasanant d'Alguayre, fra Berenguer de Bages de Siscar i Susterris, fra Pere Baiet d'Isot, fra Guerau de Pomars de Pilot et altres frares, així com la priora del convent d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell, i també pels drets que el susdit Ramon d'Empúries afirma tenir en la dita batllia, resol establir la batllia de Cervera d'Urgell a la priora i al convent d'Alguaire amb tots i cadascun dels seus drets.

²⁷⁴ Creiem és l'Espluga de Francolí, seguint les diverses referències de J. Miret i Sans, resumides a l'índex geogràfic de *Les cases dels templers i hospitalers a Catalunya*, Pagès editors, Lleida, 2006, pàg. 594. Primerament, fou una comanda templera, més tard incorporada a l'Hospital i el 1318, l'any del nostre document, encara pertanyia a la castellania d'Amposta de l'orde santjoanista. Vegeu també, com J. Miret i Sans, contradiu categòricament a Delaville le Roulx en el capítol 'La comanda d'Espluga Calva' pàg. 442, afirmant que Espluga Calva mai fou una comanda templera, que la dita comanda pertanyia al convent de Vallbona des de que Jaume I la donà a Eldiarda d'Anglesola, abadessa del mateix monestir i que l'Hospital l'adquirí el 1405.

²⁷⁵ *Torrabus*, en la primera part del text i *de Torres* a l'escatocol. També *Torres* en el regest de J. Pasqual.

²⁷⁶ Puyo] *ms.*

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 244

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r¹

1. Jaume Pasqual situa l'establiment de la batllia de Cervera d'Urgell al convent d'Alguaire el 1317.

Mides: 460 x 320 mm

Not. dors. : T. 67. Sentencia donada en lo monestir y la castellania <d'Emposta> sobre certa questió. Sentencia donada en [...] lo monestir y la castellania d'Emposta sobre certa questio de la manera [...]. Sentencia donada [...] lo castellar d'Emposta y la priora <d'Alguayre> y [...] del dit castellar d'Emposta.

Descripció: Pergamí amb 3 grans zones tacades , ennegrides i orientades en vertical des de la part superior a la part inferior per la qual cosa la lectura del text se'n veu perjudicada en els espais tacats. Presenta nombrosos rebrecs i l'estat de conservació del pergamí és deficient.

Nouerint uniuersi quod nos frater Martinus Periç d'Oros Sante domus Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani humilis castellanus Emposte, ad instanciam et requisitionem Bernardi de Pals et Petri Barrot, procuratorum nobilis fratris Raumundi d'Impuriis de Cata<lonia> uenerabilem et religiosam dominam Sibiliam de Castro Veteri, Dei gratia priorissam Algayre, pro eo quod dictos procuratores prout asserebant, proponebant mouere aliquam questionem seu demandam contra dictam dominam priorissam et eius conuentum ratione iuris, quod affirmabant dictam nobilem habere in baiulia Ceruarie Urgelli et in aliis locis dicte baiulie quod XI die ad introytum menssis ianuarii anni presentis, occasione predicta, per se uel eius procuratorem idoneum in castro Ceruarie de la <Frontera> in qua die predicta mandaueramus nostrum capitulum celebrare compareret et parata respondere predictis procuratoribus ut de iure uel ordine seu esguardo teneretur ad quam diem coram nobis dicta domina priorissa personaliter comparauit predictis procuratoribus uel altero ex eis minime comparentibus supradicta domina priorissa eorum contumacia acusante.

Posteri die ueneris que intitulatur XIX kalendas februarii anni predicto comparauit coram nobis, Bernardus de Pals, procurator predictus, comparauitque ex alia parte dicta domina priorisa. Et dictus Bernardus de Pals, ut procurator dicti nobilis, dixit quod ipse non intendebat ius aliquod habere in dicta baiulia nec in locis eiusdem, quia, si quod ius habebat, nunch pertinet et

pertinere debet ad nos, dictum castellanum, set requisiiuit nos quod dictam baiuliam ratione conuenientie inter dictam nobilem et nos factam peteremus; unde uolentes nos [...] fieri <qui>, si aliquod ius habebamus in dicta baiulia ratione stabilimenti facti dicto nobili per dictam dominam priorissam et eius conuentum ad certum tempus ab eadem baiulia in dicto capitulo coram uenerabilis religiosis comendatoribus et aliis fratribus ibidem congregatis ut castellanus Emposte et iudex assignatus in dicta questione per reuerendum in Christo, patrem et dominum, fratrem Fulchonem de Vilareto, Dei gratia magistrum domus predictae, uisis et intellectis omnibus et singulis <ra>tionibus que coram nobis et dicto capitulo fuerunt dicte et propositae pro parte nostra uisoque instrumento stabili<men>ti predicti uisisque omnibus et singulis exceptionibus et defensionibus per partem dicte domine priorisse propositis et allegatis et supra [...] consilio totius nostri capitulo supradicti de consilio uenerabilium religiosorum fratris Iaufredi de Rochabine de Maylle, fratris Raymundi de Cerueylo de Casp, fratris Guyllelmi de Angularia d'Oscha, fratris Arnaldi de S<oler> de Espeluga, fratris Umberti de Vilafhrancha, fratris Galcerandi de Calders d'Onda et de Borriana, fratris Sanxo d'Oros de Calatayu, fratris Guyllelmi Rabaça d'Emposta, fratris Petri d'Estaras de Valmol, fratris Berengarii <d'Alenya> [...], fratris Berengarii de Flaça de Sent Lorenç, fratris Iohannis Exemenis de Torrabus et Sent Michel de Façes, fratris Exemenis de Puyo de Saragoça, fratris Dominici de Rouals de Leida et de Termens, fratris Iacobi de Ripellis d'Urgel, fratris Mathei de Pasanant d'Algayra, fratris Berengarii de Barges de Sischar et de Soçterres, fratris Petri Bayet d'Isot, fratris Guerau de Pomars de Pilot et aliorum fratrum in dicto capitulo <uobis> <ordinamus>, promulgamus, definimus et guardamus ius aliquod, nos seu dictum nobilem fratrem Raymundum d'Impuriis, minime habere in dicta baiulia Ceruarie Urgelli nec in locis eiusdem ratione stabilimenti [...] nobili de dicta baiulia et locis eiusdem per dictam dominam priorissam et eius conuentus. Immo si quod ius in eadem baiulia habebamus de gratia speciale, de consilio totius capituli memorati, damus [...] [...] uobis, supradicte domine priorisse et eius conuentus uestro. Et sic auctoritate huius

presentis publici instrumenti de consilio totius capituli supradicti, supradictam dominam priorisam et eius conuentum a petitionibus per nos et procuratoris [...] nobili factis ratione dicte baiulie penitus absoluimus et nobis et dicta nobile [...] predictis²⁷⁷ silentium imponimus sempiternum, uolentes in super et concedentes de uoluntate et consilio dicti capitulo [...] dicta domina priorissa que <nunch> [...] <que> pro tempore fuerit et eius conuentus de [...] <habeant, teneant> et possideant pacifice et quiete superdictam baiuliam cum omnibus et singulis iuribus ad dictam baiuliam quocumque modo pro t<empore> fuerit et> pertinere debentibus prout habebant, <tenebant>, et possidebant <auctoritate stabilimento> [...] nobili de baiulia predicta non obstante in aliquo stabilimento supradicto.

Quod est actum in celebratione capituli <castri de> Ceruaria de la Frontera, XVIII kalendas februarii anno Domini M CCC XVII.

S+num fratris Martini Periç d'Oros, castellani Emposte supradictis qui hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num fratris Iaufredi de Rochabine, s+num fratris Raymundi de Cerueyllo, s+num fratris G<uillelmi> de Angularia, s+num fratris A<rnal>di de Soler, s+num fratris Umberti de Vilafrancha, s+num fratris Galcerandi de Calders, s+num fratris <Sanxo d'Oros> s+num fratris G<uillelmi> Rabaça, s+num fratris Petri d'Staras, s+num fratris Berengarii d'Alenya, s+num \fratris/ Berengarii de Flaça, s+num fratris Iohannis Exemeniç de Torres, s+num fratris Exemeniç de Puyo, s+num fratris Dominici de <Rouals>, s+num fratris Iacobi de Ripellis, s+num fratris Mathey de Passenant, s+num fratris Berengarii de Batges, s+num fratris Petri Bayet, s+num fratris Gueraldi de Pomars supradictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus.

S+num Iacobi de Payllars, s+num Gonçalbo locii d'Alfaro, testium.

Sig(signum)num Raymundi Iohannis, notarii publici Algayre et totius terre ac iurisdictionis illustrissimi domini regis, qui auctoritate regia hoc scripsit cum supraposito in XXIII linea ubi dicitur 'fratris' et predictis interfuit, loci et die et anno prefixis.

---

²⁷⁷ predictis] repetit, *ms.*

-72-

1318, febrer, 10

Vidal d'Almenar, jurisperit i procurador, representant legal de Pere Almenar, germà seu, reconeix a Mateu de Passanant, comanador d'Alguaire, haver rebut 1250 sous de Jaca dels quals el cavaller Ramon d'Àger n'és el fidejussor i pels quals el dit Pere d'Almenar obliga tot el feu que té a Alguaire i els fruits i rèdits del mateix, en el present instrument.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 216.

B Transcripció parcial: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 340v.

Mides: 221 x 200 mm.

Not. dors.: S. 84.; 1317.

Descripció: Pergamí de format quasi quadrat en relatiu bon esta de conservació. Presenta molt rebrecs i tres forats alineats verticalment al marge dret del pergamí, el primer de la part superior, va des de la línia 6 a la 8, el segon de la 12a a la 15a i el tercer sobre la línia 17. Al dors la zona dels forats es troba protegida per unes tires de film transparent enganxades.

Nouerint uniuersi quod ego Vitalis Almenari, iurisperitus procurator, constitutus a Petro Almenari, fratre meo, confiteor et concedo, in ueritate uobis, uenerabili religioso fratri Matheo de Passanant comendatori de Alguaira, licet absenti tamquam presenti, et successoribus uestris, me esse bene pactatum ad totam meam uoluntatem, de omnibus illis mille ducentis quinquaginta solidis Iachensium, pro quibus uenerabilis Raymundus d'Àger, miles, est fideiussor Petro Almenaris predicto et pro ipsis obligauit ipsi Petro totum feudum, quod habebat in Alguayra et fructus et redditus eiusdem feudi uestri. Renuncio exceptioni non numerate, non recepte peccunie et doli infactum. Ideoque cum hoc presenti instrumento nomine mei et nomine dicti Petri Almenari, absoluo et deffinio liberos ac immunos facio semper penitus et quities uos, dictum dominum comendatorem <de> Alguayra et successores uestros et omnia bona uestra et successorum uestrorum in perpetuum ab omni petitione, actione, questione, uoce ac causa realibus et personalibus et cuiuscumque generis uel specie, sicut siquas siue etiam quascumque dictus Petrus Almenaris et ego, nomine eiusdem, habemus uel habere debemus in

dicto feudo et omni alio iure, quod dictus Raymundus d'Ager habebat uel habere debebat in dicti uilla de Alguayra et in terminis eiusdem ratione obliga<tionis> predictae. Et, in presenti instrumento dicto obligationis uobis tradito faciens inde uobis et uestris successoribus firmum et i<rreuo>cabile pactum et stipulationem sollempne de non agendo et non petendo in iudicio uel extra ius per me, nomine Pe<tri de A>lmenaris uel per ipsum Petrum uel per interpositam personam uel personas ullo modo sicut melius, plenius ac utilius potest dici uel intelligi uestri comodo et bono intellectui et uestrorum successorum.

Quod est actum IIII idus february anno Domini M CCC XVII.

S+num Vitalis Almenarii predicti, qui hoc laudo, concedo et firmo <fir>marique rogo.

S+num Arnaldi Ascebeti, s+num G<uillelmi> d'Ager, rectoris d'Iuars, et testium.

Sig(*signe*)num Thome Piga, uicarii ecclesie de Ratera et notarii eiusdem, qui hoc scripsit.

-73-

1318, juny, 2

Bartomeu Guanya, apotecari de Cervera, reconeix mitjançant el present instrument, haver rebut de Galceran de Passanant, comanador de la casa de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem a Cervera, i de la priora del monestir d'Alguaire, els diners per satisfer el deute que el dit Galceran i la priora havien contret amb ell.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 186.

Mides: 192 x 145 mm.

Not. dors. : Apoca. 66. [...]

Descripció: Pergamí, de format quadrat, en bon estat de conservació no obstant la presència de taques de color marró fosc al centre i als laterals.

Notum sit cunctis quod ego, Bartholomeus Guayna²⁷⁸, hipothecarius Ceruarie, cum testimonio huius publici instrumenti, confiteor me esse bene paccatum a uobis, fratre Gualcerando de Pasenant, comendatore domus Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolimitani Ceruarie, de omnibus et singulis debitis, que uos aut priorisa monasterii d'Alguaire, nomine dicte domus Hospitalis uel dicta domus Hospitalis michi²⁷⁹ debuistis, usque in hunc presentem diem, quo presens scribitur instrumentum, cum cartis et sine cartis uel cum albaranis uel sine albaranis, que debita omnia habui et recepi. Et, ideo, renuncio exceptioni non numerate peccunie et debitorum predictorum non receptorum et doli, quare absoluo inde uos et dictam priorisam et bona dicte domus a predictis debitis, faciens inde uobis et dicte priorisse et successoribus uestris de predictis debitis bonum finem et legale pactum in perpetuum de non petendo et de non agendo in iudicio uel extra iudicium, [...] ²⁸⁰ michi²⁸¹ et meis super predictis silentium perpetuum imponendo.

Factum est hoc quarto nonas iunii anno Domini M CCC octauodecimo.

Sig+num Bartolomei Guayna²⁸² predicti, qui hoc totum firmo et concedo testesque firmare rogo.

Sig+num Iohannis de Portol, habitatoris de Portol, sig+num fratris Petri za Torre de Ordine Hospitalis, testium.

Ego Petrus d'en [...]gan, notarius publicus Ceruarie, hoc scripsi, cum raso et emendato in XI linea ubi dicitur "michi et meis" et hoc signum (*signe*) feci.

²⁷⁸ Guayna] amb abreviatura, *ms.* El mateix cas en el doc. de 1316, gener, 19, també consta com apotecari de Cervera.

²⁷⁹ michi] amb abreviatura, *ms.*

²⁸⁰ Indicació d'un espai tacat, rasurat i buit en el manuscrit.

²⁸¹ michi] amb abreviatura, *ms.*

²⁸² Guayna] amb abreviatura, *ms.*

-74-

1319, agost, 5, la Portella

Guillem de Bellvis i Balaguer Frare, habitants de la Portella, reunits a la plaça d'Albesa, davant de la porta de les premses de l'abadia amb Bernat Bret, batlle d'Albesa i Pere Arnau Morató, jutge del dit lloc, presenten una carta, llegida pel notari Berenguer Guerau i dirigida a les autoritats d'Albesa en presència però de les autoritats de la Portella fent saber que la prohibició de no usar el sot de Rodamilans per péixer al bestiar, o fer bresa, herba o llenya sota pena de 60 sous és contra dret i contra raó perquè el dit sot, anomenat de la Clusa, és del seu terme.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 7 d'agost de 1319: AMS, CAJA 4E 53, perg. 238.

1. Text inclòs en el document següent, núm. 75

-75-

1319, agost, 7, dimarts. Albesa

Guillem de Bellvis i Balaguer Frare, habitants de la Portella, reunits a la plaça d'Albesa, davant de la porta de les premses de l'abadia amb Bernat Bret, batlle d'Albesa i Pere Arnau Morató, jutge del dit lloc, presenten una carta, llegida pel notari Berenguer Guerau i dirigida a les autoritats d'Albesa en presència però de les autoritats de la Portella fent saber que la prohibició de no usar el sot de Rodamilans per péixer al bestiar, o fer bresa, herba o llenya sota pena de 60 sous és contra dret i contra raó perquè el dit sot, anomenat de la Clusa, és del seu terme.

El dimarts següent, els síndics de la universitat d'Albesa, Arnau Martí i Agramunt de Vilaben, en nom propi i dels habitants de la dita universitat responen amb una altra carta als de la Portella declarant tenir l'autoritat per vedar i prohibir l'ús del sot de Rodamilans i posar la pena de 30, 40, 50 i 60 diners a aquell que pugui incomplir el manament ja que el dit sot de Rodamilans és de la seva possessió des del temps que els homes puguin recordar, negant les

coses dites en la carta anterior pels habitants de la Portella i posant les seves persones, els seus béns i la dita possessió en mans del senyor comte i dels seus oficials.

El notari públic d'Albesa, el dit Berenguer Guerau, a petició dels representants de la Portella i d'Albesa, aixeca acta en instrument públic.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 238.

Mides: 298 x 260 mm.

Not. dors. : S. 32., Carta publica del foc de Rodamilans de la Portela contra los de Albessa.

Descripció: Carta *alphabetum diuisum* amb lletres al marge inferior. Pergamí de format rectangular, en relatiu bon estat de conservació. Presenta grans zones tacades de colors marronosos de diverses tonalitats. Nombrosos plecs verticals i un d'horitzontal, més visibles i marcats al dors del pergamí.

Nouerint uniuersi quod in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad specialiter uocatorum et rogatorum nonas augusti, anno Domini millesimo trecentesimo nonodecimo, Guillelmus de Beluis et Balagarius Ffrare, habitatores Portella, constituti in platea Albessie ante ianuam torcularis abbacie Albessie, presentarunt ac per me, notarium, legi fecerunt coram Bernardo Bret, baiulo Albessie, et P<etro> A<rnaldo> Morato, paciario dicti loci, quandam literam papiriam, diuisam per alfabetum, sequentem, ut pacitur:

[...] Als molt honrats et amats, lo batle, els paers, els promens d'Albessa, els prohomens de la Portela, saluts. Ab tota honor auem reebuda una letra vostra et aquela beentessa, en la qual nos feis saber que uosaltres auiets soltat aquel sot de Rodamilans que y puyen pexer besties grosses de dia et que nuyl hom no y mete bestiar menut ne gros ne y façe de nit erba ne broza e, qui u fara que li costara LX solidos. A la qual cosa uos fem respost que nos lo dit sot ja'l tenim per absolt, axi com la cosa nostra et de nostre terme. E sie salua et honor vostra que vos el nostre terme no.ns podets posar ban ni deuers ni nos, per la dicta rao, no.ns es semblant que.ns deyam estar ni.ns estarien que de nit et de dia nos estam ab bestiar gros et menut en lo dit sot que uulgarmens es dit d'en ça Clusa, lo qual es de terme nostre, d'aytant a ença, com lo loch de la Portella es stat hedificat; et que no façam erba leyna ne broza tota vegada que.ns vuylam ne mester ho ayam. E, si per aventura, per la

dita rao, uos no feiets negun contrast ne deguna violencia, fariets contra dret et contra tota rao, perque nos possam et metem nostres persones et nostres besties en comanda et en guarda et en defeniment del seynor comte. E, car la letra no es sagelada, no la m[...]ys creats, car nos no fem sagel. Datum a la Portela nones augusti anno Domini M CCC XIX.

Et lecta dita cedula predicti Guillelmus de Beluis et Balagarius Frare mandarunt sibi fieri, per notarium infrascriptum, publicum ac testimoniale instrumentum, presentibus R<aymundo> de Vila et P<etro> de Vila, filio, quondam A<rnaldi> de Vila, testibus ad hec uocatis. Et dictus P<etrus> Arnaldi Morato petiit, de dicta cedula et de contenta in ea, copiam sibi dari, ut posit contentis in dicta cedula rindere infra spacium duorum dierum.

Et postea die martis sequenti intitulata, VII idus augusti, Petrus Arnaldi Morato presentauit michi infrascripto notario, presentibus testibus infrascriptis cedula sequentem.

A la letra presentada et donada per en Guillem de Beluis et en Balaguer Ffrare, estadans de la Portela, et salua et protestat per n'Arnau Marti e n'Hagramunt de Vilaben, sindichs de la uniuersitat et dels paers et dels promens d'Albessa, que per la present resposta, no sia fet alcun preiudicii als paers et als promens et a la uniuersitat d'Albessa responen et dien los damun dits, A<rnau> Marti et n'Agremunt de Vilaben, per nom propis et per nom que desus, que'l batle, els paers, els promens et la uniuersitat d'Albesa son en posesio, ho quary, de uedar et de absolute lo sot anomenat de Rodamilans, ço es, que hi pusque hom metre besties groses ho menudes a pexer de dia et de nit, ho de vedar que <nasxeren> et de fer erba ho breça oh que vos nos no faça, et de posar pena sobre les dites coses et ban contra aquels que contra faran, faen les coses vedades, e de posar que'ls bans se volen <servir> d'ço an usat et som en posesio d'usar, ho quasy, XXX, XL, L, y LX ans ho en pus et \ tant de/ temps d'ença que memoria d'omens en contrari no estar quan me dien et atorguen que els an soltat lo sot de Rodamilans que y puyer pexer besties de dia et que en vedat que nuyl hom no y metre bestiar

menut ne gros de nit ni hi fage erba ne broça et que qui faxa que li cost LX solidos et les dites coses an feites, car ne son en posesio, ho quasy, de fer los manamens et de leuar la pena. Cregueren lo batle, els paers, els promens de la Portela sobre les coses desus dites que contra la posesio, ho quasy, en que son, ne façen, per tal que algunes coses malestans no puxen contra ells especialment, car la uniuerstat, els paers, els promens d'Albesa son en posesio, ho quasy, de les coses desus dites et de la dita posesio, ho quasy, no deuen esser gitats sens coneguda de dret. E, axi <requaren> pro non lur propri et qui non que desus que'ls paers, els promens de la Portela no <e>ls agreugem en res no <e>ls torben en lur posesio. Et posen lurs persones et lurs bens et la posesio, ho qua<s>y, damunt dita, en que son en poder del seynor comte et de sos officials, neguen totes et sengles coses contengudes en la dita letra, tramessa per los promens de la Portela. En aytant com fer feyt com que ne fan contra ells ni contra los paers, ni <e>ls promens ne la uniuerstat de Albesa. E manem de totes les coses desus dites, axi de la letra del batle et dels paers et dels promens de la Portela com de la present resposta que <e>n sie feita una publicam cartam per letis parada.

Et lecta dicta cedula mandarunt per me, notarium infrascriptum, inseri protestationi predictae et de omnibus predictis et singulis sibi fieri, publicum et testimoniale instrumentum. Presentibus Bernardo del Obach et G<uillermo> Ponçet, presbiteris, testibus ad hec vocatis.

Sig(*signe*)num mei Berengarii Geraldi, publici notarii Albesie, pro honorabili Francisco de Ferriol, notario dicti loci, qui hec scribi, feci et clausi, nomine et loco ipsius, die et anno quo supra, cum supraposito in XVIII linkea ubi dicitur 'tant de'.

-76-

1319, octubre, 7, Gardeny

Ramon d'Empúries, prior de la casa de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem a Catalunya reconeix la permuta feta pel cavaller Guerau d'Oluja d'una part, i pel castellà d'Amposta, Martí Periç d'Oros, Sibil·la de Castellvell, priora del convent d'Alguaire i Mateu de Passanant, comanador del mateix lloc per l'altra, sobre la batllia d'Alguaire i castell de Tabac que el cavaller Guerau d'Oluja tenia, amb el castell de Llorac i d'altres batllies de Cervera d'Urgell que tenia el convent d'Alguaire. Reconeix també que aquesta permuta va ser ratificada anteriorment pel mestre de l'Hospital, Folc de Villaret. No obstant, el susdit prior reclama a la priora 40 monedes d'or pels rèdits i fruits de cinc anys de l'esmentada batllia de Cervera segons les condicions estipulades en la permuta, afegint que tot i que té el dret a reclamar judicialment, no actuarà contra la priora ni contra el convent, tot i acceptant el pagament fet per la priora de 16.000 sous jaquesos. No obstant, no renuncia a procedir legalment contra el dit cavaller Guerau d'Oluja, en el futur, i sempre que no comportés cap dany a la priora o al convent.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 271

Mides: 496 x 280 mm.

Not. dors. : R. 107. R. 107. N° 68, Rahons prouatio e confirmacio del prior de Catalunya e de <altres> <ga>uelles²⁸³ de Sent Johan de la permuta e cambi de Vilanova de Segria ab las bayllies de Ceruere.

Descripció: Document *alphabetum diuisum*, amb lletres al marge superior . Pergamí de format rectangular, en un relatiu bon estat de conservació. No obstant la superfície és enfosquida i unes taques grans irregulars a la zona central i marge inferior, probablement per acció de la humitat, esvaeixen les lletres dificultant la correcta lectura del text. Presenta nombrosos plecs, alguns d'ells poc definits i molts rebrecs especialment entorn les taques d'humitat a ambdós costats.

Nouerint uniuersi quod nos frater Raymundus de Impuriis, Sancte domus Hospital Sancti Iohannis Iherosolomitani in Catalonia prior, atendentis quod inter honorabilem Geraldum de Ulugia militem ex parte una, et religiosum uirum ffratrem Martinum Peri<ç> d'Oros, castellanum Emposte, et uos, nobilem dominam Sibiliam de Castro Veteri priorissam Alguayre ac etiam

---

²⁸³ Impost sobre articles de primera necessitat

fratrem Matheum de Passenant comandatorem eiusdem monasterii ex parte altera, fuit tractatum et firmum concambium seu permutacio, uidelicet de castlania Alguayre et castro seu loco de Tabach, que dictus miles habebat, cum castro seu loco de Lorato et quibusdam aliis locis de baiulis Ceruarie Urgelli, prout in instrumentis de dicto concambio seu permutacione confectis plenius et laciis continetur. Attendentes insuper, quod dictus castellanus ex causa concambii seu permutationis tradidit ac deliberavit uobis, domine priorise ac uestro monasterio, in perpetuum, castrum seu locum [...] ²⁸⁴ Villa Noua de Rieue Ouium, situm in Segriano contigumque uestre baiulie Alguayre pro castris ac locis ac etiam tota baiulia Ceruarie Urgelli predicta, ut in instrumentis similiter de dicto concambio seu permutatione inter uos ac uestrum monasterium et dictum castellanum confectis plenius continetur. Quam permutationem seu concambium, religiosissimus uir ac dominus ²⁸⁵ ffrater Fulcho de Vilareto, Dei gratia Sancte domus Hospitale tunc magister, ex certa sciencia, ratificauit ac aprobauit instrumentum ac certificatus de eius circumstanciis uniuersis, ut in instrumentis de dicta ratificatione et apellatione per dictum dominum magistrum confacto similiter continetur. Atendentes etiam quod nos, prior predictus, petebamus a uobis, dicta domina priorisa et uestro monasterio, nobis restitui fructus ac redditus dicte baiulie Ceruarie, que quedam baiulia nobis ad ipsum quadraginta aurium per uos et uestrum monasterium concessa fuerit ac collata, dictosque fructus ac redditus de quinque annis. Et ultra nobis restitui peteremus, licet uos ad eorum solutionem teneri minime diceretis, faceremus insuper uobis petitiones alias seu demandas, et diceremus dicta permutatione in uestri iuris preiudicium fieri non potuisse. Tamen instructi de iure et de facto plene, certificati de dictis concambiis seu permutationibus et alterius ipsius ratificatione predicta ac earum circumstanciis uniuersiis, ex certa sciencia mea, per nos ac nostros et successores in dicto prioratu ac ceteros ffratres Hospitale de consilio et assensu fratrum et aliorum proborum uirorum nobis assistentium uobis, domine Sibilie, priorise predictae, ac uestro conuentui ac

²⁸⁴ Indicació d'un espai rasurat i buit en el manuscrit.

²⁸⁵ dominus] repetit, *ms.*

monasterio et notario infrascripto, pro uobis et conuentu uestro ac dicte monasterio recipienti ac legitime stipulanti laudamus, aprobamus, ratificamus et confirmamus in omnibus et per omnia concambium seu permutationes predictas, procurantibus dici, scribi et intelligi aut excogitari potest ad uestrum bonum intellectum ac utilitatem uestram et monasterii supradicti. Et nichilominus, ex certa sciencia, sponte resignamus et renunciamus iure siquod nobis competebat seu competit contra uos seu uestrum monasterium occasione predicta. Remittimus insuper uobis, dicte domine priorisse ac uestro conuentui ac dicto monasterio et notario infrascripto pro uobis ac dictis conuentu et monasterio legitime recipienti ac stipulanti, et perpetuo alsoluimus, diffinimus omnes et singulas petitiones, actiones, quæstiones siue demandas reales ac personales, utiles, directas uel mixtas cuiuscumque generis sint uel etiam speciei siquas contra uos uel uestrum conuentum uel uestrum monasterium poterimus facere uel mouere occasione fructum ac reddituum predictorum seu quacumque alia ratione, que dici uel excogitari posse usque in hunc presentem diem. Super quibus omnibus et singulis Hospitali ac succedentibus in dicto prioratu silentium inponimus sempiternum et uobis ac uestro conuentui ac monasterio et notario predicto, modo predicto stipulanti absolutionem finem facimus ac pactum de non petendo et de non agendo, sicut melius et utilius ac sanius dici, scribi aut excogitari posset ad perfectum uestrum et uestri monasterii ac etiam saluamentum. Confitemur etiam uobis quod pro predictis omnibus et singulis et in recompensationem et satisfactionem iure siquod nobis contra uos uel dictum monasterium quomodolibet competebat rationibus supradictis uel aliis quibuscumque soluistis nobis seu aliquibus nostris, et nos a uobis et uestro conuentu habuimus et recepimus, numerando sexdecim mille solidos Iachensium, ex quibus ad totam nostram uoluntatem uestri bene paccati sumus et contenti²⁸⁶ renunciantes scienter exceptioni non numerate et non recepte peccunie predictæ et doli et exceptioni infactum. Et nichilominus sollempni suplicatione ac bona fide promittimus uobis, domine priorisse predictæ, ac uestro conuentui et notario infrascripto, pro uobis et uestro

²⁸⁶ et contenti] repetit, *ms.*

conuentui ac monasterio legitime stipulanti nos, factores et curaturos, et dabimus operam cum effectu pro predicta omnia et singula. Ad comodum et utilitatem uestram et uestri monasterii ratificabit et confirmabit religiosissimus in Christo, pater ac dominus dominus Elionus de Villa Noua, Dei gratia sancte domus magister. Per predictam autem ratificationem et probationem ac confirmationem, quam uobis et uestro conuentui ac monasterio facimus de predictis, non intendimus renunciare iuri siquidem nobis seu Hospitali competit contra Geraldum de Ulugia supradictum. Inmo intendimus quod ipsum ius possimus prosequi contra ipsum. Ita tamen, quod ex persecutione ipsius iuris, que qualitercumque fieret contra ipsum, nullum possit uobis uel uestro conuentui ac monasterio uel bonis eiusdem preiudicium uel dampnum aliquid soluere. In omnem etenim tractatum dictas permutationes, ut pote, ad uoluntatem uestram et uestri monasterii factas uolumus in perpetuum habitas haberi, ita quod per nos uel succedentes in dicto prioratu uel per dictum Geraldum uel quecumque alium, non possitis uos uel uestrum monasterium super predictis de iure uel de facto inquietari uel molestari, set libere et absque contradictione qualibet omnia bona et iura uobis ac dicto monasterio tradita et deliberata ex causa permutationum predictarum sint et remaneant perpetuo penes uos, et uestrum monasterium, absque contradictione et inquietatione cuiuscumque, etsi forsitan nos inciperemus prosiqui ius siquidem nobis competit contra dictum Geraldum, et ipse ea occasione contra uos uel uestrum monasterium uellit habere regressum. Ea causa statim ponemus nos ante uos, et uestrum monasterium. Et uos, et uestrum monasterium et bona eiusdem, defendemus absque aliqua missione et expensa quam uos, uel uestrum monasterium, non aporteat facere in predictis. Inmo statim faciemus et cum effectu dictum Geraldum cessare ab inquietatione, quam ea occasione facere contra uos, uel monasterium uestrum predictum. Non enim intendimus ius aliquod prosequi contra ipsum Geraldum, nisi ita demum si sine dampno et preiudicio uestro et uestri monasterii et quod inde contra uos uel uestrum monasterium regressum non habeat. Quod facere ualeamus et sub ea contradictione et non aliter nobis facimus reseruacionem predictam, uidelicet

quod aduersum uestrum monasterium regressum non habeat. Et si reseruatio predicta posset modo aliquo in preiudicium uestrum, aut uestri monasterii seu contra dicta concambium redundire, uolumus eam haberi penitus per non facta. Pro predictis autem omnibus et singulis per nos, uobis et uestro monasterio promissis ac dandis firmiter et conpelendis obligamus uobis, et uestro conuentui et notario infrascripto pro uobis recipienti et legitime stipulanti omnia bona Hospitale et prioratus predicti, presentia uidelicet et futura.

Quod est actum in domo Gardenii, nonas octobris anno Domini M CCC nonodecimo.

S+num ffratris Raymundi d'Impuries, prioris predicti, qui hoc concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Petri de Maçanet uicini Ilerdensis, s+num Raymundi Petri [...], s+num <Arn>al de Quexachs, habitatoris Gerundensis, testium.

Sig(signe)num mei, Dominici de Villa Sparsa, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scribi feci.

-77-

1319, novembre, 9

Els caps de casa de la universitat d'Alguaire, Bernat Boluc, jutge de la vila, Simó Ferrer, Ponç d'Aguilar, Domènec Granya, Arnau de Falç, Guillem de Plans, Pere Pelegrí fill del difunt Andreu Pelegrí, Andreu Roig, Ramon Marca, Nicolau de l'Algar, Pere Pastor, Joan de l'Aigua, Miquel Nicolau, Andreu de Marc, Bartomeu de Saragossa, Ramon Roig, Pere Caboç fill de Domènec Caboç, Joan Nicolau, Benet Conill, Guillem de Corçà, notari, Ramon de Corçà, Pere Pelegrí fill de Bernat Pelegrí, Pere Flix, Astruc Bago, Domènec Peyró, Pere de Bonansa, Guillem Pocolull, Pere Uger, Arnau de Turmeda, Pascual Manc, Arnau d'Orrit, Arnau Roig, Domènec de Turmeda, Bernat Marca conseller del dit lloc, Pere Pastor, Pere d'Almenar, Guillem Mença, Pere Peiró, Benet Granya, Ramon Balça, Pere de Puyols, Pere Granya, Pere de Serrat, Bernat Ferrer, Arnau Ferrer, Jaume Muntaner, Ramon de Pinyana, Pere de Turmeda, Guillem Bassa, Guillem Burro, Domènec Granya fill del difunt Domènec Granya, Jaume Gener, Bernat de Paramon, Jaume Granya, Pericó de Bonansa, Domènec

Mercader, Pere Mença, Domènec Guasc²⁸⁷, Guillem de Bullfarines, Bernat d'Abella, Pere Guaça, Perpinyà Cisteller, Pere Sanç, Pere Bernat, Bernat Bassa, Joan Burro, Pere de Boix, Arnau d'Alsamora, Pere Ciroso, Jaume de Boix, Guillem Boluc, Guillem de Barganuy, Pere de l'Oberola, Arnau Nina, Arnau de Peramon, Domènec de Saragossa, Joan Pelegrí, Berenguer de Casseres, Arnau d'Alsamora, gravador²⁸⁸, Pere Gallart, Berenguer de Morela, Ramon Albiol, Domènec Perna, Pere de Finestres, Vivet Manc, Arnau de Serrat, Ramon Flix, Bartomeu de Bendecasa, Bernat Muç, Arnau Vidal, Jaume Muntaner, Gil d'Aguilar, Guillem Donat, Guillem Vidal, Arnau de Segarra, Pere Bassa, Nicolau de la Goares, Ferrer de Maurina, Domènec d'Estanyà, Arnau Ferrer, Pere Mercader, Bartomeu Granya, Arnau Pocolull, Guillem Ferrer, Joan de l'Aigua, D<omènec> Piol, Martí de Turmeda, Domènec Portes, Arnau Roig, Gil de Segarra, D<omènec> d'en Déulosalv Andreu de Torrenta, Miquel Mir, Bernat de Bendecasa, Pere de Bendecasa, D<omènec> Sastre²⁸⁹, Bernat Pelegrí fill de Domènec Pelegrí difunt, Arnau Corral, Guillem d'Estanyà, Pere Juglar, Guillem Bonet, Arnau de Falç, Guillem Hortolà, Joan Burro, Ramon Roig, Miquel Bernat, Balaguer Vallès, Ferrer Pallarès, Ramon de Castanera, Domènec Flix, Guillem Piquer, D<omènec> Terry, Arnau d'en Gehet, Pere Joan, Pere Guasch, Berenguer de Clusells, Pere Coma, Llorenç Corbins, Berenguer des Pills, Bartomeu Ferrer, Bernat de Clusells, D<omènec> Llorenç, Guillem Fardo, Pere de Segarra, D<omènec> Saio, Bernat Company, Bertran Gallart, Bernat Salvador, Ramon d'Alsamora, Vidal de Clusells, Esteve Roig, D<omènec> Ferrer, Guillem Nicolau, Castelló Nicolau, D<omènec> Peyró, Pere Peyró, Joan Mercader, D<omènec> Coloma, Bernat de la Montanera, Pere Conill, Pere de Castelló, Jaume de Montrabeig, Parici Portes, Guillem de Corçà, Ramon Balça, Pere Corbins, <Simó Serra>, Domènec <Mir>, <Pere>de Vilamajor, Arnau de Santa Eulàlia, Pere Liot, Domènec de Segarra, Guillem Flix, Balaguer de les Eres, D<omènec> Albiol, D<omènec> Jaume, Domènec el seu fill, Domènec de Mur, Arnau Metri²⁹⁰, Esteve Mir Guillem Pallarès, Pere de Falç, Bernat de Martina, Bartomeu Roig fill de Domènec Roig, difunt, Berenguer Roig, Guillem de Falç, Bernat Corral, Joan Bassa, Arnau de Clusells, Ramon d'en Deulosalp, D<omènec> d'en Déulosalv, Arnau d'en Déulosalv, D<omènec> de Molina, Domènec Bassa, Agramunt Bassa, Pere Granyola, Pere de Montrabeig, Pere d'en Déulosalv, Pere Marc, Berenguer de Pinyana, A<rnau Serena> Guillem de Paramon, Pere de Pinyana, Arnau d'Alsamora, Guillem d'Orrit, A<rnau Serra>, Andreu Peyró, Ramon de l'Hospital, Ramon de Bonansa, Pere de Penauera, Bartomeu de n'Am, Arnau de Segarra, Arnau Muntaner, Arnau de Boix, Bartomeu de Boix, D<omènec> de Turmeda, D<omènec> d'Alsamora, D<omènec> Regoare, Nicolau de l'Algars, Arnau Roig, Bernat Meligo, Jaume de Turmeda, Pere B<enet>, Llorenç Mir, Bartomeu de Finestres,

²⁸⁷ Goasch] *ms.*

²⁸⁸ Picapedrer, gravador o constructor.

²⁸⁹ Sartoris] *ms.*

²⁹⁰ Metrii] *ms.*

D<omènec> Oriueler, Parici de Saragossa, Salvador de Vallsegura, Jaume Pastor, Domènec Joan, Joan de Moror, Ramon Piga, Nicolau Vidal, Arnau Burro, / Joan Burro, D<omènec> Vidal, Bernat d'Abella, Joan Quartarer, Pere Pastor²⁹¹, D<omènec> Roder, Ramon Roder, Ramon de Figuerola, R<amon> de Torrenta, Pere de Serrat, Domènec Serra, Guillem Hospital, Esteve d'Aguilar, D<omènec> Roig, Bartomeu Roig, fill de Pere Roig difunt, Bernat Pallarès, Alegret Moç, Pere Botella, Bernat Marca, Berenguer Coma et Domènec Moç, habitants d'Alguaire, reunits a capítol i havent deliberat degudament, nomenen a Domènec Figuera, a Bernat Pelegrí fill del difunt Bernat Pelegrí, i a Pere Caboç fill del difunt Bernat Caboç, procuradors de la universitat d'Alguaire per tal de què actuïn en nom de la dita universitat i puguin fer les peticions oportunes i presentin els greuges i impugnacions de dret sobre els delmes, usatges i contribucions que la universitat d'Alguaire té amb Mateu de Passanant, comanador d'Alguaire i amb Ramon Joan, batlle del mateix lloc i així s'informi al prior de Catalunya, Ramon d'Empúries.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 187.

Mides: 715 x 513 mm.

Not. dors.1: Procura per cobrar fetas <per> lo monastir d'Alguaire. Miradas en 1736. Armarillo 2, n° 4 . Procuras que nos creu sian de utilitat per lo monastir.

Descripció : Pergamí de format rectangular , en un relatiu bon estat de conservació, amb taques grans esvaïdes i escampades per la major part del text i del mateix pergamí. Presenta 3 plecs transversals .

Nouerint uniuersi quod nos Bernardus Boluch, paciarius uille Alguayre, Simon Ferrer, Poncius d'Aguilar, Dominicus Grayna, Arnaldus de Falce et Guillelmus de Planis, Petrus Peregrini, filius quondam Andree Peregrini, Andreas Rubey, Raymundus Marca, Nicholaus del Algar, Petrus Pastoris, Iohannes de n'Acua, Michaelis Nicholaii, Andreas d'en Marcho, Bartholomeus de Saragoça, Raymundus Rubey, Petrus Caboç filius quondam Dominici Caboç, Iohannes Nicholay, Benedictus Conill, Guillelmus de Corçano, notarius, Raymundus de Corçano, Petrus Peregrini filius quondam Bernardi Peregrini, Petrus Flix, Astruch Bago, D<ominicus> Peyro, Petrus de Bonansa, Guillelmus Puculul, Petrus Uger, Arnaldus de Tormeda, Paschasius Manch, Arnaldus de Orrito, Arnaldus Rubey, D<ominicus> de Tormeda, Bernardus Marça consiliarii in dicti loci, Petrus Pastoris, Petrus d'Almenar, Guillelmus Mença, Petrus Peyro, Benedictus Grayna, Raymundus Balça, Petrus de Puyols, Petrus Granya, Petrus

²⁹¹ Pastorius] *ms.*

de Sarrat, Bernardus Fferrer, Arnaldus Fferrer, Iacobus Montaner, Raymundus de Pinyana, Petrus de Tormeda, Guillelmus Bassa, Guillelmus Burro, D<ominicus> Grayna filius quondam D<ominici> Grayna, Iacobus Ianuary, Bernardus de Paramon, Iacobus Grayna, Periconus de Bonansa, Dominicus Mercatoris, Petrus Mença, D<ominicus> Goasch, Guillelmus de Bulfarines, Bernardus d'Ape, Petrus Guaça, Perpinyanus Cisteler, Petrus Sancii, Petrus Bernardi, Bernardus Bassa, Iohannes Burro, Petrus de Box, Arnaldus d'Alçamora, Petrus Cirosa, Iacobus de Box, Guillelmus Boluch, Guillelmus de Barganuy, Petrus de l'Oberola, Arnaldus Nina, Arnaldus de Peramon, Dominicus de Saragoça, Iohannes Peregrini, Berengarius de Casseres, Arnaldus d'Alçamora lapicida, Petrus Gayllart, Berengarius de Morela, Raymundus Albiol, Dominicus Perna, Petrus de Finestris, Viuetus Manch, Arnaldus de Sarrat, Raymundus Flix, Bartholomeus de Bendecassa, Bernardus Moç, Arnaldus Vitale, Iacobus Montaner, Egidius d'Aguilar, Guillelmus Donat, Guillelmus Vitale, Arnaldus de Sagarra, Petrus Bassa, Nicholaus de la Goares, Ferrer de Maurina, Dominicus d'Estanya, Arnaldus Fferrer, Petrus Mercatoris, Bartholomeus Grayna, Arnaldus Puculul, Guillelmus Fferrer, Iohannes de n'Acua, D<ominicus> Piol, Martinus de Tormeda, Dominicus Portes, Arnaldus Rubey, Egidius de Sagarra, D<ominicus> d'en Deulosalp Andreas de Torenta, Michael Mir, Bernardus de Bendecassa, Petrus de Bendecassa, D<ominicus> Sartoris, Bernardus Peregrini filius quondam Dominici Peregrini, Arnaldus Corrale, Guillelmus d'Estayna, Petrus Iuclar, Guillelmus Boneti, Arnaldus de Falce, Guillelmus Ortolani, Iohannes Burro, Raymundus Rubey, Michael Bernardi, Balagarius Vales, Fferrer Payllares, R<aymundus> de Castanera, Dominicus Flix, Guillelmus Piquer, D<ominicus> Terrii, A<rnaldus> d'en Gehet, Petrus Iohannis, Petrus Goasch, Berengarius de Cluels, Petrus Coma, Laurencius Corbins, Berengarius de Speculis, Bartholomeus Ferrer, Bernardus de Cluels, D<ominicus> Laurencii, Guillelmus Fardo, Petrus de Sagarra, D<ominicus> Sayo, Bernardus Company, Bertrandus Gayllart, Bernardus Saluatoris, Raymundus d'Alçamora, Vitalis de Cluels, Stephanus Rubey, D<ominicus> Ferrer, Guillelmus

Nicholay, Castellionus Nicholay, D<ominicus> Peyro, Petrus Peyro, Iohannes Mercatoris, D<ominicus> Coloma, Bernardus de la Montanera, Petrus Conyll, Petrus de Castellione, Iacobus de Monrabeg, Paricius Portes, Guillelmus de Corçano, Raymundus Balça, Petrus Corbins, <Simon Serra>, Dominicus <Mir>, <Petrus> de Villa Maiore, Arnaldus de Sentaolalia, Petrus Liot, Dominicus de Sagarra, Guillelmus Flix, Balagarius de les Heres, D<ominicus> Albiol, D<ominicus> Iacobi, Dominicus eius filius, Dominicus de Muro, Arnaldus Metrí, Stephanus Mir Guillelmus Payllares, Petrus de Falce, Bernardus de Martina, Bartholomeus Rubey filius quondam Dominici Rubey, Berengarius Rubey, Guillelmus de Falce, Bernardus Corrale, Iohannes Bassa, Arnaldus de Cluels, Raymundus d'en Deulosalp, D<ominicus> d'en Deulosalp, Arnaldus d'en Deulosalp, D<ominicus> de Molina, Dominicus Bassa, Agremont Bassa, Petrus Graynolus, Petrus de Monrabeg, Petrus d'en Deulosalp, Petrus Marcho, Berengarius de Pinyana, Arnaldus <Serena> Guillelmus de Paramon, Petrus de Pinyana, Arnaldus d'Alçamora, Guillelmus de Orrito, Arnaldus <Serra>, Andreas Peyro, Raymundus Hospitale, Raymundus de Bonansa, Petrus de Penauera, Bartholomeus de n'Am, Arnaldus de Sagarra, Arnaldus Montaner, Arnaldus de Box, Bartholomeus de Box, D<ominicus> de Tormeda, D<ominicus> d'Alçamora, D<ominicus> Regoare, Nicholaus de l'Algar, Arnaldus Rubey, Bernardus Meligo, Iacobus de Tormeda, Petrus B<enedicti>, Laurencius Mir, Bartholomeus de Finestris, D<ominicus> Oriueler, Paricius de Cerasagusta, Saluator de Valsegura, Iacobus Pastoris, Dominicus Iohannis, Iohannes de Moror, Raymundus Piga, Nicholaus Vitale, Arnaldus Burro, Iohannes Burro, D<ominicus> Vitale, Bernardus d'Ape, Iohannes Quoartareri, Petrus Pastorius, D<ominicus> Roder, Raymundus Roder, Raymundus de Figerola, Raymundus de Torenta, Petrus de Sarrat, Dominicus Serra, Guillelmus Hospitale, Stephanus d'Aguilar, D<ominicus> Rubey, Bartholomeus Rubey filius quondam Petri Rubey, Bernardus Payllares, Alegretus Moç, Petrus Boteylla, Bernardus Marca, Berengarius Coma et Dominicus Moç, commorantes eiusdem loci Alguayre,

habito tractatu et generali consilio, per nos et totam uniuerssitate²⁹² prefati loci, consulte et ex certa sciencia nostra et deliberatione prehabita, ffacimus et constituimus et ordinamus nostros ueros et certos et speciales procuratores, syndicos uel actores, uos, Dominicum Figuera, paciarium prelibati loci, presentem, Bernardum Peregrini, filium quondam Bernardi Peregrini, et Petrum Caboç, filium, quondam Bernardi Caboç, licet absentes tamquam presentes, conuicinos atque consiliarios nostros, quemlibet in solidum; ita quod non sit melior conditio occupantis et, quod per unum uestrum inceptum fuerit, per alium seu per alios prosequi ualeat et finiri, ad petendum, exigendum atque recuperandum, pro nobis et nomine nostro et totius uniuersitatis predictae, omnia et singula debita, que nobis et dicte uniuersitati per quoscumque debeantur, et ad petendum etiam exigendum atque recuperandum, nomine uniuersitatis predictae, omnes et singulas iniurias ab omnibus et singulis, qui nobis seu dicte uniuersitati obnoxii teneantur, et ad proponendum, pro nobis et nomine nostro et dicte uniuersitatis, querelas, acusationes seu etiam denuntiationes contra quoscumque, cuiuscumque legis, status seu conditionis existant qui nobis et dicte uniuersitati obnoxii existant quacumque ratione, modo uel causa, et ad monstrandum, hostendum seu infirmandum nobili et religiosissimo uiro domino fratri Raymundo de Impuries, priori domorum Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani in Catalonia, omnes et singulas oppressiones et iniurias nobis et dicte uniuersitati factas et fieri sustentas per honorabilem fratrem Matheum de Passanant, comendatorem de Alguayra, et Raymundum Iohannis, baiulum eiusdem loci, super decimis, contributionibus, usatibus ad certum locum portandis et quibuscumque aliis <inpositis>²⁹³ factis seu fieri sustentis seu fieri possitis²⁹⁴ in preiudicium dicti loci et uniuersitatis et singulorum eiusdem, quacumque ratione, modo uel causa. Dantes ac etiam concedentes uobis, dictis sindicis, procuratoribus seu actoribus nostris et

²⁹² Els caps de casa de la universitat d'Alguaire del present document són 280. Calculem 5 persones per foc, estimem doncs una població de 1300 persones. Havien de ser els caps de casa, ja que els tributs i d'altres impositcions es calculaven per foc, no obstant ni els residents dels convents ni aquells que no tenien casa hi són comptats, caldria afegir un 11%.

²⁹³ in poitis] amb abreviatura plana, *ms.*

²⁹⁴ possis] *ms.*

uniuersitatis predicte, et uestrum unicuique, super premissis omnibus et singulis, in iudicio et extra iudicium, plenam licenciam et generalem et liberam potestatem agendi, petendi, querelandi, acusandi, denunciandi, defferendi, demonstrandi, conueniendi, reconueniendi contra quibuscumque iudicibus ecclesiasticis seu etiam secularibus, litem et lites contestandi de calumpnia et de ueritate dicenda in uestram, nostram et cuiuscumque dicte uniuersitatis iurandi, testes et instrumenta necnon alia probationis s<igna> producendi, sententiam et sententias, tam difinitiuas quam interlocutorias audiendi, et ab ea seu eis, si necessarium fuerit, appellandum apellos petendi, appellationem seu appellationes proseguendi et contra sententiam seu sententias, si nulle fuerint, causas nullitatum aponendi, et in quibuscumque causis beneficium restitutionis in integrum postulandi, pascicendi, transhigendi, componendi, compromitendi procuratorem seu procuratores, substituendi ante litem contestatam et post, [...] eum seu eos reuocandi ante litem contestatam et post, et resumendi procuracionem dimissam quando et quotienscumque uobis uidebitur faciendum, solutionem et solutiones recipiendi, apocham seu apochas de soluto et recepto faciendi iudicis officium et in omnibus et singulis premissis et quibuscumque aliis postulandi, et demum, omnia alia et singula faciendi, que nos, quilibet nostrum, et uniuersitas predicta super omnibus et singulis supradictis circa predicta facerem et facere possemus, si personaliter interemus. Et que mandatum exigunt speciale seu etiam generale ratum, gratum ac etiam firmum perpetuo habentes quicquid per uos, syndicos, dictos actores seu procuratores nostros aut quemlibet uestrum seu substitutum aut substitutos, a uobis actum, gestum, denunciatum, mostratum seu acusatam aut procuratum excigerit quoquomodo, acsi a uobis et unoquoque uestrum et dicta uniuersitate <esset gestum>, actum seu etiam procuratum et uolentes uos, syndicos, dictos actores procuratores nostros et quemlibet uestrum, releuare ab omni honore satisfaciendi pro nobis et dicta uniuersitate, promittimus et conuenimus uobis, notario infrascripto, recipienti, nomine omnium illorum et singulorum quorum interest, intererit aut interesse poterit, iudicio sisti et iudicatum solui cum suis clausulis uniuersitatis pro quibus omnibus <iudicio> sisti et <iudicatum> solui

cum suis clausulis uniuerssis, obligamus omnibus et singulis, quorum in<terest> uobis, notario infrascripto, nomine eorum, legitime stipulanti et recipienti, omnia bona nostra et cuiusque nostrum et uniuerssitate predictae, mobilia et immobilia et ubique habita et habenda.

Quod est actum quinto idus nouembris anno Domini M CCC XIX.

S+num Bernardi Boluch, paciarii, s+num Poncii Daguilar, s+num Simonis Ferrer, s+num Dominici Grayna, s+num Arnaldi de Falce, s+num Guillelmi de Planis, s+num Petri Peregrini, s+num Andree Rubey, s+num Raymundi Marca, s+num Nicholaii del A<lgar>, s+num Petrii Pastoris, s+num Iohannis de n'Acua, s+num Michaeli Nicholaii, s+num Andree d'en Marcho, s+num Bartholomei de Saragoça, s+num Raymundi Rubey, s+num Petrii Caboç , s+num Iohannis Nicholay, s+num Benedicti Conyll, s+num Guillelmi de Corçano, s+num Raymundi de Corçano, s+num Petri Peregrini, s+num Petri Flix, s+num Astruch Bago, s+num D<ominici> Peyro, s+num Petrii de Bonansa, s+num Guillelmi Puculul, s+num Petri Uger, s+num Arnaldi de Tormeda, s+num Paschasy Manch, s+num Arnaldi de Orrito, s+num Arnaldi Rubey, s+num D<ominici> de Tormeda, s+num Bernardi Marca, s+num Petrii Pastoris, s+num Petrii d'Almenar, s+num Guillelmi Mença, s+num Benedicti Granya, s+num Petrii Peyro, s+num Raymundi Balça, s+num Petrii de Puiols, s+num Petrii Grayna, s+num Petrii de Sarrat, s+num Bernardi Fferrer, s+num Arnaldi Fferrer s+num Iacobi Montaner, s+num Raymundi de Pinyana, s+num Petrii de Tormeda, s+num Guillelmi Bassa, s+num Guillelmi Burro, s+num D<ominici> Grayna, s+num Iacobi <Giner>, s+num Bernardi de Paramon, s+num Iacobi Grayna, s+num P<ericonus> de Bonansa, s+num D<ominici> de Mercatoris, s+num Petrii Mença, s+num D<ominici> Goasch, s+num Guillelmi de Bulfarines s+num Bernardi d'Ape, s+num Petrii Gaça, s+num Perpinyaneri Cisteler, s+num Petri Sancii, s+num Bernardi Bassa, s+num Iohannis Burro, s+num Petri de Box, s+num Arnaldi d'Alçamora, s+num Petrii Cirosa, s+num Iacobi de Box, s+num Guillelmi Boluch, s+num Guillelmi de Barganuy, s+num Petrii de l'Oberola, s+num Arnaldi Nina, s+num Arnaldi de Torenta, s+num D<ominici> de Saragoça, s+num Iohannis Peregrini, s+num

Berengarii de Casseres, s+num Arnaldi d'Alçamora, s+num Petrii Gayllart, s+num B<erengarii> de Morela, s+num Raymundi Albiol, s+num D<ominici> Perna, s+num Petrii de Finestris, s+num Viueti Manch, s+num Arnaldi de Sarrat, s+num Raymundi Flix, s+num B<artholomei> de Bendecasa, s+num Bernardi Moç, s+num Arnaldi Vitale, s+num Iacobi Montaner, s+num Egidii d'Aguilar, s+num Guillelmi Donat, s+num Guillelmi Vitale, s+num Arnaldi de Saguara, s+num Petrii Bassa, s+num Nicholaii de la Goare, s+num Ferrer de Maurina, s+num D<ominici> d'Estanya, s+num Arnaldi Ferrer, s+num Petrii Mercatoris, s+num B<artholomei> Grayna, s+num Arnaldi Puculul, s+num G<uillelmi> Ferrer, s+num Iohannis de n'Acua, s+num D<ominici> Piol, s+num Martini de Tormeda, s+num Dominici Portes, s+num A<rnaldi> Rubey, s+num Egidii de Saguarra, s+num Dominici d'en Deulosalp, s+num Andree de Torenta, s+num Michaelis Mir, s+num B<ernardi> de Bendecasa, s+num Petrii de Bendecasa, s+num D<ominici> Sartoris, s+num B<ernardi> Peregrini, s+num Arnaldi Corale, s+num G<uillelmi> d'Estanya, s+num Petrii Iuclar, s+num Guillelmi Boneti, s+num Arnaldi de Falce, s+num Guillelmi Ortolani, s+num Iohannis Burro, s+num Raymundi Rubey, s+num Michaelis Bernardi, s+num Balagarii Uger, s+num Ferreri Payllares, s+num Raymundi de Castanera, s+num Dominici Flix, s+num Guillelmi Piquer, s+num Dominici Terri, s+num A<rnaldi> d'en Gehet, s+num Petrii Iohannis, s+num Petrii Goasch, s+num B<erengarii> de Cluels, s+num Petrii Coma, s+num Laurencii Corbins, s+num Berengarii de Especulis, s+num B<artholomei> Ferrer, s+num Bernardi de Cluels, s+num D<ominici> Laurencii, s+num Guillelmi Fardo, s+num Petrii de Saguarra, s+num Dominici Sayo, s+num Bernardi Company, s+num Bertrandi Gayllart, s+num <Bernardi> Saluatoris, s+num Raymundi d'Alçamora, s+num Vitale de Cluels, s+num Stephani Rubey, s+num Guillelmi Nicholay, s+num Castellioni Nicholay, s+num D<ominici> Peyro, s+num Petrii Peyro, s+num Iohannis Mercatoris, s+num D<ominici> Coloma, s+num Bernardi de la Montanera, s+num Petrii Conyll, s+num Petrii Castellionis, s+num Iacobi de Monrabeg, s+num Par<icii> Portes, s+num Guillelmi de Corçano, s+num Raymundi Balça, s+num Petri Corbins, s+num Simonis Serra,

s+num D<ominici> Mir, s+num Petrii de Villamaiore, s+num Arnaldi de Santa Eulalia, s+num Petrii Liot, s+num D<ominici> de Saguara, s+num Guillelmi Flix, s+num Balagarii de les Eres, s+num D<ominici>< Iacobi, s+num Dominici eius filii, s+num Dominici de Muro, s+num <Arnaldi Met>erii, s+num Stephani Moç, s+num Guillelmi Payllares, s+num Petrii de Falce, s+num Bernardi de Martina, s+num B<erengarii> Rubey, s+num Guillelmi de Falce, s+num B<ernardi> Coralis, s+num Bartholemei Rubey, s+num Ioh<annis> Bassa, s+num Arnaldi de Cluels, s+num Arnaldi d'en Deulosalp, s+num D<ominici> d'en Deulosalp, s+num Raymundi d'en Deulosalp, s+num D<ominici> de Molina, s+num D<ominici> Bassa, s+num <Agremunt> Bassa, s+num Petrii Graynola, s+num Petrii de Monrabeg, s+num Petrii d'en Deulosalp, s+num Petrii Marcho, s+num Berengarii de Pinyana, s+num Arnaldi Serena, s+num Guillelmi de Paramon, s+num Petri de <Pinya>na, s+num Arnaldi d'Alçamora, s+num Guillelmi de Orrito, s+num Arnaldi Serra, s+num Andree Peyro, s+num Raymundi Hospitale, s+num Raymundi de <Bonansa>, s+num Petri de Penauera, s+num Bartholomei de n'Am, s+num Arnaldi de Saguara, s+num Arnaldi Montaner, s+num Arnaldi de Box, s+num D<ominici> de Tormeda, s+num Domnici d'Alçamora, s+num Dominici Regoare, s+num Nicholaii del Algar, s+num Arnaldi Rubey, s+num Bernardi Meligo, s+num Iacobi de Tormeda, s+num Petrii Benedicti, s+num Laurencii Mir, s+num <Bartholomei> de Finestris, s+num D<ominici> Oriueler, s+num Paricii de Saragoça, s+num Saluatoris de Valsegura, s+num Iacobi Pastoris, s+num D<ominici> Iohannis, s+num Iohannis de Moror, s+num Raymundi Piga, s+num Nicholaii Vitale, s+num Arnaldi Buro, s+num Iohannis Burro, s+num Dominici Vitale, s+num B<ernardi> d'Ape, s+num Iohannis Quoartareri, s+num <Petri Pas>toris, s+num Dominici Roder, s+num Raymundi Roder, s+num Raymundi de Figerola, s+num Raymundi de Torenta, s+num Petri de Sarrat, s+num Dominici Serra, s+num Guillelmi Hospitalis, s+num Stephani d'Aguilar, s+num D<ominici> Rubey, s+num Bartholomei Rubey, s+num Bernardi Payllares, s+num Alegreti Moç, s+num Petrii Boteylla, s+num <Bernardi M>arca, s+num B<erengarii> Coma, s+num D<ominici>

Moç predictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num D<ominici> Rubey, s+num Bartholomei Rubey, s+num Arnaldi de <Carer>, s+num Iohannis Capellani, comorantium Alguayra, testium.

Sig(*signe*)num Raymundi de Falce, notarii publici Alguayre, qui hoc scripsit die et anno quibus supra.

-78-

1319, novembre, 29

*Bernat Salvador és constituït procurador de Jaume Salvador, germà seu i veí de Passanant.*¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Extret del document del 28 de gener de 1321: AAM, Alguaire, perg. n° 188.*

1. Text inclòs en el document núm. 83.

-79-

1320, gener, 26

Arnau Pelegrí, fill de Arnau Pelegrí difunt, i Maria la seva esposa, habitants a Vilanova de Segrià, venen a Elvira de Biure i Berenguera de Pinós, religioses del monestir d'Alguaire, unes cases situades en aquesta vila per la quantitat de 28 sous jaquesos, els quals reconeixen haver rebut. També es comprometen a tributar després de la seva defunció i en cada aniversari d'aquesta, per la festa de la Mare de Déu d'Agost, un cens de dos sous jaquesos de bona moneda, pa i ví segons els drets i consuetuds que emparen la dita transacció.

Maria, esposa d'Arnau Pelegrí assabentada dels seus drets hi renuncia. El comanador d'Alguaire, Mateu de Passanant, es reserva el dret de fadiga a deu dies.

Hom delimita les afrontacions de les dites cases.

A *Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 258*

Mides: 347 x 290 mm.

Not. dors. : N° 82 [...]. L. num. I. N° <19>. N° 5. Acte ab lo qual en Arnau Pelegri de Vilanova de Segria fa dos sous sensals a les devocions de la S. Eluira de Biure <lo anterior ja> serie prescrit. Arnau Pelegri de Villanova de Segria 2 sous a les devosions de la senyora Eluira de Viure en 15 Agost 1319. Sensals.

Descripció: Pergamí de format rectangular en un relatiu bon estat de conservació. Presenta 7 plecs verticals ben marcats a la part posterior del pergamí, 2 plecs arrodonits sense marca visible als laterals, un al lateral esquerre superior i l'altre , més petit, al lateral dret inferior així com petits i nombrosos rebrecs visibles a ambdues parts del pergamí.

Nouerint uniuersi quod nos Arnaldus Peregrini, filius, quondam Arnaldi Peregrini et Maria, eius uxor, in Villa Noua Segriani existentes, quisque in solidum, per nos et omnes successores nostros, et cum presenti publico instrumento, tradimus et concedimus yreuocabiliter, in perpetuum, uobis, Albira de Biure et Berenguarie de Pinos, sororibus monasteri Alguayre et, post obitum uestrum, uestris aniuerssariis, duos solidos Iachensium censuales, quos asignamus, in perpetuum uobis et, post obytum uestrum, uestris aniuersariis, habendos atque percipiendos annuatim in festo Sancte Marie mensis augusti super quibusdam domibus nostris sitis in Villanoua de Segria predicta. Que domus predictae afrontant, ex una parte, in domibus Ramundi Coral et, ex alia, in uia publica et ex alia, in muro predictae uille et ex alia, in domibus Guillermi d'Alos et ex alia, in domu Petri Guaylart. Predictos –inquam- duos solidos Iachensium censuales melioris monete illud curribile pani et uino et cinquantenum districtum emparamentum super ipsis domibus uendimus et concedimus uobis dictis empritibus et, post obitum uestrum, uestris aniuersariis, in perpetuum, pro XX et octo solidos Iachensium. Quos omnes a uobis habuimus et accepimus, numeratione continua, ex ipsis omnibus ad totam uoluntatem nostram bene uestri paccati sumus omnia ea, renunciantes exceptioni peccunie non habite seu non numerate et doly infactum. Quas domos nostras predictas super quibus uendimus uobis predictos II solidos Iachensium censuales, confitemur in ueritate et recognoscimus tenere pro uobis et nos uel nostri uel qui post nos, dictas domos habuerint uel tenuerint, faciemus et soluemus uobis, dictis emtritibus et, post obitum uestrum, uestris aniuersariis, in perpetuum, predictos II solidos Iachensium censuales, annuatim, in dicto festo Beate Marie mensis augusti monete melioris, pani et

uino illud curribile. Et si forte predicti II solidis Iachensium \censualis/, quos uobis uendimus cum omnibus aliis supradictis, et concedimus super predictis domibus ualent modo uel de cetero ualebunt amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquomodo totum illud quantumcumque \sit/ ex nostra mera liberalitate, damus et concedimus uobis, dictis emptricibus, ad <omnes> nostras uoluntates, renunciantes illi legi, que corripit deceptionem ultra dimidiam et beneficio minoris pretii et deceptionis. Predicta –inquam- omnia et singula que uobis, dictis emptritibus, uendimus et concedimus, ut dictum est, ex omni nostro nostrorumque posse, iure, dominio eicimus et extrahimus eaque omnia et singula in uestri uestrorumque ius, posse, dominium et tenedonem uel corporalem possessionem mitimus, tradimus et transferimus ad habendum, tenendum, possidendum et percipiendum in pace, et ad dandum, uendendum, inpignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates, inde perpetuo, faciendas sicut melius, plenius ac utilius dici, scribi uel excogitari potest saluamento uestro ac comodo aniuersariorum uestrorum post obitum seu obita uestra, saluo tamen, faticha et omni alio pleno iure monasterii Alguayre et suis successoribus. Ita quod, si uendere uel inpignorare dictos II solidos Iachensium uolueritis seu quolibet alio modo alienare id dicto monasterio uel eius successoribus, scire per spacium X dierum penitus faciatis quod, si uoluerint, quod habeant pro tanto quod alter ibi. Donec fieri, autem, faciatis inde uestras uoluntates cuilibet, exceptis militibus et sanctis. Et nos, siquidem uenditores predicti, et nostri faciemus uobis, emptricibus predictis, et aniuersariis uestris supradicta omnia et singula, que uobis et uestris aniuersariis, ut dictum est, uendimus et concedimus, habere, tenere et possidere in pace et faciemus inde semper uobis et uestris aniuersariis bonam et legalem guarenciam et euiccionem contra omnes et singulas personas, preter potestatem terre, in iure et extra ius, et in causa et extra causam, et post et ante causam, nostris propriis missionibus et expensis, et sine omni missione et expensa uestri et uestrorum; promittentes bona fide uobis, emptricibus predictis, quod predictas domos, super quibus uobis et aniuersariis uestris uendimus et concedimus predictos duos solidos Iachensium censuales, meliorabimus

semper et non deteriorabimus eas in aliquo. Et, si forte eas uendere uel inpignorare uoluerimus unquam in tempore, id uobis et uestris scirem faciemus, ut integre, uestrum cinquantenum habeatis et pleno et etiam sensum predictum et totum alium iurs uestrum supradictum. Et, pro guarentia et euiccione et omnibus aliis supradictis et singulis atendendis et complendis quisque nostrum in solidum obliguamus uobis, emptricibus supradictis, omnia bona nostra mobilia et immobilia specialiter et generaliter ubique habita et habenda. Insuper, ego, Maria predicta, cerciorata de iure meo per notarium infrascriptum, renuncians senatus consulto Velleyano et iuri ypothecarum et pignorum et omni iuri, canonico et ciuili, tactisque a me, corporaliter et libenter, sanctis IIII Dei euangeliis et cru(*creu*)ce Domini, iuro omnia et singula supradicta atendere, complere et obseruare et nunquam in aliquo uio[a]lare²⁹⁵ seu contrauenire, ratione dotis uel sponsalici mei seu qualibet alia ratione, modo uel causa. Sic Deus me adiuuet, et hec sancta Eius euangelia et crux Domini coram me posita et a meis propriis manibus tacta.

Quod est actum VII kalendas febroarii anno Domini M CCC XIX.

Sig+num Arnaldi Peregrini, sig+num Marie, eius uxoris, uenditorum predictorum.

Sig+num ffratris Mathei de Pasanant, comendatoris Alguaire, qui, ratione fatiche, hoc concedo, saluo iure, faticha et dominio pleno monasteri Alguayre in omnibus, et concedimus, laudamus et firmamus testes firmarique roguamus.

Sig+num Petri Sorter, s+num Benedicti Granya, huius rey testium.

Sig(*signe*)num Dominici Rubey, notarii publici Alguayre, qui, cum supraposito in IX linea, 'censuales', et in X, 'sit', hoc scripsit, **die et anno quibus supra.**

---

²⁹⁵ 'uioalare] *ms.*

-80-

1320, març, 8

Gilabert de Crudelles, sagristà de Lleida, i Ramon de la Serra i Ramon de Puig, feudataris de l'església de Lleida, són constituïts marmessors de Ramon de Montanyà, ardiaca de Terranona²⁹⁶ en el seu testament en el qual s'assignava un cens per causes pies però atenent al fet que el dit cens no era suficient per les assignacions fetes pel susdit ardiaca, els marmessors concedeixen a cens en emfiteusi i a perpetuïtat, en el present instrument, a Guillem de Montanyà, consanguini del difunt, el lloc dels Casals amb l'antuxà i el mur que rodeja el castell del mateix lloc - a excepció del pati o la part de l'antuxà que Joan Bonet assegura que el dit ardiaca li va donar - així com el carro, la bassa la qual havia de seguir al servei dels habitants del lloc dels Casals i del mateix Hospital, els delmes del moli i la tercera i la quarta part que l'esmentat difunt rebia d'aquestes possessions que havien estat de Ramon de Segarra. A més, s'estipula la quantitat total del cens anual de 1024 sous i òbols de moneda bona de Jaca, a tributar de la següent manera; 300 sous per la festa de Sant Miquel del mes de setembre, altres 300 sous més per la festa de Nadal i la resta de 424 sous i òbols per la festa de Pasqua de Resurrecció.

En Guillem de Montanyà, en acceptar la transacció, rendeix homenatge i fidelitat als dits marmessors segons les ordinacions dels Usatges de Barcelona.

Hom delimita les afrontacions de les dites propietats.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 270.

B Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 362v.¹

1. J. Pasqual també situa la notícia el 1320.

Mides: 679 x 429 mm.

Not. dors. : R. 91. Pasqua; Venta del castell dels Casals feta per lo marmissor Crudyllles a Montanyana, Carta com en Gilabert <de Crudyllles> sacrista, Ramon de la Serra et en Ramon de Puyg, marmessors del senyor Ramon de Muntanyana, difunt, <arran> [...] donaren a cens lo loch dels Casals ab molins, sensals [...] continguts an Guillem de Montanyana ço es afins de el <difunt senyor>. Anno Domini M CCC XX.

Descripció: Carta *alphabetum diuisum* amb les lletres partides al marge superior . Pergamí de format rectangular d'orientació vertical en bon estat de conservació no obstant els nombrosos plecs verticals i horitzontals marcats a ambdós costats del pergamí, les zones més enfosquides i una taca marronosa al marge del lateral esquerre que va des del final de la línia 4 a la 15, la qual impossibilita la lectura de les paraules afectades.

²⁹⁶ Actualment població d'Osca, Tierranona

Nouerint uniuersi quod nos Gilabertus de Crudillis, sacrista Ilerdensis, Raymundus de la Serra et Raymundus de Podio, benefficiati in ecclesia Ilerdensis, manumissores per uenerabilem Raymundum de Montaynanna, quondam, archidiaconum Terranthonem in suo testamento et codicillis in Ilerdensis partibus, instituti et electi, atendentes dictum archidiaconum, quondam, in dictis suis testamento et codicillis, assignasse censuale pro pluribus piis causis in dictis suis testamento et codicillis contentis²⁹⁷. Atendentes, insuper, quod censuale, quod dictus deffunctus habebat, non sufficit ad asignaciones per dictum archidiaconum ffectas iuxta suam ordinationem; et quod, nisi locum dels Casalls infrascriptum, uobis, Guillelmo de Montaynanna in emphiteosim daremus et concederemus, haberemus uendere perpetuo ipsum locum dels Casalls et de ipsius loci pretio emere censuale ad complendum uoluntatem dicti deffuncti; atendentes etiam quod melius et tutius est nobis et dicte manumissorie predictum locum ad censum seu in emphiteosim dare et concedere, quod ipsum uendere et in alio loco censum ad predictam emere, cum in dicto loco secure census infrascriptus possit instituy fferi et haberi, idcirco, pro complenda uoluntate dicti defuncti, cum neminem inuenerimus idoneyorem uobis, Guillelmo de Montaynanna, consanguineo dicti archidiaconi, cuy predictum locum ad censum tribuere ualeremus, licet hoc perquisiuerimus diligenter tanquam manumissores, qui supra, ex certa sciencia, cum testimonius huius presentis publici instrumenti, imperpetuum ualitura, damus et concedimus ad censum seu in emphyteosim uobis, dicto Guillelmo de <Mo>ntaynanna presenti, et uestris, imperpetuum, castrum dells Casalls, situm in Segriano et hospicium et contiguum extra ffortitudinem ipsius castrum cum uallo et antuxano ualli ipsius castrum. Excepto tamen, quodam pati siue parte ipsius antuxani, quod Iohannes Boneti asserit dictum archidiaconum sibi dedisse in esmendam cuiusdam pati quod ipse deffunctus, ut predicti Iohannes dicebat, sibi abstulit. Quidquid pati siue partem

²⁹⁷ Respecte a les condicions i limitacions en l'execució de testaments de persones i persones eclesiàstiques i deixes testamentàries a causes pies, vegeu la constitució 1, *De executione testamentarum et relictorum ad pies causa*, ... del Concili de Tarragona de 1305 a J. Tejada y Ramiro a *Coleccion de Cánones y de todos ... op. cit.*, p. 61.

ipsius antuxani, si dictus defunctus dicto Iohanni dedit, prout proposuit, non intelligimus in ipsa donatione. Et cum orto ac molendinis decimis, et tertio ac quarto, quod idem defunctus recipiebat a possessionibus, que ffuerunt Raymundi de Segarra et cum bassa que ibi est. Ita tamen, quod ipsa bassa sit ad seruicium uestri et hominum habitantium in loco de Casalibus et sibi castro a uestri et, simul cum eis cum necessarium ffuerit mundare et adimplere habeatis, et cum terminis et pertinentiis ac iuribus ipsius castri, hospicii et aliorum predictorum, tanquam hic singulariter et sigillatim expressatis. Sicut affrontat ipsum castrum cum aliis supradictis, cum sint contigua in termino Ville Noue Riui Ouium, et in termino de la Portela, et in pratis dicti Iofhre, et in uinea Bernar<di> Peregrini, et in termino de Alguayra, et en la [...] ²⁹⁸ Supradicta –inquam- castrum et hospicium dels Casals, ortum ac molendina, decimas atque tertium et quartum et omnia alia ad dictum castrum pertinentia quoquomodo, excepto censuali infrascripto. Que omnia sunt ffrancha et libera et quitia ab omni honore debitorum et pignoris et <cuiusli>bet alterius obligationis ac etiam <seruitu>tis. Sicut melius ipsum castrum et alia supradicta dictus archidiaconus habebat et possidebat, damus et concedimus ad census seu in emphiteosim uobis, dicto Guillelmo de Montanyana²⁹⁹ et uestris, imperpetuum. In hunc, uidelicet modum, quod uos et uestri, qui post uos predictum castrum cum aliis supradictis habebunt et tenebunt, ea melioretis et non deterioretis et teneatis ac teneri ffaciat<is predicta> condirecta et in pedibus dictum castrum et hospicium, molendina et parietes orti et non permitatis aliqua iura ad dictum castrum seu ad eiusdem dominium pertinentia seu spectancia deperire. Et tribuatis, detis, ffaciatis atque soluatis pro predictis nobis, iam dictis manumissoribus uel illi seu illis, qui ad hec ffuerint deputati, ducentos quinquaginta solidos Iaccenses censuales [...] semper in terminis infrascriptis et colligatis seu colligi ffaciatis, propriis expensis uestris, bene et fideliter, totum censuale, quod dictus archidiaconus, quondam, habebat et nos, loco ipsius, habemus et habere et percipere debemus in loco et termino dells

²⁹⁸ Indicació d'un espai buit en el text del manuscrit.

²⁹⁹ Diferent grafies per *Montayanna*, *Montanyana* en el mateix text del manuscrit.

Casalls predicti. Quod est in summa septingenti septuaginta quatuor solidos et obolus. Super quo, quidem, censuali predicto, pro [...] ut pre et infra dicitur, damus et concedimus uobis et uestris, perpetuo, plenam licenciam et potestatem agendi, petendi, recuperandi, recipiendi et honores emparandi et desemparandi, iudicem ac iudices assignandi, et firmandi in singulis contractibus, que ffient de honoribus, pro quibus dicta censualia ffunt et cinquantena recipiendi, apocham et apochas, et albarana<m et albaranas> et generaliter omnia alia et singula ffaciendi, quecumque colligenda dicta censualia et regimem ipsorum occurrerint facienda et que mandatum exigunt speciale. Nos ea omnia rata et ffirma habere perpetuo promitentes, saluis tamen, semper in omnibus toto censu et iure nostri et nostrorum, etiam successorum, in omnibus et per omnia ac dominio uniuerso. Quos septingentos septuaginta <quatuor< solidos et obolum censuales predictos nec intelligimus in donatione predicta. Et, tam dictos ducentos quinquaginta solidos Iachenses censuales, quam preffatos similiter DCC^{tos} LXX III^{or} solidos et obolum, qui per uos annuatim, ut predictur, colligi debent. Quod, quidem totum censuale ascendit ad summa mille uiginti quatuor solidos et oboli soluatis atque tributatis annuatim semper nobis uel <nostris, qui> ad hoc ffuerint deputati per sequentes terminos, uidelicet trescentos solidos in proximo uenturo ffesto Sancti Machaelis mensis septembris et alios trescentos solidos in festo Natiuitatis Domini proxime uenturo; et residuos quadringentos uiginti quatuor solidos et obolum Iachenses in subsequenti ffesto Pasce Resurrectionis Domini; et sic, annis singulis, per terminos antedictos <de dicta> moneta Iachensium Ilerde curribili, pani et uino. Verum, si contigerit unquam dictum censuale per uos colligendum quocumque casu diminui, quod uos ac vestri de illa diminutione non teneamini, licet supra certa quantitas et certus numerus expressetur, set ipsum censuale totum, siue diminutum uel auumentatum unquam ffuerit, teneamini uos et uestri, semper annuatim, colligere et nobis ac nostris ex soluere, ut predictur, per tercias in terminis prelibatis. Quas, quidem, solutiones dicti censualis totius habeatis ffacere et portare nojbis uel illis, qui ad recipiendum ipsas solutiones, ut premitur, ffuerint deputati salue et secure

intus ciuitatem Ilerde, uestris propriis sumptibus et expensis absque omni dampno, expensa et missione nostri et predictorum, qui ad hoc fuerint deputati. Et insuper, damus et concedimus uobis et uestris, imperpetuum, ut baiulo nostro perpetuo, totum regimen omnium hominum et mulierum nunc et perpetuo habitatorum in uilla seu loco predicto dels Casalls et totam plenam iurisdictionem super eisdem, quam dictus defunctus ibi habebat; constituendo uos et uestros, de presenti, baiulum nostrum perpetuum super eis ac de eis et quod ipsos, ut baiulus noster perpetuus, ut predicatur, puniatis, fforcietis et distringatis et compellatis, tamen, iusticia mediante, de omnibus, que nobis et uobis et aliis quibuscumque soluere et ffacere tenetur. Et etiam, quod de omnibus bannis, caloniis, ffirmamentis districtu emperamento cinquantenis et ffaticis, que ibi ffient, uel ex predictis censualibus colligendis seu occasione eorumdem, peruenerint, habeatis uos, dictus Guillelmus de Montaynana, et uestri succesores emphiteote tertiam partem, tanquam baiulo perpetuus, ut predicatur, ratione laboris uestri, et duas partes nobis, dictis manumissoribus uel illis, qui post nos ad hoc recipiendum fuerint assignati, soluatis et detis per terminos supradictos. Preterea uos, dictus Guillelmus et uestri, et qui post uos predicta habebunt et tenebunt, ffaciatis et teneamini ffacere et prestatum iuramentum et homagium nobis uel illis, qui ad hoc recipiendum post nos ffuerint assignati. Quod eritis boni, ffideles et legales ac diligentes circa colligenda et conseruanda censualia ac iura omnia supradicta et quod non defraudabitis in aliquo censuale nec alia iura ad dictum castrum seu eius dominium spectantia quoquomodo. Et quod pro predictis sitis et remaneatis nostri et illius uel illorum, qui post nos, ad hoc, loco nostri, positi ffuerint, electi et assignati homines solidi et uassalli naturales. Et sic, ab hac die inantea quam hoc presens conficitur instrumentum, uos, dictus Guillelmus et uestri, predictum castrum et hospicium, ortum et molendina cum omnibus aliis et singulis iuribus supradictis, que uobis ad censum seu emphiteosim damus habeatis, teneatis, possideatis et expletetis, cum ingressibus et egressibus ac melioramentis cunctisque suis pertinentiis supradictis, per omnia loca; et ad dandum, uendendum, impignorandum et alienandum et ad omnes uestras

uestrorumque uoluntates inde imperpetuum faciendas. Excepto tamen, quod si predicta uendere, impignorare uel aliter alienare uolueritis, faciatis id sciri nobis uel illis, qui ad hoc post nos ffuerint assignati, ante per decem dies, que si retinere uoluerimus seu uoluerint, per quantum et alia persona, ipsa habeamus seu habeant. Sin autem, ffaciatis inde de ipsis omnes uestras uestrorumque uoluntates cuylibet exceptis militibus et sanctis; saluo tamen, semper nobis et illis, qui post nos ffuerint instituti, censu, ffatiqua ac emparamento et cinquanteno, districtu et omni alio pleno iure et dominio nostri et successorum nostrorum predictorum. Saluamus tamen, quod predicta non positis uendere uel aliter alienare per partes, set omnia simul. Et quod ea a uos nec uestri non ualeatis ad retrocensum nec emphiteosim seu ad censum maiorem uel minorem dare seu concedere alicuy uel aliquibus, non obstante consuetudine Ilerdensi in contrarium ffacienti, cuy renunciare teneamini de presenti. Preterea, si omnes emphiteoticas personas uel earum aliquam, que in termino dicti loci dels Casalls tenent seu habent possessiones aliquas ad censum, contigerit in ffuturum reddere, dimitere aut tornare nobis seu uobis seu uestris, loco et nomine nostri, possessiones, quas tenent, uel peccunie earum, quod uos et uestri, eo casu, quo uobis uel uestris redderent easdem, dimitterent uel tornarent, teneamini nobis uel illi aut illis, ad quem uel quos spectabit receptio censualis, illud denunciare ut de illis nouerit ualeamus ordinare nos, dicti manumissores, uel ii, qui post nos ad hoc ffuerint deputati, ut preffertur. Et, si eosdem ad censum seu tributum dederimus, illum censum seu tributum uos ac uestri colligere teneamini et nobis soluere insimul cum predicto alio censuali per terminos supradictos. Verum si ipsos honores nobis retenibimus, uos ac uestri non teneamini nobis aliquid exsoluere de censu quod ffiebat pro eisdem. Et si fforte -quod absit- quolibet dictorum terminorum non solueritis nobis uel illis, qui post nos ad hoc ffuerint deputati intus ciuitatem Ilerde, die adiato, ut premititur, censualia antedicta, quod ex tunc incurratis penam duorum solidorum Iaccensium pro quolibet die, quam differretis soluere, post quemlibet dictorum terminorum, censualia ipsa. Que quidem, pena nobis uel illis, qui ad hoc post nos ffuerint assignati, penitus adquiratur. Saluamus tamen,

quod nos et illi, qui post nos in predictis tenebunt locum nostrum, possint uobiscum uel cum uestris de pena predicta componere uel eam penitus remittere, prout nobis uel eis placuerit et uidebitur ffaciendum. Volumus, tamen, et concedimus ex pacto quod uos et uestri, tanquam baiuli perpetui dicti loci, possitis uti et utamini, in loco predicto dels Casalls, omni iurisdictione nobis uel nostris successoribus competente ibidem tam in personis omnium hominum et mulierum nunc habitantium et in posterum habitaturorum dicti loci et eorum, qui ibi tenent et tenebunt aliquas posesiones ad censum seu emphiteosim uel aliter quomodocumque, quam in possessionibus et rebus eorum. Alium uero, dominum uel patronum nunquam de predictis eligatis, nisi nos et illos, qui post nos ad predicta extiterint deputati. Nos, uero, promittimus uobis et uestris quod nos et ipsi ffaciemus semper uos, dictum adquirentem et uestros, predicta omnia habere et tenere et paciffice possidere. Et faciemus inde uobis et uestris, bonam saluetatem et legitimam guarentiam et euictionem contra omnes et singulas personas preter potestatem terre. Vobis tamen, et uestris facientibus, complentibus et soluentibus censum predictum totum et ffathicam et plenum ius ac dominium uniuersum, bona dicte manumissorie omnia inde uobis et uestris penitus obligando. Non intendentes bona nostra, set tamen, dicte manumissorie, ut predicatur, in aliquo obligare. Ad hec ego, Guillelmus de Montaynana predictus, recipiens a uobis, dictis dominis manumissoribus, castrum et hospicium dels Casalls predicta et omnia alia supradicta sibi modis, fformis, pactis et conditionibus supradictis, per me et omnes successores meos, promito ipsum castrum et hospicium meliorare et non deteriorare et ipsum et alia supradicta tenere apta, bene et condirecta et in pedibus et non permitemus ego nec mei aliqua iura ad dictum castrum, hospicium seu locum dels Casalls uel eius terminos uel eius dominium spectantia in aliquo nobis scientibus uel consentientibus, deperire. Et tribuemus, dabimus atque soluemus inde uobis uel illi seu illis, qui ad ipsum censuale recipiendum ffuerint deputati, dictos ducentos quinquaginta solidos laccenses censuales in terminis supradictis. Et colligemus seu colligi ffaciemus, nostris propriis missionibus et expensis, bene et fideliter, totum

aliud censuale predictum. Et tam dictos CCL solidos Iaccenses censuales, quos ego et mei tenemur ffacere uobis pro predictis, quam aliud totum censuale predictum, ego et mei portabimus, soluemus atque tribuemus annuatim semper uobis uel illis, qui ad hoc assignabuntur post uos, per terminos superius contentos, intus ciuitatem Ilerde, nostris propriis missionibus et expensis, ut superius continetur. Et de omnibus bannis, caloniis, ffirmamentis districtu, emparamento, cinquanteno et ffaticis predictis, dabimus uobis duas partes et tertiam partem nobis pro labore nostro, ut predicatur, retinebimus. Promito, insuper, per me et meos, uobis dictis manumissoribus et uestris quod ero uobis bonus, utilis, ffidelis et legalis et diligens cirqua colligenda et conseruanda iura omnia supradicta et non deffraudabo in aliquo censualia nec alia iura ad dictum locum seu eius terminos pertinentia aliquo modo. Immo conseruabo ea, prout melius potero, Deo dante. Promito etiam, quod predicta non uendam uel aliter alienabo per partes seu, etiam minutim. Set, si ea me uel meos alienare contigerit, ea simul uendere uel alienare ualeamus, saluo tamen, in omnibus iure uestro. Set ipsa non dabimus nec dare seu concede possimus ad retrocensum seu emphitheosim seu ad censum maiorem uel minorem licet Ilerdensis consuetudo predicta contrarium contineat. Cuy, quidem, consuetudini renuncio penitus et expresse. Promito etiam, uobis presentibus et omnibus illis, quorum interest uel poterit interesse, et notario infrascripto pro eis legitime stipulanti et recipienti, omnia alia supradicta atendere ffirmiter et complere, ut superius sunt contenta, obligans inde uobis, dictis manumissoribus presentibus, et uestris, omnia bona mea mobilia et immobilia ubique presentia et ffutura. Et tactis a me sanctis III^{or} Dei euangeliis et cru(*creu*)ce Domini, iuro predicta omnia et singula atendere ffirmiter et complere, ut superius sunt notata. Et nichilominus, ego, dictus Guillelmus, pro predictis omnibus et singulis, ut premititur, complendis, ffacio uobis, dictis manumissoribus, recipientibus nomine uestri et omnium illorum, quorum interest uel poterit interesse, homagium ore et manibus comendatum iuxta usaticum Barchinone. Quod est actum octauo idus marcii, anno a natiuitate Domini millesimo trecentesimo uicesimo.

S+num Gilaberti de Crudillis sacriste, s+num Raimundi de la Serra, s+num R<aymundi> de Podio, manumissorum predictorum, s+num Guillelmi de Montaynana, iurantis predicti, qui hoc concedimus et firmamus testesque ffirmare rogamus.

S+num Petri de Ripa, rectoris ecclesie de Çay>dino³⁰⁰ diocesis Ilerdensis. S+num Raymundi Pagesii, habitatoris de Peratayllada, diocesis Gerundensis, testium.

Sig(signe)num mei Dominici de Mores, notarii publici Ilerdensis, qui hoc instrumentum scribi feci et clausi et predictis omnibus interfui cum raso et emendato in tercia linea ubi dicitur 'loci'.

-81-

1320, març, 15, dijous. Gardeny.

En el desacord entre el comanador d'Alguaire Mateu de Passanat i els homes de la universitat de Ratera per la mesura de blat a utilitzar en el pagament del cens de blat dels homes de Ratera al dit comanador, el castellà d'Amposta, Martí Periç d'Oros, de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem decideix que una vegada el jurisperit Pere d'Espens hagi recaptat informació sobre la mesura antiga de Lleida utilitzada, els homes de Ratera saldin el cens de blat en la mesura que s'estableixi. Sent presents en l'esmentat acte de conciliació Mateu de Passanant, comanador d'Alguaire, i els síndics i procuradors dels habitants de Ratera, Jaume de Solsona i Bo Massip Busquet, el dit Pere d'Espens, jurisperit, va resoldre el desacord declarant que els habitants de Ratera paguin el cens segons la mesura acostumada i no una de més gran.

A Original: AMS. CAJA 4E 53, perg. 200.

Mides: 300 x 270 mm.

Not. dors. : S. 8., Carta del rent del blat de Ratera.

Descripció: Pergamí de format rectangular en un relatiu bon estat de conservació. Presenta nombrosos plecs, 8 d'horizontals ben marcats especialment a la part posterior del pergamí així com nombrosos petits rebrecs i una petita tira del film transparent enganxada a la part central d'un dels plecs.

³⁰⁰ Actualment Zaidín o Saidí, població de la provincia d'Osca.

In Christi nomine, nouerint uniuersi quod uenerabilis et religiosus uir, ffrater Matheus de Pessenant, comendator d'Alguayra, petebat ab hominibus de Ratera censum bladii, quem faciunt ad mensuram Ilerdensem solui, cum ad eandem mensuram soluti debere, assereret iuxta instrumentum populationis. Petebat insuper, pro tempore preterito, quicquid minus solutum fuerat de censu predicto. Dictis hominibus asserentibus se non teneri soluere nisi ad mensuram assuetam, et allegantibus prescriptionem legitimam pro se tanti etiam temporis, quod memoria hominum in contrarium non existit. Pretendentibus etiam quod mensura bladii ciuitatis Ilerdensis anticha erat eadem, cum illa, ad quam ipsi soluunt et fuerunt soluere usitati; cumque, super predictis, esset disceptatum inter dictum dominum comendatorem ex parte una, et dictos homines de Ratera ex parte altera, honorabilis ac religiosus uir, dominus ffrater Martinus Periç d'Oros, frater domus Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani castellanus Emposte, comisit uerbo tenus decisionem et determinationem disceptationis predictæ uenerabili et discreto Petro d'Espens³⁰¹, iurisperito. Qui, quidem, Petrus Despens, recepta informatione super mensura Ilerdensi, uidelicet si consueuit esse antiquitus alia quam nunc currant. Et quantam quantitatem continebat inuenit per instrumenta anticha et capibreuia et alias informationes legitimas, quod, in ciuitate Ilerdensi, ffanecha seu mensura currebat alia quam nunc currat et quod erat quantitatis septem almucorum, ad quam dicti homines de Ratera fuerunt et sunt soluere consueti censum predictum. Ideoque, prefatus Petrus d'Espens, presente uenerabili fratre Matheo de Passenant, comendatore d'Alguayra predicto, et presentibus etiam Iacobo de Solsona et Bono Macipo Busquet, habitatoribus de Ratera, sindicis ac procuratoribus uniuersitatis hominum loci predicti de Ratera, declarauit, pronunciauit et determinauit disceptationem predictam, uidelicet quod prefati homines de Ratera soluant et soluere teneantur censum bladii predictum ad mensuram predictam usitatam et non ad mayorem.

---

³⁰¹ Diversos articles a la web es fan ressò de la figura de Pere *Despens* qui més tard, a la segona meitat del s. XIV, esdevé viceconseller del rei Pere el Cerimoniós.

Lata presens declaratio, pronuntiatio et determinatio apud Gardenium, die Iouis, qua intitulatur idus marci anno Domini millesimo CCC nonodecimo.

Presentibus Guillelmo Benet, iurisperito, Petro Mercader, presbitero Ilerdensi, et Bernardo Calaf, baiulo Gandesie, testibus ad hec specialiter conuocatis.

Sig(*signe*)num mei, Dominici de Villa Sparssa, notarii publici, qui hec scribi feci et predictis interfui, loco, die et anno quibus supra, cum raso et rescripto in II linea ubi dicitur 'Ilerdensem solui'.

-82-

1320, abril, 24

Guillem de Pallars, ciutadà de Lleida, pel servei prestat i el que li continuen prestant la priora, el comanador i els religiosos i religioses del monestir d'Alguaire, estipula que rebin el cens de 1000 sous de Jaca, la propera festa de santa Maria del mes de febrer i els dos anys següents; que aquest cens és dels castells i viles de la Portella i Gatmullat que té Guillem de Pallars i a qui, el mateix monestir, li havia vengut amb tots i cada un dels drets, censos, rèdits i beneficis per 10.000 sous jaquesos segons consta en l'instrument de venda pertinent. A més, Guillem de Pallars, pel present instrument, s'obliga a la priora, comanador i religiosos i religioses del convent amb tot els seus béns.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 232

Mides: 365 x 295 mm.

Not. dors. : T. 16. Acte de; Acte de carta de gracia ho es de fer diffinició d'un censal de <sous> mil <say pagan hes lo preu > a la priora de Alguayre.

Descripció: Pergamí de format rectangular en mal estat de conservació amb 5 zones tacades, ennegrides i d'orientació vertical a la part central i inferior del pergamí que dificulten i/o impossibiliten la lectura del text.

Nouerint uniuersi quod ego Guillelmus Payarii, ciuis Ilerdensis, atendens et considerans quam plurima, grata et idonea seruitia, que uos uenerabilis ac religiosa domina Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia priorissa monasterii Algayre ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, et frater Matheus de Passenan, comendator eiusdem monasterii, ac ffratrisse et ffratres dicti monasterii, michi fecistis et cotidie facitis, incessanter, non ui metu aut dolo

inductos nec aliquo circumuectus set bono animo et spontanea uoluntate mea et propter seruicia supradicta, per me et meos, firma et sollempni stipulatione atque bona fide legitime interposita, conuenio et promito de speciali gratia uobis, dictis domine priorisse et comendatori ac ffratrissis et fratribus dicti monasterii, licet absentibus tanquam presentibus, et notario infrascripto uestro nomine stipulanti et uestris succesoribus, qui pro tempore fuerint in dicto monasterio, quod si forte, hinc ad proximum uenturum festum Sancte Marie mensis februarii et ab eodem festo usque ad duos annos proximo uenturos et continue completos uolueritis, uos uel uestri successores, emere et habere a me uel meis, omnes illos mille solidos Iachensem censuales, francos, liberos et quitios, quos michi uendidistis super castris et uillis de la Portella et Gatmuyllat et uniuersis et singulis iuribus, censibus, redditibus et prouentibus dictorum locorum et utriusque eorum necnon, et super omnibus et singulis aliis bonis dicti monasterii et baiulie eiusdem, soluendos michi et meis, imperpetuum, singulis annis in festo Sancte Marie mensis februarii predicto, pro pretio, uidelicet dicte mille solidos Iachensium prout in instrumento uenditionis dicti censualis inde per uos michi facte scripto per notarium infrascriptum plenius continere, quod ego et mei tunc incontinenti cum a uobis uel uestris succesoribus inde fuerimus requisiti faciemus et facere teneamur uobis et uestris succesoribus ex pacto uenditionem dictorum mille solidorum Iachensium censualis, et illos reddemus, tornabimus atque absoluemus et reddere et complere ac absoluere teneamur, et promito ex pacto sollempni cum publico instrumento cum dictis castris, uillis et aliis omnibus et singulis pro ipsis michi obligatis pro pretio decem mille solidis Iachensium, pro quibus michi uendidistis censuale predictum omni exceptioni [...] uobis cum dantibus et soluentibus michi <et meis> [...] dictis decem mille solidis Iachensium iam dicti pretii dictum censuale prorrata temporis quam illud tenuero et posse<dero> et missiones quas usque in illam diem [...] petere ratione dicti censualis et <uendi-> -cionis eiusdem tam in [...] et notario ac <per>sonibus quam etiam in sollempni <colligere> [...] censuali [...] uel [...] alia ratione et [...] dicti censualis et <absolu>cionis ac deffinicionis in pacto de non petendo

et de non agendo prout [...] fieri et dictari poterit ad [...] uestram et sucesorum uestrorum omnibus exceptionibus <posse>ssionibus tam iuris quam facti penitus inde past[...] [...] et predicta omnia et singula [...] bona fide sine aliquo fraude [...] quam dicta atendero et compleuero uobis et uestris, ut predicatur, uolo et concedo uobis, dicta domina priorissa et comendatori et ffratrissis ac <fratribus dicti monasteri et uestris successoribus>, licet absentibus tanquam presentibus, et notario infrascripto uestro nomine stipulanti <uestris> quod depositis per uos omnibus <decem mille> solidis Iachensium predictis et toto censuali per uos <et uestris> ut est <dictum, in> omnibus et singulis expensis, missionibus per [...] dicti census et emptionis eiusdem [...] posse<ssiones, <cessi>ones tuti ac idonei [...] aut [...] Ilerden pro me et nomine meo et ad <infrascriptum> notarium, quod ex tunc in uestri casu non teneamini uos nec uestris successoris <facere> [...] censum predictum, set incontinenti [...] quicumque iudices competentes compellant et compellere possint me et meos ad <faciendum> uobis instrumentum uenditionis [...] censualis predicti et ad absoluendum [...] <uillas> de la Portela et de Gatmuyllat et omnia alia bona iamdicti monasterii <michi ratione de> censualis obligata. Et pro omnibus et singulis supradictis atendendis uobis et compellendis, ut predicatur, obligo uobis, dictis priorisse et comendatori et ffratrissis et fratribus dicti monasterii et sucesoribus uestris, licet absentibus tanquam presentibus, et notario infrascripto pro uobis et uestris sucesoribus legitime stipulanti omnia bona mea mobilia et immobilia specialiter et generaliter ubique habita et habenda. Quod est actum XVIII kalendas madii anno Domini millesimo <CCC> uicesimo.

S+num Guillelmi Payarii predicti qui hoc concedo et firmo, firmarique rogo.

S+num Guillelmi Valerna, s+num Raymundi Borracii de domo dicti Guillelmi Payarii, testium.

Sig(*signe*)num mei Bernardi de Guardia, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scripsi.

-83-

1321, gener, 28. Alguaire

Bernat Salvador, procurador de Jaume Salvador, veí de Passanant, deixa sense efecte i retorna a Sibil·la de Castellvell, priora del monestir d'Alguaire, totes aquelles peticions i demandes fetes pel susdit Jaume Salvador contra ella i el monestir, i rep a canvi, 2.500 sous jaquesos lliurats per ordre de Ramon d'Empúries, prior de Catalunya de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem.

A : Original: AAM, Alguaire, perg. n° 188.

Mides: 335 x 170 mm.

Not. dors. : Absolta e diffinitio feta a la senyora priora . Apoca. 390

Descripció: Pergamí de format rectangular en un relatiu bon estat de conservació. Presenta un tall fet manualment al lateral inferior esquerre que no afecta la lectura del text. Taques petites circulars irregulars de color marró clar escampades pel pergamí.

Nouerint uniuersi quod ego Bernardus Saluator, procurator Iacobi Saluator, habitatoris de Passenan, constitutus ab eodem cum publico instrumento scripto per Arnaldum Seruent, notarium publicum Ilerdensem, III kalendas decembris anno Domini M CCC decimonono, ut in eo continetur, scienter, cum presenti carta nomine procuratorio quo supra, absoluo et difinio atque remito uobis, uenerabili et religose domine Sibilie de Castro Veteri, Dei gracia priorisse monasterii de Alguayra et conuentui dicti monasteri, omnes et singulas petitiones, actiones, questiones siue demandas reales et personales, utiles, directas uel mixtas, cuiuscumque generis sint uel etiam speciei, quas contra uos uel uestrum monasterium seu conuentum eiusdem, per dictum Iacobum Saluator uel alium, uice seu loco eiusdem, qualitercumque possent fieri uel moueri, sine retentu aliquo et spe reuocationis, quem in predictis non facio, quoquomodo faciens uobis, quo supra nomine, pactum sollempni stipulatione uallatum de aliquid non petendo et de non agendo contra uos uel uestrum monasterium, in iudicio uel extra iudicium, aliqua ratione uel causa, sicut melius dici potest et sanius intelligi ad utilitatem et comodum uestri et

uestrorum. Et confiteor et recognosco in ueritate uobis quod uos, pro absolute et difinitione predictis et pro omnibus et singulis petitionibus, actionibus et demandis, que aduersus uestrum monasterium, per dictum Iacobum Saluador seu alium, loco siue uice sua, possent fieri qualitercumque et pro omni iure sibi competente in bonis monasterii uestri predicti, dedistis mihi de mandato et uoluntate nobilis et religiosi uiri domini fratris Raymundi de Impuriis, prioris Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolimitani in Cathalonia et ego a uobis habui et recepi, nomine quo supra, numerando duo milia et quingentos solidos Iachensium, ex quibus ad totam meam uoluntatem uestri bene pactatus sum et contentus, renuncians scienter exceptioni non numerate et non recepte pecunie predictae et doli et exceptioni infactum.

Quod est actum in monasterio d'Alguayra V kalendas februarii anno Domini MCCC uicesimo.

S+num Bernardi Saluador predicti, qui hoc concedo et firmo firmarique rogo.

S+num Arnaldi Scobet habitatoris de Ratera, s+num Guillelmi Geraldii habitatoris de Villa Noua de Riou Ouium, s+num Guillelmi de Corça notarii de Alguayra, testium.

Sig(signum)num mei Dominici de Villa Sparssa, notarii publici Ilerdensis et totius terre et iurisdictionis domini regis, auctoritate regia, qui hoc scripsi.

-84-

1321, octubre, 27, dimarts. Alguaire

Berenguera d'Aguiló, en nom de la priora del convent d'Alguaire, Sibila de Castellvell, i juntament amb les religioses del mateix, és a dir, Marquesa de Ribelles, Berenguera de Banyeres, Saurina de Montpaó, Saurina de Salanova, Berenguera de la Goda, Constança d'Alòs, Elisèn de Vilanova, Berenguera de Pinós, i Guillem d'Alguaire i en presència de fra Galceran de Passanant, lloctinent de Ramon d'Empúries, prior de Catalunya del Orde del Hospital de Sant Joan de Jerusalem, presenta una carta, llegida pel notari Domènec Roig i dirigida al susdit Galceran de Passanant, en la qual es diu que els homes d'Alguaire són

homes fidels i vassalls del dit convent i monestir segons concessió legítima feta als seus predecessors en temps de Ferran Roderic, comanador en cinc regnes d'Hispania i Pere d'Alcalà, castellà d'Amposta. I per totes aquestes raons, els homes d'Alguaire no poden ser convocats pel dit prior, ni obligats a fer cap contribució en diners ni a obeir-lo. Afegint que les intencions i manaments del dit prior, van contra la justícia, contra la voluntat de Déu i contra les bones costums de l'orde de l'Hospital i contra el mateix mestre general de l'Orde.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 272.

B Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 367v.

a Edició: J. Miret i Sans, *Les Cases de templers i hospitalers a Catalunya*, p.551-554.

Mides: 316 x 380 mm.

Not. dors. : S.17. N° 9. Alguayre. Protest <fet per frare Galceran> de Passanant axi com [...] frare Ramon d'Ampuriis forçaua los homens d'Alguayra per alcunes quantitates de diners que damanave a tota la batlia d'Alguayra. Protest donat per la senora priora de Alguayra al procurador del prior de Cathalunia sobre certa exactio demanaue dit procurador als vasalls de Alguayra.

Descripció: Pergamí de format rectangular d'orientació vertical en bon estat de conservació. Presenta 7 plec verticals i 4 d'horizontals ben marcats a ambdós costats del pergamí així com rebrecs més marcats al marge inferior i lateral esquerre i zones més enfosquides que d'altres encara que no impedeixen la lectura del text.

Nouerint uniuersi quod in presencia mei, notarium, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter conuocatorum et roguatorum, die martis que intitulatur sexto kalendas nouembris anno domini millesimo CCC uicesimo primo iuxta uillam de Alguayra in loco uocato Lo col de la Bassa Bela, do<m>pna Berenguaría de Aguilone, gerens uices priorisse monasterii de Alguayra per honorabilem dominam Sibiliam de Castro Veteri, Dei gratia priorissam³⁰² monasterii predicti, una cum aliis sororibus eiusdem monasterii infrascriptis coram presencia uenerabilis et religiosi ffratris \Gualcerandi/ de Passanant, presentauerunt quandam cedula[m] papiream scriptam et per me legi fecerunt, cuius tenor est hoc:

Cum uos uenerabilis et religiosus frater Gualcerandus de Passanant, gerens uices, ut dicitur, nobilis et religiosi uiri domini fratris Raymundi de Impuriis Sancte domus hospitale Iherosolomitani prioris in Catalonia, compellatis et, ut nostram audienciam peruenit compellere

³⁰² priorisse] *ms.*

intendatis homines nostros loci nostri de Alguayra ad contribuendum in quadam peccunie quantitatem, que illustrissimo domino regi Aragonie promissa fuisse dicitur, per dictum dominum priorem. Verum, cum dictus dominus prior seu quivis alius pro ipso siue auctoritate ipsius non possint nec debeant ipsos homines meos compellere ad predicta nec ipsi homines meos teneantur parere in aliquo seu obedire ipsi domino priori nec uobis occasione eiusdem nec alicui alii, nisi tantummodo priorisse et conuentui monasterii predicti. Cum ipsi homines de Alguayra sint homines solidi et uasalli fideles nostri et conuentus dicti monasterii et ipsos homines habeamus et teneamus nos, et conuentus nostri monasterii, ut homines nostros solidos et uassallos diu est ex donatione et concessione nostre et legitime factis predecessoribus nostris in prioratu et conuentu predictis per honorabilem et religiosum uirum dominum ffratrem, Ferrandum Rodericum in quinque regnis Ispanie comendatorem, et fratrem Petrum de Alcala, Emposte castellanum, qui tunch erant; uosque, uenerabilis frater Gualcerandus predictus, ex partis siue dominiis nostris instrumentis et priuilegiis nostri monasterii. Ex quibus manifeste aparet quod ad dictam complesionem faciendam nullam atribuitur ipsi domino priori iurisdictio causis et rationibus in ipsis instrumentis et priuilegiis contentis. Cumque predicta fiant per uos, dictum fratrem Gualcerandum, siue nituntur aut conminetur fieri indebite et iniuste unde et dicti domini prioris honore et reuerencia semper saluis. Ideo saluo et protestato quod per ea que dicimus, facimus siue dicere aut facere sumus, nos, dicta locumtenens priorisse et conuentus infrascripti, non intendimus quod ea que uos frater Gualcerandus facitis, dicis siue facere aut dicere intendatis aliquam habeant roboris firmitatem. Et saluo et protestato de iure nostro et nostri monasterii prout melius protestari ualent de eodem, nos, Berenguarina de Aquilone, locumtenens priorisse monasterii Alguayra per honorabilem dominam Sibiliam de Castro Veteri, Dei gratia priorissa dicti monasterii, et Marquesia de Ripellis, Berenguarina de Banyeres, Saurina

de Monpao, Saurina de Salanoua, Berenguaría çá Goda, Cuonstança d'Alos, Eligendis de Villanoua, Berenguaría de Pinos conuentus dicti monasterii requirimus instanter et instantissime et ex parte domini magistri totius ordinis Hospitalis, uobis inhibimus et mandamus quatinus inita magnum dampnum euidentis et manifestum nostrum et nostri monasterii et in preiudicium nostrum et iurisdictionis nostre non coguatis, compellatis aut forcetis nostros homines supradictos uel eorum bona ad dictam contributionem faciendam." Imo a petitione predicta penitus desistatis cum in eosdem nullam, ut premititur, iurisdictionem directe uel indirecte habeatis. Si autem -quod absit- a predictis desistere contempseritis et predicta si fiant per uos fient contra Deum, ius et iusticiam et bonos mores ordinis Hospitalis, ideo a dicta complezione et ab omnibus et singulis ea occasione factis et faciendis, cominatis et cominandis et agrauaminibus per uos illatis et inferendis nobis et ipsis hominibus ratione predicta ad reuerentissimum dominum magistrum totius ordinis Hospitalis uel ad sanctissimum in Christo, patrem et dominum Papam, uel ad illum uel illos ad quem uel de iure, usu uel consuetudine fuerit appellandum. Apellamus nos sollempniter in his scriptis ponentes nos et bona nostra et nostri monasterii et specialiter homines nostros et mulieres de Alguayra sub protectione dicti magistri predicti et domini Pape et custodia specialiter inhibentes uobis ex parte domini magistri predicti et sedis apostolica, quatinus pendente hac legitime apellatione contra nos seu homines nostros predictos uel bona ipsorum occasione predicta in aliquo non procedatis, petentes ac petentes ac iterum petentes cum instancia sepe et sepius apellatos nobis concedi et dari super presente apellatione, si sit qui eos dare nobis possint petentos insuper ac requirentos nobis concedi esguardum fratrum ordinis Hospitalis protestantes nichilominus contra uos. Quod si forte quidem non credimus uos obmissa siue expreta dicta apellatione contra homines nostros predictos ratione predicta et aliquod dampnum uel grauamine inde eueniret, quidem illud eueniet

culpa uestri et non culpa nostri seu hominum nostrorum predictorum
seu alicuyus ipsorum.

Qua legita mandauerunt michi notario infrascripto ut dare predictis sibi facere
publicum instrumentum testibus presentibus Bernardo Figuera, Iohanne Deuiu,
Arnaldo Ferrari, presbiteris, ad hoc specialiter conuocatis.

Sig(*signe*)num Dominici Rubey, notarii publici, qui hoc scripsit die et anno
quibus supra, cum supraposito in tertia linea, ubi dicitur 'Gualcerandi'.

-85-

1322, juny, 26

*Sibil·la de Castellvell, priora del convent d'Alguaire i les religioses del mateix convent
nomenen procuradors al jurisperit lleidatà Bernardot de Castellàsens i a Arnau Ferrer
prevere del monestir d'Alguaire, en instrument públic del 26 de juny de 1322 de mà del notari
Pere Toló de Lleida, per tal de representar-les davant del mestre de l'Hospital, Elió de
Vilanova, en el contenciós amb Ramon d'Empúries, prior de Catalunya.¹*

[A] Original no localitzat.

B Trasl·lat del 26 d'agost de 1322: ACA, Alguaire, perg. 6.

1. Text inclòs en el document, núm. 92

-86-

1322, juliol, 31. Avinyó

*Elió de Vilanova, mestre general de l'Orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem,
mitjançant una carta – amb el segell de cera negra de l'Orde i una imatge de Sant Joan
Baptista al dors- dirigida a fra Ramon d'Empúries, prior de Catalunya, en la qual confirma els
privilegis, les llibertats i les immunitats concedides al monestir d'Alguaire en temps del papa
Climent V i de Ferran Roderic, gran comanador d'Hispania, i de Pere d'Alcalà, castellà
d'Amposta. També ratifica el delme dels fruits, ingressos i productes que el monestir*

d'Alguaire ha de satisfer a l'Orde i la quantitat restant que ha de ser destinada íntegrament a la conservació, utilitat i necessitats de la priora, del convent i del monestir. Així mateix, considera que la imposició de 60.000 sous als habitants d'Alguaire per part del dit prior de Catalunya i ser tramesos al rei, va contra els drets, immunitats i privilegis adquirits pel monestir, convent i per la mateixa batllia d'Alguaire. I finalment fa constar que aquest manament ha estat pres amb l'assistència i el consens dels frares Albert de Castell Negre d'Alemanya, Pere de Verugula de Tolosa i de Joan de Ripparia de la santa Trinitat de Venosa així com de Pere d'Ancona i d'altres frares.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 26 d'agost de 1322: ACA, Alguaire, perg. 6.

a Trasllet parcial: Miret i Sans, J., *Les cases de templers i hospitalers a Catalunya*, doc. IV, p. 552-554.

b Trasllet parcial: Alturo i Perucho, J., *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple....(1245-1300)*, doc. 28 bis, p. 145.

c Trasllet parcial: Alturo i Perucho, J., *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple... (1245-1300)*, doc. 111, p. 287-291.

1. Text inclòs en el document, núm. 92

-87-

1322, agost, 21, dissabte. Casa de l'Hospital de Barcelona.

El dia 21, dissabte, reunits a la ciutat de Barcelona a la casa de l'Hospital, els venerables Ramon d'Empúries, el cavaller Gilabert de Castellcir, el jurisperit Jaume Bondia i el prevere procurador de Ramon d'Empúries, Bertran Massó; el jurisperit lleidatà Bernardot de Castellàsens, constituït procurador, juntament amb Arnau Ferrer, prevere, de la priora Sibil·la de Castellvell del convent d'Alguaire, i en presència del notari del present document, Guillem de Grau, qui per mandat del dit procurador Bernardó de Castellàsens llegeix una carta d'Elió de Vilanova, mestre general del mateix Orde, dirigida al susdit prior de Catalunya, Ramon d'Empúries. El contingut de la carta del mestre de l'Orde confirma els privilegis, les llibertats i les immunitats concedides al monestir d'Alguaire en temps del papa Climent V, de Ferran Roderic, comanador en cinc regnes d'Hispania, i de Pere d'Alcalà, castellà d'Amposta. També ratifica els ingressos i productes que el monestir d'Alguaire ha de satisfer a l'Orde i els ingressos pel propi monestir i finalment considera que la imposició de

seixanta mil sous als homes d'Alguaire de part del prior de Catalunya, Ramon d'Empúries – i ser tramesos al rei - és contra els drets, immunitats i privilegis adquirits pel monestir i el convent i de la mateixa batllia d'Alguaire. També fa constar que el present manament ha estat pres amb l'assistència i el consens dels frares Albert de Castell Negre d'Alemanya, Pere de Verugula de Tolosa i de Joan de Ripparia de la santa Trinitat de Venosa així com de Pere d'Ancona i d'altres frares. Aquest manament és fet a Avinyó l'últim dia del mes de juliol del 1322.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 26 d'agost de 1322: ACA, Alguaire, perg. 6.

1. Text inclòs en el document; núm. 92.

-88-

1322, agost, 22, diumenge.

Bernat de Castellàsens, procurador de la priora Sibilla de Castellvell i del convent d'Alguaire, una vegada llegida la carta del mestre de l'Orde, Elió de Vilanova, demana a Ramon d'Empúries, prior de Catalunya que s'observi allò a que es refereix el susdit mestre en la seva carta i siguin restituïts els privilegis i immunitats del monestir d'Alguaire. I mana al notari, Guillem de Grau, aixequi instrument públic de l'acte.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 26 d'agost de 1322: ACA, Alguaire, perg. 6.

1. Text inclòs en el document núm. 92

-89-

1322, agost, 23, dilluns. Casa de l'Hospital de Barcelona.

Bernat de Castellàsens en nom de la priora d'Alguaire presenta un requeriment a Bertran Massó, procurador de Ramon d'Empúries, prior de Catalunya, en presència del notari de l'acte, Ramon de la Creu, i dels testimonis Jaume Ferrer de la Sala i Bernat de Casanova,

ciudadà de Barcelona. El susdit Bertran Massó però, reitera l'autoritat del prior de Catalunya sobre el monestir d'Alguaire tal com anteriorment el castellà d'Amposta la tenia sobre el susdit monestir, i de la mateixa manera que, segons el costum, imposava alguns subsidis i altres càrregues als homes d'Alguaire. S'aixeca instrument públic de l'acte i del seu contingut.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 26 d'agost de 1322: ACA, Alguaire, perg. 6.*

1. Text inclòs en el document núm. 92

-90-

1322, agost, 24, dimarts

Bernat de Castellàsens, procurador de la priora d'Alguaire i del mateix convent, en relació als actes del capítol celebrats a la casa de l'Hospital de Barcelona es presentà a l'escrivania del notari Bernat de la Creu demanant còpia de les actes del capítol celebrats els dies anteriors 21, 22, i 23 d'agost del 1322.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 26 d'agost de 1322: ACA, Alguaire, perg. 6.*

1. Text inclòs en el document núm. 92

-91-

1322, agost, 25, dimecres. Casa de l'Hospital de Barcelona

Bernat de Castellàsens procurador de la priora d'Alguaire i convent, havent rebut les còpies de les actes dels dies anteriors – 21, 22, 23, i 24 d'agost de 1322- del capítol celebrat a Barcelona a la casa de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, respon al prior de Catalunya, Ramon d'Empúries rebutjant les imposicions i gravàmens sobre la batllia d'Alguaire que el dit prior pretén, recolzant-se, d'una banda, amb la carta del mestre de l'Orde, Elió de Vilanova, i de l'altra, amb les disposicions del capítol celebrat a Casp.

- [A] Original no localitzat.
- B Trasl·lat del 26 d'agost de 1322: ACA, Alguaire, perg. 6.
1. Text inclòs en el document núm. 92

-92-

1322, agost, 26, dijous. Casa de l'Hospital de Barcelona.

El dia 21, dissabte, reunits a la ciutat de Barcelona a la casa de l'Hospital, els venerables Ramon d'Empúries, el cavaller Gilabert de Castellcir, el jurisperit Jaume Bondia, el prevere i procurador del dit Ramon d'Empúries, Bertran Massó; el jurisperit lleidatà Bernadó de Castellàsens, constituït procurador, juntament amb el prevere Arnau Ferrer, de la priora Sibil·la de Castellvell del monestir d'Alguaire i de les altres religioses del convent, en instrument públic pel notari Pere Toló de Lleida el 26 de juny de 1322; i en presència del notari del present document, Guillem de Grau, qui per mandat del dit procurador Bernadó de Castellàsens llegeix una carta d'Elió de Vilanova, mestre general de l'Orde, dirigida al dit prior de Catalunya, Ramon d'Empúries. El contingut de la carta del mestre confirma els privilegis, les llibertats i les immunitats concedides al monestir d'Alguaire en temps del papa Climent V i de Ferran Roderic, comanador en cinc regnes d'Hispania, i de Pere d'Alcalà, castellà d'Amposta. Ratifica el delme dels fruits, ingressos i productes que el monestir d'Alguaire ha de satisfer a l'Orde havent de ser destinat el que quedi a la conservació, utilitat i necessitats de la priora, del convent i del monestir. I el dit mestre general també considera que la imposició de seixanta mil sous als habitants d'Alguaire de part del prior de Catalunya, Ramon d'Empúries – i ser tramesos al rei – és contra els drets, immunitats i privilegis adquirits pel monestir i el convent i per la mateixa batllia d'Alguaire. També fa constar que aquest manament ha estat pres amb l'assistència i el consens dels frares, Albert de Castell Negre d'Alemanya, Pere de Verugula de Tolosa i de Joan de Ripparia de la santa Trinitat de Venosa així com de Pere d'Ancona i d'alguns altres frares. El manament és de l'últim dia del mes de juliol del 1322 a Avinyó.

Les deliberacions sobre el contingut de la carta i mandat del mestre general de l'Orde, Elió de Vilanova, entre el prior de Catalunya, Ramon d'Empúries i el procurador de la priora i el convent, Bernadó de Castellàsens, següen el dies següents 21, 22, 23, 24, 25, i 26 d'agost del mateix any. Ambdues parts, tot i exposant els propis arguments, delimiten les competències que corresponen al prior de Catalunya, a la priora del convent, a preceptor i al batlle. I de tot

això, manaren fer el present instrument públic pel notari present als actes, Guillem de Grau, notari públic de Barcelona.

A Original: ACA, Alguaire, perg. 6

Mides: 728 x 500 mm.

Not. dors. : N° 6. 29 Arm<ari> de Alguaire, sach D. n° 6. Del Guayre. [...].

Descripció: Carta alfabet divisa. Pergamí format rectangular amb taques irregulars de color marró fosc i d'altres de clares, exteses per ambdues superfícies del pergamí. És visible l'acció dels rosegadors al marge lateral dret i marge inferior.

Nouerint uniuersi quod, die sabbati, paulum ante soleis occasum, que in<ti>tulabatur duodecimo kalendas septembris, anno Domini millesimo trecentesimo uicesimo secundo, in ciuitate Barchenone, intus domum Hospitalis Sancti Iohannis, in presencia mei, Guillelmi de Gradu, auctoritate regia notarii publici Barchinone infrascripti, et in presencia etiam testium, scilicet, uenerabilium Raimundeti de Impuriis et Gilaberti de Castro Ciro, militum; Jacobi Bondia, iurisperiti, et Bertrandi Massoni; Bernardonus de Castro Asinorum, iurisperitus Ilerdensis, procurator una cum Arnaldo Fferrarii presbitero monasterii de Alguaire, Ilerdensis diocesis, et etiam in solidum constitutus ab honorabili domina Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia priorissa dicti monasterii de Alguaira, et ab aliis etiam dominabus eiusdem monasterii, prout in instrumento publico, facto per Petrum Tolo, publicum Ilerdensem et etiam per totam terram et dominationem illustrissimi domini regis Aragonum eius auctoritate notarium, sexto kalendas iulii, anno predicto millesimo trecentesimo uicesimo secundo, lacius continetur, auctoritate dicte procurationis, obtulit et per me, dictum notarium, legi mandauit nobili et religioso uiro, fratri Raimundo de Impuriis, priori in Cathalonia ordinis dicti Hospitalis Sancti Iohannis, ibidem personaliter constituto, quandam patentem litteram papiream, in eius dorso sigillatam quodam sigillo cere nigre, in quo scriptum erat “ffrater Elionus, custos primam³⁰³”, et in quo sigillo erat sculpta quedam imago ad formam S<anti> Iohannis Babtiste, quodque sigillum dictus Bernardonus de Castro Asinorum asserebat esse sigillum reuerendi et religiosi uiri, fratris Elioni de Villa noua, Dei gratia Sancte domus Hospitalis Sancti

³⁰³. pam] amb abreviatura, ms.

Iohannis Iherosolimitani magistri, humilis et pauperum custodis cuius siquidem littere tenor talis est:

Ffrater Elionus de Villa Noua, Dei gratia Sancte domus Hospitalis Sancti Iohannis Ierosolimitani magister, humilis et pauperum Christi custos religioso in Christo sibi carissimo fratri Raimundo de Impuriis, domus eiusdem priori prioratus nostri Cathalonie, salutem et sinceram in Domino caritatem. Sua nobis procurator et procuratorio nomine priorisse et conuentus monasterii de Algaire prioratus nostri Catalonie appellatione monstrauit quod, licet ipsi priorissa et conuentus ac monasterium ipsum, cum locis, castris, hominibus et uassallis, per bone memorie fratres, Fferran[dun]dum³⁰⁴ Roderici, condam, domus eiusdem in quinque <regnis> Ispanie comendatorem, et Petrum de Alcala, Emposte castellanum, cum consilio nonnullorum fratrum dicti ordinis sibi tunc assistentium, eisdem traditas et concessas ac ra<tas> per felicis recordationis dominum Clementem papam quintum, de certa scientia et quam per uos cum instrumento publico confirmatas, quibus inter cetera cau<satione> quod soluta per preceptorem dictorum priorisse, conuentus, monasterii, decima omnium fructuum et reddituum locorum, possessionum et <terrarum> dicti monasterii nichil aliud uobis et ordini nostro soluere teneatur sed residuum dictorum bonorum, locorum et possessionum ac terrarum, per preceptorem ipsum in utulitatem et profectum ipsius monasterii et necessariorum dictorum priorisse et conuentus ac monasterii integraliter conuertantur. Nichilominus, tamen, uos contra libertates, priuilegia et immunitates predictas, de facto indebite, dictas priorissam, conuentum et monasterium agrauastis, ex eo, inter cetera, quod subsidi<a sexaginta>³⁰⁵ milium solidorum dandum domino regi imposuistis hominibus de Algaira monasterii predicti. Quodque baiulum, in loco de Algaira, contra dicta priuilegia, posuistis et inibi tenetis eundem baiulum in eorum preiudicium et iacturam. Cum

³⁰⁴ Error de l'escrivent per repetició de síl·laba.

³⁰⁵ El numeral ha estat restituit segons la informació de la línia 32 del mateix document.

autem, predicta priuilegia, immunitates et libertates, confirmationes uiderimus contineri in legatis, documentis et legitimis documentis, standum de iure sit, prima facie, nisi contrarium comprobetur. Et nolentes [...] ³⁰⁶ quod eisdem priorisse, conuentu<i> et monasterio dicta priuilegia, immunitates et libertates, per uos uel alterum uestrum successorem, aliquialiter infringantur, sed potius inuiolabiliter obseruentur, maxime quia piis locis et sanctis monialibus in iure suo est sucurendum et confouendum, sine preiudicio alterius quantum potest. Ideo, de consilio, uoluntate, assensu et consensu fratrum Alberti de Nigro Castro Alamannie, Petri de Verugula, Tholose priorum; Iohannis de Ripparia Sancte Trinitatis Venusii preceptoris, et Petri de Ancona ac nonnullorum fratrum et procerum dicte domus nobis assistentium in hac parte, uobis distr<ictis>, precipimus et mandamus quatenus dicta priuilegia, immunitates ac libertates predicta et prout ea confirmastis et predecessores uestri confirmauerunt, dictis priorisse, conuentui et monasterio teneatis et obseruetis illesa et a uestris subditis illesa faciatis inuiolabiliter obseruari. Et, si in contrarium, per uos aut alium loco uestri, facta seu attemptata sunt, ad statum pristinum reducere, uisis presentibus, debeatis. Ceterum, cum, ex tenore dictorum priuilegiorum seu compositionum, percepimus et uidemus quod, ad requisitionem priorisse, debeatur preceptor, per castellanum seu eius successorem, concedi et dari eisdem qui non sit preceptor in alia baiulia, quodque preceptor ille et fratres, qui sunt uel fuerint deputati in administrationibus bonorum baiulie predictae de Algaira sicut deffensores et obedientes in dictis administrationibus et bonorum perceptionibus et ipsis priorisse et conuentui de eis debeant reddere bonum comptum et legale priorisse et conuentui memoratis sicque pro parte dictarum priorisse et conuentus, modo simili propositum, coram nobis, quod idem preceptor non uult respondere dominabus de fructibus et obuentionibus prefatis nec obedire, sicut tenetur ex priuilegiis seu

---

³⁰⁶ Indicació d'un espai rasurat i buit en el manuscrit.

compositionibus et immunitatibus supradictis alia [...] <senten>cia et mandato. Idcirco, modo simili, uolumus et iubemus quod idem preceptor, prout et sicut contine<ntur in dictis priui>legiis, compositionibus et immunitatibus et de redditibus et prouentibus supradictis, debeat integraliter respondere et bonum compotum ac legale reddere de eisdem priorisse et conuentui superius expressatis. Si, uero, ius aut aliam rationem habetis uel pretenditis cur predicta non debeatis uos et ipse preceptor facere, ut est dictum, et inuiolabiliter [...] <uo>bis termina prefigimus ut hinc ad tertiam diem mensis septembris proxime uenien<tem> [...] personaliter ueniatis redditurum et allegaturus causam iustam et rationabilem, si quam habetis contra predicta uel aliquod predictorum. Datum Auinione, die ultima mensis iulii, anno Domini millesimo trecentesimo uicesimo secundo.

Et, dum ego, dictus notarius, legebam dictam litteram et legissem dicto uenerabi[li]³⁰⁷ fratri Raimundo de Impuriis [...], inter cetera, cauetur dictus nobilis frater Raimundus dixit quod [...] de sibi dari transumptum quodque fuit sibi concessum, et etiam per me, dictum notarium, incontinenti, traditum; petiit etiam, dictus nobilis frater Raimundus sibi hostendi qualiter dictus Bernardonus de Castro Asinorum erat procurator dictorum priorisse et conuentus et a quibus dominabus. Et dictus Bernardonus, incontinenti, hostendit et michi, dicto notario, tradidit et [...] ad instantiam dicti nobilis fratris Raimundi de <Impuriis>, [...] eidem <prio>rissa dicti monasterii de Alguaira et ab aliis dominabus eiusdem monasterii, prout in eodem instrumento laciis continetur. Quo dicto instrumento lecto, dictus nobilis frater Raimundus, incontinenti, petiit sibi dari transumptum de ipso procuratorio instrumento. Et, incontinenti, dictus Bernardonus de Castro Asinorum, nomine procuratorio predicto, obtulit et <per me, dictu>m notarium legi fecit dicto nobili fratri Raimundo de Impuriis [...] Bernardus de Castro Asinorum, procurator priorisse monasterii de Alguaire et conuentus eiusdem, requiro uos, nobilem dominum fratrem Raimundum de Impuriis, Cathalonie priorem, quod litteram

³⁰⁷ Error de l'escrivent per petició de síl·laba.

dicti domini magistri et ea, que in ipsa continentur, obseruetis et a uestris subditis obseruari faciatis et quod restituatis dicte priorisse et conuentui omnia, que ab hominibus baiulie de Alguaire, ultra ea, que uobis de iure debentur uel de[...] [...]ustis, et quod obseruetis eorum priuilegia, immunitates et libertates et quod mandetis preceptori eiusdem monasterii quod sit obediens in administrationibus priorisse et dominabus eiusdem monasterii et legale et uerum comptum reddat secundum quod in littera domini magistri fieri est preceptum. De quibus omnibus sic peractis, dictus Bernardonus de Castro Asinorum, [...] dicto procuratorio nomine, sibi publicum fieri instrumentum <per me> Guillelmum de Gradu, notarium supra<dictum>. Et dictus, nobilis frater Raimundus petiit, incontinenti, de dictis sedula et procuratorio instrumento, sibi dari transumptum. Quod postea fuit eidem nobili fratri Raimundo, datum die Dominica tunc proxime sequenti, incontinenti, post pulsationem uesperorum, que fuit undecimo kalendas septembris, anno predicto millesimo trecentesimo uicesimo secundo, intus dictam <domum> Hospit<alis> [...].

Et die lune tunc proxime sequenti, dum pulsabatur ad tertiam, que fuit de<cimo kalendas> septembris anno <Domini millesimo> trecentesimo uicesimo secundo, Bertrandus Massoni, auctoritate regia notarius de domo dicti nobilis fratris Raimundi, nomine et pro parte eiusdem nobilis, in presencia mei, dicti notarii, et testium ad hoc uocatorum et rogatorum, scilicet, Iacobi Fferrarii de la Sala et Bernardi de Casanoua, auenturerii, ciuium Barchinone, [...] [...]nie Raimundi de Croso, notarii infrascripti [...] [...] <re>sponsion [...] ego, dictus notarius legerem <ean>dem, coram ipso et testibus supra proxime dictis, ipse Bertrandus Massoni dixit quod habebat eam pro lecta et quod ego, dictus notarius, ponerem eandem in fine dicte requisitionis, facte per dictum Bernardonum de Castro Asinorum. Cuius, siquidem, responsionis tenor talis est:

Requisitioni facte per Bernardum de Castro Asinorum, qui se procuratorem asseru<erat> [...] <esse> monasterii de Alguaire et conuentus [...] <et per eundem> [...] quadam littera, ut asseritur, reuerendi

domini magistri Hospitalis, respondet frater Raimundus de Impuriis, prior predictus, dicens quod, salua in omnibus digna reuerencia dicti domini magistri, ipse eidem prioris ac conuentui libertates, priuilegia seu immunitates aliquas non infringit. Immo ipsam dominam et conuentum manenet et defendit iuxta sui poss^e in omnibus licitis et honestis nec grauamina [...] non [...] consistunt nec sunt uera, saluo proponentis honore. Immo penitus contraria ueritati prout proposita extiterunt. Quoniam certum, manifestum et notorium existit, in tantum quod non posset aliqua in tergiuersatione celari quod castellani Emposte, qui pro tempore extiterunt et qui dicto priori in dicto prioratu precesserunt, consueuerunt imponere hominibus de Alguaire subsidia et alia diuersa onera, quando et quotiens ca[...] debe[...] [...] ipsa priorissa seu conuentu minime proclamante. Immo pacifice sustinente sicut pati et sustinere tenebantur. Cum ipsa priorissa solum, in loco de Alguaire et hominibus eiusdem habeat redditus, exitus et proventus et iura competentia et competere debentia Hospitali, pro alimentis et uite sustentatione ipsius priorisse et conuentus eiusdem, et ^etiam eadem priorissa seu conuentus in administrationibus [...] habeant preuidere \ac/ se intromittere de eisdem. Et comendator seu fratres dicte baiulie, redditus ac traditis fructibus et obuentionibus dicte baiulie dicte priorisse, in aliquo eidem minime sunt subiecti nec ipsa priorissa potest uti iurisdictione aliqua in comendatorem seu fratres superius expresatos, nec ipsi subsunt in aliquo priorisse, preterquam intradendis eidem fructibus et redditibus supradictis, ipsaque priorissa minime ^utitur iurisdictione, cum sit res temporalis in homines dicti loci, set solum comendator, qui, per dictum priorem ponitur et eius Capitulum, et assignatur in loco seu baiulia supradicta. Et solum priori Cathalonie et non dicte priorisse tenetur dictus comendator obedire; et apparent predicta, ex eo quia, ad mandatum dicti prioris, habet Capitulis celebrandis per dictum priorem interesse et, sicut ceteri comendatores prior^{atus} [...] prioris, prout moris existit, sigillum et marsupium, in modum resignationis baiulie, deponere et per ipsum priorem instituitur et destituitur comendator

baiulie supradicte et non per dictam dominam priorissam. Est etiam uerum, non obstantibus hiis, que in contrarium, ueritate tacita, fuerunt expressa domino magistro predicto, quod baiulus, quando casus accidit, imponitur et instituitur in dicto loco per priorem Cathalonie et imponi et institui consuevit per castellanum Emposte, \cum sit actus temporalis, qui dicte priorisse et conuentui est interdictus per certam ac expressam compositionem factam inter castellanum tunc Emposte/ ex una parte, et priorissam et conuentum dicti monasterii ex altera, qua cauetur specialiter et expresse quod ipsa domina priorissa seu conuentus de temporalibus actibus siue rebus non debeant se intromittere, set in spiritualibus solum studere debeant ac etiam uigilare; per quam, quidem, transactionem et compositionem expresse priuilegiis et allegatis immunitatibus derogatur et in hiis faciendis est idem prior in possessione paciffica et sui predecesores extiterunt a tanto tempore citra quod hominum memoria in contrarium non existit. Nec est uerum, salua in omnibus reuerentia domini magistri predicti, quod idem prior unquam dicta priuilegia seu immunitates duxerit confirmandas et, ubi eadem confirmasset, modo, quo in dicta littera dicti domini magistri continetur, non ea propter dicta confirmatio extenderetur seu posset se extendi ad immunitates et priuilegia, ut permititur allegata, cum in dicta littera contineatur quod, soluta per preceptorem dictorum priorisse et conuentus monasterii deci<ma> omnium fructuum et reddituum locorum, possessionum et terrarum dicti monasterii, nichil aliud nobis et ordini nostro soluere teneantur, set residuum dictorum bonorum, locorum, possessionum ac terrarum per preceptorem ipsum in utilitatem et profectum dicti monasterii et necessariorum dictorum priorisse ac conuentus dicti monasterii integraliter conuertantur. Ex hiis, enim, uerbis non apparet quod dicta priuilegia existant per dictum priorem confirmata nec per hec derogatum existat compositioni et transactioni superius expressatis, nec idem prior plus decime predicte habet seu exigit de fructibus seu redditibus supradictis; immo contentus existit et pro contento se habet decima supradicta, nec alias apparet quod per ea sint dicti prioris

iura et sui prioratus sublata et quin idem prior suo iure possit uti in homines dicti monasterii, seruitia et alia onera debita imponendo, maxime quia seruitium seu subsidium in dicta littera expressatum non fuit dicti prioris, immo domini regis, qui, tam ab hominibus dicti monasterii quam aliis dicti prioratus, sexaginta mille solidos imposuit et eos leuari, colligi fecit ac haberi et sic uoluntati tanti domini atque principis resistere non potuit nec debebat; nec ipsum subsidium in utilitatem eiusdem prioris seu profectum conuersum extitit siue missum; et sic ab eo priore dicta priorissa non potest conquiri siue debet; et sic, ex precedentibus, apparet dictam priorissam seu conuentum non posse reputare grauatos, cum contra ius seu constitutiones ac bonos mores ordinis Hospitalis nichil eis fieri per dictum priorem fuerit attemptatum. Immo, suo iure, iuxta compositionem et transaccionem predictas, processerunt; quecumque facta fuerunt, in predictis, et nemini facit iniuriam, qui utitur iure suo, nec appellatio, pretextu cuius ad dictum magistrum recursum habuerunt dicta priorissa et conuentus habent roboris firmitatem, cum appellationi non fuerint petiti nec obtenti et sic dicta appellatio est deserta, presertim quia, ut apparet per dictam appellationem, idem prior se paratum obtulit et, de presenti, offert quecumque grauamina, si qua eisdem intulit reuocare et eisdem esguardum fratrum tenere et sic, absque aliquo legitimo grauamine et uerissimili, extitit dicta appellatio interiecta et, secundum laudabiles ordinationes et statuta religionis ac ordinis Hospitalis, ipso priore non grauante, suos subiectos aut, parato existente, esguardum tenere fratribus ac sororibus sue religionis ad dominum magistrum seu superiorem alium non debent habere recursum nec idem superior debet se in aliquo intromittere de eisdem; et sic reuerendus dominus magister predictus, saluis in omnibus sui reuerentia et honore, non debuit, iuspecta responsione dicte appellationis, se de predictis intromittere ullo modo <in> littera sua, ut cum reuerencia, qua d<e>cet, loquatur, idem prior est contra statuta ordinis supradicti, presertim, in eo quia, ad solam querimoniam ipsius priorisse et conuentus, citat et monet siue mandat ipsi priori quod personaliter compareat coram ipso domino

magistro, omissis arduis et diuersis negociis et periculosis que idem prior habet cum domino rege, que, si omiterentur, uerterentur in dicti prioris et sue religionis ac prioratus maximum detri<mentum> [...] habet eidem domino magistro suam responsionem et id, in quo eidem obligatus existit, pretextu responsionis predictae, procurare et quia, ex tali mandato, se idem prior reputat agrauatum, cum ex eo sentiret maximum, ut predicatur, nocumentum, petit reuerenter sibi super eo esguardum fratrum teneri, antequam in predictis ulterius procedatur. Et presentem responsionem petit idem prior, in fine requisitionis ac presentationis predictae, apponi et tam de hiis quam de <nostris> [...] dicte priorisse sibi publicum per alphabetum diuisum fieri instrumentum.

Et die martis tunc proxime sequenti, de mane, paulum post solis ortum, que fuit nono kalendas septembris, anno predicto millesimo trecentesimo uicesimo secundo, dictus Bernardonus de Castro Asinorum uenit ad dictam scribaniam dicti Raimundi de Croso, notarii, et ego, dictus notarius, denunciaui eidem Bernardono, quod dictus nobilis frater Raimundus responderat et idem Bernardonus pe<tiit> [...] dari transumptum, quod fuit sibi datum et traditum per me, dictum notarium, ad ianuam dicte scribanie.

Et die mercurii tunc proxime sequenti, circa horam meridiei, que fuit octauo kalendas septembris, anno predicto millesimo trecentesimo uicesimo secundo, dictus Bernardonus de Castro Asinorum uenit ad dictam scribaniam et in presentia mei, dicti notarii, et in presencia etiam testium ad hoc uocatorum, scilicet, Iacobi Aldomar et Bernardi Venrelli de [...] procuratorio nomine quo supra, obtulit et michi dicto notario, tradidit sequentem responsionem in scriptis, que talis est: ad responsionem factam per dominum priorem requisitioni et presentationi Bernardi de Castro Asinorum, procuratoris domine priorisse de Alguaira et conuentus eiusdem monasterii, respondet dictus Bernardus, nomine procuratorio, dicte priorisse et conuentus, ad id quod dicit quod ea, que exposita fuerunt domino magistro, in uero non consistunt. Immo penitus sunt contraria ueritati, prout [...] extiterunt, dicens quod, saluis eius honore et reuerentia, que exposita fuerunt, in uero consistebant, et que

proposita fuerunt adnexa erant ueritati. Item, ad id, quod dicitur: *est etiam uerum, non obstantibus hiis, que in contrarium, tacita ueritate, fuerunt expressa domino magistro predicto, quod baiulus, quando casus accidit, imponitur et instituitur in dicto loco per priorem Cathalonie et Capitulum*³⁰⁸, dicit quod, immo, saluo honore domini prioris, priorissa uel preceptor dicti monasterii ad mandatum eius imponere debent baiulum ante dictum et hoc est approbatum per instrumentum publicum, per dictum priorem factum, in quo, quidem dictus prior approbavit, laudauit et ratificauit omnia priuilegia, libertates dicti monasterii et in dicto instrumento exposuit quod dicta priorissa posset ponere baiulum in loco de Alguaire et hoc non obstante baiulum in dicta baiulia ipse prior imposuit et dicit se etiam posse imponere et dictam priorissam remotam esse per compositionem factam inter castellanum Emposte ex una parte, et priorissam et conuentum ex altera, eo quia administratio temporalis dicte priorisse fuit interdicta et instrumentum, in quo impositio baiulorum in loco de Alguaire fuit per ipsum priorem dicte priorisse concessa factum fuit a longo tempore citra confectionem compositionis et, licet hoc non

³⁰⁸ Interpretem Capítol, provincial o general de l'Orde, celebrat a Casp, tal com s'anomena més avall en el mateix text del document.. Pel que fa a la data del dit Capítol, que en el text no s'explicita, seria evidentment anterior a la data del document present (1322), hauria de coincidir amb el priorat de fra Ramon d'Empúries, gran prior de Catalunya (1319 – 1323) i també amb la castellania d'Amposta de fra Martí Perich d'Oros (1316-1319). El capítol provincial congregat a Casp seria la primavera, tal com era costum, del 1319. Cal tenir en compte però que les autoritats de l'Hospital continuaven exercint el seu càrrec fins a l'arribada del que havia de substituir-lo així doncs hauríem de considerar l'interval de 1316 a 1322 per a la celebració del dit capítol. I pel que fa a les sentències i ordinacions del dit capítol, si menys no a alguna referència, els resultats de la cerca han estat infructuosos; M. Bonet Donato s'ha ocupat dels capítols de la castellania, *La orden del Hospital ... op. cit.* p. 145 i també p. 266-275; i Pierre Bonneaud dels del priorat, *Els hospitalers catalans a la fi de l'Edat Mitjana*, Pages editors, Lleida 2008, p. 56 i p. 49 a 70. Ambdós autors afirmen que les reunions dels capítols no resultaven en actes i que si es coneixen els temes tractats es deu a d'altra documentació, cartes o documents del prior o del castlà. I encara que ambdós ens donen notícies d'alguns capítols provincials són molt poques les corresponents al període del nostre estudi; al mateix temps constatem un aparent buit informatiu, pel que fa al temps i al lloc que ens ocupa, en l'edició de les fonts que corresponguin.

I pel que fa a les prescripcions o ordinacions en el text, la present (el batlle es instituït pel prior de Catalunya) i les que segueixen, evidencien la intencionalitat del dit prior, Ramon d'Empúries, qui s'empara amb les dites ordinacions del capítol de Casp per justificar les exaccions tributàries que pretén imposar als homes d'Alguaire, per damunt de l'autoritat del mateix monestir i convent, tot interpretant la carta del mestre de l'Orde al seu favor en aquells aspectes que ratifiquen la pròpia autoritat com a prior o lloctinent del mestre de l'Orde a Catalunya.

esset nil sibi obstaret ad quod dic<itur in> compositione, scilicet, quod non habeat administrationem in bonis temporalibus, quia, licet ipsam administrationem, eo quia ei licitum non existit in temporalibus administrare, propter hoc non sequitur quod, si ipsa proprie non administrat, quod ad preceptum eius baiulum non aponatur et eo datus est sibi preceptor, ut ad mandatum eius, administret ea, que licita non sunt, ut per dictam priorissam personaliter administrentur et hoc apparet ex predicta compositione, qui eam intelligere uult, secundum quod iacet, et ita declaratum et insuper factum fuit esguardum per uenerabilem et discretum fratrem Martinum Petri d'Oros et \per/ omnes fratres, qui congregati fuerunt in Capitulo celebrato a Casp. Item, ad id quod dicitur, *nec est uerum, salua in omnibus reuerentia*³⁰⁹ et cetera, dicit dictus procurator quod, immo, saluo eius honore, in predicto instrumento confirmauit predicta et hec dicta priorissa et procuratores eius possent monstrare, suo loco et tempore, si necesse eis esset. Item, ad id, quod dicitur: *et ubi eandem confirmasset modo, quo in dicta littera dicti magistri continetur*³¹⁰ et cetera, usque ibi, ubi dicitur: *nec apellatio pretextu*,³¹¹ et cetera dicit dictus procurator quod dictus dominus prior debet esse contentus de decima et illam decimam debet habere de manu preceptoris et quod prior dictus in administrationibus bonorum dicti monasterii nichil habet uidere nec se intromittere nisi de uoluntate certa dicte priorisse et conuentus. Immo, illud, quod sibi de iure pertinet, debet habere per manum preceptoris predicti, ut dictum est. Item, respondet dictus procurator ad id, quod dicitur in fine, ubi dicitur: *petit reuerenter sibi super eo esguardum*³¹² et cetera, et dicit quod, salua digna reuerentia domini magistri, esguardum amplius fieri non debet, quia iam fuit factum per uenerabilem et discretum fratrem Martinum Petri d'Oros, castellanum Emposte, in capitulo, ut dictum est, celebrato a Casp, et illi esguardo sunt parati stare priorissa et conuentus, si dictus prior stare uult. Ad omnia alia, que in dicta responsione posita sunt per dominum priorem, iam

---

³⁰⁹ Ibidem.

³¹⁰ Ibidem.

³¹¹ Ibidem.

³¹² Ibidem.

responsum in responsione responsionis facte per dictum dominum priorem appellationi facte per dominam priorissam uel eius procuratorem ad dominum magistrum; quam, quidem, responsionem pro repetita habere uult dictus procurator, in hoc, quoad presens. Alia dictus procurator, quoad presens, dicturum se non dicit, set iterum et iterum <dictum dominum> priorem requirit ut impleat et a suis subditis implere faciat ea que in requisitione per dictum procuratorem iam sibi facta continentur. Et petit presentem responsionem aponi in publico instrumento, in fine responsionis, facte per dictum dominum priorem, requisitioni et presentationi per ipsum procuratorem factis.

Et die Iouis tunc proxime sequenti, in crepusculo, que fuit septimo kalendas septembris, anno predicto millesimo trecentesimo <uicesimo> secundo, intus predictam domum Hospitalis Sancti Iohannis, ego, dictus notarius, tradidi transumptum de responsione, per dictum Bernardum de Castro Asinorum supra proxime facta, predicto nobili ffratri Raimundo de Impuriis, qui dictus nobilis frater Raymundus, incontinenti, sin<e> aliquo intermedio, in presencia mei, dicti notarii, et testium, scilicet, uenerabilis Raimundeti de Impuriis, Iacobi Bondia, iurisperiti, et Bertrandi Massoni, predictorum, respondit in scriptis in hunc modum. Ad que respondet dictus prior et confitetur facientia pro se in dicta responsione, ceteris contra ipsum facientibus contradicit, eadem difitendo fore uera. Et, quia idem prior esguardum fratrum et proborum hominum ordinis Hospitalis petierit, super mandato sibi in dicta littera facto, cum ex eo, ut premititur, diceret se fore grauatum causis et rationibus supratactis; et idem esguardum instare habeat appellationis, per quam quidem, suspenditur; quod est actum et, ea pendente, ad id, ex quo grauamina inferuntur, minime est procedendum. Ideo, dictus prior, reuocans petitionem esguardi predicti, cum ex predictis et ex subsequentibus innocentia appareat dicti prioris, persistens et perseuerans in aliis omnibus et singulis supra predictum priorem positis et responsis, est paratus et se paratum of<fert> per sepe et sepius se paratum obtulit, si qua grauamina intulit domine priorisse et dicto monasterio ad notitiam et esguardum fratrum prioratus sui et aliorum prioratum, si necesse fuerit, reuocare. Et super hiis eidem domine priorisse et

conuentui tenere esguardum cum effectu. Et presentem responsionem petit poni in fine omnium premissorum et, prout iam petiit, publicum per alphabetum fieri instrumentum. Acta fuerunt hec omnia supradicta et singula, prout superius lacius continentur, diebus, horis et locis ac anno superius enarratis et presentibus testibus supradictis.

Sig(*signe*)num mei Guillelmi de Gradu, publici Barchinone ac per totam terram et dominationem serenissimi domini regis Aragonum eius auctoritate notarii, qui, una cum testibus supra contentis, rogatus, interfui <cum eis> et hec scribi feci et clausi in scribania Raimundi de Croso connotarii mei, cum litteris rassis et emendatis, in linea quinta, ubi dicitur, 'conuentus' et in linea tricesima octaua, ubi continetur, 'sequenti' et in linea quadragesima quinta, ubi scribitur, 'sibi' et in linea quadragesima septima, ubi legitur, 'item' et cum litteris etiam suprapositis in linea uicesima octaua, ubi ponitur, 'cum sic actus temporalis qui dicte priorisse et conuentui est interdictus per certam ac expressam compositionem factam inter castellanum tunc Emposte', et in <dicta> linea quadragesima quinta, ubi scribitur 'per'.

-93-

1322, novembre, 9. València

L'infant Alfons, comte d'Urgell i primogènit del rei d'Aragó, s'adreça per carta a Bernat de Guàrdia, veguer de la ciutat de Lleyda i districte, l'any 1322.

[A] Original no localitzat.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 362v i 375v.

Bernat de Guardia any 1322, era veguer de la ciutat de Lleyda et son districte y com a tal li fou presentada una carta del infans Don Alfonso, compte de Urgell, primogenit del rei de Aragó y son procurador, sent data en Valencia a 5 idus de novembre del mateix any.

-94-

1322, novembre, 22

Sibil·la de Castellvell, priora dels monestir d'Alguaire; Romia de Ponts, infermera; Saurina de Montpaó, sagristana; Berenguera d'Aguiló, Blanca de Timor, Berenguera de Banyeres, Ermesèn d'Òdena, Gueralda d'Almenara, Elvira de Biure, Marquesa de Ribelles, Tomasa Ramon Pere, Saurina de Salanova, Berenguera de Castellolí, Constança d'Alòs, Berenguera de Bellvis, Berenguera de la Goda, Gueralda de Cervera, Sibil·la de Figuerola, Berenguera de Ponts, Agnès de Biure i Elisèn d'Avinyó, religioses del convent i reunides a capítol, ordenen als seus procuradors Berenguer de Perves, prior de Verdú i Arnau Ferrer, prevere d'Alguaire, que notifiquin, en nom seu i mitjançant el present document públic, a Elió de Vilanova, mestre de l'Orde del Hospital de Sant Joan de Jerusalem, per raons d'ús i d'equitat, tots els agravis danys i injúries que s'han fet i es fan a les llibertats i privilegis del monestir d'Alguaire, per part del prior de Catalunya, Ramon d'Empúries.

A   *Original: AMS, CAJA 4E53, perg. 277.*

Mides: 455 x 257 mm.

Not. dors. : T. 45. Revocacio de procura feta per lo convent d'Alguayre per compareixe devant lo Gran Mestre [...]per la llibertat del convent

Descripció: Pergamí de format rectangular, esblaimat, amb lletres borrosas concretament en tot el marge dret del manuscrit, impossibilitant i/o dificultant la lectura del text. Presenta 5 plecs horitzontals i 4 verticals ben marcats a ambdós superfícies del pergamí.

Nouerint uniuerssi quod in presentia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum decimo kalendas decembris, anno Domini millesimo CCC uicesimo secundo, uenerabilis et religiosa domina Sibilia de Castro Veteri, priorissa monasterii de Alguayra, Romia de Pontibus infermaria, Saurina de Montepauone sacristana, Berengaria de Aquilone, Blanca de Timor, Berengaria de Banyeres, Ermessendis d'Odena, Gueralda d'Almenara, Elvira de Biure, Marquesia de Ripellis, Tomasia de Raymundi Petri, Saurina de Salanoua, Berengaria de Castelauli, Constancia de Alosio, Berengaria de Pulcro Viso, Berengaria ça Goda, Geralda de Seruaria, Sibilia de

Figeroia, Berengaria de Ponts, Agnes de Biure et Elicssendis de Auinione, sorores dicti monasterii, ut capitulum congregate in dicto monasterio; attendentes se³¹³ nomine proprio et totius conuentus predicti monasterii constituisse, concessisse et ordinasse suos certos et speciales procuratores, syndicos, yconomos et actores discretos fratrem Berengarium de Perues, priorem de Verdu, et Arnaldum Ferrarii, presbiterum dicti loci de Alguayra uestrumque eorum in solidum. Ita quod ocupantis condicio potior non existat ad comparendum coram reuerendo in Christo, patre ac domino, domino ffratre Eliono de Villanoua, Dei gratia, Dei prouidencia Sancte domus Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolimitani, magistro dignissimo, ad insinuandum, notificandum, demonstrandum eidem domino magistro, nomine uice et loco dominarum priorisse et conuentus prefaci monasterii, grauamina, dampna, iniurias ac uiolencias contra ius equitatem et rationem facta illatas et factas ac illatas per nobilem dominum fratrem Raymundum de Impuriis, priorem Cathalonie Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolimitani predicti in monasterio de Alguayra predicto et ad petendum, supplicandum eidem domino magistro pro priuilegia libertates predicti monasterii dignetur, benigniter, laudare et approbare et ad prosequendum omnia supradicta in dicto instrumento procurationis predictae per Egidyum de Falce, notarium publicum de Alguayra, continetur: considerantes in super, quod dictus nobilis prior Cathalonie concessit uerberemus quod super omnibus questionibus controuersis que sunt inter ipsum nobilem priorem et prefatam dominam priorissam et eius conuentum predictum, conuenit et pactus erit conuenire cum reuerendo in Christo, patre ac domino, domino Poncio, Dei gratia Ilerdensis episcopo et quod ipsi ambo determinabunt [...] considerantes debent grauamine et concessione predicta ipsius prioris. Ideo, predicta domina priorissa et prefate domine sorores iamdicti monasterii ex certis scientis nomine proprio et totius conuentus eiusdem monasterii antedictae reuocarunt, cassarunt et annullarunt ac penitus destituerant procuratores, syndicos, yconomos et actores suos predictos; et utrique eorum et substitutum et substitutos alteris uel alterius eorumdem et

---

³¹³ sse] *ms.*

instrumentum procurationis eisdem facte ipsis et utrique ipsorum potestatem mandamus quam [...] et utrique ipsorum in solidum. Predicta domina priorissa et eius conuentus dederunt et concesserunt in dicto procurationis instrumento totaliter denegando uoluerunt insuper et concesserunt. Idem domina priorissa et eius conuentus, quod predictum instrumentum procurationis a modo nullus penitus sit nomenti ac uiribus careat penitus et efectum et pro casso inanio et inanio in iudicio et extra, ubique penitus habeatur, et presentem reuocationem mandauerunt et uoluerunt ratificari per Dominicum Ferrarii, commorante Alguayre dicto domino magistro necnon ac nobili fratri Raymundo de Impuriis priori antedicto, et ffratri Berengario, priori de Verdu et Arnaldo Ferrarii antedictis, et de predictis omnibus et singulis mandauerunt sibi fieri publicum instrumentum per notarium infrascriptum.

Presentibus testibus Bernardo de Alçamora et Egidio Ferrarii ad hoc specialiter conuocatis et rogatis.

Sig(*signe*)num Egidii de Falce, notarii publici Alguayre, qui hoc scripssit et predictis interfuit, die et anno in prima linea annotatis.

-95-

1322, desembre, 19

*Ramon d'Empúries, gran prior de Catalunya, respon a l'apel·lació de part del síndic del monestir*¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 353r.*

Resposta a la apellacio per part del sindich del monestir a 14 calendas Janer 1323, presentibus testibus frater Petro Salvatoris, et frater Petro Matia ordinis Hospitalis. Se fa menció de frater Ramon de Empuries, Gran Prior.

1. Vegeu document anterior, núm. 94.

-96-

1323, febrer, 16

La casa del Hospital d'Alguaire va vendre, a perpetuïtat, a Guillem de Pallars, lleidatà, els castells i les viles de la Portella i Gatmullat amb tots els seus drets, censos, rèdits, sortides i entrades pel preu de 10.000 sous jaquesos, i 1000 sous jaquesos de cens a tributar anualment per la festa de la Mare de Déu de Febrer segons consta en instrument públic de venda amb la concessió expressa del comprador que si els venedors volien, podrien tornar a comprar-ho tot pel mateix preu.

En el temps present, atenent a les condicions de la venda, Guillem de Pallars, amb el present instrument públic, ven a Sibil-la de Castellvell, priora del convent d'Alguaire, i a Mateu de Passanant, comanador del mateix lloc, així com a les religioses i religiosos del mateix convent, els castells i les viles de la Portella i de Gatmullat pel mateix preu, 10.000 sous jaquesos, i pel mateix cens, 1000 sous jaquesos, a tributar cada any per la festa de la Mare de Déu de Febrer. A més, Guillem de Pallars reconeix haver rebut els 10.000 sous jaquesos per aquesta venda així com el cens corresponent al temps que li pertanyé, és a dir, 986 sous de jaquesos i 3 diners, així com la quantitat de 49 sous jaquesos i 9 diners, que Guillem havia pagat pel cens en la mateixa adquisició.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 235

Mides: 480 x 270 mm.

Not. dors. : T. 17., De Gatmullat, La venda dels M sous <cens> y lo monestir fahre M per <penyora> sobre la Portela y Gatmullat.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en un relatiu bon estat de conservació. Els contors són irregulars amb alguns esquinços i doblecs als contorns superior i inferior. Algunes taques petites, molt fosques que afecten el text però no la seva lectura. Presenta nombrosos plects verticals (al text) alguns d'ells més ben definits que d'altres a ambdós costats del pergamí. Unes tires de film transparent protegeixen la zona deteriorada del contorn inferior i també a un dels plects a la part dorsal.

Nouerint uniuersi quod ego Guillelmus de Payaris, ciuis Ilerdensis, atendens et considerans quod uos, uenerabiles ac religiosi domina Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia priorissa monasterii Algarie ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani et frater Matheus de Passenan, comendator eiusdem monasterii, ac fratrisse et fratres dicti monasterii, uendidistis et tradidistis michi et meis, ad imperpetuum, mille solidos Iachensium censuales, franchos, liberos

et quitios soluendos michi et meis, imperpetuum, singulis annis, in festo Beate Marie mensis Februarii, intus Ilerdam, salue quos michi et meis specialiter assignatis super castris et uillis de la Portela et de Gatmuyllat et uniuersis et singulis censibus, redditibus, exitibus et prouentibus ac iuribus dictorum locorum et utriusque eorum necnon et generaliter super omnibus et singulis bonis dicti monasterii et baiulie eiusdem; precio, quidem, decem mille solidorum Iachensium, prout in instrumento uenditionis inde per uos et conuentum dicti monasterii michi facte, scripto per notarium infrascriptum, hec et alia dinoscuntur laciis contineri; atendens etiam me, de speciali gratia, concessisse uobis et conuentui dicti monasterii, tempore uenditionis dicti censualis, illud uendere et absoluere infra terminum, uobis et conuentui dicti monasterii, si tamen illud a me emere et habere uoluissetis, pro pretio supradicto, prout in instrumento gracie, inde per me uobis facte scripto per notarium infrascriptum, continetur. Nunc autem, ego, uolens gratiam et concessionem predictas uobis et ipsi conuentui dicti monasterii atendere et adimplere, ut promisi, per me et omnes meos, cum hoc presenti instrumento, uendo, trado, absoluo, diffinio, relinquo et remito uobis, uenerabilibus et religiosis domine Sibilie de Castro Veteri, priorisse dicti monasterii, et ffratri Matheo de Passenan, comendatori eiusdem ac conuentui dicti monasterii, et successoribus uestris et ipsius conuentus, qui pro tempore fuerint, imperpetuum, licet absentibus tanquam presentibus, et notario infrascripto pro uobis et ipsis legitime stipulanti, omnes predictos mille solidos Iachensium censuales, quos \uos/ et conuentus predictus, michi et uestris faciebatis et facere tenebamini, singulis annis, imperpetuum, in festo predicto ante presentem uendicionem et absolucionem super castris et uillis de la Portela et de Gatmuyllat et censibus, redditibus, exitibus et prouentibus ipsorum bonorum et utriusque eorum et super omnibus et singulis bonis dicti monasterii et baiulie eiusdem; pro pretio, uidelicet decem mille solidis Iachensium, quos michi incontinenti numerando tradidistis. Et insuper, soluistis michi numerando nongentos octuaginta sex solidos et tres denarios Iachensium, ratione census predicti michi pertinentis, pro rata tempore qua dictum censuale posse<de>ndi.

Item, soluistis michi numerando quadraginta nouem solidos et nouem denarios Iachensium, quos ego solueram tempore empcionis dicti censualis cursoribus et sapientibus pro consilio postulando, ratione emptionis predictae, unde ad totam meam uoluntatem uestri bene pactatus sum et contentus, renunciando scienter exceptioni non numerate et non recepte pecuniae quantitatum predictarum ex causis predictis et doli et infactum. Et nichilominus eicio me et meos ex omni iure, dominio et possessione predictorum, que uobis uendo et absoluo, et uos et uestros successores in ius, dominium et possessionem uel quasi possessionem eorundem de facto mitto, ut, iure seu titulo presentis uenditionis et absolutionis, ipsos mille solidos Iachensium censuales habeatis, teneatis, possideatis et percipiat, perpetuo, ad faciendum omnes uestras et conuentus predicti uoluntates, sine omni uinculo et retentu mei et meorum, sicut melius ac utilius dici et intelligi potest saluamento uestri et conuentus predicti, ac concedo successorum uestrorum. Ideoque, cum hoc presenti publico instrumento, absoluo, diffinio ac immunes et liberos facio uos, dictos uenerabiles et religiosos dominam priorissam et comendatorem et fratris ac fratres dicti monasterii et totum conuentum eiusdem, necnon et uniuersos et singulos homines uniuersitatis predictorum locorum de la Portela et de Gatmuyllat et uniuersa et singula bona dicti monasterii, et hominum locorum predictorum ab omnibus et singulis petitionibus, questionibus et demandis realibus et personalibus, directis, utilibus siue mixtis cuiuscumque generis, modi uel specie sint, si quas uel etiam quascumque ego possem facere uel mouere contra uos uel dictum monasterium aut bona eiusdem uel homines uniuersitatis dictorum locorum et utriusque eorum, ratione census predicti et homagii et iuramenti per dictos homines michi prestitorum uel quacumque alia ratione; ffaciens inde uobis et conuentui dicti monasterii et hominibus dictorum locorum de la Portela et de Gatmuyllat et uestris successoribus ac notario infrascripto, stipulanti et recipienti, nomine uestro et illorum, quorum interest uel intererit aut interesse poterit, semper firmum et irreuocabilem pactum, sollempni stipulatione uallatum de non petendo et de non agendo, in iure uel extra ius, per me uel meos seu interpositam personam aut personas, interpositas

unquam in tempore aliqua ratione, uolens et concedens uobis et uestris successoribus quod, si forte instrumentum uenditionis dicti censualis unquam apparuerit, in iudicio uel extra, quod sit cassum, irritum penitus et inane, ita quod, michi uel meis prodent nec uobis uel uestris obesse ualeant ullo modo.

Quod est actum XIII kalendas marcii, anno Domini millesimo CCC uicesimo secundo.

S+num Guillelmi Payari predicti, qui hoc concedo et firmo firmarique rogo.

S+num Berengarii de Solsona, presbiteri, s+num Raymundi Cirerosa, pictoris Ilerdensis, testium.

Sig(*signe*)num mei Bernardi de Guardia, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scripsi cum supraposito in VIII linea, ubi dicitur 'uos'.

-97-

1323, febrer, 27

Bernat de Guàrdia, notari públic de Lleida, reconeix que Pere de Maçanet, veí de Lleida, en nom de la priora i del convent d'Alguaire, li va donar 60 sous de Jaca, en concepte de salari pels instruments de venda fets de 1000 sous de cens.

A Original: AAM, Alguaire, n° 189.

Mides: 181 x 132 mm.

Not. dors. : Apoca. 168

Descripció: Pergamí deteriorat amb forats encerclats de materia de color fosc, quasi negre, sobre les línies 5, 6, 7 i 8 la qual cosa juntament amb l'escriptura del text esvaïda dificulta i/o impossibilita la transcripció. Possible acció de rosegadors en les parts deteriorades del pergamí.

Nouerint uniuersi quod ego Bernardus de Guardia, notarius publicus Ilerdensis, scienter, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, confiteor et recognosco in ueritate uobis, Petro de Maçaneto, uicino Ilerdensis, et uestris quod uos, nomine et ratione domine priorisse et conuentus monasterii d'Alguayra, soluistis mihi et ego a uobis habui et recepi numerando sexaginta solidos Iachenses pro salario meo instrumentorum uenditionis illorum mille

solidorum Iaquensium censualium, quos dicta domina priorisa et conuentus <dicti> monasteri uendid<erunt> Guillelmo <Paya> [...] uoluntatem [...], renunciantes [...] exceptioni non numerate et non recepte peccunie predictae <et doli et infactum>.

<Quod est actum> [...] III kalendas marcii anno Domini millesimo CCC XX <secundo>³¹⁴

S+num Bernardi de Guardia predicti, qui hoc concedo et firmo firmarique rogo.

S+num Bartholomei de Alcani<ç> camporis, s+num Bernardi de Vallibus, curssoris Ilerdensis, testium.

Sig(*signe*)num mei Dominici de Villa Sparssa, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scripsi.

-98-

1323, març, 6

Mateu de Passanant, comanador d'Alguaire firma una remissió de censos.

[A] *Original no localitzat.*

B *Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 357r.*

1322. Pridie nonas marcii. Remissió de censos, firmà frater Matheu de Passanant, comanador Alguayre.

-99-

³¹⁴ La transcripció de *secundo* en el document original admet dubtes, però es considera adequada si considerem que Bernat de la Guàrdia, notari de Lleida, actua en qualitat de notari en la compra del convent de de la Portella i Gatmullat (doc. 96) i en el document següent (doc. 97) el mateix Bernat confirma rebre els honoraris que li són deguts, així com el fet de que ambdós documents tenen la mateixa data.

1323, octubre, 15

El monestir dóna queixa al gran prior de Catalunya de fra Galceran de Passanant, qui havia estat comanador d'Alguaire i no es volia per comanador.

[A] *Original no localitzat.*

B *Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 356r.*

Donava lo monestir quexa de frater Galceran de Passenat, que avia estat comanador del monestir de Alguaire al qual no'l volia lo monestir per comanador a 18 de las calendas de <novembre> 1323, en la appellacio feia dels gravamens a el Gran Prior.

-100-

1323, octubre, 29, dissabte

La priora Sibil·la de Castellvell reunida a l'església de Santa Maria de Vilanova de Riudovelles de Segrià en presència de Ramon de Torres, batlle; Domènec Nebot i Ramon d'Orcau, paers del dit lloc de Vilanova; Nadal de L'Oberola, Climent Peiró, Domènec Arnau, Domènec Ager, Jaume de Montyaç, Guillem d'Alòs, Pere Guerau, Ramon Gatet, Guillem de Torres, Bernat Ferrer, Joan de Fet, Pere d'Albana, Borrell de Torres, Guillem de Castelló, Arnau Ros, Guillem de Bardaxí, Arnau Guerau, Esteve de Banahuy, Pere Guerau major d'edat, Arnau Gràcia, Miquel de Bass, Pere de Clusa, Guillem d'Alòs germà de Guillem d'Alòs³¹⁵, Guillem Espanya, Ramon Barcelona, Guillem Ram, Nadal Ros, Bernat de Solsona, Joan de Banahuy, Pere d'Espanya, Bernat de la Torre, Guillem Mir, Ramon de Castelló, Bernat de L'Oberola, Domènec Ric, Pericó de Banahuy, Domènec Gatet, Bernat de l'Estrall, Llorenç de Montroig, Ramon de Balaguer, Pere Guerau fill de Pere Guerau, Domènec Sanxo, Guillemó de Banahuy, Arnau de Malla, Ramon Company, Bernat Nebot, Jaume d'Alòs, Pere de Sant Genís, Guillemó, fill de Guillem Ram, Domènec

³¹⁵ Dos germans amb el mateix nom, Guillem d'Alòs, habitants de Vilanova de Segrià.

Perelló, Bernat Bonet, Pere d'Orcau, Domènec de Liera, Bonafonat d'Alòs, Guillem Durro, Andreu de Castre, Domènec d'Espanya, Borrell d'Alòs, Guillem Ferruç, Guillemó Domènec, Guillem Escobet, Domènec de Biosca, Jaume Mateu, Guillem d'Espanya, Domènec de Torres, Guillem de Banahuí fill de Joan de Banahuí, Pere Gallart, Pere Fortuny, Balaguer Durro, Ramon de Vilanova, Arnau de L'Oberola, Matias Mir, Bernat de Tries, Pere Ferruç, Pere Penelles, Pericó Blanc, Ponç de Balaguer, Guillem Ponç, Guillem Blanc, Ramon Mir, Pere de Malla, Salvador de Sant Genís, Domènec Mateu, Guillem de Rosselló, Bonafonat d'Alòs fill de Bonafonat d'Alòs, Pere de Miralles, Guillem Escobet, Domènec de Biosca i Jaume Mateu, habitants de Vilanova de Riudovelles de Segrià, per veu del pregoner públic, Jaume Mateu, els susdits homes de Vilanova de Riudovelles de Segrià, presten homenatge i fidelitat a la priora i al convent d'Alguaire, en el present i pel futur, d'acord amb les consuetuds, usatges i constitucions generals de Catalunya i segons la forma i el protocol establert en aquests. Els susdits homes de Vilanova consideren que són i han sigut homes propis, fidels i vassalls de la dita priora i religioses del convent des de temps de la permuta dels dominis de Cervera d'Urgell de fra Martí Periç d'Oros, difunt, quan era castellà d'Amposta, amb els de l'Ametlla del convent d'Alguaire, segons consta en instrument públic pel notari Pere Ortí de Lleida.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 260.

Mides: 527 x 368 mm.

Not. dors. : O. 7, N°. 50. Homenatjes de Vilanova de Segria. Instrumentum homagii hominum Vilanova de Riui Ouium Segria quod est donade domine nobili [...] priorisse de Alguayra cum <solemniter>. Homonages dels homes de Vilanova de Segria.

Descripció: Pergamí de format rectangular, enfosquit per taques grans de color marró de diverses tonalitats, molt deteriorat en el marge inferior per l'acció del foc mentre el pergamí estava doblegat. Per aquesta raó, el marge inferior presenta forats de forma triangular, des de l'última línia del text – el vèrtex- al mateix contorn del marge, amb els contorns dels forats ennegrits i recoberts amb tires de film transparent enganxades a la part dorsal del pergamí.. No obstant, és possible la lectura del text.

Nouerint uniuersi quod, die sabbati intitulata quarto kalendas nouembris, anno Domini millesimo CCC uicesimo tertio, in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum nobilis et religiosa domina Sibilia de Castroueteri, Dei gratia priorissa monasterii de Alguayra, Ilerdensis diocesis, constituta personaliter in ecclesia Sancte Marie Villenoue Riui Ouium Segriani, in presencia, uidelicet Raymundi de Turribus baiuli,

Dominici Nebot et Raymundi de Orchau, paciariorum dicti loci Villenoue, Natalis de l'Oberola, Clementis Peyro, Dominici Arnaldi, Dominici Ager, Iacobi de Montyay, Guillelmi d'Alos, Petri Geraldi, Raymundi Gateti Guiyllelmi de Turribus, Bernardi Fferarii, Iohannis de Fet, Petri d'Albana, Borrarii de Turribus, Guillelmi de Casteyllo, Arnaldi Ros, Guiyllelmi de Bardexi, Arnaldi Geraldi, Stephani de Banahuy, Petri Geraldi, maioris dierum, Arnaldi Gracia, Michaelis de Bass, Petri de Clusa, Guiyllelmi d'Alos, fratris dicti Guiylelmi d'Alos, Guiyllelmi Espana, Raymundi Barcelona, Guiyllelmi Rami, Natalis Ross, Bernardi de Solsona, Iohannis de Banahuy, Petri d'Espayna, Bernardi de la Torre, Guiyllelmi Mir, Raymundi de Casteyllo, Bernardi de l'Oberola, Dominici Rich, Periconi de Banahuy, Dominici Gateti, Bernardi del Estayll, Laurencii de Mont Royg Raymundi de Balaguer, Petri Geraldi, filii Petri Geraldi, Dominici Sanxo, Guiyllemoni de Banahuy, Arnaldi de Maylla, Raymundi Compayn, Bernardi Nebot, Iacobi de Alosio, Petri de Sentgenis, Guiyllemoni, filii Guiyllelmi Rami, Dominici Pereyllo, Bernardi Boneti, Petri de Orthau, Dominici de Liera, Bonaffonati de Alosio Guiyllelmi Durro, Andree de Castre, Dominici de Spayna, Borrarii de Alosio, Guiyllelmi Ferruç, Guiyllemoni Domenech, Guiyllelmi Escobet, Dominici de Bioscha, Iacobi Mathei, Guiyllelmi de Spayna, Dominici de Turribus, Guiyllelmi de Banahuy, filii Ihoannis de Banahuy, Petri Gayllart, Petri Fortuyn, Balagarii Durro, Raymundi de Villanoua, Arnaldi de Loberola, Mathiani Mir, Bernardi de Tries, Petri Ferruç, Petri Peneles, Periconi Blanch, Poncii de Balaguer, Guiyllelmi Poncii, Guiyllelmi Blanch, Raymundi Mir, Petri de Maylla, Saluatoris de Sentgenis, Dominici Mathei, Guiyllelmi de Rosseyllo, Bonaffonati de Alosio filii Bonaffonati de Alosio, Petri de Miraylles, Guiyllelmi Escobet, Dominici de Bioscha \et/ Iacobi Mathei, habitatorum Villenoue Riui Ouium Segriani³¹⁶, uoce Iacobi Mathei, sagionis ac preconis publici dicti loci, ad consilium congregatorum in ecclesia Sancte Marie dicti loci Villenoue, dixit et proposuit eisdem quod, cum ipsi predecessores sui

³¹⁶ Seguint els paràmetres anteriors per les viles d'Alguaire i Llorac (docs. 58 i 77), comptabilitzem 96 veïns i una població de 480 per Vilanova de Segrià el 1323.

fuerint et sint homines proprii, solidi et uassalli³¹⁷ dominarum, priorisse et conuentus dicti monasterii, titulo excambii seu permutationis per ipsam priorissam et conuentum facte cum uenerabili et religioso fratre Martino Petri d'Oros, castellano Emposte, condam, de domo et baiulia suis Ceruarie Urgelie et uillis ac locis de ç'Amenla et de paciariis pro loco de Villanoua predicta et hominibus superius nominatis, prout in quibusdam publicis instrumentis inde, per Petrum Ortini, notarium publicum Ilerdensem, confectis lacius continetur. Et semper in omnibus et per omnia fuerint obedientes, uerissimi et legales uassalli eisdem priorisse et conuentui. Ideoque, requisiiuit eisdem et nichilominus eisdem [...]cxit et mandauit, sub fide et legalitate, quibus dictis priorisse et conuentui tenentur et stricti sunt in presencia mei, dicti notarii, et testium subscriptorum, quatenus sibi, nomine suo et dicti conuentus, tam presentium quam futurorum, prestarent et facerent, per se et successores suos et uniuersitatem dicti loci, presentem pariter et futuram homagium dare et dando eisdem, cum castro et uilla ac corporibus et auctoritate et deparendo et obediendo eisdem et dicto conuentui, in omnibus et per omnia, tanquam eorum domine naturali³¹⁸, iuxta consuetudines, usaticos et constitutiones ac usaticias Cathalonie Generales³¹⁹, quibus sit peractum incontinenti. Dominicus Nebot,

³¹⁷ “homes propis, solius i vassalls”, segons J. Serrano Daura, citant altres fonts i autors – *Senyoriu i municipi a la Catalunya nova, segles XII-XIX*, vol. II, Fundació Noguera, Barcelona 2000, p. 733, són paraules ja utilitzades en el període visigot. Es tracta d'homes de la senyoria no adscrits a la gleua, homes ‘lliures’ que presten homenatge i fidelitat al seu senyor, en el present cas, el seu senyor és la priora i el convent d'Alguaire. Sobre la distinció entre l'homenatge vassallàtic soliu i el no soliu vegeu apartat ‘Les relacions de *solidantia*’ op. cit. p. 742-747. L'usatge 36, dels *Usatges de Barcelona i Commemoracions de Pere Albert*, a cura de Josep Rovira i Ermengol, Editorial Barcino, Barcelona 1933, p. 75, es refereix a l'home soliu que ha de servir al seu senyor i aquest l'ha de protegir en tot moment; així com pels juraments dels vassalls al seu senyor, l'usatge 43. També l'usatge 33 (us 36), *qui solidus est de seniore obtine ...* i l'usatge 47(us. 50) *omnes homines, tam milites quam rustici, iurent ...* a *Usatges de Barcelona, el codi a mitjan segle XII*, a cura de Joan Bastadas i d'altres, Fundació Noguera, Barcelona 1991, p. 78-79 i 86-87.

³¹⁸ En ells actes col·lectius de prestació d'homenatge i jurament de fidelitat al senyor, es reconeix a aquest com a *domino naturali*. Segons J. Serrano Daura, vol. II, op. cit. p. 737, en els dominis hospitalers i en alguna ocasió s'el proclama senyor temporal i espiritual, possiblement a causa del seu caràcter religiós i eclesiàstic; de totes maneres, la present confirmació d'homenatge i fidelitat a la priora i convent d'Alguaire de part dels habitants de Vilanova de Segrià, en data del 1323, la segona interpretació no sembla ser el cas.

³¹⁹ D'altres usatges, regulen la potestat del senyor davant del vassall en el cas que aquest últim repti i/o contradigui l'autoritat del senyor, 30(us. 34) o més encara el desafii, 39(us. 42), i

<Raymundus de Orchau>, Natalis de l'Oberola, Clemens Peyro, Dominicus Arnaldi, Dominicus Ager, Iacobus de Montyay, Guiyllelmus d'Alos, Petrus Geraldus, Raymundus Gateti, Guillelmus de Turribus, Bernardus Ferrarii, Ihoannes de Fet, Petrus d'Albana, Borrarius de Turribus, Guillelmus de Casteyllo, Arnaldus Ros, Guiyllelmus de Bardexi Arnaldus Geraldus, Stephanus de Banahuy, Petrus Geraldus maior dierum, Arnaldus Gracia, Michael de Bass, Petrus de Clusa, Guiyllelmus d'Alos, frater dicti Guiylelmi d'Alos, Guiyllelmus Espana, Raimundus Barcelona, Guiyllelmus Rami, Natalis Ross, Bernardus de Solsona, Ihoannes de Banahuy, Petrus d'Espayna, Bernardus de la Torre, Guiyllelmus Mir, Raymundus de Casteyllo, Bernardus de l'Oberola, Dominicus Rich, Periconus de Banahuy, Dominicus Gateti, Bernardus del Estayll, Laurentius de Mont Royg, Raymundus de Balaguer, Petrus Geraldus, Dominicus Sanxo, Guiyllemonus de Banahuy, Arnaldus de Maylla, Raymundus Compayn Bernardus Nebot, Iacobus <de Alo>sio, Petrus de Sentgenis, Guiyllemonus filius Guiylelmi Rami, Dominicus Pereyllo, Bernardus Boneti, Petrus d'Orthau, Dominicus Liera, Bonaffonatus de Alosio, Guiyllelmus Durro, Andreas de Castre, Dominicus d'Espayna, Borrarius de Alosio, Guiyllelmus Fer<ruç>, Guiyllelmonus Domenech, Guiyllelmus Es<cobet>, Dominicus de Bioscha, Iacobus Mathei, Guiyllelmus d'Espayna, Dominicus de Turribus, Guiyllelmus de Banahuy, filius Ihoannis de Banahuy, Petrus Gayllart, Petrus Fortuyn, Balagarius Durro, Raymundus de Villanoua, Arnaldus de l'Oberola, Matheus Mir, <Bernardus de Tries>, Petrus Ferruç, Petrus P<eneles>, Periconus Blanch, Poncius de Balaguer, Guiyllelmus Poncii, Guiyllemus Blanch, Raymundus Mir, Petrus de Maylla, Saluator de Sentgenis, Dominicus Mathei, Guiyllelmus de Rosseyllo, Bonafonatus de Alosio, filius Bonafanati de Alosio, Petrus de <Miraylles>, Guiyllelmus Escobet Dominicus de Bioscha et Iacobus Mathei predicti, facientes et recognoscentes omnia supradicta et singula per dictam nobilem dominam priorissam prepositam et dictam me esse incontinenti, habito speciali mandato a dicta domina priorissa

---

d'altres, que regulen les reclamacions d'ambdues parts a la cort de justícia, així com les compensacions que la llei prescriu, a Usatges de Barcelona. El codi a mitjan segle XII, op. cit.

habitaque etiam deliberatione plenaria et diligenti tractatu super predictis, <per se> et successores suos et totam uniuersitatem Villanoue predicte, et singulos de eadem, tam presentes quam futuros, prestiterunt et fecerunt homagium, ore et manibus, dicte nobili domine priorisse, ponendo manus suas iunctas intra manus dicte domine priorisse et osculando manus eiusdem <domine priorisse> et cru(*creu*)cem, quam deferebat in habitu seu clamide eiusdem, et de uoluntate ac mandato eiusdem domine priorisse, osculando in ore Raymundum Liet, presbiterum uille de Benauent de Segriano, ibidem personaliter existentem. Et, nichilominus, per se et omnes successores suos, promiserunt firmari <sollempni stipulatione> legitime interposita ac etiam, bona fide et per pactum <factum> et sub uirtute homagii predicti et iuramenti infrascripti, per ipsos et ipsorum quemlibet corporaliter prestitorum et per totam uniuersitatem dicti loci, presentem pariter et futuram, partes et obedire, imperpetuum, in omnibus et per omnia, dicte <domine> priorisse et conuentui et earum successoribus, tanquam eorum nat<ur>alibus dominabus, et eisdem atendere cum castro et uilla ac corporibus et auctoritate et non alicui alii ullomodo prout boni mihi et legales uassalli suo domino naturali respondere debent et quod tenent et sunt assueti, iuxta consuetudines, usati<cos et usaticias> Cathalonie Generales. Et, nichilominus, iurauerunt ad sancta Dei quatuor euangelia et cru(*creu*)cem Domini coram eis posita et ab ipsis et ipsorum quolibet propriis manibus corporaliter libenter tacta. Predicta omnia et singula, prout superius scripta sunt et notata atendere obseruare penitus atque complere et <in aliquo> non contrafacere uel uenire, uerbo uel facto, modo aliquo siue causa. Et pro hiis, etiam, omnibus et singulis supradictis atendendis firmiter et complendis, obligauerunt predictis domine priorisse et conuentui et earum successoribus et illis etiam omnibus et singulis, quorum interest, intererit uel interesse poterit in futurum nec- non et michi, infrascripto notario, tanquam publice persone, ipsorum nomine stipulanti legitime atque recipienti omnia et singula bona sua et cuiuslibet ipsorum et singulorum de uniuersitate Villenouè predicte, presentium et futurorum, mobilia et immobilia, specialiter et generaliter ubicumque sint habita et habenda. Et, de predictis omnibus et singulis, dicta

nobilis domina priorissa, ad eternam rei memoriam et ad conseruationem iuris dicti monasterii, mandauit per me, dictum notarium, testimonialem publicum sibi fieri instrumentum.

Acta fuerunt predicta, die, anno et loco preffixis, presentibus Berengario de Beuils rectore ecclesie Villenoue Riui Ouium Segriani predicte, Arnaldo V<er>fareri uicino Ilerdensis, Egidio de Falce notario publico uille de Alguayra, Petro Burro et Arnaldo de Falce, uicinis eiusdem uille, et pluribus aliis ad predictam pro testibus specialiter conuocatis atque rogatis.

Sig<(signe)>num mei P<etri Omels, notarii publici>³²⁰ Ilerdensis et etiam, per totam terram <et dominationem> illustrissimi domini regis Aragonum, eius auctoritate <notarii>, qui una cum testibus supradictis, predictis omnibus et singulis <interffui et qui hec> scripssi et clausi et rasi et rescripsi in [...].

-101-

1323, octubre, 30, diumenge.

Sibil·la de Castellvell, priora del convent d'Alguaire, i tot el convent són congregats, per mandat de la susdita priora, en el claustre del dit monestir amb Arnau de Cardils, fill de Berenguer de Cardils, Ramon Pelat, fill de Balaguer Pelat, Domènec de Cas, fill de Llorenç de Cas, Salvador d'en Saidí, Berenguer Correger, Ramon de Cabanas, Bernat de Cardils, fill del dit Berenguer de Cardils, Bernat Colom i Guillem de Cas, fill de Llorenç de Cas, habitants de la vila de la Portella de Segrià, els quals acorden i manifesten que sent, homes fidels i vassalls del dit convent, tal com ho van ser els seus predecessors, cap altra persona pot exigir fidelitat i homenatge als dits habitants de la Portella ja que els homes de la Portella i segons els usatges i costums i les constitucions generals de Catalunya, deuen fidelitat a la priora i al convent, que és el seu senyor natural.

A   *Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 254*

³²⁰ S'ha optat pel mateix notari del document 101, per l'estil, la lletra i la proximitat cronològica i textual dels fets.

Mides: 418 x 270 mm.

Not. dors. : O. 3., Carta <del>> homenatge dels homes de la Portela. Estes actes estan en uiro [..] deguts llegirles.

Descripció: Pergamí de format rectangular, esblaimat, amb grans zones tacades de color marró de diverses tonalitats. El text amb aquestes característiques, és de lectura difícil. Presenta 8 plecs verticals ben marcats a ambues parts del pergamí així com alguns rebrecs i doblecs als laterals i marge inferior.

Nouerint uniuersi quod die dominica intitulata tertio kalendas nouembris anno Domini millesimo CCC uicesimo tertio, in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum, ad hec specialiter uocatorum et rogatorum, nobile et religiose domina Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia priorissa monasterii de Alguayra, Ilerdensium diocesis, constituta personaliter in claustro dicti sui monasterii in presencia, uidelicet Arnaldi de Cardils, filii Berengarii de Cardils, Raymundi Pelat, filii Balagarii Pelat, Dominici de Cass, filii Laurencii de Cass, Saluatoris d'en Çayda, Berengarii Correger, Raymundi de Tribanas, Bernardi de Cardils, filii Berengarii de Cardils, Bernardi Columbi et Guyllelmi de Cass, filii Laurentii de Cass, habitatorum uille de la Portela Segriani³²¹, ibidem, ad mandatum eiusdem nobile domine priorisse, congregatorum, dixit et proposuit eisdem quod, cum ipsi et predecesores sui, fuerint et sint homines proprii, solidi et uassalli³²² dominarum priorisse et conuentus dicti monasterii, et semper in omnibus et per omnia fuerint obedientes, uerissimi et legales uassalli eisdem priorisse et conuentui. Ideoque, requisiiuit eisdem et nichilominus eisdem iniexit et mandauit, sub fide et legalitate, quibus dictis priorisse dicti monasterii tenentur, et stricti sunt, in presencia mei, dicti notarii, et testium sub scriptorum, quatenus sibi, nomine suo et dicti conuentus, tam presentium quam futurorum, prestarent et facerent, per se et successores suos et uniuersitatem dicti loci de la Portela, presentem pariter et futuram homagium de atendendo eisdem, cum castro, uilla et corporibus et auctoritate et deparendo et obediendo eisdem et dicto conuentui, in omnibus et per omnia, tanquam eorum domine

³²¹ Seguint els mateixos paràmetres per les viles d'Alguaire, Llorac i Vilanova de Segrià (docs. 58, 77 i 100), estimem una població de 70, per 14 veïns o focs, a la Portella el 1323.

³²² Vegeu notes document anterior, núm. 100.

naturali³²³, iure, consuetudines, usaticos et constitutiones ac usaticias Cathalonie Generales³²⁴, quibus sic peractis incontinenti Arnaldus de Cardils filius Berengarii de Cardils, Raymundus Pellat filius Balagarii Pelat, Dominicus de Cass filius Laurencii de Cass, Saluator d'en Çayda, Berengarius Correger, Raymundus de Tribanas, Bernardus de Cardils filius Berengarii de Cardils, Bernardus Columbi et Guillelmus de Cass filius Laurencii de Cass predicti, habito speciali mandato et dicta domina priorissa habitaque etiam deliberatione plenaria et diligenti tractatu super predictis per se et successores suos et totam uniuersitatem uille de la Portella predicte et singulos de eadem, tam presentes quam futuros, prestiterunt et fecerunt homagium, ore et manibus, dicte nobili domine priorisse ponendo manus suas iunctas intra manus dicte domine priorisse et osculando manus eiusdem domine priorisse et crucem, quam deferebat in habitu seu clamide eiusdem, et de uoluntate ac mandato eiusdem domine priorisse osculando in ore Arnaldum Ferrarii, presbiterum uille de Alguayra, ibidem personaliter existentem. Et nichilominus, per se et omnes successores suos, promiserunt firmare sollempni stipulatione legitime interposita ac etiam bona fide et sub uirtute etiam homagii supradicti et iuramenti infrascripti per ipsos et ipsorum quemlibet corporaliter <prestitorum> et per totam uniuersitatem dicti loci, <presentem pariter et futuram>, partes et obediere, imperpetuum, in omnibus et per omnia, dicte domine priorisse et conuentui et eis successoribus, tanquam earum naturalibus dominabus, et eisdem atendere cum castro et uilla ac corporibus, et auctoritate et non alicui alii ullomodo prout boni mihi et legales uassalli suo domino naturali respondere tene<ntur> et sunt assueti iuxta consuetudines, constitutiones et usaticos et usaticias Cathalonie Generales. Et nichilominus, iurauerunt ad sancta Dei quatuor euangelia et cru(*creu*)ce Domini coram eis posita et ab ipsis et ipsorum quolibet propriis manibus corporaliter libenter tacta. Predicta omnia et singula, prout superius scripta sunt et notata necnon obseruare penitus atque complere et in aliquo non contrafacere uel mouere,

---

³²³ Ibidem.

³²⁴ Ibidem.

uerbo uel facto, modo aliquo siue causa. Et per hiis etiam, omnibus et singulis supradictis attendendis et firmiter et complendis obligauerunt predictis domine priorisse et conuentui et earum successoribus et illis etiam omnibus et singulis quorum interest intererit uel interesse poterit, in futurum necnon et <michi> infrascripto notario, tanquam publice persone, ipsorum nomine stipulanti legitime atque recipienti et omnia et singula bona sua et cuiuslibet ipsorum et singulorum de uniuersitate predicta uille de la Portela, presentium et futurorum, mobilia et immobilia, specialiter et generaliter ubicumque sint habita et habenda. Et de predictis omnibus et singulis dicta nobile domina priorissa ad eternam rei memoriam et ad conseruationem iuris dicti monasterii mandauit per me, dictum notarium, testimonialem publicum sibi fieri instrumentum.

Acta fuerunt predicta die, anno ac loco prefixis, presentibus Guillelmo de Corça, notario publico uille de Alguayra, et Raymundo de Aluespi, uicino de la Portela, et pluribus aliis ac predictorum, testibus specialiter conuocatis atque rogatis.

Sig(*signe*)num mei Petri Omels, publici Ilerdensis, et etiam, per totam terram et dominacionem illustrissimi domini regis Aragonum eius auctoritate notarii, qui una cum testibus supradictis, predictis omnibus et singulis interffui et hec scripsit clausi et rasi et rescripsi in XI linea ubi dicitur 'Arnaldum Ferrarii'.

-102-

1324, agost, 12

La priora Sibil·la de Castellvell firmà un document per la seva condició de titular de la senyoria.

[A] *Original no localitzat.*

B *Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 357r.*

1324, 2 idus augusti firmà per senyoria Sibilia de Castroveteri, priorissa

-103-

1324, desembre, 13, dijous. Lleida

Pere Moliner ardiaca de Rapacurtia, Gilabert de Riudelles sagristà de Lleida, Berenguer de Portella canonge d'Urgell i d'altres comissaris nomenats per dirimir la disputa entre la priora del convent del monestir d'Alguaire i el prior de Catalunya de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem sobre la potestat per elegir al preceptor del susdit monestir, es remeten a certa clausula d'un document anterior – trobat en l'arxiu del mateix monestir – on s'estipula que en altres temps el castellà d'Amposta elegia al preceptor si la priora així ho demanava i ningú s'hi oposava.

A Original de segon grau: ACA. Alguaire, perg. 15

B Regest: BC, Pasqual, J. vol. I, f. 313r.

a Extret: J. Miret i Sans, Les cases de templers i hospitalers a Catalunya, doc. IV, p.553.¹

1. Butlla del papa Climent IV, any 1265, en la confirmació a les religioses d'Alguaire de la concessió feta el 1250 pel Capítol General de l'Orde.

Mides: 356 x 164 mm.

Not. dors.: N° 15. 29 Arm[ari] de Alguayre, sach = D. Translatum [...] comanador a les monges de Alguayre qua[...] [...] sol lo de [...] monasteri de Alguayre y monials

Descripció: Pergamí, format rectangular amb un lleuger tall a l'angle inferior del lateral esquerre, en bon estat de conservació. Presenta quatre plecs verticals i 2 horitzontals tots ells especialment visibles a la part dorsal.

Hoc est translatum fideliter et abstractum a quadam clausula scripta et continuata in quodam publico instrumento, in archiuo monasterii de Algayra recondito clauso, et subsignato per discretum Guillermmum de Selua, notarium publicum Ilerde, et tonus etiam iurisdictionis Illustrissimi regis Aragonie non cancellato non uiciato nec in aliqua sui parte suspecto sed omni prorsus uicio et suspceptione carenti, cuiusdam sentencie per magnificos et reuerendos dominos Petrum Molinerii, archidiaconum Ripacurtia, Gilabertum de Riudillis, sacristam Ilerdensem, et honorabilem Berengarium de Portella, canonicum

Urgellensis et aliorum³²⁵, comisarios apelatos super causa que uertebatur inter priorissam et conuentum monasterii de Alguayre, Ilerdensis diocesis, ex una parte, et priorem generalem Hospitalis Sancti Ioannis Hierosolomitani in Cathalonie ex altera parte, lata in claustro sedis Ilerde, die iouis que intitulabatur idus decembris anno millesimo tricesimo uicesimo quarto, cuiusquidem clausule tenor talis est: dictusque prior sicut olim tenebatur castellanus Emposte teneatur dare fratrem dicti Hospitalis, preceptorem dicto monasterio, si et quando dicta priorissa illum petierit et non aliter ponere quemquam possit.

Sig+num mei Petri Pelegri, presbiteri Ilerdensi diocesis, auctoritate apelata notarii publici huiusmodi translati testis; sig+num mei Berengarii Tribanar, presbiteri rectoris prelati Raterie, diocesis Ilerdensis, auctoritate apelata notarii publici huiusmodi translati testis; sig+num mei, fratris Nicholai Puig, uicarii perpetui et notarii publici loci de Alguayra, diocesis Ilerdensis, qui huiusmodi clausulam a suo originali instrumento sentencie predictae, in quo est continuata fideliter abstraxi et ueridice comprobauit manu propria scripsi et cum duobus notariis testibus, ut supra patet, clausi cum suprapositis in linea prima presents clausure ubi dicitur, 'diocesis Ilerdensis'.

Sig(*signe*)num Iohannis Polo, uicini et Ilerde habitans, auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominationem serenissimi domini Castelle et Aragonum regis sui huiusmodi exemplum siue translatum a suo translato in processu inde actitato inter A et N³²⁶ priorem Cathalonie, et A et N³²⁷ priorissam monasterii et conuentus de Algayre coram magistro Stephano dez Nalls, precentore sedis Ilerdensis, complesore apelato, nominato producto translatauit, scripsit et cum eodem translato in dicto processu insero comprobauit et clausit.

³²⁵ aliarum] *ms.*

³²⁶ Fórmula de subscripció de l'acte jurídic de part del prior de Catalunya i del notari signant.

³²⁷ Fórmula se subscripció de l'acte jurídic de part de la priora del monestir i del notari signant.

-104-

1325, gener, 5

Els habitants de Vilanova de Segrià, Nadal de l'Oberola, Pere Babot, Ramon de Torres, Pere de Fonts, Domènec Nebot, Guillem de Castelló i els habitants de Ratera Guillem Balaguer, Guillem Cabot i Bonafanat de Vallebrera, deuen a Arnau de Castellvell 1000 sous barcelonesos, segons instrument públic fet pel notari públic d'Alguaire, Gil de Falç.

[A] *Original no localitzat.*

B *Extret del 8 de novembre de 1326: AAM, Alguaire, perg. n° 191¹*

C *Extret del 22 de novembre de 1326. Lleida: AAM, Alguaire, perg. n° 192²*

1. Vegeu document núm. 108.
2. Vegeu document núm. 109.

-105-

1326, març, 31

Romeu Genovès, comanador d'Alguaire firmà un document en l'lor condició de titular de la senyoria.

[A] *Original no disponible.*

B *Referència: BC, Pasqual, J., vol. f. 357r.*

1326. [...] ³²⁸ pridie calendas April. Firmà per senyoria frater Romeus Genovès, comanador Alguayre

---

³²⁸ Indicació d'un espai rasurat amb una ratlla horitzontal.

-106-

1326, març, 31

Pere de Maçanet, mercader de Lleida, i la priora Sibil·la de Castellvell i el mateix convent d'Alguaire, convenen la quantitat de 2.000 sous de Jaca, suma total del deute que el convent i monestir d'Alguaire té amb el dit Pere de Maçanet. Al mateix temps, Pere de Maçanet reconeix que Pere Pelegrí, fill del difunt Andreu Pelegrí, Domènec de Turmeda, <Bernat> Boluc, Pere de Bonansa, Arnau d'<Orrit> i Bartomeu de Saragossa, residents a Alguaire així com un altre resident a la mateixa vila, tenen en dipòsit l'esmentada quantitat, segons document públic fet pel notari Gil de Falç. I així ho fa constar en el present instrument Domènec Arnau, notari públic de Lleida.

[A] Original no localitzat.

B Trasllet de l'1 d'abril de 1326: AAM, Alguaire, perg. n ° 190

Mides: 199 x 244 mm.

Not. dors.: Apocha. 395

Descripció: Pergamí de forma rectangular amb dos forats a la part central dreta del text, línia 9 del pergamí i un altre a la part central inferior la qual cosa impossibilita la lectura d'alguns dels protagonistes. La vorera inferior esquerra és esquinçada i afecta la correcta lectura dels finals de les línies 9 i dels finals de les línies 13 a la 20. El pergamí presenta taques grises de formes circulars irregulars i una franja de color marró clar al llarg de la seva part central, ambdós casos però no afecta la lectura.

Nouerint uniuersi quod ego Petrus de Maçaneto, mercator Ilerdensis, scienter, cum presenti carta, confiteor et recognosco in ueritate uobis, honorabili et religiose domine Sebilie de Castro Veteri, priorisse conuentus monesterii de Alguayra et dicto conuentui, licet absentibus, quod uos et dictus conuentus uenistis mecum ad sumam, conpotum et transaccionem super omnibus et singulis debitis et comandis, que uos uel dictus conuentus ac comandatores de Alguayra, racione dicti monesterii, michi debuerunt uel a me tenuerunt, cum cartis et sine, cum albaranis et sine, usque ad hanc presentem diem, qua presens scribitur carta, tam racione denariorum, bladi et olei quam alia qualibet racione uel causa; et factis suma et compoto legitime inter me et uos fuit inuentum quod per uos mihi restant ad soluendum duo millia solidorum

Iachensium, quos Petrus Pelegri, filius quondam Andree Pelegri, Dominicus de Tormeda, [...] ³²⁹ <Bernard>us Boluch, Petrus de Bonansa, Arnaldus de Orri<to> et Bartholomeus de Saragoça, comorantes in loco de Alguayra, a me confessi sunt se tenere in deposito cum publico instrumento scripto per Egidium de Falce, notarium publicum de Alguayra, **pridie kalendas aprilis anno infrascripto**, renunciants scienter excepcioni non factarum sume, compoti et transactionis predictarum et errori calculi et doli et exceptioni infactum. Et absoluo et difinio uobis omnes et singulas petitiones, acciones, questiones et demandas, quas, ratione predicta, contra uos et dictum monesterium possent facere, sicut melius dici potest ac sanius intelligi ad utilitatem et commodum uestri et dicti conuentus, uolens et concedens uobis et uestris quod omnia instrumenta debiti uel debitorum, comande uel comandarum, que mihi debuistis et a me tenuistis usque ad hanc presentem diem, qua presens scribitur carta, sint cassa, irrita et inana, et careant uiribus omnibus et efectu, i<ta> quod, mihi uel meis prodesse non possint nec uobis uel uestris obesse ualeant ullo modo. Retineo, tamen, mihi et saluo quod presens instrumentum seu contenta in eo nullum possit mihi uel meis preiudicium generari, quo minus habere possim et habeam a predictis superius nominatis duo millia solidis predicta statim quam ea petere et habere uoluerio presente instrumento et contenta in \eo/ aliquo, non obstantibus ullo modo.

Quod est actum kalendas aprilis anno Domini millesimo CCC uicesimo sexto.

S+num Petri de Maçaneto predicti, qui hoc concedo et firmo firmarique rogo.

S+num Dominici de Villa Sparsa notarii publici Ilerdensis, s+num Petri de Deuslosal, testium.

Sig(*signe*)num mei Dominici Arnaldi, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scripsi.

---

³²⁹ Indicació dels dos forats del pergami, vegeu descripció.

-107-

1326, setembre, 30

Domènec Gombau i Ramona, la seva esposa, habitants d'Alcanís de Segrià venen a Sibilla de Castellvell, no com a priora del convent d'Alguaire sinó com a religiosa del mateix, per 30 sous de Jaca, un censal de 3 sous de Jaca de renda anual, que reben de Guillem Compare, en la festa de Pasqua Florida o Resurrecció del Senyor, per una peça de terra plantada d'oliveras situada en el terme de Vilanova del Segrià, vora el molí d'en Gilabert.

Ramona, esposa de Domènec, renuncia a tots els seus drets i jura complirà allò acordat.

Els venedors, Domènec Gombau i Ramona confirmen haver rebut els dits 30 sous jaquesos i es reserven el dret de fadiga a 10 dies.

Hom delimita les afrontacions de la propietat.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 237

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 351v

Mides: 327 x 303 mm.

Not. dors. : E. 29., Instrum<ent> [...] de Pereto Guerau de III solidos. Venditio facta domine Sibille de Castro Veteri per Dominicum Gombaldi cum uxort sua, habitatores de Alcanicio de tribus solidis quos G<ombaldus> conpatris cum uxor facit supra quadam sorte terre sitam apud molendina d'en Gilabert, in termino Villenoue de Segriano in anno a quo fuerunt [...] quasi 44 anni \confecti/ huius instrumenti. Item predicti 3 solidi soluentur annuatim in festo Pasci Floridi uel Resurreccionis Domini et per consequens itur de beneficio Sancti Petri Apostoli. In Vilanoua. Fiunt hic ista XI instrumenta et omnia subter loci de Vilanoua.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació no obstant les zones enfosquides dels marges laterals i inferior.

Nouerint uniuerssi quod nos Dominicus Gombaldi et Raymunda, uxor eius, commorantes in uilla d'Alcaniç Segriani uterque nostrum, in solidum, per nos et omnes nostros, cum hoc presenti instrumento publico confecto ubique semper firmiter ualituro, uendimus, tradimus, transferimus et concedimus uobis, nobili ac religiose dompne Sibille de Castro Veteri, non prout priorisse set ut ssorori monasterii d'Alguayre, et uestros et cui uel quibus uolueritis, in perpetuum, tres solidos Iachensium censuales, franchos et liberos de omnibus questis, penaltis talleis, comunibus, seruiciis, adempriuiis realibus et uicinalibus et omni obligamento et impedimento et honere debitorum ac tutius

cuiuslibet seruitutis, immunes penitus et alienatos, quos Guyllelmus Compatri et sui, faciunt et facere tenentur annuatim, in festo Pasce Resurrectionis Domini, pro quadam pecia terre plantata oliuariorum, sita apud molendinum de la Guilabert, termini Villenoue Segriani; prout affrontantur in honore Laurencii de Monterubey, et in honore Bernardi Manch et in honore Petri Labori et in honore Climentis Peyro. Supradictos –inquam– tres solidos Iachensium censuales, franchos et liberos cum omni pleno iure, loco quecumque, habemus et habere debemus in dicto emphiteuta et in pecia terre suprascripta, pro qua dictus census fit uendimus, tradimus, transferimus et concedimus uobis, dicte domine emprtrici et uestris, in perpetuum, pro triginta solidis Iachensium, quos omnes a uobis numerando habuimus et accepimus et, ex eisdem omnibus, bene ad totam nostram uoluntatem omnino bene uestri paccati sumus. Quare renunciamus, scienter, exceptioni peccunie non numerate et totius pretii dicte uenditionis non habiti et non recepti et doli et exceptioni infactum et benefici minoris pretii et deceptionis ultra dimidiam iusti pretii et omni alii iuri, rationi legum et consuetudinum, nos aut heredes siue successores nostros, contra presentem cartam iurantibus uel etiam iuraturis, aliqua ratione. Et, si forte predicta uenditio amplius ualet dicti pretio uel ualebit in futurum, parum uel plurimum, quoquo modo totum illud, quantuncumque sit, scienter, ex mea mera liberalitate, titulo pure, perfecte et irreuocabilis donationis inter uiuos uobis, dicte domine emprtrici, donamus penitus, et concedimus supradictos tres solidos Iachensium censuales, franchos et liberos ex omni iure, posse et dominio nostri et nostrorum; eicimus et extrahimus ipsos in uestri ac uestrorum ius, dominium, posse, tenedonem et corporalem possessionem omnino mitimus et transferimus cum introytibis et exitibus et melioramentis cunctisque suis pertinentiis, per omnia locha; ad habendum, quidem, tenendum, possidendum ac expletandum, dandum, uendendum, inpignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates, penitus et in perpetuum faciendas, prout melius, plenius ac utilius dici, scribi intelligi uel excogitari potest, saluamento uestro ac comodo et uestrorum, nulla ibi nobis uel nostris successoribus facta retencione uel spe reuocacionis aliqua ratione. Et, si forte

predictis tres solidis Iachensium censuales, franchos et liberos, uendere siue inpignorare uolueritis siue aliquid in eisdem, priorisse Alguayre et suis successoribus, ante per spacium decem dierum, dicatis siue sciri faciatis; et, si ipsos retinere uoluerit, pro tantu pretio, quod et altera perssona, in ipsis uel pro ipsis, dederit uel prestare habeat; sin, autem, faciatis inde omnes uestras uestrorumque uoluntates cuicumque uolueritis, exceptis militibus et sanctis. Saluo, tamen, semper iure, dominio, faticha ac cinquanteno dicte priorisse et suorum successorum in omnibus, prout decet; sic, igitur, uos, Dominici Gombaldi et Raymunda, uxor eius, uenditionis supradicti et nostri etiam heredes siue successores, faciemus semper uos, dictam dominam emptrice, et uestros heredes siue successores et quem siue quos uolueritis, predictos tres solidos Iachensium censuales, franchos et liberos, cum introytibus et exitibus et melioramentis totisque suis pertinentiis per omnia locha habere, tenere, possidere et expletare potenter et in pace; ac eicimus inde semper uobis et uestris legitimos guarentes, actores et defensores et faciemus uobis et uestris bonam et legalem guarentiam et euictionem ac indempnitatem per causam, in iudicio ac extra iudicium ubique, ante causam et in causa et post causa ac extra causam, nostris propriis missionibus et expenssis, sine aliqua uestri uel uestrorum missione et expenssa, ad mandatum uestrum ac comodum et uestrorum, contra omnes et singulas perssonas, excepta potestate terre, renuntians specialiter illi iuri, quod precipit *emptorem uel emptricem firme deffendere guarentiam*³³⁰ siue nec empcioni; pro qua, quidem, guarentia et euictione predictae uenditionis et omnibus aliis et singulis supradictis attendendis firmiter et complendis, obligamus uobis, dicte emptrici et uestris, omnia bona nostra et cuiusque nostrum mobilia et immobilia³³¹ ubique habita et habenda. Set, ut predicta, firmiter atendantur et compleantur, ego, Raymunda predicta, cerciorata de iure meo pro notarium infrascriptum, renuntio omni exceptioni doli, metus et uis et beneficio senatus consultus Velleiani et iuri

³³⁰ Els venedors renuncien a qualsevol garantia de part dels compradors que la llei els pugui atorgar, i a més a més s'obliguen, amb la present transmissió, amb tots els seus bens. Vegeu notes 22 i 23 del document 22 del present aplec.

³³¹ et immobilia] repetit, *ms.*

ypotectarum et pignorum tactisque a me corporaliter et libenter sancti III^{or}
 Dei euangelis et Cru(*creu*)ce Domini, iuro me hec omnia predicta et singula
 fideliter obseruare, attendere firmiter et complere, et in aliquo non contrauenire
 ratione dotis et sponsalicii meorum uel obligationis siue alterius cause sie Deus
 me adiuuet et hec sancti Dei euangelia et crux Domini, coram me posita et
 manibus meis tacta.

Quod est actum pridie kalendas octobris anno domini millesimo CCC^o XX°
 VI°.

S+num Dominici Gombaldi, s+num Raymunde, eius uxoris, iurate uenditorum
 supradictorum, qui hoc laudamus, concedimus et ffirmamus ffirmarique
 rogamus.

S+num Petri de Fontibus, s+num Paschasii de Alguayra, s+num Dominici
 Pintat, testium.

Sig(*signe*)num Egidii de Ffalce, notarii publici Alguayre et Villenoue Segriani
 ad hec scripssit.

-108-

1326, novembre, 8

Artau o Arnau de Castellvell, jove, nomena als habitants d'Almenar, Berenguer de la Mora de Perves i Arnau Cavaller, procuradors perquè en nom seu i en presència de la priora d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell, i del convent del mateix lloc, demanin i exigeixin el pagament de mil sous de moneda de tern de Barcelona - segons consta en document públic del 5 de gener de 1325, de mà del notari Gil de Falç- als habitants de Vilanova de Segrià, Nadal de l'Oberola, Pere Babot, Ramon de Torres, Pere de Fonts , Domènec Nebot i Guillem de Castelló i també a Guillem de Balaguer, Guillem Cabot, Bonafonat de Vall-Llebrera, habitants de la vila de Ratera. El dit Artau de Castellvell constitueix els dits procuradors amb àmplies competències per dur a terme la demanda.¹

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 191.

1. Vegeu documents n^{ums}. 104, 109

Mides: 315 x 478 mm.

Not. dors. : procura; 653.

Descripció: Pergamí, de format rectangular en bon estat de conservació.

Sit omnibus notum quod ego Artaldus³³² de Castroueteri, domicellus, scienter et ex certa scienta, cum testimonio huius presentis publici instrumenti iure ualitura constituo, rogo et ordino certos et speciales procuratores meos uos, Berengarium de la Mora de Perues et Arnaldum Caualer, habitorem d'Almenar, presentis procuratorii exhibitores, quemlibet uestrum in solidum, ita quod non sit pocior conditio occupantis, set quod per unum uestrum inceptum fuerit per alterum mediari ualeat et finiri et iterum, si neccesse fuerit, reassumi ad comparendum, pro me et nomine meo coram honorabili et religiosa domina Sibilia, priorissa d'Alguayra et conuentu eiusdem seu yconomo earumdem et ad reddendum, pro me et nomine meo, ipsi uel ipsi aut yconomo deputato seu deputando, per eam uel eas, computum et ueram ac legalem racionem et relicta de omnibus et singulis administratis, gestis, gubernatis, datis, receptis seu quomodolibet procuratis per me, dictum Artaldum, aut per aliquem alium, loco mei, loco uite aut quolibet alio modo, nomine dicte domine priorisse aut conuentus eiusdem, seu yconomi earumdem. Necnon ad petendum, exhigendum et recuperandum, pro me et nomine meo, a Natali de l'Oberola, Petro Baboti, Raimundo de Turribus, Petro de Fontibus, Dominico Nepoti et Guillelmo de Castellione, habitatoribus in Villanoua de Segriano, et a Guillelmo de Balagario, Guillelmo Caboti, Bonafanato de Vallebrera, habitatoribus uille de Ratera, et suis et bonis eorum, milla solidos Barchinonenses de terno, quos quilibet eorum in solidum et pro toto michi debent, cum publico instrumento confecto per manum Egidii de Falce, notarii publici d'Alguaire, quod instrumentum uobis, dictis procuratoribus meis, et cuilibet uestrum, in solidum, de presenti, trado. Dans et concedens uobis, dictis procuratoribus meis et cuilibet uestrum, in solidum, super predictis omnibus et singulis et quolibet eorumdem, plenam, liberam et generalem administrationem ac etiam potestatem, pro me et nomine meo, comparendi coram dicta domina

³³² El mateix Castellvell, donzell, anomenat Artau i també Nautal en els mateixos documents de reclamació de deute als habitants de Vilanova de Segrià i de Ratera (docs. 104, 108 i 109).

priorissa et conuentu seu yconomo earumdem et eis uel ei, reddendi comptum et ueram ac legalem rationem de omnibus et singulis, per me seu per aliquem, loco mei, gestis, administratis, gubernatis, datis, receptis seu quomodolibet procuratis, nomine, uice ac loco earumdem hostendendique et traddendi, si necesse fuerit, ei uel eis computa, albarana, apochas et omnia alia et singula, que ad dictum comptum reddendum competunt seu competere possunt aut debent et sine quibus dictum comptum siue ratio reddendi eo modo expediri non posset, et recipiendi ab ea uel eis apocham siue albaranum de soluto siue absolutionis necnon ratione dictorum mille solidorum Barchinonensium contra predictos debitores seu quemlibet eorumdem agendi, petendi, exhigendi, defendendi, excipiendi, triplicandi, replicandi, obiciendi, contradicendi, conueniendi, reconueniendi coram quibuscumque iudicibus ecclesiasticis uel secularibus, ordinariis uel etiam delegatis, et protestandi, requirendi, componendi, compromitendi, pascicendi, transhigendi, libellum seu libellos oferendi et oblatio ex aduerso, si necesse fuerit, respondendi sacramentum, calumpnie et alterius generis, iuramentum faciendi et subeundi positiones seu articulos si necesse fuerit, dandi testes instrumenta et alia probationum genera in iudicio producendi, renunciandi et concludendi sententiam seu sententias tam interlocutorias quam difinitiuas audiendi et ab ea uel eis, si necesse fuerit, appellandi, apelos petendi, iudicem uel iudices inpetrandi et recusandi, solutionem seu solutiones accipiendi et de soluto seu recepto, apocham finem et generalem absolutionem faciendi debitoresque, nomine meo, requirendi, ut teneant hostaticum in loco de Alguayre, prout promiserunt et, de protestatis seu requisitis, instrumenta publica fieri faciendi, litem contestandi, alium seu alios procuratores, ante litem contestatam et post, substituendi, et eum uel eos, cum cause cognitione et sine, quando et quotienscumque, uobis uel alteri uestrum faciendum uidebitur, reuocandi. Et, demum, omnia alia et singula faciendi et procurandi, in predictis omnibus et singulis aut quolibet premissorum, que ueri et legitimi procuratores facere possunt aut debent uel que ego facerem seu facere possem, si personaliter presens essem, et que merita causarum postulant et requirunt, etiam si illa uel aliquod eorumdem mandatum exhigant speciale.

Releuantes uos, procuratores meos predictos, et utcumque uestrum et substituendum seu substituendos a uobis uel ab altero uestrum ab omni honore satisfaciendi, promittentes notario infrascripto, nomine cuius uel quorum interest uel intererit aut poterit interesse, stipulanti et recipienti, in iudicio sisti et iudicatum solui, cum suis clausulis uniuersis. Et me ratum semper et firmum habere promitto quicquid per uos, procuratores meos predictos, aut alterum³³³ uestrum, et substituendum seu substituendos a uobis uel ab altero uestrum, in predictis omnibus et singulis aut quolibet predictorum, actum, gestum, procuratum, receptum, absolutum, protestatum, requiritum seu modo quolibet administratum fuerit, et nullo tempore reuocabitur sub omnium bonorum meorum presentium et futurorum obligatione.

Quod est actum sexto idus nouembris anno Domini millesimo trecentesimo uicesimo sexto.

S+num mei, Artaldi de Castroueteri predicti, qui omnia predicta et singula concedo et firmo.

S+num Raimundi de Farens, s+num Petri Febrer, habitatorum Albeo³³⁴, s+num Guillelmi Texidor, s+num Guillemi de Castel, habitatorum de Perues, huius rey testium.

<Notar>io en P<ere> del Pui, uicarii y procurador de l'aglesia de Sent Frytos de Perves qui aquesta carta l'aprovara fui escriure per pes del honrat Nautal de Castel Viyll y lo dit en P<ere> del Pui, notari del dit loc de Perves ab lo meu sig(signe)nal la cloho dia e loc damunt dit.³³⁵

³³³ alter] *ms.*

³³⁴ Albió.

³³⁵ Les últimes línies, de <notar>io en .... loc damunt dit, hi són afegides amb una altre tipus de lletra i un altre notari..

-109-

1326, novembre, 22. Lleida

Berenguer de la Mora de Perves i Arnau Cavaller d'Almenar, constituïts procuradors d'Arnau de Castellvell donzell, reconeixen haver rebut de Pere de Maçanet, ciutadà de Lleida, del seu propi diner i en nom i representació de Nadal de l'Oberola, Pere Babot, Ramon de Torres, Pere de Fonts, Domènec Nebot, Guillem de Castelló, habitants de Vilanova del Segrià i Guillem Balaguer, Guillem Cabot i Bonafanat de Vallebrera, habitants de Ratera, 1000 sous de Barcelona i així consta en instrument públic pel notari i procurador de l'església de Sant Fruitós de Perves, Pere de Puig. Els susdits habitants de Vilanova de Segrià i de Ratera devien a Arnau de Castellvell 1000 sous barcelonesos, segons un altre instrument de mà del notari públic d'Alguaire, Gil de Falç el 5 de gener de 1325. Finalment és el notari públic lleidatà Pere de Prats qui subscriu la transacció en el present instrument i emet l'àpoca corresponent, el 22 novembre de 1326.¹

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 192.

1. Vegeu documents núms. 104 i 108.

Mides: 275 x 110 mm.

Not. dors. : Apocam. Carta de po<der>

Descripció: Pergamí, format rectangular, en bon estat en general no obstant dos forats circulars en les línies 4 i 7 a la mateixa alçada i un forat allargat al marge dret part central.

Nouerint uniuersi quod nos Berengarius de la Mora, de Perues, et Arnaldus Caualer, habitator Almenaris, procuratores constituti ab Arnaldo de Castro Veteri, domicello, prout in publico instrumento, quod Petrus de Podio, notarius et procurator ecclessie de Sent Ffritos de Perues, scribi fecit, precibus dicti Arnaldi de Castro Veteri, VI idus nouembris anno infrascripto, ut continetur in eo, cum testimonio huius publici instrumenti iuxta potestatem nobis atributam in dicto procurationis instrumento, confitemur et recognoscimus in ueritate uobis, Petro de Maçanet, ciui Ilerdensi, et uestris quod uos, de uestra propria peccunia, nomine et uice Natalis de l'Oberola, Petri Baboti, Raiimundi de Turribus, Petri de Fontibus, Dominici Nebot, Guillelmi de Castellione, comorantium in Villanoua Segriani et Guillelmi de Balagario, Guillelmi Caboti

et Bonafonati de Vallebrera, habitatorum in uilla de Ratera, soluistis nobis et nos habuimus a uobis numerando mille solidos Barchinonenses, quos superius nominati habitatorum dictorum locorum Villenoue et de Ratera dicto Arnaldo debent, cum publico instrumento, quod scribi fecit, nonas ianuarii anno Domini M CCC uicesimo quarto, Egidius de Falce, notarius publicus Alguayre, ut continetur in eo, quodque in presenti uobis tradi. Et quare de predictis mille solidis Barchinonensibus sumus paccati a uobis, nomine et uice quibus supra. Ideo, renunciamus, scienter, exceptioni non numerate peccunie predictae non habite et non recepte et doli et infactum.

Quod est actum Ilerde, X kalendas \decembris/ anno Domini millesimo trecentesimo uicesimo sexto.

S+num Berengarii de la Mora, s+num Arnaldi Caualer, procuratorum predictorum, qui hoc concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Fferreroni Clauelli, ciuis, s+num Bartholomei de Vilamur, agricole Ilerde, testium.

Sig(*signe*)num mei, Petri de Pratis, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scripsi et clausi et cum suprapositum in penultima linea, ubi dicitur 'd<ecembris>'.

-110-

1327, desembre, 31. Monestir d'Alguaire

La priora del convent d'Alguaire, Sibil·la de Castellvell, en presència de fra Antoni Ferrera, comanador del mateix lloc, presenta una carta llegida pel notari Gil de Falç i dirigida a fra Antoni de Soler, comanador de Castellot i de Gardeny i lloctinent del mestre de l'Hospital, requerint la seva presència al monestir d'Alguaire, per tal de rendir comptes de la seva administració. I si no fos el cas, demana i requereix a fra Jofre de Rocabertí, comanador de Monsó, a venir i regir la dita comanadoria. S'aixeca instrument públic del dit requeriment el 14 de gener de 1329 de mà del notari Gil de Falç.

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 14 de gener de 1329, dijous, monestir d'Alguaire: AMS. CAJA 5E 54, perg. 346.*

Mides: 250 x 220 mm.

Not. dors. : T. 23., Carta constitosions com lo monestir a uer comanador he deue et obllidient a la prioheossa he conuent. Carta de comanador de Alguaire.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon esta de conservació. Presenta 7 plecs verticals i 1 d'horitzontal , ben marcats a ambdós costats del pergamí, així com algunes taques petites de color molt fosc per la superfície del text.

Nouerint uniuerssi quod in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum, die Iouis que fuit nonadecimo kalendas februari, anno Domini millesimo CCC XX octo, nobilis ac religiosa domina Sibilia de Castro Veteri, Dei gratia priorissa monasterii Alguayre, personaliter constituta in aula sua, cum aliis dominabus eiusdem monasterii, coram uenerabili ac religioso fratre Antonio Ferrera, obtulit michi, notario infrascripto, quandam literam papiream scriptam sigillo cereo albo in dorso eiusdem litera aposito et per me, dictum notarium, ea legi fecit continente hec que secuntur :

Al honrat religios et honest frare Antoni Ferrer<a> de la casa del Espital de Sent Johan de Jerusalem, ffrare A<ntoni> de Soler, comanador de Castellot et de Gardeyn, et loctinent del senyor maestre del Espital en lo monastir d'Alguayra; salut en nostre Seynor, com nos, per auctoritat del dit senyor maestre et per poder a nos donat per <a la> requisita et instancia de les honrades et religioses dones, na Sibilia de Castel Viyll, priorissa al convent d'aquel monestir, aiam atargat a uos per comanador del dit monestir et dels locs et dels homens d'aquel per <qui> de part del dit senyor maestre a uos ab aquesta <carta> diiem et manam et de la nostra vos pregam e us requirim que encontinent, vingats al dit monestir, els locs, els homens, els bens d'aquel, registats et administrats be et leyalment segons que de vos confiam en nostre Senyor en tal manera, si a Deu plau, que per lo bon regiment uostre, lo dit monestir trobe agradable meylorament vos empara en la dicta aministracio siats obedient a la dita prioressa et a ela et a son convent

redats compte de vostra administracio et raho verdadera et legitima. Con demanat ha rekest ne siats e nos, per auctoritat de la present carta, pregam et requirim lo molt noble et honrat frare Jofre de Rochaberti, comanador de Munso que's lex aci venir per regir la dita comanadoria per honor del dit senyor maestre et de les dites dones.

Dant el dit monestir lo darrer dia del mes de decembre en l'an de la natiuitat de Nostre Senyor mil CCC XX VIII.

Et de predictis omnibus et singulis, dicta domina priorissa mandauit sibi fieri publicum instrumentum per me, notarium infrascriptum, in testimonium sempiternum, presentibus Bernardo Botet et Arnaldo Ferrarii et Bortholomeo de Petra, presbiteriis, pro testibus electis ad hoc specialiter conuocatis et rogatis.

Sig(*signe*)num Egidii de Ffalce, notarii publici Alguayre, qui hoc scripsit et predictis interfuit die et anno prefixis.

-111-

1328, gener, 6, dimarts

Reunits fra Ramon de Capella, pregoner públic i fra Ramon Genauts, comanador d'Alguaire, davant del consell general congregat a l'església de Sant Sadurní, el dit pregoner llegeix una crida de la priora d'Alguaire que estipula el pagament de 60 sous per aquell habitant de la vila que sigui membre del dit consell.

A Original: ACA, Alguaire, perg. 11.

Mides: 265 x 213 mm

Not. dors. : N° 11. <carta> de la priora de uenda [...] . 29 Arm<ari> de Alguaire, sach =D. N° 11. A Comanador. V /VIII.

Descripció: Pergamí, format rectangular. Presenta taques d'humitat al lateral esquerre i a la part central del pergamí a l'altura de les línies 7 i 8 del text. Es distingeixen clarament els dos plecs verticals i 1 d'horitzontal.

Nouerint uniuerssi quod, die martis que intitulatur octauo idus ianuarii anno Domini millesimo CCC uicesimo septimo, in presen- cia mei, notarii, et

testium infrascriptorum, ad hoc specialiter conuocatorum et rogatorum, Raymundus de Capella, preco publicus loci de Alguayra fecit coram uenerabili ac religioso domino fratre Ramon Genauts, comendatore Alguayre ac etiam, coram consilio generali una congregato coram ecclesiam Sancti Saturnini cum dicte domino comendatore quandam cridam sub hac forma *ara hoyats que us mane madona ça prioressa a tothom: qui es stadant et auidant de la vila que no sie a conseyl ab lo comanador e qui ho serà, LX sous li costarà*. Qua preconizacióne facta, immediate dictus dominus comendator dixit dicto preconi: Quis dixit sibi quod faceret dictam preconizaciónem seu subastacionem per modum quem fecit. Et dictus R<aymundus> de Capella, preco, dixit dicto domino comendatori quod, Guillelmus Ortolani, bayulus, mandauit<t> sibi ex parte domine priorisse predicte. Quibus dictis dominis, comendator predictus mandauit<t> sibi fieri publicum instrumentum ad conseruationem sui iuris de predictis per me, notarium infrascriptum .

Testibus presentibus ad hec specialiter conuocatis et electis, Poncio de Aguilar et Arnaldo de Falç, paciariis loci de Alguayra.

Sig(*signe*)num Dominici Rubey, notarii publici Alguayre, qui hoc scripsit cum raso et rescripto in prima linea, ubi dicitur, 'ianuarii' et in tercia, ubi dicitur 'uenerabili ac' et in predictis interfuit, die et anno quibus supra.

-112-

1328, gener, 17

Elisèn de Vilanova, religiosa del convent d'Alguaire fa una compra.

A *Original no disponible.*

B *Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 353v.*

Venda a donya Elicsendis de Vilanova feta a 16 de las calendas de febrer 1328 en poder <de Egi>dio de Falce.

-113-

1328, juliol, 25

Sibil·la de Figuerola ,sagrystana de la capella de Sant Salvador, i fra Antoni Ferrera, comanador d'Alguaire, firmen una venda que feren uns curadors per mitjà d'un comanador d'Alguaire, Romeu Genovès.

[A] *Original no disponible.*

B *Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 357r i 357v.*

1328, 8 calendas augusti firma per senyoria Sibilia de Figarola sacristana de la capella de Sant Salvador, frater Antonius Ferrera comanador Alguayre. La venda feren uns curadors donats per venerabilem ac religiosum fratrem Romeum Genoves comendatorem³³⁶ Alguayre.

-114-

1328, novembre, 8

Saurina de Salanova, religiosa del convent d'Alguaire fa una venda .

[A] *Original no localitzat.*

B *Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 353v.*

Venda de donya Saurina de Salanova feta **8 <novembris> 1328**, testimoni frater Guillelmi <lu>liani, en poder de Egidio de Falce, notari public Alguayre.

---

³³⁶ A l'any 1326, Romeu Genovès n'era comanador d'Alguaire segons referència de Jaume Pasqual, BC, Pasqual, J., vol. f. 357r.

-115-

1328, desembre, 4

Fra Antoni Garí, lloctinent del comandor d'Alguaire, firma un document en llur condició de titular de la senyoria.

[A] *Original no localitzat.*

B *Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 357v.*

1328, pridie nonas decembris, firma per senyoria frater Antonius Garí, tenens locum comendatoris Alguayre y en 13[...], 31 Maig lo transumptaren y firmà ut testis frater Jacobus ça Rovira perpetuus vicarius Sant Saturnini Alguayre.

-116-

1329, març, 7, dimarts

Arnau Mulner, canonge lleidatà i procurador constituït de Marquesa de Ribelles, religiosa del convent d'Alguaire i de les religioses Blanca de Timor, Elvira de Biure sagristana, Berenguera de la Goda, infermera, Sibil·la de Figuerola, Berenguera de Bellvís, Sibil·la d'Espés³³⁷, Mabília de Castellvell, Berenguera de Pinós, Agnès de Biure, Gueralda de Ponts, Mabília de Caldes, Sanxa de Perves i Elisèn de Vilanova i d'altres religioses del monestir, notifica i presenta a Elió de Vilanova, mestre general del mateix Orde, en dos instruments públics, el de la seva pròpia procuració i el de l'elecció de Marquesa de Ribelles com a priora del convent i la notificació formal de la mort i sepultura eclesiàstica de la priora Sibil·la de Castellvell el 21 i 22 de febrer del 1329¹.

[A] *Originals cartes no localitzades.*

B *Trasllat del 21 de març de 1329, Avinyó: AMS, CAJA 4E 53, perg. 275*

c *Edició: Miret i Sans, Joaquim, Notícia històrica del monestir d'Alguayre, de la orde sagrada y militar del Hospital de Sant Joan de Jerusalem, Tip. L'Avenç, Barcelona, 1899, p. 16.*

---

³³⁷ de Spessio] ms.

1. Text inclòs en el document, núm. 118

-117-

1329, març, 11

Blanca de Timor, lloctinent de la priora del monestir d'Alguaire, càrrec vacant en aquesta data, fa un establiment.

A Original no disponible

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 356r.

Blanca de Timor, locumtenens priorisse monasterio, vacance, establi 5 idus marcii 1329.

-118-

1329, març, 21. Avinyó

Arnau Mulner, canonge lleidatà i procurador constituït de Marquesa de Ribelles, religiosa del convent d'Alguaire i de les religioses Blanca de Timor, Elvira de Biure, sagristana; Berenguera de la Goda, infermera; Sibil·la de Figuerola, Berenguera de Bellví, Sibil·la d'Espés³³⁸, Mabilia de Castellvell, Berenguera de Pinós, Agnès de Biure, Gueralda de Ponts, Mabilia de Caldes, Sanxa de Perves i Elisèn de Vilanova i d'altres religioses del monestir, presenta a Elió de Vilanova, mestre general de l'Orde, en dos instruments públics, l'elecció de la dita Marquesa de Ribelles com a priora del mateix convent, el procediment seguit segons la tradició i costums així com les circumstàncies que concorregueren en la dita elecció i la notificació formal de la mort i sepultura eclesiàstica de l'anterior priora Sibil·la de Castellvell. Seguidament demana el beneplàcit i confirmació del gran mestre de l'Orde a la nova elecció. El susdit procurador demanà també fer un instrument públic de l'acte celebrat a la cambra del mestre general, a l'hospici d'Avinyó, al costat del riu Roine, amb la presència del jurisperit Francesc de Cays de Niça, de fra Jovent d'Orcà del mateix Orde, i del mestre Jaume Audebeti,

³³⁸ de Spessio] ms.

ciudadà d'Avinyó, així com d'altres testimonis cridats pel mateix mestre. És el notari públic amb autoritat reial, Pere Aymeric de Manosque, qui esten acta de la sessió.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 275

Mides: 295 x 416 mm.

Not. dors. : (creu orde santjoanista) 1. Carta [...]

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació. Presenta 7 plecs horitzontals i 1 de vertical al mig del pergamí, així com una tira de film transparent per tal de protegir el plec central i una altra, sobre un dels plecs verticals, ambdós casos a la part dorsal. El text segueix en unes ratlles i la lletra del text i l'estil de presentació suggereixen un manuscrit d'un estil d'escriptura diferent a la dels altres documents d'aquest recull.

In nomine Domini nostri Iesu Christi, Amen. Anno a Natiuitate Eiusdem, millesimo trecentesimo uicesimo nono, duodecima indictione, die uicesimo primo mensis marcii, uniuersis et singulis pateat, presentibus et futuris, per presens publicum instrumentum, quod, constitutus in presencia reuerendi patris domini fratris Elioni de Villanoua, Dei gratia Sancte domus Hospitalis Sancti Iohannis Ierhosolomitani magistri dignissimi, uenerabilis uir, dominus Arnaldus Mulnerii, canonicus Ilerdensis, procurator uenerabilis et religiose domine Marquesie de Ripellis, sororis monasterii de Algayra, Ilerdensis diocesis, ordinis dicti Hospitalis, electe in priorissam monasterii de Algayra predicti necnon et uenerabilium et religiosarum dominarum Blanchie de Timor subpriorisse, Eluire de Biure sacriste, et Berengarie ça Gode infermarie, Sibilie de Figayrola et Berengarie de Pulchro Visu et Sebilie de Spessio et Mabilie de Castro Veteri, Berengarie de Pinasio et Agnetis de Biure et Geralde de Pons, Mabilie de Caldes et Sanxie de Perues et Elisendis de Villanoua, sororum dicti monasterii, prout de procurationibus ipsius domini Arnaldi constat duobus publicis instrumentis scriptis et signatis, ut in eis legitur, manu Bernardi de Palatio notarii publici, die martis, nonas ³³⁹\marcii priorise confestim/ in uesperis, anno a Natiuitate Domini millesimo tricentesimo <uicesimo>³⁴⁰ nono, procuratorio nomine quo supra, in presentia mei, Petri Aymerici, notarii publici, et testium subscriptorum, significauit eidem domino magistro quod,

³³⁹ Marcat amb el signe I, indicant que cal afegir-hi la nota final del text abans de l'escatocol, *marcii priorise confestim*.

³⁴⁰ Oblit de l'escriptent, afegit per coherència cronològica dels fets narrats en el document.

deffuncta die martis, nono kalendas marcii proxime preterita bone memorie domina Sibilia de Castro Veteri, priorissa monasterii de Alguayra predicti, et ipsius corpore, sequenti die Mercurii cum reuerencia tradito ecclesiastice sepulture domine dicti monasterii, in numero decem et nouem congregate in simul, pro eligenda priorissa dicto monasterio, euocatis prius, domina Sebilias de Castro Veteri et domina Sebilias des Pons, sororibus dicti monasterii de Alguayra absentibus a dicto monasterio ad electionem huiusmodi faciendam, que dicte domine absentes legitimo impedimento impedire causam non possent ad electionem ipsam uenire nec in ipsa presentialiter interesse, commisserunt domine Berengarie de Bellouisu uices suas, prout constat per quasdam <suas> litteras ipsarum duarum absentium tractantesque dicte domine presentes de dicta electione elegerunt tresdecim de seruis, iuxta morem religionis Hospitalis et monasterii predicti, quibus dederunt potestatem priorissam eligendi, quarum septem ex nostris tresdecim tractantibus de electione huiusmodi: prefatam dominam Marquesiam in priorissam dicti monasterii elegerunt, aliis dominabus non contradicentibus, set tacentibus nec infra decem dies ab electione huiusmodi appellantibus; que quidem, domine electes³⁴¹ prefatam dominam electam portantes eam ante altare maius ecclesie dicti monasterii in throno catredali possuerunt, prout et sicut de more fieri consueuit atque debet, que quidem electio fuit ³⁴²\marcii priorisse confestim/ clero et populo publicata, cui electioni dicta domina Marquesia infra nos a iure statutum acceptauit et consentit in eadem, prout predicta omnia in decreto electionis facte de dicta domina Marquesia plenius et lacius continetur. Qua significatione facta eidem domino magistro per dictum procuratorem nomine procuratorio quo supra, exhibuit idem procurator, procuratorio nomine quo supra, et presentauit eidem domino magistro dicto nomine, decretum ipsius electionis sigillatum sigillis duodecim de cera ruffo in riuerso, requires dictus procurator, procuratorio nomine quo supra, dictum dominum magistrum humiliter et cum instantia ut ipse dicte electioni dignetur suum assensum et consensum prebere benigne et ei

electes] amb abréviatura sobrerá, *ms.*

³⁴² Marcat amb el signe I, per afegir la nota de final del text abans de l'escatocol, *marcii priorisse confestim.*

consentire et assentire et ipsam electionem ac dictam electam in priorissam confirmare. Et de predictis, dictus procurator, procuratorio nomine quo supra, petiit sibi fieri publicum instrumentum.

Actum Auinione in hospicio dicti domini magistri, iuxta flumen Rodini, in eius camera, in presencia nobilis et circumscripti uiri domini Francisci Caysii de Nicia iurisperiti, et religiosi uiri domini fratris Iauentii de Orchano dicti ordinis Hospitalis, serui dicti domini magistri, et magistri Iacobi Audebeti, ciuis Auinioni et plurium aliorum testium ad premissa uocatorum specialiter et rogatorum.

Ego, autem, Petrus Aymerici de Manuasca, notarius publicus auctoritate apostolica et regia constitutus, predictae significationi et requisitioni et omnibus suprascriptis, una cum dictis testibus, presens fui et dictiones adiunctas et scriptas supra in fine melius, uidelicet *marcii priorisse confestim*, quas supra ad certa signa errore omiseram, manu propria aduixi et scripsi et me subscripsi et signo (*signe*) me<o> consueto signaui in fidem et testimonium omnium premissorum.

-119-

1329, octubre, 6, divendres

Ramon de Camarasa, Berenguer Cardils i Bernat Pelat, nomenats per la vila de la Portella es troben davant l'hospici de la vila d'Albesa amb el batlle d'aquesta, Domènec d'Aigües. Els susdits representants de la Portella presenten una carta del seu batlle Arnau d'Albespi, dirigida al dit batlle d'Albesa, la qual carta és llegida pel notari d'aquesta vila, Arnau de la Torre. La susdita carta respon a una anterior i tracta sobre els drets que els habitants d'ambdues poblacions tenen per recollir la fusta i llenya del camp o terra que limita ambdos termes i especialment la part de terra o camp que es desplaça pel riu Noguera i que a vegades es desplaça a les honors dels altres, a aquells que la fusta no els hi pertany segons el dret i les bones costums.

[A] *Original no disponible.*

B *Trasllat del mateix dia divendres del 6 d'octubre de 1329: AMS, CAJA 4E 53, perg. 217.*

Mides: 273 x 306 mm.

Not. dors. : S. 33., De la Portella.

Descripció: Pergamí de format rectangular, enfosquit, amb 5 plecs verticals i 5 d'horizontals especialment marcats en el dors del pergamí. Presenta unes tires de film transparent enganxades a un dels plecs al dors per tal de protegir-lo. No obstant, es possible la lectura del text.

Nouerint uniuersi quod in presencia mei, notarii, et testium inffrascriptorum ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum, die ueneris que legitur II nonas octobris anno Domini millesimo CCC uicesimo nono, Raymundus de Camarasa, Berengarius de Cardils et Balagarius Pelat, habitatores Portella, constituti personaliter in uilla Albesie coram Hospicio, in quo uenerabilis Dominicus de Aquas, baiulus Albesie pro domino rege, inhabitat, paulo post celebrationem misse Sancte Marie, in presencia dicti baiuli, presentarunt et per me, dictum notarium, legi fecerunt eidem baiulo, quandam literam papiream in eius dorso sigillatam Arnaldi d'Aluespi, baiuli dicti loci Portella, sigillo ipsius Arnaldi d'Aluespi, ceree pallide sub signo albe sinopi ut per eius faciem, apperebat cuius tenor talis est:

Al honrat en Domingo d'Agues, batle d'Albesa per lo senyor rey, he a son lochtinent, de mi, na Arnau d'Alvespí, batle de la Portella per madona la priora d'Alguayra; salus et honor, fer uos saber senyore, que vista una letra uostra en la qual me feyes saber que davant vos eren estats en G<uillem>de Vilaben en persona de paers de la vila d'Albesa, e que auien firmat de d.acet en poder nostro per rao de la uniuersitat del loch d'Albesa sobre la posesio en la qual segons que els affirmen sen de justar e d'aplegar lenya, altra fusta, els socs e miganes de la pau de Nogera enves la Portela axi com a aquels que son seus e de son terme, e aquels an tros sense vedar e ab soles segons que a els es estat negare facder solire la qual posesio vos los veus reebut ferma de dret que els sa fferen de ser appereylats, d'estar a dret a totes persones que entenguen autre demanda en los dits socs ho miganes per que han request

vos que en la dita possessió los deyats mantenir e defendre hen tan negu, no degue esser gitat de possessió sens coneguda de dret, e uos trobes los homens d'Albesa en possessió dels dits socs e miganes per ço de part del senyor rey a mi debies e de la uostra ma monestats que no do loer que negun ham de la Portella iust ne iustar faça lenya ni altra fusta, els dits socs ni miganes ates s.iustades nan a qe la lexen estar, e si portades n.an a que la tornem segons que en la dita vostra letra es contingut a la qual letra, senyor, vos respon que cert e nutories que la Portella ab sos termes es ab certes conffrontacions integrament se dona per compte d'Urgell a l'Espital en les quals conffrontacions \i es que terme de la Portella affronte ab lo flum de Nogera dins les quals affrontacions/ alguns homens d'Albesa han honors e possessions, les quals affronten ab Nogera e alguns homens de la Portella an honor e posesions, les quals affronten al Nogera, et es cert e de dret segons que sauis dien, que les miganes son d'aqels qui affronten e si per ventura, aygues an portat fusta en les onors d'alguns ho en miganes, les quals miganes son d'aqels qui affronten de la part dels quals menys aiigua pase la fusta aquella ho arbres no son d'aqells en les honors dels quals s'aturen ans son d'aquels de qui eren, et si per ventura, homens de la Portela ho d'Albesa, aquells prenen ni s'atupen fan ho contra dret, mas en per ho, si la fusta ho arbres senyor no troben de que sie a la usanza, es aital que negu las prenen, deu las pendre de dret et de raho aqel d'aqels en les honors, socs ho miganes dels quals ature, per que senyor es cert. Et si fusta o lenya ha aturat en les on<o>rs sots o miganes que sien d'omens d'Albesa que affronten el Flum de Nogare, los homens de la Portela no las deuen pendre. Et si ni ha algu que pres se n'aie e mostrar se pot donant mi i o so appereylat, que aquela faça tornar ai tanbe fusta o lenya que romasa sie en les onors, socs o miganes d'omens de la Portela, que affronten el flum de Nogera, non deu ser leuada per homens d'Albesa, ans si leuada n.an deu eser tornada e restituida per que senyor con aquestes per conseil de dret et de raho segons que jo o

cap, per conseil de savis offerent ni i appereylat de fer dret o rao de tots aqels de la Portela que ayen pres fusta o lenya en les onors, sots oh miganes d'omens d'Albesa, reque<i>r uos ab aquesta present letra que uos quan reques ne serens fazaes tornar e restituir fusta, lenya e n.altres que homens d'Albesa ayen pres, justat o apartat de les hono<r>s d'omens de la Portela o de la iurisdiccio d'aqela. E car vos, senyor, dehits que homens d'Albesa son en posesio de iustar lenya, els sots, miganes e onors la qual aygua de Nogera porte enten que sie iusta posesio en lurs sots, onors e possessions ens els sots onors e possessions d'omens de la Portela ca ço, salvant honor vostra, no serie posesio ni porie esser dita posesio, ans serie alusio, car serie contra dret e contra rao e aytals fermes que contra dret e contra rahos fan per iust iutge no deg<e>ren esser recludes perque senyor, si dons, greuges o mestuns s'esdevenien per la dita rao a fer, farien se en colpa uostra e no mia e si els dien que els an acostumat de uedar et absolute les dites cosses alo no es costum, ni pot esser dita costum ans pot esser dita mala usanza, car zo que es en les onors e de les honors de la Portela o de son terme, vatle d'Albesa no pot vedar ne absolute com sie de iurisdiccione de madona prioresa d'Alguayra e aytals coses se fan si feytes son per forza e no saben los homens de la Portela. E com lo loch de la Portela sie en guarda e en comanda del senyor rey, vos les deuens defendre de tothom que tort los faze ni sobres e molt mils encara d'aqueles qui son sotsmeses a la vostra senyoria que d.alores si algunes cosses vos plaen que fazi per vos fer mo saber.

Actum est hoc die et anno, quibus super presentibus testibus Arnaldo Martini et Bernardo de Farens, filio quondam Bernardi, ad hec conuocatis specialiter et electis. Et ibidem incontinenti, sine aliquo interuallo, predicti presentatores litere antedictae coram testibus superdictis requisierunt me, dictum notarium infrascriptum, ut eis facerem, de predicti presentatione unum publicum testimoniale instrumentum in testimonium premissorum.

Ego, Arnaldus ça Torra, notarii Albesie pro Poncio de Riart, notarii publici eiusdem auctoritate domini prepositi Celsone, instituto hec scripsi et predictis interfui die, loco et anno superdictis clausi cum superposito in XIII linea ubi dicitur, 'es que terme de la Portela affronte ab lo Flum de Nogera dins les quals affrontacions', et est rasum in IIII linea, ubi dicitur, 'Arnaldi ', et meum sig(signe)num apposui.

-120-

1330, març, 22. Avinyó.

El mestre general de l'Orde, Elió de Vilanova s'adreça per carta al visitador Jofre Rostany, preceptor d'Agen, qui es troba a Alguaire amb motiu de la recent elecció de Marquesa de Ribelles i de les circumstàncies que hi concorregueren. El mestre general mana que les despeses produïdes en el procés d'elecció de la nova priora siguin proveïdes moderadament i sense escàndol per ambdues parts de les electes – les que votaren a favor i les que s'abstingueren- i en tot cas, evitin danys al propi monestir¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllet de 26 de juny de 1330: AMS. CAJA 4E 53, perg. 223.

B Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.

1. Text inclòs en el document núm. 122

-121-

1330, juny, 26 dimarts. Casa Antiga de l'Hospital de Lleida.

En el contenciós entre el visitador del mestre general de l'Orde, Jofre Rostany, preceptor d'Agen, d'una banda i la sots-priora, Blanca de Timor i el convent d'Alguaire així com el seu comanador Antoni Ferrera, de l'altra, a causa de les despeses a pagar produïdes en la recent elecció de la priora Marquesa de Ribelles, ambdues parts expressen els propis arguments per tal de recolzar les seves mútues reclamacions. En el present acte de dimarts, dia 26 de juny de

1330, a l'allotjament de l'ardiaca de Lleida, la sots-priora, en la seva resposta escrita al dit visitador, rebut tots els seus arguments, i com a resposta, el susdit visitador es ratifica en els seus. El desacord entre ambdues parts s'endureix i arriba a les amenaces mútues i a les queixes formals. Són testimonis de l'acte fra Berenguer de Flaçà, comanador de la Casa Antiga de Lleida de Sant Joan de Jerusalem, i Bartomeu de Petra, prevere d'Alguaire i per l'acte del mateix dimarts, hores més tard, foren testimonis el cavaller Francesc d'Alòs, i el jurisperit Pere Bosom.¹

A Original: AMS. CAJA 4E 53, perg. 223.

B Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.

C Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 366v.

1. Text inclòs en el document següent, núm. 122.

-122-

1330, juny, 27, dimecres. Casa Antiga de l'Hospital de Lleida.
En l'acte del dimecres de 27 de juny de 1330, en el contenciós protagonitzat pel visitador de l'Orde de l'Hospital, Jofre Rostany, i la sots-priora, Blanca de Timor i religioses del convent d'Alguaire, excepció de Berenguera de Castellolí, a causa de les despeses imputades al monestir amb motiu de les circumstàncies que concorregueren en el procés d'elecció de la priora, ambdues parts es reafirmen amb els seus arguments inicials. La sots-priora addueix, una altra vegada, que tan sols va haver-hi una elecció, i queixant-se de la interpretació que el susdit visitador fa de les instruccions del gran mestre persisteix en apel·lar formalment a ell. El visitador, per la seva part, tot insistint en els arguments del dia anterior, afegeix que l'actitud de la sots-priora, si persisteix en ella, és reprobable i punible. Sense arribar a cap acord, ambdues parts ratifiquen les seves postures i demanen fer un document públic de tot el dit i succeït, la qual cosa es duta a terme pel notari reial Martí Mercet, en un protocol notarial 'alphabetum diuisum' amb l'esment exprés dels testimonis dels diversos actes. Els testimonis de l'acte de dimecres són el clergue Guillem Guerau i Ramon de Queralt, paer de Lleida. I els testimonis convocats pel present instrument públic, que recull els actes dels dies 26 i 27 de juny de 1330, són Francesc d'Alòs, cavaller, i Pere Bosom, jurisperit.

A Original: AMS. CAJA 4E 53, perg. 223.

B Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.

C Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 366v.

Mides: 655 x 427 mm.

Not. dors. : T. 90.T. 90, Diferents actes de varias cosas que no si creu sian de vtilitat per lo monastir . Mirats en 1736. Son residuo de la turba. Respostas fetas per Blanca de Timor , religiosa, en nom del <convent> fa un mandato <per> la presentat perque [...] a les señoras que se avien oposat y proseguian plet contra la elecció de la sra Marquesa de Ribelles priora, que la major part de las contrarias de dit monestir auia fet. A 6 y 5 de las calendas de juliol de 1330. I dels béns del monestir, ajudas del monestir de Alguayre excusantse de obehir <carta> del Gran Mestre.

Descripció: Document *alphabetum diuisum* amb les primeres lletres de l'alfabet al marge inferior. Pergamí de format rectangular, enfosquit, en un relatiu bon estat de conservació. Presenta 12 plec verticals ben marcats al dors del pergamí així com dues tires de film transparent, enganxades, per protegir dos petits forats. Unes petites taques al marge superior esquerre i alguns rebrecs en una zona més fosca al marge superior i lateral dret.

Nouerint uniuerssi quod die sabatti, nono kalendas Iulii anno Domini millesimo CCC tricesimo, in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hec specialiter uocatorum et rogatorum, uenerabilis et religiosus uir, dominus frater Guanffridus Rostagni, uisitator in partibus Aragonie et Cathalonie, existens in monasterio de Alguayra in capella Apostolorum eiusdem monasterii, in presencia omnium sororum dicti monasterii, excepta domina Berengaria de Castro Aulino, et in presencia uenerabilis et religiosi fratris Antonii Ferrera, comendatoris dicti loci, dixit se a reuerendo in Christo, patre ac domino, domino fratre Eliono de Villanoua, Dei gratia magistro Hospitalis, quasdam litteras recepisse [...]³⁴³. Que quidem littere incipiunt ut per [...] tenorem apparet:

“Ffrater Elionus de Villanoua, Dei gratia Sancte domus Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani magister, humilis et pauperum Christi custos, religioso in Christo, sibi carissimo ffratri Guanfrido Rostagni domus eiusdem, socio suo, preceptoris Aquensi et [...] uisitatori in prioratu Cathalonie et Aragonie, salutem et <sinceram> in Domino caritatem etcetera’.

Et in dictis litteris continebatur quedam clausula, continentie subsequentis: “Ceterum, carissime, cum intellexerimus quod ambe

³⁴³ Indicació d'un espai rasurat amb ratlla horitzontal.

electe de redditibus dicti monasterii sumptus earum recipiunt pro questione mer<c>ati, propterea inter eas in graue dampnum dicti monasterii et iacturam, unde mandatis nostris subiungimus quod neutri dictarum electarum de bonis seu redditibus dicti monasterii prouideatur seu prouideri sinatis, si aliquo modo absque scandalo fieri potest. Si uero minime fieri potest, eo, tamen uolumus ac precipimus et mandamus quod utrique dictarum electarum, ita moderate prouideri faciatis quod dictum monasterium exinde iacturam et incommodum minime asequaretur.

Datum Auinione die XXII marci”.

Unde dictus dominus uisitor, uolens, ut dixit, exequi mandatum sibi factum, in clausula precedenti, mandauit et iniunxit ac discrete mandauit domine Blanche de Timor, sorori et subpriorisse dicti monasterii, et fratri Antonio Ferrera, comendatori eiusdem monasterii, et omnibus aliis sororibus, prout quolibet tangitur, quod ambabus partibus prouideant in expensis de bonis dicti monasterii, tamen moderate; dixit etiam quod, cum ipse temptauerit dictam electam et partem facientes cum ea concordare et aduenire et reducere cum contradicentibus electioni predictae et contra, quod facere nequiuisset, ut dixit, temptauerit, etiam, et probauerit, ut dixit, quod neutra dictarum partium pro questione dicte electionis expensas reciperet de bonis monasterii supradicti, quod sine scandalo facere non potuerit, uel aliter obtinere; iterum precepit, ut supradictis subpriorisse et comendatori, quod ambabus partibus, uidelicet tam parti dicte uolentis quam parti dictarum contradicentium, prouideant in expensis de bonis dicti monasterii. Set adeo moderate quod dictum monasterium iacturam et incommodum nullatenus asequaretur. Presentibus nobili et religioso uiro, domino fratre Bonifacio de Salucys, comendatore Montissoni, et uenerabili et discreto domino Guilelmo des Parrona legum doctore, pro testibus ad hec specialiter conuocatis et rogatis.

Postea die martis sexto kalendas iulii anno predicto, dicta domina subpriorissa, constituta in ciuitate Ilerde, in hospicio domini archidiaconi Ilerde<nsis>, respondit predictis in scriptis ut sequitur:

Mandatis dicti domini fratris Guanfridi uisitatoris respondens Blanca de Timor subpriorissa dicti monasterii, nomine suo et conuentus eiusdem, dicit sub debita reuerencia et petita uenia, quod littere domini magistri Hospitalis eisdem, subpriorisse et aliis, in dicta clausula a parte iuxta suggesta sibi iuste sunt et scientissime ap<paren>t enim ex aliis quod idem dominus magister, paterna pietate conparendo dicto monasterio, uoluit et prouidit fore uitandas expensas pro electionis negocio prosequendo, ne propter multiplices expensas prefatum monasterium grauiorem, quam sentiat, subeat iacturam; set re uera bene scit, idem dominus uisitor quod manifesta falssitas fuit suggesta domino magistro, cum sibi fuit expositum, quod dicte electiones erant in ipso monasterio et quod ambe et partes earum recipiebant expensas de bonis monasterii, cui asercioni idem dominus magister non tantam fidem adhibuit quia informationem inde per ipsum uisitorem haberi mandauerit et quanuis idem dominus uisitor de contrario certus extiterit et existat, tamen, non sequens rationem seu intentionem mandantis, uidelicet domini magistri, cum tamen, eadem ratione debeat mouere delegatum quam delegantem potius ad discrimen et detrimentum ipsius monasterii, ipse uisitor laborauit quam prouisione domini magistri debite exequende. Scit enim et notorium est, quod in dicto monasterio non est nisi una electa, uidelicet domina Marquesia de Ripellis, cuius electionem tanquam canonicam due partes conuentus ipsius monasterii prosecute sunt hactenus et etiam prosecuntur, et non est alia electa in dicto monasterio nec aliqua de septem sororibus, que dicte electioni quantum in eis est, se opposuerunt et opponunt unquam, pro electa se gessit nec nominauit, nec aliter causa nominarunt, in processu inde coram comissariis dicti domini magistri et ipso uisitori habito, nec etiam aliter; et est certum quod ille septem, se opposentes, nunquam habuerunt expensas de bonis monasterii nec nostrarum, quare nunquam audiende fuerunt nec, ut facientes partem, debuerunt admitti nec admissae fuerunt. Qua, igitur, fronte, idem dominus uisitor

mandauit eis ministrari expenssas de bonis monasterii augendo contra intentionem domini magistri, et ius, et rationem, saluo eius honore, <onera> expenssarum inutilium et iniuste. Set modo aparuit quod eisdem, subpriorisse et conuentui, sepius dictum fuit, quod, uidelicet idem uisitor faciendo septem sororibus se opponentibus supradictis, noluit expendere negotium electionis. Inmo ingessit difficultates et, quamuis prouisionem solidam expensarum receperit in dicto monasterio, intendendo inibi negociis dicte electionis, prout sibi placebat, ut de ceteris taceatur, que domino magistro postea dicentur, adhuc cetere, nititur extorquere quantitatem pro expensis, quas, ut aserit, fecit hinc inde ultra uiginti sex libras et quinque solidos monete Iaccenses, quas propterea iam habuit, de quibus etiam noluit facere albaranum. Et, si recte consideraret, debuisset et deberet predicte oneri expenssarum, maxime a cetero remedio, quod eis exhibuit et a ceteris tractatibus, quos premisit; scit enim quod, si ita bene laborasset pro expeditione negocii et si bene reduxisset illas, que contra comitatem seu duas partes se nituntur opponere electioni predicte ac fecisset posse suum, quod illas ad comitatis concordiam reuocaret, melius iuisset negocium. Non, enim, ipsas pauciores ita reduxit, sicut duas partes proposse suo trahere noluit quod eas ad concordiam pauciorum reuocaret. Cum tamen, secundum equitatem et rationis libram, potius minor pars sicut reuocanda ad maiorem quam, e conuersso, maxime cum, pro ipsa electa et parte sua faciant multa, propter que ministerio presidentis minor pars esset trahenda, adens, uidelicet generis nobilitas, morum grauiore, numerus duplo maiorietas, personarum idoneitas et in ordine antiquitas, ex quibus omnibus melior zelus apparet. Set prefatus dominus uisitor, ut apparet, ex fine sui operis potius ipsas pauciores animauit, ut uidetur, ad fortius rebellandum, mandando contra intentionem domini magistri de bonis monasterii ministrari \eas/ expensas super sua contradictione grauius prosequenda; quas, tamen, hactenus non habuerunt nec habere debuerunt nec debent. Aut, enim,

electio esset canonica, sicut est, ut ipsa subpriorissa credit, et tunc ille septem nec opponendo, nec excipiendo, nec appellando iure notissimo, set admitende uel etiam audiende; aut electio nihil ualet - quod absit- et domini magistri est decernere quid fieri debeat; quod, quidem fieri potest absque funesta contradictione tertie partis, que nunquam contra duas partes est aliquatenus audienda, sicque ministrari easdem expenssas non esset nisi contra intentionem et preceptum domini magistri facere, qui uoluit expenssas uitari aut minorari, non, autem, augmentari; ut idem dominus uisitor, quantum in se fuit, saluo eius honore peruertendo mandatum domini magistri, nisus extitit augmentare. Quapropter, ipsa subpriorissa, nomine suo et totius conuentus, ab ipso mandato domini uisitoris ad dictum dominum magistrum in hiis scriptis, coram notario et testibus infrascriptis appellant, petens apelos sibi concedi et dari iterum et iterum et cum debita instantia petens uos, si sit qui eas sibi concedere ualeat. In hoc, tamen, mandans notificari presentem responsionem et apellationem ac apelorum petitionem eidem domino uisitori, si eius copiam posit habere, cum a monasterio predicto receperit et a ciuitate Ilerde se dixerit necessarium. Et, de predictis, una cum precepto predicto, si sic dici meretur, mandat fieri publicum instrumentum. Presentibus uenerabili et religioso fratre Berengario de Flaçano, comendatore domus antique Sancti Iohannis Iherosolomitani Ilerde<nsis>, et Bartholomeo de Petra, presbitero de Alguayra, pro testibus ad hec specialiter conuocatis et rogatis.”

Et, post praelibatum actum die martis sexto kalendas iulii, dicta apellatione lecta et notificata per me, dictum notarium, eidem domino uisitori constituto in domo antiqua Hospitalis Ilerde<nsis>, ipse dominus uisitor dixit quod, salua gratia dicte apellationis, ipse, non ut partiarium set ut communem amicum et iudicem et superiorem se hostendit in omnibus, que dicte partes, coram eo solo uel coram eo ac condelegato suo, tractare et facere habuerunt et multos labores et uigilias propterea sustinuit expenssas domini

magistri et suis propriis, ultra quantitatem per appellationem predictam expressatam, modo aliquo non parcendo, ut partem contradicentium parti dicte electe et adunare posset uel partem dicte electe parti contradicentium, si fieri potuisset; in quibus omnibus, a festo Resurrectionis Dominice citra continue, quoniam copiam condelegati sui habere potuit insistendo nec taceri uult uel oportet aliqua, que ipse dixerit uel fecerit in negotio antedicto uel alio, set tacenda sunt, quoad presens, plura de quibus, per aliquas personas in presenti negotio, fuit actenus acceptantus. Et ea, que fecit uel fieri mandauit de prouidendo in expensis parti dictarum contradicentium de bonis dicti monasterii non partialiter set exequendo mandatum et intentionem dicti mandati prefati domini magistri fecit, et quia sic de iure credit fuisse faciendum; nam, cum religiose, sicut contradicentes predictae, et perpetuum non habebant, de quo negotium predic<um facere> ualeant. Ideo, monasterium hec expenssas reales opponenti se contra personam electe oponendo crimina uel defectus uel nullitatem electionis ministrare et suplere appellationem ante predictam, si sic dici meretur, non admisit utpote, non admitendam de iure et secundum statuta et consuetudines et usus laudabiles Hospitalis [...] litteras reffutatorias dicte appellanti concessit loco apelorum superius petitorum, maxime cum in hiis, que egit, circa expensas predictas dictis contradicentibus ministrandas fecit, ut merus et merissimus exequutor, persistens in mandato per ipsum iam facto subpriorisse et comendatori predictis. Et predictam responsionem mandauit inseri in presenti instrumento, et una, cum preactis supra actitatis, sibi fieri publicum instrumentum. Presentibus honorabilibus Francisco d'Alos, milite, et Petro Bosom, iurisperito, pro testibus ad hec conuocatis et rogatis.

Postea die mercurii sequenti, que fuit quinto kalendas iulii anno predicto, dicta domina Blanca de Timor, subpriorissa, nomine quo supra, uolens, contendere uerbis cum prefato domino uisitatore, dixit quod persistebat in responsione sua et appellatione predictis, easque uoluit pro innouatis haberi; et hec et illa haberi pro responsis ad omnia se unquam, dictus dominus uisitator duxerit respondenda, protestans de grauamine, quia dictum mandatum noluit

reuocare nec predicte appellationi defferre, et quod contrarie in responsione dicti domini uisitoris consentire aliquo modo non intendit, maxime cum eius non fuerit nec sic decernere utrum ministrari debeant expensae de bonis monasterii, prefatis contradicentibus, nec ad hoc potestas, sibi predictas litteras dicti domini magistri attributa, aliquantum se extendat, set solum ad hoc se extendit quod posset cohibere, si faciendum existeret et absque scandalo fieri posset expensas ministrari istis et aliis. Eo, tamen, quo ambe electe, prout suggestum fuit eidem domino magistro, expensas reciperent de bonis monasterii aut, ubi absque scandalo hoc fieri nequiret, minorarentur expensae. Non, autem, quod, ipse dominus uisitor potestatem receperit decernendi aut ministrari faciendi eas; quamcumque etiam, instrumentum existeret illis, que a monasterio non recipiebant expensas. Et hoc patet cuilibet, euidenter, quia domini magistri commissio aliud uel aliter non sonat. Presentibus Guillelmo Geraldi, clerico, et Raymundo de Queralt, paciario Ilerdensis, pro testibus ad hec adhibitis et uocatis. Et incontinenti, dominus uisitor predictus, constitutus in palacio episcopali Ilerdensis, respondens predictis responsis per dominam Blancham predictam, dixit quod non attentis contumeliis sibi dictis per dictam dominam Blancham, de quibus protestatur ut suo loco et tempore, de ipsis ipsa domina corrigi ualeat et puniri perseuerauit in responsione et mandato factis superius per eundem, a quibus recedere non intendit; quam responsionem mandauit inseri in fine premisorum et inde sibi fieri de omnibus supradictis publicum instrumentum per alfabetum diuisum.

Presentibus honorabilibus Francisco d'Alos, milite, et Petro Bosom, iurisperito, pro testibus ad hec conuocatis et rogatis.

Sig(*signe*)num mei, Martini Merçerii auctoritate illustrissimi domini regis Aragonie publici notarii per totam ipsam domini regis dominationem, qui hec scripsi et clausi predictisque interfui diebus, locis et anno prefixis et cum suprapositum in XXII linea, ubi scribitur, <eas>.³⁴⁴

³⁴⁴ En el text, 'appellatione' i derivades les trobem escrites amb una 'l' o amb 'll', indistintament.

-123-

1330, juliol, 17, dimarts

Blanca de Timor, sots-priora del monestir d'Alguaire; Elvira de Biure, sagristana de l'església Santa Marie d'Alguaire; Berenguera de la Goda, infermera; Sibil·la Figuerola, Berenguera de Pinós, Elisèn de Vilanova, Sibil·la d'Espés, Agnès de Biure, Sibil·la de Caldes, Sanxa de Perves i Gueralda de Ponts, religioses del convent d'Alguaire, congregades a capítol, a la Capella dels Apòstols del dit monestir, davant fra Antoni Ferrera, comanador del mateix lloc, trobant-se la priora electa, Marquesa de Ribelles, a la seva cambra, presenten una carta adreçada al susdit comanador, llegida pel notari Gil de Falç, on es notifica que el visitador del senyor mestre de l'Orde, Jofre Rostany, els reclama les despeses, que ell mateix i els comissionats, Berenguer de Flaçà de Lleida, Bernat de Montpaó³⁴⁵ de Celma i Jaume de Ponts, prior de Gardeny, varen taxar en 300 sous jaquesos a pagar en el termini de 11 dies, i 200 sous jaquesos a pagar els primers vuit dies del mes entrant per tal de ser tramesos al senyor mestre, així com 40 sous de Barcelona per Jaume de Vilafranca comanador de Barbens, per les despeses ocasionades per tota la feina del propi procés de taxació. En la mateixa carta, s'exposen les diverses raons i arguments de les susdites religioses per oposar-se al visitador Jofre Rostany -i als susdits comissionats- així com al comanador de Montsó, Bonifaci de Salucis- i als seus requeriments acusant-lo de no actuar segons el dret i la raó, ni segons la voluntat del mestre general, reiterant el fet d'haver-hi una sola electa i afegint d'altres retrets. Finalment es mana explícitament al comanador, fra Antoni Ferrera, que no es paguin les despeses reclamades dels béns del monestir i s'exigeix al dit comanador obediència i fidelitat a la decisió presa per la sots-priora el convent.

A Original: AMS. CAJA 4E 53, perg. 231

B Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.

C Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 366v.

Mides: 430 x 295 mm.

Not. dors. : T. 59., T. 59. ,

Descripció: Pergamí de format rectangular, enfosquit, en bon estat de conservació no obstant dos petits esquinços arrodonits, un al contorn superior i l'altre en el inferior, ambdós alineats dins el marge lateral esquerre. Presenta 9 plec verticals ben definits al dors.

---

³⁴⁵ Muntpaho] ms.

Nouerint uniuerssi quod in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum die martis que fuit sextodecimo kalendas Augusti, anno Domini millesimo CCC XXX domina Blanche de Timor subpriorissa monasterii Alguayre, Eluira de Biure sacristana ecclesie Sancte Marie Alguayre, Berengarie ça Goda, inferimarie, Sibia de Figuerola, Berengarie de Pinos, Elicssendis de Villanoua, Sibia d'Espes, Agnes de Biure, Sibia de Caldes, Sanxa de Peruis, Geralda de Pontibus, sorores dicti monasterii Alguayra personaliter congregate in capella apostolorum dicti monasterii et capitulum facientes, prout moris est eiusdem monasterii, coram uenerabili ac religioso domino ffratre Anthonio Fferrera, comendatore Alguayre, et domina Marquesia de Ripellis constituta in dicto monasterio, uidelicet in camara sua, dicta domina subpriorissa, de uoluntate et assensu dictarum dominarum, obtulit mihi, notario infrascripto, quandam cedulam papiream scriptam et per me, dictum notarium infrascriptum, legi fecit dicto domino comendatori, continentem hec que secuntur:

Nos, Blanca de Timor, subpriorissa et conuentus monasterii de Alguayra, ut conuentus congregate, dicimus coram uobis, honorabili ffratre Anthonio Fferrera, comendatore nostro, quod nuper, si bene recolitis, honorabilis ffrater Gaufridus Rostagni, uisitor reuerentissimi domini magistri in istis partibus, pretextu quarumdam literarum, quas ab eodem domino magistro se recepisse dicebat, mandauit nobis, subpriorisse et uobis, comendatori, quod satisfaceremus et ministraremus, de bonis monasterii, expensas necessarias et moderatas, quas honorabiles Thomasia de Raymundi Petri, Constancia de Alosio et cetera quedam sorores earum secaces fecerunt et facere habeant, ut dixit, prosequendo negocium oppositionum, quas fecerunt et faciunt ac facere non cessant contra electionem factam in priorissam eiusdem monasterii de nobili domina Marquesia de Ripellis et nos. Tunc, ex causis iustis et legitimis, que inferius inseruntur, ab ipso mandato duximus ad dictum dominum magistrum appellandum, prout continetur in publico instrumento, ind<icio confecto>, in qua appellatione

perseueramus. Nouisimam autem, peruenit ad aures nostras quod dictus uenerabilis ffrater Gaufridus, tanquam uisitor domini magistri, iterum mandauit uobis, dicto comendatori ac predictis sororibus, ministraretis expenssas predictas; et nichilominus comisit honorabilibus fratribus Berengario de Flaçano de Ilerda, Bernardo de Muntpao de Celma, preceptoribus, ac Iacobo de Pontibus, priori Gardeny, aut uni eorum, quoad premissa, uos compellere deberent ac predictas expenssas taxarent. Et predicti frater Bernardus de Muntpaho et frater Iacobus de Pons, huiusmodi comissionis pretextu, citauerunt uos ad locum de Barbeny, et ibidem, de facto cum de iure non possent, taxauerunt quod daretis ipsis sororibus pro predictis expenssis pro preterito tempore infra XI dies, CCC solidos Iachensium et infra VIII dies intrante Augusto CC solidos Iachensium, pro eundo uel mitendo ad dictum dominum magistrum, pro predictae electionis negocio. Item taxarunt fore dandos XL solidos Barchinonenses fratri Iacobo de Villafrancha, comendatori de Barbens, pro expenssis, quas ipsi taxantes una uobiscum fratre Anthonio habuerunt facere pro hiis, ut dixerunt. Quasquidem quantitates omnes per uos de bonis nostri monasterii solui mandarunt, in uirtute sancte obediencie, predicta nostra appellatione, de qua idem ffrater Gaufridus certus erat, percepta. Qua propter nos, dicta sub priorissa et conuentus, dicimus quod dictus dominus frater Gaufridus super predictis nullam habuit nec habet potestatem omnino, ex eo quare negocium dicte electionis et dependencium ex ea fuit specialiter commissum, per dictum dominum magistrum, ipsi fratri Gaufrido et nobili fratri Bonifacio de Saluciis, comendatori Monseni. Ita quod unus sine altero nullam potestatem recepit et ambo communiter hactenus processerunt et sic, cum predictum negocium ipsis duobus specialiter esset commissum, idem dictus Gaufridus, per se et absque predicto fratri Bonifacio, nichil uirtute seu pretextu uisitationis officii potuit mandare aut se intromittere de predictis; nam, dominus magister, per delegationem predictam ad dictum negocium manum apponens,

omnium potestatem ademit et ad sese reuocasse confetur. Insuper, ut dictus frater Gaufridus super predictis potuit procedere pretextu specialium literarum, quas a domino magistro recepisse se dixit ex eo quare ille litera licet de se iuste existerunt causa cognitionem et requirebant et in potestate fuerant, *'tacita ueritate et suggesta falsitate'*³⁴⁶, sic iuste fuit propositum coram eo. In ipsis, enim, continetur dominum magistrum intellexisse quod dicte electiones facte fuerant in monasterio de Alguayra et quod ambe electe et partes earum recipiebant expenssas de bonis monasterii in graue discrimine eius; et propterea, ipse, paterna pietate commotus, mandabat eidem quod uel faceret quod expenssa pro munera precium reciperentur de bonis, uel si hoc absque scandalo fieri non posset, quod faceret recuperari easdem. Quod totum fieri rectum <ac> dominus magister, licet ex falsa suggestionem, pie et ad utilitatem ipsius monasterii, ut minore ratione expensse fecisse monstratur. Si tamen, idem dominus frater Gaufridus, non sequens iudicium rationis nec motus pietate nec ea intentione qua dictus dominus magister ad predicta fuit motus, pro se et a sese, quamuis certus existeret quod predicta erant falsa, uidelicet quare non est uerum quod due fuerint electe in dicto monasterio nec re uera aliqua fuit electa nec nominata electa nec se gessit pro electa unquam quod aprouauerit, nisi nec predicta nobilis domina Marquesia de Ripellis; nec est uerum quod due electe aut due partes receperint huc, usque expenssas de bonis monasterii, mandauit interdictum sub pretextu predictarum litterarum dicti magistri; interdicto, uero, uariando sub pretextu Generalis Officii uisitationis expenssas ministrari sororibus predictis, dicte electioni se opponentibus; insuper hoc etiam, ut ad hoc uos, dictus frater Anthonius

³⁴⁶ *'tacita ueritatis suppressa, uel suggesta falsitate dolo se ....'* Additio 15, 16, 18; p. 574-575, a *'Marci Mantuae Benavidii Iurisc. Patauini ac in Prima Gymnasii. Commentariorum Iuris Pontificii in omnes quattuor ordinarias Decretalium parte. Tomus Secundus. Patavii, apud Gratosum Perchacinum. M.D. LXIII'*. O sigui 200 anys més tard del document al que ens referim es recull en aquesta edició la llei del dret canònic i mostra com els actors de les institucions eclesiàstiques la coneixien i s'hi referien per tractar les qüestions internes entre els seus estaments.

comendator, compelleremini, dictis fratribus comissionem fecit, qui, ut predicta, processerunt et causam dictus frater Gaufridus hoc facere non potuit ex causis predictis et quare *'delegatus ab alio quam a principe subdelegare non potest'*³⁴⁷ nec quisquam de causa per maiorem delegari potest cognoscere et maxime, quare idem frater Gaufridus est sibi ipsi contrarius manifeste, quare in processu electionis predictae, una cum dicto fratre Bonifacio, determinavit et declaravit dictas sorores se oppositas non admittere, ut partem facientes uel facere ualentes, et sic hoc expressando aut inibi super hoc an per causam possent facere, indubium deducendo non potuit, salua sua honestate, decernere absque socio et extra processum predictum ipsas posse per causam facere et tamquam per causam faciendo debere expensas de bonis monasterii habere est, erat, fuit, dictus frater Gaufridus intentioni domini magistri contrarius cuidam, quare idem dominus magister uoluerit per causam expensas monasterii minorari et ipse, pro sui libito uoluntatis faciendo, amicis ipsarum sororum, ut apparet, etiam per predictam comissionem, quam fecit predictis fratribus, qui hactenus dictum magistrum turbauerunt in electione predicta, uoluit expensas monasterii augmentari, et causa dicta, nos ipse, subpriorissa et conuentus, non nisi uobis ipsas expensas faceremus, modo faceremus eas monasterium impugnantibus et iura eius contra eam iusticiam, mansuetudinem equitatis, de qua non <in merito>. Idem dominus frater Gaufridus et sui in hac parte factores coram domino magistro conuenientur, quare nos, subpriorissa et conuentus, ad predictum dominum magistrum in hiis scriptis appellacionis ab omnibus et singulis supradictis et petentes nobis dari appellos, iterum et iterum et cum debita instancia, eos petentes si sic qui

³⁴⁷ Cf. Dig.1.21.0. De officio eius, cui mandata est iurisdictio. Dig. 1.21.1pr. Papinianus 1 quaest, p. 140, *Iustiniani Augusti Digesta seu Pandecta*, Ed. Sandro Schipani, A. Giuffrè Editore, Milano 2005. Vegeu també *subdelegatus non possit alium subdelegare ...* p. 196 a *Eminentissimi Dominici Tuschi, Additiones ad suas Practicas Conclusiones*. Lvgdvni. Svmpitibus Laurentii Arnavd, et Petri Borde. M. DC. LXX. Com en la nota anterior, la llei del dret canònic a la que es refereix el present document evidencia el coneixement i us de les lleis que els procuradors i actors eclesiàstics feien per dirimir les pròpies controvèrsies.

eos nobis concedere ualeat in hoc causa percipere cum uos, dictus comendator, nec ad predicta uocati nec uobis cum taxatica predicta nec ad faciendam eos potuit fieri sed nobis aut procuratore nostro presentibus, dicimus et mandamus uobis, in uirtute sancte obedientie, cum nobis debeatis eam obediens in administratione bonorum monasterii, quod nichil de bonis monasterii tribuatis sororibus uel fratribus supradictis. Inmo, mandamus uobis, in eiusdem uirtute obedientie, quod bona ipsa fideliter custodiatis et nemine aliquid tribuatis de illis, absque nostra licencia uel mandato, alioqui, si contra hec mandata nostra ceperitis agere, ex nunc uos, tanquam in obedientem uobis repellimus, a comodatione predicta et administratione bonorum nostrorum monasterii. Et de predictis omnibus et singulis, dicta subpriorissa mandauit fieri publicum instrumentum per me, notarium infrascriptum.

Presentibus Bartholomeo de Ponti<bus>, Iohanne Capellano, presbiteris, Dominico Millyeri, clerico, pro testibus ad predictam conuocatis.

Sig(signe)num Egidii de Falce, notarii publici Alguayre, qui hoc scripssit et predictis interfuit.

-124-

1330, juliol, 17, dimarts

La sots-priora del convent d'Alguaire, Blanca de Timor congregada à capítol – segons el costum- a la Capella dels Apòstols del monestir, amb les religioses del convent Elvira de Biure, sagristana; Berenguera de la Goda, infermera; Sibil·la de Figuerola, Berenguera de Pinós, Elisèn de Vilanova, Sibil·la d'Espés, Agnès de Biure, Sibil·la de Caldes, Sanxa de Perves i Gueralda de Ponts i la presència del comanador del convent, Antoni Ferrer, presenta una carta, còpia parcial de la carta del dia 17 de juliol, en la qual s'exposen en detall els fets i actes del contenciós amb el visitador del mestre de l'Orde, Jofre Rostany i de la seva

pretensió de que siguin satisfetes les despeses ocasionades en l'elecció de la priora Marquesa de Ribelles, a causa de l'oposició o abstenció –segons la interpretació diferent de les parts- de les religioses Tomasa de Ramon Pere, Constança d'Alòs i les seves partidàries.

- A Original: AMS. CAJA 4E 53, perg. 231.
 B Trasllat del 18 de juliol de 1330: AMS. CAJA 4E 53, perg. 211(A)¹
 C Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.

1. Document inclòs en el mateix pergami que el document núm.126 /127.

-125-

1330, juliol, 18, dimecres

La sots-priora del convent d'Alguaire, Blanca de Timor i les religioses del mateix convent, Elvira de Biure, sagristana; Berenguera de la Goda, infermera; Sibil·la de Figuerola, Berenguera de Pinós, Elisèn de Vilanova, Sibil·la d'Espés, Agnès de Biure, Sibil·la de Caldes, Sanxa de Perves i Gueralda de Ponts -juntament amb Antoni Ferrera, comanador del convent d'Alguaire, Domènec Elçina, procurador de la sots-priora, i i Jaume de Ponts, prior de Santa Maria de Gardeny - reunits al molí de Gardeny, estant la priora a la seva cambra en el monestir- el notari sotasignat els hi llegeix la carta del dia anterior, 17 de juliol, en la qual s'exposen en detall els fets i actes del contenciós amb el visitador del mestre de l'Orde, Jofre Rostany i la seva pretensió de que siguin satisfetes les despeses ocasionades en l'elecció de la priora a les persones assignades i en els terminis establerts. En Jaume de Ponts , prior de Gardeny, demana una còpia de l'acte la qual li es denegada.

- A Original: AMS. CAJA 4E 53, perg. 211(A)¹
 B Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.
 C Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 366v.

1. Document inclòs en el mateix pergami que conté document núm. 126/127.

Mides: 353 x 478 mm.

Not. dors. : T. 60., T. 60.,

Descripció: Pergami amb dos documents, de format rectangular, enfosquit, en bon estat de conservació . Presenta alguns plecs , poc definits i nombrosos rebrecs per tota la superfície del manuscrit, també presenta un forat en el marge inferior esquerre a l'altura del signe del notari del segon document, així com unes tires de film transparent enganxades damunt el dit forat i en altres dos plecs del pergami pel costat dorsal.

Nouerint uniuersi quod die mercurii, XV kalendas augusti anno Domini millesimo CCC tricesimo in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hec specialiter uocatorum et rogatorum, discretus Dominicus Elçina, syndicus et procurator subpriorisse, et conuentus monasterii de Alguaira, constitutus personaliter prope molendino Guardenii, in presencia uenerabilis et religiosi fratris Iacobi de Pons, prioris beate Marie Guardenii, notificauit et insinnauit ac per me uoce legi fecit eisdem questionis, apellationis instantiam, quod incipit:

Nouerint uniuersi quod in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum, ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum die martis, que fuit sexto decimo kalendas Augusti anno Domini millesimo CCC XXX, domina Blanca de Timor, subpriorissa monasterii Alguayre, Eluira de Biure, sacristana ecclesie Sancte Marie Alguayre, Berenguera çà Goda, infermaria, Sibia de Figuerola, Berenguera de Pinos, Elicendis de Villanoua, Sibia d'Espes³⁴⁸, Agnes de Biure, Sibia de Caldes, Sanxia de Perues, Geralda de Pontibus, sorores dicti monasterii Alguaire, personaliter congregate in capella Apostolorum dicti monasterii et capitulum facientes, prout moris est eiusdem monasterii, coram uenerabili et religioso domino fratre Antonio Ferrera, comendatore Alguayre, et domina Marquesia de Ripellis, constituta in dicto monasterio, uidelicet in camara sua, dicta domina subpriorissa de uoluntate et assensu dictarum dominarum obtulit michi, notario infrascripto, quandam cedula[m] papiream scriptam et per me, dictum notarium infrascriptum, legi fecit dicto domino comendatori, continentem, hec que secuntur:

Nos, Blanca de Timor, subpriorissa, et conuentus monasterii de Alguayre et conuentus congregate, dicimus coram uobis, honorabili fratre Antonio Ferrera, comendatore nostro, quod nuper, si bene recolitis, honorabilis frater Guanfridus Rostagni,

---

³⁴⁸ Despes] *ms.*

uisitator reuerentissimi domini magistri in istis partibus, pretextu quarumdam litterarum, quas ab eodem domino magistro se recepisse dicebat, mandauit nobis, subpriorisse, et uobis, comendatori, quod satisfaceremus et ministraremus de bonis monasterii expensas necessarias et moderatas, quas honorabiles Thomasa de Raymunde Petri, Constancia de Alosio et cetera quedam sorores earum sequaces fecerunt et facere habebant, ut dixit, prosequendo negocium oppositionum, quas fecerunt et faciunt ac facere non cessant contra electionem factam in priorissam eiusdem monasterii de nobili domina Marquesia de Ripellis. Et nos, tunc ex causis iustis et legitimis, que inferius inseruntur ab ipso mandato, duximus ad dictum dominum magistrum appellandum, prout continetur in publico instrumento, inde, enim facto etcetera.

Et finitum dictum instrumentum ante clausuram notarii, et de predictis omnibus et singulis dicta subpriorissa mandauit fieri publicum instrumentum per me, notarium infrascriptum. Presentibus Bernardo de Petra et Iohanne Capellano, presbiteris, et Dominico Mayllera, clerico, pro testibus ad predictam conuocatis.

Quo, quidem instrumento per me, dictum notarium, eidem uenerabili priori, lecto et notifficato, idem uenerabilis prior petiuit copiam de eodem. Et dictus Dominicus dixit quod copia dicti instrumenti eidem priori non debebat tradi, et dictus dominus prior dixit quod predictum transumptum denegatur ei ad cancelandi. Et ydeo, fuit protestatus quod, si non sit responsum per eundem contentus in dicto instrumento, quod non posit eidem nec consensus suis in aliquo preiudicare.

Presentibus Iohanne del Palau, presbitero, et Arnaldo Falce, studenti in studio generali Ilerdensi pro testibus ad hoc adhibitis et uocatis.

Sig(*signe*)num mei Martini Merçerii, auctoritate illustrissimi domini regis Aragone publici notarii per totam ipsius domini regis dominationem, qui hec scripsi et clausi predictisque interfuit.

-126-

1330, agost, 8, Lleida.

Jaume de Ponts, prior de Gardeny, per tractar dels assumptes plantejats pel visitador del gran mestre, el visitador Jofre Rostany juntament amb fra Berenguer de Flaçà, comanador de Lleida, fra Bernat de Montpaó, comanador de Celma, i fra Bernat Corbella 'ab clausula', fa una apel·lació de compareixença a Antoni Ferrera, comanador d'Alguaire en presència de Bernat Fuigllam, procurador del dit comanador i de Bernat d'Alsamora, batlle del mateix lloc.

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 17 d'agost de 1330 : AMS. CAJA 4E 53, perg. 211(B)¹*

C *Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.*

D *Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 366v.*

1. Document inclòs en el mateix pergami que el documents núms. 124/125.

-127-

1330, agost, 17, divendres.

Antoni Ferrera, comanador d'Alguaire, en rebre la demanda formal de compareixença del prior de Gardeny Jaume de Ponts, demana s'estengui instrument públic de l'acte, el 14 d'agost de 1330, en presència de Bernat d'Alsamora, batlle d'Alguaire i sent testimonis Ferrer Maça, Joan Capellà i fra Domènec de Vilabona, prior de l'església de Santa Maria d'Alguaire. Posteriorment, el dia 17 d'agost de 1330, i una vegada llegida l'acte anterior, del dia 14, el susdit prior de Gardeny es dona per informat i tot seguit en demana una còpia per la qual cosa en Bernat Fuigllam manà al notari Martí Mercer estengui un instrument públic de

tot el dit i també dels documents presentats. Són testimonis Pere Bonanat i fra Guillem Talarn de l'orde de l'Hospital.

A Original: AMS. CAJA 4E 53, perg. 211(B)¹

B Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.

B Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 366v.

1. Document inclòs en el mateix pergami que els documents núms. 124/125.

Mides: 353 x 478 mm.

Not. dors. : T. 60., T. 60.,

Descripció: Pergami amb dos documents, de format rectangular, enfosquit, en bon estat de conservació . Presenta però alguns plecs , poc definits i nombrosos rebrecs per tota la superfície del manuscrit, un forat en el marge inferior esquerre a l'altura del signe del notari del segon document, així com unes tires de film transparent enganxades damunt el forat i en altres dos plecs del pergami pel costat dorsal.

Nouerint uniuerssi quod die ueneris, sextodecimo kalendas septembris, post ocasum solis, anno Domini millesimo CCC tricesimo, in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hec specialiter uocatorum et rogatorum, discretus Bernardus Fuigllam aparens se procuratoris uenerabilis et religiosi fratris Antonii Ferrera, comendatoris de Alguayra, constitutus personaliter in domo Guardenii, prope hostium ecclesie eiusdem domus, in presencia uenerabilis et religiosi fratris Iacobi de Pons, prioris Beate Marie Guardenii, notifficauit et insinuauit ac, per me, notarium, legi mandauit quoddam appellationis instrumentum, quod incipit:

Nouerint uniuerssi quod, die martis, nonodecimo kalendas septembris anno Domini millesimo CCC tricesimo, in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum, ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum, uenerabilis et religiosus dominus ffratrer Antonius Ferrera, comendator monasterii Alguayre, personaliter constitutus in camarerio ecclesie dicti loci de Alguayra, coram honorabili Bernardo de Alçamora, baiulo dicti loci, quandam appellationem in scriptis interposuit sub hac forma. Coram uobis, honorabili domino Bernardo de Alçamora, baiulo loci de Alguayra, dico et propono ego, frater Antonius Ferrera, comendator monasterii dicti loci, quod hiis diebus recepi quasdam litteras uenerabilis fratris Iacobi de Pontibus continentes subsequentis;

Frare Iacme de Pons, prior de Guardeyn a les coses de ius scrites per lo molt honrrat et religios frare, Ioffre Rostayne, companyo del molt reverent senyer nostre maestre del Espital et uisitador per aquell senyer, en lo priorat de Cathalungna et en la castellania d'Amposta comissari et execudor assignat ensems ab los honrrats et religiosos frare Berenger de Flaça, comanador de Leyda, frare Bernat de Montpaho, comanador de Celma, et frare Bernat Corbela ab clausula, que linia I ho linia II, et cetera, al religios et honest frare Antoni Fferrera, comanador d'Alguayra. Saluts en nostre Senyer Deus, com uos per alguns grans affers, los quals a nos de present dagudament significar no podem, ayam vos, gran maestre, en tractar aquells afers; em per aço, per auctoritat de la dita comisio, per la qual nos usam els dits afers, uos çitam per les presents, per primer et per segon et per terç terme et per emparament encara vos dehim ey manam fermament et discreta, en vertut de santa obediencia, que de tot en tot, dema que sira dijous, a hora de tercia comparegats et siats davant nos en les cases de Guardeyn a Leyda, car aclarentenen a tractar ab nos ensems dels dits afers, sagons que sira feedor. En altra manera, si les dites coses rebuyats fer per deguna raho et no complits aqueles, sapiats que uostra contumacia ho ausencia no contrastant, euantarem pro rebuy contra vos ab tots aquells remeis que pugan sengons raho, costum et usança de nostre orde. **Datum Ilerde VI idus Augusti anno Domini millesimo CCC tricesimo.**

Est, autem, certum quod, antequam dictas literas recepissem, domina Blanca, subpriorissa, et caetera . Et finit dictum instrumentum ante clausuram notarii . Et in testimonium omnium et singulorum superius contentorum et habendum in posterum memoriam eorumdem. Et, ad faciendum fidem de ipsis omnibus et singulis, suis loco et tempore, coram que et coram quibus fuerit faciendum, ipsa fides mandauit

comendator predictus, die , loco et anno predictis, de omnibus et singulis supradictis, per me, notarium infrascriptum, publicum instrumentum.

Presentibus Ferrario Maça et Iohanne Capellano, et fratre Dominico de Vilabona, priore ecclesie Sancte Marie Alguayre, presbiteris et commorantibus in dicto monasterio, ad supradicta omnia et singula eadem pro testibus uocatis specialiter et rogatis.

Et cum ego, dictus notarius, incepissem legere dictum instrumentum apellationis ac legissem iam magnam per causam eiusdem, dictus uenerabilis prior dixit quod habebat ipsum pro lecto, notificato et insinuato, et petiit copiam de eodem. De quibus omnibus supradictis, dictus Bernardus Fuyllam <mandauit sibi> fieri publicum instrumentum per me, notarium infrascriptum.

Presentibus fratre Petro Bonanat et fratre Guillelmo Talarn de dicto ordine Hospitalis, pro testibus ad hec adhibitis et uocatis.

Sig(*signe*)num mei, Martini Merçerii, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonie publici notarii per totam ipsius domini regis dominationem, qui hec scripsi et clausi predictisque interfui.

-128-

1330, octubre, 4, Lleida

Jaume de Ponts, prior de Gardeny adreça al comanador d'Alguaire, fra Antoni Ferrera, una carta pública demanant –li formalment i fermament el pagament de les despeses fetes en ocasió de l'elecció de la priora Marquesa de Ribelles tot seguint el requeriment del visitador del mestre de l'Orde, Jofre Rostany i els comandors comissionats en aquest sentit, fra Berenguer de Flaçà, comanador de Lleida, fra Bernat de Montpaó, comanador de Celma, i fra Bernat Corbella. Afegint que el termini de pagament ja feia temps havia expirat.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 6 d'octubre de 1330: AMS, CAJA 4E 53, perg. 196*

B *ReferènciaBC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.*

C Referència BC, Pasqual, J., vol. I, f. 366v.

1.

Text inclòs en el document següent, núm. 129.

-129-

1330, octubre, 6, dissabte.

Fra Antoni Ferrera, comanador del monestir d'Alguaire respon a la carta de Jaume de Ponts, prior de Gardeny, el qual demanava – amb el consens dels comanadors Berenguer de Flaçà de Lleida i Bernat de Montpaó de Celma així com del frare Bernat Corbella i seguint el requeriment del visitador del mestre, Jofre Rostany, el pagament de les despeses fetes per les religioses Tomasa de Ramon Pere i les de la seva part, en la seva oposició a l'elecció de la priora Marquesa de Ribelles. El dit comanador d'Alguaire, Antoni Ferrera, expressa el seu desacord a la demanda feta i argumenta que els dits prior i comanadors i frare així com el mateix visitador, Jofre Rostany, no tenen autoritat i competència per fer tal requeriment. Al mateix temps lamenta la greu intromissió de part dels susdits demandants que considera contrària als costums del propi Orde.

Seguidament, el notari Gil de Falç estén l'acta de la sessió.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 196.

B Referència: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363r.

Mides: 457 x 340 mm.

Not. dors. : T. 61., T. 61., del comanador de Alguaire

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació. Presenta un estrip net, arrodonit en el contorn i marge inferior central esquerre, atribuïble a les limitacions originals del propi pergamí. Nombrosos rebrecs i plec poc definits però més marcats al dors.

Nouerint uniuerssi quod die Sabati, que fuit pridie nonas octobris anno Domini millesimo CCC^o XXX°, in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum, ad hec specialiter uocatorum et rogatorum, uenerabilis ac religiosus dominus frater Anthonius Ferrera, comendator monasterii Alguayre, personaliter constitutus in dicto monasterio coram testibus infrascriptis, quamdam appellationem in scriptis interposuit sub hac forma:

Ego, frater Anthonius Fferrera, comendator predictus monasterii dicti loci, dico et propono quod hiis diebus recepi quasdam literas uenerabilis fratris Iacobi de Pontibus continentie subsequens:

Ffratre Jacme de Ponts, prior de Guardeyn, a las cosas de ius escritas comissari et executor assignat ensemps ab los honrats et religiosos Berenguer de Flaça, comanador de Leyda, et ffrare Bernat de Montpaho, comanador de Celma, et frare Bernat Corbela, per lo molt honrat religios ffrare Joffra Rostayn, compayno del molt reuerent seynor nostre maestre del Ospital et vesitador per aquel seynor en lo priorat de Catalunya et en la castellania d'Amposta deputat, al religios et honest ffrare Anthoni Ferrera, comanador d'Alguayra, saluts en nostre seynor Deus. Be creem que us membre en qual manera vos, a citacio de nos et del honrat frare Bernat de Montpao, comanador de Celma desus dit, comparar al loch de Barbeny dauant nos, el dit frare Bernat de Montpaho, no volen astar a asguart de frares, vos obligas ab carta publica a donar et a pagar a les honrades dones, na Thomasa d'en Ramon Pere et a les altras de la sua part, per les menssions feytas per aqueles dones en perseguir los opposicions contra la eleccio de la honrada dona Marquesa de Ribeles, infra II terminis D solidos Jaca, los quals terminis sson ja molt ha passats et uos encara no auets pagats ni curats pagar aquels, ja ssia que per part de las ditas dones paguecin que.s diu et per nos encara ab letres, segons que ab carta publica s.apar ne ssiats estat moltes vegades request et vos encara res non aiats uolgut fer en gran dan<y> et greuge de les dites dones et en gran periuy et menyspreu de nos ants verament del dit seynor vessitador de qui auam poder et del dit molt reverent seynor nostre maestre, de qui.l dit poder deualla, et ara, novolament comparar dauant nos, lo discret en Jacme Caualer, procurador de les dites dones, a nos grans clams ha passats que vos, ja ssia que.ls dits dies no aiats volguts pagar, ants que.ls pagar aits contrastats et contrastats no degudament a tort et encara quascuns dies volen ans sia mal a mals vos absentas et eus amagas et en lochs,

que si requerir vos volen de res ni altres coses demanar per part de les dites dones, no us pot hom trobar; les quals coses, si veres sson, tornen, no tan solament en dan<y> et en greuge de les dites dones, ants en gran periuy et menyspreu del nostre poder et del seynor nostre maestre et del vessitador damont dits, et encara contra la orde nostre et en gran periudici del monestir d'Alguayra, qui per semblants iniquitats et malicies porie venir a ascandal en paraço, per lo poder a nos donat per lo dit seynor vessitador, per les presents vos citam e us amonestam per primera et per segona et per tercii terme et per a tan vos deym e us manam fermament et destreta, en vertut de sancta obediencia, que disapte, primerament a hora de tertia, comparegats et siats en las cases de Guardeyn de Leyda, davant nos, per estar a esguart sobre las dites coses de ffreres, segons custum et usança de nostre orde; et, en altra manera, fem uos saber que nos, veen que poch profitaria obediencia als obedients, si rebellio als rebelles no ne ya et contra uos amanaçaren et proceyren ab tots aquels remeys et forças, que poran, segons custum et usança del orde nostre et segons que de dret et de raho trobaren que fer se pugua, ni deia la vostra absencia ho contumacia no contrasta en neguna cosa. Data Yllerde IIII nonas octobbris anno Domini millesimo CCC^o XXX°.

Predictis respondet dictus ffrater Anthonius Ferrera, comendator monasterii de Alguayra, et negans contenta in dictis literis, quatenus sapiunt uel sapere possunt in obedienciam uel rebellionem aut maliciam allegatas, cum in hiis aut similibus, idem frater Anthonius, non sit in culpa, negans etiam contenta in ipsis literis, ut narrantur, ac negans ipsum fratrem Iacobum super hiis, quibus se intromisit aut intromittit, iurisdictionem habere aut habuisse, maxime cum nec dictus dominus frater Gaufridus super hiis habuerit, prout iam contra eum pro parte priorisse et conuentus dicti monasterii extitit exceptatum, dicit idem frater Anthonius se perseuerare in appellatione seu appellationibus, premissorum occasione ad dictum dominum magistrum interiectis, omnia in eos contenta, pro nullitate processuum dictorum fratris Gaufridi et fratris

Iacobi de Pontibus et iniusticia eorumdem, hic uolens pro expressatis et insertis haberi, protestans contra dictum fratrem Iacobum, qui superioritatem et iurisdictionem dicti domini magistri contempnetis cotidie nititur facere noua mandamenta, quamuis in ipsum fratrem Ferrarium nullam iurisdictionem habeat nec unquam habuerit et, ubi habuerit, sunt per appellationem suspenssa; sicque breuiter dicit quod est paratus stare cognitioni domini magistri, ad quem appellauit, et, de presenti, in hiis scriptis, ex causis predictis et infrascriptis, apellat petens apelos sibi dari, iterum et iterum et cum maxima instancia petens eos, protestans quod coram dicto fratre Iacobo comparere pro appellando uel petendis apelis aut alias, maxime in loco prefixo non auderet, prout uerissimi perpendit ex uerisimilibus coniecturis, et ita denuntiatum est sibi; idem frater Iacobus dicto fratri Anthonio capiendo et alias, indebite iniuriari intendat sicque non tenetur se credere ei taliter et ex animo potius quam ex iusticia contra conscientiam procedenti, cum bene sciat et scire debeat se non rite nec iuste nec ex pietate aliqua procedere in predictis, maxime cum, ut iam allegatum fuit, dictus dominus frater Gaufridus, delegatus, ut dicitur, a dicto domino magistro, alii subdelegare non potuerit uices suas, nec constat nec constare posset nec credit nec credere iure. Idem frater Anthonius, quodad hec et fuerit delegatus aut aliquam iurisdictionem, ratione uisitationis, sibi generaliter comissa habuerit, cum negocium dicti electionis et dependentium ex ea eidem domino fratri Gaufrido et ffratri Bonifacio, preceptori Montissoni, qui processerunt ambo et contrarium decreuerunt seu decreuisse censseri debent, fuit non in solidum delegatum et sic unus sine altero procedere uel sibi delegare non possunt nec idem etiam ffrater Gaufridus, tanquam uisitor nec etiam tanquam delegatus specialis, si ad hec datus fuit, cum delegatus ab alio quam a principe subdelegare non possit, potuit per se uel per alium subdelegatum intromittere de predictis; et, multo minus, idem frater Iacobus, cuius iuridicco nunquam probata extitit nec etiam aprobata nec erit. Et, in testimonium omnium et singulorum superius contentorum et ad habendam in posterum memoriam eorumdem et ad faciendum fidem de ipsis omnibus et singulis, suis loco et tempore, coram quo et coram quibus, fuerit facienda ipsa

fides, mandauit comendator predictus, die et anno et loco predictis, de omnibus et singulis supradictis per me, notarium infrascriptum, publicum fieri instrumentum.

Presentibus Iohanne Capellano, et Ferrario Maça, commorantibus in dicto monasterio, pro testibus ad omnia et singula uocatis specialiter et rogatis.

Sig(*signe*)num Egidii de Falce, notarii publici Alguayra, qui hoc scripssit et predictis interfuit et corrigitur in XIX linea ubi dicitur 'hiis' .

-130-

1330, octubre, 8, diumenge. Monestir d'Alguaire

Fra Antoni Ferrera, comanador del monestir d'Alguaire amb el present instrument públic constitueix a Ramon de Perol, canonge de Tاراçona i a Pere Rei, beneficiat a la seu lleidatana, procuradors i nuncis especials del mateix convent, per presentar unes apel·lacions al mestre de l'Hospital i actuar amb plens poders i competències en judicis eclesiàstics o seculars en representació i defensa del monestir d'Alguaire.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 193

Mides: 313 x 280 mm.

Not. dors. : 656. <procuras> [...].

Descripció: Pergamí de format quadrat, en bon estat de conservació no obstant algunes petites taques i ombres color marró clar.

In nomine Domini Amen. Nouerint uniuerssi quod die Dominica, octauo idus octobris anno Domini millesimo CCC tricesimo, in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hec specialiter uocatorum et rogatorum, uenerabilis et religiosus frater Antonius Ferrera, comendator monasterii de Alguayra, Ilerdensis diocesis, ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, scienter, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, suo pleno ac firmo robore ualitura, fecit et constituit uenerabiles et discretos uiros Raymundum de Perolo, canonicum Tirasonensem, et Petrum Regis, beneficiatum in sede Ilerdensi, licet absentes tanquam presentes, et quemlibet eorum in solidum, ita quod non sit

melior conditio occupantis, set quod unus inceperit, alter perficere posit, suos certos procuratores et nuntios speciales, ad prosequendum quasdam apellationes, per ipsum, ad reuerentissimum dominum magistrum Hospitalis factas, necnon ad omnes et singulas causas, lites, petitiones, demandas, contrauersias, questiones, negotia et facta quantacumque et que uertuntur seu uerti sperantur seu mouentur seu moueri sperantur \per ipsum contra quascumque personas cuiuscumque conditionis status aut legis existant et que mouentur seu moueri sperantur/³⁴⁹ contra ipsum per quascumque personas cuiuscumque conditionis status aut legis existant, tam in agendo quam in defendendo, uidelicet coram dicto domino magistro aut quibuscumque iudicibus ecclesiasticis uel secularibus, ordinariis, delegatis uel subdelegatis, seu aliis iudicibus competentibus quibuscumque. Dans eisdem procuratoribus suis et eorum cuilibet, super predictis omnibus et singulis et quolibet premissorum, coram dicto domino magistro et aliis quibuscumque iudicibus, plenam et generalem ac liberam potestatem agendi, petendi et defendendi, libellum et libellos oferendi et recipiendi, litem et lites contestandi et iurandi, calumpniam et de ueritate dicenda in animam eius et cuiuslibet alterius generis, iuramentum prestandi, excipiendi, replicandi et protestandi, testes et instrumenta producendi, sententiam et sententias audiendi et apellandi, quotiens necesse fuerit, et apellationem ipsam uel apellationes ipsas prosequendi et unum uel plures procuratores substituendi et eos reuocandi, quotiens eis uel eorum alteri uidebitur expedire et procurationis officium quandocumque placuerit resumendi et alia omnia et singula faciendi, que in predictis et circa predicta necessaria fuerint aut etiam oportuna et que ipse facere poset, si presens esset, etiam si mandatum exhigerint speciale; promitens michi, notario infrascripto, nomine omnium, quorum interest aut intererit in futurum, sollempniter stipulanti, se ratum et firmum perpetuo habiturum quicquid, per eosdem procuratores uel eorum alterum, seu per substitutum uel substitutos, ab eis uel eorum altero, actum siue gestum fuerit in premissis et quolibet premissorum acsi per eum personaliter essent facta. Et, uolens dictos

³⁴⁹ Text afegit *supra lineam*, a les línies 25-26 del manuscrit .

procuratores suos et quemlibet eorum et substituendum ac substituendos ab eis \releuare/ ab omni onere satisfaciendi, promisit michi, notario infrascripto, recipienti et legitime stipulati, nomine omnium quorum interest uel intererit aut poterit interesse iudicio sisti et iudicatum solui, cum suis clausulis uniuersis, ipsum et bona sua pro ipsis procuratoribus suis et substituendis ab eis, nomine fideiusoris obligan<tis>.

Acta fuerunt predicta in monasterio de Alguayra predicto, die et anno predictis, presentibus uenerabilibus fratre Guillelmo Iuliani, uicario ecclesie Sancti Saturnini loci de Alguaira, et Antonio Ferrari, capellano monasteri dicti loci, ad predictam pro testibus adhibitis et uocatis.

Sig(*signe*)num mei, Martini Merceri, auctoritate illustrissimi domini regis Aragonie, publici notarii per totam ipsius domini regis dominationem, qui hec scripsi et clausi predictisque interfui, die et anno prefixis. Et est suprapositum in VIII linea, ubi dicitur 'per ipsum contra quascumque personas cuiuscumque conditionis status aut legis existant et que mouentur seu moueri sperantur'; et in nonadecima, ubi scribitur 'releuare'.

-131-

1330, desembre, 12, divendres. Avinyó.

Elió de Vilanova, mestre general de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, trobant-se a Avinyó al costat del papa Joan XXII i arrel de les disputes entre les religioses votants en l'elecció de la priora Marquesa de Ribelles del monestir d'Alguaire, i les querelles d'aquest monestir, donà amb el consens de fra Pere d'Ungula de Sant Egidi, del prior Berenguer d'Auroso de Barletta³⁵⁰, de Guerau de Montagut, infermer³⁵¹, dels preceptors Sanc d'Aragó de Miravet, Bonifaci de Salucis de Montsó, Guillem de Sant Màxim de Castelsarrasin, Berenguer de Llorac de Gardeny i de Jordà de Masó Arlès, uns estatuts pel govern, funcionament i relacions de dependència del susdit monestir. Els estatuts es resumeixen en les següents disposicions:

³⁵⁰ Baroli] A.

³⁵¹ hospitalarii] A.

- *Els castells i llocs d'Alguaire, Ratera, Portella i Vilanova de Segrià amb tots els seus habitants, rendes, drets i fruits seràn de la priora i d'aquesta comunitat. Aquesta queda sota la tutela del gran prior de Catalunya i a més li ha d'entregar la desena part de tot el que el monestir rebi .*
- *L'elecció d'una nova priora ha d'estar feta en el termini de 15 dies i la nova priora electa ha de ser presentada al gran prior de Catalunya o al seu lloctinent per a la seva confirmació. I en el cas que l'elecció no es fes en el termini fixat, el gran prior de Catalunya tindrà el dret de nomenar priora a qualsevol de les religioses de l'orde de l'Hospital.*
- *La mateixa comunitat podrà elegir la sots-piora i els altres càrrecs del monestir. I la mateixa priora i comunitat tindrà la facultat d'elegir els batlles i d'altres oficials pel cobrament de les rendes en els llocs del seu domini, no obstant aquests càrrecs no seran de per vida.*
- *La priora i religioses del convent poden proposar un frare de l'orde de l'Hospital per a l'administració temporal del convent quan aquesta no pugui ser efectuada per la mateixa priora i convent. Serà conegut com preceptor d'Alguaire però el nomenament serà facultat del gran prior de Catalunya.*
- *La recepció de religioses o donades pel monestir no podrà fer-se sense el consentiment del dit gran prior de Catalunya però aquest, tampoc podrà establir cap preceptor, comanador, religiosa o donada sense el consentiment de la mateixa priora i convent.*
- *El dit preceptor en la seva administració temporal del monestir estarà obligat a donar comptes de la seva gestió sempre així se li demani.*
- *És obligació de la priora assistir al Capítol General del gran prior de Catalunya, i en el cas de què la priora no hi pugui assistir, ha d'enviar en el seu lloc un procurador especial.*
- *La priora i la mateixa comunitat no podran vendre, hipotecar, alienar o donar i de cap forma o manera, els béns del monestir sense el consentiment del gran prior o el seu lloctinent.*
- *En un lloc segur del mateix monestir hi haurà una caixa amb quatre claus diferents, una en mans de la priora, l'altra del preceptor i les dues restants en mans de dues religioses del convent per tal de conservar-hi el diner en metàlic i el llibre de comptes.*
- *El preceptor no podrà tenir més de quatre cavalleries pel seu servei. Per la remuneració del seu càrrec el convent li proveirà de menjar i de vestir a més de la quantitat de 600 sous jaquesos anuals, no obstant, el dit preceptor no podrà portar el seu bestiar a les terres del monestir.*

- *Quan el gran prior ho reclami i per a la defensa d'algun lloc de l'Orde a Catalunya, més enllà del Coll de Peniçars, els homes d'Alguaire són obligats a presentar-se i a unir-se a l'exèrcit en defensa d'aquell lloc.*

- *Les religioses del convent menjaran en un refectori comú i dormiran en un dormitori general. Cap dona o home, de qualsevol estat o condició, té autorització per entrar i romandre en les dependències del claustre del convent.*

- *La comunitat no podrà tenir més de 30 religioses, segons permenten i condicionen les rendes de la casa de l'Hospital d'Alguaire.*

- *S'anul·la la clàusula fundacional del monestir d'Alguaire sobre l'obligació del castellà d'Amposta de proveir al dit monestir en cas de necessitat.*

Les anteriors disposicions seran la llei fonamental pel govern del monestir, quedant aquest subjecte al gran prior de Catalunya segons els límits territorials assignats a aquest, l'any 1319, en ser creat el Gran Priorat.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 267.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 353r.

a Resum i traducció: Miret i Sans, Joaquim. *Notícia històrica del monestir d'Alguaire*, p. 17-18.

b Resum i traducció: Lladonosa i Pujol, Josep. *Història de la vila d'Alguaire i el seu monestir santjoanista*, p. 65-66.

c Edició: Bertran i Roige, Prim. *Les ordinacions del convent d'Alguaire. Cuadernos de Historia Economica de Cataluña*, p. 45-55.¹

1. L'autor reproduïx una versió redactada en català, de les ordinacions del convent d'Alguaire, escrita en un quadern d'onze fulls amb lletra del segle XIV, trobat a l'A.C.A. Secció ordes religioso- militars, Armari 29, Alguaire (unit al del Gran Priorat de Catalunya) volum 1 i 2, 651 i continuació.

Mides: 622 x 497 mm.

Not. dors. : B. 9., Carta <de> algunas constituciones fa mes per lo monestir <en si> lo prior del dit monestir. N° 22 ; Declaracions; [...]

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació encara que enfosquit, amb nombrosos plecs horitzontals i verticals, uns contorns deteriorats i protegits per tires de film transparent enganxades. El text segueix en unes ratlles de pauta horitzontals i l'estil de la lletra i presentació del manuscrit suggereix que pertany a una 'cultura manuscrita' diferent de la del present recull, tan sols comparable a la del pergamí AMS, n° 275 (doc. 119). A més, enganxat amb tires de film transparent, un cordill embolicant i subjectant un segell de l'orde santjoanista, de color gris fosc, sobre un doble plec del marge inferior del pergamí fet expressament per a sostenir-lo.

In nomine Domini, amen. Nouerint uniuersi quod nos, frater Elyonus de Villanoua, Dei gratia Sancte domus Hospitalis Sancti Iohannis Ierhosolomitani, magistri, humilis et pauperum Cristi, custos, reducentes ad animum debitum officii nobis nuncii curis sollicitamur assiduis, qualiter subiecti uestri multitudine iusticie letentur et pacis amplectimur quippe uoluntarios pro ipsorum quiete labores et noctes quandoque transimus insompnes, ut scandala remoueamus ab ipsis. Hinc est quod a magnis citra temporibus confluentibus ad nos diuersis clamoribus et querelis inter religiosos in Christo nobis carissimos [· · · ·]³⁵² castellanos Emposte et priores Cathalonie nostros, qui fuerunt ac carissimas nobis in Christo [· · · ·]³⁵³ priorissam et sorores et conuentum nostri monasterii de Algayra, dyocesis Ilerdensis, prioratus nostri Cathalonie, super diuersis articulis inferius annotatis, exortis quorum occasione rancores, maleuoluntates ac scandala inter eos, quod dolenter refferimus, prouenerunt. Ideo, cupientes deformatorem reformationi prospicere ac inter eas uirtutes inferere et omnem discordiarum materiam, Deo propicio, amputare, ut sic, quietatis animis, Deo libentius famulentur, uisis et recognitis cum fratribus et sapientibus nostris, uobis assistentibus in hac parte dietarum meritis questionum ac exquisitis uoluntatibus in Christo nobis carissimii fratris Berengarii de Loraco, domus eiusdem preceptoris Gardenni procuratorisque in Christo, nobis carissimi fratris Arnaldi de Alosio³⁵⁴, olim prioris nostri Cathalonie, necnon circumspecti et prouidi uiri Petri Regis, beneficiati ecclesie Ilerdensis, procuratoris predicti conuentus, prout de sua procuracione constat quodam publico instrumento facto et scripto, ut in eo legitur manu Martini Mercerii, notarii publici, sub anno Domini millesimo trescentesimo trescesimo, die Dominica octauo idus octobris, quod incipit in secunda linea ‘ad hoc’³⁵⁵ et

³⁵² Indicació de quatre punts en A.

³⁵³ Indicació de quatre punts en A.

³⁵⁴ d’Alterça] c i doc. 45. També segons J. Miret i Sans, *Les cases de ...* op. cit., p. 520, és Arnau d’Alòs qui era el prior de Catalunya de 1328 a 1336.

³⁵⁵ No s’ha trobat coincidència de línia ni de paraules en el present document. Sent unes ordinacions del convent d’Alguaire promulgades pel mestre de l’Orde i els seus assessors, és versemblant considerar el present document com una de les còpies fetes encara que autenticades pel propi segell de l’orde de Sant Joan de Jerusalem i la creu sanjoanista al *verso*.

finit in quarta constat, uolentium et se offerentium³⁵⁶ prout debent predictis nominibus, super predictis omnibus arbitrio et esgardio nostro stare ex actoritate dominationis nostre et de fratrum et sapientum ut prefertur nobis assistentium consilio, uidelicet fratrum Petri de Ungula Sancti Egidii³⁵⁷, Berengarii de Aurosio Baroli³⁵⁸ priorum, Girardi de Monte Acuto³⁵⁹ hospitalarii, Sancci de Aragonia³⁶⁰ Miraueti, Bonifacii de Saluciis³⁶¹ Montissoni, Guillelmi de Sancto Maximo Castri Sarraceni³⁶², Berengarii de Loraco de Gardenno, et Iordani de Manso Arelatis³⁶³, domorum nostrarum preceptorum, super predictis omnibus, declaramus, ordinamus et prouidemus, ad utilitatem et pacem nostre religionis et dicti monasteri, que sequuntur: ³⁶⁴

<Cap. 1> In primis siquidem declaramus et per modum esgardii diffinimus quod castra et loca de Algayra, de Ratera, de ça Portella et Villenoue Riui Ouium Segriani, cum militibus et aliis omnibus hominibus et feminis ibi habitantibus et habitaturis cum dominicaturis, honoribus et possessionibus, molendinis et aqueductibus, fornibus et palambariis, decimis, iouis, straginis, uatutis, censibus, usaticis, seruitiis, adempruiis, placitis, stachamentis et firmamentis, exercitiis et caualeatis et redemptionibus eorundem, pascuis, uenationibus, guerris et pacibus, erbaticis, monetaticis, terminis et pertinentiis et cum omnibus fructibus, redditibus, prouentibus et explectis eorundem et aliis uniuersis et singulis iuribus, ad usum hominum pertinentibus, ui uel gratis, quocumque modo, ratione, uoce, occasione uel causa, cum ecclesiis de Algayra et de Ratera, sunt et esse debent priorisse, que pro tempore est uel fuerit dicti monasterii et conuentus eiusdem.

³⁵⁶ Ibidem.

³⁵⁷ Pere d'Ungla de Sent Gilli] c

³⁵⁸ Berenguer de Ros de Bajol] c

³⁵⁹ Girat de Montagut] c

³⁶⁰ Sanxo d'Aragó] c. Segons J. Miret i Sans, Les cases de ..., op. cit., p. 520, Sanç o Sanxo d'Aragó havia sigut prior de Catalunya el 1325.

³⁶¹ Saluços] c.

³⁶² Sentmàxim de Castelsanay] c.

³⁶³ Mas d'Arler] c.

³⁶⁴ La redacció de les ordinacions separades i expressades en capítols correspon a la versió redactada en català editada per Prim Bertran i Roigé.

<Cap. 2> Saluo et intellecto quod de omnibus fructibus, redditibus et prouentibus bonorum supra dictorum et aliarum omnium possessionum uel rerum, que ad ipsum monasterium sunt et fuerint deuolute, qualitercumque et qualicumque titulo habeantur, gratis uel ui, de rebus predictis uel earum occasione, decimam partem nobis seu priori nostro Cathalonie, qui pro tempore est uel fuerit uel alteri superiori nostri ordinis, cui dictum monasterium erit immediate subiectum, fideliter dare tenentur, exceptis ortis, uirgultis et nutrimentis animalium, de quibus nobis uel dicto priori nichil dare tenentur.

<Cap. 3> Homagia autem dictorum hominum castrorum et locorum dicti monasterii recipiet frater comendator seu preceptor dicti monasterii, qui est uel pro tempore fuerit, nomine dicte priorisse et totius conuentus eiusdem monasterii et nomine totius Hospitalis, quos homines, tamquam homines Hospitalis, gaudere uolumus priuilegiis et aliis imunitatibus aliorum hominum Hospitalis; non tamen, per hoc, prior noster Cathalonie seu dictus nostri ordinis superior homagia ipsorum hominum censeatur habere.

<Cap. 4> Dictum siquidem monasterium nobis et successoribus nostris dicto priori Cathalonie uel cui ordinandum duxerimus in perpetuum est subiectum.

<Cap. 5> Et priorissa et conuentus eiusdem debent tenere et obseruare regulam et consuetudines Hospitalis.

<Cap. 6> Insuper, priorissa eiusdem monasterii debet esse perpetuo obediens dicto priori seu dicto superiori et eidem reuerentiam cum obedientia exhibere tenetur.

<Cap. 7> Idem autem, prior seu dictus nostri ordinis superior de consilio conuentus dicti monasterii potest priorissam ac etiam sorores eiusdem in ipsius priorisse seu negligentiam, si excedant, corrigere intus monasterium.

<Cap. 8>. Et fratres excedentes in omnem casum, intus et extra, secundum regulam et consuetudines Hospitalis, potest corrigere per se ipsum.”

<Cap. 9> Vacante uero monasterio conuentus eiusdem, infra quindecim dies a noticia uacationis eiusdem sibi potest et debet eligere priorissam et eam presentare tenetur dicto priori uel alteri superiori predicto, confirmandam omnino per ipsum, si legitime fuerit electa, uidelicet iuxta et secundum modum in nostra littere bulla nostra plumbo comunita serius designatum.

<Cap. 10> Si uero, infra dictos quindecim dies, electionem legitimam non fecerint, ex tunc potestas prouidendi de priorissa dicto monasterio ad priorem Cathalonie uel alterum immediate superiorem predictum deuoluitur, pleno iure, seu de gremio ipsius monasterii uel etiam aliunde de uiuentibus sub habitu et regula Hospitalis, de consilio ipsius conuentus uel maioris partis eiusdem, de priorissa prouidere tenetur

<Cap. 11> Priorissa autem, que pro tempore est uel fuerit, in correctione, reformatione morum, obedientia et omnibus spiritualibus habet, tam super conuentum et sorores eiusdem quam etiam in donatas inibi commorantes, plenariam potestatem.

<Cap. 12> Possunt etiam priorissa et conuentus eiusdem eligere per se, et ponere in <ipso> monasterio subpriorissam, sacristanam, cellarariam et ceteras officiales ibidem neccessarias et etiam, deponere sine consilio dicti prioris seu dicti immediate superioris, quotiens eis uisum fuerit expedire.

<Cap. 13> Et si in electione dictarum officialium essent discordes, ita quod maior earum pars non posset unde conuenire, dictus prior seu dictus superior, prout de priorissa dictum est, potestatem habeat ponendi easdem ibidem, post quindecim dies postquam ceperint discordare

<Cap. 14> Et etiam remouendi et deponendi eas in negligentiam priorisse et conuentus, si minus bene in suis officiis se haberent.

<Cap. 15> Mortua autem priorissa officium subpriorisse, que tunc fuerit, postquam priorissa electa et confirmata fuerit, uolumus expirare; sed per dictam priorissam et conuentum, illa uel alia, ut predicatur³⁶⁵, eligatur.

<Cap. 16> Possunt etiam priorissa et conuentus, una cum consilio preceptoris sui, per singula loca ponere et remouere baiulos locorum predictorum

<Cap. 17> et ipse preceptor alios, si qui fuerint necessarii et utiles, fructuum et reddituum collectores.

<Cap. 18> Volumus tamen et declaramus quod dicti baiuli per dictam priorissam et conuentum non possint fieri uel creati in perpetuum uel ad uitam, sed dumtaxat ad beneplacitum uel ad dominium.

<Cap. 19> Et quod, si uisum fuerit preceptoris de Algayra quod dicti baiuli uel eorum aliquis male administrauerit bona dicti monasterii uel minus utilis sit predicto monasterio et hoc dicat preceptor in sua conscientia et fide et obedientia, quibus Deo et sue religioni tenetur et non exadipiscatur, tunc dicta priorissa et conuentus tales, baiulum uel baiulos amouere et remanere a suo officio tenentur et alium uel alios instituere, ut superius est premissum.

<Cap. 20> Et cum priorissa uel conuentus de temporali regimine non se debeat expedire in generali regimine et administratione temporali hominum, baiulorum et bonorum predictorum, uolumus quod teneantur dicte priorissa et conuentus unum fratrem nostri ordinis habere, qui nominetur preceptor.

<Cap. 21> Dictus autem, prior Cathalonie uel superior nostri ordinis supradictus tenetur eisdem priorisse et conuentui dare

---

³⁶⁵ En el marge esquerre a l'alçada de la línia 30, trobem el dibuix d'una mà amb el dit índex estès senyalant la primera paraula 'predicatur' de la línia, la qual cosa constitueix una referència explícita del copista al procés d'elecció d'una priora.

preceptorem predictum illum fratrem, quem petierint, nisi fuerit in alia baiulia comendator.

<Cap. 22> Qui preceptor sit anualis, uidelicet ut eius officium de Capitulo in Capitulum finiatur, nisi per priorissam et conuentum iterum postuletur.

<Cap. 23> Tenetur etiam idem prior uel supradictus superior dare dictis priorisse et conuentui fratrem uel fratres, sororem uel sorores sibi neccessarios, quos ipse querant.

<Cap. 24> Priorissa autem, et conuentus ipsius monasterii non possunt recipere fratrem uel sororem nec donatum facere nec donatam sine uoluntate dicti prioris uel dicti superioris

<Cap. 25> Nec idem prior seu ipse alius superior potest, in ipso monasterio, fratrem uel sororem aut donatum uel donatam ponere sine consilio priorisse et conuentus eiusdem.

<Cap. 26> fratres autem, in ipso monasterio existentes tenentur esse obediens dicte priorisse in licitis et honestis.”

<Cap. 27> Dictus etiam preceptor in administratione bonorum monasterii tenetur esse obediens dictis priorisse et conuentui. Tenetur, etiam, bene et fideliter administra<tio>ne bona predicta et de sua administratione et bonis predictis, quotiens requisitus fuerit computum et legitimam rationem reddere priorisse et conuentui antedictis uel illis, quos priorissa et conuentus adduxerint deputandis. Et deducta dicta parte decima, quam dicto priori uel alii predicto superiori et cui uel quibus idem prior uel alius immediate superior prefatus uoluerit fideliter dare, tenetur reliqua omnia in neccessitates et utilitates dicti monasterii fideliter ponere et conuenire ad cognitionem et arbitrium priorisse et conuentus predictorum uel etiam restituere et deponere prout inferius prouidemus.

<Cap. 28> Si uero idem preceptor uel alii fratres in administratione dictorum bonorum fraudem facere uel negligentiam aut inutiliter se habere uiderentur dicte priorissa et conuentus denunciare

debent hoc predicto priori uel alii immediate superiori uel eius locum tenenti. Et tunc idem prior uel alius superior supradictus seu eius locum tenens denunciationem et requisitionem dictarum priorisse et conuentus tenetur cogere eos, legitimam rationem reddere et reliqua restituere; et si eos male administrasse repererit, eos inde etiam ante Capitulum penitus remouere et alios preceptores et fratres eis dare, quos petierint, sicut superius continetur.

<Cap. 29> Quandocumque autem, idem preceptor extra monasterium ipsum proficistitur, non debet facere expensas de bonis monasterii, nisi pro negociis dicti monasterii aut sue administrationis, extra dictam preceptoriam proficisceretur uel ad Capitulum aut uel ad priorem seu dictum superiorem uestro consilio haberet ire uel accedere euocatis.

<Cap. 30> Priorissa etiam ad Capitulum Generale ipsius prioratus tenetur ire personaliter si fuerit euocata, nisi canonico fuerit impedimento detenta; in quo casu, dictum preceptorem uel alium ydoneum procuratorem mittere teneatur.

<Cap. 31> Tenetur siquidem idem prior siue alius superior antedictus deffendere et manutenere dictum monasterium et bona eius quasi prioratus propria in eternum.

<Cap. 32> Et priorissa et conuentus dicti monasterii de possessionibus habitis et habendis non possunt quicquam uendere uel alienare aut impignorare, uiolaria concedere uel aliquem contractum facere sine consensu dicti prioris uel dicti alterius superioris uel eius locum tenentis.

<Cap. 33> Ceterum, dicti monasterii indemnitati prouidere uolentes, uolumus et ordinamus quod statim fiat et habeatur et in loco ydoneo et securo infra septa ipsius monasterii reponatur una caxa suffixa, que habeat quatuor clauas dissimiles, quarum unam priorissa, duas due sorores conuentus, quartam uero preceptor ipsius monasterii teneant; in qua quidem caxa precipimus reliquam peccuniam restantem

in posse ipsius preceptoris, quando reddiderit, ut premititur, rationem quotiens et quibuscumque eam reddiderit, et librum etiam rationis sue deponi et fideliter conseruari. Ex qua quidem peccunia sic collecta, prouideatur necessitantibus dicti monasterii, si aliunde non potuerit prouideri aut inde fiat emptiones utiles et perpetue dicto monasterio, de quarum fructibus et redditibus decima pars similiter nobis uel dicto priori uel immediate superiori predicto donetur. Nos enim in uirtute sancte obedientie de ipsa peccunia quicquam donari uel munerari alicui penitus prohibimus, quam tantum nobis et nostris successoribus in uestris passagiis uel aliis necessitantibus possint aliquas gratias facere non intendimus sub dicta obedientia prohibere; dictusque prior Cathalonie uel alius superior prefatus ad faciendum hec precipue obseruari sciat se ex nostro districto preceptu teneri.

<Cap. 34> Precipimus etiam ordinando quod preceptor dicti monasterii nunquam pro se uel suis seruatoribus ultra quatuor animalia grossa teneat nec etiam illa nisi expediens uideatur.

<Cap. 35> Nec occasione uel causa nutriendi animalia grossa uel iumenta infra castra uel loca dicti monasterii, pro se aut suis iocalibus teneat, suis uel monasterii expensis nec etiam extra ipsa loca expensis monasterii, cum ex hiis perceperimus dampna ipsi monasterio prouenisse.

<Cap. 36> Pro se tamen, et suis seruatoribus de bonis dicti monasterii, prout decet talem preceptorem habere uestram et uestrum et ultra, pro ratione dandis suis seruatoribus et aliis extraordinariis faciendis, sexcentos solidos Iaccenses annis singulis ipsum preceptorem de bonis dicti monasterii retinere et habere posse uolumus et mandamus, ut per hoc nuntentur preceptores, qui pro tempore fuerint, ad melius faciendum et bona dicte monasterii melius, fidelius et utilius procurandum.

<Cap. 37> Volumus etiam quod preceptor predictus fructus uel redditus locorum dicti monasterii non audiat emere uel aliter anno dare

nec lucrum cum emptoribus uel arrendatoribus participare alias quoquomodo.”

<Cap. 38> Quia uero, *qui sentit comodum sentire debet et onus*,³⁶⁶ ordinamus quod, quotienscumque casus concurrerit seruiendi domino Pape uel domino regi et, generaliter, prelati et religiosi Cathalonie seruerint peccunianter eis et uideatur priori uel alteri superiori predicto et eius Capitulo fore eisdem dominis aut eorum alicui peccunianter seruiendum, in ipso seruitio teneantur homines dicti monasterii contribuere cum aliis hominibus Hospitalis prioratus predicti, prout eos contigerit, iuxta facultates eorum. Precipimus tamen ad contributionem et in rationem huiusmodi ordinandam seu faciendam, duos de hominibus locorum dicti monasterii, qui ad hec per uniuersitatem ipsorum electi fuerint, uocari pariter et adm<itti>

<Cap. 39> Item uolumus quod, quandocumque prior Cathalonie uel alius predictus superior pro defensione alicuius loci uel locorum ipsius Hospitalis de prioratu predicto infra Cathaloniam ultra Collem de Panizars, indigerent auxilio hominum prioratus et propter hec mandauerit et fecerit, absque <fra>ude excercitus prioratus ultra dictum Collem, quod homines dicti monasterii teneantur ire ad deffentionem ditorum locorum Hospitalis eosque ire faciant dicta priorissa et comendator, quandocumque per priorem seu alium prefatum superiorem uel eius locum tenentem inde fuerint requisiti

<Cap. 40> Et uolumus similiter et ordinamus quod homines dicti Hospitalis, qui sunt infra Ilerdensem dyocesim populati uel extra, propè monasterium prefatum per quatuor leucas et homines dicti monasterii teneantur, sono, emisso, consuo quoscumque se inuicem adiuuare et deffendere, cum ipsi uel eorum presidentes seu baiuli se duxerint requirendis.

³⁶⁶ Màxima legal de tradició popular apel·lant al deure i a la responsabilitat que comporta la capacitat o competència de fer i decidir. Vegeu J. Lowell, *qui sentit ... onus*, Harvard Law Review 9/3 (1895), p. 185-197.

<Cap. 41> Alia uero seruitia dicto priori uel alteri immediate superiori inde nullatenus facere teneantur, saluo quod, si priorissa et conuentus ipsius monasterii, in casibus concessis uel non concessis, eorundem <hom>inum subsidium postulare prouiderat tunc de illo seruitio si habueretur uel fiat, idem prior seu dictus alius superior partem decimam habeat.

<Cap. 42> Tursus honestati eiusdem monasterii intendentes, salubriter prouidere precipimus quod de bonis dicti monasterii priorisse, sororibus, fratribus et donatis et ceteris personis earum seruicio deputatis uel in seruicium de monasterio deputandis, sufficienter prouideatur, iuxta facultates ipsius monasterii et ut est fieri consuetum.

<Cap. 43> Insuper, omnes sorores in reffectorio communi refficiantur et in dormitorio communi dormiant et ad horas diurnas et nocturnas conueniant, nisi iusta causa, ad arbitrium priorisse, eas suaserit alibi reffici uel dormire aut eas excusauerint ad huiusmodi conuenire.

<Cap. 44> Extra monasterium uero nulla soror accedat uel moretur nec de licentia priorisse uel eius locum tenentis

<Cap. 45> Infra etiam clausuram earum nullus homo colloquium habeat cum earum aliqua, nisi duabus sororibus presentibus audientibus uel de licentia priorisse.

<Cap. 46> Nullus etiam homo ultra decem annos etatem habens infra ipsam clausuram dormiat uel etiam nisi de priorisse licentia conuersetur.

<Cap. 47> Nulla etiam mulier secularis, cuiuscumque conditionis aut status, causa habitandi in ipso monasterio et uiuendi etiam de bonis propriis admittatur, nisi ex causa iusta et de licentia prioris predicti uel alterius premissi superioris uel eius locum tenentis, eum ex hoc ubi percepimus pateat uia secularibus accedendi ad ipsum monasterium et cum sororibus colloquendi et ipsas a contemplatione et

Dei seruitio retrahendi; quando tamen seruientes neccessarias habeant, non intendimus prohibere”.

<Cap. 48> Item uolumus quod clausula apposita in instrumento foundationis ipsius monasterii, per quam prouidetur quod tempore neccessitatis uel sterilitatis castellanus Emposte teneatur sororibus dicti monasterii prouidere, sit cassa et irrita, nec teneatur castellanus uel prior seu alius dictus superior in aliquo casu conuentui dicti monasterii de sumptibus prouidere, ne, detur ipsis priorisse et conuentui materia malignandi et fraudes contra predicta faciendi, cum dedicerimus bona dicti monasterii ad ea sufficere, si sine fraude administrata fuerint et decenter.

<Cap. 49> Ordinamus etiam, quod in dicto monasterio non sint nisi uiginti sorores, sicut in instrumento foundationis dicitur³⁶⁷, nisi hoc fiat de expresso consensu et uoluntate prioris Cathalonie uel dicti immediate superioris et priorisse et conuentus monasterii supradicti, que earum triginta sororum numerus nullatenus excedatur, nisi redditus monasterii augmentatur, in tantum quod eo modi possent maiorem sororum numerum sustinere uel nisi nobis uel nostris in posterum successoribus augendus numerus uideretur.

<Cap. 50> Preter decimam, autem, predictam et alia, que superius sunt expressa, priorissa et conuentus dicti monasterii priori nostro Cathalonie uel alteri immediate superiori, nichil dare tenetur. Instrumentum foundationis dicti monasterii in ceteris, de quibus non fit hic mentio, approbantes, saluo et intelecto quod priori uel alii superiori suo uenienti ad ipsum monasterium uisitandum et sue familie et questionibus eorum prouideant, prout est fieri consuetum.

Predicta, igitur, omnia et singula, sicut superius sunt notata, precipimus in uirtute sancte obediencie per priorem nostrum Cathalonie, <qui> pro tempore fuerit, uel alium immediate ipsi monasterio presidentem premissum et eorum loci tenentem necnon et per priorissam et conuentum, preceptores et fratres,

³⁶⁷ Carta fundació del monestir, vegeu J. Miret i Sans, *Les cases de ...*, op. cit., p. 551-554.

donatos et donatas ac baiulos et homines locorum ipsius monasterii et quosuis alios fratres, subditos, uassallos nostros, quocumque officio uel nomine fungentur uel censentur, presentes pariter et futuros, inuiolabiliter perpetuis temporibus obseruari, non obstantibus, in predictis uel aliquo predictorum quibuscumque peractis, usibus uel consuetudinibus aut etiam instrumentis.

Volentes et mandantes quod, ad eternam rei memoriam, de premissis et infrascriptis fiant publica instrumenta per Iacobum, notarium infrascriptum, bulla nostra plumbea communita.

Post hec autem, ibidem et incontinenti, frater Berengarius de Loraco et Petrus Regis, procuratores predicti, necnon Iacobus Cauallieri³⁶⁸, procurator sororum Thomacie de Raymundo Petri, Constancie de Alosio, Saurine de Salanoua, Berengarie de Castro Aulino³⁶⁹, Geralde de Argentona, Eligcensis de Auinione et Sance de Conesia dicti monasterii, prout de sua procuracione a sent³⁷⁰ quodam publico instrumento manu Guillelmi Raymundi, notarii publici, procuratoriis nomibus quibus supra, premissa omnia et singula, prout sunt superius annotata, grata et rata habuerunt et ea approbauerunt et promiserunt, procuratoriis nomibus quibus supra, se feceritis et ante uos cum effectu quod priorissa et conuentus dicti monasterii ac dicte sorores, cum instrumentis publicis, uallatis iuramentis et aliis clausulis opportunis, ipsa omnia et singula iura habebunt et approbabunt <et> ferma et materia in eternum inuiolabiliter obseruabimus.

Actum Auinione in hospicio prefati domini magistri et in camera sua, anno a natiuitate Domini millesimo CCC tricesimo, indictione XIII, die duodecimo mensis decembris pontificatus sanctissimi patris et domini nostri, domini Iohannis, diuina prouidencia Pape XXII³⁷¹, anno quintodecimo.

---

³⁶⁸ Iachim, cavaller] c.

³⁶⁹ Castell] c.

³⁷⁰ a sent] A.

³⁷¹ El papa Joan XXII va ser coronat el 7-8-1316, el 15è any del seu pontificat l'any seria el 1330, veugeu p. 335, Diccionario Enciclopédico de los papas y del papado, 2003, Herder. 3a. Edicion. Barcelona 2003.

Presentibus supradictis fratribus ac nobilibus uiris dominis Francisco Caysii de Nicia, milite, Guillelmo des Parrona³⁷² de Aquis, legum professore, et domino Iacobo Cigonis³⁷³, canonico Ilerdensi, testibus, ad premissa uocatis specialiter et rogatis et habeant conuocati.

Et ego Iacobus Audeberti de Albanea, cuius Auinione autoritate apostòlica notarius publicus, premissis omnibus et singulis una cum dictis testibus presens interfui et ea omnia et singula, de mandato dicti domini magistri scripsi, publicauit et signauit solius meo sigillo. In fidem ac testimonium premissorum et supradictas dictiones, scilicet, habeat conuocari, quas omiseram, non uicio sed errore propria manu scripsi. (*signe*) Audeberti.

-132-

1331, gener, 7

*Dat*³⁷⁴ el 7 de gener de 1331, sent testimonis Domènec de Narbona, prior de l'església de Santa Maria d'Alguaire i fra Antoni Ferrera del monestir.

[A] Original no localitzat.

B Regest parcial: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 353v.

Dat en 1330 a 7 dels idus de Janer foren presens per testimonis frater Dominico de Narbona priore ecclesie Santa Maria Alguayre, frater Antonio Ferrera conuentuali dicti loci.

³⁷² d'Esapanano] c.

³⁷³ Aiionis] c.

³⁷⁴ Interpretem *dat* com *concedit/ser concedit*, i considerem, en el context comercial de l'època d'expansió econòmica dels segles XIII i primera meitat del XIV, una altra possible interpretació, la de *dita*, un pagament de deutes, que inicialment feien els banquers pels seus clients. No tenim però informació addicional per interpretar degudament que el monestir fes de banquer sinó al contrari, disposem de proves documentals de que el monestir i el convent utilitzaven els serveis de mediadors, que actuaven de banquers pel convent, com Pere de Maçanet (docs. 106, 109, 136, 141 i 144), i Pere d'Espens (docs. 164 i 165).

-133-

1332, març, 23. Tortosa

L'infant Pere, primogènit del rei i el seu procurador general, atenent a la priora del monestir d'Alguaire de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, Marquesa de Ribelles, resol i conclou i deixa sense efecte totes les accions, qüestions, peticions i demandes així com totes les penes civils i criminals i aquelles altres que tinguessin pendents la priora, el monestir, el comanador i el seu lloctinent i també el batlle i tots i cadascun dels homes d'Alguaire i concretament els fets relacionats amb la proscripció de Ponç d'Aguilar, l'evasió de Pere de Sanahuja acusat d'homicidi i furt, i l'agressió que va patir Guillem Hortalà al braç a conseqüència de la qual és actualment invàlid. A canvi, li reclama per tot això, la quantitat promesa per la pròpia priora, de 4.000 sous de Jaca en concepte de prorata d'aquells 9.674 sous, 5 diners i òbols de moneda de Barcelona, que es devien al mateix rei segons s'inclou en el present document.¹

[A] Original: no localitzat.

B Trasllet del 7 de maig de 1334, Lleida: AMS, CAJA 4E 53, perg. 262.

1. Text inclòs en el document, núm. 140

-134-

1332, maig, 18

Els comtes d'Urgell, Ermengol VII i Dolça i el seu fill Ermengol (VIII) per la salut i redempció de la seves ànimes i les dels seus pares, donen a fra Ramon de Verdú, mestre d'Amposta, Guillem de Colltelar, Ponç de Burguera i frares de l'Orde del Sant Hospital, el lloc de la Portella i el seu terme, en l'instrument públic del 8 de novembre de 1173, excepte però la coma de Joan Albesa i la meitat dels beneficis de la Portella que han de ser d'Arnau de Ponts qui esdevé vassall de l'Hospital. El notari, Gil de Falç, en data de 18 de maig de 1332 realitza el trasllet de l'anterior donació.

Hom delimita les afrontacions.

A Original del 8 de novembre de 1173: AMS, perg. R.5, n° 32.

B *Trasllat del 18 de maig de 1332: AMS. CAJA 5E 54, perg. 385*

a *Edició: Alturo i Perucho, J., Diplomatarium d'Alguaire i del seu monestir santjoanista, de 1076 a 1244, doc. 30.*

Mides: 491 x 215 mm.

Not. dors. : R. 5. Transumpte de la donació de la vila y termes de la Portella [va ser] feta per Ermengol y Dolça, comtes da Urgell y per Ermengol , son fill, al Sant Hospital de Jerusalem al 6 del idus de nouembre del any 1173, Donacio feta per lo comte de Vrgel de loch e termes de la Portella.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació. Presenta 11 plecs verticals, alguns d'ells poc definits i nombrosos rebrecs bàsicament a la zona i marge inferior i lateral dret del pergamí, així com un seguit de taques irregulars , de petites i de més grans, vermelloses, alineades verticalment al marge esquerre del manuscrit.

Hoc est translatum bene et fideliter sumptum quintodecimo kalendas iunii anno Domini millesimo trescentesimo tricesimo secundo a quodam instrumento originali cuius tenor talis est :

In Dei nomine. Notum sit cunctis hominibus, qui hec audierint quoniam ego, Ermengaudus, Dei gratia Urgellensium comes, et ego Dulcia, eadem gratia comitisa Urgellencium et filius nostre, Ermengaudus, pro redemptione et pro salute animarum nostrarum et parentorum nostrorum, patris et matris, damus et tradimus Deo et Sancto Ospitali in manu Raymundi de Verdu, magistri Emposte, et Guillelmo de Colltelar et Poncii de Burgera et aliorum fratrum, qui ibi sunt uel erunt uenturi ipsam Portellam, qui est in termino, cum omnibus terminis suis et affrontationibus, quas habent uel habere debent ex omnibus partibus, aquis, uis, pascuis, cultus et here<mos> et omnia bona intus existentes³⁷⁵ in uestro dominio, proprio alaudio, francum et ingenium³⁷⁶, pacificum et quiete, omni uestre uoluntati facere. Sunt autem, affrontaciones ex una parte sicut uadit ipsum planum usque in solo de Soto de Canicela et sicut aque pendente usque in Noguera et uadit per ipsum Sas usque in ipsam turrem de la Vid et ad ipsum podium, quod est infra turrim de la Vid uel in termino de uilla Ratera; et de occidente affrontat in ipsas parietes que sunt ad turrim de ipsa Vid

³⁷⁵ interexistentes] *a*.

³⁷⁶ ingenuum] *a*.

uel in termino de ipsa Portella et tendit in ipso torrente de Vallo Porcar usque in terminis de ipsis Casallis et sicut ipsa aqua exiit de ipso torrente d'Aul Porcar et que uadit per ipsam chera supra ipso orto Iohani de Albesa et tornet in ipsa carrera, que exiit de ipsis Casallis et uadit ad Albesa et usque in flumine de Nogera et a parte Corbins tendit per ipsa carrera uetula, que pergit per ipsum Sas, sicut ipsum bracallum discurrit, qui uenit de ipsa Caucada et uadit usque ad turrim de Spugola, quam solebat tenere Guillelmo de Colltelar, et usque ad rocas, qui ibi sunt, et uadit sicut ipsum brascal discurrit et sicut saxa et aqua pendent usque in flumine de Nogera, et a sole ecxsiente tendit in ipsa serra, et usque in flumine de Nogera et ecxiit uersus Corbinum; de alia parte uadit ad Pontarro et in ipsa carrera, que pergit a Bel Forat³⁷⁷; et ecxiit in carrera de ipso Sas supra ipsam turrem, quam tenebat Petrus Fadener et uadit sicut ipsa carrera demonstrat en Aul de Nogera; ex parte Ilerde exiit in Pontarro quod est subtus turrem de Raymundo Guilelmi de ipsa Sentiz et uadit usque \in termino/ de Corbins et de ipsa Portela sicut ipsum Pontarro discurrit usque in flumine de Nogera et ecxiit in Pontarro et ad ipsum podium, quod est ad Casals et la Forcada et ecxiit super ipsum podium usque in Pontarro de Val Porcar³⁷⁸ ac ecxiit in ipsa carrera que tendit a Bel Forat. Et quantum continetur infra istas affrontaciones et dicti termini <ham>biunt sic damus Sancto Ospitali Iherusalem et successoribus eiusdem loci, per nos et successores nostros, Portellam dictam, cum introitibus et exitibus suis, cum omnibus redditus suos, totum integriter, excepta ipsa coma, quam Iohannes de Albesa ibi tenet et Petrus Caruinus et <Bernar>dus Caruinus solebant tenere et diuidere cum ipsam turrem de ipsa Vid. Et nos, donatores, conuenimus Deo et fratribus eiusdem Ospitalis Iherusalem esse legales guirentes et faciemus tenere et habere saluum homnibus hominibus sine inganno. Et sicut superius scriptum est, sic

---

³⁷⁷ Bel Forad] a.

³⁷⁸ de UI Porcar] a.

donamus uobis, omnes nostros directos de ipsa Portella et de suis terminis preter seruicium quod A. de Pontibus nobis debet facere, quod tantum ibi retinemus, salua ipsa medietate de A. de Pontibus et de suis et directos, quos ibi debet habere sicut olim iam ei dedimus. Et Arnall de Ponts quod sint inde uester homo et sui, post illum fideliter. Et est sciendum quod omnes firmamenta cum medietate de exitibus de ipsis firmamentis et cum medietate de omnibus aliis exitibus de iam dicta Portella et de suis terminis <debent> esse de Arnall de Ponts et de suis. Et Arnall de Ponts et sui quod donent fratribus Ospitalis potestatem, irati uel paccati, omnibus oris semper. Et, si quis ad irrumpendum uenerit, non ualeat uendicare, set uobis in duplo componat cum omni melioracione <et post> ista carta firma permaneat per secula cuncta.

Facta ista carta donacionis VI idus nouembris, anno Incarnacionis Domini M° C° LXX° III° .

Sig(*signe*)num mei, Ermengaudi, comes Urgellensis, sig+num Dulcia comitissa Urgellis, sig(*signe*)num Ermengaudi iunior, qui hanc cartam firmamus, laudamus testesque firmare rogamus.

Sig+num Arnaldi de Pontibus, sig+num Gonballi de Ribeles, sig+num Raymundi Fulconi, sig+num Iohanni de Albesa.

Ego, Arnallus de Tolo, capellanus comitisse, rogatus scripsit, qui hoc signum inpressit (*signe*) die et anno quo supra.

Sig(*signe*)num Egidii de Ffalce, notarii publici Alguayre, qui hoc translatum scripssit cum supraposito in IX linea, ubi dicitur, 'in termino' die et anno quibus supra.

-135-

1332, agost, 2, dijous

El comanador d'Alguaire, fra Antoni Ferrera en una carta adreçada a Jaume d'Alòs, veguer i cúria de Lleida pel senyor rey, exposa davant el notari públic i els testimonis convocats, que mai, segons el costum, el prior de Catalunya, havia taxat i requerit tributs al monestir d'Alguaire, ni dels seus béns ni del seus homes i per aquesta raó demana al dit veguer revoqui qualsevol requeriment en aquest sentit amb el pretext de la carta del rei, i d'aquesta manera es respectin la jurisdicció i els privilegis del monestir d'Alguaire. Per la mateixa raó el dit comanador fra Antoni Ferrera demana al prior de Catalunya, Arnau d'Alòs, que revoqui el requeriment de saldar 192 sous de Barcelona dels 2.740 sous que es diu era el deute inicial.

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del mateix dia, 2 d'agost de 1932: AMS, CAJA 3E 52, perg. 136.*

C *Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 363v.*

Mides: 350 x 250 mm.

Not. dors. : S. 48 . Instrument a lo veguer de Leyda per la jurisdicció.

Descripció: Pergamí de format rectangular, esblaiat, amb dobles al contorn i marge dret . Nombrosos plecs verticals i un d'horitzontal al text , alguns d'ells més definitss que d'altres , globalment un text de lectura delicada per les caraterístiques esmentades.

Nouerint uniuersi quod die Iouis, que ffuit secundus augusti circa hora tertia ipsius diei [...] anno Domini M CCC tricesimo secundo, frater Antonius Ferrera , comendator Algaire constitutus in <presencia> [...] in quo honorabilis Iacobus de Alosio, uicarius et curia Ilerden pro domino rege, inhabitat sito in cloto Salerie Ilerde, et ante presencia dicti uicarii in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum presentauit et per me notarium infrascriptum legi et publicauit fecit dicto uicario quandam cedulam in scriptis ut sequuntur:

Vobis, honorabili Iacobo de Alosio, uicario et curie Ilerdensi pro domino rege, exponit frater Antonius Fferrera comendator Alguaire, quod saluo honore et reuerenciam contrarium asseuantis certum et notorium est et clarius luce quod monasterium Alguayra nuncquam

consuevit contribuere in hiis que dari debent curie domine regis pro sigillo per fratres hospitalis nec de hoc ffuit eidem monasterio facta aliqua petitio uel demanda. Item est certum et notorium quod uenerabilis et religiosus uir dominus prior Catalonie nullam collectam, nullam exactionem nullumque seruicium peccuniarum potest exigere a monasterio antedicto nec potest ipsum taxare ad dadndum ser contribuendum aliquid in predictis si pacta et conditiones in ita et facta inter dominum magistrum Hospitalis ex parte una et dictum monasterium ex altera, seruare intendatis. Hunc autem, quare dominus frater Arnaldus de Alosio, prior Catalonie, taxauit quod monasterium predictum soluat siue tradat centum nonaginta et duos solidos Barchinonenses in illis duobus mille septingentis quadraginta solidis, qui debentur per dominum priorem predictum et fratres hospitalis gracie domini regis pro sigillo, quos etiam dominus rex predictus mandauit colligi et leuari per discretum Ffranciscum de Puyg portarum suum ut in litera ipsius domini regis super hoc dicto portario tradita laciis continetur, quam quidem literam dictus dominus rex nullatenus concessisset si de iure libertantibus et priuilegiis de monasterii infformatus fuisset, et in litera predicta inpetrata ffuit tacita ueritate; saluo tamen, in omnibus et per omnia reuerencia et honore ipsam impetratis. Et dictus comendator intendat de predictis prefatum dominum regem plenarie infformare, si quod dominus rex predictus de hiis infformatus intendit dictus comendator quod litera predicta quatenus contra dictum monasterium facit reuocabitur pro certo. Ideo dictus comendator requirit uos dominum uicarium predictum quod dicto uicario nullum consilium, auxilium uel fauorem tribuatis ad pignorandum seu molestandum monasterium predictum seu bona eius uel hominum suorum pretextu litere regie supradicte tacite ueritate, ut prefecitur, impetrata donec ab predicto domino rege ad quem idem comendator incontinenti ratione predicta accedere intendi aliud recipitis in mandatis. Ad idem comendator ad conseruationem iuris

dicti monasterii protestant de omni iure suis et dicti monasterii prout melius protestari ualent et debant de eodam, qua cedula predicta lecta et publicata coram dicto uicario, idem uicarius incontinenti petiit copiam de eodem que ffuit sibi concessa et tradita. De quibus premissis omnibus et singulis dictus comendator requisiiuit nomine notarium infrascriptum ut inde sibi feceram publicum instrumentum in testimonium premissorum.

Quod est actum loco, die, hora et anno predictis presentibus ad predictam, testibus conuocatis et electis Guillelmo Escola, guarnerio³⁷⁹ et Manxio Melons, habitatore de Alberola.

Sig(*signe*)num Bartholomei de Ripaillo, notarii publici Ilerdensis, qui hoc scripsit et clausit et predictis interfuit die, hora, loco et anno predictis.

-136-

1333, novembre, 7

Pere de Maçanet, veí de Lleida estableix i pacta amb Marquesa de Ribelles, priora del convent d'Alguaire i amb fra Antoni Ferrera, comanador del monestir del mateix lloc, tots els deutes, comandes i fiances fetes pel dit monestir fins aleshores.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 194.

Mides: 320 x 179 mm.

Not. dors. : [...] Maçanet [...]

Descripció: Pergamí de format rectangular, esquinçat i estripat amb forats a la part central esquerra i per tota la part inferior per la qual cosa la lectura del text en les línies 14, 15, 16 i 18 es dificulta. Les voreres del pergamí es troben deteriorades bàsicament la vorera inferior, l'esquerra i també la superior. Per altra banda les taques – semblen degudes a l'acció de la humitat- de color blanc gris esvaeixen l'escriptura del text i en dificulten la seva lectura.

³⁷⁹ *Derivat de guarnir, guarnidor d'ornaments de vestir i també de guarniments de cavalls*, p. 710-711, v. IV. Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana, Joan Coromines

Nouerint uniuersi quod ego, <Petrus> de Maçaneto, commorans in ciuitate Ilerde, per me et <omnes meos>, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, scienter in ueritate recognosco [...] <quod habere> [...] <habui et recepi> [...] bene pactatum et contentum me teneo, ad totam meam uoluntatem, a uobis, nobili et religiosa domina Marquesie de Ripellis, <priorisse monasterii> de Aguayra, a uobis, uenerabili et religioso fratre Anthonio Ferrera, comendatore eiusdem loci, et a uestris, de omnibus debitis, comandis, fidanciis, manuleu<tis, datis>, receptis et <cens>ibus omnibus aliis et singulis contractibus, inter me et uos et monasterium dicti loci de Alguayra factis, et alium uel alios pro me uel pro uobis aut nomine meo <seu uestro> seu dicto monasterio, cum instrumentis uel cum instrument<o>, uel quacumque seu qualitercumque ratione et specialiter ratione iurium domini prioris Cathalonie ordinis Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, que uos et dictum monasterium michi declaratis usque in hodiernum die, aliqua ratione, summa igitur et compoto inter me et uos de presenti legitime inde factis. Ita quod [...] [...] aut alium seu alios, loco uestri, ad soluendum seu restituendum aliquid mihi uel alicui uel aliquibus, pro me uel meo nomine, non remansit; et quare liquide mihi <sciat> uerum esse, renunciens scienter et ex certa s<cientia> mea omni exceptioni et errori calculi et doli et infactum; unde cum hoc presenti publico instrumento abssoluo et difinio eius immunes ac liberos omnino nunch et in <antea> facio uos, priorissam, comendatorem predictos et uestros et dictum monasterium et bona eiusdem monasterii, habita et habenda ubique, ab omnibus actionibus, petitionibus, demandis, realibus uel personalibus, horum omnium et singulorum predictorum et quorumlibet aliorum, sicut melius dici potest, <et> scribi uestroque uestrorum ac ipsorum c<om>odo sin<cer> i<ntelle>ctui dicti monasterii; ffaciens inde <ego> et ipsis et dicto monasterio finem perpetuum et pactum, irreuoca<bile de> non petendo siue de non agendo, in iure uel extra ius, per me uel per interpositam personam, ullo modo. Volo, etiam, et concedo ac statuo quod, siquidem instrumentum uel scriptum siue scripta uel instrumen<ta>, <ante> hoc presens instrumentum unquam in tempore hostenssa fuerint uel reperta, quod careant semper suis uiribus et

effectu. Ita quod non possint mihi uel meis in aliquo prodesse neque uobis uel uestris uel dicto monasterio obesse aliqua ratione. Immo ipsis perpetuum inpono silentium de presenti, quoniam ffac<io pro me> a uobis pactatum et a dicto monasterio de omnibus, modum superius denotatum.

<Quod est actum> septimo idus nouembris anno Domini millesimo CCC XXX tercio.

S+num Petri de Maçaneto supradicti, <qui hoc lau>do, concedo et ffirmiter ffirmiter<arique rogo>.

S+num Bernardi de Alcamor<a>, s+num Iacobi de Comengges, testium.

Sig(signe)num mei, Egidii de Ffalce <notarii pub>lici Alguayre, qui hoc \[...]/ scripssit.

-137-

1333, novembre, 30

En el plet suscitad entre Jaume (II), rei d'Aragó València, Múrcia, comte de Barcelona i vexil·lifer, almirall i capità general de la Santa Església Romana, d'una part i Ermengol (X), comte d'Urgell i vescomte d'Àger de l'altra, sobre el mer imperi de la Portella, i també amb fra Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta, lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital a Hispània – el qual manifestava que ja era de l'Hospital el mer i mixt imperi i tota la jurisdicció de la Portella - es concedeix, deliberadament i a perpetuïtat - en franc i lliure alou, el mer i mixt imperi i tota la jurisdicció civil i criminal del lloc i vila de la Portella i els seus termes, a Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital i als frares del mateix Hospital, presents i futurs, com a ofrena a Déu i a Sant Joan Baptista, pels molts serveis rebuts de l'Hospital i per remei de les seves ànimes, les de llurs predecessors i perdó dels seus pecats,

Es fa renúncia expressa a l'aplicació dels usatges de Barcelona, i els de dret comú i així ningú, en nom del rei o del mateix comte, podrà, per qualsevol raó de dret o causa, contravenir el que s'ha concedit en aquest present instrument públic.

A Original del 21 de setembre de 1301: AMS Caja 4E 53, perg. n. 197¹

B Trasllet de 30 de novembre de 1333 : AMS Caja 4E 53, perg. n. 266.

C Regest : BC, Pasqual, Vol.1, fol. 328 r, P. 41.

1. Text inclòs en el document, núm. 5

Mides: 569 x 394mm

Not. dors. : R. 41.; N. 34; N. 34 (repetit) . Privilegi del Ray Don Jaume y compte de Urgell . Carta com lo Ray Don Jaume y lo compte de Urgell donaran la jurisdicció alta e baixa e mero e mixto imperi del loch de la Portella a la Orde de Sant Johann i als Senyos de aquella. Carta fahens per lo mer et ~~mixt~~ [mixt] imperi de la Portella

Descripció: Pergamí. Presenta taques irregulars de color marró al llarg dels plecs horitzontals i verticals del document, així com taques del mateix color en el marge esquerre i algunes en diferents parts del document, atribuïbles a la humitat, i també alguns petits talls encara que no en dificulta la lectura del text.

Hoc est translatum fideliter factum pridie kalendas decembris anno Christi Natiuitatis millesimo trecentesimo tricesimo tertio sumptum a quodam publico instrumento, cuius tenor talis est:

Nouerint uniuersi, ego quod cum questio uerteretur inter nos Iacobum, Dei gratia regem Aragonum, Valencie et Murcie comiteque Barchinona ac Sancte Romane Eclessie uexillarium, ammiratum et capitaneum generalem, ex una parte, et nos Ermengaudum, Dei gratia comitem Urgellensem ac uicecomitis Agerensem, ex altera, super mero imperio loci de la Portella siti in Segriano, qui est Hospitalis Sancti Iohannis Iherosolomitani, eo quia quilibet nostrum assereret dictum merum imperium dicti loci de la Portella et terminorum suorum ad se tantummodo et non ad alium spectare, et e contra uos, uenerabilis frater R<aymundus> de Ripellis, castellanus Emposte ac magistri dicti Hospitalis in Ispania uicesgerens diceretis et assereretis dictum merum imperium et etiam mixtum et omnis iurisdictio in dicto loco de la Portella et suis terminis ad dictum Hospitale spectare debet: Idcirco nos Iacobus, Dei gratia rex predictus et nos Ermengaudus, Dei gratia comes, qui super scienter et deliberatamente et ex certa scientia, ob remedium animarum nostrarum, et predecessorum nostrorum et ob remedium peccatorum nostrorum damus, concedimus et remitimus in perpetuum, iura perfecta et irreuocabili donatione, inter uiuos, pro helemosina Domino Deo et Beato Iohanni Babtiste et uobis dicto fratri

R<aymundo> de Ripellis, castellano Emposte et dicto Hospitali ac fratribus eiusdem, presentibus et futuris, per proprium liberum et francum alodium, merum et mixtum imperium ac omnem iuredictionem ciuilem et criminalem, quod et quam nos uel alter nostrum habet uel habere potest seu debet quoquomodo ratione seu causa titulo siue iure in dicto loco et uilla de Portella ac terminis iuribus et pertinentiis et quicquid et quantum iuris nobis uel alicui³⁸⁰ nostrum uel alicui officiali nostro uel alterius nostri competit seu competere posset quocumque modo ratione seu causa et quoquo titulo siue iure in mero et mixto imperio et qualibet iuredictione criminali et ciuili dicti loci et uille de Portella terminorum pertinentiarum et iurium³⁸¹ eiusdem cum omnibus et singulis nobis et nostris uel alteri nostrum pertinentibus et pertinere debentibus in permissis. Hanc autem donationem, concessionem et remissionem facimus domino Deo et Beato Iohannis Babbiste et uobis dicto castellano et aliis fratribus eiusdem Hospitalis, presentibus et futuris, propter multa et grata seruitia, que uos et predecessores uestri exhibuerunt nobis et predecessoribus nostris et pro helemosina ob remedium anime nostre et predecessores nostrorum de predictis omnibus et singulis, per franchum alodium, pure et absolute et sine aliqua conditione et retencione et sicut melius dici et intelligi potest ad saluamentum et bonum intellectum uestri et dicti Hospitalis et fratrum eiusdem, presentium et futurorum, extrahentes omnia predicta et singula que uobis damus, concedimus et remittimus de iure dominio potestate et regalia nostra et nostrorum et cuiuslibet nostrum, et eadem omnia et singula in uestri et dicti Hospitalis et fratrum eiusdem, presentium et futurorum, mitimus irreuocabiliter, et a nobis et regalia nostra et cuiuslibet nostri abdicamus et eicimus et uniuersitati dicti loci, aplicando eadem uobis, concedimus, damus et remittimus in perpetuum per proprium liberum et franchum alodium ad uoluntatem uestri et dicti

³⁸⁰ uel alicui] escrit damunt rasura, *ms.*

³⁸¹ terminorum pertinentiarum et iurium], escrit damunt rasura, *ms.*

Hospitalis et fratrum eiusdem perpetuo, faciendam per proprium liberum et franchum alodium. Et cum hoc publico instrumento perpetuo ualituro inducimus uos et dictum Hospitale et fratres eiusdem, presentes et futuros, de predictis omnibus and singulis in corporalem possessionem uel quasi. Et nichilominus, uos et dictum Hospitale et fratres eiusdem, presentes et futuri, ex potestate auctoritate et licencia nostra et cuiuslibet nostrum possitis et possint, per uos seu uestros officiales uel per quos uolueritis uestra et eorum propria auctoritate apprehendere possessionem uel quasi predictorum. Et exercere potestatem meri et mixti imperii et omnis iurisdictiones ciuiles et criminales dicti loci et uilla de Portella terminorum, iurium et pertientiarum eiusdem. Et ex causa donationis, concessionis et remissionis predictae, ambo simul et quilibet nostrum in solidum cedimus uobis et dicto Hospitali et fratribus eiusdem, presentibus et futuris, perpetuo omnia loca et iura <nostra>, uoces, acciones reales et personales, mixtas, utiles et directas, et ordinarias et extraordinarias, et alias quascumque nobis uel nostris ac alteri nostrum competentes et competituras in predictis et quolibet predictorum et contra quascumque personas et res ratione predicta, quibus locis, iuribus, uocibus et actionibus nostris predictis possitis uos et dictum Hospitale et fratres eiusdem, presentes et futuri et officiales uestri et illi quos uolueritis uti agere et experiri in iudicio et extra, defendendo et quocumque alio modo uobis et dicto Hospitali et fratribus et oficialibus eiusdem placuerit, quemadmodum nos seu alter nostrum possemus ante huiusmodi donationem, concessionem et remissionem, constituendo uos et dictum Hospitale et fratres eiusdem, presentes et futuros, in predictis omnibus et singulis, dominos et procuratores tanquam in rem propriam uestri et dicti Hospitalis et fratrum eiusdem presentium et futurorum, mandantes quolibet nostrum per presens publicum instrumentum uicem epistule gerens omnibus hominibus et feminis cuiusque legis uel conditionis sint uel fuerint habitantibus uel habitaturis in predicto loco et uilla de Portella, terminis,

pertinentiis et iuribus suis quod de predictis omnibus et singulis uobis et dicto Hospitale et fratribus eiusdem presentibus et futuris et uestris officialibus et illi uel illis quem uel quos uolueritis respondeant et obediant integre atque plene, et non nobis uel alteri nostrum uel nostris officialibus uel alterius nostri uel alicui alteri nomine nostro uel alterius nostri prohibentes expresse omnibus et singulis officialibus nostris et cuiuslibet nostri, presentibus et futuris, quod in dicto loco de Portella terminis, iuribus et pertinentiis suis non utantur de cetero nec uti faciant aliquatenus mero uel mixto imperio nec aliqua alia iurisdictione ciuili et criminali uel regalia ex aliqua ratione uel causa, mandantes insuper omnibus officialibus et subditis nostris seu cuiuslibet nostrum, quod predicta omnia et singula superius expressata uos dictum Hospitale et fratres eiusdem, presentes et futuros, permitant absque inquieta re, exercere, habere, tenere et pacifice possidere et quod super premissis uos non molestant, inquietent siue turbent molestari <nec> inquietari siue turbari permitant aliqua ratione. Et ad maiorem omnium premissorum firmitatem expresse et ex certa sciencia renunciamus usatico Barchinone, qui incipit: “ex magnatibus...”³⁸² et cetera, et iuri comuni dicenti “neminem potestatem glaudii sibi concissam in alium posse transferre”³⁸³ et alii iuri dicenti “merum imperium non posse a principe abdicari”³⁸⁴ et alii iuri dicenti “causas meri et mixti imperii maiores iudices exigere et eas non posse per inferiores siue pedaneos iudices terminari”³⁸⁵ et alii iuri dicenti “causas meri imperii non posse delegari”³⁸⁶ et omnibus aliis iuribus, usaticis, consuetudinibus seu usibus ac legi seu legibus huiusmodi donationi, concessioni et remissioni repugnantibus quibus utique iuribus, usaticis,

³⁸² Usatges, n. 93; p 232, *Usatges de Barcelona i Commemoracions de Pere Albert*, a cura de Josep Rovira i Ermengol. Els nostres clàssics. Edit. Barcino, Barcelona, 1933.

³⁸³ Cf. Dig.1.21.0. De officio eius, cui mandata est iurisdictionio. Dig. 1.21.1pr. Papinianus I quaest, p. 140, *Iustiniani Augusti Digesta seu Pandecta*, Ed. Sandro Schipani, A. Giuffrè Editore, Milano 2005

³⁸⁴ Ibidem.

³⁸⁵ Ibidem.

³⁸⁶ Ibidem.

consuetudinibus seu usibus ac lege seu legibus superius expressatis et aliis quibuscumque, non obstantibus presentem donationem, concessionem et remissionem ex certa sciencia ualere uolumus et tenere ac perpetuo gaudere, plena roboris firmitate, acsi lex seu constitutio esset super firmitate et ualore huiusmodi donationis, concessionis et remissionis specialiter constituta. Et quod contra predicta uel aliquod premissorum, nos uel alter nostrum, non ueniamus nec officiales nostros uel alterius nostri seu quoscumque alios nomine nostro uel alterius nostri contrauenire permitimus aliquo titulo, iure, ratione uel causa uobis et aliis fratribus Hospitalis, presentibus et futuris, permitimus ac notario infrascripto pro uobis et aliis fratribus Hospitalis, presentibus et futuris et aliis, quorum interest uel interesse potest, intererit uel interesse poterit recipienti et legitime stipulanti. Et si aliqua uerba hic deficiunt, que uobis et dicto Hospitali proficere debeant, ad premissorum firmitatem uolumus quod habeantur, acsi hic essent specialiter expressata, et, si qua sunt posita hic, que uobis seu Hospitali obstare deberent, ea pro non apposis uolumus haberi, et ea cassa esse et irrita uolumus et mandamus.

Actum CesarAuguste XI kalendas octobris anno Domini M^o CCC^o primo.

Signum(*signe*) Iacobi , Dei gratia regis Aragonie, Valencie, et Murcie comitisque Barchenone ac Sancte Romane Ecclesie uexillarii, ammirati et capitanei generalis Sig+num Ermengaudi, Dei gratia comitis Urgellensis et uicecomitis Agerensis

Testes sunt Petrus Ferrandi, dominis de Ixar, Gondissalbus Garssia, Gombaldus d'Entença, Iacobus Petri, Gombaldus de Mon<|>loc

Ego Arnaldus de Morlans auctoritate regia publicus notarius per totam terram et iurisdictionem illustrissimi domini regis Aragonie ad instanciam dicti domini castellani hoc in formam publicam redegei et meum sig(*signe*)num feci.

Ego Franciscus Iohannis, notarius publicus Ilerdensis, hic me pro teste
subscibo.

Ego Raymundus de Segur, notarius publicus Ilerdensis, ut testis
subscribo.

Sig(*signe*)num mei Petri Ortini, Ilerde, necnon regia auctoritate publici notarii
qui hoc translatum, scribi feci et clausi ipsumque cum suo originali fideliter
comprobaui et corrigitur in sexta linea ubi dicitur 'uel alicui' et in septima ubi
dicitur 'terminorum pertinentiarum et iurium'.

-138-

1333, desembre, 3

Jaume (II), rei d'Aragó, València i Múrcia, comte de Barcelona i vexil.lífer, almirall i capità general de la Santa Església Romana, notifica al veguer de Lleida que en la controvèrsia preexistent entre ell i el comte Ermengol d'Urgell (X) sobre la jurisdicció i el mer i mixt imperi del lloc de la Portella, que pertany a l'Hospital, ha acordat concedir la predita jurisdicció i imperi a fra Ramon de Ribelles, castellà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem a Hispània, i als seus successors.

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 4 de desembre de 1301: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 201¹

C Trasllet del 3 de desembre de 1333: AMS, Caja 4E 53, perg. n. 192.

D Notícia: BC, Pasqual, vol.1, fol. 362 v, P.42.

1. Vegeu document, núm. 8 i 9.

Mides: 266 x 201 mm

Not. dors. : R.42. ; N. 25. Del Guayre. [...] del rei [...] per la Portella. Carta [...] Senyor [...] civil et criminal [...] de lo loch de la Portella

Descripció: Pergamí. Presenta rebrecs especialment als marges inferiors dret i esquerre, probablement de la mateixa pell del pergamí. I plecs verticals bastant marcats, la qual cosa i en ocasions en dificulta la lectura. Una taca de color marró fos en el marge inferior esquerre.

Hoc est translatum fideliter factum tertio nonas decembris anno Christi
Natiuitatis millesimo trescentesimo tricesimo tertio sumptum a quadam carta in

pergamino scripta illustrissimi domini Iacobi digne recordationis regis Aragonae, sigillo cereo rubeo pendenti, eiusdem domini regis roborata, cuiusquidem carte series sic se habet:

Iacobus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie et Murcie comesque Barchinone ac Sancte Romane Ecclesie uexillarius, ammiratus et capitaneus generalis, dilecto suo uicario Ilerdensi presenti et futuro, salutem et dilectionem: super questione que uertebatur inter nos et nobilem uirum Ermengaudum comitem Urgellensem, super iurisdictione et mero ac mixto imperio loci de la Portella, qui est Hospitalis, nos et eundem comitem noueritis taliter conuenisse quod nos et dictus comes omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum imperium eiusdem loci de la Portella et terminorum ac pertinentiarum eiusdem dedimus, concessimus et remissimus in perpetuum religioso uiro fratri Raymundo de Ripellis, castellano Emposte ac magistri Hospitalis Sancti Iohannis Ierosolomitani in Yspania uices gerenti, ac aliis fratribus eiusdem Hospitalis, presentibus et futuris. Quare uobis dicimus et mandamus qualiter dictum Hospitale fratres et officiales eiusdem permitatis libere exercere in predicto loco de la Portella et terminis suis omnem iurisdictionem ciuilem et criminalem ac merum et mixtum imperium, et super hiis nullum impedimentum faciatis eisdem nec per aliquem fieri permitatis.

Datum Cesarauguste, nonas nouembris anno Domini millesimo CCC^o primo.

Ego Iordanus Gueraldi, notarius publicus Ilerdensis, hic me pro teste subscribo.

Ego Arnaldus de Podio, publicus Ilerdensis notarius, hic me pro teste subscribo.

Sig(*signe*)num mei Petri Ortini, Ilerde, necnon et regia auctoritate publici notarii, qui hoc translatum scribi feci ipsumque cum suo originali fideliter conprobauit et clausi.

-139-

1334, març, 9

Domènec de Bellforat i la seva esposa Sanxa, residents a la vila de Benavent de Segrià, venen a la sots-priora del convent d'Alguaire, Tomasa Ramon Pere, un censal de 54,5 sous jaquesos. Els venedors venien percebent els censos de Bernat de la Torre, 30 sous jaquesos, per una peça de terra i vinya situada a Vilanova de Segrià; de Simó Martí, 7 sous jaquesos per una vinya i unes cases; de Salvador Sant Genís 10 sous jaquesos per una vinya; de Guillem de Cubells 2.5 sous jaquesos per una vinya; i 5 sous jaquesos de Bernat de Moror també per una vinya.

Hom delimita les afrontacions.

Sanxa renuncia formalment als drets que per raons de dot puguin emparar-la.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 226.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 351r.

Mides: 441 x 334 mm.

Not. dors. : E. 1. Venda

Descripció: Pergamí de format rectangular en bon estat de conservació . Presenta 11 plecs verticals (al text), ben marcats a ambdós costats del pergamí així com unes tires de film transparent enganxades a algunes parts en risc de deteriorament per protegirles i a ambdós costats del manuscrit.

Nouerint uniuersi quod nos Dominicus de Belforat, et Sancia eius uxor, commorantes in uilla de Benauent de Segriano, uterque nostrum in solidum per nos et omnes nostros, cum hoc presenti publico instrumento ubique semper firmiter ualituro uendimus, tradimus et concedimus uobis, uenerabili et religiose domine Thomasie Raymundi Petri, subpriorisse monasterii Alguayre, et uestris successoribus, in perpetuum, quinqueginta et quatuor solidos et dimidium Iacenses franchos, quidem, liberos et quietos de omnibus talleiis, questiis comunibus et seruitiis et de omnibus aliis exactionibus, realibus et uicinalibus et ab omni alio obligamento et inpedimento et honore debitorum ac totius cuiuslibet seruitutis immunes, penitus, et alienos, de quibus Bernardus de la Torre, habitator Villenoue Segriani, et sui, nobis faciunt et facere tenentur quolibet anno, in festo Sancte Marie mensis Augusti, pro quadam pecia terre et

uinee sita in dicto termino Villenoue, triginta solidos Iaccenses censuales. Sicut affrontatur in honore Dominici Uger et in honore Marie Rocha et in regerio, quod dicitur de Belforat, et Simo³⁸⁷ Martini, habitator dicti loci Villenoue et sui, nobis faciunt et facere tenentur annis singulis, in dicto festo Sancte Marie mensis Augusti, septem solidos Iachenses pro quadam uinea et quibusdam domibus sita et sitis in termino et uilla predictis; affrontatur, autem, dicta uinea in honore Petri Saturninii et in honore Dominici Payllares et in cequia, que dicitur d'Alandir, et in honore Iohannis Sanxalo; affrontantur autem, dicte domus in domibus Petri de Banauyll et in domibus Natalis de Loberola ex duabus partibus; et Saluator de Sentgenis et sui, nobis faciunt et facere tenentur quolibet anno, in dicto festo Sancte Marie mensis Augusti, decem solidos Iaccenses censuales pro quadam uinea sita in termino dicti loci Villenoue; sicut affrontatur in honore Petri Babot et in honore Guillelmi de Cubels. Et Guillelmus de Cubels et sui, nobis faciunt et tenentur facere quolibet anno, in dicto festo Sancte Marie mensis Augusti, duos solidos et dimidium Iaccenses censuales pro quadam uinea sita in dicto termino Villenoue; sicut affrontatur in honore Saluatoris de Sentgenis et in honore dicti Guillelmi de Cubels et in calçada. Et Bernardus de Moror, commorans in uilla de Almaceylles et sui, nobis faciunt et facere tenentur quolibet anno, in dicto festo Sancte Marie mensis Augusti, quinque solidos Iaccenses censuales pro quadam uinea sita in termino dicti loci Villenoue; sicut affrontatur in honore Petri Ferrarii et in cequia, que dicitur Ilerde, et in honore Guillelmi de Casteyllo. Supradictos – inquam- quinqueginta et quatuor solidos et dimidium Iachenses franchos, quidem, liberos et quietos ab omni obligamento et impedimento et honere debitorum ac totius cuiuslibet seruitutis immunes penitus et alienos, cum omni pleno loco, iure, dominio, actione, ratione quacumque implementis et in honoribus et domibus suprascriptis habemus et habere debemus, modo aliquo siue causa, uendimus, tradimus et concedimus uobis, dicte domine emptrici et uestris, in perpetuum, pro quadringentis et quinqueginta solidis Iachensis <pretii>. Quos omnes a uobis, numerando, habuimus et accepimus et ex

---

³⁸⁷ Simo] *ms.*

eisdem omnibus ad totam nostram uoluntatem omnino bene uestri paccati sumus et contenti, renunciantes scienter omni exceptioni non numerate predictae peccunie et non habite siue non recepte <et> totius pretii dicte uenditionis non habiti et non recepti et doli et exceptioni infactum; et beneficio diuidendo actionis et noue constitutionis tam in sequentibus quam in premissis. Et si predicta uenditio, amplius ualet dicto pretio uel ualebit in futurum, parum uel plurimum, quoquomodo totum illud quantumcumque sit scienter quisque in solidum ex nostra mera liberalitate titulo donationis interuiuos uobis, dicte domine emptrici et uestris, concedimus, petemus et donamus, renunciantes, scienter, illi iuri, quod corrigit deceptionem ultra dimidiam iusti pretii et beneficio minoris pretii et deceptionis ac ipsos quinqueginta et quatuor solidos et dimidium Iachenses censuales, franchos et liberos ex omni nostro nostrorumque iure, posse, dominio et tenedone, eiicimus et extrahimus ipsos in uestri uestrorumque ius, posse, dominium, tenedonem et corporalem possessionem, omnino, mitimus et tradimus de presenti cum introytibus et exitibus et meliorationibus cunctisque suis pertinentiis per omnia ad habendum, uidelicet tenendum, possidendum ac expletandum, dandum, uendendum, inpignorandum, alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde penitus in perpetuum faciendas cuicumque uolueritis exceptis clericis, religiosis, militibus et sanctis, prout melius, plenius ac utilius dici, scribi, intelligi uel excogitari potest, saluamento uestro ac comodo et uestrorum; saluo tamen, et retenta faticha X dierum ac cinquanteno monasterio Alguayre pro uenditione, alienatione et pignoratione dictorum quinqueginta et quatuor solidorum et dimidium Iachensium censualis. Promittimus etiam, uobis, dicte domine emptrici, et uestris quod predictos L IIII solidos et dimidium Iachenses censuales, quos uobis uendimus, non sunt uenditi, dati, inpignorati, alienati siue submissi modo aliquo uel aliquibus nisi uobis et quod non fecimus siue diximus neque de cetero faciemus, dicemus, consentiemus siue machinabimur aliquid propter quod presens uenditio uel aliquod in eadem minus ualeat siue impedire possit contradici uel in aliquo reuocari. Inmo nos, dicti uenditores, et nostri faciemus semper uos, dictam dominam emptricem, et uestros predictos

quinqueginta et quatuor solidos et dimidium Iachenses censuales, franchos et liberos, ut prescribitur, cum omnibus suis iuribus uniuersis habere, tenere, pacifice possidere et expletare potenter et in pace ac erimus inde uobis legitimi guarentes, actores et deffensores. Et faciemus inde uobis bonam et legitimam guarentiam et euictionem ac indemnitatem in regiam, in iudicio et extra iudicium, ante causam et in causa et post causam ac extra causam, nostris propriis missionibus et expenssis sine aliqua uestri uel uestrorum missione et expenssa, ad mandatum uestrum ac comodum, et uestrorum, contra omnes et singulas perpsonas, excepta potestate terre, renunciantes illi iuri quod <promittit> emptorem siue emptricem primo deffendere guarentiam siue rem emptam prius quam uenditorem conueniri. Pro qua, quidem guarentiam et euictionem dicte uenditionis et omnibus aliis et singulis supradictis attendendis firmiter et complendis, obligamus uobis, dicte domine emptrici, et uestris omnia bona nostra et cuiusque nostrum mobilia et immobilia ubique habita et habenda. Et, ad maiorem predictorum firmitatem, ego, Sancia predicta, renuncians beneficio predicto senatus consulti Velleyani et omni alii iuri contra predicta uel eorum aliquod uel aliqua facienti, tactisque a me propria manu mea corporaliter et libenter sanctis IIII^{or} Dei euangeliis et cru(*creu*)ce Domini, iuro me predicta obseruare et contra predicta non facere nec uenire, ratione dotis et sponsalicii mei uel alia ratione, sic Deus me adiuuet et dicta euangelia coram posita et tacta.

Quod est actum septimo idus marcii anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo tertio.

S+num Dominici de Belforat; s+num Sancie, eius uxoris, iurate, uenditorum supradictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus ffirmarique rogamus. S+num ffratris Anthonii Ferrera, comendatoris Alguayre, qui hoc concedimus et firmamus ratione faciente saluo iure dicti monasterii in omnibus.

S+num Bernardi d'Alçamora; s+num Ferrarii de Buada, testium firmamentorum supradictorum.

Sig(*signe*)num mei, Egidii de Falce, notarii publici Alguayre, qui hoc scribit.

-140-

1334, maig, 7. Lleida

L'infant Pere, primogènit del rei i el seu procurador general, atenent a la priora del monestir d'Alguaire de l'orde de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, Marquesa de Ribelles, resol i conclou i deixa sense efecte totes les accions, qüestions, peticions i demandes així com totes les penes civils i criminals i qualsevol altres que tinguessin pendents la priora, el monestir, el comanador i el seu lloctinent i també el batlle i tots i cadascun dels homes d'Alguaire i concretament els fets relacionats amb la proscripció de Ponç d'Aguilar, l'evasió de Pere de Sanahuja acusat d'homicidi i furt, i l'agressió que va patir Guillem Hortalà al braç a conseqüència de la qual és actualment invàlid. A canvi, li reclama per tot això, la quantitat promesa per la pròpia priora, de 4.000 sous de Jaca en concepte de prorata d'aquells 9.674 sous, 5 diners i òbols de moneda de Barcelona, que es devien al mateix rei segons s'inclou en el present document. Aquesta quantitat s'havia de saldar a Jaume de Puig, lloctinent del racional de la Cúria de Lleida.¹

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 262.

1. Vegeu document, núm. 133.

Mides: 596 x 283 mm.

Not. dors. : R. 56. [...] <instrument N° 68> . Carta [...] vasalls <feren al> Senyor Rey per a la senyora priora y comanador, batlle y altres singulas de Alguayre. <pena criminal e imperi mixt > [...]

Descripció: Pergamí de format rectangular, enfosquit però en un relatiu bon estat de conservació. Presenta 6 plecs verticals (al text) i 6 d'horizontals ben marcats especialment a la part dorsal i també en aquest costat , amb unes tires de film transparent sobre algunes parts dels plecs per tal de protegir-los. El contorn del marge superior presenta uns petits esquinços atribuïbles a l'acció de rosegadors així com en el mateix lateral esquerre un doblec i al lateral dret alguns rebrecs. Un altre fet distintiu és la presència de quatre forats ròmbics, equidistants, al marge inferior zona central del pergamí, fets expresament per lligar i tancar el pergamí.

Nos, infans Petrus, illustrissimi domini regis Aragonie primogenitus ac eius generalis procurator, contemplatione uestri nobilis et religiose Marchesie, priorisse monasterii de Alguayra ordinis Sancti Iohannis Iherosolomitani, absoluiumus, diffinimus, remittimus ac etiam relaxamus uobis, priorisse et monasterio predicto ac comendatori dicti monasterii et eius locum tenenti ac

etiam baiulo et uniuersis et singulis hominibus uniuersitatis loci de Alguayra ac specialiter quibusdam singularibus loci eiusdem, inferius nominatis, omnes acciones, questiones, petitiones et demandas et omnes etiam penas ciuiles et criminales et alias quaslibet, quas dictus dominus rex uel nos aut officiales ipsius et nostri, possemus contra uos, priorissam, monasterium, locum, baiulum ac uniuersitatem hominum predictorum necnon et singulares eiusdem ac alios inferius nominatos et bona uestra et eorum et cuiuslibet agere, petere uel mouere quomodolibet, aut etiam infligere uel imponere ratione quorumcumque criminum uel excessuum, qui per uos seu comendatorem olim dicti monasterii seu eius locum tenentem aut per ipsum baiulum et homines uniuersitatis predictae seu singulares eiusdem, de consilio et uoluntate aut consensu uestri et dicti monasterii comissorum uel factorum in preiudicium et usurpationem meri imperii, domino regi et nobis in dicto loco pertinentis. De quibus inquisitum extitit seu inceptum inquiri de mandato nostro per dilectum iudicem curie nostre, Guillelmum Siruent, contra baiulum et uniuersitatem predictam ac singulares eiusdem ac etiam quarumcumque rebellionum et resistenciarum que per uos aut dictos comendatorem seu eius locum tenentem, baiulum et uniuersitatem ac singulares predictos seu ipsorum aliquos, contra dictum iudicem, tunc ex dicto mandato super predictis seu eorum aliquibus, procedentem seu contra locum tenentem uicarii Ilerde, ipsum iudicem ad dictos processus faciendos concomittantem³⁸⁸ facte fuerunt seu etiam attemptate necnon etiam ratione, preconizacionum per ipsum iudicem seu de mandato ipsius in dicto loco factarum super bannimento contra Poncietum de Aquilario, habitatorem loci ipsius per dictum iudicem facto. Et, insuper, ratione euasionis et fuge que per Petrum de Sanahugia, qui in loco uestro de la Portella, per uos captus detinebatur quique petebatur et requirebatur per uicarium Ilerde seu eius locum tenentem sibi, per uos remitti pro homicidio et furtis per eum commissis et perpetratis infra uicariam Ilerde facte et comisse fuerunt in culpam, ut dicitur, uestri priorisse seu dicti comendatoris aut baiuli et hominum aliquorum loci predicti de la Portella. Insuper etiam, Guillelmo Ortolani, habitatori dicti loci

³⁸⁸ *dictos processus faciendos concomittantem*, escrit damunt rasura en el pergamí.

de Alguayra, ratione contradictionis et impedimenti, quod per ipsum tunc existentem baiulum dicti loci de Alguayra, factum esse dicitur Francisco Clauerii, scriptori uicarie Ilerde, et cuidam nuncio siue correuo dicti uicarii, quos ipse uicarius ad dictum locum de Alguayra prouidendo et subiciendo oculis Arnaldum Donati, qui dicebatur esse interfectus, in eodem loco miserat ad locum predictum ac etiam ratione percussione et uulneris, quod per dictum Guillelmum tunc baiulum, asserebatur esse factum et illatum in manu predicto Poncieto de Aquilario, ex quo uulnere ipsum Poncietum duobus digitis debilitauit. Inmo etiam, eidem Poncieto ratione inuasionis, que per ipsum mente deliberata et manu armata asserebatur esse facta contra dictum Guillelmum, tunc baiulum loci ipsius in domo propria existentem, in qua ipsum in altero brachiorum suorum ad effusionem sanguinis uulnerauit ex quo dictus Guillelmus inabilis seu inualidus factus est ex brachio supradicto. Ita quod siue in premissis uel aliquibus ex eis uos, dicta priorissa, comendator seu locum comendatoris tenens uel baiulus aut uniuersitas uel homines supradicti seu singulares eiusdem uniuersitatis uel aliqui ex eisdem uel superius nominati, culpabiles fueritis siue non, contra uos uel dictum monasterium aut uniuersitatem predictam aut aliquem seu aliquos ex eadem aut comendatorem, locum tenentem aut baiulum uel singulares predictos uel bona uestra ac monasterii et uniuersitatis uel singularium predictorum uel alicuius eorum per dictum dominum regem uel nos, aut officiales ipsius uel nostros, non possit de cetero petitio aliqua fieri uel demanda aut pena aliqua infligi seu imponi occasione predictorum seu alicuius eorundem. Inmo uos, monasterium, comendator, locum tenens ac baiulus, uniuersitas et singulares eiusdem et quilibet uestrum ac alii superius nominati, cum omnibus bonis uestris et cuiuslibet uestrum sitis inde absoluti, perpetuo, quitii et immunes, sicut melius et utilius ad uestri et uestrorum et cuiuslibet uestrum ac monasterii et uniuersitatis et singularium predictorum potest intelligi atque dici, uobis facientibus, querelantibus de uobis iustice complementum, mandantes per presentem cartam nostram gerenti uices nostras in procuracione Catalonie ceterisque officialibus dicti domini regis et nostris et eorum loca tenentibus,

presentibus et futuris, quod absolutionem, difinicionem, remissionem et relaxationem nostram huiusmodi firmam habeant et obseruent et faciant ab omnibus inuiolabiliter obseruari, et contra eam uenire aliquatenus non presumant. Pro hiis autem absolutionibus et remissionibus nostris, uos, prefata priorissa et comendator ac homines et omnes alii superius specificati, concessistis et promisistis dare nobis quatuor mille solidos Iaccenses, quos per uos solui uoluimus atque uerbo mandauimus dilecto consiliario nostro Michaeli de Gurrea, gerenti uices nostras in procuratione regni Aragonie in solum prorata quantitatis illorum nouem mille sexcentorum septuaginta quatuor solidorum, quinque denariorum et obolorum Barchinonensium eidem debitorum per dictum dominum regem cum littera sua.

Datum Dertuse, decimo kalendas aprilis anno Domini millesimo CCC tricesimo primo.

Et assignamentum cum eadem littera super omnibus et singulis prouentibus, exitibus, iuribus et esdeuenimentis uicarie Ilerde et Pallariensis in dorso, cuius littere in qua nulla alia solutio scripta erat quantitatem predictam quatuor mille solidorum pro soluta dicto Micheli de Gurrea, per manum fidelis nostri, Iacobi de Podio, tenentis locum rationalis in curia nostra, scribi fecimus et notari loco, die et anno in hac nostra carta inferius declaratis. In cuius rei testimonium hanc cartam nostram uobis inde fieri iussimus nostri pendentis sigilli munimine roboratam.

Datum Ilerde nonas madii anno Domini millesimo CCC tricesimo quarto.
Ex<empla> R<registratus>.Egs. p<raesentia> ex p<arte> in consilio fratrum.

-141-

1334, maig, 14

Guillem Sirvent, jutge de la Cúria de l'infant Pere fill primogènit del rei Pere d'Aragó i procurador general seu, reconeix haver rebut de Pere de Maçanet, mercader de Lleida i de part de fra Berenguer de Flaça, comanador d'Alguaire, 265 sous de Jaca dels 800 sous de la

mateixa moneda que li van ser adjudicats pel bisbe de Lleida en l'acord del contenciós entre la priora d'Alguaire, Marquesa de Ribelles i ell mateix per la feina i despeses que va fer en una investigació ordenada per l'infant Pere, i duta a terme a Alguaire .

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 195.

Mides: 198 x 120 mm.

Not. dors. : apocha. 20

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació, no obstant presenta ombres de color marró clar al lateral dret del pergamí.

Nouerint uniuerssi quod ego Guillelmus Siruent, iudex curie incliti domini infantis Petri illustrissimi domini regis Aragonie primogeniti ac eius generalis procuratoris, cum presenti instrumento, confiteor et in ueritate recognosco uobis Petro de Maçanet, mercatori Ilerdensi, quod uos dedistis et soluistis michi et ego habui et recepi a uobis numerando, nomine et uice religiosi fratris Berengarii de Flaçano, comendatoris loci de Alguayra, de illis octigentis solidis Iachensis, qui michi fuerunt adiudicati per dominum episcopum Ilerdensem, facta compositione inter nobilem dominam Marquesiam, Dei gratia priorissam monasterii loci de Alguayra, ex una parte, et me, ex altera, ratione laborum et missionum, quos et quas sustinui et feci in quodam inquisitione, quam de mandato dicti domini infantis feci in dicto loco de Alguayra, ducentos sexsaginta quinque solidos Iachensium. Ex quibus ad totam meam uoluntatem uestri bene pactatus sum et contentus. Igitur renuncio, scienter, exceptioni predictae peccunie non numerate, non habite, non recepte et doli et infactum. Quod est actum pridie idus madii anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo quarto.

S+num Guillelmi Siruent predicti, qui hoc laudo, concedo et firmo.

S+num Petri de Vallo, s+num Raimundi Baiuli, testium.

Sig(signe)num Bartholemei de Turribus, notarii publici Ilerdensis et etiam auctoritate regia, qui hoc scribi fecit et clausit et predictis interfuit.

-142-

1334, maig, 14

Miquel Gorrea, representant del governador d'Aragó en lloc de l'infant Pere, primogènit del rei d'Aragó i el seu procurador general, amb el testimoni del present instrument públic, reconeix haver rebut de Bernat Clavell ciutadà de Lleida, amb el consens dels síndics de la universitat d'Alguaire, Andreu Pocolull i Andreu de March, i també amb el consens dels síndics de la universitat de Ratera, Bonafanat de Vallebrera i Ponç de Balaguer, 520 sous jaquesos, és a dir, 420 sous jaquesos d'Alguaire i 100 sous jaquesos de Ratera, en concepte de prorrata d'un total de 4.000 sous jaquesos, quantitat proporcional de sous barcelonesos que l'infant Pere li havia assignat sobre drets i altres esdeveniments de la vegueria de Lleida.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 196.

Mides: 206 x 158 mm.

Not. dors. : Apocha . 300

Descripció: Document *alphabetum diuisum*. Pergamí de format rectangular i en bon esta de conservació.

Nouerint uniuersi quod ego Michael de Gorrea, gerens uices gubernatoris in Aragonia pro inclito domino infante Petro, illustrissimi domini regis Aragonie primogenito ac eius generali procuratore, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, confiteor uobis honorabili Bernardo Clauelli, ciui Ilerde, et uestris quod uos, de uoluntate et expresse consensu Andree Pocolul et Andree de Marcho, sindicorum uniuersitatis loci de Alguayra et procuratorum singulorum eiusdem uniuersitatis, et Bonafanati de Vallebrera et Poncii de Balagario, sindicorum uniuersitatis loci de Ratera et procuratorum singulorum eiusdem uniuersitatis, dedistis et soluistis michi, et ego habui et recepi a uobis numerando de precio, uidelicet, pro quo dicte uniuersitates et singulares earumdem uendiderunt uobis quingentos et uiginti solidos Iachenses censuales, uidelicet uniuersitas de Alguayra et eius singulares quadringentos uiginti solidos et uniuersitas de Ratera et eius singulares centum solidos, quatuor mille solidorum Iachensium in solutum, uero et satisfactionem prorata alicuius peccunie quantitatis Barchinonensium, quam dictus dominus infans michi

assignauit super iuribus et esdeuenimentis uicarie ciuitatis Ilerde unde ad totam meam uoluntatem, omnino, bene uestri pactatus sum et contentus. Igitur, renuntio, scienter, exceptioni peccunie predicte non numerate, non habite et non recepte et doli et infactum.

Quod est actum pridie idus madii anno Domini millesimo CCC tricesimo quarto.

Sig+num Michaelis de Gorrea predicti, qui predicta laudo.

Sig+num Iohannis Çabata, sig+num Petri de Uliola, testium.

Sig(*signe*)num Bartholomei de Turribus, notarii publici Ilerdensis et etiam auctoritate regia, qui hoc scribi fecit et clausit et predictis interfuit.

-143-

1334, maig, 14

Guillem Sirvent, jutge de la Cúria de l'infant Pere, fill primogènit del rei d'Aragó, i el seu procurador general, reconeix haver rebut de Berenguer de Flaçà, comanador del lloc d'Alguaire, 95 sous de Jaca, dels 800 sous de la mateixa moneda que li varen ser adjudicats pel seu treball i despeses fetes en el procés del contenciós d'Alguaire, per mandat de l'infant Pere.

A Original: AAM, alguaire, perg. n° 198

Mides: 183 x 120 mm.

Not. dors. : apocha. 25

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació no obstant la zona tacada de color marró en el lateral dret del pergamí.

Nouerint uniuersi quod ego Guillelmus Siruent, iudex curie incliti domini infantis Petri, illustrissimi domini regis Aragonie primogeniti ac eius generalis procuratoris, cum presenti instrumento, confiteor uobis, uenerabili et religioso ffratri Berengario de Flaçano, comendatori loci de Alguayra, quod uos dedistis michi et ego habui et recepi a uobis numerando nonaginta et quinque solidos Iachensium, qui michi restabant ad soluendum de illis octigentis solidis dicte

monete, qui fuerunt michi adiudicati pro laboribus et expenssis, quos et quas, feci et sustinui in quadam inquisitione, quam de mandato dicti domini infantis feci in dicto loco de Alguayra; ex quibus ad totam meam uoluntatem uestri bene pactatus sum et contentus. Igitur, renuncio, scienter, exceptioni predicte peccunie non numerate, non habite et non recepte et doli et in factum.

Quod est actum pridie idus madii anno Domini M trecentesimo tricesimo quarto.

S+num Guillelmi Siruent predicti, qui hoc laudo, concedo et firmo.

S+num Petri de Vallo, s+num Raymundi Baiuli, testium.

Sig(*signe*)num Bartholomei de Turribus, notarii publici Ilerdensis et etiam auctoritate regia, qui hoc scribi fecit et clausit et predictis interfuit.

-144-

1334, juliol, 23

Francesc Claver, escrivent de la vicaria de Lleida pel senyor rei, reconeix haver rebut de Pere de Maçanet, ciutadà de Lleida, i en nom de la priora d'Alguaire, 30 sous de Jaca en concepte de salari pel treball que va realitzar pel vicari de Lleida en el procés i remissió de Pere de Sanahuja, qui es trobava pres en el castell o lloc de Gatmullat.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 197

Mides: 268 x 120 mm.

Not. Dors.: de Alguayre. Apoca . 19.

Descripció: Pergamí, format rectangular amb taques d'humitat de color marró amb tonalitat grisenca, als laterals dret i inferior esquerre.

Nouerint uniuersi quod ego Franciscus Claueri, scriptor uicarie Ilerde pro domino rege, per me et meos, cum hoc presenti publico instrumento, confiteor et in ueritate recognosco uobis, Petro de Maçanet, ciui Ilerdensis et uestris, quod uos, uice et nomine uenerabile et religiose domine priorisse monasteri de Alguayra ordinis Hospitalis, dedistis michi et soluistis et ego a uobis

numerando habui et recepi triginta solidos Iachensium, quos dicta domina priorissa michi dare et soluere tenebatur ratione salarii mei et laborum per me sustentorum in quodam processu facto coram uicario Ilerde in causa, que uertebatur inter dictam dominam priorissam et dictum uicarium ratione remissionis, quam dictus uicarius petebat sibi fieri de Petro de Sanahugia, qui captus detinebatur in castro situ loco de Gat Muyllat. Ex quibus ad totam meam uoluntatem uestri bene pactatus sum et contentus. Quare renuntio, scienter, exceptioni non habitorum et non receptorum dictorum triginta solidorum Iachensium siue peccunie non numerate et doli et infactum.

Quod est actum decimo kalendas augusti anno Domini M CCC tricesimo quarto.

S+num Francisci Claueri predicti, qui hoc concedo et firmo.

S+num Nicholay Vitale, scriptoris, s+num Bernardi Natale, uicini Ilerdensis, testium.

Sig(*signe*)num mei Francisci Claueri predicti, auctoritate regia publici notarii per totam terram et dominationem suam, qui hoc instrumentum scripsi et clausi.

-145-

1336, agost, 29

Arnau del Carrer, vicari de l'església de Corbins ven a Gil de Benavarri, veí de Lleida, unes cases situades en el mercat de Lleida per 150 sous de Jaca, els quals reconeix haver rebut del dit comprador. La venda contempla que el dit comprador pagui anualment el cens degut, per la festa de Sant Miquel del mes de setembre, al comanador d'Alguaire i accepti els drets i domini del dit comanador de l'Hospital, qui a la vegada pot exercir el dret de fadiga, establert en 10 dies.

Hom delimita les afrontacions de les dites cases.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 199.

Mides: 304 x 312 mm.

Not. dors. : Venta d'unas casas. 189. Carta del alberg del monestir d'Alguayre que es <carrer> al m<er>cadal.

Descripció: Pergamí de format quadrat, en bon estat de conservació. Presenta algunes taques petites de color marró i una altra particularitat les lletres majúscules són plenes de tinta.

Nouerint uniuersi quod ego Arnaldus dez Carer, uicarius ecclesie de Corbins, per me et omnes meos, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, uendo, trado et concedo uobis, Egidie de Benauare, uicino Ilerde, et uestris, imperpetuum, quasdam domos a celo in habissum, sitas in mercatallo Ilerde; sicut afrontantur ex una parte, in domibus Michaelis Franazi et de alia, in domibus et ferreginali Hospitalis Sancti Iohannis Ierosolemitani et de alia, in mercatallo predicto. Predictas –inquam- domos sub dictis affrontationibus, conclusas et terminatas, cum ingressibus, egressibus et melioramentis cunctisque suis pertinentiis per omnia loca, uendo, trado et concedo uobis, dicto emptori, et uestris, imperpetuum, pro centum quinquaginta solidis Iachensium, quos omnes a uobis numerando habui et recepi, unde ad totam meam uoluntatem bene uestri pactatus sum. Quare renuncio, scienter, exceptioni non facte uenditionis et non numerate peccunie supradicte et doli et infactum. Et, si forte predicte domus ualent modo aut ualuerint in futurum amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquomodo totum illud quantumcumque sit, ex mera mea liberalitate donationis titulo interuiuos, dono, trado et concedo uobis, dicto emptori, et uestris, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde penitus perpetuo faciendas, renuncians scienter alli iuri, quod deceptionem proiibet³⁸⁹ ultra dimidium iusti pretii, et beneficio minoris pretii. Mitens uos, dictum emptorem, et uestros, in tenedonem et corporalem possessionem domorum predictarum et eas eicio de iure, dominio et possessione mei et meorum, ut ab hac die inantea, quo presens scribitur instrumentum, uos, emptor predictus, et uestri, quos uolueritis habeatis semper teneatis et possideatis ad uendendum, dandum, impignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde penitus perpetuo faciendas; saluo tamen, semper censum, iure, dominio et fatica comendatoris Hospitalis Sancti Iohannis Ierosolemitani domus <auctoritati> Ilerde, scilicet, quod uos et

³⁸⁹ Un signe 'i' damunt una 'y'] ms.

uestri et qui post uos predictas domos habuerint et tenuerint, tribuatis et faciatis dicto comendatori Hospitalis Sancti Iohannis et successoribus suis, qui pro tempore fuerint, annuatim in festo Sancti Michaelis mensis septembris, quinque solidos Iachensium censuales monete melioris Ilerde, curribilis pani et uine. Et, si uendere uel inpignorare predictas domos uolueritis id, dicte comendatori et suis successoribus decem diebus ante scire faciatis, quas, si retinere uoluerint, per quantum et alia persona habeant. Sin autem, faciatis semper inde omnes uestras uoluntates cuilibet, exceptis militibus et sanctis. Ego, autem, uenditor predictus, et mei, faciemus uos, dictum emptorem, et uestros, predictas domos habere, tenere, pascifice possidere et expletare in pace. Et faciemus semper inde uobis et uestris, bonam et legitimam garentiam et euictionem contra omnes personas preter potestatem terre. Pro garentia autem, et euictionem et aliis predictis, obligo uobis, dicto emptori, et uestris, omnia bona mea mobilia et immobilia specialiter et generaliter ubique habita et habenda.

Quod est actum quarto kalendas septembris anno Domini M CCC tricesimo sexto.

S+num Arnaldi dez Carer predicti, qui hoc concedo et firmo firmarique rogo.

S+num fratris Antoni Ferrera, comendatoris predicti, qui saluo censum et fatica predictis et omni alio pleno iure et dominio mei, dicti comendatoris et meorum successorum, hoc concedo et firmo.

S+num Raiimundi de Gramanet, textoris, s+num Dalmacii de Empuries, testium firmamenti Arnaldi dez Carer, uenditoris predicti.

S+num Guillelmi Logos, presbiteri, s+num Raiimundi de Gramanet predicti testium firmamenti fratris Antonii Ferrera, comendatoris predicti.

Sig(*signe*)num Leonardi Urgellesii, publici Ilerdensis notarii, qui hoc scripsit et clausit.

-146-

1340, juny, 11

Domènec Peiró ven a Pere Bendecasa una vinya amb terra de sembradura, situada en el terme d'Alguaire, al costat dels Roçals, amb tots els drets i beneficis, per 20 sous de Jaca, els quals reconeix haver rebut del dit comprador. A més, el venedor posa tots els seus béns mobles i immobles com a garantia de la transacció.

Hom delimita les afrontacions de la propietat.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 200

Mides: 259 x 215 mm.

Not. dors.: De Alguayra. Venda d'una vinya. C<arta> Pere de Bendecasa.

Descripció: Pergamí de format quasi quadrat, bon estat general, no obstant la presència d'algunes taques de color marró fosc escampades per la superfície del pergamí.

Nouerint uniuersi quod ego Dominicus Peyro, per me et omnes meos, uendo uobis, Petro de Bendecasa, et uestris, in perpetuum quandam uineam cum terra campa ssitam in termino Algayre, apud Roçalos, afrontatam cum me, uenditore, et cum Dominico Mercader et cum Iacobo de Salç et in uia publica. Supradictam uineam cum terra campa uendo uobis, dicte emtori et uestris, in perpetuum per XX solidos Iachensium, quos a uobis habui et recepi, ex quibus omnibus ad nostram uoluntatem omnino bene uestri paccati sumus, renunciantes exceptioni non numerate et non recepte pecunie predicte et doli exceptioni infactum. Et si forte, predictam uineam et terram canpam³⁹⁰, quam uobis, dicto emptori, et uestris, uendimus ualet modo uel de cetero ualebit amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquomodo totum illud quantumcumque sit, ex nostra mera liberalitate, dono uobis et concedo dicto emptori, et uestris, in perpetuum ad omnes uestras uoluntates, renunciantes illi legi, que corigit deceptionem ultra dimidiam iusti preti et beneficio minoris pretii et deceptionis supradictam uineam et terram canpam, quam uobis, dicto

³⁹⁰ Terra campa o terra de sembradura, sense arbres destinada al cultiu de cereals. En el present manuscrit l'escriuent escríu canpa o canpam.

emptori, et uestris, ut dictum est, uendo et concedo ex omni meo iure, pose, dominio eyçimus penitus et extraymus eamque in uestri uestrorumque ius, pose, dominium et tenedonem seu in corporalem posesionem uestram et uestrarum, mito, trado ac omnino transfero penitus et in perpetuum, cum egresibus et regresibus et meliorantibus ac omnibus earum pertinentis ad habendum, uidelicet tenendum, posidendum et expletandum et ad uendendum, dandum, inpignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrarumque uoluntates perpetuo et penitus faciendas, prout melius, plenius ac utilius, dici, scribi uel intelligi potest saluamento uestro comodo et uestrorum, saluo tamen, quod faciatis predicta uinea et terra canpa usaticum secundum quod fieri debet, et ego et mei faciemus uos, dictum emptorem, et uestris, predictam uineam et terram canpam habere, tenere et possidere et expletare potenter et in pace, et faciemus inde et senper uobis, et uestris, bonam et legalem garentiam et euictionem contra omnes et singulas pe<r>sonas³⁹¹ preter potestatem terre, in iure et extra ius, in causa et extra causam, et post et ante causam, meis proprii>s missionibus et expensis absque omni damno et expensa ac misione uestri uestrorum. Et per garentiam et euictionem predicte uenditionis, obligo uobis et uestris omnia bona mea mobilia et immobilia ubique habita et habenda. Quod est actum III idus iunii anno Domini M CCC quadragessimo.

S+num Dominici Peyro, uenditoris predicti, qui hoc laudo, concedo et ffirmo firmarique rogo.

S+num Arnaldi Gros, s+num Tome Coral, testium.

Sig(*signe*)num mei Egidii de Falce, notarii publici Alguayre, cui hoc scribi fecit a memoriali Guillelmi de Corçano, notarii, quondam, eiusdem loci cui morte preocupatus est scribere non ualuit.

---

³⁹¹ pesonas] error de l'escivent, *ms.*

-147-

1341, maig, 16. Lleida

Francesc de Montgay, draper de Lleida, reconeix a Pere de Fons i Climent Peiró, batlle i síndic respectivament de Vilanova de Segrià, haver rebut 1700 sous jaquesos dels 3.000 sous jaquesos pels quals la vila li havia comprat un censal de 300 sous i en honor a la veritat, reconeix però que la vila només li ha de pagar 130 sous censals.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 201

Mides: 278 x 149 mm.

Not. dors. : apocha del mone<stir>. 437.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació, amb alguns forats de forma irregular en una part concreta del pergamí, a la vorera central dreta.

Nouerint uniuerſi quod ego Ffranciscus de Montgay, draperius Ilerdennis, confiteor et recognosco in ueritate uobis, Petro de Fontibus, baiulo Ville Noue Sigriani et Clementi Peyro, sindaco dicte uille, presentibus, quod uos, loco et nomine uille predicte, dedistis et reddidistis mihi, infra tempus gratie, per me uniuersitati uille pmissa facte, super uenditionem per eam mihi facta de CCC^{ti}s solidis censualibus, mille et septingentos solidos Iaccenses, ex illis, uidelicet, tribus mille solidis, pro quibus mihi uendidit uniuersitas suppradicta dictos CCC^{os} solidos censuales. Ex quibus mille septingentis solidis antedictis, ad totam meam uoluntatem, bene uestri et dicte uniuersitatis pactatus sum et contentus. Ideoque, renuncio scienter, omni exceptioni non habite numerate et non recepte peccunie predicte et doli et etiam, infactum. Item, confiteor quod, in rey ueritate, dicta uniuersitas mihi a modo ffacere non tenetur de dicto censuali nisi dumtaxat centum triginta solidos Iaccenses.

Quod est actum Ilerde XVII° kalendas iunii anno a natiuitate Domini millesimo trecentesimo quadragesimo primo.

S+num Francisci de Montgay predicti, qui hoc concedo et firmo.

S+num Petri Ferran, baiuli Ville Noue Remo- | ¹⁰ -lendinorum, s+num Perichoni d'Alfferraç, mancipii dicti Francisci, testium.

Sig(*signe*)num mei, Dominici Iohannis, notarii publici Ilerdensis et etiam regia auctoritate, qui hoc instrumentum scripsi et clausi.

-148-

1342, gener, 4

Pere de Serra, fill de Domènec Serra, difunt, ciutadà de Lleida, amb el present instrument públic reconeix a fra Arnau d'Alòs, lloctinent del comanador de la casa de Gardeny de Lleida, haver rebut 100 sous jaquesos a compte dels 1,500 sous de compensació pels danys dels frares de l'Hospital als procuradors de Ismael d'Oblitis, jueu de Tudela de Navarra, i complement de l'últim any d'arrendament del redelme d'un lloc d'Alguaire.

A Original: ACA, Alguaire, perg. n° 9.

Mides: 272 x 146 mm.

Not. dors. : N° 9. Delme de Alguaira. N° 9. 29 Arm<ari> de Aguayre sach = D. Apocha <mei> P. de Serra de C solidos Iach<enses antedictos> M. CCC. XL primi. Apocha del delme de Alguaire.

Descripció: Pergamí, format rectangular, en bon esta de conservació. Taques grans de color marró que cobreixen la part superior del pergamí fins a la línia 5. Visibles al dors, 8 plecs verticals poc definits i un d'horitzontal ben definit.

Nouerint uniuersi quod ego Petrus de Serra, filius Dominici Serra, quondam, ciuis Ilerdensis, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, confiteor et in ueritate recognosco uobis, uenerabili et religioso fratri Arnaldo de Alosio, locum tenenti comendatoris in domo Gardenii Ilerde et uestris, quod ego, ex illis mille quingentis solidis Iachensium, cuos uos, ut locum tenens uenerabilis et religiosi uiri, ffratris Petri Alguerii, tenentis locum domini magistri Hospitalis in prioratu Cathalonie, confesus estis a me habuisse et recepisse ad complementum solucionis ultimi anni arrendationis retrodecimi loci d'Alguayra retinui penes me centum solidos Iaccensium pro satisfactione et in solum quorumdam dampnorum per aliquos procuratores Ismaellis de Oblitis, iudei Tudelle de Nauarra mihi impensorum in dicta arrendatione tempore, quo ipse Ismaell aut procuratoris eiusdem loco ipsius responsiones dicte arrendationis

recipiebant. In quibus dampnis ffratres Hospitalis predicti michi tenebantur ex VI parte instrumenti arrendationis retrodecimi antedicti. Ex quibus predictis, ad totam meam uoluntatem, omnino, bene uestri paccatus sum et contentus. Quare renuncio, scienter, exceptioni predicte retentionis dictorum centum solidorum Iachensium penes me non facte, ut premititur, et doli et infactum.

Quod est actum pridie nonas ianuarii anno Domini millesimo CCC XL primo.

S+num Petri de Serra predicti, qui hoc concedo et firmo firmarique rogo.

S+num Egidii de Benauare, s+num Petri Romei, mercatoris Ilerdensis, testium.

Sig(*signe*)num mei Petri Iouerii, notarii publici Ilerdensis, qui hoc instrumentum scripssi<t>³⁹² et clausit.

-149-

1342, maig, 26

El senyor de Conques, Arnau d'Orcau, fa donació a les ordes dels framenors de Sant Francesc i les religioses de Santa Clara del lloc de Santa Maria de l'Espluga³⁹³ amb tots els forns i molins d'un cens anual de 1.300 sous, a satisfer anualment per la festa de Tots Sants, per la construcció del monestir en el dit lloc i la manutenció de 13 religioses de la dita orde de Santa Clara i per remei de la seva ànima i la dels seus pares i tots els fidels devots.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 269.

Mides: 559 x 280 mm.

Not. dors. : T. 97. 1342. Dotacio del monasteri del <Alguayire>. [...] feta per Arnau de Orcals , señer de Conques al monastir y convent de <Alguaire> [...]. Asignació, consignació fesc per [Bernat] \Arnau/ del Orcaldo a Alguaire.

Descripció: Pergamí de format rectangular, enfosquit, en bon estat de conservació no obstant els esquinços en el contorn del marge lateral esquerre, atribuïble a l'acció de rosegadors. Presenta 12 plecs verticals (al text) alguns d'ells ben definits a ambdós costats del pergamí, així com unes tires de film transparent enganxades a alguns plecs i el dit contorn, per la part dorsal i per tal de protegir-los.

³⁹² Per oblit de l'escrivent.

³⁹³ Coneguda com Santa Maria de la Cova en l'actualitat.

Nouerint uniuersi quod nos Arnaldus de Orchaldo, dominus de Conquis, attendentes quod scripta diuina manifeste ostendit quod creatura non habet quid pro meritis suo respondeat creatori; attendentes etiam quod in dicta diuina scriptura docetur quod illis primo loco tenentur obnexerii a quibus noscitur beneficia recepisse et cum nos instiga<mus> [...] offensam contra diuinam potenciam fecimus releuari nequitate nisi per subsequencia opera pietatis [...] que quilibet saluandus astringitur ac etiam obligatur. Propterea nos, qui noscimus <u>os in tantis periculis constitutos ad corredeuntes a quo parte dicte omnia siue bona fuerint siue mala et prospicientes quod inter alia opera pietatis et pietatis opus [...] sunt efficacita ad diuina clementiam obtinendam et ad <negandam iram> diuine uindicte instrumentum Spiritus Sancti ad Dei Genitricem Virginem, gelosam et ob summam deuotionem fuimus inducti quod in loco deuotissimo Sancte Marie de Speluncis in quo, gelosa uirgo Maria peccatorum mediarum multa et diuersa miracula manifestat et propter hoc ob remedium anime nostre et parentum nostrorum et omnium fidelium <de firme> deuotione beatissime confesso<ris in Christo> Sancti Ffrancisci et beatissime Sancte Clare, uirginis, in dicto loco religiosissimo Sancte Marie de Speluncis, ad honorem Ihesu Christi, humani generis redemptoris, et gelosissime ac beatissime eius matris monasterium monialium ordinis Sancte Clare construere destineamus, ut nomine Domini et gelosissime eius matris ac beatorum Sancti Ffrancisci et Sancte Clare ibi perpetuo conla[...] ac etiam <retinere> in remedium anime nostre et parentum nostrorum [...] -cione nostrorum peccaminum cum hoc presenti publico instrumento suo pleno robore perpetuo duraturo et ualituro, in sustentamento tresdecim sororum seu monialium ordinis antedicti, que continue horis diurnis atque nocturnis de seruitio insistant sub regula ordinis supradicta et in augmentum diuinus cultus pro dote et sustentatione et uestitu dictarum monialium, et pro fundamento dicti monasterii damus et assignamus [...] et contemplationem predictorum mille et trescentos solidos Iacchensium reddituales, annuales, censuales habendos et percipiendos ex nunc, anno quolibet in quolibet festo Omnium Sanctorum pro uita et sustentamento tresdecim monialium predictarum, que in dicto loco Sancte

Marie de Speluncis, pro diuino cultu augendo exunt seu pro tempore deputabuntur. Predictos autem, mille et trescentos solidos Iacchenses reddituales, censuales, annuales et percipiendos ex nunc, anno quolibet, in quolibet festo Omnium Sanctorum, per dictas tresdecim moniales que pro tempore ad Dei seruicium ampliandum in dicto loco Sancte Marie de Speluncis et monasterio eiusdem quod nouiter hediificatur ibidem et abbatissis que pro tempore deputabuntur seu eligentur in dicto loco pro regimine monialium ibidem pro tempore degentium assignamus et asseremus dicto monasterio et monialibus et notario infrascripto pro dictis monialibus et abbatissis que pro tempore ibi erunt, licet absentibus tanquam presentibus, nomine dictarum monialium et dicti monasterii quod de nouo hedificatur per nos in dicto loco Sancte Marie de Speluncis, termini de Conquis, a nobis stipulanti hec \et legitime/ et recipienti, promittentes bona fide et sub uirtute iuramenti per nos, inferius, bona fide presenti quod uolumus nos et nostros heredes et successores astringere ad predictam quod dictos mille et trescentos solidos Iacchensium dictum monasterium et moniales, ibidem, pro tempore habitantes et degentes, habeant reddituales, annuales super furno et molendinis, quos nos habemus in uilla et terminis de Conquis, francos et quitios et expeditos omni onere seruitutis et super iuribus pugie et multure obuientibus quomodolibet ex eisdem et super omnibus aliis molendinis et furnis, si qui et si qua pro tempore construerunt in dicto loco de Conquis seu eius terminis, uolentes et expresse consentientes per nos et nostros heredes et successores in dicto loco de Conquis quod si per nos aut aliquem de successoribus nostris fieret aliqua contradictio seu impedimentum super perceptione paciffica et quieta dictorum mille et trescentorum solidorum Iacchensium annualium super iuribus furni et molendinorum dicti loci de Conquis seu terminorum eiusdem si super illis, qui pro tempore in dicta uila de Conquis seu eius terminis hediffican<dis> seu <hedifficari> teneritur et eo casu abbatissa et moniales dicti loci, que pro tempore erunt in dicto loco Sancte Marie de Speluncis possint dicta molendina et furnum nunc hedifficatos in dicto loco et terminis et pro tempore hedifficandos ad manus suas recipere pugiam et multuram eorum et ea tandiu

ad manus suas recipere et retinere doti de pensione pro tempore preterito silentium integre satisfactum fuerit monialibus et monasterio antedictis et doti tanquam legitime fuerit [...] dicta pensio annuatim dicto monasterio sibi taxhatur confitentes dictum furnum et molendina nunc hedifficata et pro tempore hedifficanda in dicta uilla et terminis de Conquis, nomine abbatissarum et monialium, que pro tempore erunt in dicto monasterio Sancte Marie de Speluncis, termini de Conquis, dictum furnum et molendina nomine precarie possidere doti dicta pensio mille et trescentorum solidorum Iacchensium redditualium seu censualium, annualium, dictis abbatissis et monialibus dicti monasterii fuerint, anno quolibet, ex nunc perpetuo seu quibus ipse uoluerint per soluta sine omni diffugio, dilatione et mora. Quemquidem furnum et molendina possint dicte abbatisse et moniales, que pro tempore erunt in dicto monasterio, penes se recipere et retinere tantum et tamdiu donec dicta annuatim pensio mille et trescentorum solidorum Iacchensium fuerit dictis abbatissis et monialibus, que pro tempore fuerint in dicto monasterio personaliter persoluta [...] in <tanquam [...]>tat edictum et aliarum legum siue rationum. Et, si dicti mille et trescenti solidi Iacchensis reddituales, annuales non sufficerent ad uitualia et sustentamento dictarum tresdecim monialium inclusa in dicto numero abbatissa, que pro tempore erit, in dicto monasterio ad complementum numeri dictarum monialium et pro complemento uitualium earumdem, obligamus uobis et notario infrascripto nomine dictarum monialium <et abbatise> absentis et eorum quorum interest aut poterit quomodolibet interere, legitime stipulanti et recipienti predictos furnum et molendina et generaliter, omnes redditus, exitus et prouentus et iura nostra loci de Conquis, uolentes et expresse nobis et nostris successoribus retinentes quod et in dicto monasterio Sancte Marie de Speluncis quod nouiter per nos fabricatur et hedifficatur recipiantur plenes moni<ales> [...] predictum [...] prouidere teneamur in aliquo ultra numerum predictum, renunciantes super predictis et quolibet predictorum exceptioni non concessorum per nos, omnium predictorum et doli et omni actioni et replicationi infactum et omni iura pro nobis seu nostris successoribus interducto seu interducendo quomodolibet

contra predictam, predictos mille trescentos solidos Iacchenses, quos assignamus, <in> eternum, pro uita et alimentis dictarum tresdecim monialium super dictis furno et molendinis et iuribus eorum faciemus eisdem monialibus, que nunc ponentur in dicto monasterio et succedentibus eisdem in dicto monasterio et abbatissis, que pro tempore erunt in eodem habere, tenere et paciffice possidere perpetuo sine dolo et dicta quantitate mille et trescentorum solidorum Iacchensium redditualium, annualium, faciemus dictis monialibus et abbatissis successoribus suis in dicto monasterio Sancte Marie de Speluncis, super dictis furno et molendinis bonam saluetatem et legitimam garentiam et plenam indempnitatem contra omnes et singulas personas, in iure et extra ius, semper et ubique nostris et nostrorum, sumptibus et expensis sine expensa et missione dictarum monialium et abbatissarum et successorum earum in dicto monasterio. Et si forte -quod absit- aliquid successoribus nostris cessarent solutione dictorum mille et trescentorum solidorum Iacchensium annualium, quos nos assignamus dicto monasterio pro releuatione pecamin<um> nostrorum et pro alimentis cotidianis tresdecim monialium predictarum, uolumus et expresse consentimus, et hoc onus reale dictis furno et molendinis imponimus quod dicte moniales et abbatissa, que pro tempore fuerint in dicto monasterio, seu earum procurator possint dictum furnum et molendina pro pena successorum nostrorum proprietati dicti monasterii in totum unire et ea <penes> se retinere perpetuo, sine dolo et super hiis possint retinere pro deffensione dicti monasterii ad quantumcumque dominationem ecclesiasticam seu seclarem, que dictum monasterium et furnum et molendina cum molatoribus et pistoribus dicti loci de Conquis protegat et deffendat contra omnes et singulos successores nostros in dicto loco de Conquis et ab omni impressione deffendat monasterium predictum et res eiusdem prout melius hec possunt dici intelligi siue scribi pro saluamento ac concedo dicti monasterii et monialium, que pro tempore in dicto monasterio habitabunt, predictum autem monasterium nouiter hedifficamus et quantitatem predictam mille et trescentorum solidorum Iacchensium pro sustentamento monialium predictarum et fratrum minorum, qui pro tempore inibi habitabunt, assignamus

in compensatione capellaniarum, quas gen<ito>res nostri pro sua anima dimiserunt. Et nichilominus pro [...] itaque moniales et fratres minores, qui in dicto monasterio commorabuntur teneantur orate pro animabus parentum nostrorum et nostra et nostrem specialem tenere continuam. Et ut predicta desuper contenta et per nos promissa melius et plenius teneantur seruea<n>tur et compleantur iuramus ad sancta Dei quatuor euangelia et cru(creu)cem Domini coram nobis posita et corporaliter et libenter manu nostra <tacta> [...] et compete et in aliquo non contrafacere seu uenire uerbo uel facto, sic Deus nos adiuuet, et hec sacrosancte.

Quod est actum VII kalendas iunii anno Domini millesimo trescentesimo quadagesimo secundo.

S+num nostri Arnaldi d'Orchau predicti, qui hec omnia de super contenta laudamus, approbamus, concedimus et firmamus atque iuramus.

Testes huius rei sunt discreti et religiosi frater Bernardus Fusterii et frater Berengarius de Calders, ordinis Fratrum Minorum, et Petrus de Gramenet de Conquis.

Ego Guillelmus de Fabrari, notarius publicus uille de Conquis pro uenerabili Petro de Pr[...]s, rectore ecclesie de Conquis et notarii publici eiusdem, hec scripsi prout inueni in protocollo Montelliarum Seguina, clerici, notarii publici de Conquis, constat enim de supraposito in VIII linea ubi dicitur 'legitime' et meo sig(signe)no clausi.

-150-

1342, agost, 2

Tomasa de Ramon Pere³⁹⁴ compra una terra en el terme d'Alguaire, amb llicència del comanador Umbert de Vella. En la transacció de venda s'estableix el cens i la data

³⁹⁴ Extret del regest de Jaume Pasqual que complementa la comprensió parcial del text .

anual de pagament per la festa de Santa Maria del mes d'agost. El susdit comanador mana s'estengui l'instrument públic pertinent.

En delimitar les afrontacions, s'identifica la proximitat de la propietat a la sèquia de Lleida i a una via pública.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 252.

B Regest: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 351r.

Mides: 348 x 235 mm.

Not. dors. : Venda.

Descripció: Pergamí en molt mal estat, probablement cremat en algunes parts coincidint amb el doblecs del pergamí. No es poden reconstruir les 12 primeres línies i les que resten es reconstrueixen parcialment i amb nombrosos dubtes.

[...] usatica [...] dandum uos | mandamus [...] et [...] religiosis intelligi [...] ac
 [...] uestrorum ipsos [...] uestri exceptione [...] teneamini [...] de [...] suis [...] plenum [...] atque [...] quantumcumque certus in parte [...] die sunt alterius et
 [...] ante [...] et [...] ibidem [...] in solidum [...] et [...] concedimus [...] uestram
 propriam [...] earum [...] et cum [...] premissis [...] personaliter [...] quibus quod
 [...] supradictis speciale [...] [...] solidos Iachenses censuales [...] dominis
 supradicto et [...] eius filius sep<tu>aginta et septem [...] [...] quibus [...] Berengario
 [...] quondam [...] terre siti en termino Algayra [...] [...] dictum Michael
 [...] in cequia Ilerde et in uia publica [...] imperpetuum soluendo [...] in festo Beate Marie mensis augusti. Et [...] et [...]liter omnia bona dicti de facti
 mobilia et immobilia ubique habita et habenda.

Quod est actum quatuor nonas augusti anno Domini millesimo CCC quadragesimo secundo.

S+num Berengarii Iacobi, s+num Petri Martini, manumissorum uenditorum supradictorum [...] hoc [...] concedimus et firmamus firmarique rogamus.

Nos, frater Umbertus ça Veylla, comendator Algayra hanc instrumentum uenditionis auctoritate nostra [...] et hanc infrascriptum notarium hec apponi fecimus per mandatum fieri notarium infrascriptum.

S+num Iohannis Pelegri, s+num Iacobi d'en Deuslosalp; s+num [...] de came [...] testium firmamentum supradictorum.

Sig(*signe*)num mei Egidii de Falce, notarii publici Algayra [...] hoc [...] uicario nostro quondam eiusdem loci <prenuncupatus> est, scribi [...].

-151-

1342, setembre, 20, Barcelona

Pere, rei d'Aragó, València, Sardènia i Còrsega i comte de Barcelona dona plens poders a Bernat d'Olzinelles, doctor en lleis, tresorer i conseller seu, perquè actui i el representi en aquelles vendes, compres i d'altres transaccions referents al seu patrimoni, al mer imperi i altres jurisdiccions i drets feudals de castells, viles, molins, masos i d'altres, que el dit conseller faci en nom seu.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Extret del trasllat del 2 de gener de 1343, València: AMS, CAJA 4E 53, perg. 213.*

1 Text inclòs en el document, núm. 156

-152-

1342, octubre, 13

Tomasa Ramon Pere, sots-priora del monestir d'Alguaire reconeix a la religiosa Alba de Timor, del mateix monestir, haver rebut 918 sous i 8 diners de Jaca per una cessió amb el títol de venda feta en nom seu, i d'haver donat a la susdita Alba de Timor el cens de 54 sous i 7 diners jaquesos, quantitat que inclou dos 'almodins'³⁹⁵ de blat i una unça i mitja de pebre, segons consta en el document fet pel notari públic d'Alguaire, Domènec Roig.

A *Original: AAM, Alguaire, perg. n° 202.*

Mides: 221 x 218 mm

³⁹⁵ Almodí, una mesura de grans, d'origen àrab, que corresponia en temps medievals a 6 cafissos, encara que aquesta última mesura varia segons el lloc .

Not. dors. : Carta de madona blanca de Timor. Aposta. 262

Descripció: Pergamí de format quadrat en mal estat de conservació. Presenta una descamació de la primera capa de pell del pergamí.

Nouerint uniuerssi quod ego Tomasia Raimundi Petri, soror et subpriorissa monasteri Alguaira, per me et omnes meos et cum testimonio huius presentis publici instrumenti, confiteor et concedo et in ueritate recognosco, uobis uenerabili et religiose domine Albe de Timor, sorori eiusdem monasteri et uestris, quod uos dedistis et tradidistis michi et ego a uobis habui et recepi numeratione continua noningentos et decem et octo solidos et nouem denarios Iachenses. Quos michi dare et soluere tenebamini ratione cuiusdam cessionis titulo uenditionis a me uobis facte de quinquaginta et quatuor solidis et septem denariis Iachensibus censualibus, inter quos computantur seu dinumerantur dua almodia frumenti et quedam uncia et semis piperis censuales quam cessionem predictam de dictis quinquaginta et quatuor solidis et septem denariis Iachensibus censualibus uobis feci cum instrumento confecto per manum notarii infrascripti prout in ipso laciis designoscitur contineri. Et ex ipsis omnibus noningentis et decem et octo solidis et nouem denariis Iachensibus supradictis ratione pretii cessionis seu tituli uenditionis predictae ad omnes meas uoluntates omnino bene uestri pactata sunt et contenta. Quare renuncio exceptioni cessionis predictae non facte seu peccunie predictae non habite aut non recepte seu non numerate et doli infactum.

Quod est actum tertio idus octobris anno Domini M CCC XL secundo.

S+num Tomase Raiimundi Petri, sororis predictae, que hoc laudo, concedo ac firmo et testes firmarique rogo.

Sig+num Iacobi de Deulosalb, sig+num Raymundi de Sancto Clemente, huius rei testium.

Sig(signum) Dominici Rubei, notarii publici Alguayra, qui hoc scripsit et clausit die et anno quibus supra, cum rasa et rescripto in quarta linea ubi dicitur 'nouem'.

-153-

1342, desembre, 5. Almenarilla, Lleida

Pere, rei d'Aragó, Valencia, Sardènia, Còrsega i comte de Barcelona, atenent al seu conseller Bernat d'Olzinelles, confirma la venda feta pel conseller a la priora Marquesa de Ribelles i al convent d'Alguaire del mer i mixt imperi en els llocs d'Alguaire, Vilanova de Segrià, Ratera i els seus termes.¹

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 2 de gener de 1343, València : AMS, CAJA 4E 53, perg. 213.*

1. *Text inclòs en el document, núm. 156.*

-154-

1342, desembre, 5

Bernat d'Olzinelles, doctor en lleis, tresorer i conseller del rei, declara que segons la informació rebuda de l'advocat Guillem Bretó, confirmant la declaració de la priora i del convent d'Alguaire segons la qual s'hi exercia la jurisdicció, més enllà de la jurisdicció simple, en els llocs d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera i en el moment de la venda feta en nom del rei, del mer i mixt imperi, reconeix que es complia la condició prèvia a la venda, la d'haver-hi el costell o picota a Alguaire així com el costum d'assotar i turmentar i exiliar els delinqüents.

A *Original: AMS CAJA 4E53, perg. 230.*

Mides: 424 x 323 mm.

Not. dors. : R. 51., N. 12, Carta <del tresorer fa> de la iurisdicció del mer y mixt imperi <en lochs de Vilanova de Segria , Ratera y > del Alguayra. Carta de la possessio del mixt imperii.

Descripció: Pergamí de format rectangular, enfosquit però en un relatiu bon estat de conservació. Presenta alguns plecs verticals i horitzontals (al text) poc definits a excepció d'un vertical i un d'horitzontal al mig, ben definits a ambdós costats del pergamí. Rebrecs en el marge del lateral esquerre i el contorn del marge superior deteriorat atribuïble a l'acció de rosegadors.

Pateat uniuersis quod ego, Bernardus de Olzinellis, legum doctor, tesararius et consiliarius domini regis, attendens quod in uenditione per me, uice et nomine domini regis, de mero et mixto imperio in locis de Alguayra, de Vilanoua de Segria et de Ratera et terminis eorundem facta priorisse et conuentui monasterii de Alguayra, fuit conuentum quod, habita informatione de infrascriptis, specificaretur et declararetur cum instrumento publico in qua possessione seu quasi usu uel exercendi actus iurisdictionales ultra iurisdictionem simplicem in locis predictis, specialiter, in loco de Alguayra, esset monasterium antedictum cum pro parte priorisse et conuentus allegaretur ipsum monasterium habere, in dicto loco de Alguayra, costellum et consueuisse et esse in possessione seu quasi ponendi in eodem, homines delinquentes et aꝓotandi, questionandi seu turmentandi. Attendentes etiam, me de consilio honorabilium Francisci ꝥa Sala, baiuli generalis Cathalonie, et Petri d'Espens, domini regis consiliariorum, comisisse ex parte domini regis, uenerabili Guillelmo Breto, in legibus licenciato et aduotato fiscali, quoad locum de Alguayra, una cum Francisco Clauerii, infrascripto notario scriptoreque uicarie Ilerde, personaliter attendendo se de predictis informaret. Attendens etiam quod, per dictam informationem, per dictum Guillelmum habitam, quoad locum de Alguayra et eius terminos non quoad loca de Vila-Noua et de Ratera, cum de eis non fuerit habita informatio, ut per ipsorum Guillelmi etiam, notarii relationem et per processum super dicta informatione habitum informatus extiti, fuerit repertum quod dictum monasterium habebat in dicta uilla de Alguayra costellum et consueuerat in eodem ponere delinquentes et quod erat in usu aliquos scobandi seu aꝓotandi, currendo uillam et non currendo, et aliquos questionandi seu turmentis ponendi, exulandi seu de dicta uilla expellendi. Ideo ego, iamdictus tesaurus, nomine et uice dicti domini regis, confiteor et recongnosco dictis domine priorisse et conuentui et notario infrascripto, nomine omnium, quorum interest et interesse poterit, recipienti, quod dictum monasterium consueuerat exercere seu exerci facere omnia et singula suprascripta et quod usus dicti monasterii circa exercenda omnia et singula supradicta erat talis, ut superius est notatum, tempore facte uenditionis

predicte. Predictam tamen, confessionem facio, saluo iure contrarii usus, si ipsum dominus rex ibi habebat, et saluo iure proprietatis, sic quod in casum, quo dominus rex occasione instrumenti gratie facte per dictam priorissam et conuentum recuperarit predicta, que per me eius nomine uendita sunt, tam dominus rex quam dictum monasterium remaneant et sint in illis iure, usu, punetto, possessione uel quasi et proprietate, quibus erant die uenditionis predicte; et hoc, tam in dicto loco de Alguayra et eius terminis quam in locis de Vila Noua et de Ratera predictis, de quibus non fuit, ut predicatur, informatio habita. Ita quod in casum predictum, quo dominus rex ex causa predicta merum et mixtum imperium uendita recuperaret, nullum nouum ius ipsi domino regi seu dicto monasterio, ex uenditione predicta, adquiratur seu acquisitum censeatur nec eorum iuri ante uenditionem predictam pertinenti, aliquatenus quoad proprietatem, possessionem [...] ³⁹⁶ seu quasi uel etiam usum, derogentur. Quod est actum nonas decembris anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo secundo.

S+num Bernardi de Olzinellis predicti, qui predicta nomine quo supra, concedo et firmo.

Testes huius rei sunt Dominicus Iohannis, notarius, et Periconus Clauerii, scriptor Ilerde.

Sig(*signe*)num mei, Ffrancisci Clauerii publici auctoritate illustrissimi domini regis Aragonie notarii, per totam terram et dominationem eiusdem ac scriptoris scribanie curie uicarie Ilerde pro eodem domino rege, qui hoc scribi feci et clausi et predictis interfui; cum litteris in raso positis in linea prima ubi legitur 'et consiliarius'.

---

³⁹⁶ Indicació d'una ratlla horitzontal sobre espai rasurat.

-155-

1342, desembre, 5. Almenarilla

Bernat d'Olzinelles, doctor en lleis, procurador i tresorer reial, en presència del comanador d'Alguaire, Umbert de la Vella, i del notari Domènec Joan, de ciutadans lleidatans i dels testimonis sotasignants, signa una carta de venda a la priora i convent d'Alguaire del mer i mixt imperi sobre Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera i els seus termes, que recau sobre els homes i les dones dels susdits llocs així com d'aquells habitants de qualsevol condició o gènere. Al mateix temps confirma que en el lloc d'Alguaire ja s'hi exercien actes jurisdiccional més enllà de la jurisdicció simple, com ho demostra l'existència de costell o picota i el costum d'assotar i turmentar els delinqüents. La venda és pel preu de 40.000 sous barcelonesos a pagar la meitat, 20.000 sous, per la festa de Carnestoltes propvenent, prèvia carta amb jurament reial i segell on consti l'aprovació de venda. Així també la priora i el convent hauran de fer una carta de gràcia per la qual, al cap de 10 anys, el rei pot recuperar el mixt imperi retornant els 20.000 sous, però si no ho fa, la priora i el convent, disposaran de mig any per pagar els 20.000 sous pendents. I si així ho fan, la priora i el convent podran exercir el mer imperi en els llocs d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 257.

Mides: 682 x 299 mm.

Not. dors. : R. 52., N° 42 , Carta dels capit<emans de las vilas> [...] mer imperi dels lochs de la comanda del Guayre.

Descripció: Pergamí rectangular en bon estat de conservació no obstant el gran esquinç al bell mig del pergamí a la part central i marge inferior. Presenta 3 plecs verticals i 2 d'horizontals ben marcats a ambdós costats del pergamí, així com unes tires de film transparent enganxades sobre parts dels plecs verticals i d'altres que rodegen els contorns del dit forat esquinçat per tal de protegir-los.

Nouerint uniuersi quod die intitulata, nonas decembris anno a natiuitate Domini millesimo trescentesimo quadragesimo secundo, uenerabilis dominus Bernardus de Ulzinellis, legum doctor infrascriptus, in presencia Dominici Iohannis, notarii auctoritate regia \et etiam/ ciuitatis Ilerde, et testium infrascriptorum ad hec uocatorum et rogatorum firmavit, in posse dicti notarii, quedam capitula, in termino de Almenerylla, tenoris sequentis:

Tractat es e empres entre lo honrat miçer Bernat d'Olzineles, doctor en leyes, consellyer et trasorer del senyor rei e lo honrat e religios ffrare Umbert çà Velleya, comanador d'Alguayre, per nom et en veu de la prioressa et del convent del monestir d'Alguayre que, ell dit tresorer, per nom del dit senyor rey e per lo poder a ell donat per lo dit senyor rey, faça ades de present carta de uenda a la dita prioressa et conuent et del dit monestir d'Alguayre del mixt imperi al dit senyor rey pertanyent en los lochs et viles d'Alguayre, de Vila Noua de Segria et de Ratera et termens d'aquels et en homens et fembres ali habitants he habitandos e quoadssevullyan altres de quevuya conditio he li que sien ali delinquens, si donchs no eren ciutadans ho vehins de Leyda, qui no fossen estats vassals del dit monestir ho originaris dels dits lochs. E encara del mixt imperi, si en algun dels dicts lochs de lo monestir no ne en possessio sots la forma e manera davall escrites. E primerament que, aguda emformacio, pel dit tresorer sie especificat et declarat de que es en possessio ho que ayye lo dit monestir de usar part la iurisdicio simpla en los dits lochs especialment en lo dit loch d'Alguayre com sa lloch que·ll dit monestir, ha ell dit loch d'Alguayre costell et a acostumat et es en possessio de posar homes et fembres delinquents en lo dit costell et de correr la vila ab açots et de posar aquestions ho a turment et a crear notari et d'aço es faça carta publica, per tall que si'Il senyor rey cobrave lo mer imperi et mixt imperi en los lochs hon lo dit monestir non es en possessio, que aquell monestir romanga en aquest hus et possessio en que ara sira trobat. Item, que la dita uenda faça lo dit tresorer a la dita prioressa et co<n>uent per preu de quara<n>ta milia solidos Barsalonesos, dels quoads s'agen a pagar d'açi a la festa de Carnestoltes primerament vinent vint milia solidos Barçalonesos. Item que·ll senyor rey age a loar et aprohar ab sagrament la dita venda ab carta sua sagelada ab sagell pendent com milos fer se puga ni.s degà de dret a profit de la prioressa et co<n>uent demont dits et que la dita carta ffrancha de tot salari et de dret de sagell age a esser honrada a la dita

prioressa et co<n>uent ans que la dita paga dels dits vint milia solidos se faça. Item, que la dita prioressa et co<n>uent façen carta de gratia al dit senyor rey que si passats deu ans del dia de la dita venda continuament comptados lo dit senyor rey pague a la dita prioressa et co<n>uent entegrament los dits vint milia solidos dins espay de X ans de la fi dels dits primers X ans continuament comptados que. Il dit mixt imperi torn et sie restituit al dit senyor rey sens preiudic del dret que. l dit monestir ha en la iurisdicció simpla et mixt imperi segons que sera declarat lo dit monestir esser de present en possessio ho quoays del exerciscí d. aquell. Empero que. Il comanador ho priorissa agen a notificar al senyor rey ho a son vice conseller ho tresorer de I an<y> abans que. l temps de la gracia istinue lo temps que la gratia deyan exir. Et item, que en cas hon lo senyor rey cobras lo dit mixt imperi en la manera demont dita que. l senyor rey ne sos oficials nos puyen entrametre de neguns exces comes en los dits lochs et termes d' aquells <ho> a aquell dia que. l dit mer imperi cobrara, ans la conexença et punitio d' aquells excessos romanga en ves la senyoria dels dits lochs. Et item, que, si duran lo temps de la dita gratia, lo dit senyor rey no pagaue els dits vint milia solidos a la dita prioressa et co<n>uent, que aquela prioressa et co<n>uent agen a pagar et paguen al dit senyor rey dins espay de mig any finit lo temps de la dita gratia vint milia solidos de Barçalons a compliment del preu demont dit. Et item, que cartes excecutories del senyor rey et totes altres, que necessaries sien, per raho de les coses desus dites, age a uer lo dit tresorer et a liurar als dits prioressa et co<n>uent, ans que. ls dits vuit milia solidos previament pagados se paguen francs de tot salari et dret de sagell.

Et dominus thesaurarius firmavit uenditioni domine priorisse et conuentui monasterii Alguayre de mero et mixto imperio ad imperpetuum de tota comendaria dicti monasterii per quadraginta mille solidos Barchinonenses iuxta

capela supradicta. Et quod fiant tot instrumenta quod fuerint necessaria que diccentur ad notitiam uenerabilis Petri d'Espens³⁹⁷, legum doctoris.

Acta fuerunt hec die, anno et loco predictis.

Presentibus Guillelmo Bretoni, legum doctore et Anthonio Parent, testibus, ad premissa conuocatis et electis.

Sig(*signe*)num mei Berengarii Columbi, publici per totam terram et dominationem illustrisissimi <domini> regis Aragonum, auctoritate eiusdem notarii, qui hoc instrumentum auctoritate et ex concessione dicti domini regis michi in hac parte atributa a memoria recepta per Dominicum Iohannis, quondam, eadem regia auctoritate publicum notarium [...] preuentus ipsum in publicam formam redigere et claudere non ualuerit in hanc publicam formam redigens scribi feci et requisitus clausi cum supraposito in prima linea, ubi dicitur 'et etiam'.

-156-

1343, gener, 2, Valencia

Bernat d'Olzinelles, doctor en lleis, tresorer i conseller de Pere, rei d'Aragó, València, Sardenya i Còrsega i comte de Barcelona, en nom seu, ven, a perpetuïtat, per 40.000 sous jaquesos, a la priora Marquesa de Ribelles i al dit convent, l'exercici del mar i mixt imperi sobre els llocs d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera i els seus termes i pertinences, i sobre els homes i dones que allí habitin i puguin habitar, així com sobre aquelles persones de qualsevol gènere o condició que hi puguin residir encara que no fossin vassalls del dit monestir. El rei però, es reserva el dret a apel·lar i presentar recurs per qualsevol persona o persones dels dits llocs si així ho considerés oportú.

Bernat d'Olzinelles presenta les cartes del rei i també la pròpia i mana fer instrument públic de la venda per a la priora i al convent d'Alguaire amb les condicions establertes.

---

³⁹⁷ Petri Despens] repetit *ms.*

- [A] *Original carta reial del 20 de setembre de 1342, Barcelona: no localitzada¹*
- B *Original carta del conseller reial del 5 de desembre de 1342, Almenarilla AMS, CAJA 4E 53, perg. 257²*
- C *Original del 2 de gener de 1343, València: AMS, CAJA 4E 53, perg. 213.*

1. Vegeu document, núm. 153.
2. Vegeu document anterior, núm. 155.

Mides: 633 x 290 mm.

Not. dors. : R. <50>, N° 4, Confirmasio feta per lo rey de la uenda feta per en Bernat d'Olzinelles, en nom seu, de la jurisdicció de Alguayra, Vilanova de Segria y Ratera. Carta [...] per la [...] conuent [...] d'Alguayra, Vilanoua de Segria e Ratera. [...] la copia d'unes [...] oblatas . [...]eisdem ad dict[...] propositis dum offereban [...] priorise [...]. et die nonas a decembris domini [...].

Descripció: Pergamí de format rectangular , en un relatiu bon estat de conservació tot i que la meitat dreta del pergamí té grans zones borroses atribuïbles a l'acció de la humitat, la qual cosa dificulta la completa i correcta lectura del text. Presenta 3 plecs verticals i 2 d'horizontals (al text) ben marcats a ambdós costats del pergamí i unes tires de film transparent enganxades sobre parts dels plecs horitzontals per tal de protegir-los, així com 4 forats en forma de rombe, equidistants fets per poder lligar i tancar el pergamí.

Nos, Petrus , Dei gratia rex Aragonie , Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, attendentes dilectum consiliarium et thesaurarium nostrum, Bernardum de Ulzinellis, legum doctorem, uendidisse <mandare> et nomine nostro uobis, uenerabilis et religiose Marquesie de Rippellis , priorise et conuentum monasteri de Algayra, merum et mixtum imperium in locis de Algayra, de Villa Noua de Segriano et de Ratera et eorum terminis cum instrumento publico tenoris sequentis:

In Christi nomine, nouerint uniuersi, quod ego Bernardus de Ulzinellis, legum doctor, consiliarius et thesaurarius illustrissimi domini regis Aragone habeatis ad infrascripta a dicto domino rege, plenariam potestatem cum littera, suo sigillo sigillata, cuius <sensus> sequitur sub hac forma :

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone pensantes qualiter ad opus executionis seu processus, quem facimus contra maiorum regem suosque subditos atque terras, quem, scilicet, processum facere

non ualemus sine sumptibus uestris et <exp>ensis <ut experit procurare> potuimus undecumque idcirco uobis, dilecto consiliario et thesaurario nostro Bernardo de Ulzinellis, legum doctori, commutimus cum presenti quod a quibuscumque personis cuiuscumque status, legis aut ordinationis <existant> possitis notro nomine recipere mutua usque ad eas, quas uolueritis quantitates et obligationes et promissiones quascumque facere pro eisdem, et pro ipsis mutuis pignora nostra tam mobilia quam immobilia tradere et <etiam> obligare cuiuscumque fuerint generis seu ualoris, uidelicet questias, <exactiones> merum imperio et iurisdictiones alias et iura feudorum, castra, uillas, molendina, mansos et alia iura nostra quecumque quouis nomine censeritur, possitis etiam omnia superdicta et singula uel aliqua ex eisdem simile diuisim aut successiue et etiam uiolaria uel censualia nomine et pro parte nostra uendere ad in perpetuum uel ad tempus longum uel breue, cum instrumentis gratie uel sine, pro illo uel illis partibus de quibus uobis uidebitur expedire <ipsos>que [...] recipere. Et absoluius deffinitiones et apochas facere de exceptis. Et etiam pro euictione predictorum uel aliquorum ex eis que per uos uendi contigerit bona nostra omnia et singula obligare. Et omnia alia et singula facere in premissis et circa premissa pro nobis et nomine nostro que ad premissa, utilia fuerint seu quomodolibet opportuna. Nos etiam uobis, dicto nostro thesaurario, potestatem super premissis omnibus et singulis et ex eisdem dependentibus, emergentibus quomodolibet uel annexiis generalem administrationem cum presenti damus, comitimus et concedimus cum libera et plenissima facultate, promittentes ratum, gratum et firmum perpetuo habituros quecumque per uos acta, gesta, impignorata, uendita, obligata, recepta et administrata quomodolibet fuerint in eisdem. Ceterum ut emptoribus

predictorum omnium et singulorum aut aliquatenus ex eis <emptius> sit diligentius atque <nostrum> in bona fide, auctoritate regia et sine dolo, promittimus cum presenti, quod omnes et singulas uenditiones ad imperpetuum uel ad ipsas obligationes, impignorationes et alias alienaciones, promissiones et queuis alia, que uos, dictus thesaurarius, nostro nomine feceritis in premissis incontinenti cum inde fuerimus requisiti ea omnia singulariter, uidelicet singula et generaliter uniuersa tradibimus, approbabimus, firmabimus et iuramento aliisque firmabimus, roborabimus specialiter et expresse cum <cartis uestris et> faciemus <predicta> premissa per uos, dictum thesaurarium, facere ualida <remanere> et cartas nostras faciemus ad premissa fieri utiles et etiam opportunas ac omnia et singula complebimus et firmiter attendemus que firmitatem ac perfectionem concreuerint premissorum, in cuius rei testimonium presentem inde fieri et sigillo nostro iussimus <comm>uniri. Datum Barchinone, duodecimo kalendas octobris anno Domini millesimo trecentesimo quadragésimo secundo.

<Cum testimonio huius> presentis publici instrumenti, uice et nomine dicti domini regis, ex potestate michi per ipsum dominum regem attributa, uendo et concedo uobis, nobili et religiose domine Marchesie de Rippellis, Dei gratia priorisse monasterii Algayra et conuentui eiusdem monasterii, licet absentibus tamquam presentibus, et notario infrascripto pro uobis et nomine uestro a me legitime stipulanti et recipienti et successoribus uestris [...] merum et mixtum imperium et excercicium <eorumdem> pred<icto> domino regi pertinens in locis et uillis de Algayra, de Villa Nova Sagriani et de Ratera que sunt dicti monasterii et in quolibet eorumdem et terminis suis et in hominibus et feminis ibi habitantibus et habitaturis et in quibus uis aliis personis cuiuscumque conditionis uel legis existant, ibidem delinquentibus quoquomodo nisi essent <etiam uel> uicini ciuitatis Ilerde, qui tamen,

non fuerint uassalli dicti monasterii uel originarii dictorum locorum uel alicuius <uestris>. Ita quod a presenti die, quo presens scribitur instrumentum, inantea, uos, dicta priorissa et conuentus et successores uestri imperpetuum, possitis <uti> per uos uel alium loco uestri, libere et quiete, dictis mero et mixti imperio et omnibus pertinentibus eisdem et ea exercere; sicut, dictus dominus rex ante presentem uenditionem poterat absque recursu et appellatione ad quamcumque personam faciendis in omnibus et singulis personis in predictis locis et in unoquoque eorum et terminis siue turribus sitis delinquentibus seu de delictis inculpatis seu delatis exceptis dictis ciuibus et uicinis Ilerdensis, ut prestatut prout melius et largius posset dici uel intelligi ad commodum et utilitatem uestri et successorum <uestrorum> in monasterio prelibato. Predi<ctum> autem, merum et mixtum imperium et omnia et singula superdicta et alia etiam, ad merum et mixtum imperium pertinentia, uendo et concedo, nomine quo supra, uobis, prefatis priorisse et conuentui, licet absentibus, et predicto notario pro uobis, ut predicatur, stipulanti et recipienti et dictis uestris successoribus imperpetuum, pro quadraginta mille solidis Barchinonensis, quos omnes a uobis numerando haberi et recepi. Ex quibus, ad totam meam uoluntatem bene uestri pattatus sum et contentus. Ideoque renuntio, scienter, omni exceptioni non facte uenditionis predictae et iamdictae pecunie non habite numerare et non recepte et doli et etiam infactum. Et, si forte predicta, que uobis uendo superius ualent modo uel <a modo ualebunt> [...] amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquo modo contra illud quantumcumque sit ex potestate michi concessa et dicti domini regis prout liberalitate titulo donationis irreuocabilis inter uiuos, uobis, dictis priorisse et conuentui, licet absentibus, et dicto notario pro uobis stipulanti legitime et recipienti dono, absoluo atque remitto penitus in eternum, renuncians beneficio minoris pretii et deceptioni ultra dimidiam iusti pretii omnique alii iuris beneficio in contrarium facienti tamquam hac specialiter enumerato, predicta -<inquam>-

omnia et singula, que uobis, dicte priorisse et conuentui, superius uendo sine omni uinculo et retentu ex <omni iure, posse, dominio et> proprietate domini regis predicti excio et extraho omnino ipsaque in uestri ac uestrorum successorum predictorum ius, posse, dominium ac proprietatem mitto et transfero de presenti, dans et concedens uobis, auctoritate michi commissa plenam et liberam facultatem quod absque alia domini regis licentia et permissis et suorum officialium uel alterius cuiuscumque poss<itis in dictis> locis et eorum terminis [...] futuris erigere et costellam et erectas ac erecta tenere et munero semel uel pluries et in eisdem quoscumque delinquentens in dictis locis seu eorum terminis inibi suspendere, apponere et punire et alia omnes actus iuridictionales ad merum et mixtum imperium, spectantes libere exercere et exerceri facere per nos seu nostros officiales uel alios quoscumque loco uestri absque impedimento dicti domini regis et successorum suorum seu <officialium eorundem>. <Sicut> dictus dominus rex uel [...] aliquis in Cathalonie habere merum et mixtum imperium in castris seu locis suis ipsa exercere possunt et etiam consuetudine, promittentes bona fide et sollempni stipulatione legitime interposita uobis, dictis priorisse et conuentui, licet absentibus, et predicto notario, pro uobis et nomine uestro, a me legitime stipulanti et recipienti omnia et singula uendita habere litere dolum, malum a[...] ab futurumque esse. Et quod dictus dominus rex et ego, nomine quo supra, faciemus uos et dictos uestros successores, \bona/ nostra omnia et singula, que uobis <superior uendo> habere, tenere ac perpetuo possidere in pace. Et faciemus etiam, semper inde uobis et uestris successoribus supradictis de eisdem bonam et legalem garentiam et euictionem contra omnes et singulas personas, in iure et extra ius, dicti domini regis propriis sumptibus et expensis et sine omni dampno, grauamine, missione et expensa uestri et uestrorum successorum predictorum. Pro quibus quidem garentia, euictione, dampnis, missionibus et expensis et omnibus aliis et singulis supradictis,

attendendis firmiter et comp<lendis> obligo uobis, dictis priorisse et conuentui, licet absentibus tanquam presentibus, et dicto notario pro uobis et uestro nomine a me, quo super nomine legitime stipulanti et recipienti uestris successoribus antedictis omnia et singula bona prefati domini regis, mobilia et immobilia specialiter et generaliter ubique habita et habenda, mandans nomine dicti domini regis, cum hoc eodem publico instrumento quod uicem epistole seu specialis mandati uolo in hac parte penitus obtinere uicario Ilerdensi et eius locum tenenti ceterisque aliis et singulis officialibus eiusdem domini regis, presentibus et futuris. Quare uos dominam priorissam et conuentum uestrum predictum et dictos uestros successores non molestent seu perturbent in hiis que uobis superius, nomine dicti domini regis, uendo et concedo aut in possessione uel quasi eorumdem nec contra presentem uenditionem seu aliquid de contentis in presenti instrumento ueniant nec aliquem seu aliquos contrauenire permittant ali<qua> ratione. Inmo obseruent ea et faciant ab omnibus inuiolabiliter perpetuo obseruari. Et uos, dominam priorissam et conuentum uestrum premissam in predicto et quolibet predictorum per me uobis superius uenditionis et in possessione seu quasi eorumdem manuteneant, protegant et deffendant contra quaslibet personas, expensis propriis et sumptibus prefati domini regis et absque uestri uel uestrorum successorum predictorum dampno, missione ali<qua> seu expensa.

Quod est actum in termino d'Almenarylla prope Ilerdam, nonas decembris anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo secundo.

S+num Bernardi d'Ulzinellis predicti, qui hoc concedo et firmo.

S+num Petri d'Espens, s+num Guillelmi Breto, legum doctorem, s+num Anthonii Parent, ciuis Ilerdensis, testium.

Sig(signe)num mei, Dominici Iohannis, notarii publici per totam terram et dominationem illustrissimi domini regis Aragonie, auctoritate eiusdem, qui predictis omnibus interfui et presens instrumentum, cum emendato in quarta linea ubi dicitur 'recipere' et in octaua, ubi dicitur

'bona nostra omnia'³⁹⁸ et in octauadecima, ubi dicitur 'et scribi feci et clausi'³⁹⁹.

Attendentes etiam, quod in contrarium dicti uenditionis [...] conuen[...] quod uos [...] <dictam uenditionem> [...] et [...] et iuramentis [...], attendentes etiam, quod [...] urgentem, utilem et necessariam causam dicta uenditio facta fuit cum absque uenditione predicta et aliis pluribus quod - de iuribus nostris fecimus seu fieri fecimus prouidere non possemus uel sufficere ad superius faciendis in executione seu circa executionem, quam fieri incepimus contra regem ex honore uassallum nostrum ratione denegationis , recognitionis domini quam indemnitationis errore [...] cesionem euidentem omnium [...]. Ideo laudamus, approbamus, confirmamus et ratificamus dictam uenditionem nomine nostro factam et omnia in dicto instrumento contenta prout melius plenius et utilius laudari, approbari, confirmari et ratificari possunt ad utilitatem uestri priorisse et conuentus ac monasterii predictorum, promittentes uobis dictis priorisse et conuentui et uestris successoribus et notario infrascripto nomine uestro et illorum quorum interest uel intererit [...] per uos et successorum uestros quod dictam uenditionem et omnia [...] in ea rata et [...] perpetuo habebimus et contra ea non [...] per aliquos uenire paciemur aut consentiemus aliqua ratione, obligantes ad hec nos et successores nostros et omnia bona nostra presentia et futura. Et ut predicta maiori gaudeant firmitate iuramus per Deum et Eius sancta quatuor euangelia a nobis corporaliter tacta predicta omnia obseruare et obseruari facere et [...] [..] sic Deus nos adiuuet et sancta Dei euangelia supradicta, mandantes insuper, firmiter huius [...] procuratori nostro generaliter eiusque uestros gerentibus necnon uicario et curie Ilerde. Ceterisque uniuersis et singulis officialibus nostris uel eorum loca tenentibus, presentibus et futuris quare uos dictos priorissam et conuentum et dictum monasterium in dicta <emptione manutenant> et deffendant contra omnia personas [...]que

³⁹⁸ *bona nostra omnia* no es troba en la línia 8à. però si textualment en la línia 18à. del present document .

³⁹⁹ *et scribi feci et clausi* no es troba en la línia esmentada, però si , tot i que constitueix una expressió freqüent en molts documents, a la línia 21 del doc. 128 (perg. 230) i per la mateixa qüestió o sigui la concessió del mer i mixt imperir dels llocs d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera.

uenditionem et <presentis eius>dem laudationem, approbationem et confirmationem [...] habeant, teneant et obserueant et obseruari faciant inuiolabiliter <per> quoscumque nullumque super ea uobis aut dicto monasterio prestant impedimentum uel obstaculum quoquo modo nec prestari faciant per quos[...] ullo unquam tempore nec ulla causa seu etiam ratione. Et in [...] sigillum nostrum [...] <iussimus apponendum>.

Datum Valencie, quarto nonas ianuarii anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo secundo.

Iacobus Conesa mandatum domini regis in consilio in posse cuius ut notum prius dictus dominis rex firmavit et iuravit predicta.

-157-

1343, febrer, 7, Barcelona

Pere, rei d'Aragó, València, Sardenya i Còrsega i comte de Barcelona confirma la concessió formal del mar i mixt imperi a la priora i convent d'Alguaire, en el lloc d'Alguaire, Vilanova de Segrià i Ratera atenent a la transacció feta per Bernat d'Olzinelles, doctor en lleis, tresorer i conseller reial, i havent-se acordat que una vegada se n'obtingués la informació pertinent s'hauria d'especificar en document públic quin grau de competència o d'ús tenia el monestir d'Alguaire en l'exercici jurisdiccional més enllà de la jurisdicció simple. En aquest sentit, atesa l'al·legació de la priora i convent d'Alguaire de què el monestir tenia costell o picota a Alguaire i tenia jurisdicció per posar-hi delinqüents, d'assotar-los i de turmentar-los si era el cas, i una vegada ratificada la informació per Guillem Bretó, llicenciat en lleis, el conseller així ho reconeix. El rei però es reserva el dret de recuperar la dita jurisdicció.

A Original : AMS CAJA 4E53, perg. 230¹

B Trasllet del 7 de febrer de 1343, Barcelona: AMS, CAJA 4E 53, perg. 290.

1. Text inclòs en el document, núm. 154.

Mides: 518 x 212 mm.

Not. dors. : R. 54., Nº 42, Confirmació de la concessió del mar i mixt imperi de Alguayra y Vilanova de Segria y Ratera, Carta de confirmació del senyor sobre la possessió del mixt imperi del loch d'Alguayre.

Descripció: Pergamí de format rectangular en bon estat de conservació. Presenta un plec horitzontal a la part inferior i 9 plecs verticals (al text), dos d'ells dobles, tots ells ben marcats a ambdós costats del pergamí, així com 4 forats de forma de rombe, equidistants, fets per lligar i tancar el pergamí. Els forats es troben protegits per amb dues cares per unes tires de film transparent enganxades.

Nos Petrus, Dei gratia rex Aragonie, Valencie, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, attendentes dilectum consiliarium et thesaurarium nostrum Bernardum de Ulzinellis, legum doctorem, uice et nomine nostri, fecisse uobis, uenerabili Marquesie de Rippellis, priorisse, et conuentui monasterii de Algayre concessionem et recognitionem infrascriptam, cum instrumento publico tenoris sequentis:

Pateat uniuersis, quod ego, Bernardus de Ulzinellis, legum doctor, thesaurarius et consiliarius domini regis, attendens quod in uenditione per me, uice et nomine domini regis, de mero et mixto imperio in locis de Algayre, de Vilanoua de Sagria et de Ratera et terminis eorumdem, facta, prioresse et conuentui monasterii de Algayre, fuit conuentum quod, habita informatione de infrascriptis, specificaretur et declararetur, cum instrumento publico, in qua possessione seu quasi usu uel exercendi actus iurisdictionales, ultra iurisdictionem simplicem, in locis predictis, specialiter, in loco de Algayre, esset monasterium antedictum, cum pro parte prioresse et conuentus allegaretur ipsum monasterium habere in dicto loco de Algayre costellum et consueuisse et esse in possessione seu quasi ponendi in eodem homines delinquentes et açotandi, questionandi seu turmentandi. Attendentes etiam, me, de consilio honorabilium Francisci çà Sala, baiuli generalis Cathalonie, et Petri d'Espens, domini regis consiliariorum, comisisse ex parte domini regis, uenerabili Guillelmo Breto, in legibus licenciato et aduocato fiscali, quoad locum de Algayre, una cum Francisco Clauerii, infrascripto notario scriptoreque uicarie Ilerde, personaliter attendendo se de predictis informaret. Attendens etiam quod, per dictam informationem per dictum Guillelmum habitam, quoad locum de Algayre et eius terminos, non quoad loca de Villa Noua et de Ratera,

cum de eis non fuerit habita informatio, ut per ipsorum Guillelmi etiam, notarii relationem per processum super dicta informatione habitum informatus extiti, fuerit repertum quod dictum monasterium habebat in dicta uilla de Algayre, costellum et consueuerat in eodem ponere delinquentes et quod erat in usu aliquos scobandi seu açotandi, currendo uillam et non currendo, et aliquos questionandi seu tormentis ponendi, exulandi seu de dicta uilla expellendi. Ideo ego, iam dictus thesaurarius, nomine et uice dicti domini regis, confiteor et recognosco dictis domine prioresse et conuentui et notario infrascripto, nomine omnium quorum interest et interesse poterit, recipienti, quod dictum monasterium consueuerat exercere seu exerceri facere omnia et singula supradicta et quod usus dicti monasterii circa exercenda omnia et singula supradicta erat talis, ut superius est notatum, tempore facte uenditionis predictae. Predictam tamen, confessionem facio, saluo iure contrarii usus, si ipsum dominus rex ibi habebat et saluo iure proprietatis, sic quod in casum, quo dominus rex, occasione instrumenti gratie facte per dictam priorissam et conuentum recuperaret predicta, que per me eius nomine uendita sunt, tam dominus rex quam dictum monasterium remaneat, et sint in illis iure, usu, punetto, possessione uel quasi et proprietate, quibus erant die uenditionis predictae; et hoc, tam in dicto loco de Algayre et eius terminis quam in locis de Vilanoua et de Ratera predictis, de quibus non fuit, ut predicatur, informacio habita. Ita quod, in casum predictum, quo dominus rex ex causa predicta merum et mixtum imperium uendita recuperaret, nullum nouum ius ipsi domino regi seu dicto monasterio, ex uenditione predicta, adquiratur seu acquisitum censeatur nec eorum iuri ante uendicionem predictam pertinenti, aliquatenus quoad proprietatem, possessionem seu quasi uel etiam, usum derogentur.

Quod est actum nonas decembris anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo secundo.

S+num Bernardi de Olzinellis predicti, qui predicta nomine quo supra, concedo et firmo.

Testes huius rei sunt Dominicus Iohannis, notarius, et Periconus Clauerii, scriptor Ilerde.

Sig<signe>num mei, Ffrancisci Clauerii, publici auctoritate illustrissimi domini regis Aragonie notarii, per totam terram et dominacionem eiusdem ac scriptoris scribanie curie uicarie Ilerde, pro eodem domino rege, qui hoc scribi feci et clausi et predictis interfui, cum litteris in raso positis, in linea prima, ubi legitur 'et consiliarius'.

Attendentes etiam, nos ratificare et approbare debere confessionem et recognicionem in dicto instrumento contentas. Ideo, tenore huius laudamus, approbamus, confirmamus et ratificamus dictas confessionem et recognicionem et omnia in instrumento preinserto contenta, prout melius, plenius et utilius laudari, ratificari et approbari possunt ad utilitatem uestri prioresse et conuentus et monasterii predictorum, promittentes uobis, dicte prioresse et conuentui et uestris successoribus et notario infrascripto, nomine uestri et illorum quorum interest uel intererit, recipienti, sub uirtute iuramenti, a nobis corporaliter prestiti, per nos et successores nostros, quod dictas confessionem et recognicionem et omnia contenta in preinserto instrumento, rata et firma perpetuo habebimus et contra ea non ueniemus nec per aliquos uenire paciemur uel consentiemus aliqua ratione, obligantes ad hec nos et succesores nostros et omnia bona nostra, presencia et futura. Et, ut predicta maiori gaudeant firmitate, iuramus per Deum et Eius sancta quatuor euangelia, a nobis corporaliter tacta, omnia predicta obseruare et obseruari facere et contra ea in aliquo non uenire. In quorum omnium testimonium presentem cartam nostram inde fieri et sigillo nostro appendicio iussimus <communiri>.

Datum Barchinone septimo idus ffebroarii anno Domini millesimo trecentesimo quadragesimo secundo aponimus.

Iacobus Conesa mandatum domini regis in consilio in posse cuius ut notum prius dictus dominus rex firmauit et iurauit predicta.

-158-

1343, abril, 29

Guillemó Cabot, fill de Guillem Cabot, habitant de Ratera i de la seva muller Dolça ja difunta, reconeix que el dia del seu casament amb Miquela, filla del difunt Pere de Pedra, picapedrer d'Algerri, va rebre per dret hereditari, de propietat i successió, la pertinença en tots i cadascun dels béns, mobles i immobles, del seu pare que havien estat propietat de la seva mare o sigui, una casa o hospici lliure i sense càrregues; un corral sota domini de la capella d'en Pintat de Guàrdia amb un cens de 12 diners de Jaca, que a la vegada és sota domini de la confraria de Sant Miquel d'Albesa; i una vinya amb oliveres i altres arbres plantats o que s'hi ha de plantar així com 50 sous de Jaca en moneda comptant. .

Hom delimita les afrontacions de les propietats.

A   *Original: AAM, Alguaire, perg. n° 203*

Mides: 401 x 212 mm.

Not. dors. : apoca. 266.

Descripció: Pergamí , forma rectangular, retallat en les voreres inferior, i laterals dret i esquerre. És evident l'acció humana en el retallat del pergamí, la qual cosa no permet identificar la informació referent al notari de l'instrument. Les taques marronoses d'aquestes voreres semblen ser la causa del retallat, la qual cosa afecta els inicis i finals de les línies del text per tant la lectura completa d'aquestes línies tant sols pot ser deduïda parcialment pel context.

[...] Ego Guillemonus Cabot, filius Guillelmi Cabot, habitatoris loci de Ratera, et Dulciere, quondam, eius uxoris, scienter, cum hoc presenti publico instrumento perpetuo ualituro, confiteor ac in ueritate recognosco uobis, G<uillmo Cabot> [...] et uestris quod uos, hodie tempore nubciarum mei et Michaelae, uxoris mee, filie, quondam, Petri de Pedra, lapiscide de Alguerre, dedistis et tradidistis mihi et ego habui et recepi a uobis, iure hereditario et pro [...] [...] <heredi>tate et successione seu <al>io quolibet iure mihi pertinentibus et pertinere debentibus, in omnibus et singulis bonis, tam mobilibus quam immobilibus, uestri dicti domini patris mei, et que fuerunt dicte domine matris mee, quoddam [...] <lib>itum, liberum et quitium. Affrontans in domibus Vitalis Cabot et in muro dicti loci, et in domibus Petri d'Almenar et in ouili

siue corrali infrascripto. Item, dedistis et tradidistis mihi quoddam [...], affrontans in domibus Petri d'Almenar, et in dicto muro et in hospicio supradicto et in uia publica, ipsumque corrale tenetur ad censum duodecim denariorum Iachensium pro capellania d'en Pintat <de Gu>ardia in saso dicti loci, que tenetur ad censum duodecim denariorum Iachensium, pro confratria Sancti Michaelis de Albesia; affrontantes ex una parte, in honore Arnaldi de Vallebrera et in honore [...] [...]drigueres, et in honore Berengarii Mironi. Item, quandam uineam sitam in termino dicti loci affrontantem in honore Anthonii Guerau et in honore Arnaldi Vitalis et in alia uinea uestri d[...] [...] cum oliuariis et aliis arboribus, ibidem plantatis et plantandis, situm in termino dicti loci; affrontans in honore de na Oliua, et in honore Poncii de Balaguer, et in honore Bernardi Vives. Item [...] quinquaginta solidos Iacchensium in pecunia numerata. Ex quibus, quidem, bonis predictis per uos mihi, ut dictum est, datis, ad totam meam uoluntatem uestri bene pactatus sum, renuncians scienter omni exceptioni [...] <bo>norum predictorum, ratione predicta, ut dictum est, et doli et infactum. Et, si forte aliquid amplius dictorum bonorum competit mihi uel competere debet, in omnibus et singulis bonis uestri, dicti patris mei, et que fuerunt dicte <matris mee aliq>uo iure uel causa, totum illud, quantumcumque sit, animo donandi et non petendi, uobis, dicto domino patri meo, et uestris dono et concedo, omnino, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates perpetuo faciendas. Sine retentu et uinculo quem ue<l quan>do; et sicut melius, plenius ac utilius dici, scribi et intelligi siue etiam excogitari potest saluamento uestro ac comodo et uestrorum. Et sic, cum hoc eodem presenti instrumento, absoluo et diffinio uobis, domino patri meo, p<er> [...] locum et omnia et singula iura et uoces, rationes et actiones, questiones, petitiones, et demandas, reales et personales, ordinarias uel extraordinarias, directas uel utiles siue mixtas cuiuscumque gen<eris> uel habere debeo aut possum et michi competunt uel competere debent aut possunt in omnibus et singulis bonis uestris et que fuerunt dicte domine matris mee, tam mobilibus quam immobilibus, tam ratione, uidelicet partis le<gati>onis siue legati, ex testamento uel ab intestato, quam alterius cuiuslibet cause, iuris seu etiam

rationis, absoluo –inquam- et diffinio, ad omnes uestras uestrorumque uoluntates perpetuo penitus faciendas, sine retentu et uinculo quem ue<l quan>do; et sicut melius, plenius ac utilius dici, scribi et intelligi siue etiam excogitari potest saluamento uestro at comodo et uestrorum, ffaciens inde uobis, dicto domino patri meo, presenti, et uestris, super predictis omnibus [...] [...]ium et irreuocabile pactum, stipulatione sollempni uallatum, de non petendo et de non agendo, in iure uel extra ius, per me uel per interpositam personam aut personas, ullo modo. Et, in predictis omnibus et singulis <in iuri> canonico et ciuili ac consuetudinario et omni alii auxilio et exceptioni, tam iuris quam facti, pro me uel meis, contra predicta in aliquo facientibus. Et, ut predicta mayorem obtineant firmitatem, tactis a me propria ma<nu sanctis qu>atuor euuangeliiis et cru(creu)ce Domini, iuro me hec omnia predicta et singula fideliter obseruare, atendere et complere et in aliquo non contrauenire, aliquo iure, aliquo tempore siue aliqua ratione uel causa [...] <sancta Dei quattuor> euuangelia coram me posita et propria manu mea corporaliter tacta.

Quod est actum Ilerde, tertio kalendas madii, anno a natiuitate Domini milesimo CCC quadragesimo tertio.

S+num Guyllelm<onus Cabot> hoc firmo et concedo firmarique rogo.

S+num Berengarii Oliua, s+num Montsarrati de Bena, habitatorum dicti loci de Ratera, s+num Raimundii Ponci, uicini Ilerde, testium.

-159-

1343, setembre, 9

Arnau d'Alsamora i Sanxa la seva esposa venen a Alaçar Helbar, jueu i fill de Vidal Helbar, unes cases situades a la vila d'Alguaire amb tots els drets i condicions que són de costum, per 10 sous de Jaca, els quals reconeixen haver rebut del dit comprador. També s'estableix que els dits compradors tributin cada any, per la festa de Santa Maria del mes d'agost, cinc sous censals a la religiosa d'Alguaire, Tomasa de Ramon Pere i als seus successors, i així mateix

que li sigui respectat el dret de fadiga a 10 dies i el dret de lluïisme del cinquantè i la prohibició d'alienar els dits béns a la milícia o a l'Església .

Hom delimita les afrontacions de les dites cases.

A Original: AMS, CAJA 5E 54, perg. 469.

B Transcripció parcial: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 351r.

Mides: 315 x 224

Not. dors. : E. 3., De Alguayre , Carta de <renta> [...] d'Alguayra.

Descripció: Pergamí de format rectangular , desgastat, en mal esta de conservació, amb nombrosos plecs verticals (al text) i 1 d'horitzontal. Dos forats alineats verticalment , a la part central dreta del pergamí i damunt les línies 12 i 21 del text, protegits per tires de film transparent a la part dorsal . Hi trobem nombrosos rebrecs. És de lectura difícil el text de la part dreta del pergamí per ser una part encara més desgastada i tenir lletres borroses.

Nouerint uniuersi quod nos Arnaldus de Alçamora et Sancia, eius uxor, quisque nostrum in solidum, per nos et omnes nostros, cum presenti publico instrumento uendimus, tradimus et concedimus uobis, Alaçar Helbar, iudeo filio Vitalis Helbar, et uestris in perpetuum quas<dam> domos a celo sitas in uilla Alguayra [...]; sicut affrontantur in domibus, que fuerunt Petri Guayart et in domibus Berengaria de la Guares et in domibus Nicolay Grayolla et de duabus partibus in uiis publiciis. Predictas, autem, domos a celo in habissum, sub dictis affrontationibus <uendimus, tradimus et concedimus> uobis, dictis emptoris et uestris, in perpetuum, per decem solidos Iachenses, quos omnes a uobis numerando habuimus et recepimus ex ipsis omnibus, ad omnes nostras uoluntates omnino bene uestri paccati sumus et contenti. Et ideo, renunciamus peccunie predictae a uobis non <habite et non recepte> et uenditione et instrumenti dicti beneficio diuidende actionis et noue constitutionis, tam in sequentibus quam in premissis. Et, si forte dictas domos, que uobis uendimus, ualent modo aut de cetero ualebunt amplius pretio supradicto parum uel plurimum quoquomodo, totum illud quantumcumque sit, ex habitis nostris liberalitatibus, titulo perfecte et irreuocabile donationis inter uiuos, uobis, dicto emptori et uestris, damus et concedimus ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde penitus perpetuo faciendas, renunciantes illi iuri quod corrigit ultra dimidium iusti pretii et beneficio minoris pretii. Eicientes inde ab omni nostro nostrorumque iure, posse, dominio et tenedone ac corporali possessione

easque in uestri uestrorumque ius, posse et dominium, tenedonem <et in corporalem> possessionem, mitimus, tradimus et ratificamus, ad habendum, uidelicet tenendum, possidendum et expletandum et ad dandum, uendendum, impignorandum et alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates inde penitus perpetuo ffaciendas, sine aliquo retentu nostri et nostrorum <quibus alias> facimus ullo modo et prout melius, plenius ac utilius dici, scribi, intelligi siue etiam excogitari potest, saluamento uestro ac comodo et uestrorum; saluo tamen, quod faciatis et tribuatis in proxime uenturo festo Sancte Marie mensis augusti, domine Thomassie Raymundi Petri, soror monasterii Alguaire et suis successoribus, quinque solidos Iachensium censuales et ex inde semper, annuatim, in dicto festo et faticham, cinquantenum <districtu, emperamento> et totum aliud plenum sibi, dicte Thomassie, et suis successoribus; ita quod, si uendere uel impignorare seu quolibet alio modo alienare uolueritis dictas domos, totas uel in parte, pro dicte Thomasie et suis successoribus, ante, per spacium decem dierum seu penitus, facietis quod, si retinere uoluerint, habeant pro tanto precio quod alter illi rederit; sin autem, liceat uobis et uestris, de easdem uestras omnimodas facere uoluntates cuicumque uolueritis, exceptis militibus et sanctis. Et sic, nos, uenditores predicti et nostri, faciemus uos, dictum emptorem et uestros, dictas domos habere, tenere, possidere, expletare, potenter et in pace. Et faciemus inde uobis et uestris, de eisdem bonam <saluetatem> et legitimam guarentiam et euictionem, contra omnes et singulas personas, preter potestatem terre, in iure et extra ius, in causa et extra causam, post et ante causam, nostris propriis missionibus et expensis [...] garentiam et euictionem et omnibus aliis et singulis supradictis [...] uobis et uestris <et bona> nostra <propria> mobilia et immobilia, specialiter et generaliter, ubique habita et habenda. Insuper ego, Sancia predicta, cerciorata de iure meo per notarium infrascriptum, renuncio scienter, in predictis omnibus et singulis, ex [...] et beneficio senatus consultu Veylleyanni et iuri ypotecharum mearum et pignoris et omni alii iuri et auxilio canonico et ciuili, michi uel meis, competenti uel competituro <tactis> propria manu mea, corporaliter et libenter, sanctis quatuor Dei euuangelis et

cru(*creu*)ce Domini iuro me predicta omnia et singula attendere firmiter et complere et in aliquo <non contra facere> uel uenire ratione dotis uel sponsalici meorum uel aliqua ratione; sic Deus me adiuuet et hec sancta Dei euangelia et crux Domini coram me posita et tacta.

Quod est actum, quinto <idus septembris>⁴⁰⁰ anno domini millesimo CCC quadragesimo tercio.

S+num Arnaldi d'Alçamora, s+num Sancie, eius uxoris, iurantis uenditorum predictorum, qui hoc concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Dominici Moç. S+num Dominici de Sagarra, testium.

Sig(*signe*)num Dominici Rubey, notarii publici Alguayre, qui hoc scribi fecit et clausit, die et anno prefixis.

-160-

1343, setembre, 28

El comanador d'Alguaire, Umbert de la Vella, firma un document per la seva condició de titular de la senyoria.

[A] *Original no localitzat.*

B *Notícia: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 357r.*

1343, 4, calendas octobris, firmà per senyoria frater Umbertus çà Veilla, comendator Alguayre.

⁴⁰⁰ Reconstruït gràcies a la transcripció parcial de J. Pasqual: BC, J., vol. 1, f. 351r.

-161-

1344, febrer, 20

La priora, el comanador Umbert de la Vella també d'Alguaire i les senyores del forn de Vilanova firmen un document.

[A] *Original no localitzat.*

B *Referència BC, Pasqual, J., vol I, f. 357r.*

1343, 10 calendas marcii, escrit firma la priora, fr. Umbertus ça Veilla, comanador eiudum loci y las senyoras del Forn de Vilanova.

-162-

1344, abril, 10, diumenge

Pere Roig, fill de Ramon Roig, difunt, ven a la sots-priora del convent d'Alguaire, Tomasa de Ramon Pere a través del seu procurador, Jaume d'en Deulosalb, diverses terres, vinyes i cases a Alguaire d'un cens global de 54 sous i 4 diners jaquesos, per la quantitat de 1005 sous jaquesos. I al mateix temps s'estableixen els diversos censos a satisfer a la sots-priora del convent d'Alguaire pels emfiteutes de cada una de les propietats tal com aquests ho feien amb Pere Roig. Així doncs, en Guillem Pallarès ha de satisfer el cens de 10 sous de Jaca, la festa de la Mare de Déu d'Agost, per un tros de terra d'oliveres, anomenada Lo Camp d'en Serra; i a la vídua de Bernat Company, un cens de 15 sous jaquesos, per la mateixa festa, per una peça de terra anomenada La Toriela i també per un trull del lloc anomenat Los Trulls d'en Calbo; i a Ramon Ferrer i a Domènec Pelegrí, per la mateixa festa, dos sous jaquesos per unes cases situades a Alguaire i Sançona, viuda d'Arnau de Pallac, dos sous jaquesos, per la mateixa festa, per unes cases situades a la vila d'Alguaire; i Guillem Vidal, també per unes cases de la mateixa vila, per la mateixa festa, 3 sous jaquesos; i Espanyol, fill de Guillem Ferrer, difunt, 4 diners jaquesos, per la mateixa festa, i per una casa situada a la dita vila; i Domènec Reguart i el seu fill Montserrat, 9 diners jaquesos, per la festa de Sant Miquel del mes de setembre, per dues peces de terra en el lloc anomenat Los Estanys en el terme d'Alguaire; i Francesc de Plans, 6 diners jaquesos a pagar per la festa de Santa Maria de mes

d'agost, per unes cases situades a la dita vila; i Simó de Figuera, 3 sous jaquesos per la mateixa festa de Santa Maria, per un tros de terra d'oliveres en el lloc anomenat Chusells; i Bernat d'Estany, 20 diners de Jaca, per la festa de Sant Miquel, per unes cases situades a la vila d'Alguaire; i Guillem de Cas, 3 sous i semis jaquesos per una terra d'oliveres anomenada Lo Pedriç i per la mateixa festa de Santa Maria d'Agost; i Benedeta, muller de Pere Gallart, difunt, 3 sous i semis jaquesos, per la mateixa festa de Santa Maria, per un tros de terra situada en el terme del Pedriç; i Domènec Moç, 5 diners jaquesos, per la mateixa festa de Santa Maria, per una sort de terra situada en el terme del Pedriç; i Parais de Puigfidel, 2 sous i 3 diners jaquesos, per la mateixa festa d'agost, per un tros de terra situada a Les solanes en el terme d'Alguaire; i Guillem, fill de Bernat Escobet, difunt, resident a la Portella, 2 sous i 3 diners jaquesos, per la festa de Nadal, per un tros de terra situada en el terme de la Portella; i Bernat Saió, 5 sous i 8 diners jaquesos, per la mateixa festa d'agost, per una terra i vinya, en el terme d'Alguaire, que s'anomena Lo Sas de Pinyana; Guillem Vidal, 12 diners jaquesos, per la dita festa de Santa Maria, i per una terra i vinya situada en el lloc anomenat Lo Sas de Pinyana; Bernat de Corçà, 22 diners jaquesos, per la dita festa d'agost, per una vinya situada en el dit lloc de Lo Sas de Pinyana; i Pericó Granya, 6 diners jaquesos, per la dita festa d'agost, per una terra campa i una vinya en el dit lloc de Lo Sas de Pinyana.

Hom delimita les afrontacions de les dites propietats.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 242(A)¹

1. El pergamí inclou també el document següent, núm. 163.

Mides: 730 x 405 mm.

Not. dors. : C.4., Acte de entima per que paguen cens <seus> a la \sub/ priora del Guayre.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en un relatiu bon esta de conservació, amb zones tacades, marroneses, especialment al marge lateral dret del pergamí des del marge superior a la inferior, així com el marge inferior de dreta a esquerra. Presenta nombrosos rebrecs i plecs, alguns d'ells ben marcats i d'altres no. Algunes petites taques de color marró fosc en la superfície de l'angle superior dret. Algunes tires de film transparent per protegir algunes part dels plecs i contorns a la part dorsal.

Nouerint uniuersi quod in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hoc specialiter conuocatorum et rogatorum, die dominica, que intitatur IIII° idus aprilis anno Domini millesimo CCC^o XL° quarto, Petrus Rubey, filius quondam Raymundi Rubey, dixit et mandauit Guillelmo Pallares, ibidem presenti, quod de cetero respondeat uenerabili et religiose domine Thomasie Raymundi Petri, sorori ac subpriorise monasterii Algayre uel Iacobo d'en Deulosalb, tanquam procuratori dicte Thomasie, aut cui uel quibus ipsa

Thomasia uoluerit seu mandauerit, de illis decem solidis Iachensium censualibus, quos eidem Petro Rubey faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in festo Sancte Marie mensis augusti, super quoddam trocium terre oliuariorum plantatum, situm termino Algayre loco uocato Lo camp d'en Serra, sicut afrontatur in cequia, que dilabitur uersus Ilerdam, et in uia publica et cum Arnaldo de Serrat et Raymundo Balça. Etiam, dixit et mandauit uxori, quondam, Bernardi Company quod de cetero respondeat dicte domine Thomasie seu eius procuratori, de illis quinque solidis et duobus denariis Iaccensium censualibus, quos faciebat et facere tenebatur eidem Petro Rubey, in festo Beate Marie mensis augusti pro quadam pecia terre, sita termino dicti loci Algayre, loco uocato La Toriela, que affrontatur cum Guillelmo de Riparia et cum uia publica et cum Bernardo Marta et cum calçata, que dicitur de Vilanoua, et pro quodam truyllio, sito in dicto termino, in loco nuncupato Los Truylls d'en Calbo. Etiam, mandauit Raymundo Fferrarii et Dominico Peregrini, presentibus, quod de cetero respondeant dicte domine Thomasie uel dicto Iacobo, tanquam procuratori eiusdem, de illis tribus solidis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro Rubey faciebant et facere tenebantur, in dicto festo Beate Marie mensis augusti, pro quibusdam domibus, sitis in uilla Algayre, sicut afrontantur cum Bernardo d'Alçamora et cum Petro Sanç et cum Benedicto Conyll et in platea. Etiam, dixit et mandauit Sancçone uxori, quondam, Arnaldi de Pallac, ibidem presenti, quod de cetero respondeat dicte domine Thomasie seu dicto eius procuratori et suis, de illis duobus solidis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebat et facere tenebatur, in dicto festo Beate Marie mensis augusti, pro quibusdam domibus, sitis in dicta uilla Algayre, sicut affrontantur in uia publica et in hospicio Bernardi Maligo et in hospicio Berengarii Beluch. Etiam, dixit et mandauit Guillelmo Vitali, presenti, quod de cetero respondeat domine Thomasie supradicte uel procuratori eiusdem et suis, de illis tribus solidis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in dicto festo Beate Marie mensis augusti, pro quibusdam domibus, sitis in loco Algayre, que affrontantur cum Guillelmo Durrit et Berengario Iacobi et Arnaldo Bernardi et

Dominico Vitale. Etiam, dixit et mandauit Spanyol, filio, quondam, Guillelmi Fferrarii, presenti, quod de cetero respondeant dicte domine Thomasie seu dicto procuratori eiusdem et suis, de illis quatuor denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in dicto festo Beate Marie mensis augusti, pro quadam domo, sita in uilla Algayre, que afrontatur cum Berengario Pucullul et in platea et in domibus uestri dicti Spanyol. Etiam, dixit et mandauit Dominico Reguart et Montserrat, eius filio, ibidem presentibus, quod de cetero respondeant dicte domine Thomasie uel dicto eius procuratori et suis, de illis nouem denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebant et facere tenebantur, semper annuatim, in festo Sancti Michelis mensis septembris, pro duabus peciis terre, sitis termino supradicto Algayre, in loco uocato Los Stanys, quarum una afrontatur cum Guillelmo Flix et cum Geraldo Çabater et in cequia supradicta, et alia pecie terre affrontatur cum Petro Figuera et in braçallo uocato d'en Clua et cum Paschasio Iust. Etiam, dixit et mandauit Ffrancisco de Planibus, ibidem presenti, quod de cetero respondeat dicte domine Tho<masie> uel eius procuratori predicto et suis, de illis sex denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro Rubey, faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in festo beate Marie mensis augusti, pro quibusdam domibus, sitis in dicta uilla Algayre, sicut affrontantur cum Arnaldo d'en Giliet et cum Guillelmo de Miralles et in uia publica. Etiam, dixit et mandauit, filio Simonis Figuera, ibidem presenti, quod de cetero respondeat prefate domine Thomasie uel eius procuratori predicto et suis, de illis tribus solidis Iaccensium, censualibus, quos eidem Petro Rubey faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in festo beate Marie mensis augusti predicto, pro quodam trocio terre oliuariorum plantato, sito in loco uocato Cluells, quod affrontatur cum Bernardo Basa et in uia publica. Etiam, dixit et mandauit, Bernardo d'Estanya, ibidem presenti, quod de cetero respondeat predicte domine Thomasie uel eius procuratori predicto et suis, de illis uiginti denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in festo Sancti Michelis mensis septembris predicto, pro quibusdam domibus, sitis in uilla Algayre iam

dicta, sicut affrontantur cum Bernardo de Bonniga et cum filio, quondam, Nicolay Vitale et cum Petro Piga et in uia publica. Etiam, dixit et mandauit Guillelmo de Cas, ibidem presenti, quod de cetero respondeat domine Thomasie uel dicto eius procuratori et suis, de illis tribus solidis et semis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro Rubey, faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in festo beate Marie mensis augusti antedicto, pro quadam sorte terre oliuariorum plantata, sita termino uocato Lo Pedriç, sicut affrontatur cum uia publica et cum Raymundo Balça et cum Petro Nicolay. Etiam, dixit et mandauit Benedicte, uxori, quondam, Petri Gallart, ibidem presenti, quod de cetero respondeat dicte domine Thomasie uel eius procuratori predicto et suis, de illis tribus solidis et semis Iaccensium censualibus, quos eidem Petri faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in festo beate Marie mensis augusti antedicto, pro quadam sorte terre sita in dicto termino del Pedriç, que affrontatur cum Guillelmo de Cas et Raymundo Balça et in uiis publiciis. Etiam, dixit et mandauit Dominico Moc, presenti ibidem, quod de cetero respondeat domine Thomasie predictae seu eius procuratori predicto et suis, de illis quinque denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in dicto festo beate Marie mensis augusti, super quandam sortem terre, sita termino del Pedriç antedicto; sicut affrontatur cum uia publica et cum Dominico de Mores. Etiam, mandauit et dixit Paricio de Podio fideli, ibidem presenti, quod de cetero respondeat iam dicta domine Thomasie uel dicto eius procuratori et suis, de illis duobus solidis et tribus denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebat et facere tenebatur, semper annuatim in dicto festo beate Marie mensis augusti, super quoddam trocio terre sito a Les Solanes termino d'Alguayre, quod affrontatur cum Berengario Coma et cum uxore, quondam, Arnaldi Fferrarii et cum braçallo uocato de Les Solanes. Etiam, dixit et mandauit Guillelmo, filio, quondam, Bernardi Scobet, existenti en la Portella, ibidem presenti, quod de cetero respondeat domine Thomasie prefate uel procuratori eius predicto et suis, de illis duobus solidis et tribus denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in festo natiuitatis Domini, pro

quodam trocio terre sito termino de la Portella, sicut affrontatur in honore Saluatoris de Aluespi et Guillelmi de Cas et in regario. Etiam, dixit et mandauit Bernardo Sayo, ibidem presenti, quod de cetero respondeant dicte domine Thomasie uel suo procuratori predicto et suis, de illis quinque solidis et octo denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in festo beate Marie mensis augusti predicto, pro quodam trocio terre et uinee sito termino Algayre in loco, qui dicitur, Los Sas de Pinyana, sicut affrontatur cum Guillelmo Vitali et cum Dominico Terrii. Etiam, dixit et mandauit Guillelmo Vitali, ibidem presenti, quod de cetero respondeat domine Thomasie predictae et suis, de illis duodecim denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro Rubey, faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in dicto festo beate Marie mensis augusti, pro quodam trocio terre et uinee sito termino Algayre in loco uocato Los Sas de Pinyana, sicut affrontatur cum Bernardo Sayo et Bernardo de Corçano et cum filiis, quondam, Arnaldi de Giliet. Etiam, mandauit et dixit Bernardo de Corçano, ibidem presenti, et suis, quod decetero respondeat domine Thomasie antedictae uel procuratori eius predicto et suis, de illis uiginti duobus denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro, faciebat et facere tenebatur, semper annuatim, in dicto festo Beate Marie mensis augusti, pro quadam uinea sita termino Alguayre in loco prenominate Los Sas de Pinyana, sicut et affrontatur cum Guillelmo Vitali et cum Berengarii de Sola et Arnaldi Rubey et Periconi Granya. Etiam, dixit et mandauit Pericono Granya, ibidem presenti, quod decetero respondeat prenominate domine Thomasie uel dicto eius procuratori et suis, de illis sex denariis Iaccensium censualibus, quos eidem Petro, faciebat et facere tenebatur semper annuatim, in festo Beate Marie mensis augusti predicto, pro quadam uinee et terree campe sita in termino del Sas de Pinyana predicto, que affrontatur cum Bernardo de Corçano prout ipse Bernardus dicto Petro tenebat facere. Quoniam ipse Petrus Rubey uenditionem fecerat dicte domine Thomasie et suis de omni censu<a>li predicto et qualibet cum iuribus omnibus eorumdem. Et dicti Guillelmus Pallares et uxor, quondam, Bernardi Company, Raymundus Fferrarii, Dominicus Peregrini, Sanconna, uxor, quondam, Arnaldi

de Pallas, Guillelmus Vitali, Spanyol, filius, condam Guillelmi Fferrarii, Dominicus Reguart, Montserrat, eius filius, Ffranciscus de Planibus, ffilius Simonis Figuera, Bertrandus d'Estanya, Guillelmus de Cas, Benedicta, uxor, quondam, Petri Gallart, Dominicus Moç, Paricius de Podio fideli, Guillelmus, filius, quondam, Bernardi Scobet, Bernardus Sayo, Bernardus de Corçano, Periconus Granya fuerunt confessi se tenere dictas domos, uineas, terras, proprietates seu possessiones, prout superius est dictum, ad dictum censum et ad mandatum dicte domine Thomasie seu dicti Iacobi, eius procuratoris, et suorum successorum dixerunt et promiserunt dicte domine Thomasie seu dicto procuratori, loco eiusdem, quod de cetero respondebunt eidem domine Thomasie predictae uel ipsi Iacobo, tanquam eius procuratori, uel cui seu quibus ipsa domina Thomasia uoluerit, de predictis censualibus et iuribus omnibus eorundem, prout ipsi Petro Rubey predicto facere tenebantur. De quibus omnibus et singulis, ad perpetuam memoriam habendam, dictus Iacobus d'en Deulosalb, nomine quo supra, mandauit de hiis fieri publicum instrumentum, per me notarium infrascriptum.

Testibus presentibus ad hoc specialiter conuocatis et electis Raymundo Flix, Bartholomeo Flix, Dominico d'en Gilet et Dominico de Saragoça.

Sig(*signe*)num Dominici Rubey, notarii publici Alguayre, qui hoc scribi fecit et clausit, die et anno quibus supra, cum raso et rescripto, ubi dicitur, 'ibidem' et in uicesima sexta linea, ubi dicitur, 'et'.

-163-

1344, abril, 10, diumenge

Pere Roig, fill de Ramon Roig difunt, reconeix haver rebut de la sots- priora del convent d'Alguaire, Tomasa de Ramon Pere, a través del seu procurador, Jaume d'en Deulosalb, la quantitat de 1005 sous jaquesos per la venda de diverses propietats de terres, vinyes i cases a Alguaire d'un cens de 54 sous i 4 diners jaquesos.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 242(B).¹

1. El pergami inclou també el document anterior, núm. 162

Mides: 730 x 405 mm.

Not. dors. : C.4., Acte de entima per que paguen cens <seus> a la \sub/ priora del Guayre.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en un relatiu bon esta de conservació, amb zones tacades, marronoses, especialment al marge lateral dret del pergamí des del marge superior a l'inferior així com en el marge inferior de dreta a esquerra. Presenta nombrosos rebrecs i plecs, alguns d'ells ben marcats i d'altres no. També presenta algunes petites taques de color marró fosc en la superfície de l'angle superior dret. Hi ha unes tires de film transparent per protegir algunes part dels plecs i contorns del pergami al dors.

Nouerint uniuersi quod ego Petrus Rubey, per me et omnes meos, confiteor et in ueritate recognoscho uobis, uenerabili et religiose domine Thomasie Raymundi Petri, sorori et subpriorise monasterii Algayre et uestris, quod uos dedistis, soluistis et tradidistis michi et ego, a uobis, habui et recepi numeratione continua omnes illos mille quinque solidos Iaccensium, ratione pretii quinquaginta solidorum et quatuor denariorum Iaccensium censualium pro me uobis uenditorum, prout in instrumento quoddam, clauso per notarium infrascriptum, uenditionis dictorum quinquaginta solidorum et quatuor denariorum Iaccensium censualium, prout in ipso dicto instrumento lacius dicnocitur contineri. Et, eos mille et quinque solidos Iaccensium, ratione predicta, a uobis habui et recepi et ex ipsis omnibus, ad omnes uestras uoluntates, omnino, bene uestri pactatus sum et contemptus, renunciens scienter omni exceptioni peccunie predictae non habite, non recepte seu non numerare et doli infactum. Et quia michi de predictis mille quinque solidis dicte monete est plenarie satisfactum, facio uobis fieri, per notarium infrascriptum, presentem apocham de soluto.

Quod est actum IIII idus apprilis anno Domini millesimo CCC^o XL° quarto.

S+num Petri Rubey predicti, qui hoc laudo, concedo et firmo, testes firmarique rogo.

S+num Iohannis Aymar, capellanus; s+num Arnaldi de Cluells, huius rei testium.

Sig(*signe*)num Dominici Rubey notarii publici Alguayre, qui hoc scribi fecit et clausit, die et anno quibus supra.

-164-

1344, agost, 22, Alguaire

Reunides a capítol Marquesa de Ribelles, priora del convent d'Alguaire, Tomasa de Ramon Pere, sots-priora; Agnès de Biure, infermera; Blanca de Timor, Sibil·la de Figuerola, Sanxa de Perves, Sibil·la de Caldes, Blanca de Ribelles, Blanca de l'Orde, Gualda d'Argentona, Margarita de Monclor, Berenguera de Ponts, Romia de Villanoua, Sibil·la de Belera, Blanca de la Goda, Berenguera de Jorba, Blanca de Monçonis, Blanca dels Llobets, Francesca dels Falcons, Sibil·la de Conesa, Blanca de la Corbella, religioses reunides a capítol a la cambra de la dita priora i per tal de recuperar 500 sous dels 1000 sous jaquesos censals venuts a Pere d'Espens, difunt, sobre les rendes i drets del castell i la vila de Vilanova de Riudovelles al Segrià, que tenien un preu de 12.000 sous, venen a les religioses Constança d'Alòs i Constança de Rialb 100 sous censals sobre molins, delmes, rendes, entrades i tota mena de drets que els pertocuen en el lloc de Vilanova de Riudovelles cobrant per aquesta venda del censal un preu de 1.200 sous, que les religioses signatàries confessen invertiran en recuperar els 500 sous de Pere d'Espens .

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 199

Mides: 515 x 378 mm.

Not. dors. : T. 72., Carta dels C solidos censals que madona na Constanca d'Alòs et madona Constanca de Rialp compraren sobre les rendes de Vilanova et fan se a las festas de Sent Viçent. Son cosas a qui [...] cartes de lo present han de <ser> de poca valor, Encarregament de censal.

Descripció: Pergamí de format rectangular, desgastat, esblaimat amb zones grans tacades, marronoses. Tres zones concretament, dues al bell mig dels marges laterals i una altra al marge inferior central presenten un deteriorament del color més fosc, i més desgastat i amb dobles i rebrecs que dificulten o impossibiliten la transcripció. Unes tires de film transparent protegeixen aquestes parts i contorns del pergamí al dors.

Nouerint uniuersi quod nos Marquesia de Ripellis , Dei gratia humilis priorissa monesterii de Algayra; Tomasia Raymundi Petri, subpriorissa; Agnes da Biure, infirmaria; Blanca de Timor, Sibilia de Figuerola, Sanxia de Perues, Sibilia de Caldes, Blanca de Ripellis, Blanca del Orde, Gualda d'Argentona, Margarita de Monclor, Berengaria de Pontibus, Romia de Villanoua, Sibilia de Belera, Blanca ça Goda, Berengaria de Jorba, Blanca de Monçonis, Blanca

dels Lobets, Ffrancischa dels Falchons, Sibilia de Conesa, Blanca ça Corbella, soro- res dicti monasterii, omnes ad capitulum congregatae, in camera nostri priorisse predictae, pro abstrahendis et redimendis quingentis solidis ex illis mille solidis Iaccensibus censualibus, quos uendidimus uenerabili et discreto Petro d'Espens, quondam, legum doctori, super castro et uilla nostra de Villa Noua Riui Ouium in Sigriano, et redditibus et iuribus eiusdem pretio, uidelicet duodecim mille solidorum Iaccensium, cum publico instrumento confecto per notarium infrascriptum, ut in eo lacius continetur, per nos et totum conuentum dicti monasterii presentem pariter et futurum, cum testimonio huius presentis publici instrumenti ubique perpetuo firmiter ualitura, uendimus et concedimus uobis, uenerabilibus et religiosis Constancie d'Alosio et Constancie de Rialp, sororibus dicti nostri monasterii, presentibus, et cui uel quibus uolueritis, loco uestri, imperpetuum, centum solidos Iaccenses censuales, sine fatica, tercio et cinquanteno, franchos, liberos et quietos, habendos et percipiendos per uos uel alium seu alios loco uestri, in proximo uenturo festo Beati Vincentii martiris, et ex tunc anno quolibet, in eodem festo, die adiato super molendinis decimis, redditibus, exitibus, esdeuenimentis et uniuersis aliis et singulis iuribus, nobis et dicto nostro monasterio pertinentibus et pertinere debentibus, quoquomodo, in loco Ville Noue Riui Ouium et terminis suis. Predictos autem, centum solidos Iaccenses censuales absque fatica, tercio et cinquanteno, uendimus et concedimus uobis, dictis emptricibus, et cui uel quibus uolueritis, imperpetuum, pro mille et ducentis solidis Iaccensibus, quos omnes a uobis habuimus et recepimus numerando, et in redimendis dictis quingentis solidis prefati Petri d'Espens [...] misisse et expendisse penitus confitemur; ex quibus ad totam nostram uoluntatem bene uestri pactate sumus penitus et contente. Ideo renunciamus, scienter, omni exceptioni non facte uenditionis predictae et iamdictae peccuniae seu precii eiusdem non habite numerate et non recepte et in <predictis> quingentis solidis redimendis non misisse et expendisse, ut prefertur, et beneficio diuidende actionis et noue constitutionis et doli et etiam, infactum. Et, si forte predicti centum solidos <Iaccenses> censuales ualent modo uel ualuerint in futurum amplius pretio

supradicto, parum uel <plurimum>, quoquomodo, totum illud quantumcumque sit, uobis, dictis empticibus, et uestris successoribus, titulo donationis perfecte et irreuocabilis inter uiuos, damus, absoluimus atque remitimus in eternum, renunciantes beneficio minoris pretii et deceptioni ultra dimidium iusti <pretii omnique> alii cuilibet iuris beneficio in contrarium facienti. Predictum – inquam- censuale, sine omni uinculo et retentu, ex omni nostro et dicti nostri monasterii iure, pose, dominio ac proprietatem eicimus \ipsumque in uos/ transferimus. Et dominas ac ueras possessores ipsius uos faciemus, prout <melius, plenius, ac utilius uel> intelligi potest omni bono uestro utili saluamento. Confitentes ac constituentes tamen, nos dictum censuale, interim, uero, precario nomine, possidere, donec uos, dicte emtrices uel alii loco uestri, eiusdem [...] fueritis seu corporalem apprehenderit possessionem, [...] [...] percipiendi uobis retinendi, auctoritate uestra propria, alicuius licentia in aliquo minime requisita, plena sit⁴⁰¹ uobis uel cui uolueritis, loco uestri, licenciam et potestas, ut a modo, iure et titulo uestre emptionis predictae, ipsum censuale habeatis, percipiatis et possideatis [...] <et in> pace ad dandum, uendendum, impignorandum, alienandum et ad omnes uestras et uestrorum uoluntates inde perpetuo faciendas mandantes, cum hoc eodem publico instrumento, quod uicem epistole seu specialis mandati in hac parte uolumus ob<tinere> [...] hominibus dicti loci Ville noue, presentibus et futuris, quatenus uobis, dictis empticibus, et cui uel quibus uolueritis, loco uestri, respondeant de redditibus et iuribus antedictis, anno quolibet, et non nobis quousque uobis, dictis empticibus, aut cui uel quibus uolueritis, loco uestri, persolutum fuerit integre, de dicto censuali et de missionibus et expensis, si quas uos facere contigerit, in petendo et habendo censuali iamdicto, promitentes, bona fide et sub uirtute etiam iuramenti a nobis inferius prestiti, quod nos uel aliqua nostrum non tangemus nec tangi uel accipi aliqui faciemus, palam uel occulte, de redditibus et iuribus supradictis, donec uobis, dictis empticibus, de dicto censuali fuerit integre persolutum. Et, si forte per exhigendoet habendo censuali iamdicto, ultra terminum antedictum, uos, dicte emtrices, missiones inde feceritis seu

---

⁴⁰¹ ssit] *ms.*

expensas et dampnum -quod absit- sustinueritis aliquod uel grauamine, ea uobis et uestris omnia restituere et emendare conuenimus et promitimus, bona fide, cum omni causa dampni. Super quibus creditur uobis et cuilibet uestrum, uestro proprio iuramento, quod, ex nunch ut ex tunch, uobis et cuilibet⁴⁰² uestrum [...] fecimus, de presenti, absque aliqua alia specie probationis, quam inde uos non oporteat facere nec nos a uobis ullatenus exhigemus, renunciantes omni iuri et consuetudini contra hec repugnantibus. Promitentibus, insuper, bona fide et sollempni stipulacione legitime interposita, uobis, dictis emptricibus, quod nos et successores nostri in dicto monasterio faciemus uos et unamquamque uestrum supradictum censuale habere et percipere, anno quolibet, in termino prelibato, die adiato et perpetuo possidere, in pace [...] ⁴⁰³ super redditibus et iuribus Ville Noue predictae et terminorum eiusdem, et faciemus etiam inde uobis et cuilibet uestrum bonam et legalem garentiam et euictionem contra omnes et singulas personas, preter potestatem terre, in iure et extra ius, nostris et dicti monasterii propriis sumptibus et expensis et sine omni dampno, misione et expensa uestri et uestrum utriusque. Pro quibus, quidem, garentia, euictione, misionibus et expensis et omnibus aliis et singulis supradictis atendendis firmiter et complendis, obligamus uobis, dictis emptricibus et utrique uestrum, omnia et singula bona monasterii nostri prefati, mobilia et immobilia, specialiter et generaliter ubique habita et habenda. Et, insuper etiam, tactis a nobis omnibus superius nominatis, propriis manibus nostris, corporaliter et libenter sanctis quatuor Dei euangeliis et cru(*creu*)ce Domini, iuramus nos predicta omnia et singula atendere firmiter et complere et in aliquo non contrauenire aliqua ratione.

Quod est actum in dicto monasterio Algayre undecimo kalendas septembris anno a natiuitate Domini millesimo trecentesimo quadagesimo quarto.

S+num nostri Marquesie de Rippellis , priorise; s+num Thomasie Raymundi Petri, subpriorisse; s+num Agnetis de Biure, infirmarie; s+num Blanche de Timor; s+num Sibilie de Figuerola; s+num Sanxie de Perues; s+num Sibilie de

⁴⁰² cuilibet] *ms.*

⁴⁰³ in pace] repetit i subratllat amb línia discontinua, *ms.*

Caldes; s+num Blanche de Rippellis; s+num Blanche del Orde; s+num Geralde d'Argentona; s+num Margarite de Monclor; s+num Berengarie de Pontibus; s+num Romie de Villa Noua; s+num Sibilia de Belera; s+num Blanche ça Goda; s+num Berengarie de Jorba; s+num Blanche de Monçonis; s+num Blanche dels Lobets; s+num Francisce dels Falcons; s+num Sibilie de Conesa; s+num Blanche ça Corbeylla, sororum predictarum, que hec concedimus et firmamus.

S+num Dominiçi Myllera, presbiteri dicti monasterii; s+num Periconi Marti, uicini Ilerdensis, testium.

Sig(*signe*)num mei, Dominiçi Iohannis, notarii publici Ilerdensis, et etiam regia auctoritate, qui predictis omnibus interfuy et hoc instrumentum, cum supraposito in XII linea, ubi dicitur 'ipsumque in uos', scribi feci et clausi.

-165-

1344, agost, 22, diumenge.

Reunides a capítol a la cambra de la priora del covent d'Alguaire, Marquesa de Ribelles, Tomasa de Ramon Pere, sots-priora; Agnès de Biure, infermera; Blanca de Timor, Sibil·la Figuerola, Sanxa de Perves, Sibil·la de Caldes, Blanca de Ribelles, Blanca de l'Orde, Gualda d'Argentona, Margarita de Montclor, Berenguera de Ponts, Romia de Vilanova, Sibil·la de Belera, Blanca de la Goda, Berenguera de Jorba, Blanca de Montsonís, Blanca dels Llobets, Francesca dels Falcons, Sibil·la de Conesa i Blanca de la Corbella, i davant el notari Domènec Joan, ordenen, amb el present instrument, al batlle de Vilanova de Riudovelles, Pere de Fonts, que de les rendes i drets del dit lloc que arriben a les seves mans, però deduïts i pagats 500 sous censals a l'hereu de Pere d'Espens es paguin 100 sous a Constança d'Alòs i Constança de Rialb, també 100 sous a Sibil·la de Castellvell i Elionor d'Erill i 50 sous a Saurina de Salanova. I ordenen al dit batlle que de les susdites rendes i drets no respongui davant la priora i el convent si prèviament no son satisfet els anteriors pagaments. També s'acordà deixar que el susdit batlle sigui lliure de retre homenatge i jurament de fidelitat a la priora i al convent. El batlle de Vilanova de Riudovelles, Pere de Fonts, jura complir, per jurament de fidelitat, els acords susdits i entén que si ell anés contra els acords presos, seria

fals i jurídicament acusat de traïdor, segons els usatges de Barcelona, els usatges de Catalunya i el fur d'Aragó.

A Original: AMS, CAJA 4E 53, perg. 224

Mides: 377 x 293 mm.

Not. dors. : T. 22.

Descripció: Pergamí de format rectangular, força deteriorat per les zones fosques tacades en la meitat dreta del pergamí i ennegrides en bona part del marge inferior amb dos forats en el marge esquerre, un des de la línia 6 a la 9 i l'altre, a les línies 23 i 24. La lectura d'aquests espais tan sols és deduïble per les lletres dels contorns dels forats. A la part dorsal, s'hi troben plecs, verticals i horitzontals al pergamí, ben marcats i definits i en algunes parts protegits per tires de film transparent.

Nouerint uniuerssi quod in presencia mei, notarii, et testium infrascriptorum ad hec specialiter uocatorum et rogatorum die dominica intitulata undecimo kalendas septembris, anno a natiuitate Domini millesimo trecentesimo [...] ⁴⁰⁴ quadragesimo quarto, nobilis et religiosa domina Marquesia de Rippellis, Dei gratia priorissa monasterii de Algayra; Tomasia Raymundi \Petri/ subpriorissa; Agnes de Biure, infirmarie; Blanca de Timor, Sibilia de Ffiguerola, Sanxia de Perues, Sibilia de Caldes, Blanca de Rippellis, Blanca del Orde, Gueralda d'Argentona, Margarita de Montclor, Berengaria de Pontibus, Romia de Vilanoua, Sibilia de Belera, Blanca ça Goda, Berengaria de Jorba, Blanca de Monçonis, Blanca dels Lobets, Ffrancischa dels Falchons, Sibilia de Conesa et Blanca ça Corbella, \sorores dicti monasterii/ congregate capitulo in dicto monasterio, uidelicet in camera prefate domine priorisse, mandarunt cum presenti instrumento Petro de Fontibus, baiulo Ville Noue Riui Ouium, ibidem presenti, sub pena <perso>luatis et homagii quibus ip<se> [...] [...] [...]bus astrictus existit, quare de redditibus et iuribus dicti loci ad manus suas peruenientibus quoquomodo deductis tamen, et solutis, primitus ante <omnia>, uenerabilis et discreti Petri des <Pens> [...] <quin>gentis solidis Iachensis, in festo Sancti Vincentii, quos sibi faciunt, censuales, super redditibus et iuribus antedictis, det [et] soluat de premissis <decimis> et primiciis, uidelicet <uenerabilibus et religiosis dominabus> <Constanc>ie de Alosio et Constancie de Rialp, sororibus dicti monasterii, centum solidos Iachenses et uenerabilibus

⁴⁰⁴ Indicació d'una ratlla horitzontal damunt un espai rasurat.

et religiosis dominabus Sibilie de Castro Veteri et Elionori <de Hiryllo sororibus dicti monasterii> centum solidos Iachenses, et uenerabili et religiose domine Saurine de Salanoua, sorori monasterii antedicti, quinquaginta solidos Iacchenses, quas pecunie quantitates prefate domina priorissa et alie sorores predictis sororibus uendiderunt censuales, super redditibus antedictis, anno quolibet, exsoluendis in festo Sancti Vicentii. Et quod, de dictis redditibus et iuribus, idem baiulus non respondeat dictis priorisse nec sororibus nec alii, loco suo, donec de predictis quingentis solidis dicto heredi, dicti Petri d’Espens et predictis sororibus, de suis quantitatibus supradictis, anno quolibet, in termino supradicto, fuerint integre persolutum. Et in hoc casu, iamdicte domine priorissa et sorores, absoluerunt prefatum Petrum de Fontibus, cum presenti instrumento, ab omni sacramento et homagio ac fidelitate, quibus idem baiulus astrictus existit prefatis dominabus priorisse et sororibus, prout melius ac sanius dici uel intelligi potest ad sincerum intellectum baiuli supradicti. Et incontinenti, prefatus baiulus, ad mandatum predictarum dominarum, priorisse et sororum, promissit bona fide et sollempni stipulatione legitime interposita, et sub uirtute etiam iuramenti et homagii ab ipso inferius prestitorum, predictis uenerabilibus et religiosis dominabus: Constancie de Alosio et Constancie de Rialp et Sibilie de Castro Veteri et Elionori de Hiryllo et Saurine de Salanoua, presentibus, quod redditibus et iuribus predicti loci Ville Noue, solutis, tamen, primitus et ante omnia, dicto heredi, prefati domini Petri d’Espens, dictis quingentis solidis censualibus, dabit et soluet predictis sororibus et cuilibet earundem censuale suum predictum, uidelicet dictis dominabus Constancie de Alosio et Constancie de Rialp, centum solidos et dictis dominabus, Sibilie de Castro Veteri et Elionori de Hiryllo alios centum solidos et dicte domine Saurine de Salanoua quinqueginta solidos, scilicet, scilicet⁴⁰⁵ in proximo uenturo festo Sancti Vicentii et ex tunch, annis singulis, in eodem festo die adiacio, intus monasterium supradictum, sine aliquo contradicto et prolongamento, in pace. Et quod, de predictis redditibus et iuribus, non respondebit prefatis priorisse nec sororibus supradictis nec alii uel aliis pro

⁴⁰⁵ scilicet] repetit en el manuscrit.

eisdem, donec heredi prefati domini Petri d'Espens, primo in dictis quingentis solidis, postea prefatis dominabus et earum cuilibet in suis censualibus fuerit integritate satisfactum seu etiam persolutum, cum missionibus et expensis, si quas prenomatos emptores uel aliquem ex eisdem, in petendis et habendis censualibus antedictis, facere contigerit aliquo modo. Et predicta atendere et complere iuravit idem Petrus de Fontibus, in pose mei, dicti notarii, ad sancta quatuor Dei <euan>gelia et cru(creu)cem Domini. Et nichilominus fecit homagium michi, notario antedicto, recipienti pro omnibus illis, quorum interest aut poterit interesse habere et <in omni>bus comendatum. Ita quod, si contra predicta uel aliquod eorundem fecerit uel ueniret, aliquo casu, quod sit falsus pro iure et basator iuxta usatiquos Barchinone et usaticas Cathalonie et proditor secundum forum Aragonie, de quibus non possit esse excusare in aliqua curia, cum armis uel sine armis, nec pacem uel consimilem demandare set sola estensione huiusmodi instrumenti possit per talem ubique penitus appellari, submitendo et obligando se ac omnia bona sua illis penis, quas proditor et basator debet totaliter sustinere, renunciando, in et super omnibus et singulis supradictis, omni usaticho Barchinone et usaticia Cathalonie ach omni foro Aragonie et omnibus aliis et singulis legibus et iuribus, quibus contra premissa uel aliquod ex premissis se poset aliquem ad ius [...] omnibus et singulis <pre>fate domine Constancia de Alosio, Constancia de Rialp, Sibilia de Castro Veteri, Elionor de Hiryllo et Saurina de Salanoua requisierunt [...] fieri dictum publicum instrumentum per me, notarium infrascriptum.

Quod fuit actum die, loco et anno premissis.

Presentibus Dominico Myllera, presbitero dicti monasterii, Perichono Martini, uicino Ilerdensi, ad premissa pro testibus conuocatis specialiter et rogatis.

Sig(signe)num mei Dominici Iohannis, notarii publici Ilerdensi et etiam regia auctoritate qui hoc instrumentum, cum supraposito in II linea, ubi dicitur, 'Petri' scribi feci et clausi et premissis omnibus interfui et suprapositor in III <linea>, ubi dicitur, 'sorores dicti monasterii'.

-166-

1344, setembre, 12, diumenge.

*En el monestir d'Alguaire, i en presència del comanador del dit lloc, la sots-priora Tomasa Ramon Pere i tot el convent reconeixen amb jurament solemne en el present instrument públic, els censos a saldar per la festa de Sant Vicens màrtir, 500 sous a l'hereu de Pere d'Espens, 100 sous a Constança d'Alòs i Constança de Rialb, 100 sous a Sibil·la de Castellvell i Elionor d'Erill i 50 sous a Saurina de Salanova i d'altres.*⁴⁰⁶

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 204

Mides: 175 x 190mm

Not. dors.: Alguayre, 1344-12-IX; n° 204.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en mal estat degut a la zona tacada de color marró en bona part del text i especialment al lateral esquerre fins a la part central i al llarg de tot el document. A més la vorera esquerra està esquinçada i tallada en alguns trams, la qual cosa dificulta i/o impossibilita una correcta lectura en la major part de les línies del text.

Nouerint uniuersi quod die dominca pro intitulata pridie idus septembris anno a natiuitate <Domini milesimo> trecentesimo quadragesimo quarto in presentia mei, notarii, <et testium infrascriptorum> ad hoc specialer uocatorum et rogatorum uenerabilis et religiosus [...] <uobis>, comendator Algayre, personaliter constitutus in monasterio Al<-gayre>, [...] uenerabilis et religiose domine Tomasie Ray<mundi Petri>, subpriorisse et totius conuentus monasterii dicti loci Algayre iurauit <Eius sancta quatuor> euangelia et cru<creu>cem Domini quod ipse per sse nec per alium loco [...] non [...] uel [...] nec tangi uel accipi faciet aliquid de [...] qui est dicti monasteri quousque pre- [...] loci [...] presentem et futurum soluti fuerint sep- <-tuaginta> [...] <dictus> conuentus facit censuales ex soluere [...] in festo beati Vincentii Mar<-tiris> [...] uenerabilis et discreti Petri d'Espens, quondam, legum doctoris, quingentos solidos [...] domine Constancie de Alosio et domine Constantie de Rialp, centum solidos [...] domine Sibilie de Castroueteri, et domine Elionori de Hirullo centum [...] domine Saurine de Salanova quinquaginta solidos. Et de

⁴⁰⁶ No disposem dels noms a causa del mal estat del pergamí.

predictis prefate domine [...] notario infrascripto [...] etiam sibi fieri publicum instrumentum.

Quod fuit actum [...] loco predicto [...]

Presentibus uenerabili et religioso ffratre Petro Solerii [...] Berengario de <Serra> habitatore terris Fe<r>rarie <S>igriani pro testibus [...]

Sig(*signe*)num mei Dominici Iohannis, notarii publici Ilerdensis et etiam regia auctoritate, qui prermisiss omnibus interfuit et hoc instrumentum scribi, feci et clausi.

-167-

1344,

Acte de lliurament en dipòsit a Tomasa de Ramon Pere, sots-priora del convent d'Alguaire.

[A] *Original no localitzat.*

B *Transcripció parcial: BC, Pasqual, J., vol. 1, f. 351r*

Acte de 1344 consigna a dita sra. subpriora

-168-

1345, agost, 23

El vicari general del bisbe d'Avinyó presenta unes cartes del papa Honori a Arnau Guitard, preceptor de la casa de Vilafranca, i a Mateu Llong, preceptor de la casa de Lleida de l'orde de Sant Joan de Jerusalem de Barcelona i de la diòcesi de Lleida.

[A] *Original no localitzat.*

B *Trasllat del 23 d'agost de 1345. Regest: BC, Pasqual, J., vol. I, f. 356r.*

Presentació que feren uicari general del bisbe de Avinyó de unas lletras del papa Honori [...] ⁴⁰⁷ en lo any de la Encarnació 1345 a 23 de agost, fratres [...] ⁴⁰⁸—Arnaldus Guitardi, preceptor domus Villefranche et Matheus Longi, preceptor domus Ilerde ordinis Sancti Ioannis Jerosolomitani Barchinone et Ilerden diocesis.

-169-

1345, setembre, 17

Jaume de Vilalabent, procurador de Guillemoneta, filla i hereva universal de Guillem de Vilaseca, difunt, del lloc de Vilar de Tresserres, esposa de Berenguer de Castellolí, i en presència de Galceran de Bellpuig, majordom; de Roderic Didac, doctor en lleis; i dels consellers Pere Eiximenis de Pomar i Garcia López de Celma, uixers del rei com a testimonis així com molts altres, presta jurament de fidelitat i homenatge al rei Pere, davant els Sants Evangelis, encomanant-se amb llavis i mans, per Vilar de Tresserres, situada a la Cerdenya, per tots els homes i dones que allí resideixin i puguin residir i també els de la parròquia de Sant Andreu de Vilalabent, que dita Guillemoneta té en feu en nom del mateix rei. I tot seguit, el rei investí, segons els usatges de Barcelona i les consuetuds de Catalunya, amb dits feus el procurador Jaume de Vilalabent amb el lliurament d'un caputxó.

I de tot això foren fets dos documents, un per al rei i l'altre per al dit procurador.

[A] Original del 17 de setembre de 1345: no localitzat.

[B] Original/trasllat del 6 d'octubre de 1345: no localitzat.

[C] Trasllat del 24 de maig de 1350: no localitzat.

D Trasllat ex C del 6 de juliol de 1377: AMS. CAJA 4E 53, perg. 225.

E Trasllat parcial del 24 de maig de 1350 : BC, Pasqual, J. Vol. I, f. 320v.¹

1. J. Pasqual especifica en nota adjunta 'trasllat de un trasllat'.

Mides: 430 x 262 mm.

Not. dors. : E. 30., Presentacio e sagrament y homenatge feta per lo goig de Guillamoneta, filla de Guillem de Vilaseca

⁴⁰⁷ per part de] ratllat, ms.

⁴⁰⁸ Indicació d'un espai buit i amb ratlla horitzontal.

Descripció: Pergamí de format rectangular, en bon estat de conservació. Presenta 9 plec verticals i 2 d'horizontals (al text) i ben marcats al dors. Un plec al contorn superior dret i un esquinq escalonat a l'angle inferior esquerre.

Hoc est translatum, bene et fideliter factum die sexta mensis iulii anno a natiuitate Domini millesimo trecentesimo septuagesimo septimo, sumptum a quodam alio translato, non uiciato, non cancellato, non abolito, nec in aliqua sui parte suspecto, set prorsus omni uicio et suspicione carente, de uerbo ad uerbum nichil addito nichilque remoto, cuius, quidem translatio tenor sequitur in hec uerba:

Nouerint uniuersi quod hoc est translatum bene et fideliter factum die lune intitulata nono kalendas iunii, anno Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo, sumptum a quodam publico instrumento, non uiciato, non abolito nec in aliqua sui parte suspecto, cuius tenor talis est:

Nouerint uniuersi quod, die iouis intitulata, pridie nonas octobris anno Domini millesimo trecentesimo quadragésimo quinto, serenissimo ac magnifico principe et domino domino Petro, Dei gratia rege Aragonie, Valencie, Maiorice, Sardinie et Corsice comesque Barchinone, Rossilione et Ceritane, existente personaliter, in quadam camera castri regii Perpiniiani, Iacobus de Vilalabent, procurator Guillamonete, filie et heredis uniuersalis uenerabilis Guillelmi de Vilasicca, quondam, cuius erat locus de Vilari de Tres Serra, uxoris Berengarii de Castro Eulino, ad subscripta de uoluntate et de expresso consensu dicti uiri sui, per ipsam Guillamonetam, legitime constitutus, cum publico instrumento facto Albesie, quintodecimo kalendas octobris, anno predicto in posse Bernardi de Torrentibus, notarii publici Albesie pro Poncio de Riart, notario eiusdem, de quo michi, scriptori et notario infrascripto, facta extitit plena fides, in presencia nobilis uiri Galcerandi de Bellopodio, maiordomi, et uenerabilis Roderici Didaci, legum doctoris, consiliariorum Petri

Eximieni de Pomario et Garcie Lupi de Cetma, uxerorum dicti domini regis, testium ad hec specialiter uocatorum et plurium aliorum ac mei, Ffrancisci Ffluxi, scriptoris et notarii infrascripti, fecit et prestitit eidem domino regi iuramentum fidelitatis, tactis per Eum sacrosanctis quatuor Dei euuangelis ac homagium ore et manibus comendatum, iuxta ussaticos Barchinone et consuetudines Cathalonie, tanquam comiti Rossilionis et Ceritane, pro Vilare de Tres Serra iamdicto, in Ceritane situato, et hominibus et mulieribus ibidem habitantibus et habitaturis ac quarta parte decimi quod recipit in loco de palacio, et aliis omnibus, que habet infra parrochiam Sancti Andree de Vilalabent, que omnia eadem Guillamona tenet in feudum pro ipso domino rege. Et dictus dominus rex confestim inuestiuit eundem Iacobum de Vilalabent, nomine procuratorio supradicto, per traditionem unius caputii de feudis predictis, iuribus feudalibus suis saluis; de quibus omnibus supradictis, tam ad mandatum ipsius domini regis quam ad requisitionem dicti procuratoris, fuerunt facta duo publica instrumenta, alterum remanendum penes ipsum dominum regem et alterum tradendum dicto procuratori.⁴⁰⁹

Sig(*signe*)num mei, Ffrancisci Fluxi, scriptoris dicti domini regis et auctoritate regia notarii publici per totam terram et dominationem eiusdem, qui predictis interfui eaque, cum hanc formam publicam redigens, requisitus, scribi feci, cum litteris in raso positis, in linea secunda, ubi dicitur, ‘in quadam’ et in sexta linea, ubi continetur, ‘testium ad hec specialiter uocatorum et plurium aliorum’, et clausi.

⁴⁰⁹ En aquest cas és el rei, a qui se li presta homenatge i fidelitat, i no és el convent ni la priora com en els documents 100 i 101 del present aplec. De totes maneres i pel que fa als elements bàsic i a la descripció d’una cerimònia d’homenatge i jurament de fidelitat en un traspàs i/o confirmació de poder i jurisdicció, vegeu a Dolors Domingo: *Una frontera interior: Montgai i Butsènit a l’edat mitjana*. Edicions Universitat de Lleida, 2014, Les cerimònies de traspàs de poder, p. 164-167.

Sig(*signe*)num mei Raymundi Girona, notarii publici Albesie, pro Petro de Riart, notarii eiusdem, qui auctoritate domini prepositi Celsone, hoc translatum scripsi et cum suo originali, bene et fideliter comprobaui, nichil addito nichilque remoto, cum supraposito in tertia linea, ubi dicitur, 'Maiorice', et cum litteris in raso positis in quarta linea, ubi continetur 'heredis' et cum supraposito in penultima linea, ubi notatur, 'predictis' et clausi.

Sig(*signe*)num mei, Guillelmi Lena, notarii publici Albesie, sub discreto Petro de Riart, notario eiusdem, auctoritate domini prepositi Celsone, qui hoc translatum a dicto translato sumptum et cum eo, bene et fideliter comprobatum, in hanc publicam formam redigens, per alium scribi feci et clausi.

-170-

1345,

Tomasa de Ramon Pere, religiosa del convent d'Alguaire, fa una compra amb llicència de la priora, Marquesa de Ribelles.

[A] *Original no localitzat.*

B *Transcripció parcial. BC, Pasqual, J., vol. 1 f. 351r.*

Venda feta a donya Tomasa, sorori, ementi de licencian Marchese de Ripellis, priorisse. 1345.

-171-

1346, febrer, 24

Destre Ferrer i la seva muller Maria concedeixen a Tomasa de Ramon Pere, sots- priora del convent d'Alguaire, amb llicència de la priora Marquesa de Ribelles, dos sous censals de Jaca

lliures de taxes i d'altres servituds sobre una casa amb pati contigu, a la mateixa vila d'Alguaire. S'estableix que el dit cens ha de ser satisfet anualment per la festa de sant Mateu del mes de febrer. El present instrument públic estipula la concessió i les condicions del pacte i una fadiga de 10 dies.

I Maria jura i renuncia explícitament als drets que li puguin correspondre pel seu dot, esposalles, obligació o per altra causa.

Hom delimita les afrontacions de la dita casa.

A Original: AMS. CAJA 5E 54 , perg. 470.

Mides: 393 x 244 mm.

Not. dors. : E. 5., <nº >16, De alguayre, A 6 de las Calendas de Mars 1345 en poder de Gil de Fals, notari de Alguayre, Destre Ferrary y Maria muller veneren a Tomasa Ramon Pere, religiosa del monastir de Alguayre dos sous de pensió y obligaren especialment una casa contígua a un pati que confessaren tenir baix domini de la sra en la dita vila y afronta en casas de Domingo de Alçamora⁴¹⁰ y en casas de Pere de Tormeda y en lo camí real y en la prempsa de Ramon Coch; Ferrer de la Vall, car<r>er de la Val censal de dos sous.

Descripció: Pergamí de format rectangular, esblaimat, en un relatiu bon estat de conservació. 12 plecs ben marcats a ambdós costats del pergamí , nombrosos rebrecs concentrats al marge inferior i esquerre i també per tota la superfície del pergamí, així com un doblec a l'angle superior esquerre.

Nouerint uniuersi quod nos Destre Ferrarii et Maria, eius uxor, uterque nostrum, in solidum, per nos et omnes nostros, cum testimonio huius presentis publici instrumenti, uendimus, tradimus et concedimus uobis, uenerabili et religiose domine Thomasie Raymundi \Petri/, sorori monasterii Alguayre ementi, de licencia nobile et religiose domine Marquesie de Ripellis, priorisse eiusdem monasterii, et uestris, imperpetuum, duos solidos Iaccenses censuales, franchos, quidem, liberos, quitios de omnibus talleis, questiis, communibus et seruiciis super quodam hospicio nostro, cum pati dicto hospicio contiguo situ in uilla Alguayre; sic affrontatur in domibus Dominici de Alçamora et in domibus Petri de Tormeda et in uia publica et in torculari Raymundi Coch. Supradictos –inquam- omnes duos solidos Iaccenses censuales, franchos quidem liberos et quitios habendos et percipiendos, quolibet anno, imperpetuum, in festo Sancti Mathie apostoli menssis ffebruarii, in predicto hospicio cum pati, cum fatica decem dierum, pro uenditione, alienatione et pignore, cinquanteno, districtu, firmamento, emparamento et omni alio pleno

⁴¹⁰ Alçamora] repetit i ratllat, ms.

loco, iure et dominio uniuersso, que, pro re, ad emphiteosim data fieri debent et consuetum est, uendimus, tradimus et concedimus uobis, dicte domine emptrici et uestris, imperpetuum, pro quadraginta solidis Iaccensis, quos omnes a uobis a numerando habuimus et accepimus et, ex eisdem omnibus, ad totam nostram uoluntatem omnino, bene uestri peccati sumus et contenti, renunciantes scienter omni exceptione non numerate peccunie predicte et non habite siue non recepte, et doli et exceptioni infactum et beneficio diuidende, actionis et noue constitutionis, tam in sequentibus quam in premissis. Quod, quidem, hospicium cum pati predictum facemur, re uera, habere et tenere pro uobis, dicta domina emptrice et uestris, in emphiteosim pro predictis duobus solidis Iaccensibus; et predictum hospicium cum pati, semper meliorabimus et in aliquo non detiorabimus, et nos et nostri uel qui post nos, dictum hospicium cum habuerint, et tenuerint faciemus et perssoluemus uobis, dicte domine emptrici et uestris, predictos duos solidos Iaccenses censuales in dicto festo Sancti Mathie menssis ffebruarii, annuatim, melioris monete Ilerdensis, curribilis pani et uino. Et, si predicta uenditio ualet modo autem decetero ualebit amplius pretio supradicto, parum uel plurimum, quoquo modo, totum illud, quantumcumque sit, ex nostra mera liberalitate, titulo perfecte donationis inter uiuos, damus et concedimus uobis, dicte domine emptrici et uestris, ad omnes uestras et uestrorum uoluntates, renunciantes illi legi, que corrigit deceptionem ultra dimidiam et beneficio minoris pretii et deceptionis, eiiciendo inde predictos duos solidos Iaccenses censuales, franchos, ex omni nostro nostrorumque iure, posse, dominio, tenedone et corporali possessione mitendo uos, dictam dominam emptricem, et uestros, in tenedonem et corporalem possessionem dictorum duorum solidorum Iaccensium censualium cum omnibus meliorationibus et pertinentiis suis, per omnia loca; ad habendum, quidem, tenendum, possidendum, expletandum, dandum, uendendum, inpignorandum, alienandum et ad omnes uestras uestrorumque uoluntates penitus et imperpetuum faciendas, prout melius, plenius ac utilius dici, scribi intelligi uel excogitari potest, saluamento uestro ac comodo et uestrorum. Nos, si quidem, iam dicti uenditores, faciemus semper uos, dictam dominam

empricem et uestros, predictos duos solidos Iaccenses censuales, quos uobis uendimus habere, tenere, percipere, possidere pacifice et expletare potenter et in pace. Et faciemus inde semper uobis et uestris, bonam et legitimam guarentiam et euictionem et contra omnes et singulas perssonas, preter potestatem terre, in iure et extra ius ubique, ante causam et in causa, et post causam ac extra causam, nostris propriis missionibus et expenssis sine omni missione et expenssa uestri et uestrorum. Et pro guarentia et euictione dicte uenditionis, obligamus uobis, dicte domine emprici et uestris, omnia bona nostra et cuiusque nostrum, mobilia et immobilia ubique habita et habenda . Et, ad maiorem predictorum firmitatem, ego, Maria predicta, renuncians beneficio predicto senatus consulti Velleiani et omni alii iuri contra predicta uel eorum aliquod uel aliqua facienti tactisque a me, propria manu mea, corporaliter et libenter, sancti III^{or} Dei euangelis et cru(*creu*)ce Domini, iuro me predicta obseruare et contra non facere nec uenire ratione dotis et sponsalicii meorum uel obligantes siue alterius causa, sic Deus me adiuuet, et dicta euangelia coram posita et tacta.

Quod est actum sexto kalendas marcii anno Domini millesimo CCC^o quadragesimo quinto.

S+num Destre Ferrarii; s+num Maria, eius uxoris, iurate, uenditoris supradictorum, qui hoc laudamus, concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Iacobi d'en Deulosalp; s+num Guillelmi Bassa, testium.

Sig(*signe*)num mei Egidii de Falce , notarii publici Alguayre, qui hoc scripssi et cum supraposito in II linea ubi dicitur 'Petri'.

-172-

1346, setembre, 5, Lleida

Francesc Lopec, procurador d'Ademar de Castelló, beneficiat a la catedral de Lleida, canonge i un dels pabordes de les pabordies de novembre i desembre de la dita catedral, i Arnau de Torroella, procurador d'Arnau de Vilatormar, canonge i l'altre dels pabordes de les dites pabordies reconeixen, en el present instrument públic, a Arnau d'Alsamora, procurador de la priora del monestir d'Alguaire i els seus, haver rebut en nom de la dita priora unes quantitats de blat i d'ordi en la recta mesura del dit monestir així com 12 sous de Jaca per les despeses fetes en la demanda de gra i remuneració d'ambdós. A més, reconeixen haver rebut en nom de la priora 7 cafissos de frument segons la recta mesura del monestir, així com 5 sous de Jaca per l'arrendament de la dècima de les terres dels dits preveres, situades en el terme de la Torre de l'Hospital, en el terme d'Almacelles.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 205.

Mides: 244 x 220 mm

Not. dors. : 256 .Alguayr<e>. Procura

Descripció: Pergamí, format quadrat, cobert de taques de diferents gradacions de color que van des del marró fosc , quasi negres al dors, i d'altres més grans de color violeta i gris especialment al llarg del plec vertical central. Les taques esvaeixen les lletres en algunes línies i dificulten la lectura del text.

Nouerint uniuersi quod nos Ffranciscus Lupeti, beneficiatus in sede Ilerdensi, procurator uenerabilis Ademarii de Castillione, canonici et prepositi alterius prepositurarum mensium nouembris et decembris in sede predicta, et Arnaldus de Turricella, procurator uenerabilis Arnaldi de Vilatormar, canonici et prepositi alterius prepositurarum predictarum, cum hoc presenti publico instrumento, confitemur et in ueritate recognoscimus uobis, Arnaldo d'Alçamora, procuratori uenerabilis et religiosse domine priorisse monasteri de Alguayre et uestris quod uos, loco et nomine dicte domine priorisse et pro ipsa, dedistis et soluistis nobis et nos, nominibus quibus supra, habuimus et recepimus a uobis mensurando nouem kaffia et duas fanequas et sex almucos et tres partes unius almodii frumenti et unum kafiam et [...] fanequas [...] almuci ordeï et tres kaffia et septem fanecas et quartam parte unius almuci annone ad

rectam mensuram <monasterii> et duodecim solidos Iachenses pro expensis per nos factis in petendis bladis predictis; que quidem bladi [...] remunebant dictis dominis prepositis ad soluendum de maiori quantitate dictorum bladorum eis adiudicata siue declarata ipsis prepositis debere, per dictam dominam priorissam, per dominum officialem Ilerdensem, prout in dicta sententia siue declaratione lacius per dictum dominum officialem hec et alia plenius continetur. Confitemur etiam, habuisse et recepisse a uobis septem kaffia frumenti ad dictam mensuram monasterii et quinque solidos Iachenses, pro quibus uobis arrendauimus decimam dictis dominis prepositis <patentem domo> presenti de laborantibus in terris siue termino Turris del Spital, sitam infra parrochiam siue in termino d'Almaceylles. Et quia, de predictis peccunie et bladorum quantitibus bene uestri paccati sumus et contenti, omni nostre uoluntati. Igitur renunciamus, scienter, omni exceptioni peccunie et bladorum predictorum a uobis non habitorum et non receptorum ex causis predictis et doli et infactum, fficientes inde uobis et dicte domine priorisse de premissis, finem et pactum de ulterius non petendo et de non agendo unquam rationibus supradictis.

Quod est actum Ilerde, nonas septembris anno Domini M CCC XL sexto.

S+num Francisci Lupeti; s+num Arnaldi de Turricella, procuratorum predictorum, qui hec concedimus et firmamus firmarique rogamus.

S+num Bertrandi Graylla, bladeri, s+num Raymundi del Auellana, uicini Ilerdensis, testium.

Sig(*signe*)num mei Petri Perela, publici Ilerdensis notarii, qui hec scripsi ac clausi.

-173-

1346, novembre, 23, dijous. Balaguer.

L'infant don Jaume, fill del rei Alfons d'Aragó, ja difunt, i comte d'Urgell s'adreça al batlle de Rafals, Joan Navarro d'Aventí i li mana restableixi el costum de donar una certa part del tribut sobre el blat de Rafals al priorat de Xalamera per la festa de Sant Miquel.¹

[A] Original no localitzat.

B Trasllet del 24 de novembre de 1346, Balaguer: AAM, Alguaire, perg. n° 206.

1. Text inclòs en el document següent, núm. 174

-174-

1346, novembre, 23, dijous. Balaguer

Guillem d'Estavill, prior de Santa Maria de Xalamera presenta una carta de l'infant Jaume, fill del rei Alfons d'Aragó, ja difunt, i comte d'Urgell al batlle de Rafals, Joan Navarro d'Aventí en la qual carta l'infant Jaume mana restablir el costum de donar una certa part del tribut sobre el blat de Rafals al priorat de Santa Maria de Xalamera per la festa de Sant Miquel.

[A] Original carta: no localitzat

B Trasllet del divendres 24 de novembre de 1346, Balaguer: AAM, Alguaire, perg. n° 206.

Mides: 284 x 186 mm.

Not. dors.: Carta como el bayle de Raphals mando pagar al prior los [...].

Descripció : Pergamí, forma rectangular, amb un forat a la part esquerra del pergamí, des de la línia 3 del text a la 8, la qual cosa impedeix la lectura d'aquestes parts. Presenta la vorera de la part superior esquinçada en diversos llocs així com a la vorera inferior esquerra. També algunes taques de color marró clar que no impedeixen la lectura del text.

Nouerint uniuersi quod in presencia mei, notarii, ac testium infrascriptorum ad hoc specialiter uocatorum et rogatorum, die veneris intitulata octauo kalendas

decembris anno Domini millesimo CCC quadragesimo sexto, constitutus personaliter in uilla de Rafals, honorabilis et religiosus frater Guyllelmus Stavyll, prior beate <Marie> de Xalamera, presentauit uenerabili Iohanni Nauarro de Auenti baiulo loci predicti de Rafals, et per me, notarium infrascriptum, legi fecit quendam literam p[...] serenissimi domini domini infantis Iacobis, comitis Urgelli et <de> sigillo ceree rubeae eiusdem domini infantis in dorso eius sigillatam, cuius tenor talis est:

Infans Iacobus illustrissimi domini Alfonsi bone memorie regis Aragonie filius, Dei gratia comes Urgelli et uicecomes <Agerensis> Iohanni Nauarro de Auenti, suo baiulo de Rafals uel eius locum tenenti, salutem et gratiam; petitionem religiosi prioris beate Marie de Xalamera uidimus continentem quod <ipse> et predecessores sui in dicto prioratu consueuerint recipere certam partem in et super tributo bladi esdeuenimentis de tallis loci predicti de Rafals, attamen uos de parte ipsa sibi respondere renuistis, nolendo diuidere granierum dicti loci, quod in festo Sancti Michelis diuidi consueuit, in predicti prioris euidens, ut dicitur, preiudicium et gravamine. Supplicato nobis per eum super hiis iusticiam exhiberi, uobis dicimus et mandamus quatinus dictum granierum protinus diuidatis et de predicta parte dicti prioris respondeatis, prout fuit ex actis et partibus consuetum responderi in hiis taliter uos habendo, quod dictus prior, ob uestri culpam, recursum ad nos hac de causa non habeat iterare.

Datum Balagarii, nono kalendas decembris anno Domini millesimo CCC XL sexto.

Qua quidem litera presentata et lecta, prefatus prior requisiiuit dictum baiulum ut dictam literam et contenta in eadem obseruet. Et dictus baiulus incontinenti, cum illa maiori reuerentia quam potuit, obtulit se peratum, in omnibus et per omnia, dictam literam et contenta in eadem obseruare. De quibus, quidem, omnibus et singulis supradictis, preffatus prior requisiiuit me, notarium infrascriptum, sibi facerem publicum instrumentum. Presentibus testibus

Francisco Gizbert et Guyllelmo Bertrandi, filio quondam Guyllelmi Bertrandi, uicinis loci predicti de Rafals.

Sig(*signe*)num mei Michelis Bertrandi, auctoritate regia notarii publici et generalis, qui premissis interfui et hoc scripsi et clausi.

-175-

1347, gener, 10, Lleida

Fra Bernat Fabre, procurador de Pere Arnau de Paretstortes, comanador de Masdeu i a la vegada procurador general del mestre de l'Hospital per rebre diners d'aquestes parts del priorat de Catalunya, amb el present instrument, reconeix haver rebut de fra Pere Soler, lloctinent de la casa de Gardeny, 400 sous jaquesos en concepte de redelme a saldar del mes de gener.

A Original: ACA, Alguaire, perg. 16.

Mides: 235 x 129 mm

Not. dors.: N°16. Redelme. 29 Arm<ari> de Alguayre, sach = D. Apoca que de pagos <del> frare P. Soler feu a frare <Bernat> Ffabre . Del redelme de Alguayr<e>

Descripció: Pergamí de format rectangular. Presenta 3 rosecs a la vorera superior deguts a l'acció de rosegadors. Hi ha taques de color marró clar de forma irregular seguint els plec verticals i horitzontals, visibles també a la part dorsal del pergamí.

Nouerint uniuersi quod ego frater Bernardus Fabre, procurator generalis uenerabilis et religiosi fratris Petri Arnaldi de Parietibus Tortis, comendatoris Mansi Dei ach generalis procuratoris domini magistri Hospitalis ad recipiendum quascumque peccunie quantitates dicto domino magistro <partis dictis> in prioratu Cathalonie, cum hoc presenti publico instrumento confffiteor et recognosco in ueritate me habuisse et recepisse, numerando a uobis uenerabili et religioso fratre Petro Soleri, locum tenenti comendatoris domus Gardennii, quadringentos solidos Iaccenses, uidelicet de retrodecimo Algayre qui sunt de tertia mensis ianurii. Ideoque renunció scienter omni exceptioni non habite, numerate et non recepte peccunie supradicte et doli et etiam in factum.

Quod est actum Ilerde, quarto idus ianuarii anno a Natiuitate Domini M CCC quadragesimo septimo.

S+num fratris Bernardi Fabre predicto, qui hoc concedo et firmo.

S+num Petri Iohannis, notarii Ilerdensis; s+num fratris Dominici Morelli, ordinis Hospitalis, testium.

Sig(*signe*)num mei Dominici Iohannis, notarii publici Ilerdensis, qui hoc instrumentum scribi fecit et clausit.

-176-

1347, juliol, 25. Les Sitges⁴¹¹

Esclarmonda de Ribelles, religiosa del monestir d'Alguaire nomena procurador especial a Arnau d'Alsamora, notari d'Alguaire, perquè reclami i rebi en nom seu 1000 sous de Barcelona per un violari que les universitats dels llocs de Rialb, Superior i Inferior, de Palol, de Pallarols, de Miralpeix, de Palau i dels seus termes, han de saldar cada any per la festa de Pentecosta segons va ser establert en el document fet pel notari de Lleida, Pere Joan. A més, Esclarmonda de Ribelles insta al susdit procurador a comparèixer davant Arnau Torcit, procurador del lloc de Ponts o del seu lloctinent per tal d'executar legítimament el dit violari i la reclamació de despeses i danys, i fer i signar, en nom seu, l'època o èpoques dels diners rebuts, i en general tot allò que li pertoca fer a un procurador, i en aquest cas serà aprovat i ratificat com si ho hagués fet la mateixa religiosa.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 207.

Mides: 335 x 194 mm.

Not. dors. : Procura. No. 207. Alguayra, 1347- 2<5>- VII.

Descripció: Pergamí de format rectangular , amb un estrip per la part central superior del document travessant verticalment la major part del text i alguns petits forats a la part central. Hi ha grans taques groguenques i d'altres de color gris per tot el document ambdós costats del pergamí, sortosament no incideix negativament en la lectura del text.

Nouerint uniuersi quod nos Sclarmonda de Rippellis, soror monasterii d'Algayre, scienter, cum hoc presenti publico instrumento, facimus, creamus, constituimus ac etiam ordinamus certum specialem procuratorem nostrum, uos,

⁴¹¹ Grafia actual del nom de la vila medieval de Les Ciges.

discretum Arnaldum d'Alçamora, notarium dicti loci de Algayre, presentem et hanc procuracionem, gratis ac sponte, suscipientem, ad petendum, habendum et recipiendum, uice et nomine nostro, mille solidos Barchinonenses [...] siue de uiolario, quos uniuersitates locorum Rialbi, Inferioris et Superioris, de Palol, de Paylerols, de Miralpex et de Palau ac terminorum eorumdem, nobis faciunt et facere tenentur, quolibet anno, in festo Pentecostes, cum publico instrumento confecto per Petrum Iohannis, notarium Illerdensem, prout in dicto instrumento laciis continetur. Et nominibus constituimus uos, dictum procuratorem nostrum, ad comparendum coram uenerabili Arnaldo Torcit, procuratori loci de Pontibus uel eius locum tenenti, et faciendum seu fieri faciendum executionem siue executiones dicti uiolarii, expensas et dampna repetendi et habendi; et de receptis per uos, apocham et apochas, nomine nostro, agendi et firmandi. Et generaliter, omnia alia uniuersa et singula faciendi, exercendi, tractandi, administrandi ac etiam procurandi, que potest et debet facere, procurare et exercere procurator ad premissa uel similia legitime constitutus. Et, que nos faceremus et facere possemus personaliter constituti, ratum, gratum, enim et firmum habere promittimus, perpetuo, quidquid per uos, dictum procuratorem nostrum, in premissis et circa premissa et eorum accessoria, actum, petitem, recursum ac procuratum extiterit, quoquomodo acsi a nobis personaliter esset gestum.

Quod est actum in loco de Les Ciges, octauo kalendas augusti, anno Domini millesimo trescentesimo quadragessimo septimo.

S+num nostri, Sclarmonde de Rippellis, sororis monasterii de Algayre predicti, que predicta omnia et singula laudamus, aprobamus, ratifficamus, uolumus, concedimus atque firmamus.

Testes huius rey sunt uenerabilis Petrus Raimundi de Santa Columba et Raimundus Coniyll, habitator de Les Ciges.

Ego, Ferrarius Domenech, uicarius ecclesie de les Ciges <pro reuerendo> Martino, rectoris eiusdem ecclesie, qui hec scribi feci et meum sig(*signe*)num feci.

-177-

1347, agost, 20. Lleida

Joan Vidal, sabater lleidatà, tutor assignat a Ramonet i Peretó, fills del difunt Domènec Fontanet, calderer i senier, reconeix a Bertran de Bellestar, comanador del monestir d'Alguaire i als seus, haver rebut del dit comanador 77 sous i 8 diners jaquesos, quantitat que quedava per saldar dels 87 sous i 8 diners de Jaca, que s'havia pactat pel treball d'un segell realitzat pel difunt Domènec Fontanet al dit monestir.

A Original: AAM, Alguaire, perg. n° 208

Mides : 336 x 141mm

Not. dors. : <659> [...] Apoca. [...] <d'en Iohanes Vitalis de> [...]

Descripció : Pergamí de format rectangular en mal estat de conservació, ennegrit bona part del pergamí. Hi ha nombroses taques marronoses a la part superior i central del pergamí, i un estrip des de la vorera superior a la part central inferior així com alguns forats petits al llarg i paral·lels al dit estrip.

Nouerint uniuersi quod ego Iohanes Vitalis, çabaterius Ilerde, tutor, datus et asignatus per certam Ilerdensem personam et bonis Raymundeti et Peratone, pupillorum filiorum, quondam, Dominici de Fontaneto, quondam, calderii et seynerii⁴¹² Ilerdensis, defuncti, nomine tutorio quo supra, cum hoc presenti publico instrumento, confiteor et in ueritate recognosco uobis, uenerabili ac religioso domino ffratri Bertrando de Belestar, comendatori monasteri de Alguayara ordinis Sancti Iohannis Iherosolomitani, licet absentis tanquam presenti, et uestris, quod uos tradidistis mihi et ego a uobis habui et recepi, numerando, septuaginta septem solidos et octo denarios Iachensium, que restant ad soluendum ex illis octuaginta septem solidis et octo denariis Iachensium, quos domino, quondam, Dominico de Ffontaneto debebatis ratione cuiusdam siguilli, quem ad opus monasteri predicti ipse ffeicit, unde ad totam meam uoluntatem, omnino, uestri bene pactatus sum et contentus. Ideoque

---

⁴¹² 'senyer' per analogia amb calderer s'interpreta com 'constructor de campanes', *Diccionari català valencià balear*, v. IX, p. 843. Per Mn. Antoni Maria Alcover – Francesc de B. Moll. Palma de Mallorca 1959.

renunctio, scienter, exceptioni <non numerate> non habite et non recepte dicte peccunie a uobis ex causa predicta, ut predicatur, et doli et infactum.

Quod est actum Ilerde, tertio decimo kalendas septembris <anno a nati>uitate Domini millesimo trecentesimo quadragésimo septimo.

S+num Iohannis Vitalis predicti, qui hoc concedo et ffirmiter firmari rogo.

S+num Raymundi Meseguer habitatoris de Rafea, s+num Iohannis Borracii, uicini Ilerdensis, testium.

Arnaldi de <Podio> publici <notarii Ilerdensis> [...] predictis interfuit et hec scribi fecit.

-178-

1350, maig, 28

*Ferrer de Vall, prevere, reconeix a Alba de Timor, religiosa del monestir d'Alguaire i als seus, haver rebut de la dita religiosa 150 sous de Jaca, 110 sous jaquesos que la susdita religiosa devia en concepte de sou a Bernat de Vall, capellà de Sant Francesc i germà seu, ja difunt. I també 40 sous jaquesos, que la susdita religiosa devia per la mateixa raó de sou pels serveis fets a Sançona, difunta, serventa de la dita religiosa*⁴¹³.

Original: AAM, Alguaire, perg. n° 210

Mides: 253 x 183 mm.

Not. dors. : 312, Apoca.

Descripció: Pergamí, format quadrat, en mal estat de conservació, amb un tall que travessa la part central esquerra i un forat de forma triangular a la part inferior dreta des de la línia 10 a la 14 del text. Escripció esvaïda a causa de taques groguenques que cobreixen la major part del pergamí i especialment als laterals a ambdues parts. Les condicions en què es troba el pergamí impedeixen la transcripció completa del document.

Nouerint uniuersi quod ego <Ferrarius> de Valle, la[...] [...] que fuerunt quondam Bernardi de Valle, presbiteri, quondam, fratris mei, cum presenti publico instrumento confiteor et in ueritate recognosco uobis, uenerabile et

⁴¹³ El regest del document es basa en interpretacions fetes i marcades amb signes angulars. Admeten doncs altres interpretacions respecte a la xifra de les desenes, de les quantitats dels deutes, i pel que fa al nom complet i/o ascendència de la serventa d'Alba de Timor.

religiose domine Albe, de ordine sorori monasterii de Algayra, et uestris me habuisse a uobis et numerando recepisse centum <L> solidos Iachenses [...], centum <X> solidos ratione solidate capellano Sancti Francisci, fratris mei, quondam, [...] XL solidos ratione solidate, Sançone [...] Iohannis Mathie, ancille domine Albe de Timor quondam, quos dicta domina Alba de Timor, soror dicti monasterii, debebat dictis Bernardo de Valle, fratris mei et [...] Sançone ratione solidate, prout dictus est, de quibus <ad totam me>am uoluntatem, omnino, bene uestri pactatus sum et contentus, renunciens scienter exceptioni dictorum CL solidorum Iachensium a me per uos non ha<bentium> ualitorum uel etiam receptorum et doli et infactum. Etiam confiteor quod [...] ad <partitionem de rebus> suplicabiliter con[...st[...]] dicti fratris mei et dicte domine Albe de Timor, que erat in suo hospicio Algayre recepta, quod mea parte ad totam meam uoluntatem [...] me ratione [...] <pro> content<o>, renunciens scienter exceptioni dicte partitionis⁴¹⁴ non facte [...] non habite uel recepte et doli et infactum [...] uos inde <nos> et omnia bona <nostra> \et dicte domine Albe de Timor/ ab omni actione, questione, petitione et demanda, reali et personali, directa, utili siue mixta, cuiuscumque generis aut conditionis existant <quam contra uos> seu bona <uestra> dicte domine Albe de Timor possit facere uel mouere contra <uos> uel <uestrum> [...] dicte domine Albe de Timor per me uel per interpositam personam <meam> in iudicio uel extra aliqua ratione facienti inde bonum <et> [...] <legale> pactum de non petendo et non agendo contra uos seu bona uestra <et> dicte domine Albe de Timor in iudicio uel extra <iudicium>, ad [...] <qua>libet ratione, modo, iure uel causa <penitus> super uniuersis et singulis mihi et meis sibi <causa separatim>, prout melius, plenius, <ac utilius> dici, scribi, intelligi uel etiam cognosci potest saluamento uestro ac comodo et uestrorum.

Quod est actum V kalendas iunni, anno D<omini M C>CC quinquagesimo.

S+num Ferrarius de Valle, presbiteri, qui hec laudo et firmo.

S+num Iacobi d'en Deulosaup, s+num Dominici Flix presentibus, testium.

⁴¹⁴ partitionis] repetit, *ms.*

Sig(*signe*)num mei Bernardi de [...], notari publici de Algayre, qui [...] supprapósito in IX linea, ubi dicitur, 'et dicte domine Albe de Timor' hec scripsi et clausi.

APÈNDIX 1

SUPERIORS DE L'ORDE DE L'HOSPITAL: ALGUAIRE I CERVERA, EUROPA, CAST.
D'AMPOSTA I GRAN PRIORAT DE CATALUNYA

- Albert de Castell Negre d'Alemanya, fra, preceptor: 86, 87, 92.
- Antoni de Soler, fra, comanador de Castellot i de Gardeny: 110; comanador de l'Espluga (de Francolí): 71.
- Antoni Ferrera, fra, comanador d'Alguaire: 110, 113, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130 (capellà monestir), 132, 135, 136, 139, 145.
- Antoni Garí, fra, lloctinent del comanador d'Alguaire, el 4 de desembre de 1328: 115.
- Arnau d'Alòs, fra, prior de Catalunya: 131,135; lloctinent del comanador de Gardeny: 148.
- Arnau de Cardós, fra, prior de la casa de l'Hospital de Lleida: 24
- Arnau Guitart, preceptor de Vilafranca de l'Hospital: 168
- Berenguer de Bages, fra, comanador de Siscar i Susterres: 71
- Berenguer de Flaçà, fra, comanador d'Alguaire: 143; comanador de Sant Llorenç: 71; i comanador de Lleida:121, 122, 123, 126, 127, 128, 129.
- Berenguer de Llorac, fra, preceptor de Gardeny: 131.
- Berenguer de Lloret, comanador de Siscar: 24.
- Berenguer de Perves, fra, prior de Verdú, procurador: 94
- Bernat de Montassor, fra, procurador general de Ramon de Ribelles, castlà d'Amposta: 9.
- Bernat de Montpaó, fra, comanador de Celma: 123, 126, 127, 128, 129; testimoni: 20.
- Bernat Fabre, procurador general del comanador Pere Arnau de Parets Tortes, comanador de Masdeu: 175
- Bernat Valerna, fra, prior i lloctinent del comanador de Cervera: 52.

-
- Bertran de Bellestar, comanador del monestir d'Alguaire: 177
  - Bonifaci de Salucis, fra, comanador de Montsó, testimoni: 122, 123, 129, 131
  - Domènec de Narbona, fra, prior de l'església de Santa Maria d'Alguaire: 132.
  - Domènec de Vilabona, fra, prior de Santa Maria d'Alguaire, testimoni: 127
  - Domènec de Rouals, fra, comanador de Lleida i Tèrmens: 71.
  - Domènec de Rubió, fra, prior d'Alguaire: 42, 46 i 54.
  - Eiximenis de Puig o Puio, fra, comanador de Saragossa: 71.
  - Elió de Vilanova, fra, mestre de l'Hospital: 76, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 116, 118, 120, 122, 130, 131.
  - Ferran Roderic o Rodrigo, fra, comanador a cinc regnes d'Hispania, difunt: 84, 86, 87, 92, 96.
  - Folc de Villaret, fra, mestre general de l'Hospital: 40, 44, 45, 70, 76.
  - Galceran de Calders, fra, comanador d'Onda i de Borriana: 71.
  - Galceran de Passanant, fra, comanador de Cervera: 73; candidat a comanador d'Alguaire: 99. comanador de l'Hospital de Cervera: 73, 99; lloctinent de Ramon d'Empúries: 84
  - Guerau de Montagut, fra, infermer de l'Orde: 131.
  - Guerau de Pomars, fra, comanador de Pilot: 71.
  - Guillem d'Anglesola, fra, comanador d'Osca: 71.
  - Guillem d'Arista, fra, prevere, testimoni: 3; prior de Cervera el 23: 20.
  - Guillem d'Estavill, fra, prior de Santa Maria de Xalamera, sota la castellania d'Amposta: 174.
  - Guillem de Montsoriu, lloctinent del castlà d'Amposta, difunt: 3.
  - Guillem de Ponts, comanador de Casp: 20.
  - Guillem de Sant Màxim, fra, preceptor de Castelsarrasin: 131.
  - Jaume de Pons, prior de Gardeny: 123, 125, 126, 127, 128, 129.
  - Jaume de Ribelles, fra de l'Hospital: 44; comanador d'Alguaire: 46; i comanador d'Urgell: 71.
  - Jaume de Vilafranca, comanador de Barbens: 123.

- Joan de Ripparia de la santa Trinitat de Venosa, fra, preceptor: 86, 87, 92.
- Joan Eiximenis, fra, comanador d'Alguaire: 42; comanador de Torres i Sant Miquel de Fages: 71.
- Jofre de Rocabertí, fra, comanador de l'Espluga de Francolí: 48; comanador de Montsó: 110
- Jofre de Rocabin, fra, comanador de Mallén: 71
- Jofre Rostany, fra, preceptor d'Agen, visitador de l'Hospital: 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129.
- Jordà, fra, preceptor de Masó d'Arles de l'Hospital: 131.
- Jovent d'Orcau, fra assessor del mestre de l'Hospital: 118.
- Martí Periç d'Oros, castlà d'Amposta de l'Hospital: 54, 56, 57, 58, 59, 69, 70, 71, 76, 81, 92, 100.
- Mateu de Passanant, fra, comanador d'Alguaire: 54, 55, 56, 61, 62, 64, 65, 66, 71, 72, 76, 77, 79, 81, 82, 98.
- Mateu Llong, preceptor de la casa de Lleida de l'Hospital: 168.
- Pere Algerri, fra, lloctinent del mestre en el priorat de Catalunya: 148.
- Pere Arnau de Parets Tortes, comanador de Masdeu i procurador del priorat de Catalunya: 175.
- Pere Baiet, fra, comanador d'Isot: 71.
- Pere d'Alcalà, castlà d'Amposta, difunt: 84, 86, 87, 92 (tras.)
- Pere d'en Torm, fra, comanador de la casa de l'Hospital de Barcelona, àrbitre: 2
- Pere d'Estaràs, fra, comanador d'Alguaire: 2, 3, 7, 13, 16, 17, 20, 23; comanador de Cervera d'Urgell: 54, 56; i comanador de Vallmoll: 71
- Pere d'Ungula, fra, preceptor ? de Sant Egidi: 131.
- Pere de l'Era o de les Eres, fra, prior de Santa Maria d'Alguaire: 2, 3.
- Pere de Montsonís, fra, comanador de Cervera d'Urgell: 2.
- Pere de Verugula, fra, preceptor de Tolosa: 86, 87, 92.
- Pere Ferrer, fra, lloctinent del comanador de la casa de l'Hospital de Lleida: 24.
- Pere Soler, fra, lloctinent del comanador de Gardeny: 166, 175.

- Ponç de Biure, fra, comanador d'Alguaire: 29.
- Ramon d'Empúries, castlà d'Amposta, lloctinent del mestre de l'Hospital: 42, 48; fra de l'Hospital: 69, 71; prior de Catalunya: 76, 77, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95
- Ramon de Ribelles, fra, castlà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'Hospital: 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 18, 19, 137 (tras.), 138 (tras.).
- Ramon de Verdú, fra, mestre d'Amposta de l'Hospital, difunt: 134
- Ramon Genauts, fra, comanador d'Alguaire: 111
- Romeu Genovès, comanador d'Alguaire: 105, 113
- Sanç d'Aragó, fra, preceptor de Miravet: 131.
- Sanç o Sanxo d'Oros, fra, comanador de Calataiud: 71.
- Umbert de la Vella, comanador d'Alguaire: 150, 155, 160, 161.
- Umbert, fra, comanador ? de Vilafranca: 71.

APÈNDIX 2

FRARES DE L'HOSPITAL, DEL MONESTIR I DE LES ESGLÉSIES D'ALGUAIRE.

- Arnau d'Avinyó, fra de l'Hospital: 45
- Arnau de Flaçà, fra de l'Hospital, testimoni: 44
- Bernat Corbella, fra de l'Hospital: 126, 127, 128, 129.⁴¹⁵
- Bernat de la Riera, fra, vicari: 3.
- Bernat de Montassor, fra, procurador general de fra Ramon de Ribelles, castlà d'Amposta: 9.
- Bernat de Vilarassa, fra de l'Hospital: 18, 19.
- Bondeu Escuder, fra: 61.
- Domènec Morell, fra de l'Hospital, testimoni: 175.
- Guillem Julià, fra, testimoni i vicari de l'església de Sant Sadurní d'Alguaire: 114, 130.
- Jaume de la Rovira, fra, vicari de Sant Sadurní d'Alguaire, testimoni: 115.
- Guillem de Colltelar, fra de l'Hospital: 134 tras.
- Guillem Julià, fra, vicari de l'església de Sant Sadurní d'Alguaire, testimoni : 114, 130.
- Guillem Rabaça d'Amposta, fra de l'Hospital, testimoni: 44, 71.
- Guillem Talam, fra de l'Hospital ?, testimoni: 127.
- Martí [...], fra de l'Hospital: 40.
- Nicolau Puig, fra, vicari i notari públic d'Alguaire: 103
- Pere Bonanat, fra de l'Hospital, testimoni: 127.
- Pere d'Ancona, fra de l'Hospital: 86, 87, 92.
- Pere de la Torre, fra de l'Hospital, testimoni: 73.

---

⁴¹⁵ Possiblement antic comanador de Sant Pere de Calanda i/o de Siscar. Vegeu J. Miret i Sans, *Les cases dels ...* p. 524. També J. Alturo, *Diplomatari d'Alguaire ... (1245-1300)*, op. cit., p. 649.

- Pere Matia, fra de l'Hospital, testimoni: 95.
- Pere Salvador, fra de l'Hospital, testimoni: 95.
- Ponç de Burguera, fra de l'Hospital: 134 (tras.)
- Ramon d'Estadella, fra del convent d'Alguaire: 54.
- Ramon de Capellà, fra, pregoner públic d'Alguaire: 111.
- Vicenç de Puigfel, fra: 46, 61.

APÈNDIX 3

ECLESIASTICS: CLERGUES SECULARS

- Ademar de Castelló, canonge i preposít de la diòcesis Lleida: 172
- Arnau de Falconera, rector i notari públic de l'església de Queralt: 30
- Arnau de Vilatormar, canonge i preposít: 172
- Arnau del Carrer, vicari de l'església de Corbins, venedor: 145
- Arnau Ferrer, prevere d'Alguaire, procurador: 84, 85, 92, 94, 101, 110; procurador de la priora Sibil·la de Castellvell: 87
- Bartomeu de Petra, prevere d'Alguaire, testimoni: 65, 110, 121, 122.
- Arnau Mulner, canonge lleidatà i procurador de Marquesa de Ribelles: 116, 118
- Bartomeu de Petra, prevere d'Alguaire, testimoni: 65, 110, 121, 122
- Berenguer d'Anglesola, preposít: 49
- Berenguer de Beuils, rector de l'església de Vilanova de Riudovelles de Segrià, testimoni: 100
- Berenguer de Portella, canonge d'Urgell: 103.
- Berenguer de Solsona, prevere, testimoni: 96.
- Berenguer Granell, rector de l'església de Calonge, diòcesis de Lleida, testimoni: 33, 34, 36, 38.
- Berenguer Nicolau, prevere, testimoni: 65.
- Berenguer Roqueta, lloctinent del rector de Santa Coloma de Queralt: 19.
- Berenguer Tribanar, prevere del rector prelat de Ratera: 103
- Bernat Boter, capellà, procurador d'Elisèn de Montcada: 3, 10; prevere, testimoni: 26, 42 i 54.
- Bernat Botet, prevere, testimoni: 110.
- Bernat d'Almenar, capellà, testimoni: 2.
- Bernat de l'Obac, prevere, testimoni: 75

- Bernat de Petra, prevere, testimoni: 125.
- Bernat de Vall, capellà de Sant Francesc i germà de Ferrer de Vall, difunt: 178.
- Bernat del Torm, prevere, testimoni: 3.
- Bernat Ferran, rector de l'església de Santa Coloma de Queralt: 19.
- Bernat Ferrer, rector de l'església de Santa Maria de Montlleó, testimoni: 20, 24, 26
- Bernat Figuera, prevere, testimoni: 84.
- Bernat Salvador, prevere, testimoni: 59.
- Bertran d'Oliola, canonge de la diòcesis de Lleida, testimoni: 33, 34, 36, 38.
- Bertran Massó, prevere, notari i procurador de Ramon d'Empúries: 87, 89, 92.
- Bonanat d'Almenar, capellà de la reina d'Aragó, testimoni: 40.
- Dalmau, prepòsit de Manresa: 4, 18, 19.
- Domènec d'Estanyà, capellà: 25.
- Domènec de Benavarri, diaca, testimoni: 50.
- Domènec de Segarra, rector de l'església de l'Ametlla i notari: 68.
- Domènec Millera, clergue i testimoni: 123, 125; prevere del monestir d'Alguaire i testimoni: 164, 165.
- Domènec Rossell, capellà del bisbe de Lleida, testimoni: 38.
- Ferrer de Vall, prevere, germà de Bernat de Vall: 178.
- Ferrer Domènec, vicari de l'església de Les Sitges: 176.
- Ferrer Maça, prevere, resident al monestir d'Alguaire, testimoni: 41, 54, 127, 129.
- Francesc de Rabinat prevere, testimoni: 13.
- Gilabert de Crudelles, sagristà i feudatari de l'església de Lleida: 103; marmessor de Ramon de Montanyà, ardiaca de Terrantona: 80.
- Guillem d'Estavill, prior de Santa Maria de Xalamera: 174
- Guillem de Montcada, prevere, testimoni: 3.
- Guillem Gallart, prevere, testimoni: 55.
- Guillem Guerau, clergue, testimoni: 122.

- Guillem Logos, prevere, testimoni: 145.
- Guillem o Guerau d'Àger, rector d'Ivars, testimoni: 66, 72
- Guillem Picó, prevere, testimoni: 14.
- Guillem Ponçet, prevere, testimoni: 75.
- Guillem Riquer, clergue, testimoni: 37, 38.
- Hug de Cardona, capellà de l'església d'Almenar i procurador de Lleida: 31.
- Hug, ardiaca de Barcelona, sagristà de Vic i jutge de la Seu Apostòlica: apèndix 1, 4, 18, 19.
- Jaume Cigó o Sitjó, canonge de Lleida, testimoni: 131.
- Joan Aymar, capellà, testimoni: 163.
- Joan Capellà, prevere, resident al monestir d'Alguaire, testimoni: 77, 123, 125, 127, 129.
- Joan del Palau, prevere, testimoni: 125.
- Joan Deviu, prevere, testimoni: 84.
- Llorenç Morell, prevere, testimoni: 58.
- Martí, rector de l'església de les Les Sitges: 176.
- Montellià Seguí, clergue, notari públic de Conques: 149.
- Pere Bosc, prevere, testimoni: 20.
- Pere d'en Vila, prevere, testimoni: 52.
- Pere de Prat, notari i rector de l'església de Conques: 149
- Pere de Riba, rector de l'església de Saidí de la diòcesis lleidatana: 80.
- Pere del Puig, vicari, notari i procurador de l'església de Sant Fruitós de Perves: 108, 109.
- Pere Mercader, prevere de Lleida, testimoni: 81.
- Pere Moliner, ardiaca de Rapacurtia: 103.
- Pere Pelegrí, prevere de la diòcesis de Lleida: 103.
- Pere, bisbe de Lleida: 32, 34, 35, 36, 37, 38.
- Ponç Julià, clergue de Montpeller i notari públic: 40.
- Ponç, bisbe de Lleida: 94.
- Ramon d'en Joan, clergue, testimoni: 22.

- Ramon de la Serra, beneficiat de l'església de Lleida i marmessor de Ramon de Montanyà: 80.
- Ramon de Montanyà, ardiaca de Terrantona: 80.
- Ramon de Perol, canonge de Tarassona, nunci del convent d'Alguaire: 130.
- Ramon de Puig, beneficiat de l'església de Lleida i marmessor de Ramon de Montanyà: 80.
- Ramon de Tarassona, rector de l'església d'Aitona, diòcesis de Lleida: 34, 36, 38.
- Ramon Granell, capellà de Vallferrosa, testimoni: 57.
- Ramon Liet, prevere de Benavent de Segrià: 100.

APÈNDIX 4

NOBLES, SENYORS, CAVALLERS I CIUTADANS HONRATS

- Antoni Parent, ciutadà de Lleida, testimoni: 155, 156
- Arnau d'Orcau, senyor de Conques: 149
- Arnau de Castellvell, donzell: 109; Artau de Castellell, donzell: 108.
- Benamat d'Estaró, cavaller del castell, testimoni: 40
- Berenguer Arnau d'Anglesola, pare de Galceran, Sibil·la i Gueralda d'Anglesola: 50.
- Berenguer d'Oluja, cavaller d'Alguaire, i pare de Guerau d'Oluja: 20.
- Berenguer de Castellolí, espòs de Guillamoneta, filla i hereva del difunt Guillem de Vilaseca: 169.
- Berenguer de Cervera, cavaller: 19.
- Berenguer de la Cirera, cavaller: 2.
- Bernat d'Àger, nebot de Ramon d'Àger: 55.
- Bernat de la Cirera, cavaller: 19.
- Bernat del Torrent, castlà, cavaller: 53, 54.
- Bernat Parent, ciutadà, testimoni: 9.
- Bertran d'Àger, cavaller: 31.
- Dolça, comtessa d'Urgell, muller d'Ermengol VII d'Urgell i mare d'Ermengol VIII d'Urgell: 134 (trasllat)
- Ermengol X, comte d'Urgell i vescomte d'Àger: 5, 8, 9, 11, 12, 13, 137 (trasllat), 138 (trasllat).
- Ermengol VII, comte d'Urgell, espòs de Dolça i pare d'Ermengol VIII d'Urgell: 134 (trasllat).
- Ermengol VIII, comte d'Urgell, fill d'Ermengol VII d'Urgell i de Dolça: 134 (trasllat).
- Francesc de la Sala, batlle general de Catalunya: 154, 157.

- Galceran d'Anglesola, germà de Gualda i Sibilla, fill de Berenguer Arnau d'Anglesola: 47, 50.
- Galceran d'Oluja, cavaller, àrbitre: 20.
- Gilibert de Castellcir, cavaller: 87, 92.
- Gombau d'Oluja, cavaller, testimoni: 54, 56, 59.
- Gombau d'Entença, testimoni reial: 5, 137.
- Gombau de Monlloc, testimoni reial: 5, 137.
- Gombau de Ribelles, testimoni reial: 134.
- Gonçal del lloc d'Alfaro, testimoni reial : 71.
- Gondisalv Garssie, testimoni reial: 5, 137.
- Gueraldic d'Oluja, senyor: 16, 25.
- Guerau d'Oluja, castlà a Alguaire, fill del cavaller difunt Berenguer d'Oluja: 16, 17, 20, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 76; sots castlà d'Alguaire: 15, 29; senyor de Llorac: 58.
- Guillem d'Anglesola, noble: 47.
- Guillemó de Manresa, fill de Pere de Manresa senyor de castell de Sant Senyor, testimoni: 20.
- Guillemoneta, muller de Berenguer de Castellolí i filla i hereva universal del difunt Guillem de Vilaseca: 169.
- Jaume d'Oluja, cavaller: 54, 56.
- Jaume de Quexac, ciutadà, testimoni: 35, 38
- Jaume Ferrer de la Sala, ciutadà de Barcelona, testimoni: 89, 92.
- Jaume, fill del rei Alfons d'Aragó, difunt, i comte d'Urgell i vescomte d'Àger: 173, 174.
- Miquel de Gurrea, lloctinent del governador d'Aragó, conseller reial: 140, 142.
- Oliver del Castell, cavaller, testimoni: 57.
- Pere de Maçanet, ciutadà de Lleida: 64, 76, 97, 109, 136, 144; mercader de Lleida: 106, 141.
- Pere de Manresa, pare de Guillemó de Manresa, senyor del castell de Sant Senyor: 20.

- Pere de Queralt , noble: 18, 19.
- Pere de Sant Bartomeu, ciutadà de Lleida: 64.
- Pere Esperigó, ciutadà de Lleida: 47.
- Pere Ferran, senyor d'Híxar, testimoni: 5, 137 (trasllat).
- Ramon de Casserres, cavaller: 3.
- Ramonet de la Mora, fill del difunt Pere de la Mora, ciutadà de Lleida, testimoni: 22.
- Sança Lopeç de Vergaiç, esposa d'Alfons de Castellnou, sobrejunter d'Osca: 14.
- Sibil·la, muller de Guerau d'Oluja: 57.

APÈNDIX 5

PROCURADORS I CONSELLERS, I D'ALTRES OFICIALS DE LA CORT REIAL I DELS
DOMINIS SANTJOANISTES

- Agramunt de Vilaben, representant d'Albesa: 75
- Agramunt, procurador d'Estadella i de Guerau d'Oluja: 16
- Alfons de Castellnou, espòs de Sanxa Lopeç de Vergaiç, sobrejunter d'Osca: 14
- Andreu Pocolull, síndic d'Alguaire: 142
- Arnau Cavaller, procurador d'Arnau de Castellvell i habitant d'Almenar: 108, 109
- Arnau d'Albepí, batlle de la Portella per la priora d'Alguaire: 119
- Arnau d'Alsamora, notari d'Alguaire i procurador d'Esclarmonda de Ribelles: 176
- Arnau Mulner, canonge lleidatà i procurador de Marquesa de Ribelles: 116, 118
- Arnau Parent, lloctinent de Bernat de Pont, veguer i curial de Lleida: 9
- Arnau Roig, habitant i paer d'Alguaire, testimoni: 16, 23, 27, 77, 162
- Arnau Sastre, procurador de la priora Sibil·la de Castellvell: 47, 50
- Arnau Torcit, procurador de Ponts: 176
- Berenguer Cardils, nomenat per la Portella: 119.
- Berenguer de la Guàrdia, procurador, jurisperit de Cervera: 56, 59.
- Berenguer de la Mora de Perves, procurador i habitant d'Almenar: 108; procurador d'Arnau de Castellvell, habitant de Perves: 109.
- Berenguer de la Sala, jurisperit, testimoni: 47.
- Berenguer Jaume, marmessor: 150.
- Bernat Boter, capellà, procurador d'Elisèn de Montcada: 3, 10; prevere, testimoni: 26, 42 i 54.

- Bernat de Castellàsens procurador de la priora d'Alguaire: 85, 87, 88, 89, 90, 91; procurador del convent d'Alguaire: 92
- Bernat Boluc, jutge d'Alguaire: 77; resident a Alguaire: 106.
- Bernat Bret, garant d'Albesa, 55; batlle d'Albesa: 74, 75.
- Bernat Calaf, batlle a Gandesa, testimoni: 81.
- Bernat Pelat, nomenat per la Portella: 119
- Berenguer Cardils, nomenat per la Portella: 119.
- Bernat d'Alsamora, testimoni: 50, 94, 136, 139, 162; batlle d'Alguaire: 126, 127.
- Bernat d'Olzinelles, doctor en lleis, tresorer i conseller reial: 151, 153, 154, 155, 156, 157.
- Bernat de Castellàsens procurador de la priora i del convent d'Alguaire: 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92.
- Bernat de Menaguerra, curial de Lleida: 35, 38.
- Bernat de Pals, procurador de fra Ramon d'Empúries de l'Hospital: 69, 70, 71.
- Bernat de Pont, veguer i curial de Lleida: 1, 7, 9.
- Bernat de Ribelles, batlle a Alguaire per l'Hospital: 23.
- Bernat Fabre, fra, procurador de Pere Arnau de Parets Tortes, comanador de Masdeu: 175.
- Bernat Fuigllam, procurador del comanador Antoni Ferrera: 126, 127.
- Bernat Manc, batlle a Alguaire per Ramon d'Àger: 17, 23, 107.
- Bernat Marca, cap de casa i conseller d'Alguaire: 77.
- Bernat Pelat, nomenat per la Portella: 119
- Bernat Pelegrí, fill del difunt Bernat Pelegrí, procurador d'Alguaire: 77.
- Bernat Salvador, procurador de Jaume Salvador, germà seu, i veí de Passanant: 78, 83.
- Bonmassip Busquet, síndic de Ratera: 81.
- Climent Peiró, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 107; síndic de Vilanova de Segrià: 147.

- Domènec Elçina, procurador de la sots-piora del convent, Blanca de Timor: 125.
- Domènec Figuera, veí d'Alguaire: 23; fidejussor: 25; procurador d'Alguaire: 77.
- Domènec Nebot, paer de Vilanova de Segrià: 100; habitant de Vilanova de Segrià: 104, 108, 109.
- Domingo d'Aigües, batlle d'Albesa pel rei: 119.
- Francesc de Cays de Niça, jurisperit: 118, 131.
- Francesc Lopeç, beneficiat a la catedral de Lleida i procurador d'Ademar de Castelló: 172.
- Galceran de Bellpuig, majordom reial: 169.
- Garcia López de Celma, conseller i uixer reial, testimoni: 169.
- Guillem Benet, jurisperit, testimoni: 81.
- Guillem Bonet, jurisperit, testimoni: 54.
- Guillem Bretó, advocat fiscal i llicenciat en lleis: 154, 155, 156, 157.
- Guillem de Canalda, batlle d'Albesa i representant del comte Ermengol d'Urgell: 13.
- Guillem de Cervera, procurador de la Seu de Manresa: 19.
- Guillem d'Esparrona d'Aigües, doctor en lleis, testimoni: 122, 131.
- Guillem Hortolà, batlle d'Alguaire: 77, 111, 133; habitant d'Alguaire, *abans batlle*: 140.
- Guillem Sirvent, jutge de la Cúria i procurador reial: 140, 141, 143.
- Jaume Cavaller, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 129, 131.
- Jaume Conesa, conseller reial: 156, 157.
- Jaume d'Alòs, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100; Jaume d'Alòs, veguer i curial de Lleida pel senyor rei: 135.
- Jaume d'en Deulosalv, procurador de Tomasa Ramon Pere: 162, 163; testimoni: 150, 152, 171, 178.
- Jaume de Puig, lloctinent del racional de la cúria de Lleida: 140.
- Jaume Monjo, jurisperit de Tortosa, testimoni: 44
- Joan Pelegrí, lloctinent de Jaume Gener curial d'Alguaire: 29.

- Pere Algerri, lloctinent del prior de Catalunya: 148.
- Pere Arnau de Cervera, veguer i curial de Lleida i Pallars: 63, 64.
- Pere Arnau Morató, jutge d'Albesa: 74, 75.
- Pere Barrot, procurador de fra Ramon d'Empúries de l'Hospital: 69, 71.
- Pere Bosom, jurisperit, testimoni: 121, 122.
- Pere d'Espens, conseller reial: 54, 81, 154, 155, 156, 157, 164, 165, 166 (difunt).
- Pere Eiximenis de Pomar, conseller i uixer reial, testimoni: 169.
- Pere Ferran, batlle de Vilanova de Remolins, testimoni: 147.
- Pere Rei, beneficiat a la seu lleidatana, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 130, 131.
- Ponç d'Aguilar, testimoni d'Alguaire: 66; testimoni i paer d'Alguaire: 111.
- Ponç de Balaguer, síndic de Ratera: 142; veí de Ratera: 158.
- Ramon de Camarasa, nomenat per la Portella: 119.
- Roderic Didac, doctor en lleis: 169.
- Vidal d'Almenar, germà i procurador de Pere d'Almenar: 31, 72.

APÈNDIX 6

MERCADERS, ARTESANS I D'ALTRES OFICIS

- Arnau d'Alsamora, picapedrer, cap de casa d'Alguaire: 77.
- Bartomeu de Vilamur, pagès de Lleida, testimoni: 109
- Berenguer de Marva, escuder del bisbe de Lleida, testimoni: 38.
- Bernat de Casanova, aventurer, ciutadà de Barcelona, testimoni: 89, 92.
- Bernat de Valls, corredor públic o pregoner de Lleida, testimoni: 97.
- Bertran Gralla, blader, testimoni: 172.
- Domènec Fontanet, difunt, calderer i senier, i pare de Ramonet i Peretó Fontanet: 177.
- Guillem Canut, banquer de Lleida, testimoni: 37, 38.
- Guillem de Timor, metge de Cervera: 52.
- Guillem Escolà, guarnidor, testimoni: 135.
- Joan Vidal, sabater lleidatà, tutor de Ramonet i Peretó, fills de Domènec Fontanet, difunt: 177.
- Llorenç Reig, mercader de Lleida, testimoni: 22.
- Pere de Maçanet, ciutadà de Lleida: 64, 76, 97, 109, 136, 144; mercader de Lleida: 106, 141.
- Pere de Pedra, picapedrer d'Algerri, pare de Miquela: 158.
- Pere de Segarra, constructor d'Alguaire: testimoni: 2.
- Pere Romei, mercader de Lleida, testimoni: 148.
- Ramon de Gramanet, teixidor, testimoni: 145.

APÈNDIX 7

PERSONES TESTIMONIADES MÉS D'UNA VEGADA EN LES CATEGORIES SOCIALS
ANTERIORS

- Bernat de Montassor, fra, procurador general de fra Ramon de Ribelles, castlà d'Amposta: 9.
- Arnau de Falconera, rector i notari públic de l'església de Queralt: 30
- Montellià Seguí, clergue, notari públic de Conques: 149.
- Pere de Prat, notari i rector de l'església de Conques: 149
- Bertran Massó, prevere, notari i procurador de Ramon d'Empúries: 87, 89, 92
- Arnau Ferrer, prevere d'Alguaire, procurador: 84, 85, 92, 94, 101, 110; procurador de la priora Sibil·la de Castellvell: 87
- Arnau Mulner, canonge lleidatà i procurador de Marquesa de Ribelles: 116, 118
- Bernat Boter, capellà, procurador d'Elisèn de Montcada: 3, 10; prevere, testimoni: 26, 42 i 54.
- Hug de Cardona, capellà de l'església d'Almenar i procurador de Lleida: 31.
- Gilabert de Crudelles, sagristà i feudatari de l'església de Lleida: 103; marmessor de Ramon de Montanyà, ardiaca de Terrantona: 80.
- Ramon de la Serra, beneficiat de l'església de Lleida i marmessor de Ramon de Montanyà: 80.
- Ramon de Puig, beneficiat de l'església de Lleida i marmessor de Ramon de Montanyà: 80
- Francesc Lopec, beneficiat a la catedral de Lleida i procurador d'Ademar de Castelló: 172
- Pere Rei, beneficiat a la seu lleidatana, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 130, 131.

- Arnau d'Alsamora, notari d'Alguaire i procurador d'Esclarmonda de Ribelles: 176
- Bernat d'Olzinelles, doctor en lleis, tresorer i conseller reial: 151, 153, 154, 155, 156, 157.
- Berenguer de la Guàrdia, procurador, jurisperit de Cervera: 56, 59.
- Garcia López de Celma, conseller i uixer reial, testimoni: 169.
- Pere Eiximenis de Pomar, conseller i uixer reial, testimoni: 169.
- Guillem Bretó, advocat fiscal i llicenciat en lleis: 154, 155, 156, 157.
- Guillem Sirvent, jutge de la Cúria i procurador reial: 140, 141, 143.
- Pere de Maçanet, ciutadà de Lleida: 64, 76, 97, 109, 136, 144; mercader de Lleida: 106, 141.
- Bernat de Casanova, aventurer, ciutadà de Barcelona, testimoni: 89, 92.

ÍNDEX ONOMÀSTIC I TOPONÍMIC

Críteris

S'ha introduït els càrrecs, estatus, oficis, procedència i d'altres de les persones testimoniades en tots els documents. Quan la procedència no restava clarament identificada, com en els casos dels veïns esmentats en les afrontacions de les propietats, s'ha obviat.

S'ha sigut fidel a l'onomàstica i toponímia dels documents, no obstant s'ha traduït al català actual utilitzant, en cas de dubte, la geografia de l'entorn en els topònims. Pel que fa als cognoms i a alguns noms, s'ha considerat pertinent incloure el signe d'interrogació en el cas de dubtes extrems, i en el mateix sentit s'ha procedit a afegir una nota a peu de pàgina a algunes traduccions de noms i cognoms que admeten altres solucions. També s'ha recorregut als noms i cognoms d'aquelles persones documentades en els diplomataris anteriors sempre que la correspondència de fets, càrrecs, dates i circumstàncies ens ho ha permès. No obstant i en el cas de persones del mateix nom i cognom, que el context no permetia relacionar-los directament, s'ha procedit a citar-los separatament ja que s'ha observat que era habitual la repetició de noms i cognoms en persones que clarament no estaven directament relacionades. En aquest punt, cal considerar que una anàlisi genealògica més àmplia, fora de l'abast del present treball, podria informar-nos degudament de la coincidència o no, en una mateixa persona.

[...]DRIGUERES: 158

[...]GAN, Pere d'en, notari públic de Cervera: 73.

[...], Bernat de, notari públic d'Alguaire: 178.

A

ABELLA, Bernat d', cap de casa d'Alguaire: 77; Bernat d'Abella, testimoni: 29.

AÇAIT MILLERÓ, jeu de Lleida, testimoni: 62

ADEMAR DE CASTELLÓ, canonge i preposit de la diòcesis de Lleida: 172.

AGEN: 122, 124, 125

ÀGER, Bernat d', nebot de Ramon d'Àger: 55.

ÀGER, Bertran d', cavaller: 31.

ÀGER, Domènec, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

ÀGER, Guillem ? d', rector d'Ivars, testimoni: 66, 72.

ÀGER: 5, 137

AGNÈS DE BIURE, infermera d'Alguaire: 94, 116, 118, 123, 124, 125, 164, 165.

AGNÈS DE QUERALT, priora d'Alguaire: 2, 3, 14, 20, 21, 24, 26, 28, 40, 41, 43.

AGRAMUNT BASSA, cap de casa d'Alguaire: 77.

AGRAMUNT DE VILABEN, representant d'Albesa: 75.

AGRAMUNT, procurador d'Estadella i de Guerau d'Oluja: 16

Agramunt: 47, 49

AGUILAR, Aguilar, d', cap de casa d'Alguaire: 77.

AGUILAR, Esteve d', cap de casa d'Alguaire: 77.

AGUILAR, Ponç d', cap de casa d'Alguaire: 77.

AGUILAR, Ponç d', testimoni d'Alguaire: 66; testimoni i paer d'Alguaire: 111.

AGUILAR, Ponç d', veí d'Alguaire, proscrit: 133, 140.

AGUILÓ, Arnau, habitant de Llorac: 58.

AGUILÓ, Berenguera d', monja d'Alguaire: 2, 3, 41, 42, 50, 54, 94; Berenguera d'Aguiló, vicegerent de la priora d'Alguaire: 84.

- AIGUA, Joan de l', cap de casa d'Alguaire: 77.
- AIGÜES, Domingo d', batlle d'Albesa pel rei: 119.
- AIMERICH DE MANOSQUE, Pere, notari públic amb autoritat apostòlica i reial: 118.
- Aitona: 36
- ALAÇAR HELBAR, jueu, fill de Vidal Helbar: 159
- ALADRELL, Ramon, mercader de Lleida, testimoni: 22.
- ALBA DE TIMOR, monja d'Alguaire: 152, 178
- ALBANA, Pere d', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ALBEROLA, Arnau d', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ALBEROLA, Bernat de l', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ALBEROLA, Pere de l', cap de casa d'Alguaire: 77.
- Alberola: 135
- ALBERT DE CASTELL NEGRE D'ALEMANYA, fra, preceptor: 86, 87, 92.
- ALBERT DE POMÀS, testimoni: 56
- ALBESA, Joan, testimoni: 134.
- Albesa, o Albesia o Albessa: 11, 12, 13, 49, 55, 66, 74, 75, 119, 169,
- ALBESPÍ, Arnau d', batlle de la Portella per la priora d'Alguaire: 119.
- ALBESPÍ, Ramon d', testimoni: 66; veí de la Portella: 101.
- ALBESPÍ, Salvador d',: 162.
- Albió o Albione: 59
- ALBIOL, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ALBIOL, Ramon, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ALCALÀ, Pere d', castlà d'Amposta, difunt: 84, 86, 87, 92.
- ALCANIÇ ?, Bartomeu de, canvista, testimoni: 97.
- ALCATÓ, Ramon d', notari públic de Santa Coloma: 19.
- ALDOMAR, Jaume, testimoni: 92.
- ALEGRET MOÇ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- Alemanya: 86, 87, 92
- Alfaro: 71
- ALFARRÀS, Pericó d', esclau de Francesc de Montgai, testimoni: 147.

- ALFONS DE CASTELLNOU, espòs de Sanxa Lopeç de Vergaiç, sobrejunter d'Osca: 14.
- ALFONS, fill del rei d'Aragó, comte d'Urgell i vescomte d'Àger: 49, 93;
- ALFONS, rei d'Aragó, difunt: 173
- ALGARS, Nicolau de l', cap de casa d'Alguaire: 77.
- ALGERRI, Pere, lloctinent del prior de Catalunya: 148.
- Alguaire o Algaria, Algayra, Algayre, Alguaira , Alguayra, Algaira, Algaire : 1, 3, 6, 7, 10, 14, 15, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 76, 77, 80, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 148, 150, 153, 154, 155, 156, 157, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 171, 175, 176, 177.
- Alguaire, castell d': 23
- ALGUAIRE, Guillem: 84.
- ALGUAIRE, Pasqual d', testimoni: 107.
- Alinyà: 71
- Almacelles: 139, 172
- ALMENAR, Bernat d', capellà, testimoni: 2.
- ALMENAR, Bonanat d', capellà de la reina d'Aragó, testimoni: 40.
- ALMENAR, Pere d', cap de casa d'Alguaire: 77.
- ALMENAR, Pere d', germà de Vidal d'Almenar: 31, 72.
- ALMENAR, Pere d': 158.
- ALMENAR, Vidal d', germà i procurador de Pere d'Almenar: 31, 72
- Almenar: 21, 31, 108, 109
- ALMENARA, Gueralda d', monja d'Alguaire: 41, 42, 54, 94.
- Almenarilla: 153, 155,
- ALMOR, Domènec d', testimoni: 41.

- ALÒS, Arnau d', fra, prior de Catalunya: 131, 135; Arnau d'Alòs, fra, lloctinent del comanador de Gardeny: 148.
- ALÒS, Bonafonat d', fill de Bonafonat d'Alòs, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ALÒS, Borrell d', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ALÒS, Constança d', monja d'Alguaire: 54, 84, 94, 123, 124, 125, 131, 164, 165, 166.
- ALÒS, Francesc d', cavaller, testimoni: 121, 122.
- ALÒS, Guillem d', germà de Guillem d'Alòs, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 79, 100.
- ALÒS, Guillem d', germà de Guillem d'Alòs, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 79, 100.
- ALÒS, Jaume d', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100
- ALÒS, Jaume d', veguer i curial de Lleida pel senyor rei: 135.
- ALSAMORA, Arnau d', procurador de la priora d'Alguaire: 172.
- ALSAMORA, Arnau d', cap de casa d'Alguaire: 77.
- ALSAMORA, Arnau d', espòs de Sanxa, venedor: 159.
- ALSAMORA, Arnau d', notari d'Alguaire i procurador d'Esclarmonda de Ribelles: 176
- ALSAMORA, Arnau d', picapedrer, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ALSAMORA, Bernat d', batlle d'Alguaire: 126, 127.
- ALSAMORA, Bernat d', testimoni: 50, 94, 136, 139, 162.
- ALSAMORA, Domènec d', cap de casa d'Alguaire: 77.
- ALSAMORA, Domènec, : 171.
- ALSAMORA, Ramon d', cap de casa d'Alguaire: 77.
- AM, Bartomeu de n', cap de casa d'Alguaire: 77.
- AM, Ramon de n', emfiteuta d'Alguaire: 22.
- AM, Ramon de n', espòs de Dolça, venedor: 39.
- Ametlla, l': 26, 68, 100
- Amposta o Emposte: 5, 7, 8, 9, 20, 35, 36, 37, 38, 48, 54, 56, 59, 70, 71(Emposta), 86, 89, 92, 103, 129, 131, 138, 129, 103

- Amposta, castellania: 127
- ANCONA, Pere d', fra de l'Hospital: 86, 87, 92.
- ANDREU DE CASTRE, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ANDREU DE MARC, cap de casa d'Alguaire, síndic d'Alguaire: 77, 142.
- ANDREU DE TORRENTA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ANDREU DE ZORITA: 22
- ANDREU PEIRÓ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ANDREU PELEGRÍ, pare de Pere Pelegrí, difunt: 77, 106.
- ANDREU POCOLULL, síndic d'Alguaire: 142.
- ANDREU ROIG, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ANGLESA, vídua de Bernat Fahener, emfiteuta: 22.
- ANGLESOLA, Berenguer Arnau d', pare de Galceran, Sibil·la i Gueralda d'Anglesola: 50.
- ANGLESOLA, Berenguer d', preposít: 49.
- ANGLESOLA, Galceran d', germà de Gueralda i Sibil·la, fill de Berenguer Arnau d'Anglesola: 47, 50.
- ANGLESOLA, Gueralda d', germana de Galceran i Sibil·la, i filla de Berenguer Arnau d'Anglesola, monja d'Alguaire, difunta: 47, 50.
- ANGLESOLA, Guillem d', fra, comanador d'Osca: 71.
- ANGLESOLA, Guillem d', noble: 47.
- ANTONI DE SOLER, fra, comanador de Castellot i de Gardeny: 110.
- ANTONI FERRER, capellà del monestir d'Alguaire, testimoni: 130
- ANTONI FERRERA, comanador d'Alguaire: 110, 113, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 135, 136, 139, 145.
- ANTONI GARÍ, fra, lloctinent del comanador d'Alguaire: 115.
- ANTONI GUERAU: 158.
- ANTONI PARENT, ciutadà de Lleida, testimoni: 155, 156.
- ANTONI PEDRÓ, notari públic de Vila-real i de tota jurisdicció reial: 64.
- ARAGÓ, Sanc d', fra, preceptor de Miravet: 131.
- Aragó: apèndix 2, 1, 9, 5, 6, 7, 8, 38, 64, 84, 93, 103, 122, 130, 133, 137, 138, 140, 141, 142, 143, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 165, 169, 173.

- ARBUL, Nicolau d', fra: 3, 16.
- ARESTA, Guillem d', prevere, testimoni: 3
- ARGEMÍ, Guillem de n', notari públic junior de Cervera, testimoni: 48.
- ARGENTONA, Gueralda d', monja d'Alguaire: 54, 131, 164, 165.
- ARISTA, Guillem d', prior de Cervera de l'Hospital: 20.
- Arlès: 131.
- ARNAL DE QUEXACS, habitant de Girona, testimoni: 76.
- ARNALL DE TOLÓ, capellà de Dolça, comtessa d'Urgell: 134.
- ARNAU AGUILÓ, habitant de Llorac: 58.
- ARNAU ASCEBET, testimoni: 72.
- ARNAU BERNAT: 162.
- ARNAU BURRO, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU CAVALLER, procurador d'Arnau de Castellvell i habitant d'Almenar: 108, 109.
- ARNAU CORRAL, cap de casa d'Alguaire, testimoni: 28, 77.
- ARNAU D'ALBEROLA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ARNAU D'ALBESPÍ, batlle de la Portella per la priora d'Alguaire: 119.
- ARNAU D'ALÒS, fra, prior de Catalunya: 131, 135; Arnau d'Alòs, fra, lloctinent del comanador de Gardeny: 148.
- ARNAU D'ALSAMORA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU D'ALSAMORA, espòs de Sanxa, venedor: 159.
- ARNAU D'ALSAMORA, notari d'Alguaire i procurador d'Esclarmonda de Ribelles: 176.
- ARNAU D'ALSAMORA, picapedrer, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU D'ALSAMORA, procurador de la priora d'Alguaire: 172.
- ARNAU D'ARTS, escriptent del notari Guillem Fuster, de Lleida: 14.
- ARNAU D'AVINYÓ, fra de l'Hospital: 45.
- ARNAU D'EN DÉULOSALV, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU D'EN GEHET, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU D'EN GILET, habitant d'Alguaire, testimoni: 23, 162.
- ARNAU D'ESTANYÀ, escuder de Ramon d'Àger, testimoni: 66.

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

- ARNAU D'ORCAU, senyor de Conques: 149.
- ARNAU D'ORRIT, cap de casa d'Alguaire: 77, 106.
- ARNAU DE BARDAXÍ, germà de Ferrer Bardaxí, emfiteuta: 22.
- ARNAU DE BOIX, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU DE CARDILS, fill de Berenguer de Cardils, habitant de la Portella: 101.
- ARNAU DE CARDÓS, fra, prior de la casa de l'Hospital de Lleida: 24.
- ARNAU O ARTAU DE CASTELLVELL, donzell: 104, 108, 109.
- ARNAU DE CLUSELLS, cap de casa d'Alguaire, testimoni: 77, 163.
- ARNAU DE FALÇ, cap de casa d'Alguaire: 77, 100; Arnau de Falç, paer d'Alguaire: 111.
- ARNAU DE FALCONERA, notari públic i rector de l'església de Queralt: 30.
- ARNAU DE FLAÇÀ, fra de l'Hospital, testimoni: 44.
- ARNAU DE FONÇ, (a Ribagorça) testimoni: 21.
- ARNAU DE LA TORRE, notari d'Albesa, pel notari Ponç de Riart: 119.
- ARNAU DE MALLA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ARNAU DE MOLLET, notari públic d'Almenar: 31.
- ARNAU DE MORLANS, notari públic i reial: 5, 137.
- ARNAU DE PALLAC, espòs de Sançona, difunt: 162.
- ARNAU DE PERAMON, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU DE PINYONOSA, testimoni: 13.
- ARNAU DE PONTS, testimoni: 134.
- ARNAU DE PUIG, notari públic de Lleida: 12 (test.), 138, 177.
- ARNAU DE ROCAFORT: 31.
- ARNAU DE SALAVERT, escuder, testimoni: 47.
- ARNAU DE SANTAOLALIA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU DE SANTOLARI: 27
- ARNAU DE SEGARRA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU DE SERRAT, cap de casa d'Alguaire: 77, 162.
- ARNAU DE SOLER, fra, còmanador de l'Espluga (de Francolí): 71.
- ARNAU DE TORROELLA, procurador del canonge Arnau de Vilatormar: 172.
- ARNAU DE TURMEDA, cap de casa d'Alguaire: 77.

- ARNAU DE VALL-LLEBRERA: 158.
- ARNAU DE VILA, pare de Pere de Vila: 75.
- ARNAU DE VILATORMAR, canonge i prepòsit de la diòcesis de Lleida: 172.
- ARNAU DEL CARRER, vicari de l'església de Corbins, venedor: 145.
- ARNAU DEL CARRER, testimoni: 77.
- ARNAU DEL PALLARS, testimoni: 9.
- ARNAU DONAT, difunt: 140.
- ARNAU ESCOBET habitant de Ratera: 83.
- ARNAU FALÇ, estudiant a Lleida, testimoni: 125.
- ARNAU FERRER, emfiteuta, habitant d'Alguaire: 22, 62, 77.
- ARNAU FERRER, prevere d'Alguaire, procurador: 84, 85, 87 (procurador de la priora Sibil·la de Castellvell), 92 (prevere del monestir d'Alguaire), 94, 101, 110.
- ARNAU FERRER, vídua d': 162.
- ARNAU GENOVÈS, habitant de Llorac: 58.
- ARNAU GRÀCIA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ARNAU GROS, testimoni: 146.
- ARNAU GUERAU, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ARNAU GUITART, preceptor de Vilafranca de l'Hospital: 168.
- ARNAU MARTÍ, representant d'Albesa: 75.
- ARNAU MARTÍ, testimoni: 119.
- ARNAU METRÍ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU MULNER, canonge lleidatà i procurador de Marquesa de Ribelles: 116, 118.
- ARNAU MUNTANER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU NINA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU PARENT, lloctinent de Bernat de Pont, veguer i curial de Lleida: 9.
- ARNAU PARENT, testimoni: 7.
- ARNAU PELEGRÍ, difunt, pare d'Arnau Pelegrí i espòs de Maria, habitant de Vilanova de Segrià: 79.

- ARNAU PELEGRÍ, fill del difunt Arnau Pelegrí i de Maria la seva esposa, habitant de Vilanova de Segrià: 79.
- ARNAU PELEGRÍ, fill del difunt Arnau Pelegrí, comprador: 51.
- ARNAU PELEGRÍ, pare d'Arnau Pelegrí, difunt: 51.
- ARNAU POCOLULL, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU ROIG, habitant i paer d'Alguaire, testimoni: 16, 23, 27, 77, 162.
- ARNAU ROS, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ARNAU SASTRE, procurador de la priora Sibil·la de Castellvell: 47, 50.
- ARNAU SERENA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU SERRA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ARNAU SERRAT: 162.
- ARNAU SIRVENT, notari públic de Lleida: 83.
- ARNAU TORCIT, procurador de Ponts: 176.
- ARNAU VERFARER,? veí de Lleida, testimoni: 100.
- ARNAU VIDAL, prevere, testimoni: 58.
- ARNAU VIDAL, habitant d'Alguaire: 77, 158.
- ARNAU, Domènec, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ARNAU, Domènec, notari públic de Lleida: 106.
- ARTS, Arnau d', escriptent del notari Guillem Fuster, de Lleida: 14.
- ASCEBET, Arnau, testimoni: 72
- ASCÓ, Guillem, escriptent del notari Ferrer de Calders: 44.
- ASTRUC BAGÓ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- AUDEBETI D'ALBANA, Jaume, ciutadà d'Avinyó, notari públic: 131.
- AULET, Ramon d': 22.
- AUROSIO, Berenguer d', fra, prior de Barletta: 131.
- AVELLANA, Ramon de l', veí de Lleida, testimoni: 172.
- Avinyó : 45, 86, 87, 92, 118, 120, 122, 131, 168.
- AVINYÓ, Arnau d', fra de l'Hospital: 45.
- AVINYÓ, Elisèn d', monja d'Alguaire: 45, 94, 131.
- AYMAR, Joan, capellà, testimoni: 163.

B

- BABOT, Pere, habitant de Vilanova de Segrià: 104, 107, 108, 109, 139.
- BAGES, Berenguer de, fra, comanador de Siscar i Susterres: 71.
- BAGÓ, Astruc, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BAIET, Pere, fra, comanador d'Isot: 71.
- BAIONA, Salvador de, notari de Lleida: 3.
- Balaguer [...]: 27
- BALAGUER DE LES ERES, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BALAGUER DE NOU: 22.
- BALAGUER DURRO, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BALAGUER FRARE, habitant de la Portella: 74, 75.
- BALAGUER LAMBERT espòs de Guillemona, habitant de la Portella: 28.
- BALAGUER PELAT, habitant de la Portella: 119.
- BALAGUER VALLÈS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BALAGUER VALLÈS, fill de Pere Vallès i germà de Pericó Vallès: 25.
- BALAGUER, Guillem de, habitant de Ratera: 108, 109.
- BALAGUER, Guillem, habitant de Ratera: 104.
- BALAGUER, Ponç de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BALAGUER, Ponç de, síndic de Ratera: 142; veí de Ratera: 158.
- BALAGUER, Ramon de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Balaguer: 49, 109, 173, 174.
- BALANYÀ, Guillem de, habitant de Llorac: 58.
- BALANYÀ, Pere, habitant de Llorac: 58.
- BALÇ, Domènec de, veí de Lleida, testimoni: 35, 38.
- BALÇA, Domènec, emfiteuta: 22.
- BALÇA, Ramon, emfiteuta d'Alguaire: 22; cap de casa d'Alguaire: 77.
- BANAHUÍ, Guillem de, fill de Joan de Banahuy, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BANAHUY, Esteve de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BANAHUY, Guillemó de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BANAHUY, Joan de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

- BANAHUY, Pericó de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BANAUL, Pere de: 139.
- BANYERES, Berenguera de, monja d'Alguaire: 2, 3, 41, 42, 50, 54, 65, 84, 94.
- Barbens: 123.
- Barcelona, apèndix 1, apèndix 2, 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 18, 19, 26, 30, 38, 48, 52, 64, 68, 87, 89, 90, 91, 92, 104, 108, 109, 123, 135, 137, 138, 140, 142, 151, 153, 155, 156, 157, 165, 168, 169, 176
- Barcelona, diòcesis de: 19.*
- BARCELONA, Ramon, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BARDAXÍ, Arnau de, germà de Ferrer Bardaxí, emfiteuta: 22.
- BARDAXÍ, Ferrer de, germà d'Arnau de Bardaxí, emfiteuta: 22.
- BARDAXÍ, Guillem de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BARDINA, Berenguer, notari públic de Lleida: apèndix 2.
- BARDINA, Tomàs, notari públic de Lleida, testimoni: 1.
- BARGANUY, Guillem de, emfiteuta: 22; cap de casa d'Alguaire: 77.
- BARROT, Pere, procurador de fra Ramon d'Empúries de l'Hospital: 69, 71.
- BARTOMEU DE ALCANIÇ ?, canvista, testimoni: 97.
- BARTOMEU DE BENDECASA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BARTOMEU DE BOIX, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BARTOMEU DE FINESTRES, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BARTOMEU DE N'AM, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BARTOMEU DE PEDRA, prevere d'Alguaire, testimoni: 65, 110, 121, 122.
- BARTOMEU DE PONS, prevere, testimoni: 123.
- BARTOMEU DE RIPOLL ? notari públic de Lleida: 135.
- BARTOMEU DE SARAGOSSA, cap de casa d'Alguaire: 77, 106.
- BARTOMEU DE TORRES, notari públic de Lleida i reial: 141, 142, 143.
- BARTOMEU DE VILAMUR, pagès de Lleida, testimoni: 109.
- BARTOMEU FERRER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BARTOMEU FLIX, testimoni: 162.
- BARTOMEU GRANYA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BARTOMEU GRANYA, fill del difunt Bartomeu Granya, venedor: 51.

- BARTOMEU GRANYA, pare de Bartomeu Granya, difunt: 51.
- BARTOMEU GUAYNA, apotecari de Cervera: 52, 73.
- BARTOMEU MARCEL, habitant de Llorac: 58.
- BARTOMEU MULNER, habitant de Llorac: 58.
- BARTOMEU NICOLAU: 22.
- BARTOMEU ROIG, fill de Domènec Roig, difunt, habitant d'Alguaire: 77.
- BARTOMEU ROIG, notari públic d'Alguaire: 2, 16, 21, 23.
- BAS, Miquel de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BASSA, Agramunt, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BASSA, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BASSA, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BASSA, Guillem, cap de casa d'Alguaire, testimoni: 77, 171.
- BASSA, Joan, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BASSA, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BASSA, RAMON: 162.
- BATLLE, Ramon, testimoni: 141, 143.
- BELERA, Sibil·la de, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BELLESTAR, Bertran de, comanador del monestir d'Alguaire: 177.
- BELLFORAT, Domènec de, espòs de Sanxa, habitant de Benavent de Segrià, venedor: 139.
- BELLPUIG, Galceran de, noble, majordom: 169.
- Bellpuig: 41
- BELLVEÍ, Jaume de, notari públic de Lleida: 32, 38.
- BELLVÍS, Berenguera de, monja d'Alguaire: 54, 65, 94, 116, 118.
- BELLVÍS, Guillem de, habitant de la Portella: 74, 75.
- BELUC, Berenguer: 162.
- BENA, Montserrat de, habitant de Ratera, testimoni: 158.
- BENAMAT D'ESTARÓ, cavaller del castell, testimoni: 40.
- BENAVARRI, Domènec de, diaca, testimoni: 50.
- BENAVARRI, Gil de, testimoni, veí de Lleida, comparador: 145, 148.
- Benavent de Segrià: 139.

- BENDECASA, Bartomeu de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BENDECASA, Bernat de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BENDECASA, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BENDECASA, Pere, comprador: 146.
- BENEDETA, vídua de Pere Gallart, emfiteuta: 162.
- BENET CONILL, cap de casa d'Alguaire: 77, 162.
- BENET GRANYA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BENET GRANYA, testimoni: 79.
- BENET, Guillem, jurisperit, testimoni: 81.
- BENET, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERENGUER ARNAU D'ANGLESOLA, pare de Galceran, Sibil·la i Gueralda d'Anglesola: 50.
- BERENGUER BARDINA, notari públic de Lleida: apèndix 2.
- BERENGUER BELUC: 162.
- BERENGUER CARDILS, nomenat per la Portella: 119.
- BERENGUER COLOM, notari públic amb autoritat reial: 155.
- BERENGUER COMA, cap de casa d'Alguaire: 77, 162.
- BERENGUER CORREGER, habitant de la Portella: 101.
- BERENGUER D'ANGLESOLA, prepòsit: 49.
- BERENGUER D'AUROSIO, fra, prior de Barletta: 131.
- BERENGUER D'ESPIELLS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERENGUER D'IVARS, testimoni: 15.
- BERENGUER D'OLUJA, cavaller d'Alguaire, i pare de Guerau d'Oluja: 20.
- BERENGUER DE BAGES, fra, comanador de Siscar i Susterres: 71.
- BERENGUER DE BEUILS, rector de l'església de Vilanova de Riudovelles de Segrià, testimoni: 100.
- BERENGUER DE CALDERS, framenor, testimoni: 149.
- BERENGUER DE CARDONA, difunt, mestre del Temple: 38.
- BERENGUER DE CASSERRES, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERENGUER DE CASTELLOLÍ, espòs de Guillemoneta, filla i hereva universal del difunt Guillem de Vilaseca: 169.

- BERENGUER DE CERVERA, cavaller: 19.
- BERENGUER DE CLUSELLS, cap de casa d'Alguaire: 22, 77.
- BERENGUER DE FLAÇA, fra, comanador de Sant Llorenç: 71; comanador d'Alguaire: 143; comanador de Lleida: 121, 122, 123, 126, 127, 128, 129.
- BERENGUER DE LA CIRERA, cavaller: 2.
- BERENGUER DE LA GUÀRDIA, procurador, jurisperit de Cervera: 56, 59.
- BERENGUER DE LA MORA DE PERVES, procurador i habitant d'Almenar: 108.
- BERENGUER DE LA MORA, procurador d'Arnau de Castellvell, habitant de Perves: 109.
- BERENGUER DE LA SALA, jurisperit, testimoni: 47.
- BERENGUER DE LLORAC, fra, preceptor de Gardeny: 131.
- BERENGUER DE LLORET, comanador de Siscar: 24.
- BERENGUER DE MARUA, escuder del bisbe de Lleida, testimoni: 38.
- BERENGUER DE MORELA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERENGUER DE PERVES, fra, prior de Verdú, procurador: 94.
- BERENGUER DE PINYANA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERENGUER DE PORTELLA, canonge d'Urgell: 103.
- BERENGUER DE SERRA, habitant de Ferrer de Segrià, testimoni: 166.
- BERENGUER DE SOLÀ: 162.
- BERENGUER DE SOLSONA, prevere, testimoni: 96.
- BERENGUER FRANCESC: 68.
- BERENGUER GINER, espòs de Guillema, habitant de l'Ametlla: 68.
- BERENGUER GRANELL, rector de l'església de Calonge, diòcesis de Lleida, testimoni: 33, 34, 36, 38.
- BERENGUER GUAMIC, habitant de Llorac: 58.
- BERENGUER GUERAU, notari públic d'Albesa pel notari Francesc de Ferriol: 66, 74, 75.
- BERENGUER JAUME, marmessor: 150.
- BERENGUER MIRÓ: 158.
- BERENGUER NICOLAU, prevere, testimoni: 65.
- BERENGUER NICOLAU, testimoni: 10.

- BERENGUER OLIVA, habitant de Ratera, testimoni: 158.
- BERENGUER PINELL, testimoni: 57.
- BERENGUER ROCA, habitant de Llorac: 58.
- BERENGUER ROIG, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERENGUER ROQUETA, lloctinent del rector de Santa Coloma: 19.
- BERENGUER TORELLÓ, habitant de Llorac: 58.
- BERENGUER TRIBANAR, prevere del rector prelat de Ratera: 103.
- BERENGUER, fra, comanador d'Alinyà: 71.
- BERENGUERA BONETA, monja d'Alguaire: 3, 41, 43.
- BERENGUERA D'AGUILÓ, monja d'Alguaire: 2, 3, 41, 42, 50, 54, 94;
- Berenguera d'Aguiló, vicegerent de la priora d'Alguaire: 84.
- BERENGUERA DE BANYERES, monja d'Alguaire: 2, 3, 41, 42, 50, 54, 65, 84, 94.
- BERENGUERA DE BELLVÍS, monja d'Alguaire: 54, 65, 94, 116, 118.
- BERENGUERA DE BOSC, monja d'Alguaire: 3.
- BERENGUERA DE CASTELLOLÍ, monja d'Alguaire: 54, 65, 94, 122, 131.
- BERENGUERA DE JORBA, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BERENGUERA DE LA GOARES: 159.
- BERENGUERA DE LA GODA, infermera d'Alguaire: 42, 43, 50, 65, 84, 94, 116, 118, 123, 124, 125.
- BERENGUERA DE MONTLLEÓ, monja d'Alguaire: 2, 3.
- BERENGUERA DE PINÓS, monja d'Alguaire: 79, 84, 116, 118, 123, 124, 125.
- BERENGUERA DE PONTS, monja d'Alguaire: 94, 164, 165.
- BERNADÓ DE CASTELLDÀSENS, procurador de la priora i convent d'Alguaire: 92.
- BERNAT DE VALLS, pregoner de Lleida, testimoni: 97.
- BERNAT ? CARVÍ: 134.
- BERNAT BASSA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT BOLUC, jutge d'Alguaire: 77; Bernat Boluc, resident a Alguaire: 106.
- BERNAT BONET, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BERNAT BONET, testimoni: 68.

- BERNAT BOTER, capellà, procurador d'Elisèn de Montcada: 3, 10; prevere, testimoni: 26, 42 i 54.
- BERNAT BOTET, prevere, testimoni: 110.
- BERNAT BRET, batlle d'Albesa: 74, 75; Bernat Bret, habitant d'Albesa, garant: 55.
- BERNAT CALAF, batlle a Gandesa, testimoni: 81.
- BERNAT CARNICER DE CERVERA, testimoni: 26.
- BERNAT CERDÀ, habitant de Llorac: 58.
- BERNAT CLAVELL, ciutadà de Lleida: 142.
- BERNAT COLOM, habitant de la Portella: 101.
- BERNAT COMPANYY, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT COMPANYY, vídua de, emfiteuta: 162.
- BERNAT CORBELLA, fra 'ab clausula': 126, 127, 128, 129.
- BERNAT CORRAL, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT D'ABELLA, cap de casa d'Alguaire: 77; Bernat d'Abella, testimoni: 29.
- BERNAT D'ÀGER, nebot de Ramon d'Àger: 55.
- BERNAT D'ALMENAR, capellà, testimoni: 2.
- BERNAT D'ALSAMORA, batlle d'Alguaire: 126, 127.
- BERNAT D'ALSAMORA, testimoni: 50, 94, 136, 139, 162.
- BERNAT D'ESTANY, emfiteuta: 162.
- BERNAT D'OLZINELLES, doctor en lleis, tresorer i conseller reial: 151, 153, 154, 155, 156, 157.
- BERNAT DE BENDECASA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT DE [...], notari públic d'Alguaire: 178.
- BERNAT DE BONNIGA, resident a Alguaire: 162.
- BERNAT DE CARDILS, fill de Berenguer de Cardils, habitant de la Portella: 101.
- BERNAT DE CASANOVA, aventurer, ciutadà de Barcelona, testimoni: 89, 92.
- BERNAT DE CASTELLDÀSENS, procurador de la priora i del convent d'Alguaire: 85, 87, 88; 89, 90, 91, 92.
- BERNAT DE CLUSELLS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT DE CONESA, cavaller: 53, 54.

- BERNAT DE COPONS, testimoni: 30.
- BERNAT DE CORÇA, emfiteuta: 162.
- BERNAT DE FARENS, fill del difunt Bernat de Farens, testimoni: 119.
- BERNAT DE GUARDIA, notari públic de Lleida: 82, 96, 97; Bernat de Guàrdia, veguer de Lleida: 93.
- BERNAT DE L'ALBEROLA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BERNAT DE L'ESTRALL, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BERNAT DE L'OBAC, prevere, testimoni: 75.
- BERNAT DE LA CIRERA, cavaller: 19.
- BERNAT DE LA CREU, notari: 90.
- BERNAT DE LA MONTANERA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT DE LA RIERA, fra, vicari: 3.
- BERNAT DE LA TORRE, difunt, avi de Jaume Carnicer: 26.
- BERNAT DE LA TORRE, emfiteuta: 139.
- BERNAT DE LA TORRE, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BERNAT DE MARTINA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT DE MENAGUERRA, curial de Lleida: 35, 38.
- BERNAT DE MILLAN: 22.
- BERNAT DE MONTASSOR, fra, procurador general de Ramon de Ribelles, castlà d'Amposta: 9.
- BERNAT DE MONTPAÓ, fra, comanador de Celma: 123, 126, 127, 128, 129; testimoni: 20.
- BERNAT DE MOROR, resident a Almacelles, emfiteuta: 139.
- BERNAT DE PALAU, notari públic: Bernat de Palau, testimoni habitant d'Almenar: 31.
- BERNAT DE PALS, procurador de fra Ramon d'Empúries de l'Hospital: 69, 70, 71.
- BERNAT DE PARAMON, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT DE PEDRA, prevere, testimoni: 125.
- BERNAT DE PINYONOSA, testimoni: 13.
- BERNAT DE PONT, veguer i curial de Lleida: 1, 7, 9.

- BERNAT DE RIBELLES, batlle a Alguaire per l'Hospital: 23.
- BERNAT DE SEBRIÀ, pare de Ramon de Sebríà, ciutadà de Lleida: 22.
- BERNAT DE SOLSONA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BERNAT DE TORRENTS, notari públic d'Albesa pel notari Ponç de Riart: 169.
- BERNAT DE TRIES, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BERNAT DE VALL, capellà de Sant Francesc i germà de Ferrer de Vall, difunt: 178.
- BERNAT DE VERDÚ, escuder, testimoni: 47.
- BERNAT DE VILARASSA, fra de l'Hospital: 18, 19.
- BERNAT DEL TORM, prevere, testimoni: 3.
- BERNAT DEL TORRENT, castlà, cavaller: 53, 54.
- BERNAT ESCOBET, pare de Guillem Escobet, difunt: 162.
- BERNAT FABRE, fra, procurador de Pere Arnau de Parets Tortes, comanador de Masdeu: 175.
- BERNAT FAHENER, difunt, espòs d'Anglesa: 22.
- BERNAT FERRAN, rector de l'església de Santa Coloma: 19.
- BERNAT FERRER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT FERRER, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BERNAT FERRER, rector de l'església de Montlleó, testimoni: 20, 24, 26.
- BERNAT FIGUERA, prevere, testimoni: 84.
- BERNAT FUIGLLAN, procurador del comanador Antoni Ferrera: 126, 127.
- BERNAT FUSTER, fra, testimoni: 149.
- BERNAT GALLART: 62.
- BERNAT GENER DE LA GUÀRDIA, testimoni: 58.
- BERNAT GINER, espòs de Guillema, habitant de l'Ametlla, venedor: 68.
- BERNAT LLORAC, habitant de Llorac: 58.
- BERNAT MANC, batlle a Alguaire per Ramon d'Àger: 17, 23.
- BERNAT MANC: 107.
- BERNAT MARCA, cap de casa d'Alguaire: 77; Bernat Marca, conseller d'Alguaire: 77.
- BERNAT MARCEL, habitant de Llorac: 58.

- BERNAT MARTA: 39, 162.
- BERNAT MELIGÓ, cap de casa d'Alguaire: 162.
- BERNAT MELIGÓ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT MENAGUERRA Managuerra, Menanguerra, Menaguerra, Manemguerra curial de Lleida: 32, 33, 34, 36, 37, 38.
- BERNAT MOIX ?: 22.
- BERNAT MUÇ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT NADAL, veí de Lleida, testimoni: 144.
- BERNAT NEBOT, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BERNAT PALLARS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT PARENT, ciutadà, testimoni: 9.
- BERNAT PELAT, nomenat per la Portella: 119
- BERNAT PELEGRÍ, emfiteuta d'Alguaire: 22.
- BERNAT PELEGRÍ, fill de del difunt Domènec Pelegrí, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT PELEGRÍ, fill del difunt Bernat Pelegrí, procurador d'Alguaire: 77.
- BERNAT PELEGRÍ, pare de Bernat Pelegrí, difunt: 77.
- BERNAT PELEGRÍ, pare de Pere Pelegrí: 77.
- BERNAT PELEGRÍ: 80.
- BERNAT PERERA, difunt, pare de Pericó i espòs de Simona: 25.
- BERNAT ROS, Bernat: 22.
- BERNAT ROS: 22.
- BERNAT SAIÓ, emfiteuta: 162.
- BERNAT SALVADOR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT SALVADOR, emfiteuta d'Alguaire: 22.
- BERNAT SALVADOR, habitant de Llorac: 58.
- BERNAT SALVADOR, prevere, testimoni: 59.
- BERNAT SALVADOR, procurador de Jaume Salvador, germà seu, i veí de Passanant: 78, 83.
- BERNAT VALERNA, fra, prior i lloctinent del comanador de Cervera: 52.
- BERNAT VENDRELL, testimoni: 92.

- BERNAT VIVES: 158.
- BERNAT, Arnau: 162.
- BERNAT, Miquel, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERNAT, Pere, cap de casa d'Alguaire: 22, 77.
- BERTRAN D'ÀGER, cavaller: 31.
- BERTRAN D'OLIOLA, canonge de la diòcesis de Lleida, testimoni: 33, 34, 36, 38.
- BERTRAN DE BELLESTAR, comanador del monestir d'Alguaire: 177.
- BERTRAN GALLART, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BERTRAN GRALLA, blader, testimoni: 172.
- BERTRAN MASSÓ, prevere, notari i procurador de Ramon d'Empúries: 87, 89, 92.
- BERTRAN, Guillem, espòs d'Ermesèn i pare de Dolça, habitant d'Almenar: 21
- BERTRAN, Guillem, pare de Guillemó Bertran, difunt: 174.
- BERTRAN, Guillemó, fill del difunt Guillem Bertran, veí de Rafals, testimoni: 174.
- BERTRAN, Miquel, notari públic amb autoritat del rei: 174.
- BEUILS, Berenguer de, rector de l'església de Vilanova de Riudovelles de Segrià, testimoni: 100.
- BIOSCA, Domènec de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BIURE, Agnès de, infermera d'Alguaire: 94, 116, 118, 123, 124, 125, 164, 165.
- Biure, castell de: 20.
- BIURE, Elvireta de, monja d'Alguaire: 21; Elvira de Biure, monja d'Alguaire: 2, 3, 65, 79, 94, 116, 118; Elvira de Biure, sagristana d'Alguaire: 123, 124, 125.
- BIURE, Ponç de, fra, comanador d'Alguaire: 29.
- BLANC, Domènec, habitant de Llorac: 58.
- BLANC, Guillem, habitant de Llorac: 58.
- BLANC, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BLANC, Pere, habitant de Llorac: 58.
- BLANC, Pericó, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

- BLANCA DE L'ORDE, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BLANCA DE LA CORBELLA, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BLANCA DE LA GODA, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BLANCA DE MONTSONÍS, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BLANCA DE RIBELLES, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BLANCA DELS LLOBETS, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BLANQUETA DE TIMOR, monja d'Alguaire: 3, 21; Blanca de Timor, monja d'Alguaire: 2, 30, 41, 42, 50, 65, 94; Blanca de Timor, sotspriora d'Alguaire: 116, 118, 121, 122, 123, 124, 125, 127; Blanca de Timor, monja d'Alguaire: 164, 165.
- BOADA, Ferrer de, testimoni: 139.
- BOIX, Arnau de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BOIX, Bartomeu de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BOIX, Jaume de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BOIX, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BOLLUC, Domènec, testimoni: 27.
- BOLUC, Bernat, jutge d'Alguaire: 77; Bernat Boluc, resident a Alguaire: 106.
- BOLUC, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BONAFONAT D'ALÒS, fill de Bonafonat d'Alòs, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BONAFONAT DE VALL-LLEBRERA, habitant de Ratera: 104, 108, 109, 142.
- BONAFONAT DE VILASPARSA, notari públic de Lleida: apèndix 2, 1, 24.
- BONANAT D'ALMENAR, capellà de la reina d'Aragó, testimoni: 40.
- BONANAT, Pere, fra de l'Hospital, testimoni: 127.
- BONANSA, Pere de, resident a Alguaire: 77, 106.
- BONANSA, Pericó de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BONANSA, Ramon de, cap de casa d'Alguaire: 77; emfiteuta: 22.
- BONDEU ESCUDER, fra: 61.
- BONDIA, Jaume, jurisperit, testimoni: 87, 92.
- BONET, Bernat, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- BONET, Bernat, testimoni: 68.

- BONET, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BONET, Guillem, jurisperit, testimoni: 54.
- BONETA D'ESPIELLS, emfiteuta: 22.
- BONETA, Berenguera, monja d'Alguaire: 3, 41, 43.
- BONIFACI DE SALUCIS, comanador de Montsó, testimoni: 122, 123, 129, 131.
- BONIFACI VIII, papa: apèndix 1, 4, 18, 19.
- BONJUEU MILLERÓ DE LLEIDA, venedor: 62.
- BONMASSIP BUSQUET, síndic de Ratera: 81.
- BONNIGA, Bernat de, resident a Alguaire: 162.
- BORRÀS, Domènec, testimoni: 19.
- BORRÀS, Joan, veí de Lleida, testimoni: 177.
- BORRÀS, Ramon, de la casa de Guillem de Pallars, testimoni: 82.
- BORRELL D'ALÒS, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Borriana: 71.
- BOSC, Berenguera de, monja d'Alguaire: 3.
- BOSC, Pere, prevere, testimoni: 20.
- BOSOM, Pere, jurisperit, testimoni: 121, 122.
- BOTELLA, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BOTER, Bernat, capellà, procurador d'Elisèn de Montcada: 3, 10; prevere, testimoni: 26, 42 i 54.
- BOTET, Bernat, prevere, testimoni: 110.
- BRAMON, Pere, testimoni: 26 ; Pere Bremon, habitant de Llorac: 58.
- BRET, Bernat, batlle d'Albesa: 74, 75; Bernat Bret, habitant d'Albesa, garant: 55.
- BRET, Jaume, veí d'Albesa, testimoni: 55.
- BRETÓ, Guillem, advocat fiscal i llicenciat en lleis: 154, 155, 156, 157.
- Briançó: 59.
- BULLFARINES, Guillem de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BURGUERA, Ponç de, fra de l'Hospital: 134.
- BURRO, Arnau, cap de casa d'Alguaire: 77.
- BURRO, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.

BURRO, Joan, cap de casa d'Alguaire: 77.
 BURRO, Pere, veí d'Alguaire, testimoni: 100.
 BUSQUET, Bonmassip, síndic de Ratera: 81.

C

CABOÇ Domènec, pare de Pere Caboç, cap de casa d'Alguaire: 77.
 CABOÇ, Pere, fill de Domènec Caboç, cap de casa d'Alguaire: 77.
 CABOÇ, Pere, fill del difunt Bernat Caboç, procurador d'Alguaire: 77.
 CABOT, Guillem, habitant de Ratera: 104, 108, 109.
 CABOT, Guillem, vidu de Dolça i pare de Guillemó, habitant de Ratera: 158.
 CABOT, Guillemó, fill de Guillem Cabot i Dolça, difunta, habitants de Ratera i espòs de Miquela: 158.
 CABOT, Pere, d'Alguaire: 63, 64.
 CABOT, Vidal: 158.
 CALAF, Bernat, batlle a Gandesa, testimoni: 81.
 CALAF, JAUME: 22.
 Calataiud: 71.
 CALDERS, Berenguer de, framenor, testimoni: 149.
 CALDERS, Ferrer de, notari públic d'Ulldecona: 44.
 CALDERS, Galceran de, fra, comanador d'Onda i de Borriana: 71.
 CALDES, Mabília de, monja d'Alguaire, vegeu Sibil·la de Caldes: 116, 118.
 CALDES, Sibil·la de, monja d'Alguaire: 123, 124, 125, 164, 165.
 Calonge: 36, 38.
 CAMARASA, Ramon de, representant de la Portella: 119.
 CANALDA, Guillem de, batlle d'Albesa i representant del comte Ermengol d'Urgell: 13.
 CANUT, Guillem, banquer de Lleida, testimoni: 37, 38.
 Capella de Sant Salvador: 41.
 Capella dels Apòstols d'Alguaire: 122, 123, 124, 125.
 Capella dels Apòstols del Palau d'Amposta: 33, 34, 36, 37, 38.

- CAPELLÀ, Joan, prevere, resident al monestir d'Alguaire, testimoni: 77, 123, 125, 127, 129.
- CAPELLA, Ramon de, fra, pregoner: 111.
- CARDILS, Arnau de, fill de Berenguer de Cardils, habitant de la Portella: 101.
- CARDILS, Berenguer, nomenat per la Portella: 119.
- CARDILS, Bernat de, fill de Berenguer de Cardils, habitant de la Portella: 101.
- CARDONA, Berenguer de, difunt, mestre del Temple: 38.
- CARDONA, Hug de, capellà de l'església d'Almenar i procurador de Lleida: 31.
- CARDÓS, Arnau de, fra, prior de la casa de l'Hospital de Lleida: 24.
- CARNICER DE CERVERA, Bernat, testimoni: 26.
- CARNICER, Jaume, fill de Pere Carnicer i d'Elisèn, difunta, i espòs d'Elisèn, habitant de l'Ametlla: 26.
- CARNICER, Pere, pare de Jaume Carnicer i vidu d'Elisèn, habitant de l'Ametlla: 26.
- CARRER, Arnau del, testimoni: 77.
- CARRER, Arnau del, vicari de l'església de Corbins, venedor: 145.
- CARVÍ, Bernat?: 134.
- CARVÍ, Pere: 134.
- CAS, Domènec de, fill de Llorenç de Cas, habitant de la Portella: 101.
- CAS, Guillem de, fill de Llorenç de Cas, habitant de la Portella, emfiteuta: 101, 162.
- CAS, Llorenç de, pare de Domènec i Guillem de Cas: 101.
- Casa Antiga de l'Hospital de Lleida: 122.
- Casa de l'Hospital de Barcelona: 87, 89, 92.
- Casals, castell i hospici dels: 80.
- CASANOVA, Bernat de, aventurer, ciutadà de Barcelona, testimoni: 89, 92.
- Casp: 20, 71, 91, 92.
- CASSERRES, Berenguer de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CASSERRES, Ramon de, cavaller: 3.
- CASTANERA, Ramon de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CASTELL NEGRE D'ALEMANYA, Albert de, fra, preceptor: 86, 87, 92

- CASTELL, Guillem de, testimoni, habitant de Perves: 108.
- CASTELL, Guillem del, agricultor lleidatà, testimoni: 14.
- CASTELL, Oliver del, cavaller, testimoni: 57.
- Castella: 103.
- CASTELLCIR, Gilabert de, cavaller: 87, 92.
- CASTELLDÀSENS, Bernadó de, procurador de la priora i convent d'Alguaire: 92.
- CASTELLDÀSENS, Bernat de, procurador de la priora i del convent d'Alguaire: 85, 87, 88, 89, 90, 91, 92.
- CASTELLDÀSENS, Tomàs de, notari públic de Lleida: 47.
- CASTELLNOU, Alfons de, espòs de Sanxa Lopec de Vergaiç, sobrejunter d'Osca: 14.
- CASTELLÓ NICOLAU, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CASTELLÓ PASTERI: 22.
- CASTELLÓ, Ademar de, canonge i preposit de la diòcesis de Lleida: 172.
- CASTELLÓ, Guillem de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 104, 108, 109, 139.
- CASTELLÓ, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CASTELLÓ, Ramon de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- CASTELLOLÍ, Berenguer de, espòs de Guillemoneta, filla i hereva universal del difunt Guillem de Vilaseca: 169.
- CASTELLOLÍ, Berenguera de, monja d'Alguaire: 54, 65, 94, 122, 131.
- Castellot: 110.
- CASTELLVELL, Arnau o Artau de, noble, donzell: 104, 108, 109.
- CASTELLVELL, Mabília de, monja d'Alguaire: 116, 118.
- CASTELLVELL, Sibil·la de, monja d'Alguaire: 165, 166.
- CASTELLVELL, Sibil·la de, monja d'Alguaire: 3; priora d'Alguaire: 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 54, 57, 58, 59, 62, 65, 66, 69, 70, 71, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 92, 94, 96, 100, 101, 102, 106, 107, 108, 110, 116, 118.
- CASTRE, Andreu de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Catalunya : 38, 48, 71, 77, 83, 86, 88, 89, 91, 92, 94, 95, 99, 100, 103, 122, 129, 131, 135, 136, 140, 148, 157, 165, 175.

- CAVALLER, Arnau, procurador d'Arnau de Castellvell i habitant d'Almenar: 108, 109.
- CAVALLER, Jaume, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 129, 131.
- CAYS DE NIÇA, Francesc de, jurisperit: 118, 131.
- Celma: 123, 126, 127, 128, 129.
- CERDÀ, Bernat, habitant de Llorac: 58.
- Cerdanya: 169.
- CERVELLÓ, Ramon de, fra, comanador de Casp: 71.
- Cervera d'Urgell: 2, 40, 48, 56, 69, 71, 76, 100; Cervera de la Frontera o d'Urgell: 70, 71; Cervera: 20, 26, 52, 54, 59, 63.
- CERVERA, Berenguer de, cavaller: 19.
- CERVERA, Gualda de, monja d'Alguaire: 94.
- CERVERA, Guillem de, procurador de la Seu de Manresa: 19.
- CERVERA, Nina de, monja d'Alguaire: 2, 3, 41, 43, 54, 60.
- CERVERA, Pere Arnau de, veguer i curial de Lleida i Pallars: 63, 64.
- CERVERA, Saurina de, sotspriora d'Alguaire: 2, 3, 41, 42, 50, 54, 65, 67.
- CIGÓ O SITJÓ, Jaume, canonge de Lleida, testimoni: 131.
- CIRERA, Berenguer de la, cavaller: 2.
- CIRERA, Bernat de la, cavaller: 19.
- Cirera, castell de la,: apèndix 1, 2, 4, 18, 19.
- CIREROSA, Ramon, pintor de Lleida, testimoni: 96.
- CIROSA, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CISTELLER, Perpinyà, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CLAVELL, Bernat, ciutadà de Lleida: 142.
- CLAVELL, Ferreró, ciutadà, testimoni: 109.
- CLAVER, Francesc, escrivent de la vicaria de Lleida pel senyor rei: 140, 144, 154, 157.
- CLAVER, Pere, escrivent de la cúria de Lleida, testimoni: 9.
- CLAVER, Pericó, escrivent de Lleida, testimoni: 154, 157.
- CLIMENT PEIRÓ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 107;
- Climent Peiró, síndic de Vilanova de Segrià: 147.

- CLIMENT V, papa: 86, 87, 92.
- CLUSA, Pere de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- CLUSELLS, Arnau de, cap de casa d'Alguaire, testimoni: 77, 163.
- CLUSELLS, Berenguer de, cap de casa d'Alguaire: 22, 77.
- CLUSELLS, Bernat de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CLUSELLS, Vidal de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- COC, Pere, testimoni: 28.
- COC, Ramon: 171.
- Coll de Panissars: 131.
- COLLTELAR, Guillem de, fra de l'Hospital: 134.
- COLOM, Berenguer, notari públic amb autoritat reial: 155.
- COLOM, Bernat, habitant de la Portella: 101.
- COLOMA, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- COLOMA, vídua de Miravet: 39.
- COMA, Berenguer, cap de casa d'Alguaire: 77, 162.
- COMA, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- COMENGES, Jaume de, testimoni: 136.
- COMPANY, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77.
- COMPANY, Ramon, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- COMPARE, Guillem, emfiteuta: 107.
- CONESA, Bernat de, cavaller: 53, 54.
- CONESA, Jaume, conseller reial: 156, 157.
- CONESA, Sança de, monja d'Alguaire: 131
- CONESA, Sibil·la de, monja d'Alguaire: 164, 165.
- CONILL, Benet, cap de casa d'Alguaire: 77, 162.
- CONILL, Pere, testimoni: 51
- CONILL, Ramon, habitant de Les Sitges, testimoni: 176.
- Conques: 149.
- Consell General d'Alguaire: 111.*
- CONSTANÇA D'ALÒS, monja d'Alguaire: 54, 84, 94, 123, 124, 125, 131, 164, 165, 166.

- CONSTANÇA DE RIALB, monja d'Alguaire: 164, 165, 166.
- COPONS, Bernat de, testimoni: 30.
- CORBELLA, Bernat, fra 'ab clausula': 126, 127, 128, 129.
- CORBELLA, Blanca de la, monja d'Alguaire: 164, 165.
- Corbins, església de: 145.
- CORBINS, Llorenç de, testimoni: 42; Llorenç Corbins, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CORBINS, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CORÇÀ, Bernat de, emfiteuta: 162.
- CORÇÀ, Guillem de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CORÇÀ, Guillem de, notari públic d'Alguaire, testimoni: 25, 27, 39, 42, 51, 55, 62, 77, 83, 101, 146(difunt).
- CORÇÀ, Jaume de, notari públic de Cervera: 52.
- CORÇÀ, Ramon de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CORRAL, Arnau, cap de casa d'Alguaire, testimoni: 28, 77.
- CORRAL, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77.
- CORRAL, Ramon, veí de Vilanova de Segrià: 79.
- CORRAL, Tomàs, testimoni: 146.
- CORREGER, Berenguer, habitant de la Portella: 101.
- Còrsega: 38, 64, 145, 151, 153, 156, 157, 169
- CREU, Bernat de la, notari: 90.
- CROS, Ramon de, notari: 89, 92.
- CRUELLES, Gilibert de, sagristà i feudatari de l'església de Lleida: 103; marmessor de Ramon de Montanyà ardiaca de Terrantona: 80.
- CUBELLS, Guillem de, emfiteuta: 139.
- Cúria de Barcelona: apèndix 2*
- Cúria de Lleida: 1, 7, 9, 35, 38.*

D

- DALMAU D'EMPÚRIES, testimoni: 145.

- DALMAU DE TIMOR, comanador de Barberà, lloctinent del difunt mestre del Temple, Berenguer de Cardona: 38.
- DALMAU, prepòsit de Manresa: 4, 18, 19.
- DESTRE FERRER, espòs de Maria: 171.
- DÉULOSALV, Arnau d'en, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DÉULOSALV, Domènec d'en, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DÉULOSALV, Jaume d'en, procurador de Tomasa Ramon Pere: 162, 163; Jaume d'en Deulosaulv, testimoni: 150, 152, 171, 178.
- DÉULOSALV, Pere d'en, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DÉULOSALV, Pere de, testimoni: 106.
- DÉULOSALV, Ramon d'en, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DEVIU, Joan, prevere, testimoni: 84.
- DIDAC, Roderic, doctor en lleis: 169.
- Diòcesis de Lleida: 33, 34, 36, 38.*
- DOLÇA, comtessa d'Urgell, muller d'Ermengol VII i mare d'Ermengol VIII d'Urgell: 134 (trasllat).
- DOLÇA, filla de Guillem Bertran i Ermesèn, habitant d'Almenar: 21.
- DOLÇA, muller de Guillem Cabot i mare de Guillemó Cabot, difunta: 158.
- DOLÇA, muller de Ramon de n'Am, venedora: 39.
- DOLÇA, muller de Ramon de Segarra, habitant d'Alguaire: 21.
- DOMÈNEC ÀGER, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC ALBIOL, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC ARNAU, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC ARNAU, notari públic de Lleida: 106.
- DOMÈNEC BALÇA, emfiteuta: 22.
- DOMÈNEC BASSA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC BLANC, habitant de Llorac: 58.
- DOMÈNEC BOLLUC, testimoni: 27.
- DOMÈNEC BORRÀS, testimoni: 19.
- DOMÈNEC CABOÇ pare de Pere Caboç, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC COLOMA, cap de casa d'Alguaire: 77.

- DOMÈNEC D'ALMOR, testimoni: 41.
- DOMÈNEC D'ALSAMORA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC D'ALSAMORA: 171.
- DOMÈNEC D'EN DÉULOSALV, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC D'EN GILET, testimoni: 162.
- DOMÈNEC D'EN JOAN: 22.
- DOMÈNEC D'ESPANYA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC D'ESTADELLA, veí, testimoni: 16.
- DOMÈNEC D'ESTANYÀ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC D'ESTANYÀ, capellà: 25.
- DOMÈNEC DE BALÇ, veí de Lleida, testimoni: 35, 38.
- DOMÈNEC DE BELLFORAT, espòs de Sanxa, habitant de Benavent de Segrià, venedor: 139.
- DOMÈNEC DE BENAVERRI, diaca, testimoni: 50.
- DOMÈNEC DE BIOSCA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC DE CAS, fill de Llorenç de Cas, habitant de la Portella: 101.
- DOMÈNEC DE MOLINA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC DE MORES, notari públic de Lleida: 80.
- DOMÈNEC DE MORES: 162.
- DOMÈNEC DE NARBONA, prior de l'església de Santa Maria d'Alguaire: 132.
- DOMÈNEC DE ROUALS, fra, comanador de Lleida i Tèrmens: 71.
- DOMÈNEC DE RUBIÓ, prior d'Alguaire: 42, 46, 54.
- DOMÈNEC DE SARAGOSSA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC DE SARAGOSSA, testimoni: 162.
- DOMÈNEC DE SEGARRA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC DE SEGARRA, rector de l'església de l'Ametlla i notari: 68.
- DOMÈNEC DE SEGARRA, testimoni: 159.
- DOMÈNEC DE SISCAR, notari públic de Lleida, testimoni: 1.
- DOMÈNEC DE TORRES, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC DE TURMEDA, cap de casa d'Alguaire: 77, 106.
- DOMÈNEC DE VILABONA, prior de Santa Maria d'Alguaire, testimoni: 127.

- DOMÈNEC DE VILASPARSA, notari públic de Lleida: 76, 81, 83, 97, 106.
- DOMÈNEC ELÇINA, procurador de la sots-priora Blanca de Timor: 125.
- DOMÈNEC FERRER, cap de casa d'Alguaire: 77; Domènec Ferrer, resident a Alguaire: 94.
- DOMÈNEC FIGUERA, veí d'Alguaire: 23; fidejussor, 25; procurador d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC FLIX, cap de casa d'Alguaire: 77; testimoni: 178.
- DOMÈNEC FONTANET, difunt, calderer i senier, i pare de Ramonet i Peretó Fontanet: 177.
- DOMÈNEC GATET, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC GOMBAU, espòs de Ramona, habitant d'Alcaniç de Segrià, venedor: 107.
- DOMÈNEC GRANYA, fill de Domènec Granya difunt, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC GRANYA, pare de Domènec Granya, difunt: 77.
- DOMÈNEC GUASC, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC JAUME, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC JOAN, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC JOAN, fill de, notari, testimoni: 156, 157; notari públic de Lleida: 164, 165, 166, 175.
- DOMÈNEC JOAN, notari públic de Lleida amb autoritat reial: 147, 154, 155(difunt).
- DOMÈNEC LLERA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC LLORENÇ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC MAIMÓ, habitant de Llorac: 58.
- DOMÈNEC MANXO: 22.
- DOMÈNEC MATEU, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC MERCADER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC MERCADER: 146.
- DOMÈNEC METGE, fill de Guillem Metge, difunt, i Francesca: 27.

- DOMÈNEC MILLERA, clergue i testimoni: 123, 125; prevere del monestir d'Alguaire i testimoni: 164, 165.
- DOMÈNEC MIR, cap de casa d'Alguaire: 65, 77.
- DOMÈNEC MOÇ, cap de casa d'Alguaire: 77; testimoni: 159; emfiteuta: 162.
- DOMÈNEC MORELL, fra de l'Hospital, testimoni: 175.
- DOMÈNEC MUR, fill de Domènec de Mur, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC NEBOT, paer de Vilanova de Segrià: 100; habitant de Vilanova de Segrià: 104, 108, 109.
- DOMÈNEC ORIUELER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC PALLARÈS: 139.
- DOMÈNEC PEIRÓ, cap de casa d'Alguaire: 77; venedor: 146.
- DOMÈNEC PELEGRÍ, emfiteuta: 162.
- DOMÈNEC PELEGRÍ, pare de Bernat Pelegrí, difunt: 77
- DOMÈNEC PERELLÓ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC PERNA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC PINTAT, testimoni: 107.
- DOMÈNEC PIOL, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC PORTES, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC REGOARE, cap de casa d'Alguaire: 77
- DOMÈNEC REGUART, emfiteuta: 162.
- DOMÈNEC RIC, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC RODER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC ROIG: 22; testimoni, cap de casa d'Alguaire: 77; notari 79, 84; notari públic d'Alguaire: 111, 152, 159, 162, 163.
- DOMÈNEC ROSSELL, capellà del bisbe de Lleida, testimoni: 38.
- DOMÈNEC SAIÓ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC SANXO habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- DOMÈNEC SASTRE, testimoni: 29; cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC SERRA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- DOMÈNEC SERRA, pare de Pere Serra, difunt: 148.
- DOMÈNEC TERRI, cap de casa d'Alguaire: 77; veí d'Alguaire: 162.

DOMÈNEC UGER: 139.

DOMÈNEC VIDAL, cap de casa d'Alguaire: 77; veí d'Alguaire: 162.

DOMÈNEC, Ferrer, vicari de l'església de Les Sitges: 176.

DOMÈNEC, Guillemó, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

DOMINGO D'AIGÜES, batlle d'Albesa pel rei: 119.

DONAT, Arnau, difunt: 140.

DONAT, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.

DURRIT, Guillem: 162.

DURRO, Balaguer, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

DURRO, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

E

EIXIMENIS DE PUIG, fra, comanador de Saragossa: 71.

EIXIMENIS, Joan, fra, comanador d'Alguaire: 42; fra, comanador de Torres i Sant Miquel de Fages: 71.

ELÇINA, Domènec, procurador de la sots-piora Blanca de Timor: 125.

ELIÓ DE VILANOVA, mestre de l'Hospital: 76, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 116, 118, 120, 122, 130, 131.

ELIONOR D'ERILL, monja d'Alguaire: 165, 166.

ELISÈN D'AVINYÓ, monja d'Alguaire: 45, 94, 131.

ELISÈN DE MONTCADA: 10.

ELISÈN DE PUIGVERD, difunta: 30.

ELISÈN DE VILANOVA, monja d'Alguaire: 41, 42, 84, 112, 116, 118, 123, 124, 125.

ELISÈN, difunta, muller de Pere Carnicer i mare de Jaume Carnicer: 26.

ELISÈN, muller de Jaume Carnicer, habitant de l'Ametlla: 26.

ELVIRETA DE BIURE, monja d'Alguaire: 21; Elvira de Biure, monja d'Alguaire: 2, 3, 65, 79, 94, 116, 118; Elvira de Biure, sagristana d'Alguaire: 123, 124, 125.

EMPÚRIES, Dalmau d', testimoni: 145.

- EMPÚRIES, Ramon d', castlà d'Amposta, lloctinent del mestre de l'Hospital: 42, 48; fra de l'Hospital: 69, 71; prior de Catalunya: 76, 77, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95.
- EMPÚRIES, Ramonet d', nebot de Ramon d'Empúries, testimoni: 92.
- Empúries: 42, 48, 69, 70, 71, 76, 77, 83, 84, 85, 86, 89, 91, 92, 94, 95.
- ENTENÇA, Gombau d', testimoni: 5, 137.
- ERA, Pere de l', fra, prior: 3; Pere de les Eres, fra, prior de Santa Maria d'Alguaire: 2.
- ERES, Balaguer de les, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ERILL, Elionor d', monja d'Alguaire: 165, 166.
- ERIMANY DE PONTS, lloctinent del castlà d'Amposta: 20, 24.
- ERMENGOL VII, comte d'Urgell, espòs de Dolça i pare d'Ermengol VIII d'Urgell: 134 (trasllat).
- ERMENGOL VIII, comte d'Urgell, fill d'Ermengol VII d'Urgell i de Dolça: 134 (trasllat).
- ERMENGOL X, comte d'Urgell i vescomte d'Àger: 5, 8, 9, 11, 12, 13, 137 (trasllat), 138 (trasllat).
- ERMESÈN D'ÒDNA, monja d'Alguaire: 2, 3, 28, 41, 42, 54, 94.
- ERMESÈN, muller de Guillem Bertran i mare de Dolça, habitant d'Almenar: 21.
- ESCLARMONDA DE RIBELLES, monja d'Alguaire: 176.
- ESCOBET Arnau, habitant de Ratera: 83.
- ESCOBET, Bernat, pare de Guillem Escobet, difunt: 162.
- ESCOBET, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ESCOLÀ, Guillem, guarnidor, testimoni: 135.
- ESCOLÀ, Pere, habitant de Llorac: 58.
- ESCUDEU, Bondeu, fra: 61.
- ESNALLS, Esteve d', mestre precentor de la seu de Lleida: 103.
- ESPANYA, Domènec d', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ESPANYA, Guillem d', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ESPANYA, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ESPANYA, Pere d', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

- ESPANYOL, fill de Guillem Ferrer, emfiteuta: 162.
- ESPARRONA D'AIGÜES, Guillem d', doctor en lleis, testimoni: 122, 131.
- ESPENS, Pere d', conseller reial: 54, 81, 154, 155, 156, 157, 164, 165, 166 (difunt).
- ESPENS, Pere d', fill de Pere d'Espens: 166.
- ESPERIGÓ, Pere, ciutadà de Lleida: 47.
- ESPÉS, Sibil·la d', monja d'Alguaire: 116, 118, 123, 124, 125.
- ESPIELLS, Berenguer d', cap de casa d'Alguaire: 77.
- ESPIELLS, Boneta d', emfiteuta: 22.
- Espluga de Francolí: 48, 71.
- ESTADELLA, Domènec d', veí, testimoni: 16.
- ESTADELLA, Ramon d', fra: 54.
- ESTANY, Bernat d', emfiteuta: 162.
- ESTANYÀ, Arnau d', escuder de Ramon d'Àger, testimoni: 66.
- ESTANYÀ, Domènec d', cap de casa d'Alguaire: 77.
- ESTANYÀ, Domènec d', capellà: 25.
- ESTANYÀ, Guillem d', cap de casa d'Alguaire: 77.
- ESTANYA, Nadal d', testimoni: 39.
- ESTARÀS, Pere d', comanador d'Alguaire: 2, 3, 7, 13, 16, 17, 20, 23; Pere d'Estaràs, comanador de Cervera d'Urgell: 54, 56; Pere d'Estaràs, fra, comanador de Vallmoll: 71.
- ESTARÓ, Benamat d', cavaller del castell, testimoni: 40.
- ESTAVILL, Guillem d', prior de Santa Maria de Xalamera: 174.
- ESTEVE D'AGUILAR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ESTEVE D'ESNALLS, mestre precentor de la seu de Lleida: 103.
- ESTEVE DE BANAHUY, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ESTEVE MIR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ESTEVE ROIG, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ESTRALL, Bernat de l', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Estudi General de Lleida: 125.*

F

- FABRA, Guillem de, notari públic pel rector Pere de Prat de l'església de Conques: 149.
- FABRE, Bernat, fra, procurador de Pere Arnau de Parets Tortes, comanador de Masdeu: 175.
- FAHENER, Bernat, difunt, espòs d'Anglesa: 22.
- FALÇ, Arnau de , cap de casa d'Alguaire: 77, 100; Arnau de Falç, paer d'Alguaire: 111.
- FALÇ, Arnau, estudiant a Lleida, testimoni: 125.
- FALÇ, Gil de, notari d'Alguaire: 94, 100, 104, 106, 107(Alguaire i Vilanova de Segrià) 108, 109, 110, 112, 114, 123, 129, 134, 136, 139, 146, 150, 171.
- FALÇ, Guillem de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FALÇ, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FALÇ, Ramon de, notari públic Alguaire: 77.
- FALCONERA, Arnau de, notari públic i rector de l'església de Queralt: 30.
- FALCONS, Francesca dels, monja d'Alguaire: 164, 165.
- FARDO, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FARENS, Bernat de, fill del difunt Bernat de Farens, testimoni: 119.
- FARENS, Ramon de, testimoni, habitant d'Albió: 108.
- FEBRER, Pere, testimoni, habitant d'Albió: 108.
- FERRAN RODERIC O RODRIGO, comanador a cinc regnes d'Hispania, difunt: 84, 86, 87, 92, 96.
- FERRAN, Bernat, rector de l'església de Santa Coloma: 19.
- FERRAN, Pere, batlle de Vilanova de Remolins, testimoni: 147.
- FERRAN, Pere, senyor d'Híxar, testimoni: 5, 137 (trasllat).
- FERRER, Antoni, capellà del monestir d'Alguaire, testimoni: 130.
- FERRER DE BARDAXÍ, germà d'Arnau de Bardaxí, emfiteuta: 22.
- FERRER DE BOADA, testimoni: 139.
- FERRER DE CALDERS, notari públic d'Uldecona: 44.
- FERRER DE LA SALA, Jaume, ciutadà de Barcelona, testimoni: 89, 92.
- FERRER DE MAURINA, cap de casa d'Alguaire: 77.

- FERRER DE TALAVERA, habitant de Llorac: 58.
- FERRER DE VALL, prevere, germà de Bernat de Vall: 178.
- FERRER DOMÈNEC, vicari de l'església de Les Sitges: 176.
- FERRER MAÇA, prevere, resident al monestir d'Alguaire, testimoni: 41, 54, 127, 129.
- FERRER PALLARÈS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FERRER, Arnau, emfiteuta, habitant d'Alguaire: 22, 62, 77.
- FERRER, Arnau, prevere d'Alguaire, procurador: 84, 85, 87(procurador de la priora Sibilla de Castellvell), 92 (prevere del monestir d'Alguaire), 94, 101, 110.
- FERRER, Bartomeu, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FERRER, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FERRER, Bernat, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- FERRER, Bernat, rector de l'església de Montlleó, testimoni: 20, 24, 26.
- FERRER, Destre, espòs de Maria: 171.
- FERRER, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77; Domènec Ferrer, resident a Alguaire: 94.
- FERRER, Gil, testimoni: 94.
- FERRER, Guillem, habitant de Llorac: 58.
- FERRER, Guillem, notari públic i reial: 20.
- FERRER, Guillem, pare d'Espanyol, difunt: 162.
- FERRER, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FERRER, guillem: 68.
- FERRER, Jaume, testimoni: 19.
- FERRER, Miquel, habitant de Llorac: 58.
- FERRER, Pere, fra, lloctinent del comanador de la casa de l'Hospital de Lleida: 24.
- FERRER, Pere: 139.
- FERRER, Ramon, emfiteuta: 162.
- FERRER, Ramon, habitant de Llorac: 58.
- FERRER, Simó, cap de casa d'Alguaire: 77.

- FERRERA, Antoni, comanador d'Alguaire: 110, 113, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130 (capellà del monestir), 132, 135, 136, 139, 145.
- FERRERÓ CLAVELL, ciutadà, testimoni: 109.
- FERRIOL, Francesc de, notari d'Albesa: 75.
- FERRUÇ, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- FERRUÇ, Pere, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- FET, Joan de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- FIGUERA, Bernat, prevere, testimoni: 84.
- FIGUERA, Domènec, veí d'Alguaire: 23; fidejussor, 25; procurador d'Alguaire: 77.
- FIGUERA, na: 22.
- FIGUERA, Pere: 162.
- FIGUEROLA, Ramon de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FIGUEROLA, Sibil·la de, sagristana de la capella de Sant Salvador: 113; monja d'Alguaire: 65, 94, 116, 118, 123, 124, 125, 164, 165.
- FINESTRES, Bartomeu de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FINESTRES, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FLAÇÀ, Arnau de, fra de l'Hospital, testimoni: 44.
- FLAÇÀ, Berenguer de, fra, comanador de Sant Llorenç: 71; comanador d'Alguaire: 143; comanador de Lleida: 121, 122, 123, 126, 127, 128, 129.
- FLIX, Bartomeu, testimoni: 162.
- FLIX, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77; testimoni: 178.
- FLIX, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FLIX, Guillem: 162.
- FLIX, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FLIX, Ramon, cap de casa d'Alguaire: 77.
- FOCENÇES, Pere de, habitant de Llorac: 58.
- FOLC DE VILLARET, mestre general de l'Hospital: 40, 44, 45, 70, 76.
- FOLC, Ramon, testimoni: 134.
- Fonç, Arnau de, (a Ribagorça) testimoni: 21.

- FONTANET, Domènec, difunt, calderer i senier, i pare de Ramonet i Peretó Fontanet: 177.
- FONTANET, Peretó, fill del difunt Domènec Fontanet i germà de Domènec: 177.
- FONTS, Pere de, habitant de Vilanova de Segrià: 104, 108, 109; Pere de Fonts, batlle de Vilanova de Segrià: 147, 165; testimoni 107.
- FORCADELL, Guillem de, habitant de Llorac: 58.
- FORTUNY, Pere, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- FRANAZÍ, Miquel: 145.
- FRANC DE GIRVETA, acusat : 20.
- FRANCESC CLAVER, escrivent de la vicaria de Lleida pel senyor rei: 140, 144, 154, 157.
- FRANCESC D'ALÒS, cavaller, testimoni: 121, 122.
- FRANCESC DE CAYS DE NIÇA, jurisperit: 118, 131.
- FRANCESC DE FERRIOL, notari d'Albesa: 75.
- FRANCESC DE LA SALA, batlle general de Catalunya: 154, 157.
- FRANCESC DE MONTGAI, draper de Lleida: 147.
- FRANCESC DE PLANS, emfiteuta: 162.
- FRANCESC DE PUIG: 135.
- FRANCESC DE RABINAT, prevere, testimoni: 13.
- FRANCESC FOIX, escrivent i notari amb autoritat reial: 169.
- FRANCESC GISBERT, testimoni: 174.
- FRANCESC JOAN, notari públic de Lleida: 137.
- FRANCESC LOPEÇ, beneficiat de la catedral de Lleida i procurador d'Ademar de Castelló: 172.
- FRANCESC, Berenguer, : 68.
- FRANCESCA DELS FALCONS, monja d'Alguaire: 164, 165.
- FRANCESCA, vídua de Guillem Metge, i mare de Domènec, Maria i Sibil·la Metge: 27.
- FRARE, Balaguer, habitant de la Portella: 74, 75.
- FUAMIT, Pere, testimoni: 30.
- FUIGLLAN, Bernat, procurador del comanador Antoni Ferrera: 126, 127.

- FURIÓ DE SANT ANTOLÍ, Ponç de, testimoni: 20.
 FUSTER, Bernat, fra, testimoni: 149.
 FUSTER, Guillem, notari públic de Lleida: 14.
 FOIX, Francesc, escriptent i notari amb autoritat reial: 169.

G

- G[...], Pere, testimoni: 25.
 GALANOR O GANALOR, Saurina de, monja d'Alguaire: 3, 42, 50, 54; sagristana d'Alguaire: 41.
 GALCERAN D'ANGLESOLA, germà de Gueralda i Sibil·la, fill de Berenguer Arnau d'Anglesola: 47, 50.
 GALCERAN D'OLUJA, cavaller, àrbitre: 20.
 GALCERAN DE BELLPUIG, noble, majordom: 169.
 GALCERAN DE CALDERS, fra, comanador d'Onda i de Borriana: 71.
 GALCERAN DE MONTPAÓ, cavaller, testimoni: 20.
 GALCERAN DE PASSANANT, fra, comanador de l'Hospital de Cervera: 73, 99; lloctinent de Ramon d'Empúries: 84.
 GALLART, Bernat: 62.
 GALLART, Bertran, cap de casa d'Alguaire: 77.
 GALLART, Guillem, prevere, testimoni: 55.
 GALLART, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77, 159.
 GALLART, Pere, espòs de Benedeta, difunt: 162.
 GALLART, Pere, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 79, 100.
 GALLINERS, Joan, veí de Tàrrega, testimoni: 64.
 GARCIA LÓPEZ DE CELMA, conseller i uixer reial, testimoni: 169.
 Gardeny o Guardeny: 76, 81, 110, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 148.
 Gardeny, molí de: 125.
 GARÍ, Antoni, fra, lloctinent del comanador d'Alguaire: 115.
 GARSIE, Guillem, testimoni, notari públic de Lleida: 7.
 GARSSIE, Gondislv, testimoni: 5, 137.
 GATET, Domènec, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

- GATET, Ramon, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Gatmullat, castell i vila: 82 , 96, 144.
- GEHET, Arnau d'en, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GENAUTS, Ramon, fra, comanador d'Alguaire: 111.
- GENER, Jaume, cap de casa d'Alguaire, 77; curial d'Alguaire per Guerau d'Oluja: 29.
- GENOVÈS, Arnau, habitant de Llorac: 58.
- GENOVÈS, Romeu, comanador d'Alguaire: 105, 113.
- GIL D'AGUILAR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GIL DE BENAVERRI, testimoni, veí de Lleida, comparador: 145, 148.
- GIL DE FALÇ, notari d'Alguaire: 94, 100, 104, 106, 107(Alguaire i Vilanova de Segrià) 108, 109, 110, 112, 114, 123, 129, 134, 136, 139, 146, 150, 171.
- GIL DE SEGARRA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GIL FERRER, testimoni: 94.
- GILABERT DE CASTELLCIR, cavaller: 87, 92.
- GILABERT DE CRUELLES, sagristà i feudatari de l'església de Lleida: 103; marmessor de Ramon de Montanyà ardiaca de Terrantona: 80.
- GILET, Arnau d'en, habitant d'Alguaire, testimoni: 23, 162.
- GILET, Domènec d'en, testimoni: 162.
- GINER, Berenguer, espòs de Guillema, habitant de l'Ametlla: 68.
- GINER, Bernat, espòs de Guillema, habitant de l'Ametlla, venedor: 68.
- GINER, Peronó: 68.
- GIRVETA, Franc de, acusat : 20.
- Girona, diòcesis de: 80.*
- GIRONA, Ramon, notari públic Albesa pel notari Pere de Riart: 169.
- Girona: 76, 80.
- GISBERT, Francesc, testimoni: 174.
- GOARES, Berenguera de la: 159
- GOARES, Nicolau de la, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GODA, Berenguera de la, infermera d'Alguaire: 42, 43, 50, 65, 84, 94, 116, 118, 123, 124, 125.

- GODA, Blanca de la, monja d'Alguaire: 164, 165.
- GOMBAU D'ENTENÇA, testimoni: 5, 137.
- GOMBAU D'OLUJA, cavaller, testimoni: 54, 56, 59.
- GOMBAU DE MONLLOC, testimoni: 5, 137.
- GOMBAU DE RIBELLES, testimoni: 134.
- GOMBAU, Domènec, espòs de Ramona, habitant d'Alcaniç de Segrià, venedor: 107.
- GONÇAL del lloc d'Alfaro, testimoni: 71.
- GONDISALV GARSSIE, testimoni: 5, 137.
- GRÀCIA, Arnau, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GRALLA, Bertran, blader, testimoni: 172.
- GRALLOLA, Nicolau, : 159.
- GRAMANET, Ramon de, teixidor, testimoni: 145.
- GRAMENET DE CONQUES, Pere de, testimoni: 149.
- Granada: 24.
- GRANELL, Berenguer, rector de l'església de Calonge, diòcesis de Lleida, testimoni: 33, 34, 36, 38.
- GRANELL, Ramon, capellà de Vallferrosa, testimoni: 57.
- GRANYA, Bartomeu, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GRANYA, Bartomeu, fill del difunt Bartomeu Granya, venedor: 51.
- GRANYA, Bartomeu, pare de Bartomeu Granya, difunt: 51.
- GRANYA, Benet, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GRANYA, Benet, testimoni: 79.
- GRANYA, Domènec, fill de Domènec Granya difunt, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GRANYA, Domènec, pare de Domènec Granya, difunt: 77.
- GRANYA, Jaume, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GRANYA, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GRANYA, Pericó, emfiteuta: 162.
- GRANYOLA, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GRAS, Ramon, testimoni, habitant d'Almenar: 31.

- GRAU, Guillem de, notari públic i reial de Barcelona: 87, 88, 92.
- GROS, Arnau, testimoni: 146.
- GUAÇA, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUAMIC, Berenguer, habitant de Llorac: 58.
- GUÀRDIA, Berenguer de la, procurador, jurisperit de Cervera: 56, 59.
- GUARDIA, Bernat de, notari públic de Lleida: 82, 96, 97; Bernat de Guàrdia, veguer de Lleida: 93.
- GUÀRDIA, Bernat Gener de la, testimoni: 58.
- GUASC, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUASC, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUAYNA, Bartomeu, apotecari de Cervera: 52, 73.
- GUERALDA D'ALMENARA, monja d'Alguaire: 41, 42, 54, 94.
- GUERALDA D'ANGLESOLA, germana de Galceran i Sibilla, i filla de Berenguer Arnau d'Anglesola, monja d'Alguaire, difunta: 47, 50.
- GUERALDA D'ARGENTONA, monja d'Alguaire: 54, 131, 164, 165.
- GUERALDA DE CERVERA, monja d'Alguaire: 94.
- GUERALDA DE PONTS, monja d'Alguaire: 116, 118, 123, 124, 125.
- GUERAU DE MONTAGUT, fra, infermer: 131.
- GUERAU DE POMARS, fra, comanador de Pilot: 71.
- GUERAU O GUERALDIC O GUERALDÓ D'OLUJA, castlà a Alguaire, fill del cavaller Berenguer d'Oluja difunt: 16, 17, 20, 15, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 76; sots castlà d'Alguaire: 15, 29; senyor de Llorac: 58.
- GUERAU SABATER: 162.
- GUERAU, Antoni: 158.
- GUERAU, Arnau, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUERAU, Berenguer, notari públic d'Albesa pel notari Francesc de Ferriol: 66, 74, 75.
- GUERAU, Guillem, clergue, testimoni: 122.
- GUERAU, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles: 83.
- GUERAU, Jordà, notari públic de Lleida, testimoni: 12; Jordà Guerau, notari públic de Lleida: 138.

- GUERAU, Pere, fill de Pere Guerau, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUERAU, Pere, pare de Pere Guerau, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUERAU, Ramon, notari d'Albesa: 13.
- GUILLEM ? D'ÀGER, rector d'Ivars, testimoni: 66, 72.
- GUILLEM ASCÓ, escrivent del notari Ferrer de Calders: 44.
- GUILLEM BALAGUER, habitant de Ratera: 104.
- GUILLEM BASSA, cap de casa d'Alguaire, testimoni: 77, 171.
- GUILLEM BENET, jurisperit, testimoni: 81.
- GUILLEM BERTRAN, espòs d'Ermesèn i pare de Dolça, habitant d'Almenar: 21.
- GUILLEM BERTRAN, pare de Guillemó Bertran, difunt: 174.
- GUILLEM BLANC, habitant de Llorac: 58.
- GUILLEM BLANC, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM BOLUC, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM BONET, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM BONET, jurisperit, testimoni: 54.
- GUILLEM BRETÓ, advocat fiscal i llicenciat en lleis: 154, 155, 156, 157.
- GUILLEM BURRO, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM CABOT, habitant de Ratera: 104, 108, 109.
- GUILLEM CABOT, vidu de Dolça i pare de Guillemó, habitant de Ratera: 158.
- GUILLEM CANUT, banquer de Lleida, testimoni: 37, 38.
- GUILLEM COMPARE, emfiteuta: 107.
- GUILLEM D'ALGUAIRE: 84.
- GUILLEM D'ALÒS, germà de Guillem d'Alòs, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 79, 100.⁴¹⁶
- GUILLEM D'ALÒS, germà de Guillem d'Alòs, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 79, 100.
- GUILLEM D'ANGLESOLA, fra, comanador d'Osca: 71.

---

⁴¹⁶ Aquest Guillem d'Alòs i el següent son anomenats en el mateix text com habitants de la vil·la.

- GUILLEM D'ANGLESOLA, noble: 47.
- GUILLEM D'ARESTA, prevere, testimoni: 3
- GUILLEM D'ARISTA, fra, prior de Cervera de l'Hospital: 20.
- GUILLEM D'ESPANYA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM D'ESPARRONA D'AIGÜES, doctor en lleis, testimoni: 122, 131.
- GUILLEM D'ESTANYÀ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM D'ESTAVILL, prior de Santa Maria de Xalamera: 174.
- GUILLEM D'ORRIT, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM DE BALAGUER, habitant de Ratera: 108, 109.
- GUILLEM DE BALANYÀ, habitant de Llorac: 58.
- GUILLEM DE BANAHUÍ fill de Joan de Banahuy, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM DE BARDAXÍ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM DE BARGANUY, emfiteuta: 22; cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM DE BELLVÍS, habitant de la Portella: 74, 75.
- GUILLEM DE BULLFARINES, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM DE CANALDA, batlle d'Albesa i representant del comte Ermengol d'Urgell: 13.
- GUILLEM DE CAS, fill de Llorenç de Cas, habitant de la Portella, emfiteuta: 101, 162.
- GUILLEM DE CASTELL, testimoni, habitant de Perves: 108.
- GUILLEM DE CASTELLÓ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 104, 108, 109, 139.
- GUILLEM DE CERVERA, procurador de la Seu de Manresa: 19.
- GUILLEM DE COLLTULAR, fra de l'Hospital: 134.
- GUILLEM DE CORÇA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM DE CORÇA, notari públic d'Alguaire, testimoni: 25, 27, 39, 42, 51, 55, 62, 77, 83, 101, 146(difunt).
- GUILLEM DE CUBELLS, emfiteuta: 139.
- GUILLEM DE FABRA, notari públic pel rector Pere de Prat de l'església de Conques: 149.

- GUILLEM DE FALÇ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM DE FORCADELL, habitant de Llorac: 58.
- GUILLEM DE GRAU, notari públic i reial de Barcelona: 87, 88, 92.
- GUILLEM DE LOBET O LLOBET: 68.
- GUILLEM DE MIRALLES, resident a Alguaire: 162.
- GUILLEM DE MONTANYÀ, consanguini de l'arxidiaca Ramon de Montanyà de Terrantona, emfiteuta: 80.
- GUILLEM DE MONTCADA, prevere, testimoni: 3.
- GUILLEM DE MONTSORIU, lloctinent del castlà d'Amposta, difunt: 3.
- GUILLEM DE MORA, jurisperit, testimoni: 59.
- GUILLEM DE N'ARGEMÍ, notari públic junior de Cervera, testimoni: 48.
- GUILLEM DE PARAMON, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM DE PLANS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM DE PONTS, comanador de Casp: 20.
- GUILLEM DE RIBERA: 162.
- GUILLEM DE ROCAMORA, habitant de Llorac: 58.
- GUILLEM DE ROSSELLÓ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM DE SANT MÀXIM, fra, preceptor de Castelsarrasin: 131.
- GUILLEM DE SELVA, notari públic de Lleida: apèndix 2, 103.
- GUILLEM DE TALAVERA, habitant de Llorac: 58.
- GUILLEM DE TIMOR, metge de Cervera: 52.
- GUILLEM DE TORRES, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM DE VALLCLARA, ciutadà de Lleida, testimoni: 54.
- GUILLEM DE VILABEN: 119.
- GUILLEM DE VILASECA, pare de Guillemoneta, difunt: 169.
- GUILLEM DEL CASTELL, agricultor lleidatà, testimoni: 14.
- GUILLEM DONAT, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM DURRIT: 162.
- GUILLEM DURRO, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM ESCOBET, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM ESCOLÀ, guarnidor, testimoni: 135.

- GUILLEM ESPANYA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM FARDO, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM FERRER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM FERRER, habitant de Llorac: 58.
- GUILLEM FERRER, notari públic i reial: 20.
- GUILLEM FERRER, pare d'Espanyol, difunt: 162.
- GUILLEM FERRER: 68.
- GUILLEM FERRUÇ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM FLIX, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM FLIX: 162.
- GUILLEM FUSTER, notari públic de Lleida: 14.
- GUILLEM GALLART, prevere, testimoni: 55.
- GUILLEM GARSIE, testimoni, notari públic de Lleida: 7.
- GUILLEM GUERAU, clergue, testimoni: 122.
- GUILLEM GUERAU, habitant de Vilanova de Riudovelles: 83.
- GUILLEM HORTOLÀ, batlle d'Alguaire: 77, 111, 133: Guillem Hortolà, habitant d'Alguaire, abans batlle: 140.
- GUILLEM HOSPITAL, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM JULIÀ, fra, testimoni: 114; fra, vicari de l'església de Sant Sadurní d'Alguaire, testimoni: 130.
- GUILLEM LENA, notari públic d'Albesa pel notari Pere de Riart: 169.
- GUILLEM LOGOS, prevere, testimoni: 145.
- GUILLEM MAIMÓ, habitant de Llorac: 58.
- GUILLEM MARCA, habitant de Llorac: 58.
- GUILLEM MENÇA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM MIR, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM MUYBERAT, testimoni: 68.
- GUILLEM NICOLAU, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM PALLA ?: 97.
- GUILLEM DE PALLARS, ciutadà de Lleida: 82, 96.
- GUILLEM PALLARÈS, habitant i emfiteuta d'Alguaire: 22, 77, 162.

- GUILLEM PICÓ, prevere, testimoni: 14.
- GUILLEM PIQUER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- GUILLEM PIQUER, testimoni: 10.
- GUILLEM POCOLULL, cap de casa d'Alguaire: 77
- GUILLEM PONÇ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM PONÇET, prevere, testimoni: 75.
- GUILLEM RABAÇA, fra de l'Hospital, testimoni: 44; fra, comanador d'Amposta: 71.
- GUILLEM RAM, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEM RAMON, notari públic: 131.
- GUILLEM RIQUER, clergue, testimoni: 37, 38.
- GUILLEM ROIG, notari públic de Lleida: 3, 9.
- GUILLEM SIRVENT, jutge de la Cúria i procurador reial: 140, 141, 143.
- GUILLEM TALARN, fra de l'Hospital, testimoni: 127.
- GUILLEM TEIXIDOR, testimoni: 30: Guillem Teixidor, testimoni, habitant de Perves: 108.
- GUILLEM TUDOC, escriptent del notari Tomàs de Castellàsens: 47.
- GUILLEM VALERNA, testimoni: 82.
- GUILLEM VIDAL, cap de casa d'Alguaire: 77; emfiteuta d'Alguaire: 162.
- GUILLEM, fill del difunt Bernat Escobet, resident a la Portella i emfiteuta: 162.
- GUILLEM, Ramon, torre de: 134.
- GUILLEMA DE MANRESA, monja d'Alguaire: 41; Guillemona de Manresa, monja d'Alguaire: 2, 42.
- GUILLEMA, muller de Bernat Giner, habitant de l'Ametlla i venedora: 68.
- GUILLEMÓ BERTRAN, fill del difunt Guillem Bertran, veí de Rafals, testimoni: 174.
- GUILLEMÓ CABOT, fill de Guillem Cabot i Dolça, difunta, habitants de Ratera i espòs de Miquela: 158.
- GUILLEMÓ DE BANAHUY, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEMÓ DE MANRESA, fill de Pere de Manresa senyor de castell de Sant Senyor, testimoni: 20.

- GUILLEMÓ DOMÈNEC, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEMÓ VALERNA, testimoni: 52.
- GUILLEMÓ, fill de Guillem Ram, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- GUILLEMONA, muller de Balaguer Lambert, habitant de la Portella: 28.
- GUILLEMONETA, esposa de Berenguer de Castellolí, filla i hereva universal del difunt Guillem de Vilaseca: 169.
- GUITART, Arnau, preceptor de Vilafranca de l'Hospital: 168.
- GURREA, Miquel de, lloctinent del governador d'Aragó, conseller reial: 140, 142.

H

- HELBAR, Alaçar, jueu, fill de Vidal Helbar: 159
- HELBAR, Vidal, pare d'Alaçar Helbar: 159
- Hispania o Spania, Yspania, Yspanya: 5, 9, 11, 12, 13, 18, 19, 86, 137, 138.
- HONORI, papa: 168.
- HORTOLÀ, Guillem, batlle d'Alguaire: 77, 111, 133: Guillem Hortolà, habitant d'Alguaire, abans batlle: 140.
- Hospital de Barcelona: 90.*
- Hospital de Sant Joan de Jerusalem: 91: Hospital Militar Religió de Sant Joan: 67.*
- Hospital o Spital o Ospital : 1, 3, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 48, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 66, 69, 71, 73, 76, 80, 81, 82, 83, 84, 86, 87, 88, 90, 92, 94, 95, 96, 103, 110, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 126, 127, 129, 130, 131, 134, 135, 136, 137, 138, 140, 144, 145, 148, 168, 175.
- HOSPITAL, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- HOSPITAL, Ramon de l', cap de casa d'Alguaire: 77.
- HUG DE CARDONA, capellà de l'església d'Almenar i procurador de Lleida: 31.
- HUG, ardiaca de Barcelona, sagristà de Vic i jutge de la Seu Apostòlica: apèndix 1, 4, 18, 19.

I

IOCO, Pere de, de l'orde dels predicadors, testimoni: 40.

ISMAEL D'OBLITIS, jueu de Tudela de Navarra: 148.

Isot: 71.

IVARS, Berenguer d', testimoni: 15.

J

Jaca: 3, 10, 14, 21, 22, 24, 25, 27, 28, 39, 41, 42, 47, 51, 62, 65, 66, 72, 96, 97, 106, 107, 122, 123, 139, 140, 141, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 152, 158, 159, 162, 163, 164, 165, 171, 175, 177, 178.

JAUME (II) rei d'Aragó, València i Múrcia i comte de Barcelona: apèndix 2, 1, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 32, 33, 38, 49, 63, 64, 137, 138; Jaume (II) rei d'Aragó, València, Sardenya i Còrsega i comte de Barcelona: 38.

JAUME ALDOMAR, testimoni: 92.

JAUME AUDEBETI D'ALBANA, ciutadà d'Avinyó, notari públic: 131.

JAUME BONDIA, jurisperit, testimoni: 87, 92.

JAUME BRET, veí d'Albesa, testimoni: 55.

JAUME CALAF: 22.

JAUME CARNICER, fill de Pere Carnicer i d'Elisèn, difunta, i espòs d'Elisèn, habitant de l'Ametlla: 26.

JAUME CAVALLER, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 129, 131.

JAUME CIGÓ O SITJÓ, canonge de Lleida, testimoni: 131.

JAUME CONESA, conseller reial: 156, 157.

JAUME D'ALÒS, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100

JAUME D'ALÒS, veguer i curial de Lleida pel senyor rei: 135.

JAUME D'EN DÉULOSALV, procurador de Tomasa Ramon Pere: 162, 163; Jaume d'en Deulosaulv, testimoni: 150, 152, 171, 178.

JAUME D'OLUJA, cavaller: 54, 56.

JAUME DE BELLVEÍ, notari públic de Lleida: 32, 38.

JAUME DE BOIX, cap de casa d'Alguaire: 77.

- JAUME DE COMENGES, testimoni: 136.
- JAUME DE CORÇA, notari públic de Cervera: 52.
- JAUME DE LA ROVIRA, vicari de Sant Sadurní d'Alguaire, fra, testimoni: 115.
- JAUME DE MONTRABEIG, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JAUME DE MONTYAÇ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- JAUME DE PALLARS, testimoni: 71.
- JAUME DE PONS, prior de Gardeny: 123, 125, 126, 127, 128, 129.
- JAUME DE PUIG, lloctinent del racional de la cúria de Lleida: 140.
- JAUME DE QUEXAC, ciutadà, testimoni: 35, 38.
- JAUME DE RIBELLES, fra de l'Hospital: 44; fra, comanador d'Alguaire, 46; fra, comanador d'Urgell: 71.
- JAUME DE SALÇ: 146.
- JAUME DE SARAGOSSA, notari públic de Cervera: 59.
- JAUME DE SOLSONA, síndic de Ratera: 81.
- JAUME DE TARRAGONA, notari públic de Cervera i testimoni: 48.
- JAUME DE TURMEDA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JAUME DE VILAFRANCA, comanador de Barbens: 123.
- JAUME DE VILALABENT, procurador de Guillemoneta, filla i hereva universal de Guillem de Vilaseca, difunt: 169.
- JAUME FERRER DE LA SALA, ciutadà de Barcelona, testimoni: 89, 92.
- JAUME FERRER, testimoni: 19.
- JAUME GENER, cap de casa d'Alguaire, 77; curial d'Alguaire per Guerau d'Oluja: 29.
- JAUME GRANYA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JAUME MATEU, pregoner públic de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- JAUME MONJO, jurisperit de Tortosa, testimoni: 44.
- JAUME MUNTANER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JAUME PASTOR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JAUME PERE, testimoni: 5, 137.
- JAUME PUIGVERD: 68.
- JAUME SALVADOR, germà de Bernat Salvador, veí de Passanant: 78, 83.

- JAUME, Berenguer, marmessor: 150.
- JAUME, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JAUME, fill del rei Alfons d'Aragó, difunt, i comte d'Urgell i vescomte d'Àger: 173, 174.
- JOAN AYMAR, capellà, testimoni: 163.
- JOAN BORRÀS, veí de Lleida, testimoni: 177.
- JOAN LIÇANA, testimoni: 41.
- JOAN MATEU: 178.
- JOAN NICOLAU: 62.
- JOAN PELEGRÍ, testimoni: 150.
- JOAN POL, veí de Lleida, notari públic i reial: 103.
- JOAN SANXALÓ: 139.
- Joan Albesa, coma de: 134.
- JOAN BASSA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN BONET, Joan: 80.
- JOAN BONET: 80.
- JOAN BURRO, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN CAPELLÀ, prevere, resident al monestir d'Alguaire, testimoni: 77, 123, 125, 127, 129.
- JOAN D'ALBESA, testimoni: 134.
- JOAN DE BANAHUY, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- JOAN DE FET, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- JOAN DE L'AIGUA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN DE MOROR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN DE PORTOL, habitant de Portol, testimoni: 73.
- JOAN DE RIPPARIA de la santa Trinitat de Venosa, fra, preceptor: 86, 87, 92.
- JOAN DEL PALAU, prevere, testimoni: 125.
- JOAN DEVIU, prevere, testimoni: 84.
- JOAN EIXIMENIS, fra, comanador d'Alguaire: 42; fra, comanador de Torres i Sant Miquel de Fages: 71.
- JOAN GALLINERS, veí de Tàrrega, testimoni: 64.

- JOAN MERCADER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN NAVARRO D'AVENTÍ, batlle de Rafals: 173, 174.
- JOAN NICOLAU, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN PELEGRÍ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN PELEGRÍ, lloctinent de Jaume Gener curial d'Alguaire: 29.
- JOAN QUARTERER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN SABATA: 142
- JOAN VIDAL, sabater lleidatà, tutor de Ramonet i Peretó, fills de Domènec Fontanet, difunt: 177.
- JOAN XXII, papa: 131.
- JOAN, Domènec d'en: 22.
- JOAN, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN, Domènec, fill de, notari testimoni: 156, 157; notari públic de Lleida: 164, 165, 166, 175.
- JOAN, Domènec, notari públic de Lleida amb autoritat reial: 147, 154, 155(difunt).
- JOAN, Francesc, notari públic de Lleida: 137.
- JOAN, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- JOAN, Pere, notari de Lleida, testimoni: 175, 176.
- JOAN, Ramon d'en, clergue, testimoni: 22.
- JOAN, Ramon, batlle d'Alguaire: 77.
- JOAN, Ramon, notari públic d'Alguaire: 10, 21, 28, 29, 41(difunt), 42, (difunt) 55(difunt).
- JOAN, Ramon, notari públic d'Alguaire: 50, 54, 56, 57, 58, 59, 65, 71.
- JOFRE DE ROCABERTÍ, comanador de l'Espluga de Francolí: 48; Jofre de Rocabertí, fra, comanador de Montsó: 110.
- JOFRE DE ROCABIN, fra, comanador de Mallén: 71.
- JOFRE ROSTANY, preceptor d'Agen, visitador de l'Hospital: 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129.
- JOFRE, domini d'en: 41.
- JOGLAR, Pere, testimoni: 39; Pere Joglar, cap de casa d'Alguaire: 77.

JORBA, Berenguera de, monja d'Alguaire: 164, 165.

JORDÀ GUERAU, notari públic de Lleida, testimoni: 12; Jordà Guerau, notari públic de Lleida: 138.

JORDÀ, fra, preceptor de Masò Arlès: 131.

JOVENT D'ORCAU, fra, assessor del mestre de l'Hospital: 118.

JOVER, Pere, notari públic de Lleida: 148.

JULIÀ, Guillem, fra, testimoni: 114; fra, vicari de l'església de Sant Sadurní d'Alguaire, testimoni: 130.

JULIÀ, Ponç, clergue de Montpeller i notari públic: 40.

JUST, Pasqual: 162.

K

L

LAMBERT, Balaguer, espòs de Guillemona, habitant de la Portella: 28.

LENA, Guillem, notari públic d'Albesa pel notari Pere de Riart: 169.

LEONARD D'URGELL, notari públic de Lleida: 145.

LIÇANA, Joan, testimoni: 41.

LIET, Ramon, prevere de Benavent de Segrià: 100.

LIOT, Pere, cap de casa d'Alguaire: 22, 77.

LOGOS, Guillem, prevere, testimoni: 145.

LOPEÇ DE VERGAIÇ, Sanxa, esposa d'Alfons de Castellnou, sobrejunter d'Ozca: 14.

LOPEÇ, Francesc, beneficiat de la catedral de Lleida i procurador d'Ademar de Castelló: 172.

LÓPEZ DE CELMA, Garcia, conseller i uixer reial, testimoni: 169.

LL

Lleida o Ilerde, Illerde, Leyda: apèndix 2, 1, 2, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 22, 27, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 54, 62, 63, 64, 71, 83, 92, 93, 96, 101, 103, 109, 118, 122,

123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 135, 138, 140, 141, 142, 144, 145, 146, 147, 148, 150, 153, 155, 156, 157, 158, 168, 172, 175, 177.

Lleida, diòcesis de: 38, 80, 103.

LLERA, Domènec de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

LLOBERA, Simó de, escrivent del notari Jaume de Bellveí: 32, 38.

LLOBETS, Blanca dels, monja d'Alguaire: 164, 165.

LLONG, Mateu, preceptor de la casa de Lleida de l'Hospital: 168.

Llorac o Lorach: 58, 59,

LLORAC, Berenguer de, fra, preceptor de Gardeny: 131.

LLORAC, Bernat, habitant de Llorac: 58.

Llorac, castell de: 76.

Llorac, església de: 58.

LLORENÇ DE CAS, pare de Domènec i Guillem de Cas: 101.

LLORENÇ DE MONTROIG, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 107.

LLORENÇ MIR, cap de casa d'Alguaire: 77.

LLORENÇ MORELL, prevere, testimoni: 58.

LLORENÇ REIG, mercader de Lleida, testimoni: 22.

LLORENÇ, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.

LLORENS DE CORBINS, testimoni: 42; Llorenç Corbins, cap de casa d'Alguaire: 77.

LLORET, Berenguer de, comanador de Siscar: 24.

LLOBET O LOBET, Guillem de, : 68.

M

MABÍLIA DE CALDES, monja d'Alguaire, vegeu Sibil·la de Caldes: 116, 118.

MABÍLIA DE CASTELLVELL, monja d'Alguaire: 116, 118.

MAÇA, Ferrer, prevere, resident al monestir d'Alguaire, testimoni: 41, 54, 127, 129.

MAÇANET, Pere de, ciutadà de Lleida: 64, 76, 97, 109, 136, 144; Pere de Maçanet, mercader de Lleida: 106, 141.

- MAIMÓ, Domènec, habitant de Llorac: 58.
- MAIMÓ, Guillem, habitant de Llorac: 58.
- MALLA, Arnau de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MALLA, Pere de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Mallén: 71.
- Mallorca: 169.
- MANC, Bernat, batlle a Alguaire per Ramon d'Àger: 17, 23.
- MANC, Bernat,: 107.
- MANC, Pasqual emfiteuta: 22; cap de casa d'Alguaire: 77.
- MANC, Vivet, cap de casa d'Alguaire: 77.
- Manosque: 118.
- Manresa o Minorise: 4, 18, 19, 20.
- MANRESA, Guillema de, monja d'Alguaire: 41; Guillemona de Manresa, monja d'Alguaire: 2, 42.
- MANRESA, Guillemó de, fill de Pere de Manresa senyor de castell de Sant Senyor, testimoni: 20.
- MANRESA, Pere de, pare de Guillemó de Manresa, senyor del castell de Sant Senyor: 20.
- Manso Arlès de l'Hospital: 131.
- MANXÓ MELONS, habitant d'Alberola, testimoni: 135.
- MANXÓ, Domènec,: 22.
- MARC, Andreu de, cap de casa d'Alguaire, síndic d'Alguaire: 77, 142.
- MARC, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MARCA, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77; Bernat Marca, conseller d'Alguaire: 77.
- MARCA, Guillem, habitant de Llorac: 58.
- MARCA, Ramon, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MARCEL, Bernat, habitant de Llorac: 58.
- MARCEL, Bartomeu, habitant de Llorac: 58.
- MARGARITA DE MONCLOR, monja d'Alguaire: 164, 165.
- MARGARITA DE PERAMOLA, monja d'Alguaire: 21, 41, 42.

- MARIA METGE, filla de Guillem Metge, difunt, i Francesca: 27.
- MARIA ROCA: 139.
- MARIA SERRADA: 51.
- MARIA, mare d'Arnau Pelegrí i viuda d'Arnau Pelegrí, habitant de Vilanova de Segrià: 79.
- MARIA, muller de Destre Ferrer: 171.
- MARQUESA DE RAJADELL, monja d'Alguaire: 3.
- MARQUESA DE RIBELLES, monja d'Alguaire: 84, 94; Marquesa de Ribelles, priora electa d'Alguaire: 116, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 129; Marquesa de Ribelles, priora d'Alguaire: 128, 131, 133, 136, 140, 141, 153, 156, 157, 164, 165, 170, 171.
- MARTA, Bernat: 39, 162.
- MARTÍ DE TURMEDA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MARTÍ MERCER, notari públic amb autoritat reial: 122, 125, 127, 130, 131.
- MARTÍ PERIÇ D'OROS, castlà d'Amposta de l'Hospital: 54, 56, 57, 58, 59, 69, 70, 71, 76, 81, 92, 100.
- MARTÍ PERIÇ, escuder, testimoni: 56.
- MARTÍ, Arnau, representant d'Albesa: 75.
- MARTÍ, Arnau, testimoni: 119.
- MARTÍ, fra de l'Hospital: 40.
- MARTÍ, Pere, marmessor: 150.
- MARTI, Pericó, veí de Lleida, testimoni: 164, 165.
- MARTÍ, rector de l'església de les Les Sitges: 176.
- MARTÍ, Simó, emfiteuta: 139.
- MARTINA, Bernat de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MARUA, Berenguer de, escuder del bisbe de Lleida, testimoni: 38.
- Masdéu: 175.
- MASSÓ, Bertran, prevere, notari i procurador de Ramon d'Empúries: 87, 89, 92.
- MATEU DE MONTRABEIG, habitant d'Alguaire: 63, 64.

- MATEU DE PASSANANT, comanador d'Alguaire: 54, 55,56, 61, 62, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 81, 82, 98.
- MATEU DE PASSANANT, fra, comanador d'Alguaire: 71.
- MATEU Joan: 178.
- MATEU LLONG, preceptor de la casa de Lleida de l'Hospital: 168.
- MATEU MIR, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MATEU MOVELA DE MELIÓ, testimoni: 58.
- MATEU, Domènec, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MATEU, Jaume, pregoner públic de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MATIA, Pere, fra de l'Hospital, testimoni: 95.
- MAURINA, Ferrer de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MELIGÓ, Bernat , cap de casa d'Alguaire: 162.
- MELIGÓ, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MELONS, Manxo, habitant d'Alberola, testimoni: 135.
- MENAGUERRA Managuerra, Menanguerra, Menaguerra, Manemguerra, Bernat, curial de Lleida: 32, 33, 34, 36, 37, 38
- MENAGUERRA, Bernat de, curial de Lleida: 35, 38.
- MENÇA, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MENÇA, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MERCADER, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MERCADER, Domènec: 146.
- MERCADER, Joan, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MERCADER, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MERCADER, Pere, prevere de Lleida, testimoni: 81.
- MERCER, Martí, notari públic amb autoritat reial: 122, 125, 127, 130, 131.
- MESSEGUER, Ramon, habitant de Rafals ?, testimoni: 177.
- METGE, Domènec, fill de Guillem Metge, difunt, i Francesca: 27.
- METGE, Maria, filla de Guillem Metge, difunt, i Francesca: 27.
- METGE, Sibil·la, filla de Guillem Metge, difunt, i Francesca: 27.
- METRI, Arnau, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MILLAN, Bernat de: 22.

- MILLAN, Pere de: 22.
- MILLERA, Domènec, clergue i testimoni: 123, 125; prevere del monestir d'Alguaire i testimoni: 164, 165.
- MILLERÓ DE LLEIDA, Bonjueu, venedor: 62.
- MILLERÓ, Açaiit, jueu de Lleida, testimoni: 62
- MIQUEL BERNAT, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MIQUEL BERTRAN, notari públic amb autoritat del rei: 174.
- MIQUEL DE BAS, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MIQUEL DE GURREA, lloctinent del governador d'Aragó, conseller reial: 140, 142.
- MIQUEL FERRER, habitant de Llorac: 58.
- MIQUEL FRANAZÍ: 145.
- MIQUEL MIR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MIQUEL NICOLAU, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MIQUELA, muller de Guillemó Cabot i filla de Pere de Pedra, picapedrer d'Algerri: 158.
- MIR, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 65, 77.
- MIR, Esteve, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MIR, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MIR, Llorenç de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MIR, Mateu, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MIR, Miquel, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MIR, Ramon, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MIRALLES, Guillem de, resident a Alguaire: 162.
- MIRALLES, Pere de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Miralpeix: 176.
- MIRÓ, Berenguer,: 158.
- MOÇ, Alegret, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MOÇ, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77; testimoni: 159; emfiteuta: 162.
- MOIX ? Bernat: 22.
- MOLINA, Domènec de, cap de casa d'Alguaire: 77.

- MOLINER, Pere, ardiaca de Rapacurtia: 103.
- MOLLET, Arnau de, notari públic d'Almenar: 31.
- MONCLOR, Margarita de, monja d'Alguaire: 164, 165.
- MONJO, Jaume, jurisperit de Tortosa, testimoni: 44.
- MONLLOC, Gombau de, testimoni: 5, 137.
- MONTAGUT, Guerau de, fra, infermer: 131.
- MONTANERA, Bernat de la, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MONTANYÀ, Guillem de, consanguini de l'arxidiaca Ramon de Montanyà de Terrantona, emfiteuta: 80.
- MONTANYÀ, Ramon de, ardiaca de Terrantona: 80.
- MONTASSOR, Bernat de, fra, procurador general de Ramon de Ribelles, castlà d'Amposta: 9.
- MONTCADA, Elisèn de: 10.
- MONTCADA, Guillem de, prevere, testimoni: 3.
- MONTELLIÀ SEGUÍ, clergue, notari públic de Conques: 149.
- MONTESSOR, Ramon de, testimoni: 24.
- MONTGAI, Francesc de, draper de Lleida: 147.
- MONTLLEÓ, Berenguera de, monja d'Alguaire: 2, 3.
- Montlleó, església: 24, 26.
- MONTMAJOR, Ramon de, notari públic de Cervera: 26.
- MONTPAÓ, Bernat de, fra, comanador de Celma: 123, 126, 127, 128, 129; testimoni: 20.
- MONTPAÓ, Galceran de, cavaller, testimoni: 20.
- MONTPAÓ, Saurina de, monja d'Alguaire: 2, 41, 42, 84; sagristana d'Alguaire: 50, 54, 94.
- MONTRABEIG, Jaume de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MONTRABEIG, Mateu de, habitant d'Alguaire: 63, 64.
- MONTRABEIG, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MONTROIG, Llorenç de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 107.
- MONTSERRAT DE BENA, habitant de Ratera, testimoni: 158.

- MONTSERRAT DE VALLSEGURA, testimoni: 51.
- MONTSERRAT, fill de Domènec Reguart, emfiteuta: 162.
- Montsó: 123.
- MONTSONÍS, Blanca de, monja d'Alguaire: 164, 165.
- MONTSONÍS, Pere de, fra, comanador de la casa de l'Hospital de Cervera d'Urgell: 2.
- MONTSORIU, Guillem de, lloctinent del castlà d'Amposta, difunt: 3.
- MONTYAÇ, Jaume de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- MORA DE PERVES, Berenguer de la, procurador i habitant d'Almenar: 108.
- MORA, Berenguer de la, procurador d'Arnau de Castellvell, habitant de Perves: 109.
- MORA, Guillem de, jurisperit, testimoni: 59.
- MORA, Ramonet de la, fill del difunt Pere de la Mora, ciutadà de Lleida, testimoni: 22.
- MORATÓ, Pere Arnau, jutge d'Albesa: 74, 75.
- MORELA, Berenguer de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MORELL, Domènec, fra de l'Hospital, testimoni: 175.
- MORELL, Llorenç, prevere, testimoni: 58
- MORES, Domènec de, notari públic de Lleida: 80.
- MORES, Domènec de: 162.
- MORLANS, Arnau de, notari públic i reial: 5, 137.
- MOROR, Bernat de, resident a Almacelles, emfiteuta: 139.
- MOROR, Joan de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MOVELA DE MELIÓ, Mateu, testimoni: 58.
- MUÇ, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MULNER, Arnau, canonge lleidatà i procurador de Marquesa de Ribelles: 116, 118.
- MULNER, Bartomeu, habitant de Llorac: 58.
- MUNTANER, Arnau, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MUNTANER, Jaume, cap de casa d'Alguaire: 77.
- MUR, Domènec, fill de Domènec de Mur, cap de casa d'Alguaire: 77.

Múrcia: apèndix 2, 1, 5, 6, 7, 8, 9, 137, 138.

MUYBERAT, Guillem, testimoni: 68.

N

NADAL D'ESTANYÀ, testimoni: 39.

NADAL DE L'OBEROLA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 104, 108, 109, 139.

NADAL ROS, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

NADAL, Bernat, veí de Lleida, testimoni: 144.

NARBONA, Domènec de, prior de l'església de Santa Maria d'Alguaire: 132.

Narbona: 132.

Navarra: 148.

NAVARRO D'AVENTÍ, Joan, batlle de Rafals: 173, 174.

NAVEL, Ramon de, testimoni: 56.

NEBOT, Bernat, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

NEBOT, Domènec, paer de Vilanova de Segrià: 100; habitant de Vilanova de Segrià: 104, 108, 109.

Niça: 118.

NICOLAU D'ARBUL, fra: 3, 16.

NICOLAU DE L'ALGARS, cap de casa d'Alguaire: 77.

NICOLAU DE LA GOARES, cap de casa d'Alguaire: 77.

NICOLAU GRALLOLA: 159.

NICOLAU PUIG, fra, vicari i notari públic d'Alguaire: 103.

NICOLAU VIDAL, cap de casa d'Alguaire: 77.

NICOLAU VIDAL, escriptent: 144.

NICOLAU VIDAL, fill del difunt, veí d'Alguaire: 162.

NICOLAU, Bartomeu: 22.

NICOLAU, Berenguer, prevere, testimoni: 65.

NICOLAU, Berenguer, testimoni: 10.

NICOLAU, Castelló, cap de casa d'Alguaire: 77.

NICOLAU, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.

NICOLAU, Joan, cap de casa d'Alguaire: 77.
 NICOLAU, Joan: 62.
 NICOLAU, Miquel, cap de casa d'Alguaire: 77.
 NICOLAU, PERE: 162.
 NICOLAU, Ramon, paer d'Alguaire, testimoni: 16, 23.
 NINA DE CERVERA, monja d'Alguaire: 2, 3, 41, 43, 54, 60.
 NINA, Arnau, cap de casa d'Alguaire: 77.
 Noguera, riu: 119.
 NOU, Balaguer de, : 22.

O

OBAC, Bernat de l', prevere, testimoni: 75.
 OBEROLA, Nadal de l', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 104, 108, 109, 139.
 OBLITIS, Ismael d', jueu de Tudela de Navarra: 148.
 ÒDNA, Ermesèn d', monja d'Alguaire: 2, 3, 28, 41, 42, 54, 94.
Ofici General de la Visitació: 123.
 OLIOLA, Bertran d', canonge de la diòcesis de Lleida, testimoni: 33, 34, 36, 38.
 OLIOLA, Pere d', testimoni: 142.
 OLIVA, Berenguer, habitant de Ratera, testimoni: 158
 OLIVA, N': 158.
 OLIVER DEL CASTELL, cavaller, testimoni: 57.
 OLUJA, Berenguer d', cavaller d'Alguaire, i pare de Guerau d'Oluja: 20.
 OLUJA, Galceran d', cavaller, àrbitre: 20.
 OLUJA, Gombau d', cavaller, testimoni: 54, 56, 59.
 OLUJA, Guerau o Gueraldic o Gueraldó d', castlà a Alguaire, fill del cavaller Berenguer d'Oluja difunt: 16, 17, 20, 23, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 76; sots castlà d'Alguaire: 15, 29; senyor de Llorac: 58.
 OLUJA, Jaume d', cavaller: 54, 56.
 OLUJA, Sibil·la d', priora d'Alguaire, difunta: 3. SIBIL·LA D'OLUJA, priora d'Alguaire, difunta: 3.

- OLZINELLES, Bernat d', doctor en lleis, tresorer i conseller reial: 151, 153, 154, 155, 156, 157.
- OMELLS, Pere, notari públic i reial de Lleida: 100, 101.
- Onda: 71.
- ORCAU, Jovent d', fra assessor del mestre de l'Hospital: 118.
- ORCAU, Arnau d', senyor de Conques: 149.
- ORCAU, Pere d', habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ORCAU, Ramon d', paer de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Orde de Santa Clara: 149.*
- Orde dels fra menors de Sant Francesc: 149.*
- ORDE, Blanca de l', monja d'Alguaire: 164, 165.
- ORES, Pere de les: 39.
- ORIUÈLER, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- OROS, Sanxo o Sanç d', fra, testimoni: 56; comanador de Calataiud: 71.
- ORRIT, Arnau d', cap de casa d'Alguaire: 77, 106.
- ORRIT, Guillem d', cap de casa d'Alguaire: 77.
- ORTÍ, Pere, notari públic de Lleida i reial: 12, 100, 137, 138.
- Osca: 14, 71.

P

- PAGÈS, Ramon, habitant de Peratallada de la diòcesis de Girona, testimoni: 80.
- PALADÍ, Ramon de, testimoni: 25.
- PALAU, Bernat de, notari públic: Bernat de Palau, testimoni habitant d'Almenar: 31.
- PALAU, Joan del, prevere, testimoni: 125.
- Palau: 176.
- PALLA ? Guillem,: 97.
- PALLAC, Arnau de, espòs de Sançona, difunt: 162.
- PALLARÈS, Domènec,: 139.
- PALLARÈS, Ferrer, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PALLARS, Guillem de, ciutadà de Lleida: 82, 96.

- PALLARÈS, Guillem, habitant i emfiteuta d'Alguaire: 22, 77, 162.
Pallarols: 176.
PALLARS, Arnau del, testimoni: 9.
PALLARS, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77.
PALLARS, Jaume de, testimoni: 71.
Pallars: 63, 71, 140.
Palol: 176.
PALS, Bernat de, procurador de fra Ramon d'Empúries de l'Hospital: 69, 70, 71.
PARAÍS DE PUIGFIDEL, emfiteuta: 162.
PARAMON, Bernat de, cap de casa d'Alguaire: 77.
PARAMON, Guillem de, cap de casa d'Alguaire: 77.
PARENT, Antoni, ciutadà de Lleida, testimoni: 155, 156.
PARENT, Arnau, lloctinent de Bernat de Pont, veguer i curial de Lleida: 9.
PARENT, Arnau, testimoni: 7.
PARENT, Bernat, ciutadà, testimoni: 9.
PARETS TORTES, Pere Arnau de, comanador de Masdeu i procurador del priorat de Catalunya: 175.
PARICI DE SARAGOSSA, cap de casa d'Alguaire: 77.
PARICI PORTES, cap de casa d'Alguaire: 77.
PASQUAL D'ALGUAIRE, testimoni: 107.
PASQUAL JUST: 162.
PASQUAL MANC, emfiteuta: 22; cap de casa d'Alguaire: 77.
PASSANANT, Galceran de, fra, comanador de l'Hospital de Cervera: 73, 99; lloctinent de Ramon d'Empúries: 84.
PASSANANT, Mateu de, comanador d'Alguaire: 54, 55, 56, 61, 62, 64, 65, 66, 72, 76, 77, 79, 81, 82, 98.
PASSANANT, Mateu de, fra, comanador d'Alguaire: 71.
PASTERI, Castelló: 22.
PASTOR, Jaume, cap de casa d'Alguaire: 77.
PASTOR, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.

- PASTOR, Ramon, testimoni: 26.
- PEDRA, Pere de, picapedrer d'Algerri , pare de Miquela: 158.
- PEDRÓ, Antoni, notari públic de Vila-real i de tota jurisdicció reial: 64.
- PEIRÓ, Andreu, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PEIRÓ, Climent, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100, 107;
Climent Peiró, síndic de Vilanova de Segrià: 147.
- PEIRÓ, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77; venedor: 146.
- PEIRÓ, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PELAT, Balaguer, habitant de la Portella: 119.
- PELAT, Bernat, nomenat per la Portella: 119
- PELAT, Ramon, fill de Balaguer Pelat, habitant de la Portella: 101.
- PELEGRÍ, Andreu, pare de Pere Pelegrí, difunt: 77, 106.
- PELEGRÍ, Arnau, difunt, pare d'Arnau Pelegrí i espòs de Maria, habitant de Vilanova de Segrià: 79.
- PELEGRÍ, Arnau, fill del difunt Arnau Pelegrí i de Maria la seva esposa, habitant de Vilanova de Segrià: 79.
- PELEGRÍ, Arnau, fill del difunt Arnau Pelegrí, comprador: 51.
- PELEGRÍ, Arnau, pare d'Arnau Pelegrí, difunt: 51.
- PELEGRÍ, Bernat, emfiteuta d'Alguaire: 22.
- PELEGRÍ, Bernat, fill del difunt Bernat Pelegrí, procurador d'Alguaire: 77.
- PELEGRÍ, Bernat, pare de Pere Pelegrí: 77.
- PELEGRÍ, Bernat, fill de del difunt Domènec Pelegrí, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PELEGRÍ, Bernat, pare de Bernat Pelegrí, difunt: 77.
- PELEGRÍ, Bernat: 80.
- PELEGRÍ, Domènec, emfiteuta: 162.
- PELEGRÍ, Domènec, pare de Bernat Pelegrí, difunt: 77
- PELEGRÍ, Joan, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PELEGRÍ, Joan, lloctinent de Jaume Gener curial d'Alguaire: 29.
- PELEGRÍ, Joan, testimoni: 150.
- PELEGRÍ, Pere, fill de Bernat Pelegrí, cap de casa d'Alguaire: 77.

- PELEGRÍ, Pere, fill del difunt Andreu Pelegrí, cap de casa d'Alguaire: 77, 106.
- PELEGRÍ, Pere, prevere de la diòcesis de Lleida: 103.
- PENAVERA, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PENELLES, Pere, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERAMOLA, Margarita de, monja d'Alguaire: 21, 41, 42.
- PERAMON, Arnau de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE JOAN, cap de casa d'Alguaire: 77.
- .
- PERE ALGERRI, lloctinent del prior de Catalunya: 148.
- PERE ARNAU DE CERVERA, veguer i curial de Lleida i Pallars: 63, 64.
- PERE ARNAU DE PARETS TORTES, comanador de Masdeu i procurador del priorat de Catalunya: 175.
- PERE ARNAU MORATÓ, jutge d'Albesa: 74, 75.
- PERE AYMERIC DE MANOSQUE, notari públic amb autoritat apostòlica i reial: 118
- PERE BABOT, habitant de Vilanova de Segrià: 104, 107, 108, 109, 139.
- PERE BAIET, fra, comanador d'Isot: 71.
- PERE BALANYÀ, habitant de Llorac: 58.
- PERE BARROT, procurador de fra Ramon d'Empúries de l'Hospital: 69, 71.
- PERE BASSA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE BENDECASA, comprador: 146.
- PERE BENET, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE BERNAT, cap de casa d'Alguaire: 22, 77.
- PERE BLANC, habitant de Llorac: 58.
- PERE BONANAT, fra de l'Hospital, testimoni: 127.
- PERE BOSC, prevere, testimoni: 20.
- PERE BOSOM, jurisperit, testimoni: 121, 122.
- PERE BOTELLA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE BRAMON, testimoni: 26 ; Pere Bremon, habitant de Llorac: 58.
- PERE BURRO, veí d'Alguaire, testimoni: 100.
- PERE CABOÇ fill de Domènec Caboç, cap de casa d'Alguaire: 77.

- PERE CABOÇ, fill del difunt Bernat Caboç, procurador d'Alguaire: 77.
- PERE CABOT d'Alguaire: 63, 64.
- PERE CARNICER, pare de Jaume Carnicer i vidu d'Elisèn, habitant de l'Ametlla: 26.
- PERE CARVÍ: 134.
- PERE CIROSA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE CLAVER, escrivent de la cúria de Lleida, testimoni: 9.
- PERE COC, testimoni: 28.
- PERE COMA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE CONILL, testimoni: 51
- PERE CORBINS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE D'ALBANA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE D'ALCALÀ, castlà d'Amposta, difunt: 84, 86, 87, 92.
- PERE D'ALMENAR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE D'ALMENAR, germà de Vidal d'Almenar: 31, 72.
- PERE D'ALMENAR: 158.
- PERE D'ANCONA, fra de l'Hospital: 86, 87, 92.
- PERE D'EN [...]GAN, notari públic de Cervera: 73.
- PERE D'EN DÉULOSALV, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE D'EN TORM, fra, comanador de la casa de l'Hospital de Barcelona, àrbitre: 2.
- PERE D'EN VILA, prevere, testimoni: 52.
- PERE D'ESPANYA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE D'ESPENS, conseller reial: 54, 81, 154, 155, 156, 157, 164, 165, 166 (difunt).
- PERE D'ESPENS, fill de Pere d'Espens: 166.
- PERE D'ESTARÀS, comanador d'Alguaire: 2, 3, 7, 13, 16, 17, 20, 23; Pere d'Estaràs, comanador de Cervera d'Urgell: 54, 56; Pere d'Estaràs, fra, comanador de Vallmoll: 71.
- PERE D'OLIOLA, testimoni: 142.
- PERE D'ORCAU, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

- PERE D'UNGULA de Sant Egidi, fra, prior: 131.
- PERE DE BANAU: 139.
- PERE DE BENDECASA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE BOIX, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE BONANSA, resident a Alguaire: 77, 106.
- PERE DE CASTELLÓ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE CLUSA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE DE DÉULOSALV, testimoni: 106.
- PERE DE FALÇ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE FINESTRES, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE FOCENÇES, habitant de Llorac: 58.
- PERE DE FONTS, habitant de Vilanova de Segrià: 104, 108, 109; Pere de Fons, batlle de Vilanova de Segrià: 147, 165; testimoni 107.
- PERE DE GRAMENET DE CONQUES, testimoni: 149.
- PERE DE IOCO, de l'orde dels predicadors, testimoni: 40.
- PERE DE L'ALBEROLA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE L'ERA, fra, prior: 3; Pere de les Eres, fra, prior de Santa Maria d'Alguaire: 2.
- PERE DE LA TORRE, fra de l'Hospital, testimoni: 73.
- PERE DE LES ORES: 39.
- PERE DE MAÇANET, ciutadà de Lleida: 64, 76, 97, 109, 136, 144; Pere de Maçanet, mercader de Lleida: 106, 141.
- PERE DE MALLA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE DE MANRESA, pare de Guillemó de Manresa, senyor del castell de Sant Senyor: 20.
- PERE DE MILLAN: 22.
- PERE DE MIRALLES, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE DE MONTRABEIG, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE MONTSONÍS, fra, comanador de la casa de l'Hospital de Cervera d'Urgell: 2.
- PERE DE PEDRA, picapedrer d'Algèria, pare de Miquela: 158.

- PERE DE PENAVERA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE PINYANA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE PONT, testimoni: 24.
- PERE DE PRAT, notari i rector de l'església de Conques: 149.
- PERE DE PRAT, notari públic de Lleida: 109.
- PERE DE PUYALS: 65.
- PERE DE PUYOLS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE QUERALT, noble: 18, 19.
- PERE DE RIART, notari d'Albesa: 169.
- PERE DE RIBA, rector de l'església de Saidí de la diòcesis lleidatana: 80.
- PERE DE SANAHUJA, habitant de la Portella: 140; acusat d'homicidi: 133, 144.
- PERE DE SANT BARTOMEU, ciutadà de Lleida: 64.
- PERE DE SANT GENÍS, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE DE SEGARRA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE SEGARRA, constructor d'Alguaire: testimoni: 2.
- PERE DE SERRA, fill de Domènec Serra, difunt, ciutadà de Lleida: 148.
- PERE DE SERRAT, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DE TORELLÓ, notari públic de Cervera, testimoni: 48.
- PERE DE TURMEDA, cap de casa d'Alguaire: 77, 171.
- PERE DE VALL, testimoni: 141, 143.
- PERE DE VERUGULA DE TOLOSA, fra, preceptor: 86, 87, 92.
- PERE DE VILA, fill d'Arnau de Vila, testimoni: 75.
- PERE DE VILAMAJOR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE DEL PUIG, notari i procurador de l'església de Sant Fruitós de Perves: 108, 109.
- PERE DEL TERME, habitant de Llorac: 58.
- PERE EIXIMENIS DE POMAR, conseller i uixer reial, testimoni: 169.
- PERE ESCOLÀ, habitant de Llorac: 58.
- PERE ESPERIGÓ, ciutadà de Lleida: 47.
- PERE FEBRER, testimoni, habitant d'Albió: 108.
- PERE FERRAN, batlle de Vilanova de Remolins, testimoni: 147.

- PERE FERRAN, senyor d'Híxar, testimoni: 5, 137 (trasllat).
- PERE FERRER, fra, lloctinent del comanador de la casa de l'Hospital de Lleida: 24.
- PERE FERRER: 139.
- PERE FERRUÇ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE FIGUERA: 162.
- PERE FLIX, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE FORTUNY, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE FUAMIT, testimoni: 30.
- PERE G[...], testimoni: 25.
- PERE GALLART, cap de casa d'Alguaire: 77, 259.
- PERE GALLART, espòs de Benedeta, difunt: 162.
- PERE GALLART, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 79, 100.
- PERE GRANYA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE GRANYOLA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE GUAÇA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE GUASC, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE GUERAU, fill de Pere Guerau, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE GUERAU, habitant de Llorac: 58.
- PERE GUERAU, pare de Pere Guerau, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE GUERAU, Pere, habitant de Llorac: 58.
- PERE JOAN, notari de Lleida, testimoni: 175, 176.
- PERE JOGLAR, testimoni: 39; Pere Joglar, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE JOVER, notari públic de Lleida: 148.
- PERE LIOT, cap de casa d'Alguaire: 22, 77.
- PERE MARC, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE MARTÍ, marmessor: 150.
- PERE MATIA, fra de l'Hospital, testimoni: 95.
- PERE MENÇA, cap de casa d'Alguaire: 77.

- PERE MERCADER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE MERCADER, prevere de Lleida, testimoni: 81.
- PERE MOLINER, ardiaca de Rapacurtia: 103.
- PERE NICOLAU: 162.
- PERE OMELLS, notari públic i reial de Lleida: 100, 101.
- PERE ORTÍ, notari públic de Lleida i reial: 12, 100, 137, 138.
- PERE PASTOR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE PEIRÓ, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE PELEGRÍ, fill de Bernat Pelegrí, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE PELEGRÍ, fill del difunt Andreu Pelegrí, cap de casa d'Alguaire: 77, 106.
- PERE PELEGRÍ, prevere de la diòcesis de Lleida: 103.
- PERE PENELLES, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERE PERELA, notari públic de Lleida: 172.
- PERE PIGA, resident a Alguaire: 162.
- PERE PIQUER, testimoni: 19.
- PERE RAMON DE SANTA COLOMA, testimoni: 176.
- PERE REI, beneficiat a la seu lleidatana, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 130, 131.
- PERE ROIG, fill del difunt Ramon Roig, venedor: 162, 163.
- PERE ROMEU, mercader de Lleida, testimoni: 148.
- PERE SABATER, habitant de Llorac: 58.
- PERE SADURNÍ: 139.
- PERE SALVADOR, fra de l'Hospital, testimoni: 95.
- PERE SANÇ, cap de casa d'Alguaire: 77, 162.
- PERE SOLER, fra, lloctinent del comanador de Gardeny: 166, 175.
- PERE SORTER, testimoni: 79.
- PERE TOLÓ DE LLEIDA, notari reial: 85, 92.
- PERE UGER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERE VALLÈS, pare de Pericó i Balaguer Vallès, venedor: 25.
- PERE, bisbe de Lleida: 32, 34, 35, 36, 37, 38.
- PERE, JAUME, testimoni: 5, 137.

- PERE, primogènit del rei d'Aragó i el seu procurador general: 133, 140, 141, 142, 143.
- PERE, rei d'Aragó, València, Sardènia i Còrsega i comte de Barcelona: 151, 153, 156, 157; rei d'Aragó, València, Mallorca, Sardènia i Còrsega i comte de Barcelona, Rosselló i Cerdanya: 169.
- PERELA, Pere, notari públic de Lleida: 172.
- PERELLÓ, Domènec, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERERA, Bernat, difunt, pare de Pericó i espòs de Simona: 25.
- PERERA, Pericó, fill de Simona i Bernat Perera difunt, comprador: 25.
- PERETÓ FONTANET, fill del difunt Domènec Fontanet i germà de Domènec: 177.
- PERIÇ D'OROS, Martí, castlà d'Amposta de l'Hospital: 54, 56, 57, 58, 59, 69, 70, 71, 76, 81, 92, 100.
- PERIÇ, Martí, escuder, testimoni: 56.
- PERICÓ BLANC, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERICÓ CLAVER, escriptent de Lleida, testimoni: 154, 157.
- PERICÓ D'ALFARRÀS, esclau de Francesc de Montgai, testimoni: 147.
- PERICÓ DE BANAHUY, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PERICÓ DE BONANSA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PERICÓ GRANYA, emfiteuta: 162.
- PERICÓ MARTI, veí de Lleida, testimoni: 164, 165.
- PERICÓ PERERA, fill de Simona i Bernat Perera difunt, comprador: 25.
- PERICÓ VALLÈS, fill de Pere Vallès i germà de Balaguer Vallès: 25.
- PERNA, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PEROL, Ramon de, canonge de Tarassona, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 130.
- PERONÓ GINER: 68.
- PERPINYÀ CISTELLER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- Perpinyà: 169.
- PERVES, Berenguer de, fra, prior de Verdú, procurador: 94.
- PERVES, Sanxa de, monja d'Alguaire: 116, 118, 123, 124, 125, 164, 165.

- Perves: 109.
- PEDRA, Bartomeu de, prevere d'Alguaire, testimoni: 65, 110, 121, 122.
- PEDRA, Bernat de, prevere, testimoni: 125.
- PICÓ, Guillem, prevere, testimoni: 14.
- PIGA, Pere, resident a Alguaire: 162.
- PIGA, Ramon, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PIGA, Tomàs, notari i vicari de l'església de Ratera: 72.
- Pilot: 71.
- PINELL, Berenguer, testimoni: 57.
- PINÓS, Berenguera de, monja d'Alguaire: 79, 84, 116, 118, 123, 124, 125.
- Pintat de Guàrdia, capella d'en: 158 .*
- PINTAT, Domènec, testimoni: 107.
- PINYANA, Berenguer de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PINYANA, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PINYANA, Ramon de, emfiteuta: 22; cap de casa d'Alguaire: 77.
- PINYONOSA, Arnau de, testimoni: 13.
- PINYONOSA, Bernat de, testimoni: 13.
- PIOL, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PIQUER, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PIQUER, Guillem, testimoni: 10.
- PIQUER, Pere, testimoni: 19.
- PLANS, Francesc de, emfiteuta: 162.
- PLANS, Guillem de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PLANS, Simó dels, testimoni: 21, 62, 65.
- Poblet, abat i monjos: 10.*
- POCOLULL, Andreu, síndic d'Alguaire: 142.
- POCOLULL, Arnau, cap de casa d'Alguaire: 77.
- POCOLULL, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77.
- POL, Joan, veí de Lleida, notari públic i reial: 103.
- POMAR, Pere Eiximenis de, conseller i uixer reial, testimoni: 169.
- Pomar: 59.

- POMARS, Guerau de, fra, comanador de Pilot: 71.
- POMÀS, Albert de, testimoni: 56
- PONÇ D'AGUILAR, cap de casa d'Alguaire: 77.
- PONÇ D'AGUILAR, testimoni d'Alguaire: 66; testimoni i paer d'Alguaire: 111.
- PONÇ D'AGUILAR, veí d'Alguaire, proscrit: 133, 140.
- PONÇ DE BALAGUER, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PONÇ DE BALAGUER, síndic de Ratera: 142; veí de Ratera: 158.
- PONÇ DE BIURE, fra, comanador d'Alguaire: 29.
- PONÇ DE BURGUERA, fra de l'Hospital: 134.
- PONC DE FURIÓ DE SANT ANTOLÍ, testimoni: 20.
- PONÇ DE RIART, notari d'Albesa: 119, 169.
- PONÇ JULIÀ, clergue de Montpeller i notari públic: 40.
- PONÇ, bisbe de Lleida: 94.
- PONÇ, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- PONÇ, Ramon, veí de Lleida, testimoni: 158.
- PONÇET, Guillem, prevere, testimoni: 75.
- PONS, Bartomeu de, prevere, testimoni: 123.
- PONS, Jaume de, prior de Gardeny: 123, 125, 126, 127, 128, 129.
- PONT, Bernat de, veguer i curial de Lleida: 1, 7, 9.
- PONT, Pere de, testimoni: 24.
- PONTS, Arnau de, testimoni: 134.
- PONTS, Berenguera de, monja d'Alguaire: 94, 164, 165.
- PONTS, Erimany de, lloctinent del castlà d'Amposta: 20, 24.
- PONTS, Gueralda de, monja d'Alguaire: 116, 118, 123, 124, 125.
- PONTS, Guillem de, comanador de Casp: 20.
- PONTS, Romia de, monja d'Alguaire: 2, 42; infermera d'Alguaire: 41, 50, 94.
- PONTS, Sibil·la de, monja d'Alguaire: 118.
- PORTELLA, Berenguer de, canonge d'Urgell: 103.
- Portella, castell i vila de la: 82.
- Portella, la o la Portela, la, Porteyla, la: 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 28, 49, 74, 75, 80, 96, 101, 119, 131, 134, 137, 138, 140, 162.

- PORTES, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
 PORTES, Parici, cap de casa d'Alguaire: 77.
 PORTOL, Joan de, habitant de Portol, testimoni: 73.
 PRAT, Pere de, notari i rector de l'església de Conques: 149.
 PRAT, Pere de, notari públic de Lleida: 109.
Priorat de Catalunya: 127.
 PUIG, Arnau de, notari públic de Lleida: 12 (test.), 138, 177.
 PUIG, Eiximenis de, fra, comanador de Saragossa: 71.
 PUIG, FRANCESC DE: 135.
 PUIG, Jaume de, lloctinent del racional de la cúria de Lleida: 140.
 PUIG, Nicolau, fra, vicari i notari públic d'Alguaire: 103.
 PUIG, Pere del, notari i procurador de l'església de Sant Fruitós de Perves: 108, 109.
 PUIG, Ramon de, feudatari de l'església de Lleida i marmessor de Ramon de Montanyà: 80.
 PUIGFEL, Vicenç de, fra de l'Hospital: 46, 61.
 PUIGFIDEL, Paraís de, emfiteuta: 162.
 PUIGVERD, Elisèn de, difunta: 30.
 PUIGVERD, Jaume, : 68.
 PUIGVERD, Ramon de, cavaller de l'Hospital, marmessor: 47.
 PUYALS, Pere de: 65.
 PUYOLS, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.

Q

- QUARTERER, Joan, cap de casa d'Alguaire: 77.
 QUERALT, Agnès de, priora d'Alguaire: 2, 3, 14, 20, 21, 24, 26, 28, 40, 41, 43.
 QUERALT, Pere de, noble: 18, 19.
 QUERALT, Ramon de, paer de Lleida, testimoni: 122.
 QUEXAC, Jaume de, ciutadà, testimoni: 35, 38.
 QUEXACS, Arnal de, habitant de Girona, testimoni: 76.

R

- RABAÇA, Guillem, fra de l'Hospital, testimoni: 44; fra, comanador d'Amposta: 71.
- RABINAT, Francesc de, prevere, testimoni: 13.
- Rafals: 173, 174.
- RAJADELL, Marquesa de, monja d'Alguaire: 3.
- RAM, Guillem, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RAMON ALADRELL, mercader de Lleida, testimoni: 22.
- RAMON ALBIOL, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON BALÇA, emfiteuta d'Alguaire: 22; cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON BARCELONA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RAMON BASSA: 162.
- RAMON BATLLE, testimoni: 141, 143.
- RAMON BORRÀS, de la casa de Guillem de Pallars, testimoni: 82.
- RAMON CIREROSA, pintor de Lleida, testimoni: 96.
- RAMON COC: 171.
- RAMON COMPANY, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RAMON CONILL, habitant de Les Sitges, testimoni: 176.
- RAMON CORRAL, veí de Vilanova de Segrià: 79.
- RAMON D'ALBESPÍ, testimoni: 66; veí de la Portella: 101.
- RAMON D'ALCATÓ, notari públic de Santa Coloma: 19.
- RAMON D'ALSAMORA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON D'AULET: 22.
- RAMON D'EMPÚRIES, castlà d'Amposta, lloctinent del mestre de l'Hospital: 42, 48; fra de l'Hospital: 69, 71; prior de Catalunya: 76, 77, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 94, 95.
- RAMON D'EN DÉULOSALV, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON D'EN JOAN, clergue, testimoni: 22.
- RAMON D'ESTADELLA, fra: 54.
- RAMON D'ORCAU, paer de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RAMON DE BALAGUER, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

- RAMON DE BONANSA, cap de casa d'Alguaire: 77; emfiteuta: 22.
- RAMON DE CAMARASA, representant de la Portella: 119.
- RAMON DE CAPELLA, fra, pregoner: 111.
- RAMON DE CASSERRES, cavaller: 3.
- RAMON DE CASTANERA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON DE CASTELLÓ, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RAMON DE CERVELLÓ, fra, comanador de Casp: 71.
- RAMON DE CORÇA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON DE CROS, notari: 89, 92.
- RAMON DE FALÇ, notari públic Alguaire: 77.
- RAMON DE FARENS, testimoni, habitant d'Albió: 108.
- RAMON DE FIGUEROLA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON DE GRAMANET, teixidor, testimoni: 145.
- RAMON DE L'AVELLANA, veí de Lleida, testimoni: 172.
- RAMON DE L'HOSPITAL, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON DE LA SERRA, feudatari de l'església de Lleida i marmessor de Ramon de Montanyà: 80.
- RAMON DE MONTANYÀ, ardiaca de Terrantona: 80.
- RAMON DE MONTESSOR, testimoni: 24.
- RAMON DE MONTMAJOR, notari públic de Cervera: 26.
- RAMON DE N'AM, emfiteuta d'Alguaire: 22.
- RAMON DE N'AM, espòs de Dolça, venedor: 39.
- RAMON DE NAVEL, testimoni: 56.
- RAMON DE PALADÍ, testimoni: 25.
- RAMON DE PEROL, canonge de Tarassona, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 130.
- RAMON DE PINYANA, emfiteuta: 22; cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON DE PUIG, feudatari de l'església de Lleida i marmessor de Ramon de Montanyà: 80.
- RAMON DE PUIGVERD, cavaller de l'Hospital, marmessor: 47.
- RAMON DE QUERALT, paer de Lleida, testimoni: 122.

- RAMON DE RIBELLES, castlà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'Hospital: 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 18, 19, 137, 138.
- RAMON DE SANT CLIMENT, testimoni: 152.
- RAMON DE SEBRIÀ, fill de Bernat de Sebrìà, ciutadà de Lleida, venedor: 22.
- RAMON DE SEGARRA, espòs de Dolça, habitant d'Alguaire: 21.
- RAMON DE SEGUR, notari públic de Lleida: 137.
- RAMON DE TARASSONA, rector de l'església d'Aitona, diòcesis de Lleida: 34, 36, 38.
- RAMON DE TORRENTA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON DE TORRES, batlle de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100; Ramon de Torres, habitant de Vilanova de Segrià: 104, 108, 109.
- RAMON DE TRIBANAS: 101.
- RAMON DE VERDÚ, mestre d'Amposta, de l'Hospital: 134.
- RAMON DE VILA, testimoni: 75.
- RAMON DE VILANOVA, comprador: 22.
- RAMON DE VILANOVA, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RAMON FERRER, emfiteuta: 162.
- RAMON FERRER, habitant de Llorac: 58.
- RAMON FLIX, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON FLIX, testimoni: 162.
- RAMON FLIX, testimoni: 162.
- RAMON FOLC, testimoni: 134.
- RAMON GATET, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RAMON GENAUTS, fra, comanador d'Alguaire: 111.
- RAMON GIRONA, notari públic Albesa pel notari Pere de Riart: 169.
- RAMON GRANELL, capellà de Vallferrosa, testimoni: 57.
- RAMON GRAS, testimoni, habitant d'Almenar: 31.
- RAMON GUERAU, notari d'Albesa: 13.
- RAMON GUILLEM, torre de: 134.
- RAMON JOAN, batlle d'Alguaire: 77.

- RAMON JOAN, notari públic d'Alguaire: 10, 21, 28, 29, 41(difunt), 42, (difunt) 55(difunt).
- RAMON JOAN, notari públic d'Alguaire: 50, 54, 56, 57, 58, 59, 65, 71.
- RAMON LIET, prevere de Benavent de Segrià: 100.
- RAMON MARCA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON MESSEGUER, habitant de Rafals ?, testimoni: 177.
- RAMON MIR, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RAMON NICOLAU, paer d'Alguaire, testimoni: 16, 23.
- RAMON O PERE RAMON D'ÀGER, cavaller, castlà a Alguaire: 15, 16, 17,23, 29, 31, 55, 66, 72.
- RAMON PAGÈS, habitant de Peratallada de la diòcesis de Girona, testimoni: 80.
- RAMON PASTOR, testimoni: 26.
- RAMON PELAT, fill de Balaguer Pelat, habitant de la Portella: 101.
- RAMON PERE, Tomasa de, monja d'Alguaire: 41, 43, 54, 94, 123, 124, 125, 129
sotspriora d'Alguaire: 131, 139, 150, 152, 159, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 171.
- RAMON PERE [...], testimoni: 76.
- RAMON PIGA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON PONÇ, veí de Lleida, testimoni: 158.
- RAMON RODER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON ROIG, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RAMON ROIG, pare de Pere Roig, difunt: 162, 163.
- RAMON, escriptent d'Albesa, testimoni: 55.
- RAMON, Guillem, notari públic: 131.
- RAMONA, esposa de Domènec Gombau, habitant d'Alcaniç de Segrià, venedora: 107.
- RAMONET D'EMPÚRIES, nebot de Ramon d'Empúries, testimoni: 92.
- RAMONET DE LA MORA, fill del difunt Pere de la Mora, ciutadà de Lleida, testimoni: 22.
- RAMONET TAPISSER, notari de Lleida, testimoni: 47.
- RAMONET, fill del difunt Domènec Fontanet i germà de Peretó: 177.

- Ratera: 24, 72, 81, 104, 109, 131, 142, 153, 154, 155, 156, 157, 158.
- REGOARE, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77
- REGUART, Domènec, emfiteuta: 162.
- REI, Pere, beneficiat a la seu lleidatana, procurador i nunci del convent d'Alguaire: 130, 131.
- REIG, Llorenç, mercader de Lleida, testimoni: 22.
- RIALB, Constança de, monja d'Alguaire: 164, 165, 166.
- Rialp Inferior: 176.
- Rialp Superior: 176.
- RIART, Pere de, notari d'Albesa: 169.
- RIART, Ponç de, notari d'Albesa: 119, 169.
- RIBA, Pere de, rector de l'església de Saidí de la diòcesis lleidatana: 80.
- RIBELLES, Bernat de, batlle a Alguaire per l'Hospital: 23.
- RIBELLES, Blanca de, monja d'Alguaire: 164, 165.
- RIBELLES, Esclarmonda de, monja d'Alguaire: 176.
- RIBELLES, Gombau de, testimoni: 134.
- RIBELLES, Jaume de, fra de l'Hospital: 44; fra, comanador d'Alguaire, 46; fra, comanador d'Urgell: 71.
- RIBELLES, Marquesa de, monja d'Alguaire: 84, 94; Marquesa de Ribelles, priora electa d'Alguaire: 116, 118, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 129; Marquesa de Ribelles, priora d'Alguaire: 128, 131, 133, 136, 140, 141, 153, 156, 157, 164, 165, 170, 171.
- RIBELLES, Ramon de, castlà d'Amposta i lloctinent del mestre de l'Hospital: 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 18, 19, 137, 138.
- RIBERA, Guillem de: 162.
- RIC, Domènec, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- RIERA, Bernat de la, fra, vicari: 3.
- RIPOLL ?, Bartomeu de, notari públic de Lleida: 135.
- RIPPARIA, Joan de, de la Santa Trinitat de Venosa, fra, preceptor: 86, 87, 92.
- RIQUER, Guillem, clergue, testimoni: 37, 38.
- ROCA, Berenguer, habitant de Llorac: 58.

- ROCA, MARIA: 139.
- ROCABERTÍ, Jofre de, comanador de l'Espluga de Francolí: 48; Jofre de Rocabertí, fra, comanador de Montsó: 110.
- ROCABIN, Jofre de, fra, comanador de Mallén: 71.
- ROCAFORT, Arnau de: 31.
- Rocafort: 31.
- ROCAMORA, Guillem de, habitant de Llorac: 58.
- ROCAMORA, Vidal de, habitant de Llorac: 58
- RODER, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RODER, Ramon, cap de casa d'Alguaire: 77.
- RODERIC DIDAC, doctor en lleis: 169.
- RODERIC O RODRIGO, Ferran, comanador a cinc regnes d'Hispania, difunt: 84, 86, 87, 92, 96.
- ROIG, Andreu, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ROIG, Arnau, habitant i paer d'Alguaire, testimoni: 16, 23, 27, 77, 162.
- ROIG, Bartomeu, fill de Domènec Roig, difunt, habitant d'Alguaire: 77.
- ROIG, Bartomeu, notari públic d'Alguaire: 2, 16, 21, 23.
- ROIG, Berenguer, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ROIG, Domènec: testimoni: 22; cap de casa d'Alguaire: 77; notari 79, 84; notari públic d'Alguaire: 111, 152, 159, 162, 163.
- ROIG, Esteve, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ROIG, Guillem, notari públic de Lleida: 3, 9.
- ROIG, Pere, fill del difunt Ramon Roig, venedor: 162, 163.
- ROIG, Ramon, cap de casa d'Alguaire: 77.
- ROIG, Ramon, pare de Pere Roig, difunt: 162, 163.
- Roine, riu: 118.
- ROMEU, Pere, mercader de Lleida, testimoni: 148.
- ROMEU GENOVÈS, comanador d'Alguaire: 105, 113.
- ROMIA DE PONTS monja d'Alguaire: 2, 42; infermera d'Alguaire: 41, 50, 94.
- ROMIA DE SALANOVA, monja d'Alguaire: 2, 3, 50, 54.
- ROMIA DE VILANOVA, monja d'Alguaire: 164, 165.

- ROQUETA, Berenguer, lloctinent del rector de Santa Coloma: 19.
- ROS, Arnau, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ROS, Nadal, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- ROSSELL, Domènec, capellà del bisbe de Lleida, testimoni: 38.
- ROSSELLÓ, Guillem de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Rosselló: 169.
- ROSTANY, Jofre, preceptor d'Agen, visitador de l'Hospital: 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129.
- ROUALS, Domènec de, fra, comanador de Lleida i Tèrmens: 71.
- ROVIRA, Jaume de la, vicari de Sant Sadurní d'Alguaire, fra, testimoni: 115.
- RUBIÓ, Domènec de, prior d'Alguaire: 42, 46, 54.

S

- SABATA, Joan, : 142
- SABATER, Guerau: 162.
- SABATER, Pere, habitant de Llorac: 58.
- SADURNÍ, Pere: 139.
- SAIDA, Salvador d'en, habitant de la Portella: 101.
- SAIÓ, Bernat, emfiteuta: 162.
- SAIÓ, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SALA, Berenguer de la, jurisperit, testimoni: 47.
- SALA, Francesc de la, batlle general de Catalunya: 154, 157.
- SALANOVA, Romia de, monja d'Alguaire: 2, 3, 50, 54.
- SALANOVA, Saurina de, monja d'Alguaire: 43, 50, 54, 68, 84, 94, 114, 131, 165, 166.
- SALAVERT, Arnau de, escuder, testimoni: 47.
- SALÇ, Jaume de: 146.
- SALUCIS, Bonifaci de, comanador de Montsó, testimoni: 122, 123, 129, 131.
- SALVADOR D'ALBESPÍ: 162.
- SALVADOR D'EN SAIDA, habitant de la Portella: 101.
- SALVADOR DE BAIONA, notari de Lleida: 3.

- SALVADOR DE SANT GENÍS, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- SALVADOR DE VALL-SEGURA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SALVADOR SANT GENÍS, emfiteuta: 139.
- SALVADOR, Bernat, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SALVADOR, Bernat, emfiteuta d'Alguaire: 22.
- SALVADOR, Bernat, habitant de Llorac: 58.
- SALVADOR, Bernat, prevere, testimoni: 59.
- SALVADOR, Bernat, procurador de Jaume Salvador, germà seu, i veí de Passanant: 78, 83.
- SALVADOR, Jaume, germà de Bernat Salvador, veí de Passanant: 78, 83.
- SALVADOR, Pere, fra de l'Hospital, testimoni: 95.
- SANAHUJA, Pere de, habitant de la Portella: 140; acusat d'homicidi: 133, 144.
- SANÇA DE CONESA, monja d'Alguaire: 131
- SANÇ, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77, 162.
- SANÇONA [...] de Joan Mateu, serventa d'Alba de Timor, difunta: 178.
- SANÇONA, vídua d'Arnau de Pallaç, emfiteuta: 162.
- Sant Adrià, diòcesi de Barcelona: 4, 19.*
- Sant Andreu de Vilalabent, parròquia de: 169.*
- SANT BARTOMEU, Pere de, ciutadà de Lleida: 64.
- SANT CLIMENT, Ramon de, testimoni: 152.
- SANÇ D'ARAGÓ, fra, preceptor de Miravet: 131.
- Sant Francesc, església de : 178.
- Sant Fruitós de Perves, església de: 109.
- Sant Fruitós de Perves: 109.
- SANT GENÍS, Pere de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- SANT GENÍS, Salvador de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- SANT GENÍS, Salvador, emfiteuta: 139.
- Sant Joan Baptista, altar de: 5, 21, 137.
- Sant Llorens: 71.
- SANT MÀXIM, Guillem de, fra, preceptor de Castelsarrasin: 131.

- Sant Miquel d'Albesa, confraria de:* 158.
- Sant Miquel de Fages: 71.
- Sant Pere de Roma, apèndix 1, 19.*
- Sant Sadurní d'Alguaire, església de: 111, 115.
- Sant Salvador, capella de: 113.
- Santa Coloma de la Marca o de Queralt, església: 18, 19, 30.
- SANTA COLOMA, Pere Ramon de, testimoni: 176.
- Santa Maria d'Albesa, església de: 13.
- Santa Maria d'Alguaire, església: 21, 28, 127, 132.
- Santa Maria de l'Espluga: 149.
- Santa Maria de Vilanova de Riudovelles de Segrià, església: 100.
- Santa Maria de Xalamera: 174.
- Santa Maria del Bell-lloc, església en el terme de Santa Coloma de Queralt: 30.
- Santa Maria, castell de: 20.
- SANTAOLALIA, Arnau de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SANTOLARI, Arnau de,: 27
- SANXA DE PERVES, monja d'Alguaire: 116, 118, 123, 124, 125, 164, 165.
- SANXA LOPEÇ DE VERGAIC, esposa d'Alfons de Castellnou, sobrejunter d'Osca: 14.
- SANXA, muller d'Arnau d'Alsamora, venedora: 159.
- SANXA, muller de Domènec de Bellforat, habitant de Benavent de Segrià, venedora: 139.
- SANXALÓ, Joan: 139.
- SANXO O SANÇ D'OROS, fra, testimoni: 56; Sanxo d'Oros de Calataiud: 71.
- SANXO, Domènec, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- Saragossa o Caesaraugusta: 5, 6, 7, 8, 9, 32, 38, 71, 137, 138.
- SARAGOSSA, Bartomeu de, cap de casa d'Alguaire: 77, 106.
- SARAGOSSA, Domènec de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SARAGOSSA, Domènec de, testimoni: 162.
- SARAGOSSA, Jaume de, notari públic de Cervera: 59.

- SARAGOSSA, Parici de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- Sardenya: 38, 64, 151, 153, 156, 157, 169.
- SASTRE, Arnau, procurador de la priora Sibil·la de Castellvell: 47, 50.
- SASTRE, Domènec, testimoni: 29; cap de casa d'Alguaire: 77.
- SAURINA DE CERVERA, sotspriora d'Alguaire: 2, 3, 41, 42, 50, 54, 65, 67.
- SAURINA DE GALANOR O GANALOR, monja d'Alguaire: 3, 42, 50, 54; sagristana d'Alguaire: 41.
- SAURINA DE MONTPAÓ, monja d'Alguaire: 2, 41, 42, 84; sagristana d'Alguaire: 50, 54, 94.
- SAURINA DE SALANOVA, monja d'Alguaire: 43, 50, 54, 68, 84, 94, 114, 131, 165, 166.
- SEBRIÀ, Bernat de, pare de Ramon de Sebrìà, ciutadà de Lleida: 22
- SEBRIÀ, Ramon de, fill de Bernat de Sebrìà, ciutadà de Lleida, venedor: 22.
- SEGARRA, Arnau de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SEGARRA, Domènec de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SEGARRA, Domènec de, rector de l'església de l'Ametlla i notari: 68.
- SEGARRA, Domènec de, testimoni: 159.
- SEGARRA, Gil de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SEGARRA, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SEGARRA, Pere de, constructor d'Alguaire: testimoni: 2.
- SEGARRA, Ramon de, espòs de Dolça, habitant d'Alguaire: 21.
- SEGUÍ, Montellià, clergue, notari públic de Conques: 149.
- SEGUR, Ramon de, notari públic de Lleida: 137.
- SELVA, Guillem de, notari públic de Lleida: apèndix 2, 103.
- SERENA, Arnau, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SERRA, Arnau, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SERRA, Berenguer de, habitant de Ferrer de Segrià, testimoni: 166.
- SERRA, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SERRA, Domènec, pare de Pere Serra, difunt: 148.
- SERRA, Pere de, fill de Domènec Serra, difunt, ciutadà de Lleida: 148.

SERRA, Ramon de la, feudatari de l'església de Lleida i marmessor de Ramon de Montanyà: 80.

SERRA, Simó, cap de casa d'Alguaire: 77.

SERRADA, MARIA: 51.

SERRAT, Arnau de, cap de casa d'Alguaire: 77, 162.

SERRAT, Arnau: 162.

SERRAT, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.

Seu Apostòlica: apèndix 1, 4, 38.

Seu de Lleida: 103, 172.

Seu de Manresa: 19

SIBIL·LA D'ANGLESOLA, germana de Galceran i Gueralda d'Anglesola, monja d'Alguaire: 47.

SIBIL·LA D'ANGLESOLA, germana de Galceran i Gueralda d'Anglesola, monja d'Alguaire: 47.

SIBIL·LA D'ANGLESOLA, germana de Galceran i Gueralda i filla de Berenguer Arnau d'Anglesola, monja d'Alguaire: 50

SIBIL·LA D'ANGLESOLA, germana de Galceran i Gueralda i filla de Berenguer Arnau d'Anglesola, monja d'Alguaire: 50

SIBIL·LA D'ESPÉS, monja d'Alguaire: 116, 118, 123, 124, 125.

SIBIL·LA D'OLUJA, priora d'Alguaire, difunta: 3. SIBIL·LA D'OLUJA, priora d'Alguaire, difunta: 3.

SIBIL·LA DE BELERA, monja d'Alguaire: 164, 165.

SIBIL·LA DE CALDES, monja d'Alguaire: 123, 124, 125, 164, 165.

SIBIL·LA DE CASTELLVELL, monja d'Alguaire: 165, 166.

SIBIL·LA DE CASTELLVELL, monja d'Alguaire: 3; priora d'Alguaire: 40, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 50, 54, 57, 58, 59, 62, 65, 66, 69, 70, 71, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 92, 94, 96, 100, 101, 102, 106, 107, 108, 110, 116, 118.

SIBIL·LA DE CONESA, monja d'Alguaire: 164, 165.

SIBIL·LA DE FIGUEROLA, sagristana de la capella de Sant Salvador: 113; monja d'Alguaire: 65, 94, 116, 118, 123, 124, 125, 164, 165.

SIBIL·LA DE PONTS, monja d'Alguaire: 118.

- SIBIL·LA METGE, filla de Guillem Metge, difunt, i Francesca: 27.
- SIBIL·LA, muller de Guerau d'Oluja: 57.
- SIMÓ DE FIGUERA, fill de, emfiteuta: 162.
- SIMÓ DE LLOBERA, escriptent del notari Jaume de Bellveí: 32, 38.
- SIMÓ DE TORRES, notari públic de Lleida: 22.
- SIMÓ DELS PLANS, testimoni: 21, 62, 65.
- SIMÓ FERRER, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SIMÓ MARTÍ, emfiteuta: 139.
- SIMÓ SERRA, cap de casa d'Alguaire: 77.
- SIMÓ, fra, testimoni: 16.
- SIMONA PERERA, esposa del difunt Bernat Perera, i mare de Pericó Perera, compradora: 25.
- SIRVENT, Arnau, notari públic de Lleida: 83.
- SIRVENT, Guillem, jutge de la Cúria i procurador reial: 140, 141, 143.
- SISCAR, Domènec de, notari públic de Lleida, testimoni: 1.
- Siscar: 71.
- Sitges, les o Les Ciges: 176.
- SOLÀ, Berenguer de, : 162.
- SOLER, Antoni de, fra, comanador de Castellot i de Gardeny: 110.
- SOLER, Arnau de, fra, comanador de l'Espluga (de Francolí): 71.
- SOLER, Pere, fra, lloctinent del comanador de Gardeny: 166, 175.
- Solsona o Celsone: 13, 66, 96, 119, 169.
- SOLSONA, Berenguer de, prevere, testimoni: 96.
- SOLSONA, Bernat de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- SOLSONA, Jaume de, síndic de Ratera: 81.
- SORTER, Pere, testimoni: 79.
- Susterris: 71.

T

- Tabac o Tabach: 54, 56, 57, 59, 76.
- TALARN, Guillem, fra de l'Hospital, testimoni: 127.

- TALAVERA, Ferrer de, habitant de Llorac: 58.
- TALAVERA, Guillem de, habitant de Llorac: 58.
- TAPISSER, Ramonet, notari de Lleida, testimoni: 47.
- TARASSONA, Ramon de, rector de l'església d'Aitona, diòcesis de Lleida: 34, 36, 38.
- Tarassona: 34, 36.
- TARRAGONA, Jaume de, notari públic de Cervera i testimoni: 48.
- Tarragona: 34, 35, 37, 38, 48.
- TEIXIDOR, Guillem, testimoni: 30: Guillem Teixidor, testimoni, habitant de Perves: 108
- Temple: 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38.
- TERME, Pere del, habitant de Llorac: 58.
- Térmens: 71.
- Terrantona: 80.
- TERRI, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77; veí d'Alguaire: 162.
- TIMOR, Alba de, monja d'Alguaire: 152, 178
- TIMOR, Blanca de, monja d'Alguaire: 3, 21; Blanca de Timor, monja d'Alguaire: 2, 30, 41, 42, 50, 65, 94; Blanca de Timor, sotspriora d'Alguaire: 116, 118, 121, 122, 123, 124, 125, 127; Blanca de Timor, monja d'Alguaire: 164, 165.
- TIMOR, Dalmau de, comanador de Barberà, lloctinent del difunt mestre del Temple, Berenguer de Cardona: 38.
- TIMOR, Guillem de, metge de Cervera: 52.
- TOLÓ DE LLEIDA, Pere, notari reial: 85, 92.
- TOLÓ, Arnall de, capellà de Dolça, comtessa d'Urgell: 134.
- Tolosa: 86, 87, 92.
- TOMÀS BARDINA, notari públic de Lleida, testimoni: 1.
- TOMÀS DE CASTELLDÀSENS, notari públic de Lleida: 47.
- TOMASA DE RAMON PERE, monja d'Alguaire: 41, 43, 54, 94, 123, 124, 125, 129 sotspriora d'Alguaire: 131, 139, 150, 152, 159, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 170, 171.

- TOMÀS CORRAL, testimoni: 146.
- TOMÀS PIGA, notari i vicari de l'església de Ratera: 72.
- TORCIT, Arnau, procurador de Ponts: 176.
- TORELLÓ, Berenguer, habitant de Llorac: 58.
- TORELLÓ, Pere de, notari públic de Cervera, testimoni: 48.
- TORM, Bernat del, prevere, testimoni: 3.
- TORM, Pere d'en, fra, comanador de la casa de l'Hospital de Barcelona, àrbitre: 2.
- Torre de l'Hospital: 172.
- TORRE, Arnau de la, notari d'Albesa, pel notari Ponç de Riart: 119.
- TORRE, Bernat de la, difunt, avi de Jaume Carnicer: 26.
- TORRE, Bernat de la, emfiteuta: 139.
- TORRE, Bernat de la, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- TORRE, Pere de la, fra de l'Hospital, testimoni: 73.
- TORRENT, Bernat del, castlà, cavaller: 53, 54.
- TORRENTA, Andreu de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- TORRENTA, Ramon de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- TORRENTS, Bernat de, notari públic d'Albesa pel notari Ponç de Riart: 169.
- TORRES, Bartomeu de, notari públic de Lleida i reial: 141, 142, 143.
- Torres, castell de: 10.
- TORRES, Domènec de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- TORRES, Guillem de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- TORRES, Ramon de, batlle de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100; Ramon de Torres, habitant de Vilanova de Segrià: 104, 108, 109.
- TORRES, Simó de, notari públic de Lleida: 22.
- Torres: 71.
- TORROELLA, Arnau de, procurador del canonge Arnau de Vilatormar: 172.
- Tortosa o Dertosa: 44, 133, 140.
- TRIBANAR, Berenguer, prevere del rector prelat de Ratera: 103.
- TRIBANAS, Ramon de: 101.
- TRIES, Bernat de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.

Tudela: 148.

TUDOC, Guillem, escriptent del notari Tomàs de Castellàsens: 47.

TURMEDA, Arnau de, cap de casa d'Alguaire: 77.

TURMEDA, Domènec de, cap de casa d'Alguaire: 77, 106.

TURMEDA, Jaume de, cap de casa d'Alguaire: 77.

TURMEDA, Martí de, cap de casa d'Alguaire: 77.

TURMEDA, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77, 171.

U

UGER, Domènec,: 139.

UGER, Pere, cap de casa d'Alguaire: 77.

Ulldecona o Uyldecone: 43, 44.

UMBERT DE LA VELLA, comanador d'Alguaire: 150, 155, 160, 161.

UMBERT, fra, comanador de Vilafranca: 71.

UNGULA de Sant Egidi, Pere d', fra, prior: 131.

URGELL, Leonard d', notari públic de Lleida: 145.

Urgell: 5, 9, 13, 47, 71, 93, 119, 134, 137, 138, 173.

V

València: apèndix 2, 1, 5, 6, 7, 8, 9, 38, 64, 93, 137, 138, 151, 153, 156, 157, 169.

VALERNA, Bernat, fra, prior i lloctinent del comanador de Cervera: 52.

VALERNA, Guillem, testimoni: 82.

VALERNA, Guillemó testimoni: 52.

VALL, Bernat de, capellà de Sant Francesc i germà de Ferrer de Vall, difunt: 178.

VALL, Ferrer de, prevere, germà de Bernat de Vall: 178.

VALL, Pere de, testimoni: 141, 143.

VALLCLARA, Guillem de, ciutadà de Lleida, testimoni: 54.

VALLÈS, Balaguer, cap de casa d'Alguaire: 77.

VALLÈS, Balaguer, fill de Pere Vallès i germà de Pericó Vallès: 25.

- VALLÈS, Pere, pare de Pericó i Balaguer Vallès, venedor: 25.
- VALLÈS, Pericó, fill de Pere Vallès i germà de Balaguer Vallès: 25.
- Vall-Ferrosa: 57.
- VALL-LLEBRERA, Arnau de,: 158.
- VALL-LLEBRERA, Bonafonat de, habitant de Ratera: 104, 108, 109, 142.
- Vallmoll: 71.
- VALLS, Bernat de, pregoner de Lleida, testimoni: 97.
- VALLSEGURA, Montserrat de, testimoni: 51.
- VALLSEGURA, Salvador de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- VELLA, Umbert de la, comanador d'Alguaire: 150, 155, 160, 161.
- VENDRELL, Bernat, testimoni: 92.
- Venosa: 86, 87, 92.
- VERDÚ, Bernat de, escuder, testimoni: 47.
- VERDÚ, Ramon de, mestre d'Amposta, de l'Hospital: 134.
- Verdú: 47, 94, 134.
- VERFARER ?, Arnau, veí de Lleida, testimoni: 100.
- VERUGULA DE TOLOSA, Pere de, fra, preceptor: 86, 87, 92.
- Vic, apèndix 1, 4, 18, 19.
- VICENÇ DE PUIGFEL, fra de l'Hospital: 46, 61.
- VIDAL CABOT: 158.
- VIDAL D'ALMENAR, germà i procurador de Pere d'Almenar: 31, 72
- VIDAL DE CLUSELLS, cap de casa d'Alguaire: 77.
- VIDAL DE ROCAMORA, habitant de Llorac: 58
- VIDAL HELBAR, pare d'Alaçar Helbar: 159
- VIDAL, Arnau, habitant d'Alguaire: 77, 158.
- VIDAL, Arnau, prevere, testimoni: 58.
- VIDAL, Domènec, cap de casa d'Alguaire: 77; veí d'Alguaire: 162.
- VIDAL, Guillem, cap de casa d'Alguaire: 77; emfiteuta d'Alguaire: 162.
- VIDAL, Joan, sabater lleidatà, tutor de Ramonet i Peretó, fills de Domènec Fontanet, difunt: 177.
- VIDAL, Nicolau, cap de casa d'Alguaire: 77.

- VIDAL, Nicolau, escriptent: 144.
- VIDAL, Nicolau, fill del difunt, veí d'Alguaire: 162.
- VILA, Arnau de, pare de Pere de Vila: 75.
- VILA, Pere d'en, prevere, testimoni: 52.
- VILA, Pere de, fill d'Arnau de Vila, testimoni: 75.
- VILA, Ramon de, testimoni: 75.
- VILABEN, Agramunt de, representant d'Albesa: 75.
- VILABEN, Guillem de: 119.
- VILABONA, Domènec de, prior de Santa Maria d'Alguaire, testimoni: 127.
- VILAFRANCA, Jaume de, comanador de Barbens: 123.
- Vilafranca: 71
- VILALABENT, Jaume de, procurador de Guillemoneta, filla i hereva universal de Guillem de Vilaseca, difunt: 169.
- Vilalabent: 169
- VILAMAJOR, Pere de, cap de casa d'Alguaire: 77.
- VILAMUR, Bartomeu de, pagès de Lleida, testimoni: 109.
- Vilanova de Riudovelles a Segrià: 76, 80, 131, 164, 165,
- Vilanova de Segrià: 40, 79, 104, 107, 108, 109, 139, 147, 153, 154, 155, 156, 157,
- VILANOVA, Elió de, mestre de l'Hospital: 76, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 116, 118, 120, 122, 130, 131.
- VILANOVA, Elisèn de, monja d'Alguaire: 41, 42, 84, 112, 116, 118, 123, 124, 125.
- VILANOVA, Ramon de, comprador: 22.
- VILANOVA, Ramon de, habitant de Vilanova de Riudovelles de Segrià: 100.
- VILANOVA, Romia de, monja d'Alguaire: 164, 165.
- Vilanova: 161
- Vilar de Tresserres: 169
- VILARASSA, Bernat de, fra de l'Hospital: 18, 19.
- VILASECA, Guillem de, pare de Guillemoneta, difunt: 169.
- VILASPARSA, Bonafonat de, notari públic de Lleida: apèndix 2, 1, 24.

VILASPARSA, Domènec de, notari públic de Lleida: 76, 81, 83, 97, 106.

VILATORMAR, Arnau de, canonge i preposit de la diòcesis de Lleida: 172.

VILLARET, Folc de, mestre general de l'Hospital: 40, 44, 45, 70, 76.

VIVES, Bernat: 158.

VIVET MANC, cap de casa d'Alguaire: 77.

VIVET, fill de Bernat Manc batlle a Alguaire: 17, 23

X

Xalamera, priorat de: 173, 174

Y

Z

ZORITA, Andreu de: 22

9. BIBLIOGRAFIA

Fonts editades

- ALTURO I PERUCHO, Jesús, : *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir duple de l'orde de Sant Joan de Jerusalem (1245-1300)*. Fundació Noguera. Col·lecció Diplomatari. Barcelona, 2010.
- ALTURO I PERUCHO, Jesús, *Diplomatari d'Alguaire i del seu monestir santjoanista, 1076 a 1244*, Fundació Noguera. Col·lecció Diplomatari. Barcelona 1999.
- CINGOLANI, Stefano M. - Álvarez Masalias, Robert : *Gestes dels comtes de Barcelona i reis d'Aragó. Gesta comitum Barchinone et regum Aragonie*. Publicacions URV, Obrador Edèndum S.L. Santa Coloma de Queralt, 2012.
- FONTANELLA, Juan Pedro, *De pactis nuptialibus sive capitulis matrimonialibus tractatus, Multis regiae audientiae principatus Cathaloniae, et aliorum, Tomus prior*, Barcelona, 1612.
- MIRET I SANS, Joaquim: *Les cases de Templers i Hospitalers a Catalunya. Aplec de noves i documents històrics*. Introducció de Josep M. Sans i Travé. Pagès editors. Barcelona, 2006.
- SCHIPANI, Sandro, *Iustiniani Augusti Digesta seu Pandecta*, A. Giuffrè Editore, Milano 2005.

Bibliografia consultada

- Actes de les primeres jornades sobre els ordes religioso-militars als Països catalans*. Segles XII – XIX, Diputació de Tarragona, 1994.

- ALBERICH, Joan - ROS, Montserrat, amb la col·laboració de Joan Morera, *La transcripció dels noms grecs i llatins*, Enciclopèdia catalana, Barcelona 1993.
- ALSINA, C. - FELIU, G. – MARQUET, Ll., *Pesos, mides i mesures dels països catalans*. Biblioteca de cultura catalana, Curial, Barcelona, 1990.
- AVENTÍN, Mercè – SALRACH, J.M., *Història medieval de Catalunya*. Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya, Proa. Barcelona, 2004.
- BALARI JOAVANY, J., *Orígenes històrics de Catalunya* Sant Cugat, 1964.
- BARQUEÑO GOÑI, Carlos, *La encomienda hospitalera de Mallén durante la Edad Media (siglos XII-XV)*. Centro de Estudios Borjanos, Borja, 1996.
- BASTARDAS, Joan (ed.), *Usatges de Barcelona. El codi a mitjan segle XII*. Fundació Noguera. Barcelona, 1991
- BATLLE, Carme, *Conèixer la història de Catalunya*. Vol II: *Del segle XIII al XV* Editorial Vicens-Vives, Barcelona 1990.
- BERLIOZ, Jacques, *Moines et religieux au Moyen Age*. L'Histoire. Éditions du Seuil. Paris, 1994.
- BERTRAN, Prim, *Les ordinacions del convent d'Alguaire*. Cuadernos de Historia Económica de Catalunya, XVII, Barcelona, 1977.
- BERTRAN, Prim, "La lleuda de Cervera (segle XV)", *Miscel·lania Cerventina*, 2 (1984), 49-65.
- BONET DONATO, Maria, *La orden del hospital en la corona de Aragón. Poder y gobierno en la castellania de Amposta (ss. XII-XV)*. CSIC. Madrid, 1994.
- BONET DONATO, M., *Estructura gubernativa y fiscalidad en la orden del Hospital en la corona de Aragón bajo medieval*. Actas del congreso internacional celebrado en Alcazar de San Juan los dies 23, 24 y 25 de octubre de 2000. Alcazar de San Juan, 2002.
- BONNEAUD, Pierre, *Els hospitalers catalans a la fi de l'edat mitjana. L'orde de l'hospital a Catalunya i a la Mediterrània, 1396-1472*. Pagès editors, Lleida 2008.

- BUSQUETA RIU, Joan J. Els costums de Lleida. Col·lecció Guillem Botet. Lleida, 1997.
- CASTILLÓN CORTADA, F. *Los sanjuanistas de Monzon (Hueca) (1319-1351)*, Cuadernos de Historia Jerónimo Zurita, Zaragoza, 1983.
- COLL SANABRA, Araceli, *Documentary Analysis on Alguaire Hospitaller Women Domain (1329-1330). Historical Context*. Arqueologia Medieval. Habitats medievals. Flocel Sabaté (dir.) Agira Col·lecció Pagès editors. Lleida, 2016
- CONDE Y DELGADO DE MOLINA, Rafael, *Vestit i societat: Les ordinacions sumptuàries de Cervera (1344)*. Miscel·lània Cerverina. Núm. 2. Cervera 1984
- COSTA I PARETAS, M. M., *Els necrologis del convent d'Alguaire*, Asociación Nacional de Bibliotecarios, Archiveros y Arqueólogos, 1968.
- DALMAU, Rafael (ed.), *Els castells catalans*, vol. IV, Barcelona 1969-1979.
- DELAVILLE LE ROULX, J., "Les statuts de l'ordre de Saint-Jean de Jerusalem", *Melanges sur l'ordre de Saint-Jean de Jérusalem*, p. 1-16, Paris, 1910.
- DELAVILLE LE ROULX, J. *Cartulaire General de l'Ordre des Hospitalliers de Saint-Jean de Jerusalem*, Paris 1894-1906, vols. I-IV
- DEMURGER, Alain, *Moines et guerriers. Les ordres religieux-militaires au Moyen Âge*, Paris, 2010.
- EVANGELISTI, Paolo, *La balanza de la soberanía. Moneda, poder y ciudadanía en Europa (s. XIV – XVIII)*. Editorial AUSA. Primera edición castellana, Sabadell, 2015.
- FOREY, A. J., *The Military Orders. From the twelfth to the early fourteenth century*, 1992.
- FOREY, A. J., *The fall of the Templars in the Crown of Aragon*, Ashgate Publishing, Great Britain, 2001.
- FUGUET I SANS, Joan, *Templers i hospitalers, III, Guia de les Terres de Ponent i de la Franja*. Rafael Dalmau, Editor. Barcelona, 2000.
- FUGUET I SANS, Joan – PLAZA, Carme, *Els Templers, guerrers de Déu. Entre Orient i Occident*, Rafael Dalmau Editor, Barcelona, 2012.

- GUALLAR PEREZ, Manuel, *Los concilios tarraconenses celebrados en Lerida (siglos VI-XV)*. Consejo Superior de investigacions científicas. Instituto de Estudios Ilerdenses, Lérida 1975.
- KASPER, Walter –BAUMGARTNER, Konrad – BÜRKLE, Horst – GANZE, Klaus – KERTELGE, Karl – KORFF, Wilhelm - WALTER, Peter, *Diccionario enciclopédico de los papas y el papado*, Herder Editorial, Barcelona, 2003.
- LLADONOSA I PUJOL, Josep, *Història de la vila d'Alguaire i el seu monestir santjoanista* . Ajuntament d'Alguaire, 1981.
- LUTTRELL, Anthony, *La orden de san Juan en la corona de Aragón: siglo XIV* Actas del congreso internacional celebrado en Alcazar de San Juan los dies 23, 24 y 25 de octubre de 2000. Alcazar de San Juan, 2002
- LUTTRELL, Anthony - J. Nicholson, Hellen J., *Hospitaller Women in the Middle Ages* Ashgate Publishing Ltd. England, 2006.
- LUTTRELL, Anthony, *The structure of the Aragonese Hospital: 1349-1352*. Actes de les primeres jornades sobre els ordes religioso-militars als Paisos Catalan, segles XII-XIX. Montblanc 1985 – Tarragona 1994.
- MARTÍ I BRULL, Gerard, *La memòria de Blanca d'Anjou i Jaume II en la lluita pel control de l'Hospital de la Font del Perelló (1308-1443)*. Comunicació al Congrés Bernat de Fonollar, viceprocurador de Jaume II i senyor de Sitges i Campdàsens. La corona catalana-aragonesa a la Baixa Edat Mitjana. Ajuntament de Perelló, 2006
- MIRET I SANS, J. *Notícia Històrica del monestir d'Alguaire, de la orde Sagrada y Militat del Hospital de Sant Joan de Jerusalem*, Tip. L'avenç, Barcelona, 1809
- MIRET I SANS, J. *Sempre han tingut béch les oques: apuntacions per la historia de les costums privades*. Ed. original, Barcelona, 1905- Alacant, 2001.
- PAULÍ MELENDEZ, Antoni, *Real Monasterio de nuestra Señora de Alguaire y San Juan de Jerusalem de Barcelona 1250-1950*, Barcelona, 1951.

- PAGAROLAS I SABATÉ, Laureà, *Els templers de les terres de l'Ebre (Tortosa). De Jaume I fins a l'abolició de l'Orde (1213-1312)*, V. I. Diputació de Tarragona, 1999.
- PELAEZ FERNÁNDES, Palmira, *Mujeres en la Edad Media: Las órdenes militares*, Cuadernos de Estudios Manchegos 34. UCLM, 2009.
- PONS I GURI, Josep Maria, *Recull d'estudis d'història jurídica catalana*, volum IV. Textos i documents, 38. Fundació Noguera. Barcelona, 2006.
- RASCON, César, *Síntesis de Historia e instituciones de derecho romano*. Tecnos. Madrid, 2007.
- ROVIRA I ERMENGOL, Josep, *Usatges de Barcelona i les commemoracions de Pere Albert*. Editorial Barcino. Barcelona, 1933.
- SABATÉ, Flocel, *El sometent a la Catalunya medieval*. Rafael Dalmau, Editor, Barcelona, 2007.
- SABATÉ, Flocel (dir.), *La feudalització de la societat catalana, El temps i l'espai del feudalisme*. Pagès editors, Lleida, 2004.
- SALRACH, J.M. *Orígens i transformacions de la senyoria a Catalunya (segles IX-XIII)*. Revista d'Història medieval, UPC, 1997.
- SANS I TRAVÉ, J.M. (ed.), *Templers i Hospitalers. Ordes militars a Catalunya*, Barbens, 2006.
- SANS I TRAVÉ, J. M. *The Military Orders in Catalonia*. Catalan Historical Review (2011). Institut d'Estudis Catalans. Sant Cugat del Vallès, 2010.
- SANS I TRAVÉ, J.M., *Guillem de Guimerà, frare de l'Hospital, president de la Generalitat i gran prior de Catalunya. (Ciutadilla, segona dècada del segle XIV Barberà, 19 de juliol de 1396)*. Reial Acadèmia de Doctors. Barcelona 2008.
- SERRANO DAURA, Josep, *Senyoriu i municipi a la Catalunya nova (segles XII-XIX)*. Volums I i II. Fundació Noguera. Estudis. Barcelona, 2000.
- TEIXIDÓ I PUIGDOMÈNECH, F., *Pesos, mides i mesures al principat de Catalunya i comtats de Rosselló i Cerdanya a finals del segle XVI (1587-1594)*, Fundació Noguera, Barcelona, 2008.

- TEJADA, Juan , *Coleccion de Cánones y de todos los concilios de la Iglesia de España y de America*. Madrid 1859.
- TERRADO, Pere, *Recull d'onomàstica de l'actual terme d'Alguaire, segons el capbreu de 1764-1767*. Col·loqui de Lleida II, (1999), Índex núm. 93. Lleida 2003.
- TORRES, M. – SANFELIU, Guiu, “Entre el Corb i l’Ondara. Relacions entre nobles i templers: Els Anglesola, els Cervera i els Timor-Queralt”, *Templers i Hospitalers* . Actes de la XXXVII Jornada de Treball. Barbens 2006.
- TORRES BENET, Miquel (ed.), *Templers i Hospitalers. Ordes militars a Catalunya*. Actes de la XXXVII Jornada de Treball. Barbens 2006-2008.
- UREÑA Y SMENJAUD, Rafael de, *La legislación gótica-hispana (Leges Antiquiores- Liber Iudiciorum)*. Estudio Crítico. Madrid 1905.
- UBIETO, Agustín, *El real monasterio de Sigena*, València, Anubar ,1978
- VAUCHEZ, André - CABY, Cécile (eds.), *L’histoire des moines, chanoines, et religieux au Moyen Âge*. Guide de recherche et documents. Brepols Publishers. Belgium, 2003.

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General